

Oulun kaupungin toimintakertomus ja tilinpäätös 2016

OULU

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

Sisällysluettelo

Toimintakertomus	7
Kaupunginjohtajan katsaus.....	9
1. Olennaiset tapahtumat taloudessa ja toiminnassa.....	11
1.1. Oulun kaupungin hallinto 31.12.2016	11
1.2. Toimintaympäristö.....	20
1.2.1. Väestörakenne ja väestörakenteen muutos.....	20
1.2.2. Työpaikkakehitys, työttömyys ja työllisyyden hoito.....	21
1.2.3. Maankäyttö ja asuntorakentaminen.....	22
1.2.4. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitysnäkymät.....	23
1.3. Oulun kaupungin toiminnan ja talouden kehitys.....	25
1.3.1. Olennaiset toiminnassa tapahtuneet muutokset.....	25
1.3.2. Olennaiset muutokset tulosperusteissa.....	26
1.3.3. Tilinpäätöksen vaikutus kuluvaan vuoden talousarvioon.....	27
1.4. Oulun kaupungin henkilöstö.....	28
1.5. Hankintojen toteutuminen.....	30
1.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä.....	32
1.7. Ympäristötekijät.....	34
2. Selonteko sisäisestä valvonnasta	36
3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	40
3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	40
3.2. Toiminnan rahoitus	48
3.3. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	51
3.4. Kokonaistulot ja -menot	54
4. Oulu-konsernin toiminta ja talous.....	56
4.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	56
4.2. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	57
4.3. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	57
4.4. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	58
4.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	60
5. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	68
Talousarvion toteutuminen.....	71
6. Oulun kaupungin strategian toteutuminen 2016.....	73
7. Käyttötalousosan toteutuminen.....	80
7.1. Käyttötalousosan toteutuminen	80
7.1.1. Keskusvaalilautakunta	88
7.1.2. Tarkastuslautakunta	88
7.1.3. Kaupunginvaltuusto	89
7.1.4. Kaupunginhallitus.....	89
7.1.5. Hyvinvointilautakunta	108
7.1.6. Sivistys- ja kulttuurilautakunta.....	120
7.1.7. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut.....	128
7.1.8. Rakennuslautakunta.....	132
7.2. Oulun kaupungin kehittämissalkut.....	137
8. Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	144
8.1. Verotulot ja valtionosuudet	145
8.2. Valtionosuudet.....	147
9. Investointiosan toteutuminen.....	149
9.1. Investointiosa peruskunta	151
9.2. Liikelaitos Oulun Tilakeskus.....	162
10. Rahoitusosan toteutuminen.....	167
11. Sitovien tavoitteiden toteutuminen	169
11.1. Peruskunta	169
11.2. Liikelaitokset.....	171

Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot.....173

12. Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot.....	175
12.1. Oulun kaupunki.....	175
12.2. Oulu-konserni.....	180

Eriytetyt tilinpäätökset 195

13. Liikelaitosten erillistilinpäätökset.....	197
13.1. Oulun Vesi liikelaitos.....	197
13.2. Oulun Työterveys liikelaitos.....	219
13.3. Oulun Tietotekniikka liikelaitos.....	228
13.4. Oulun Tekninen liikelaitos.....	238
13.5. Liikelaitos Oulun Serviisi.....	247
13.6. Liikelaitos Oulun Tilakeskus.....	259
13.6. Oulun Konttori liikelaitos.....	271
13.8. BusinessOulu liikelaitos.....	280
13.9. Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos.....	292
13.10. Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos.....	304
14. Liikelaitosten vaikutus kaupungin talouteen.....	313
15. Taseyksiköt.....	316
15.1. Kehittämisrahasto.....	316
15.2. Oulun Valistustalorahasto.....	329

Tytär yhteisöjen toimintakertomus ja tilinpäätöstiedot 337

16. Tytäryhteisöjen toimintakertomus ja tilinpäätöstiedot.....	339
16.1. Tytäryhtiöt.....	339
16.1.1. Oulun Energia-konserni.....	339
16.1.2. Oulun Satama Oy.....	341
16.1.3. Oulun Jätehuolto Oy.....	342
16.1.4. Nallikari Seaside Oy.....	343
16.1.5. Sivakka-konserni.....	344
16.1.6. Haukiputaan Kehitys Oy.....	345
16.1.7. Oulun Pysäköinti Oy.....	346
16.1.8. Oulun Kaupunginteatteri Oy.....	347
16.1.9. Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy.....	348
16.1.10. Oulun Ammattikorkeakoulu Oy.....	349
16.1.11. Monetra Oy.....	350
16.1.12. ScanLab Oy.....	351
16.2. Kuntayhtymät.....	352
16.2.1. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä.....	352
16.3. Säätiöt.....	353
16.3.1. Oulun Palvelusäätiö.....	353
16.3.2. Oulun musiikkijuhlasäätiö.....	354

Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat..... 355

17. Käytetyt tilikirjat ja säilytys.....	357
18. Tunnuslukujen laskentakaavat.....	360

Tilinpäätöksen allekirjoittaminen ja tilinpäätösmerkintä 363

19. Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä.....	365
--	-----

Toimintakertomus

Kaupunginjohtajan katsaus

Suomen talouden tila on kohentunut hyvin hitaasti ja talouskasvu on edelleenkin merkittävästi kilpailijamaita vaimeampaa. Viime vuoden kasvua vahvisti erityisesti yksityisen kulutuksen ja investointien kohentuminen. Talouden elpymistä on pitkittänyt omalta osaltaan Ukrainan kriisi ja Venäjään kohdistetut pakotteet. Kilpailukykysovimuksen odotetaan tukevan viennin kasvua. Sopimuksen vaikutukset julkiseen talouteen ovat kuitenkin lyhyellä aikavälillä kielteiset.

Oulussa irtisanomiset ja lomautukset ovat vähentyneet ja olemme siirtyneet hitaan kasvun aikaan. Työttömyys oli noin prosenttisyksikön edellisvuotta alemmalla tasolla. Tekesin, Finveran ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen aktiivisuus yritysrahoituksessa on tukenut yritystoiminnan kehitystä. Näkyvät poikkeavat kuitenkin eri toimialoilla toisistaan. Perusteellisuudessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Palvelusektorilla vähentynyt ostovoima ja kulutus heijastuivat edelleen palvelualan työllisyyteen, erityisesti vähittäis- ja erikoiskaupassa. Toisaalta olemme kyenneet toipumaan kohtuullisen hyvin ICT-toimialan rakennemuutoksesta. Oululainen osaaminen on viime vuosina vetänyt puoleensa lukuisia korkean jalostusarvon yrityksiä. Korkean teknologian yrityksiin ja alihankintaan on syntynyt runsaasti uusia työpaikkoja, mikä näkyi jo joillakin yrityksillä haasteena löytää sopivaa työvoimaa.

Oulun Innovaatioallianssin toimintaa on uudistettu vastaamaan paremmin muuttuneita tarpeita yhdessä sairaanhoitopiiriin, yliopiston, ammattikorkeakoulun, VTT:n, luonnonvarakeskus LUKE:n ja Technopoliksen kanssa. Painopisteinä ovat uudistuva teollisuus, OuluHealth ja vetovoimainen kaupunki. Läpileikkaavana ekosysteeminä on digitalisaatio ja erityisesti 5G sekä ketterä kaupallistaminen. Viennin edistäminen painottuu lähialueille Ruotsiin ja Norjaan. Tavoitteena on, että niin suomalaiset yritykset kuin työntekijätkin löytäisivät lähimarkkinoiden tarjoamat mahdollisuudet.

Työllisyystilanteen kohentumisesta huolimatta Oulun haasteena on edelleen korkea nuoriso-, rakenne- sekä pitkäaikaistyöttömyys. Samaan aikaan työnantajien huolena on osaavan työvoiman saatavuuden ongelma. Tämä ilmiö haastaa niin koulutus-, yrityskuin työllisyyspalveluidenkin toimijat entistä vaikuttavampaan ja elinkeinoelämälähtöisempään toimintaan. Kaupungin työllisyyttä edistävät palvelut ovat tiukasti sidoksissa valtion työllisyysmäärärahojen riittävyteen ja työllisyyspalveluita linjaavaan lainsäädäntöön. Valtion palkkatukirahojen väheneminen haattasi edelleen merkittävästi työllistämistoimenpiteitä. Oulun kaupunki on yhdessä kaupunkiseudun kuntien kanssa hakeutunut alueellisen työllisyyskokeiluun. Lopullinen päätös kokeiluun osallistumisesta riippuu siitä, mitkä työkalut kaupunki saisi käyttöönsä ja tukeeko kokeilu maakuntauudistuksen kasvupalveluiden järjestämistä ja tuottamismallia.

Kaupungin johtamisjärjestelmää on uudistettu vaiheittain. Hyvinvointipalveluiden osalta johtamisjärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2016 alusta ja konsernihallinnon osalta huhtikuun alusta. Sivistys- ja kulttuuripalveluissa uudistus tulee voimaan vuoden 2017 alusta. Myöhemmin toteutettavaksi jäävät työllisyys- ja elinkeinopalveluiden organisointi.

Hallituksen valmisteleva maakunta- ja sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen vuoden 2019 alusta mullistaa kuntien roolia. Siirtyvien tehtävien myötä Oulun kaupungin talous kutistuu nykyisestä 1,3 miljardista noin kuuteen sataan miljoonaan – mutta lainat jäävät kaupungin hoidettavaksi. Henkilöstön määrä vähenee reilusti yli neljällä tuhannella työntekijällä. Oulu on pyrkinyt vaikuttamaan lainsäädännön valmisteluun ja toisaalta valmistautunut muutokseen organisoimalla toimintoja siten, että tuleva maakunta voisi olla kaupungin kanssa yhteistyössä. Kaupunki ja sairaanhoitopiiri perustivat Oulun Työterveys Oy:n ja Oulun Tuotantokeittiö Oy ja Oulun konttorin toiminnot siirrettiin pääosin Monetra Oy:ön.

Kaupungin talous toteutui talousarviota paremmin. Vuosikate oli 76 miljoonaa eli reilusti yli talousarviovuositavoitteen ja lainakannan kasvukin jäi 15,8 miljoonaan. Talouden iso kuva ei ole kuitenkaan muuttunut. Kaupungin talouden parin viime vuoden ennustettua myönteisempi kehitys on aiheutunut pääosin merkittävästi kertaluonteisista eristä erityisesti Partnera Oy:n tuloutuksista ja Oulun Energian pääomallainan osittaisesta takaisinmaksusta.

Monet meneillään olevat ja tulevat muutokset heijastuvat niin kaupungin palveluihin, talouteen kuin henkilöstöönkin. Teemme itse tulevaisuutemme myös odotettavissa olevassa murroksessa. Meidän on löydettävä parhaat tavat tuottaa vaikuttavia palveluita kustannustehokkaasti ja pyrittävä molempia osapuolia hyödyttävään yhteistyöhön tulevan maakunnan kanssa. Tässä hyvin alkaneessa kehitystyössä tarvitsemme jatkossakin kaikkien meidän panostamme.

Lämmin kiitos henkilöstölle ja luottamushenkilöille monista yhteistyön vuosista!

Matti Pennanen
Kaupunginjohtaja

1. Olennaiset tapahtumat taloudessa ja toiminnassa

1.1. Oulun kaupungin hallinto 31.12.2016

Kaupungin hallinto esitetään tässä 31.12.2016 tilanteen mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto

Oulun kaupunginvaltuustossa on 67 valtuutettua kaudella 2013 - 2016. Kaupunginvaltuusto kokoontui kertomusvuonna 10 kertaa ja teki päätökset kaiken kaikkiaan 121 asiasta.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi vuonna 2016 Juha Hänninen (Kok.).

I varapuheenjohtajana Raimo Järvenpää (SDP)

II varapuheenjohtajana Mirja Vehkaperä (Kesk.)

III varapuheenjohtajana 30.10.2016 asti Paula Grekelä (Vas.)

IV varapuheenjohtajana Juha Huikari (Kesk.)

Kaupunginvaltuustoon ovat lisäksi kuuluneet seuraavat valtuutetut:

Ahde Seppo, *koulutusvastaava (eläk.), SDP*

Autio Timo, *kunnankamreeri (eläk.), SDP*

Bolszak Maija, *lääkäri, Kok.*

Enojärvi Anne, *liikunnanopettaja,*

henkilökohtainen avustaja PS

Ervasti Veikko, *rehtori (eläk.) Vihr.*

Haapanen Satu, *KM, opettaja, Vihr.*

Hakkarainen Janne, *opiskelija, Vihr.*

Halonen Eero, *diplomi-insinööri, yrittäjä, Kesk*

Halonen Sari, *diplomi-insinööri, luottamusmies SDP*

Harju Yrjö, *rehtori (eläk.), SDP*

Heinonen Paavo J., *päätöimittäjä, Vas.*

Hekkala Rauno, *varastotyöntekijä, Vas.*

Helanen Suvi, *Kesk.*

Huotari Anne, *projektityöntekijä, Vas.*

Huovinen Johannapiritta, *viittomakielen tulkki, SDP*

Huttu-Hiltunen Antti, *KM,*

apulaisjohtaja /maanviljelijä, Kesk.

Hämeenniemi Raimo, *asiakkuuspäällikkö (eläk.),*

Kesk.

Immonen Olli, *kansanedustaja, PS*

Jämsä-Uusitalo Vaili K., *projektisihteeri, PS*

Kailo Kaarina, *Ph.d. dosentti, fil.tri, Vas.*

Kainua Pekka, *TM, lapsi- ja nuorisotyön sihteeri, Kesk.*

Kaismo Tomi, *yrittäjä, Kok.*

Kalliorinne Risto, *palvelupäällikkö, Vas.*

Kemppainen Marja-Leena,

työhyvinvointikoordinaattori, (eläk.) KD

Kolmonen Jukka, *seurakuntapastori, Kesk.*

Korkiakoski Jouko, *yrittäjä, Kesk.*

Kortesalmi Hannes, *liikenneasemapäällikkö, Kesk.*

Koskelainen Johanna, *toimitusjohtaja, Kok.*

Kynkäänniemi Milla, *vanhempi rikoskonstaapeli, Kok.*

Latvala Jari, *lääkäri, Kesk.*

Lawson Hellu Latékoé, *tietoliikenneinsinööri, Vihr.*

Lepistö Anna-Kaisa, *kotiäiti, myyjä, Kesk.*

Leskelä Jorma, *Kesk.*

Lindén Suvi, *FM, Kok.*

Matila Ari, *lääkäri, Vihr.*

Merihaara Mikko, *diplomi-insinööri, Kok.*

Moilanen Riikka, *yrittäjä, Kesk.*

Murtoniemi Mauno, *opettaja, Vas.*

Ojalehto Matias, *insinööriopiskelija, Kesk.*

Parkkinen Eeva-Maria, *erityisopettaja, Kesk.*

Pesämaa Heikki, *opiskelija, Kok.*

Pitko Jenni, *arkkitehti, Vihr.*

Pohjamo Samuli, *valtiotieteiden maisteri, Kesk.*

Pohjola Tuija, *projektisuunnittelija, uinninopettaja,*

SDP

Päkkilä Risto, *insinööri, Kesk.*

Rajala Lyly, *yrittäjä, Kok.*

Raudaskoski Mikko, *rehtori, erityisopettaja (eläk.),*

Vas.

Roivainen Matti, *rehtori (eläk.), Kok.*

Sarkkinen Hanna, *kansanedustaja, Vas.*

Sihvonen Maarit, *toimitusjohtaja, Kok.*

Simonen Pekka, *suunnitteluinsinööri, Kok.*
Simula Jenna, *kansanedustajan avustaja, PS*
Sirviö Pirjo,
erikoissairaanhoidaja/tutkimuskoordinaattori, SDP
Snellman Anne, *FT, PS*
Takkula Anne-Maria, *lastensuoj. palveluesimies,*
perheterapeutti, Kesk.
Talvitie Mari-Leena, *diplomi-insinööri,*
kansanedustaja, Kok.

Tuppurainen Tytti, *FM, kansanedustaja, SDP*
Viitanen Mikko, *projektipäällikkö, Vas.*
Vuorio Juha, *diplomi-insinööri, PS*
Vähämäki Ville, *DI, kansanedustaja, PS*
Väänänen Veijo, *yrittäjä, PS*
Åman-Toivio Minna, *yrittäjä, Kok.*

Kaupunginhallitus

Oulun kaupunginhallituksessa on 17 jäsentä. Kokouksiin voivat osallistua myös kaupunginvaltuuston puheenjohtajat ja heillä on kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Vuonna 2016 kaupunginhallitus kokoontui 30 kertaa ja teki päätökset 415 asiakohdassa.

Kaupunginhallituksessa toimi puheenjohtajana Riikka Moilanen

I varapuheenjohtajana Vaili K Jämsä-Uusitalo

II varapuheenjohtajana Matti Roivainen

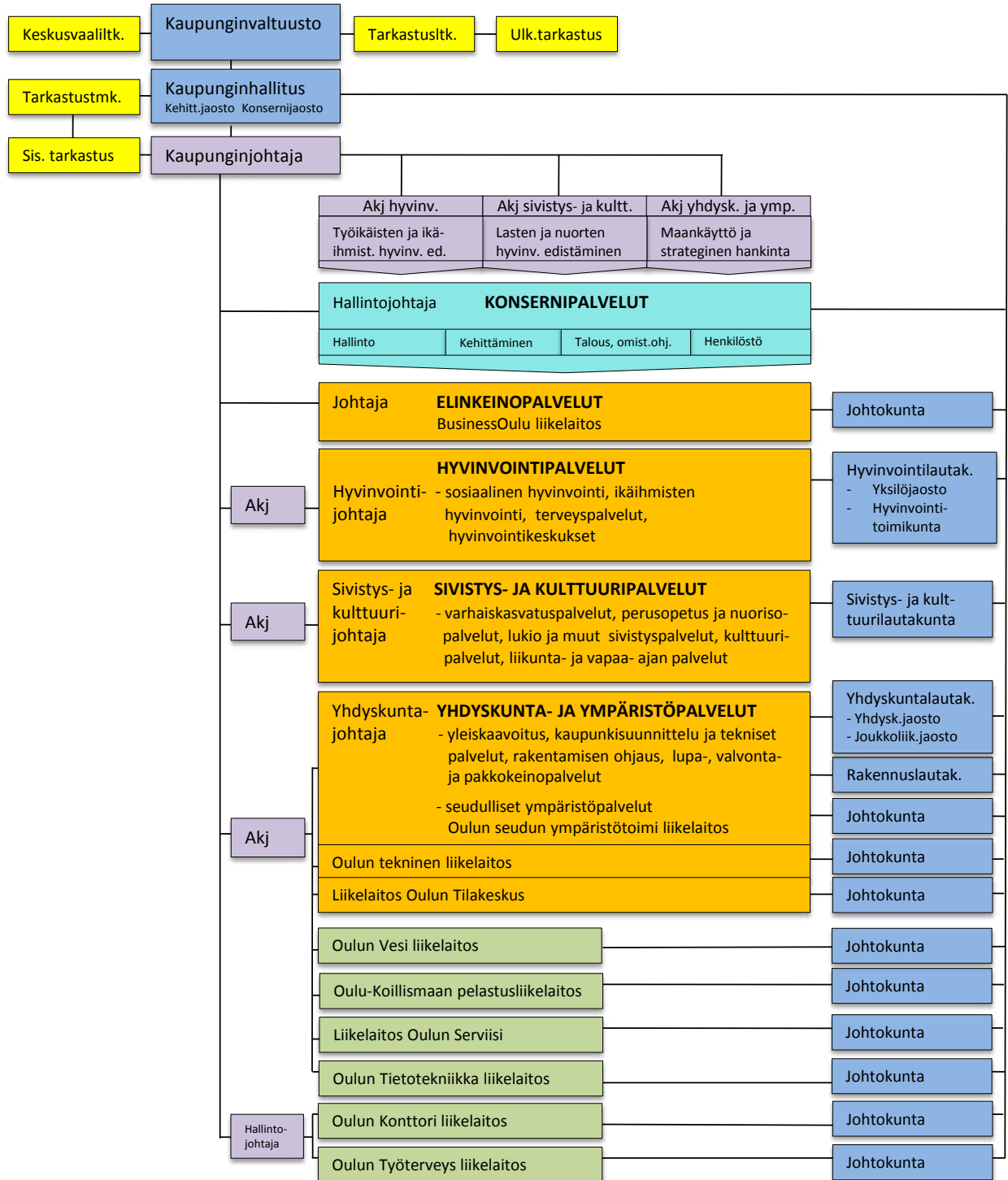
Kaupunginhallituksen muut jäsenet olivat:

Lyly Rajala (Kok.)
Hilkka Haaga (Vas.)
Minna Åman-Toivio (Kok.)
Jenni Pitko (Vihr.)
Tuija Pohjola (SDP)
Mikko Raudaskoski (Vas.)
Anne Snellman (PS)
Veikko Ervasti (Vihr.)
Rauno Hekkala (Vas.)
Pekka Kainua (Kesk.)
Eero Halonen (Kesk.)
Risto Päckilä (Kesk.)
Anne-Maria Takkula (Kesk.)
Timo Autio (SDP)

Kaupunginhallituksessa toimi esittelijöinä kaupunginjohtaja Matti Pennanen, apulaiskaupunginjohtaja Matti Matinheikki, apulaiskaupunginjohtaja Piia Rantala-Korhonen sekä hallintojohtaja Ari Heikkinen 1.4.2016 asti, jonka jälkeen esittelijän toimi kaupunginjohtaja Matti Pennanen.

Oulun kaupungin toimialaorganisaatio luottamuselimineen on esitetty seuraavassa kaaviossa:

Oulun kaupungin organisaatio 1.1.2016-31.3.2016

21.9.2015 Riitta Tahkola

Kuva 1. Oulun organisaatio 31.3.2016

Oulun kaupungin hallinnollinen organisaatio oli 31.3.2016 saakka jaoteltuna kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien vastuualueisiin:

Kaupunginvaltuusto:

Tarkastuslautakuntaa

Kaupunginhallitus:

Keskusvaalilautakunta

Kaupunginjohtaja:

BusinessOulu liikelaitoksen johtokunta

Apulaiskaupunginjohtaja 1:

Sivistys- ja kulttuurilautakunta

Apulaiskaupunginjohtaja 2:

Hyvinvointilautakunta

Apulaiskaupunginjohtaja 3:

Yhdyskuntalautakunta

Rakennuslautakunta

Liikelaitos Oulun Serviisin johtokunta

Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen johtokunta

Oulun Vesi liikelaitos

Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen johtokunta

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen

johtokunta

Oulun teknisen liikelaitoksen johtokunta

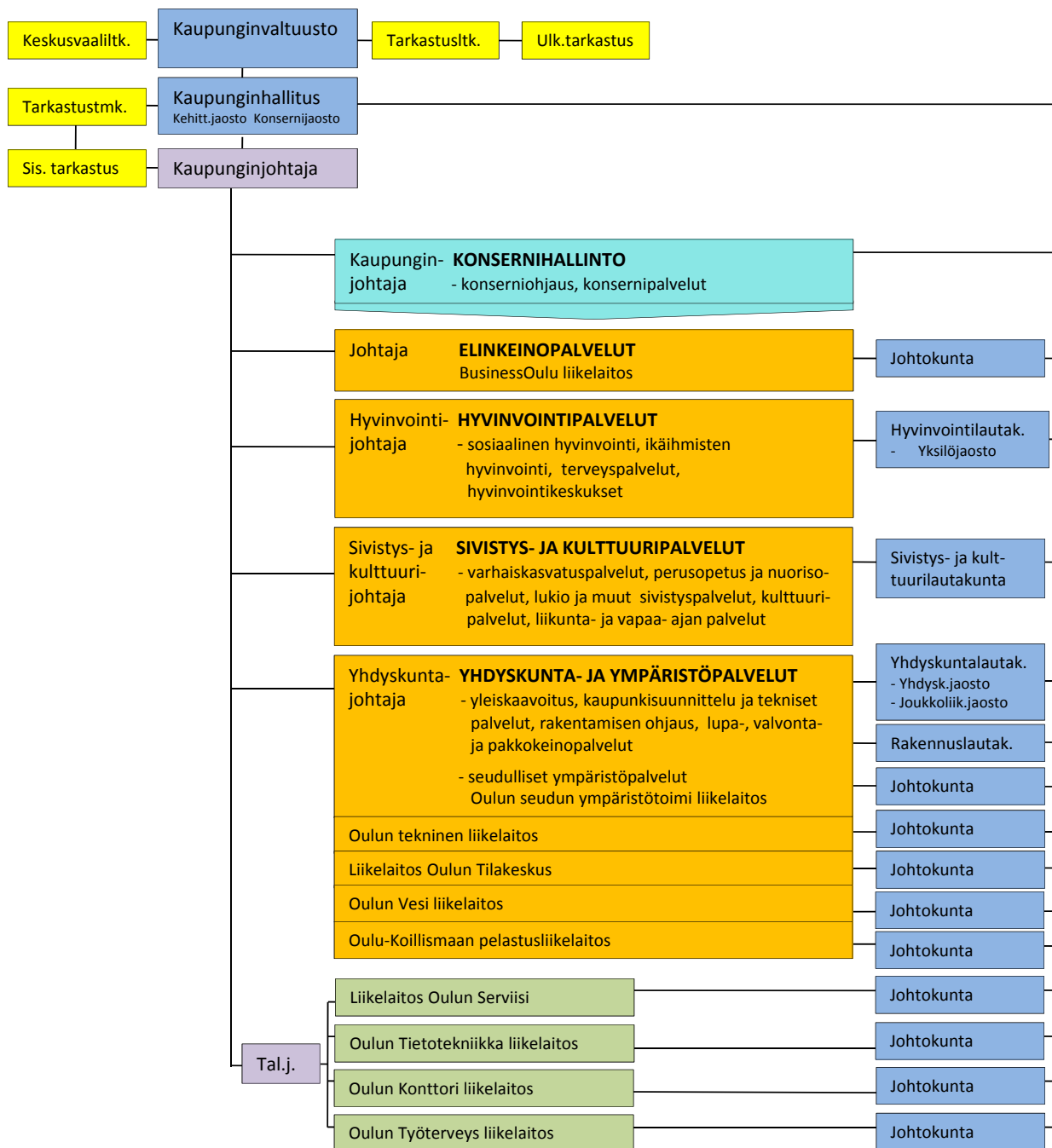
Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen johtokunta

Hallintojohtaja

Oulun Konttori liikelaitoksen johtokunta

Oulun Työterveys liikelaitoksen johtokunta

Oulun kaupungin organisaatio 1.4.2016

24.2.2016 Riitta Tahkola

Kaupunginvaltuusto:
Tarkastuslautakuntaa

Kaupunginhallitus:
Keskusvaalilautakunta

Kaupunginjohtaja:
BusinessOulu liikelaitoksen johtokunta
Sivistys- ja kulttuurilautakunta
Hyvinvointilautakunta
Yhdyskuntalautakunta

Yhdyskuntajohtaja:
Rakennuslautakunta
Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen johtokunta
Oulun Vesi liikelaitos
Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen johtokunta
Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen johtokunta
Oulun teknisen liikelaitoksen johtokunta

Talusojohtaja:
Liikelaitos Oulun Serviisin johtokunta
Oulun Konttori liikelaitoksen johtokunta
Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen johtokunta
Oulun Työterveys liikelaitoksen johtokunta

Toimielinten jäsenet sekä toimielimissä toimivat esittelijät 31.12.2016 mukaan.

Tarkastuslautakunta:

pj. Anna-Kaisa Lepistö
vpj. Jari Latvala

Jäsenet:

Kari Myllyniemi
Marko Hoikkaniemi
Maarit Raitio
Taisto Tammela
Tanja Tiainen
Seppo Leskinen
Miia Hirsikangas-Haataja

Esittelijät:

Pirjo Mäkinen

Keskusvaalilautakunta:

pj. Timo Heikkilä
vpj. Reijo Sallinen

Jäsenet:

Mirja Vahera
Kaarina Torro
Jari Pirinen
Varajäsenet:
Heli Taanila
Eila Forsberg
Paula Maria Valkola
Mats Hilli
Junes Lokka

Rakennuslautakunta:

pj. Lawson Hellu Latékoé
vpj. Pia-Riitta Korvenheimo

Jäsenet:

Niko Finnilä 1.1.2013 – 31.12.2016

Taisto Haipus
Terttu Kuusela
Seppo Lopakka
Matti Mannermaa
Esa Nikkinen
Eeva-Maria Parkkinen
Mervi Siljander
Paula Vahtola
Anne Snellman, kh:n edustaja
Esittelijät:
Pekka Seppälä

Hyvinvointilautakunta:

pj. Sirviö Pirjo
vpj. Kolmonen Jukka

Jäsenet:

Annemari Enojärvi
Lauri Inkala
Kaarina Kailo
Matti Kakko
Seppo Karjalainen
Outi Kuismin
Milla Kynkäänniemi
Minna Lehtovaara
Matti Lukka
Anneli Näppä
Pekka Simonen
Matti Roivainen, kh:n edustaja
Esittelijät:
Kirsti Ylitalo-Katajisto

Oulun Työterveys liikelaitoksen johtokunta:

pj. Mikko Sormunen
vpj. Marjo Korhonen
Jäsenet:
Titta Karanta
Timo Tuovinen
Mauno Sipola
Pekka Simonen
Esittelijät:
Tuomas Kopperoinen

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen johtokunta:

pj. Jenna Simula
vpj. Sirkka Tihinen
Jäsenet:
Virpi Jääskö
Anne Hyyryläinen
Pauli Määttä
Juho Pakaslahti
Eero Pernu
Jukka Taskinen
Teuvo Ukkola
Salla Kangas, kh:n edustaja
Esittelijät:
Leena Tuuri, Marketta Karhu

Sivistys- ja kulttuurilautakunta:

pj. Matias Ojalehto
vpj. Sirpa Erkkilä-Häkkinen
Jäsenet:
Karita Alanko
Allu Alatalo
Maija Bolszak
Yrjö Harju
Suvi Helanen
Johannapiritta Huovinen 12.9.2016 saakka
Mikko Jämsä
Marjo Korhonen
Karoliina Niemelä
Sebastian Tynkkynen
Lauri Valkama
Rauno Hekkala, kh:n edustaja
Esittelijät:
Mika Penttilä
Marjut Nurmivuori
Pekka Fredriksson
Ulla Rissanen
Niina Epäily
Risto Vuoria

Oulun Vesi liikelaitoksen johtokunta

pj. Mauno Murtoniemi
vpj. Mia Pelkonen
Jäsenet:
Pirjo Bastman
Robert Brantberg
Mka Härkönen
Eeva-Maria Parkkinen
Juha Silenius
Pekka Kainua, kh:n edustaja
Esittelijät:
Jouni Lähdemäki

Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen johtokunta

pj. Jouko Korkiakoski
vpj. Ritva Yrjänä
Jäsenet:
Arvi Mäläskä
Jari Eskola
Sinikka Vuoti
Seija Ländén
Raimo Rautiola
Mikko Raudaskoski, kh:n edustaja
Esittelijät:
Jouko Leskinen

Yhdyskuntalautakunta:

pj. Risto Kalliorinne
vpj. Marianne Isola
Jäsenet:
Sirpa Tikkala
Jorma Leskelä
Raimo Hämeenniemi
Teuvo Siikaluoma
Tiina Suutari
Anne Lukkarila
Mikko Merihaara
Irma Pellinen
Sari Halonen
Jukka Lappalainen
Veijo Väänänen
Risto Päckilä, kh:n edustaja
Esittelijät:
Matti Matinheikki
Mikko Törmänen
Kaija Puhakka
Pasi Heikkilä

Yhdyskuntajaos

pj. Olavi Kangas
vpj. Mauno Sipola

Jäsenet:

Jorma Leskelä
Tiina Niiranen
Sirpa Tikkanen

Esittelijät:

Eero Keski-oja
Virpi Rajala
Sirpa Tulokas

Oulun Konttori liikelaitoksen johtokunta:

pj. Roy Mattson
vpj. Seppo Ahde

Jäsenet:

Lahja Hanhela
Marjut Rousu
Pekka Tahkola
Vaili K Jämsä-Uusitalo, kh:n edustaja

Esittelijät:

Anne Piikivi

**Oulun Tietotekniikka
liikelaitoksen johtokunta:**

pj. Henri Kylén
vpj. Timo Mällinen

Jäsenet:

Tuomas Aarni
Pirjo Käyhkö
Irene Mäkelä
Juho Meriläinen, kh:n edustaja

Esittelijät:

Pekka Pesonen/vs. Tuija Sipilä
22.6.2016 alkaen

Joukkoliikennejaos

Oulu

pj. Raimo Hämeenniemi
vpj. Pellinen Irma

Jäsenet:

Suvi Helanen
Leena Väänänen
Raine Pernu
Otto Simola
Jari-Pekka Teurajärvi
Heli-Hannele Haapaniemi
Jouni Kurkela
Jukka Raitio
Minna Väättäjä
Eino Jakkula
Eelis Rankka

Lyly Rajala, khn edustaja

Esittelijät:

Pasi Heikkilä, Hannu Honkanen

**Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen
johtokunta:**

pj. Antti Huttu-Hiltunen
vpj. Jarmo Markkanen

Jäsenet:

Jorma Hanhela
Sirkka Kyrö
Niina Parpala
Paula Salo
Taina Vainio
Janne Hakkarainen, kh:n edustaja

Esittelijät:

Petteri Helisten

Oulun teknisen liikelaitoksen johtokunta:

pj. Hannes Kortesalmi
vpj. Hannu Siipola

Jäsenet:

Paula Halonen
Mervi Hyvärinen
Paula Kauppinen-Suikki
Kalevi Kuha
Timo Lindborg
Tuija Pohjola, kh:n edustaja

Esittelijät:

Johan Alatalo

Liikelaitos Oulun Serviisin johtokunta:

pj. Virpi Honkanen 18.1.2016 saakka
pj. Sannamari Sala 18.1.2016 alkaen
vpj. Mikko Marjomaa

Jäsenet:

Jukka Holtinkoski
Mika Nurmela
Eija Tuomaala
Elina Salow
Hilde Myrnes
Anne-Maria Takkula, kh:n edustaja

Esittelijät:

Riitta Lappalainen

BusinessOulu liikelaitoksen johtokunta:

pj. Eero Halonen

vpj. Hilikka Haaga

Jäsenet:

Markku Kainulainen

Johanna Koskelainen

Anne-Maria Takkula

Timo Autio kh:n edustaja

Esittelijät:

Juha Alamursula

Tilivelvolliset 31.12.2016**Luottamushenkilötoimielimet**

Kaupunginhallitus ja sen jaostot

Lautakunnat ja niiden jaostot

Johtokunnat ja niiden jaostot

Viranhaltijat

Kaupunginjohtaja

Konsernipalvelut:

Johtaja, konsernipalvelut yksikkö

Henkilöstöjohtaja

Talousjohtaja

Ulkoinen tarkastus:

Kaupunginreviisori

Sivistys- ja kulttuuripalvelut:

Sivistys- ja kulttuurijohtaja

Lukiojohtaja

Perusopetus- ja nuorisajohtaja

Varhaiskasvatusjohtaja

Liikuntajohtaja

Kulttuurijohtaja

Hyvinvointipalvelut:

Hyvinvointijohtaja

Sosiaalijohtaja

Vanhustyönjohtaja

Terveysjohtaja

Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut:

Yhdyskuntajohtaja

Yleiskaavapäällikkö

Asemakaavapäällikkö

Kaupungingeodeetti

Kaupungininsinööri

Ympäristöjohtaja

Rakennusvalvonnan johtaja

Liikelaitosten johtajat:

Oulun Konttori liikelaitoksen johtaja

Oulun Serviisi liikelaitoksen johtaja

Oulun Teknisen liikelaitoksen johtaja

Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen johtaja

Oulun Työterveys liikelaitoksen johtaja

Oulun Vesi liikelaitoksen johtaja

Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen johtaja

BusinessOulu liikelaitoksen johtaja

Pelastusjohtaja

Oulun seudun ympäristötoimi

liikelaitoksen johtaja

1.2. Toimintaympäristö

1.2.1. Väestörakenne ja väestörakenteen muutos

Hallinnollinen alue

Oulun kaupungin pinta-ala 31.12.2016 oli 3 880 km², josta maa-alueita 3 031 km² ja vesialuetta 849 km². Kaupungin omistuksessa oli koko maa-alasta 361 km² eli hieman vajaa 10 % ja vesialueesta 69 km² eli noin 8 %. Maapinta-alasta oli asemakaavoitettua aluetta n. 175 km² ja yleiskaava-alueita 3 880 km².

Väestö ja elinolot

Vuodenvaihteessa 2016/2017 Oulun väkiluku oli 200 600 henkeä (ennakkotieto). Väestönkasvu vuonna 2015 oli 2 075 asukasta. Kasvuprosentti oli 1,0. Muuttoliike kasvatti edelleen selvästi kaupungin väkilukua. Kuntien välinen nettomuutto (maassamuutto) oli Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan +219 henkilöä (v. 2015: +506 henkilöä). Nettomaahanmuutto oli +648 henkilöä ja kokonaisnettomuutto oli yhteensä +867 henkilöä (v. 2015 + 962 henkilöä). Oulusta muutti seudun muihin kuntiin yhteensä noin 30 henkilöä enemmän kuin muista seudun kunnista Ouluun. Eniten muuttovoittoa Oulu sai jälleen pohjoisen kaupungeista (Rovaniemi, Kemi, Raahe, Tornio). Suurinta muuttotappio oli muihin suuriin kaupunkeihin (Helsinki, Tampere, Espoo). Avioliittoja solmittiin Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuoden aikana 987 ja avioeroja oli 522 tapausta.

Oululaisten väestörakenne on edelleen pysynyt varsin tasapainoisena. Alle kouluikäisten lasten määrä laski edelleen selvästi ja oli viime vuoden lopulla noin 17 900, mikä oli 8,9 % koko asukasmäärästä. Ikäluokan pienenemisen taustalla on koko maassa ja myös Oulussa tapahtunut syntyneiden määrän väheneminen. Kouluikäisten (7-15-vuotiaat) mää-

rä kasvoi ja oli noin 22 400, eli 11,2 % väestöstä. Yli 65-vuotiaiden määrä kasvoi edellisvuodesta selvästi ja oli noin 29 800 henkilöä eli 14,8 % väestöstä.

Vuoden aikana asuntokuntien määrä kasvoi noin 1 200:lla, ja oli kertomusvuoden lopussa noin 96 000. Siitä yksinään asuvia oli 43,7 % ja 2-hengen asuntokuntia kolmanneksen verran. Lisäystä tapahtui viime vuosien tapaan eniten näissä pienissä asuntokunnissa. Henkilöluvultaan edellisiä suurempien asuntokuntien määrän kasvu oli maltillista tai laskevaa. Asuntokuntien keskikoko on vähitellen pienentynyt niin, että kun vielä 1990-luvun alussa asuntokuntaan kuului keskimäärin 2,4 henkilöä, oli vastaava osuus viime vuoden lopussa 2,1 henkilöä.

Asuntoja oli kertomusvuoden lopussa noin 106 500 kpl, joista kerrostaloissa 51,6 %, omakotitaloissa 30,0 % ja rivi- tai muissa taloissa 18,4 %. Asunnoista omistusasuntoja oli 52,5 %, vuokra-asuntoja 38 % ja loput oli muuhun hallintaperusteeseen kuuluvia tai tuntemattomia. Noin 60 prosenttia oululaisista asuu pientaloissa (omakoti- ja rivitaloasunnot). Kaikkien asuinhuoneistojen keskikoko oli 70,6 m². Vuoden aikana valmistui uusia asuntoja yhteensä noin 1 600 kpl, joista omakoti- ja rivitaloasuntoja oli noin 600 kpl eli n. 40 % ja kerrostaloihin kuuluvia noin 950 kpl eli n. 60 %.

Viime vuonna työttömien määrä laski ja oli kuukausittain keskimäärin 15 887 (v.2015: 16 288). Työttömyysaste laski ja oli 16,6 % (v.2015: 17,2 %). Vuoden 2014 lopussa Oulussa oli yhteensä 83 785 työpaikkaa (31.12.2013: 84 078 työpaikkaa). Työpaikkaomavaraisuusaste oli Oulussa 105,6 ja seutukunnassa 98,9.

1.2.2. Työpaikkakehitys, työttömyys ja työllisyyden hoito

Työllisyystilanne kääntyi sekä valtakunnallisesti että Oulun talousalueella parempaan suuntaan vuoden 2016 aikana talouskasvun käynnistymisen myötä. Taloudellisen aktiviteetin lisääntyminen etenkin rakentamisessa näkyi avointen työpaikkojen kasvuna. Oulun talousalueella mm. suurhankkeiden positiivinen vaikutus heijastui aluetalouteen. Työvoiman kysynnän elpymisen ansiosta työllisyys kasvoi viime vuonna keskimäärin 0,5 %.

Vuoden 2016 inflaatio oli Suomessa 0,4 % kansallisella indeksillä mitattuna. Inflaatiokehitys on ollut hidasta, mutta on kuitenkin kääntynyt jälleen nousuun. Vuonna 2016 palkansaajien yhteenlasketun ostovoiman kasvu oli 1,6 %, mikä oli nopeinta kuuteen vuoteen. Ostovoimaa tuki työllisyyden lisääntyminen ja maltillinen inflaatio sekä veroasteen aleneminen. Oulun alueellista talouskehitystä elvytti yksityisten palveluiden ja rakennustoiminnan pirsytyminen.

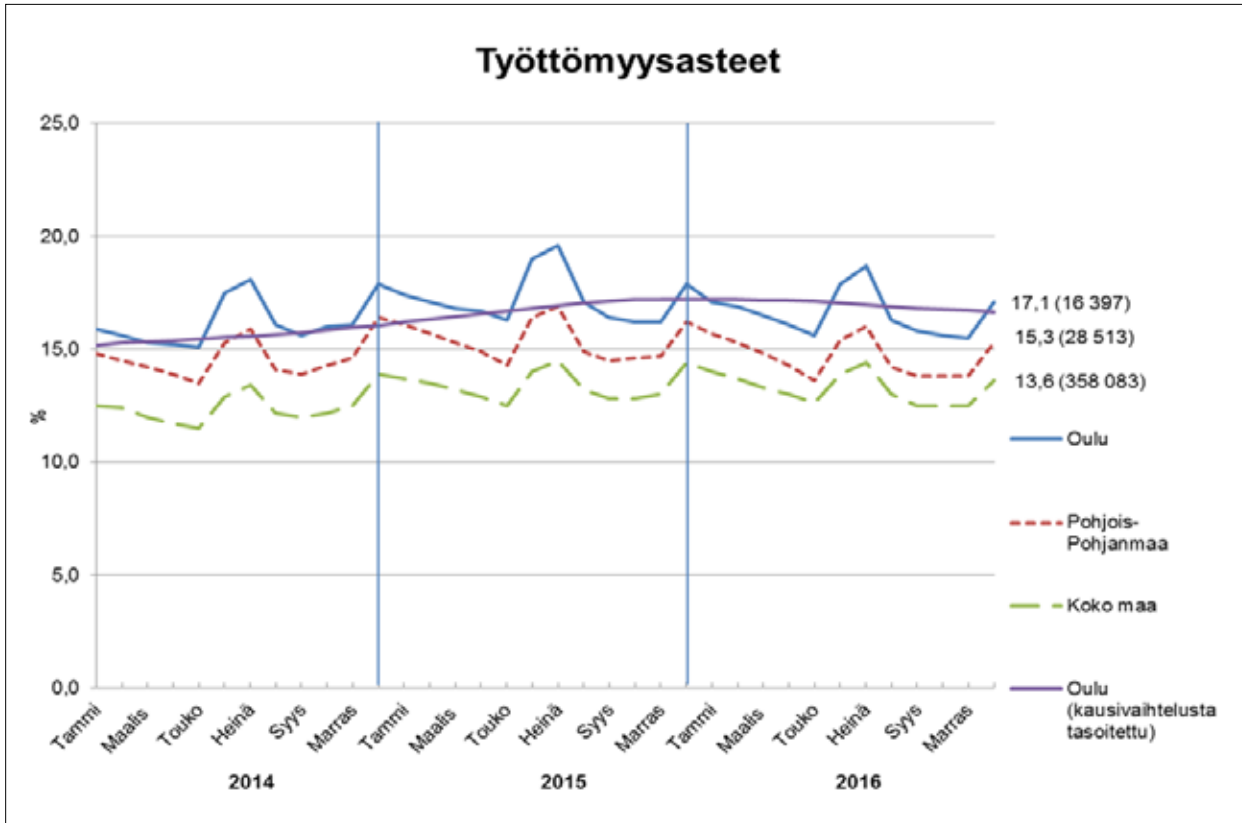
Oulun alueen työvoima on kasvanut vuoden 2015 tasosta noin 1250 henkilöllä ollen vuoden 2016 joulukuussa 95 863 henkilöä. Työllisyyskehitys on vuoden 2016 aikana kohentunut, mutta edelleen tarvitaan lisätoimia työttömyysjaksojen katkaisemiseksi ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi. Oulun kaupunkiseutu valittiinkin 23.6.2016 yhdeksi Työ- ja elinkeinoministeriön alueelliseksi työvoima- ja yrityspalvelujen kokeilujen toteuttaja-alueeksi. Kokeilujen on tarkoitus käynnistyä vuoden 2017 aikana.

Työttömyys laski Pohjois-Pohjanmaalla nuorten, yli 50vuotiaiden, vammaisten/pitkäaikaissairaiden ja pitkäaikaistyöttömien ryhmissä ja lomautettujen määrä väheni 650 henkilöllä. Pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrän kasvu on Oulun alueella taitunut, mutta tilanne on edelleen vakava. Oulussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli 2016 joulukuussa 5 222 henkilöä. Työllisyyden näkymiä on pitkään varjostanut korkea nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyyden rakenteellinen syveneminen. Valtakunnallisesti yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli joulukuussa 122 000, eli 4 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Suuri rakennetyöttömyys hidastaa työttömyyden laskua parantunees-

ta suhdannetilanteesta huolimatta. Työttömyyden pitkittyessä työllistymisen todennäköisyys pienenee. Keskeistä on työttömyyden pitkittymisen katkaisu ja ehkäiseminen, sillä rakenteelliseksi muututtuaan työttömyys ei välttämättä alene edes suhdannetilanteen parantuessa. Lisäksi toimiala- ja tehtäväraakenteen muutoksen seurauksena on syntynyt kohtaan- to-ongelmia työttömien työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen välillä niin alueellisesti kuin ammatillisestikin. Toimenpiteet on kohdennettava tehokkaasti, sillä samat toimet eivät toimi kaikille.

Oulun työpaikkamäärä on vuosittain noin 84 000 - 85 000. Oulun talousalueella on erityisesti teollisesta tuotannosta ja ICT-sektorilta on viime vuosina poistunut runsaasti työpaikkoja. Vuoden 2016 aikana tapahtuneen positiivisen kehityksen seurauksena on työmarkkinoiden tilanne kuitenkin kehittynyt myönteisempään suuntaan, mutta muutokset ovat vielä maltillisia. Pohjois-Pohjanmaan TE -toimistoon ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrä on kasvanut. Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin työ- ja elinkeinotoimistoon joulukuun aikana Oulussa 1176, mikä on 338 enemmän kuin edellisen vuoden joulukuussa. Merkittävää osaa työpaikoista ei kuitenkaan täytetä avoimesti ilmoitetulla haulla. Tämä haastaa perinteisen työnvälitystoiminnan ja työnhakijoiden aktiivisuus korostuu.

Kuntien vastuut pitkäaikaistyöttömyydestä ovat kasvaneet merkittävästi vuoden 2015 jälkeen. Työttömyyden syveneminen ja lakiperusteisten työmarkkinatuen kuntaosuuksien vastuiden muutokset ovat kasvattaneet kaupungin kuntaosuusmenojen kehitystä. Oulun kaupungin työmarkkinatuen kuntaosuus vuonna 2016 oli 23,2 M euroa. Samaan aikaan kuntien ja kolmannen sektorin palkkatuella työllistäminen on vaikeutunut valtion palkkatukeen kohdennettujen määrärahojen vähenemisen ja työllistämisen kriteerien muutoksen vuoksi. Kuntien työllisyyspalveluiden ja aktivoinnin merkitys korostuu yhä vahvemmin. Oulussa pitkäaikaistyöttömyyden kasvu on ollut maltillisempaa kuin muissa Kuusikko - kaupungeissa. Työllisyyden edistämistoiminnassa pääpainopisteet ovat olleet nuorten työllisyyden edistämisessä, rakenteellisen työttömyyden vähentämisessä sekä uusien työpaikkojen luomisessa.

Oulun alueen työttömyyden kasvu on kausivaihtelusta tasoitettun seurannan mukaan taittunut ja kääntynyt laskuun. Tilanne joulukuun 2016 (lähde: ELY-keskus, Työllisyyskatsaus 12/2016 ja TEM, toimialapalvelu).

1.2.3. Maankäyttö ja asuntorakentaminen

Merkittävin Oulun maankäyttöä lähivuosina ohjaava kaava, Uuden Oulun yleiskaava, hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 18.4.2016. Päätöksestä jätettiin kolme valitusta hallinto-oikeuteen, mutta muilta kuin valituksenalaisilta osin kaupunginhallitus määräsi kaavan tulemaan voimaan 20.6.2016. Yleiskaavan keskeisenä linjauksena on yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja täydennysrakentaminen. Kaavakartta 1 ohjaa koko kaupungin maankäyttöä kehittämisvyöhykemerkinnöin pitkälle tulevaisuuteen. Keskeisen alueen kaavakartan 2 merkinnät mahdollistavat täydennysrakentamisen lisäksi uusien asuinalueiden suunnittelun ja turvaavat asukkaille hyvät viheralueet ja -yhteydet. Uusina asumisen alueina on osoitettu mm. Tahkokangas, Mustasaaren itäosa, Kemintien itäpuoli, Lassinranta, sekä Iinatin ja Heikkilänkankaan täydennysalueet. Asuinaluevarauksia on osoitettu tavoitevuoteen 2030 ulottuvaa asuntotarvetta enemmän, jotta turvataan vaihtoehtoja ja vaihteistumahdollisuuksia asemakaavoitukseen sekä asuntotuotannon sujuvuus.

toja ja vaihteistumahdollisuuksia asemakaavoitukseen sekä asuntotuotannon sujuvuus.

Vuonna 2016 asemakaavoja valmistui 23, joista asuntotuotannon kannalta merkittävimpiä olivat keskustan Albertinkatu 9 ja Kirkkokatu 54 sekä Pateiniemenrannan, Matkakeskuksen, Myllyojan Karvarinaukion ja Kiimingin Hakomäen asemakaavat.

Asuntotuotannon yleiseksi vuositavoitteeksi on asetettu 1600 – 1900 uutta asuntoa, joista noin puolet on kerrostaloasuntoja ja puolet pientaloasuntoja. Vuonna 2016 Oulussa valmistui asuntoja 1611 kappaletta, jotka jakaantuivat asuntotyypeittäin seuraavasti: kerrostaloasuntoja 1015, rivitaloasuntoja 271, omakotitaloja 325. Maankäytön toteuttamissuunnitelman 2016 – 2020 mukaista asuntotuotantotavoitetta 1900 ei saavutettu.

Kaupunki luovutti vuoden 2016 aikana asuntorakentamisen tontteja laskennallisesti 1036 asunnon tuotantoa vastaavan määrän. Tavoite oli 1200 asuntoa vastaava tontinluovutus. Sopimuskaavoituksen osuuden kasvaessa arvio kaupungin tontinluovutuksen suhteellisesta osuudesta asuntotuotannon mahdollistajana on tulevinakin vuosina 1000 asunnon kertaluokkaa. Viime vuosina asuntotuotanto on keskittynyt keskustaan ja keskustan läheisille alueille pääasiassa yksityisessä omistuksessa oleville tonteille. Samaan aikaan kerrostaloasuntojen koko on pienentynyt.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.6.2016 Oulun kaupungin maankäytön toteuttamisohjelma (MATO) 2016 – 2020 raportin. Maankäytön toteuttamisoh-

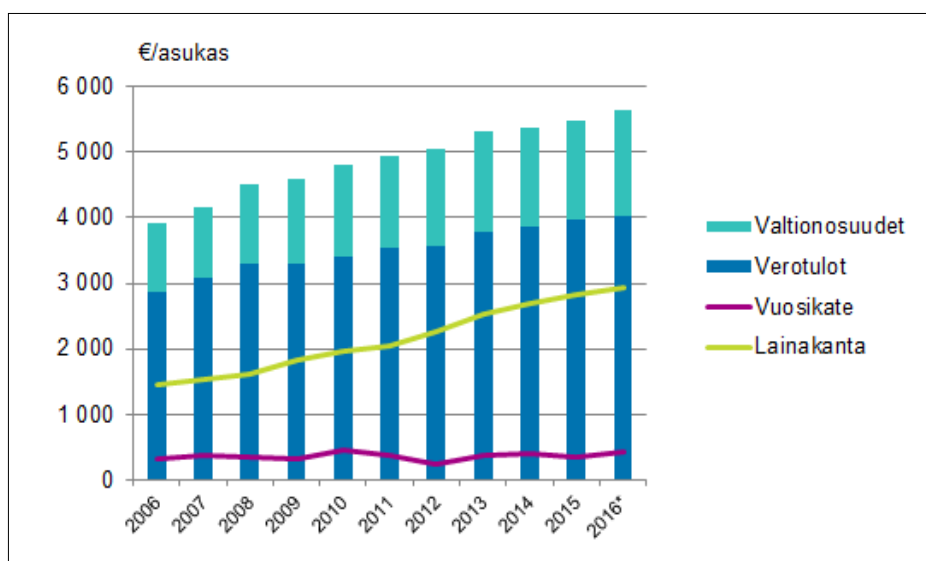
jelmassa korostuu tämän hetkinen markkinatilanne. Ohjelman mukaan omakoti- ja rivitalotalotonttien tarjontaa vähennetään ja kerrostalotonttien tarjonta keskitetään enemmän keskustan tuntumaan täydennysrakentamisalueille. Valtuuston päätöksen mukaisesti rakennuskehotuksien osalta pidetään kahden vuoden tauko, jonka aikana niiden tarve arvioidaan uudestaan. Nykyiset jo käynnissä olevat rakennuskehotukset viedään loppuun saakka. Maankäytön toteutusohjelman 2018 – 2022 valmistelu aloitettiin syksyllä 2016.

Oulun kaupungin maankäytön toteuttamisohjelmaa päivitetään kahden vuoden välein, jolloin voidaan reagoida nopeasti mahdollisiin markkinatilanteessa ja muuttoliikkeessä tapahtuviin muutoksiin.

1.2.4. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitysnäkymät

Kuntien talous on kärsinyt hitaasta talous- ja verotulojen kasvusta, työttömyyden ja työttömyysvastuiden kasvusta sekä poikkeuksellisen suurista valtionosuusleikkauksista. Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2016 tilikauden tulos oli kuitenkin ennakkotietojen mukaan 620 miljoonaa ylijäämäinen. Kuntien yhteen

laskettu vuosikate oli 2,4 miljardia euroa eli asukasta kohden laskettuna keskimäärin 440 euroa. Kuntien ja kuntayhtymien investoinnit pysyivät likipitään edellisvuoden reilun neljän miljardin tasolla. Tilinpäätösarvioiden mukaan lainakanta kasvoi yhteensä 0,5 miljardia euroa ja on nyt 18 miljardia.

Kuva 1. Kuntien valtionosuudet, verotulot, vuosikate ja lainakanta 2004–2016* (Tilastokeskus)

Kuntien ja kuntayhtymien tulot lisääntyivät erityisesti kasvaneista valtionosuuksista johtuen. Vuoden 2016 valtionosuuksissa kompensoitiin kuntien veroperustemuutoksista johtuvia veromenetyksiä 260 miljoonaa euroa ja lisäksi kunnat saivat 270 miljoonaa euroa valtionosuuksia kuntien ja valtion välisen kustannusjaon tarkistuksen seurauksena.

Kuntien menojen kasvu on hidastunut kahtena viime vuonna, ja kasvun arvioidaan jatkuvan hitaana. Kuntataloutta tukevat kilpailukyky sopimuksen mukaiset lomarahojen leikkaukset ja työajan pidennys, mutta sopimukseen liitetyt veronalennukset vähentävät kuntien verotuloja. Kilpailukyky sopimuksen vaikutus kuntatalouteen on jokseenkin neutraali.

Suomen talous on palannut kasvu-uralle. Vuoden 2016 aikana kasvu on vahvistunut erityisesti yksityisen kulutuksen ja investointien kohenemisen myötä. Vuosina 2017–2019 kasvu jatkuu kotimaisen kysynnän vetämänä, mutta jää aiempiin noususuhdanteisiin nähden vaimeaksi. Suomen Pankin ennusteen mukaan bruttokansantuote kasvaa 1,3 % vuonna 2017. Vuosina 2018 ja 2019 talous jatkaa 1,2 prosentin kasvussa. Elpymisestäään huolimatta kasvu jää Suomessa kuitenkin koko ajanjaksolla hitaammaksi kuin muualla euroalueella.

Hallituksen tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta vuositasolla neljällä miljardilla eurolla 2020-luvun loppuun mennessä. Merkittävin näistä toimenpiteistä on sosiaali- ja terveystalouden uudistus, jolla tavoitellaan kustannusten kasvun hillitsemistä kolmella miljardilla eurolla. Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen valmistelu on jo pitkällä, mutta ratkaistavana on edelleen merkittäviä yksityiskohtia. Tällä hetkellä näyttää siltä, että uudistuksen säästö-tavoitteen saavuttamiseen liittyy merkittäviä riskejä.

Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tulee mullistamaan kuntatalouden. Kuntien maakuntaan siirtyvien tehtävien rahoitus katetaan kuntien tuloveroprosenttien ja valtionosuuksien leikkauksilla. Tämän hetkisen arvion mukaan vuoden 2019 tuloveroprosentin leikkaus olisi 12,5 prosenttiyksikköä ja lisäksi kuntien yhteisöveroosuutta leikattaisiin 0,5 miljardia euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista siirtyy maakuntien rahoitukseen noin 67 prosenttia eli 5,8 miljardia euroa. Uudistus vaikuttaa merkittävästi kuntien suhteelliseen velkaantumiseen, koska kuntien ”liikevaihto” puolittuu ja kuntien varallisuutta siirretään maakunnalle siten, että niihin kohdistuneet velat jäävät pääosin kuntien vastattavaksi.

1.3 Oulun kaupungin toiminnan ja talouden kehitys

1.3.1. Olennaiset toiminnassa tapahtuneet muutokset

Konsernihallinnossa uusi johtamisjärjestelmä ja organisaatio astuivat voimaan 1.4.2016 alkaen. Uudessa organisaatiossa konsernihallintoa johtaa kaupunginjohtaja, ja se jakautuu konserniohjauksen ja konsernipalvelujen yksiköihin. Syksyn aikana myös käynnistettiin uuden kuntalain edellyttämä hallintosäännön valmistelu. Konsernihallinnon organisaatiouudistuksen pohjalta valmisteltiin uusi konsernihallinnon toimintasääntö, joka tuli voimaan joulukuussa 2016.

Konsernihallinto vastasi 30.6.2016 asti kuuden suurimman kaupungin (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) yhteisen 6Aika – strategian toteutuksesta Oulussa. Tehtävät siirtyivät Avoin data ja rajapinnat – kokonaisuutta lukuun ottamatta BusinessOuluun 1.7.2016 alkaen.

Vuoden 2016 alusta Oulun kaupunki otti lakimuutoksen myötä käyttöön hulevesimaksun. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut vastaa hulevesien hallinnasta. Oulun Vesi tuottaa hulevesipalveluita yhdyskunta- ja ympäristöpalveluille sovittujen määritysten mukaisesti. Palvelua tuotetaan verkoston ylläpidossa, suunnittelussa ja rakennuttamisessa, asiakaspalvelussa ja laskutuksessa.

Uusi varhaiskasvatuslaki astui voimaan 2016 ja siinä rajataan subjektiivinen päivähoito- oikeus 20 tuntiin viikossa niille lapsille, joiden huoltaja on kotona. Lukioiden opetussuunnitelmat on päivitetty ja suunnitelmat on otettu käyttöön aikataulun mukaisesti 1.8.2016 lukien. Metsokankaan ja Ritaharjun koulujen kaupungin omana tuotantona tehdyt ns. moduulikoulut otettiin käyttöön elokuussa 2016. Talvikankaan uusi koulu valmistui. Kaukovainiolla avattiin elokuussa koulun, kirjaston ja nuorisotoimen yhteisissä tiloissa toimiva nuorisotila.

Hallituksen linjauksen mukaisesti Suomeen muodostetaan vuoden 2019 alusta maakuntajaon pohjalta monitoimialaiset itsehallintoalueet, joille osoitetaan myös pelastustoimen tehtävät. Pohjois-Pohjanmaalla valtakunnalliseen sote-uudistukseen käynnistettiin maaliskuussa 2016 PoPSTer –hanke. Hankkeen tavoitteena on luoda alustava esitys siitä, millä tavalla sosiaali- ja terveystaloudet järjestetään

tään tulevaisuudessa valmisteilla olevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Hyvinvointipalveluista osallistuttiin työryhmien työskentelyyn ja valmisteluun sekä myös kansalliseen sote:n kehittämiseen mm. kansallisten työryhmätyöskentelyjen, kuulemisten, lausuntojen, tiedontuotannon ja julkaisujen muodossa. Oulu-Koillismaan pelastuslaitos on edustettuna maakunnan pelastustoimen valmistelun sekä pelastustoimen valtakunnallisen uudistamishankkeen työryhmissä.

Hyvinvointipalveluissa siirryttiin vuoden 2016 aikana suunnitelman mukaisesti neljän hyvinvointialueen ja kuuden hyvinvointikeskuksen malliin. Hallinnollisesti kaikki hyvinvointikeskukset ja –alueet ovat toiminnassa. Myllyjojan hyvinvointikeskus käynnistyi osana itäisen alueen toimintaa. Kaakkurin hyvinvointikeskus eteläisellä hyvinvointialueella käynnistyi myös suunnitellusti sijaiten tiloiltaan kahdessa eri toimipisteessä Kaakkurissa ja Oulunsalossa. Pohjoisen hyvinvointialueen toimintaa suunniteltiin yhteistyössä kuntalaisten, järjestöjen ja kaupungin eri toimijoiden kanssa. Alueella järjestettiin useita kuntalaistilaisuuksia ja kuntalaiset osallistuivat suunnitteluun myös kehittäjäasiakkaiden roolissa. Tuiran hyvinvointikeskuksen ja Kontinkankaan hyvinvointikeskuksen perhekeskustilojen remontoinnista tehtiin päätökset 2016 aikana. Tuiran hyvinvointikeskuksen suunnittelutyö jatkuu toiminnan yhteen saattamisen osalta rinnan tilojen vaatimien muutos- ja peruskorjaustöiden kanssa. Haukiputaan hyvinvointikeskuksen toiminta käynnistettiin peruskorjaustyön kanssa rinnakkain ja toiminnot siirtyivät asteittain hyvinvointikeskukseen.

Yhtiöittämiset

Kaupunginhallitus päätti kokouksessa 2.5.2016 § 149 Oulun Konttori liikelaitoksen tehtävien uudelleen järjestelyjen toteuttamisesta 1.1.2017 ja liikelaitoksen lopettamisesta tilinpäätöksen 2016 valmistuttua. Oulun Konttorin tehtävistä asiakasmaksuyksikkö, asianhallinta-, puhelin- ja virastomestari- ja turvallisuuspalvelut jäivät Oulun kaupungin toiminnoiksi. Monetra Oy:öön Oulun Konttorin tehtävistä siirtyvät hallinto- ja talouspalvelut, rekrytointipalvelut, painatuskeskus, hankintapalvelut ja kaupunkilaispalvelut.

Oulun kaupunginvaltuusto teki päätöksen 16.5.2016 työterveyshuollon osakeyhtiön perustamista yhdessä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Osakeyhtiön valmisteluun liittyvät toimenpiteet toteutettiin syksyn 2016 aikana. Valmistelevia töitä oli mm. henkilöstön rekrytointi.

Kaupunki on jatkanut Köökit2020 – ohjelman toteuttamista vuoden 2016 aikana. Ohjelmaan sisältyvän

Lööki-keittiön sijaan valtuusto päätti yhteisen tuotantokeittiön rakentamisesta Pohjois-pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Oulun Serviisi liikelaitos on ollut mukana uuden tuotantokeittiön suunnittelussa sekä tuotannon että hallinnon valmistelun osalta. Tuotantokeittiön toiminta on tarkoitus aloittaa syksyllä 2017.

1.3.2. Olennaiset muutokset tuloperusteissa

Kunnan verotuloprosentti (20 %) ja kiinteistöveroprosentit olivat edellisen vuoden tasolla lukuun ottamatta voimalaitosveroa, joka nousi 0,25 prosenttiyksiköllä. Verotuloja kertyi edellistä vuotta 9,5 milj. euroa enemmän, toteuma oli 743,6 milj. euroa. Kunnallisveroa kertyi 11,1 milj. euroa ja kiinteistöveroa 1,9 milj. euroa edellisvuotta enemmän, yhteisöveroa taas 3,5 milj. euroa vähemmän. Oulun kaupungissa tapahtuneella elinkeinoelämän rakennemuutoksella on ollut vaikutusta ansiovero- ja yhteisöverotuloihin. Kaupungin verotuloissa tapahtuneet menetykset kompensoituvat osittain verotulotasauksen 28,7 milj. euroa kautta.

Valtionosuuksien toteuma 273,4 milj. euroa on 19,6 milj. euroa edellisvuotta suuremmat. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta, peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. Kunnan peruspalveluiden valtionosuudet ovat edellistä vuotta 16,7 milj. euroa suuremmat. Opetus- ja kulttuurin valtionosuudet ovat edelliseen vuoteen verrattuna 2,9 milj. euroa pienemmät.

Oulun kaupungin ulkoisten toimintatuottojen kertymä 249,8 milj. euroa olivat n. 5,2 milj. euroa (-2 %) edelliseen vuoden nähden pienemmät. Peruskunnan osuus ulkoisista myyntituotoista on 177,5 ja liikelaitosten 72 milj. euroa. Käyttöomaisuuden myyntivoitto toteutui Oulun kaupungin tasolla 15,4 milj. euroa, josta maanmyyntivoittojen osuus on 11,4 milj.

euroa. Yhdyskuntalautakunnan toimintatuotot ovat kasvaneet edellisestä vuodesta 6,4 milj. euroa. Toimintatuottojen kasvuun yhdyskuntalautakunnassa on vaikuttanut maanmyyntivoitot, rakennusten myyntivoitot ja joukkoliikenteen matkamäärien kasvu. Palvelusetelin käytön lisääntyminen on laskenut sivistys- ja kulttuuripalveluiden ja hyvinvointipalveluiden toimintatuloja. Palveluseteleillä on kuitenkin kokonaismenoja laskeva vaikutus.

Hyvinvointilautakunnassa tehtiin asiakasmaksujen korotuksia alkuvuodesta 2016. Lakisääteisiä asiakasmaksuja korotettiin pääsääntöisesti 5 % 1.3.2016 alkaen. Terveyskeskusmaksua korotettiin indeksikorotuksen verran. Enimmäismäärien mukaiset korotukset tehtiin lähinnä suun terveydenhuollon asiakasmaksuihin. Korotuksista huolimatta hyvinvointilautakunnan asiakasmaksujen kertymä jäi odotettua pienemmäksi. Oulun Vesi liikelaitos laskee jäteveden hintaa ja sen vaikutus on vuositalolla 1 milj. euroa myyntituottoja alentava. Hulevesimaksun käyttöönoton myötä tulokertymä toteutui n. 1,9 milj. euroa.

Rahoitus- ja korkotuottojen toteuma 19,7 milj. euroa on vuoteen 2015 verrattuna 19,3 milj. euroa pienempi. Osinkotuottoja kertyi vuonna 2016 16,9 milj. euroa edellistä vuotta vähemmän. Vuonna 2015 Partnera Oy maksoi osinkoja Oulun kaupungille 22,1 milj. euroa. Korkotuotot ovat edelliseen tilinpäätökseen verrattuna 2,4 milj. euroa pienemmät.

1.3.3. Tilinpäätöksen vaikutus kuluvaan vuoden talousarvioon

Valtuustosopimuksen tavoitteet sisältävät vuonna 2014 yhtiöityneiden Oulun Sataman ja Nallikarin sekä vuonna 2015 yhtiöityneiden Oulun Energian, Oulun Jätehuollon ja ympäristölaboratorion luvut. Lisäksi lukuihin on sisällytetty pienempiä eriä mm. toiminnan siirroista johtuvia kuten Pohjois-Suomen tulkkipalvelujen liiketoiminnan siirto Monetra Oy:lle.

VALTUUSTOSOPIMUKSEN TOTEUTUMINEN	TP2013	TP2014	TP2015	TP2016
Toimintamenojen muutos-%				
Valtuustosopimus				1,5
Tilinpäätös	3,7	0,5	-7,3	1,1
Toimintakatteen alijäämän muutos-%				
Valtuustosopimus				1,7
Tilinpäätös	3,6	2,7	7,0	2,1
Vuosikate				
Valtuustosopimus				67
Tilinpäätös	80	75	85	76
Investointikatto 2014-2016				
Valtuustosopimus				380
Tilinpäätös				396
Lainkanta vuoden 2016 lopussa				
Valtuustosopimus				740
Tilinpäätös	554	641	655	671

Valtuustosopimus hyväksyttiin 3.6.2013. Valtuustosopimus loi toiminnallisen ja taloudellisen kehyksen kaupunginvaltuuston työskentelylle valtuustokaudella. Allekirjoittaneet valtuustoryhmät sitoutuivat toimenpiteisiin Oulun kaupungin talouden tasapainottamiseksi kuluvalle valtuustokaudella.

Valtuustosopimuksen linjauksen mukaan toimintakatteen alijäämän tulee pysyä likipitään vuoden 2013 tasolla, väestönkasvusta ja ikääntymisestä johtuva palvelutarpeiden kasvu hoidetaan tuottavuutta nostamalla. Valtuustosopimuksessa vuodelle 2016 asetetusta toimintakate-tavoitteesta jäätiin noin 0,4 % -yksikköä.

Valtuustosopimuksen tavoitteena on ollut nostaa vuosikate tasolle, joka vastaa paremmin poistojen ja investointien määrää. Tulevien vuosien investointien mahdollistamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi valtuustosopimuksen mukaisesti vuosikate tuli nostaa nykyistä oleellisesti korkeammalle tasolle. Vuoden 2016 tilinpäätöksen vuosikate oli noin 76 milj. euroa. Tilikauden tulos ennen poistoeron muutosta ja vapaaehtoisten varausten muutosta oli -4,7 milj. euroa (sisältää tulosta parantavia kertavaikutteisia

eriä vuonna 2016 nettona n. 12,8 milj. euroa). Tulorahoitus ei ollut riittävä, toiminnan ja investointien rahavirta oli n. 34 milj. euroa negatiivinen.

Valtuustosopimuksessa investointikatoksi vuosille 2014 - 2016 oli tavoitteena 380 milj. euroa. Vuoden 2016 tilinpäätöksen perusteella investoinnit 2014 - 2016 ovat noin 396 milj. euroa, kun investoinneista poistetaan yhtiöittämisten vaikutukset. Investointien tulorahoitus oli tilinpäätöksessä 2016 noin 61 % (TP2015 74 %).

Kaupungin lainamäärä on kasvanut vuodesta 2013 vuoteen 2016 noin 117 milj. eurolla. Tilinpäätöksessä 2016 lainamäärä oli noin 671 milj. euroa. Lainasaldon vaikutusta Oulun Energian yhtiöitymisen järjestelyt; vuonna 2015 Oulun Energian lainojen takaisinmaksu oli n. 64 milj. euroa. Asukaskohtaiset lainat olivat vuonna 2016 noin 3 346 euroa/asukas (TP2015 n. 3 300 euroa/asukas).

Vuosikatetavoitteen toteutumista ja lainasaldon kasvun hillitsemistä on helpottanut kertavaikutteiset erät, joista on selvitys kohdassa Oulun kaupungin tilikauden tuloksen muodostuminen.

1.4. Oulun kaupungin henkilöstö

Henkilöstön määrä 31.12.2016

Henkilöstön määrä palvelussuhteittain	2013	2014	2015	2016	muutos -%
Vakinaiset	9 328	9 424	9 213	9 077	-1,48 %
Tilapäiset	2 554	2 591	2 347	2 239	-4,60 %
Työllistetyt	521	330	145	142	-2,07 %
Henkilöstö yhteensä	12 403	12 345	11 704	11 458	-1,18 %
asukasluku 1.1. mukaan	193 832	196 194	198 583	200 600	1,02 %
Suhde väestöön (ei sis.työllistettyjä)	6,13 %	6,12 %	5,82 %	5,64%	-0,18 %

Oulun kaupungin palveluksessa oli (ei sisällä Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen toimenpidepalkkalaisia ja työllistettyjä) 31.12.2016 11.316 henkilöä. Heistä vakinaisessa palvelussuhteessa oli 9.077 henkilöä ja tilapäisessä palvelussuhteessa 2.239 henkilöä. Toimintojen uudelleenjärjestelyjen myötä henkilöstöä siirtyi toisen työnantajan palvelukseen liikkeenluovutuksella 24 henkilöä. Vanhuuseläkkeelle siirtyi 225 henkilöä. Kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 14 henkilöä. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi 57 henkilöä, pysyen vuoden 2015 tasolla. Eri eläkkeille siirtyi yhteensä 282 henkilöä. Muu poistuma on ollut 232 henkilöä.

Uudesta kaupunkistrategiasta päätettiin kaupunginvaltuustossa 19.8.2013. Henkilöstön osalta painopistealueet ovat johtaminen, henkilöstön tarve- ja asiakaslähtöinen osaaminen ja hyvästä työhyvinvoinnista huolehtiminen ja henkilöstön määrän kasvun rajoittaminen. Ko. painopisteiden toteuttamiseksi laadittiin vuonna 2014 henkilöstöohjelma, johon valittiin konkreettisia toimenpiteitä ja kehittämisalueita ja joita toteutetaan sekä kaupunki- että toimialatasoilla. Merkittävänä painopistealueena jatkettiin vuonna 2016 esimiestyön kehittämistä järjestämällä neljä päivän kestoista esimiespassivalmennusta. Kaupunkitasoiseen valmennukseen osallistui 139 esimiestä. Myös oppisopimusrahoitteisiin johtamisen erikoisammattitutkintoihin osallistuttiin aktiivisesti. Uuteen lähiesimiestyön ammattitutkintoon osallistui muutamia henkilöitä. Osaamisen ylläpittoa ja kehittämistä tuettiin keskitetyllä koulutuksella sekä toimialojen järjestämällä ammatillisella täydennys- ja lisäkoulutuksella. Osaamisen lisäämisen keinoina toimivat myös perehdyttäminen ja mentoointi. Keskitetyn koulutuksen järjestämään työhy-

vinointikorttikoulutukseen osallistui 167 osallistujaa. Koulutuksen tavoitteena on antaa keinoja oman työpaikan kehittämiseen sekä vahvistaa yhteistä käsitystä työhyvinvoinnista. Muita koulutusteemoja olivat mm. varautuminen ja turvallisuus, tietoturva, työsuojelu, avoin hallinto, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, tiimin johtaminen, kouluttajavalmiudet, talous, hankintaosaaminen, projektit, asiakirjahallinto sekä viestintä.

Työhyvinvoinnin tukemiseen on vuoden 2016 aikana eri toimialoilla esitelty työhyvinvointiohjelmaa. Ohjelma on tarkoitettu konkreettiseksi työkaluksi työyhteisöjen kehittämiseen. Ohjelmaan on kirjattu työhyvinvoinnin edistämiseen liittyvät painopistealueet toimenpiteineen. Painopisteet kohdistuvat johtamiseen ja esimiestyöhön, osaamisen kehittämiseen, työyhteisötaitoihin, työsuojelutarpeisiin sekä Kunta10 –työhyvinvointikyselyyn.

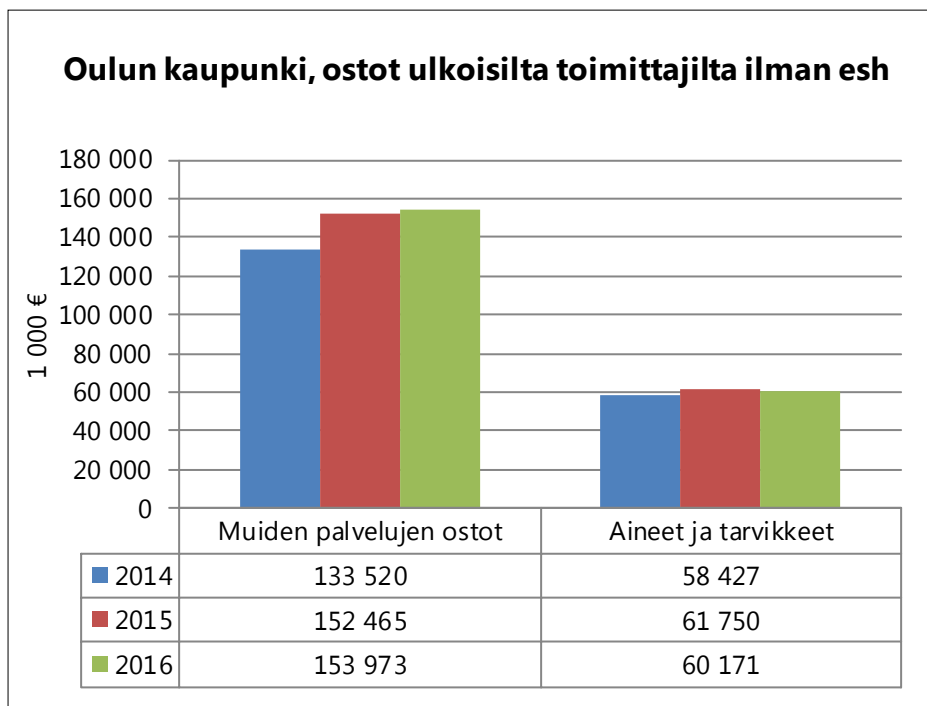
Edellä todettuja toimenpiteiden vaikutuksia seurataan KUNTA10 –tutkimuksella, joka toteutetaan kahden vuoden välein. Vuoden 2016 lopulla tehdyn kyselyn perusteella työpaineita on hieman aiempaa vähemmän ja työn hallinta on paremmalla tasolla. Tästä johtuen työstressiä koetaan vähemmän (23,1 %) aiempaan kyselyyn (2014: 25,2 %) verrattuna. Työyhteisötaidot ovat kehittyneet: Tavoitteellisuus on hyvällä tasolla (3,9/5) ja sosiaalinen pääoma on lisääntynyt (3,75/5). Työyhteisön tuki esimiestyölle on myös hyvällä tasolla (3,6 %). Johtamistaitojen osalta esimieheltä saatu tuki (3,62/5) ja oikeudenmukaisen johtamisen kokemus (3,85/5) ovat lisääntyneet. Kehityskeskusteluiden hyödyllisyydessä on edelleen parannettavaa (yksilökehityskeskustelut 41,2 %, ryhmäkehityskeskustelut 38,7 %).

Vuonna 2016 henkilöstökulut olivat 510,4 milj. € (sisältäen palkat ja palkkiot, eläkemaksut ja muut henkilöstösivukulut). Vuonna 2015 vastaava summa oli 521,0 milj. €. Henkilöstökulut laskivat n. 10,6 milj. € eli n. 2,0 %. Varsinaiset palkka- ja palkkiokulut olivat 389,1 milj. € ja laskivat 9,7 milj. € eli n. 2,4 % edelliseen vuoteen verrattuna.

1.5. Hankintojen toteutuminen

Oulun kaupungin ulkoiset, muiden palveluiden ostot, ilman erikoissairaanhoidoa olivat 154 miljoonaa euroa ja tavaraostot 60 miljoonaa euroa. Palvelujen ostot ovat kasvaneet 1,5 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna, mutta maltillisemmin kuin vuoteen 2014 verrattuna. Eroa selittää mm. palveluse-

teliön käytön lisääntyminen. Tavaraostot vähenivät 1,6 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna. Palveluja ja tavaroita ostettiin 6802 toimittajalta, jotka lähettivät yhteensä 190 691 ostolaskua. Kahteen edelliseen vuoteen verrattuna toimittajamäärä on kasvanut yli tuhannella toimittajalla.

Palvelujen ostojen toteuma ylitti talousarvion hyvinvointilautakunnalla. Sivistys- ja kulttuurilautakunnalla ja yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden ostojen talousarvio alittui. Liikelaitoksista ostot kasvoivat esimerkiksi Oulun Tietotekniikalla, Oulun Tilakeskuksella, Oulun Serviisillä ja Oulun Teknisellä liikelaitoksella. Henkilöstömäärä on pääasiassa pysynyt ennallaan tai laskenut. Vuoden 2016 talousarviossa asetettu hankintojen tehostaminen 10 miljoonalla eurolla ei ole toteutunut ostojen kokonaiseuromääriä tarkasteltaessa, mutta hankintoja on käytetty yhtenä välineenä talousarvioon vaikuttavien muutosten hallitsemiseksi. Palvelujen järjestämishjelman strategiset hankintalinjaukset ovat myös toteutuneet, koska kasvanutta palvelutarvetta on hankittu ja resurssivajetta kompensoitu hyödyntämällä ulkoisia markkinoita tai palveluseteliä, henkilöstömäärä ei ole noussut ja kokonaistarkasteluna kaupungin

omavaraisuus palvelutuotannosta on laskenut strategisten hankintalinjausten mukaisesti.

Erityisesti kaupunkitasolta, mutta myös organisaatiotasolta tarkasteltuna hankintatoiminnan mahdollinen suora euromääräinen positiivinen lopputulos häviää helposti kunkin organisaation muun toiminnan kustannusten kattamiseen, esimerkiksi ostopalvelujen kasvamiseen asiakasmäärien kasvaessa. Kokonaisostot voivat kasvaa asiakasmäärien kasvaessa, vaikka suotuinen markkinatilanne laskisikin sopimushintoja kilpailutilanteessa. Jotta kustannusten kasvu saadaan taitettua tai pidettyä ennallaan, on tarkoituksenmukaista hankintakohtaisesti suunnitella jokaisen hankinnan tavoitteita ja tavoiteltavaa tulosta sekä vaikutusta, keinoja niihin pääsemiseksi ja sopimuseurannalla varmistaa neuvoteltujen etujen saaminen.

Peruskunnan ja liikelaitosten hankintatoimintaa kehitettiin eri keinoilla. Ne noudattivat hankinnoista annettuja linjauksia, mm. hankintapoliittista ohjelmaa. Kasvava kilpailutusten ja ulkoisten sopimusten määrä sekä uudistunut hankintalaki on herättänyt palvelualueet ja liikelaitokset hankinta- ja sopimusoasaamisen kehittämiseen ja toimintamallien tehostamiseen. Uusia hankintamalleja (esim. allianssi, eri urakkamallit) ja hankintamenettelyitä (esim. neuvottelumenettely) sovellettiin arviolta aiempaa enemmän ja hankintaprosessia tehostettiin sähköisten työvälineiden käyttönotolla.

Rutiinihankintojen sujuvuus on kohtalaisen hyvällä tasolla, mutta vaativien hankintojen kohdalla resurssien riittävyys tai osaamisen keskittyminen vain muutamille henkilöille on riskitekijä. Resurssitehokkuuden parantamiseksi osa palvelualueita ja liikelaitoksia on keskittänyt hankintatehtäviä mahdollisuuksien mukaan. Myös kaupunkitasolla on lisätty keskitettyjä hankintoja noin 4-5 vuodessa. Volyymietujen lisäksi keskitetyissä hankinnoissa huomioidaan laajasti muita vaikutuksia mm. työolosuhteet, tuotanto-olosuhteet, kemikaalit, niille altistuminen tuotannossa tai tavaranyl palvelun käytössä, lapsityövoiman käyttö, harmaa talous sekä kartellit ja sopimusrikkomukset.

1.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä

Toimintaympäristöön liittyvät riskit

Oulun kaupunkiin v. 2016 saapuneiden turvapaikanhakijoiden määrä jäi selvästi ennakoitua pienemmäksi ja myönteisten turvapaikkapäätösten saaneiden kotouttamistoimenpiteet on toteutettu ilman merkittäviä poikkeusjärjestelyjä.

Mahdolliseen maakuntaudistukseen keskeisesti sisältyvät tehtävien järjestämis- ja tuottamisvastuisiin valmisteilla olevat uudistukset aiheuttavat huomattavia muutoksia kaupungin toimintaan. Hallitus käynnisti samassa yhteydessä Tulevaisuuden kuntareformin valmistelun. Oulun kaupunki on osallistunut aktiivisesti rakenne- ja lainsäädännöllisten muutosten valmisteluun sekä yhteistyöhön Pohjois-Pohjanmaan Sosiaali- ja Terveystieteiden osana tulevaisuuden maakuntaa -hankkeessa.

Elinkeinoelämän kehityksellä ja alueen elinkeinorakenteen murroksella on vaikutuksensa muun muassa työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämän toimintaedellytysten heikkeneminen johtaa muun muassa verotulojen pienenemiseen ja työllisyyden tukemisesta sekä työttömyyden seurannaisvaikutuksista aiheutuvien kustannusten kasvuun. Vuonna 2016 näkyi selkeitä työllisyyden paranemisen merkkejä usealla toimialalla ja työttömyys on kääntynyt laskuun. Työllisyystilanne on kuitenkin pysynyt haasteellisena, koska työmarkkinoille tulee nuoria sekä muualta muuttajia poistumaa enemmän.

Palvelutuotanto

Oulun kaupungin palvelujen järjestämisellä ja tuottamisen tavalla on merkittäviä vaikutuksia sekä kaupungin rakenteisiin ja talouteen että kaupunkilaisille tarjottaviin palveluihin. Nykyinen palvelutaso, -rakenne ja osittain hajautunut yhdyskuntarakente edellyttävät muutoksia, jotta kaupungin toimintaedellytykset turvataan heikentyneessä taloustilanteessa. Samalla on varmistettava, että kuntalaisten yhdenvertainen kohtelu ei vaarannu. Julkiset palvelut uudistetaan käyttäjälähtöisiksi, ensisijaisesti digitaalisiksi, toimintatapoja uudistamalla.

Vuonna 2016 oli tavoitteena linjata kouluverkkoa koskeva toimenpiteet, millä vältetään vuoteen 2025 mennessä noin 2500 oppilasmäärän kasvusta aiheutuvat erillisinvestoinnit. Vuonna 2016 tehdyt kouluverkkolinjaukset eivät mahdollista talouden tasapainon kannalta riittäviä säästöjä keskipitkällä aikavälillä. Taloutta tasapainottavia riittäviä korvaavia toimenpiteitä ei ole sovittu. Kaupungin palvelujen digitalisointia on jatkettu digitaalisen agenda mukaisesti.

Palveluverkkotarkastelun mukaan osa Oulun kaupungin kiinteistömassasta tulee jäämään käyttämättömäksi ja osa kiinteistöistä on jo nyt vajaakäytössä. Riskinä on, että käytöstä poistuvien kiinteistöjen ylläpitokustannukset jäävät edelleen rasittamaan kaupungin taloutta usean vuoden ajalle. Myös Oulun kaupungin tytäryhteisöjen omistuksessa on huomattava määrä kiinteistöjä, joiden hallinta ja kehittäminen ovat erityisen tärkeitä.

Konsernin pienenevät taloudelliset kokonaisresurssit vähentävät mahdollisuuksia rakennusten korjausinvestointeihin sekä kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon. Korjausvelan kasvu ja sen myötä kiinteistöjen kunnan rapistuminen ilmenee mm. sisäilmaongelmina. Kiinteistökehitysprosessin kehittämistä ja tehostamista valmisteleeseen siihen erikseen nimetty työryhmä.

Organisaatorakenteiden kehittäminen asettaa haasteita kaupungin ICT-kokonaisuuden hallinnalle ja voi johtaa kaupungin ICT-volyymien pienenemiseen ja yksikkökustannusten nousuun. ICT-toimintaympäristön turvaaminen, tietosuoja, riskeihin varautuminen, häiriötilanteiden hallinta ja toipuminen ovat merkittäviä tekijöitä kaupungin palveluiden tuottamisessa. Näiden osalta kansalliset vaatimukset ovat tiukkenemassa mm. uuden tietosuoja-asetuksen tullessa voimaan vuonna 2018. Vaatimusten täyttämisen sekä varautumisen kehittäminen tulevat edellyttämään investointeja tulevien vuosien aikana.

Kaupungin kriittistä ICT-infrastruktuuria on kehitetty vastaamaan kaupungin toiminnan ja luotettavuusvaatimusten mukaisia tarpeita. Kehittämistyössä on päätetty mm. kahdentaa sekä hajauttaa datakeskustoimintoja fyysisesti kahteen eri sijaan. Tämä työ jatkuu seuraavien vuosien aikana tietoliikenne-ratkaisujen, lokien sekä käyttövaltuuksien hallinnan sekä kriittisten tieto- ja varautumisjärjestelmien varmistamisen kautta, joilla varaudutaan tietoturva- ja tietosuojavaatimusten toteuttamiseen. Kaupunki osallistuu aktiivisesti kansallisen tason tietoturvan, tietosuojan ja varautumisen kehittämiseen. Maakuntauudistukseen liittyviin ICT-ratkaisuihin pyritään varautumaan aktiivisen valmistelutyön kautta. Oulun kaupungin tietoturvapoliittikka tullaan päivittämään vuoden 2017 aikana.

Vesihuollon osalta merkittävin strateginen riski liittyy vedenhankintaan, joka on pintaveden varassa. Muista riskeistä merkittävin on juomaveden saastumisriski ja siitä aiheutuva epidemia. Myös vesihuollon jakeluverkon- tai prosessinhäiriöihin liittyvät riskit voivat olla vaikutukseltaan laaja-alaisia ja vakavia. Luonnonolosuhteista johtuvista riskeistä merkittävimmät kohdistuvat puhdistamatoimintaan ja viemäreihin. Vuonna 2016 ei vesihuollon osalta toteutunut merkittäviä riskejä.

Taloudenhallinta ja rahoitus

Oulun kaupunki velkaantuu voimakkaasti heikentyneen tulorahoituksen ja toimintamenojen kasvun sekä korkeiden investointimenojen johdosta. Mikäli menokehitystä ei pystytä hallitsemaan, tilanne johtaa negatiiviseen kierteseen eli verojen ja maksujen korotuksiin sekä palvelutason heikkenemiseen. Lisäksi kaupungin investointikyky heikkenee. Kaupungin talouden hallinnan kannalta on keskeistä laskea keskipitkällä aikavälillä investointitasoa ja mahdollistaa kustannusten pienentäminen nykyiseen toimintamalliin verrattuna.

Vuosittainen velkamäärän kasvu ja lähivuosina toteutuva korkojen nousu kasvattavat lyhennyksiä ja kor-

komenoja. Velanhoitokyky oletettavasti heikkenee maakuntauudistuksen seurauksena. Ennakoimaton korkoriskiä on pienennetty varainhankinnan periaatteiden mukaisesti toteutetuilla korkosuojuuksilla. Korkoriskiä hallitaan korkosuojuuksilla, joita toteutetaan valtuuston hyväksymissä varainhankinnan periaatteissa linjattuja korkosuojuuksia toteuttamalla.

Oulun kaupungin tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitukseen liittyvä tilanne on esitelty tarkemmin toimintakertomuksessa omissa kohdissaan. Lisäksi jokaisen lautakunnan ja liikelaitoksen kohdalla on esitetty talousarvion toteutumisen ja merkittävät poikkeamat talousarvioon.

Turvallisuus ja vahingot

Poliisin laatiman katuturvallisuusindeksin mukaan Suomen kaduilla oli vuonna 2016 turvallisempaa kuin koskaan aiemmin 2000-luvulla. Oulu sijoittui tässä vertailussa kaupunkina kolmen turvallisimman kaupungin joukkoon. Kaupunki tekee laajaa ja moninaista, lähes päivittäistä yhteistyötä poliisin kanssa. Näkyvimpänä yhteistyön muotona on kaupungin rakentama keskustan alueen kameravalvontaverkko sekä liikenneväylille sijoittuvat liikennekamerat, jotka ovat poliisin käytettävissä.

Vaikka kehitys turvallisuuden osalta näyttää menevän kokonaisuutena hyvään suuntaan, on asiakaspalvelun turvallisuudessa havaittavissa myös päinvastaisia merkkejä. Oman henkilöstön turvallisuuden parantamiseksi on tehty jo vuosia järjestelmällistä kehittämistyötä. Tällaisia ovat mm. henkilöstön säännöllinen ja jatkuva koulutus, turvallisuutta lisäävät rakenteelliset ratkaisut, erilaiset turvallisuustekniikkaan liittyvät asiat sekä vartiointipalvelujen käyttö. Vuonna 2016 ei toteutunut merkittäviä turvallisuuteen liittyviä riskejä.

Vahinkoriskeihin on varauduttu vakuutuksin sekä kaupungin vahinkorahaston avulla. Vuoden aikana ei realisoitunut merkittäviä vahinkoriskejä. Kaupungin vahinkorahastoa ei tarvinnut käyttää.

1.7. Ympäristötekijät

Oulun kaupungin yli 200 000 asukkaan vesi-, energia- ja jätehuolto samoin kuin liikenne ja muu toiminta vaatii paitsi ympäristövastuullisuutta myös taloudellisia resursseja.

Ympäristöasioiden hallinnan ohjaus pohjautuu kaupunkistrategiaan, ympäristöohjelmaan ja sitä tukeviin sitoumuksiin ja sopimuksiin sekä palvelualueiden ja liikelaitosten omiin ympäristöjärjestelmiin ja -ohjelmiin. Oulun kaupunkistrategiaa 2020 toteuttava ympäristöohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 12.5.2014 § 231, minkä yhteydessä myös ympäristöjohtamisjärjestelmä päivitettiin.

Oulun kaupunki laatii tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen liitteeksi erillisen ympäristötilinpäätöksen. Raportti sisältää keskeiset ympäristöasioiden hoitoa, kestävän kehityksen edistämistä sekä ilmastostrategian toteuttamista koskevat toimenpiteet ja tunnusluvut. Ympäristöasioiden taloudelliset tunnusluvut kuvaavat vastuunkantoa ympäristöasioissa talousnäkökulmasta tarkasteltuna.

Viime vuosina toteutuneiden yhtiöittämisten seurauksena aikaisemmat koko kaupunkia koskevat ympäristöasioiden taloudelliset tunnusluvut jakautuvat peruskunnan ja kaupungin omistamien yhtiöiden kesken. Merkittävä osa ympäristöasioiden kannalta keskeisistä tuotoista ja kuluista liittyy Oulun Jätehuolto Oy:n ja Oulun Energia Oy:n toimintaan.

Peruskunnan ympäristötuotot olivat vuonna 2016 yhteensä noin 29,8 miljoonaa euroa. Suurimmat tuotot tulivat jätevesimaksuista sekä välillisesti rakennusvalvonnan laadunohjauksesta. Ympäristökulut poistot mukaan lukien olivat noin 26,9 miljoonaa euroa. Merkittävimmät toimintakulut syntyivät jätevesien käsittelystä ml. viemäriverkoston kunnossapito. Muita merkittäviä kuluja aiheutui mm. pilaantuneen maaperän puhdistuksesta sekä kaupunkiorganisaation ulkopuolisten että kaupungin omassa toiminnassa syntyneiden jätteiden ja roskien keräilystä, kuljetuksesta ja käsittelystä ja hiekoi-tushiekan poistosta. Vanhojen öljyvarastoalueiden kunnostus näkyi aikaisempia vuosia suurempina pilaantuneiden maiden kunnostuskuluina.

Peruskunnan ympäristöinvestointien määrä oli noin 15,4 miljoonaa euroa. Merkittävimmät investoinnit kohdistuivat viemäri- ja hulevesiverkoston, pilaantuneen maaperän puhdistamiseen, melusteiden rakentamiseen sekä katuvalaistuksen uusimiseen.

Ilmastopolitiikka

Oulun kaupunki on sitoutunut ilmastomuutoksen hillintään tavoitteenaan 20 % päästövähennys vuoteen 2020 mennessä. Asukaskohtainen päästövähennystavoite on kirjattu kaupunkistrategiaan ja sen laskennalliset perusteet on esitetty kaupungin vuonna 2011 allekirjoittaman Euroopan kaupunginjohtajien ilmastopimuksen edellyttämään kestäväen energiankäytön toimintasuunnitelmaan.

Vuonna 2016 Oulun kaupunki sitoutui Euroopan kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimukseen, jonka tavoitteena on hiilidioksidipäästöjen vähentäminen vähintään 40 % vuoteen 2030 mennessä ja vähähiilisen kaupungin visio vuonna 2050.

Vuonna 2016 allekirjoitettiin myös kunta-alan Energiatohokkuussopimus vuosille 2017 - 2025. Sopimuksella jatketaan aiempaa vuosille 2008 - 2016 tehdyssä sopimuksessa käynnistettyä energiatohokkuustyötä.

Muita keskeisiä sitoumuksia vuonna 2009 hyväksytyn ilmastostrategian toteuttamiseksi ovat kuutoskaupunkien kaupunginjohtajien ilmastoverkosto, ERA17- Energiaviisaan rakentamisen aika -tiekartta sekä tieto- ja viestintätekniikasta aiheutuvan hiilijalanjäljen pienentämiseen tähtäävä Green Digital Charter -asiakirja

Vesihuolto

Oulun Vesi vastaa vedenjakelusta, viemäroinnistä ja jätevedenkäsittelystä koko Oulun alueella. Vesihuoltolaitokseen kuuluu kaksi pintavesilaitosta, noin kaksikymmentä pohjavedenottamoita, kaksi jätevedenpuhdistamoita sekä talousvesi-, viemäri- ja hulevesiviemäriverkosto.

Suurimmalle osalle oululaisia verkostovesi valmistetaan Oulujoen vedestä. Oulunsalon, Haukiputaan, Kiimingin, Ylikiimingin ja Yli-Iin alueilla käytettävä vesi on pohjavettä. Verkostoihin pumpatun pinta- ja pohjaveden laatu täyttää talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja -tavoitteet. Kaupungin tavoitteena on parantaa vedenhankinnan varmuutta ja toimenpiteet vaihtoehtoisten ratkaisujen aikaansaamiseksi vedenhankinnan turvaamiseksi ovat meneillään.

Jätevedenkäsittely on keskittynyt Taskilan jätevedenpuhdistamoon. Taskilan puhdistamo vastaa yli 200 000 Oulun kaupungin sekä Muhoksen, Utajärven ja Iin kuntien asukkaiden jätevesien puhdistamisesta. Yli-Iin jätevedenpuhdistamolle johdetaan Yli-Iin taajaman noin 650 asukkaan jätevedet.

Jätehuolto ja materiaalien kierrätys

Kaupungin jätteenkäsittelystä sekä hyötyjätteiden ja vaarallisten jätteiden keräilystä vastaa Oulun Jätehuolto Oy. Lainsäädännön seurauksena jätepolitiikka on muuttumassa yhä enemmän kierrätyspainotteiseksi. Orgaanisen jätteen kaatopaikalle sijoittamiskiellon seurauksena vuonna 2016 yhdyskuntajätteen läjittäminen Ruskon jätekeskukseen päättyi ja yhdyskuntajäte ohjattiin joko materiaali- tai energiahyötykäyttöön.

Kaupungin materiaalitehokkuutta edistetään toimintatapoja muuttamalla ja erillisten hankkeiden avulla. Kierrätysmateriaalien hyötykäytön tehostamiseksi on vireillä hanke, jossa laaditaan uusiomateriaaleille sekä toimivat suunnittelu- ja mitoitusohjeet että käyttökelpoiset kilpailutusasiakirjat.

Energiahuolto

Oulun kaupungin lämmön- ja sähkönhankinnasta vastaa pääosin Oulun Energia Oy.

Pääasialliset hankintalähteet ovat Toppilan turvevoimalaitokset, Merikosken vesivoimalaitos sekä Laanilan ekovoimalaitos. Täydentäviä lämmönhankintalähteitä ovat vara- ja huippuvoimalaitokset sekä paikallinen teollisuus. Energiaa hankitaan myös sopimus- tai tilapäisostoin. Uusia energiapalveluita koskien erityisesti aurinkovoimaloita, maalämpöä ja energiankäytön tehostamista kehitetään edelleen. Kaukolämpöön liittyneiden kiinteistöjen osuus kaikista Oulun kiinteistöistä on noin 67 %. Asuintalojen osuus tästä on vaajat puolet.

Maaperän kunnostaminen

Oulussa otetaan uuteen käyttöön alueita, joiden maaperä joudutaan niiden aikaisemmasta käytöstä johtuen kunnostamaan. Kunnostukset kohdistuvat pääosin entisille teollisuusalueille, jotka siirtyvät asuinkäyttöön. Suurimmat kohteet ovat viime vuosina olleet Toppilan alueella ja kustannuksiltaan huomattavin on Lipporannan kunnostus. Kunnostustöitä on tehty myös puistojen ja tiealueiden rakentamisen yhteydessä sekä polttonesteiden varastointi- ja jakelualueilla.

Meluntorjunta

Asutuksen kannalta merkittävin meluhaitta aiheutuu tie- ja katuliikenteestä. Yli 55 desibelin melualueella asuu Oulussa arviolta vajaat 30 000 asukasta. EU:n ympäristömeludirektiivin edellyttämän meluselvityksen päivitys käynnistyi vuonna 2016. Edellinen valmistui vuonna 2012.

Uusilla asuinalueilla meluntorjuntatoimenpiteet sisältyvät katurakennushankkeisiin. Jo rakennettujen pääkatujen meluntorjuntatoimenpiteitä toteutetaan saneeraustöiden yhteydessä. Olemassa olevien asuntoalueiden ja maanteiden meluntorjuntatoimet etenevät saatavilla olevien määrärahojen mukaisesti.

2. Selonteko sisäisestä valvonnasta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Oulun kaupunginhallitus toteaa, että lautakunnat ja johtokunnat ovat toimineet vahvistetun talousarvion sekä kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti. Palvelualueiden ja liikelaitosten johtajat ovat huolehtineet osaltaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toteutuksesta kaupungin ohjeiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 14.10.2013 § 135 kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen perusteet. Oulun kaupungin hallintosäännössä ja toimielinten johtosäännöissä on määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuista, työnjaosta ja tehtävistä. Ne konkretisoituvat kaupunginhallituksen 23.9.2013 § 480 hyväksymässä Oulun kaupungin sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ohjeessa. Tilivelvolliset on määritelty vuosittain talousarviosuunnitelmassa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmää, strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa, seurantaa, sekä poikkeamiin reagoimista että suoriutumisen arviointia. Kaupunginhallitus huolehtii sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Sitä avustaa tarkastustoimikunta, mikä valmistelee kaupunginhallitukselle päätettäväksi sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet, valvoo ja arvioi sisäisen valvonnan, konsernivalvonnan ja riskienhallinnan asianmukaista järjestämistä, riittävyttä ja tehokkuutta sekä valmistelee kaupungin toimintakertomuksessa annettavan sisäisen valvonnan selonteon. Kaupunginjohtaja vastaa sisäisen valvonnan asianmukaisesta toteutumisesta. Sisäinen tarkastus arvioi ja tarkastaa sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan sekä johtamis- ja hallintoprosessien toimivuutta johdon päätöksenteon tueksi. Konserniohjauksen omistajaohjausyksikkö koordinoi ja kehittää kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallintaa. Tehtävää varten on perustettu kaupunginjohtajan nimeämä riskienhallinnan koordinaatiotyöryhmä.

Sisäisen valvonta koostuu viidestä keskeisestä toisiinsa vaikuttavasta osa-alueesta; johtamistapa ja organisaatiokulttuuri, kokonaisvaltainen riskienhallinta, valvonta-toimenpiteet, raportointi ja tiedonvälitys sekä seuranta ja arviointi (=COSO-ERM). Riskienhallinnan arviointikriteerit perustuvat ISO 31000 standardiin.

Selonteon tulee perustua systemaattiseen arviointiin. Hallintokuntien johtoryhmien jäsenet tekivät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tason itsearvioinnin, mikä toteutettiin ZEF – kyselynä joulukuussa 2016. Hallintokunnat tekevät myös CAF – arviointeja, joiden tulokset kuvaavat johtajuuden, strategian ja toiminnan suunnittelun, kumppanuuden ja resursien sekä prosessien toimivuutta. Osalla liikelaitoksista on käytössään toiminnanohjausjärjestelmä ja sertifioitu laatujärjestelmä (ISO 9001, ISO 14001 ja OHSAS), johon kuuluu säännölliset johdon katselmuksot ja ulkoiset auditoinnit. Myös näitä on hyödynnetty selonteoissa. Arvioinnit on tehty erillisinä, osana talouden ja toiminnan suunnittelu- tai tilinpäätösprosessia.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Kaupunginhallitus toteaa toimielinten antamien selontekojen perusteella, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat tyydyttävällä/hyvällä tasolla. Sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu riittävään ohjeistukseen ja läpi organisaation toteutuvaan systemaattiseen riskien hallintaan, jolloin katetaan olennaisimmat toimintaan ja talouteen liittyvät erilaiset riskit sekä ymmärretään riski myös mahdollisuudeksi. Sisäisen valvonnan asianmukaisuuden ja riittävyden arviointeja tehdään, mutta ne eivät ole vielä systemaattisia ja vaativat kehittämistä.

Toteutuneet merkittävät riskit

Tilikauden aikana toteutuneista merkittävistä riskeistä ja toiminnan kehittämiseen vaikuttaneista tekijöistä on toimintakertomuksessa erillinen arvio.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet

Selonteon 2015 sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteet liittyivät mm. sopimushallintaan, sivutoimen harjoittamiseen sekä avustuskäytäntöihin ja – hallintaan (avustusrekisteri). Sopimushallinnan käyttöönotto asianhallintajärjestelmä Lootassa alkoi loppuvuodesta 2016. Hankintasopimusten osalta se käynnistettiin samaan aikaan hankintajärjestelmä Clouidiassa. Sopimushallinta mahdollistaa sopimusasiakirjoille erilaisia hallintaan ja seurantaan sekä valvontaan liittyviä metatietoja, mm. hälytystoiminnallisuudet määräaikojen seurantaan varten. Kaupunginhallitus käsitteli 19.12.2016 uudet avustusten myöntämistä koskevat yleiset periaatteet. Niistä pyydettiin vielä lausunnot hallintokunnilta ennen lopullista päätöksentekoa. Tavoitteena on saada avustusten yleiset periaatteet voimaan 1.3.2017. Konsernihallinto vastaa avustusten koordinoinnista ja antaa niitä koskevat tarkemmat ohjeet. Henkilöstöpalveluissa valmisteltiin sivutoimen harjoittamista koskevat kaupungin yleiset linjaukset.

Hallintokuntien selonteissa 2016 esiin nostetut kehittämistarpeet liittyvät; säännösten ja määräysten sekä hyvän hallintotavan noudattamiseen, tavoitteiden toteutumiseen; varojen käytön valvontaan; tuloksellisuuden arvioinnin pätevyyteen ja luotettavuuteen; omaisuuden hankintaan, luovutuksen ja hoidon valvontaan sekä sopimushallintaan.

Sisäistä valvontajärjestelmää on tarkasteltava erityisesti silloin, kun organisaatio ja toiminta-ympäristö muuttuvat. Konsernihallinnon (konserniohjaus ja – palvelut) ja hyvinvointipalvelujen (hyvinvointikeskukset) uusi johtamisjärjestelmä otettiin käyttöön 1.4.2016. Tällöin myös konsernijohdon rakenne muuttui. Sivistys- ja kulttuuripalveluissa uusi alueellinen johtamisjärjestelmä tuli voimaan vuoden 2017 alusta. Johtosäännöt on päivitetty; tehtävät, vastuut ja toimivalta on määritelty uuden organisaation mukaisesti. Toimivaltamuutokset määriteltiin jatko-delegointeihin. Konsernihallinnossa otettiin käyttöön toimintasääntö, missä määritellään tarkemmin konserniohjauksen ja konsernipalveluiden toimin-

tayksiköiden tehtävät. Kuntalain edellyttämä hallintosäännön uudistustyö on käynnistetty. Siinä on tavoitteena yhdistää mm. eri toimielinten johtosäännöt. Myös taloudenhoidon määräykset ja ohjeet on päivitetty.

Toimintaympäristössä on meneillään isot muutokset. Kaupungin konsernirakenne on muuttunut ja yhtiöittämisä on jatkettu. Vuonna 2016 valmisteltiin Oulun Työterveys liikelaitoksen yhtiöittäminen ja Oulun Konttori liikelaitoksen lakkauttaminen. Osa sen tuottamista palveluista siirrettiin Monetra Oy:n. Valtakunnallinen maakunta- ja sosiaali- ja terveystalouden uudistustyötä jatkettiin. Sitä koskeva lainsäädäntö on vieläkin keskeneräinen ja muodostaa merkittävän riskin valmistelutyölle. Se sitoo laajasti myös kaupungin nykyisen toiminnan resursseja.

Kaupungin talouden haasteet jatkuvat. Toiminnan ja talouden suunnittelu- sekä seurantaprosessin kehitystyö jatkuu. Tätä tukee uusi hankittu suunnittelujärjestelmä. Paras hyöty siitä saadaan, kun myös talouden raportoinnin luotettavuutta ja tiedon analysointia parannetaan.

Kaupungin kilpailuttamista hankinnoista päätyi markkinaoikeuteen seitsemän, mikä on jonkin verran enemmän kuin vuonna 2015 jätettyjä valituksia (kolme), mutta pysyivät kuitenkin alle vuoden 2014 tason (yhdeksän). Hankintoihin liittyvää kilpailutusosaamista ja sopimushallintaa (uudet hankintamuodot ja niiden sopimustekniikka) on kehitettävä edelleen. Esimerkiksi takuuajan jälkeisten rakennusvirheiden esille tuleminen edellyttää valvonnan tehostamista. Mahdollisuuksia jatkaa takuuaikoja tulee arvioida. Konsernirakenteen muuttuessa sidosyksikköhankinnoissa (in house) sidossuhdetta joudutaan arvioimaan hankintayksikön määräys- ja valvontavallan laajuuden sekä yksikön toiminnan kohdistumisen kannalta entistä tarkemmin ja näin varmistaa, että yksikön sidosyksikköasema säilyy.

Kaupungin vuonna 2014 tekemä tutkintapyyntö kaupungin lahjoitus- ja stipendirahastojen käytöstä on edennyt. Syyttäjä asetti lukion rehtorin syytteeseen törkeästä kavalluksesta ja törkeästä virka-aseman väärinkäytöstä. Rahastojen sääntöjä ja ohjeita on päivitetty rahastojen hallinnoinnin ja valvonnan tehostamiseksi. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus tarkasti v. 2010 -2014 BusinessOulu liikelaitoksessa toteutettujen Terva 3.0, 3.1 ja 3.2 – hankkeiden rahoitus- ja maksupäätösten lainmukaisuuden suh-

teessa yritystukilainsäädännön vaatimuksiin. Tarkastuksessa todettiin hankkeiden kuluista ei-hyväksyttäväksi 40 184 €. Niiden osalta ELY -keskus teki päätöksen tuen takaisin perinnästä. Ensihoidon tuloalueella pelastuslaitoksen ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin välisestä, vuosien 2015–2018 ensihoitopalvelua koskevasta yhteistoimintasopimuksesta tehdyn kunnallisvalituksen käsittelyprosessi on edelleen kesken korkeimmassa hallinto-oikeudessa (valitus Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksestä: kunnallisvalitus ja vaatimus päätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä). Lisäksi yhteistoimintasopimuksesta on kanneltu EU:n komissioon (valtioneuvosto). Asian käsittely on kesken myös EU:n komissiossa. Mikäli oikeus tai komissio päättää asian valittajien hyväksi, päättynee pelastuslaitoksen ensihoitotoiminta oikeuden päätöksen mukaisesti. Valtakunnalliset KT Kuntatyönantajien ja ammattijärjestöjen neuvottelut, vuonna 2015 alkaneista, pelastusalan varallaoloon liittyvistä palkkasaatavakiistoista eivät johtaneet sovintoratkaisuun vuonna 2016. Palkkasaatavavaatimuksien johdosta Oulun kaupunki on tehnyt osaltaan 3,5 milj. €:n pakollisen varauksen vuoden 2015 tilinpäätöksessä.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallinta

Kaikki lautakunnat ja johtokunnat ovat hyväksyneet toimialaansa koskevat riskienhallinta-suunnitelmat, joissa on arvioitu merkittävimmät sisäiset ja ulkoiset strategiset, taloudelliset ja operatiiviset sekä vahinkoriskit. Niiden pohjalta on laadittu toimielinkohtaiset riskienhallinta-suunnitelmat talous-suunnittelukaudelle 2015–2017. Riskienhallinnan suunnitelmallinen kehittämistyö näkyi parantuneina tuloksina verrattuna edelliseen itsearviointiin (2012). Riskien hallintaa (riskeihin vastaamista) on edelleen kehitettävä. Kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupunkikonsernin riskienhallintasuunnitelman talous-suunnittelukaudelle 2015–2017. Siinä määritellään toimintaympäristön, kehittämisen ja johtamisen muutosten hallinnan, kaupunkitalouden kestävyys- ja tasapainon sekä operatiivisten asioiden hallinnan turvaamiseksi riskienhallintatoimenpiteet ja vastuuhenkilöt. Tavoitteena on laatia TA2018 suunnitteluprosessin yhteydessä yhteinen sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kokonaissuunnitelma.

Lähivuosien suurimmat strategiset sekä taloudelliset että toiminnalliset haasteet kaupungille tuo maakuntahallinto- ja sosiaali- ja terveystalouden

distus ja niiden vaikutukset kaupungin toimintaan; etenkin miten uudistuksen rahoitus, hallinto, omaisuusjärjestelyt ja toiminnan organisointi (mm. asiakkaiden valinnanvapaus, tukipalvelut) järjestetään. Nämä pitävät sisällään vielä kartoittamattomia riskejä kaupungille.

Toimielinten selonteoissa keskeisiksi riskeiksi nousivat vedenhankinta, kaupungin tyhjenevät kiinteistöt sekä ICT – toimintaan liittyvät riskit. Kaupungin vedenhankinta, joka on pintaveden varassa, sisältää merkittävän strategisen riskin. Vedenhankinnan varmistava lupaprosessi etenee, mutta vie vielä vuosia ennen kuin investointivaihe käynnistyy. Myös strateginen riski on palveluverkon muutoksista johtuva kiinteistöjen vajaakäyttö. Niiden hallitsemiseksi Liikelaitos Oulun Tilakeskus on tehostanut kiinteistökehitystoimintaansa ja aloittanut kiinteistöjen ulosvuokrauksen. Kaupungin tietoliikenneoperaattoripalveluiden tuottajan vaihtaminen (2015–2016) oli riskitasoltaan korkea, mutta onnistui sekä teknisesti että lukuisten toimijoiden muodostaman kokonaisuuden osalta hyvin. Hajautettujen ja hallitsemattomien pilvipalveluiden käyttö on merkittävä riski, johon voi varautua henkilöstön osaamista vahvistamalla. Kriittisiin palvelutuotanto- ja tietoliikennejärjestelmiin liittyvä teknisiä riskejä, jotka vaikuttavat niiden toimintavarmuuteen. Toimintavarmuutta on vahvistettu järjestelmien kahdentamisella ja maantieteellisellä hajauttamisella. Digitalisaation myötä myös tietoturvaan liittyvät riskien merkitys kasvaa.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäinen tarkastus on osa kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmää ja toimii suoraan kaupunginjohtajan alaisuudessa. Sen tavoitteena on tuottaa lisäarvoa johdolle päätöksenteon tueksi. Tehtävät on määriteltävä kaupunginhallituksen johtosäännössä. Oulun kaupungin konserniohjeen mukaan sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa myös tytäryhteisöjä. Tytäryhteisöjä ohjaa hyvän hallintotapa ja johtaminen - suositukset. Kaupunginhallituksen nimeämä tarkastustoimikunta valvoo ja arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaista järjestämistä ja toteutumista, riittävyyttä ja tehokkuutta sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan toteutumista. Tarkastustoimikunnan esittelijänä toimii tarkastuspäällikkö.

Kaupunginjohtaja hyväksyy sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman. Sisäisellä tarkastuksella on oi-

keus saada tarvitsemansa tiedot tarkastusta varten. Tarkastusten havainnoista, johtopäätöksistä ja suosituksista raportoidaan tarkastuskohteen johtoa, jolla on operatiivinen vastuu tarvittavista toimenpiteistä. Kaupunginjohtajaa ja tarkastustoimikuntaa raportoidaan tarkastusten havainnoista neljännesvuosittain, mikäli asia ei vaadi välitöntä reagointia. Seurantatarkastukset sovitaan vuosisuunnitelmasa. Tarkastuslautakunta, kaupunginhallitus ja tilintarkastaja saavat puolivuositain kirjallisen yhteenvetoraportin tarkastuksista. Vuoden 2016 keskeiset tarkastushavainnot liittyivät sisäisen valvonnan toimivuuteen; johtamisen eettisyyteen ja hyvän hallintotavan puutteisiin.

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa rahoituksen riittävyys. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulo-rahoituksen lisäksi muuten rahoitetaan.

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, miten tuotoina kertynyt tilikauden tulo-rahoitus riittää palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Virallisessa tuloslaskelmassa esitetään ns. ulkoiset erät eli tuotot, jotka on saatu kaupungin ulkopuolelta ja kulut, jotka ovat syntyneet hankinnosta kaupungin ulkopuolelta. Viralliseen tuloslaskelmaan sisältyvät peruskunnan hallintokuntien lisäksi taseyksiköt sekä liikelaitokset. Tuloksesta on eliminoitu pois kaikki keskinäiset tilikauden aikaiset ta-
loustapahtumat.

TULOSLASKELMA	TP2016	TP2015	Erotus
1000 euroa			
Toimintatulot	249 821	255 040	-5 219
Valmistus om. käyttöön	17 687	19 345	-1 658
Toimintamenot	-1 216 685	-1 203 909	12 776
Toimintakate	-949 177	-929 524	19 653
Verotulot	743 649	734 160	9 489
Valtionosuudet	273 358	253 771	19 587
Rahoituserät yhteensä	8 435	26 909	-18 474
Rahoitustulot ja -menot			
Korkotulot	10 726	13 133	-2 407
Muut rahoitustulot	8 991	25 837	-16 846
Korkomenot	-10 148	-8 829	1 319
Muut rahoitusmenot	-1 134	-3 232	-2 098
Vuosikate	76 265	85 316	-9 051
Poistot			
Suunnitelmapoistot	-79 877	-79 616	-261
Arvon alentumiset	-1 105	-1 611	506
Satunnaiset erät			
Satunnaiset tulot			
Satunnaiset menot			
Tilikauden tulos	-4 716	4 089	-8 806
Poistoeron muutos	2 887	3 327	-440
Vapaaehtoisten varausten muutos	-12 300	-3 900	8 400
Rahastojen muutos			
Yli-/alijäämä	-14 129	3 516	17 647

Taulukko. Oulun kaupungin tuloslaskelma 1.1.-31.12.2016

Oulun kaupungin tilinpäätös muodostui 14,1 milj. euroa alijäämäiseksi. Tuloslaskelmassa vuotta 2016 koskevana kertavaikutteisina erinä 12,8 milj. euroa ovat mm. valtionosuuden kompensatio 6,6 milj. euroa, osingot 5,2 milj. euroa, Oulun Asuntohankinta Oy:n osakekauppa 2 milj. euroa ja Technopolis Oyj:n merkintäoikeuksia, joista saatiin 1,0 milj. euron myyntitulo (taulukko alla). Ilman kertavaikutteisia eriä kaupungin alijäämä olisi ollut n. 26,9 milj. euroa.

Tilikauden tulos ennen poistoeron muutosta ja vapaaehtoisten varausten muutosta oli -4,7 milj. euroa. Vastaavasti jos tuloksesta poistetaan kertavaikutteiset erät, niin tulos olisi ollut alijäämäinen n. 20,8 milj. euroa.

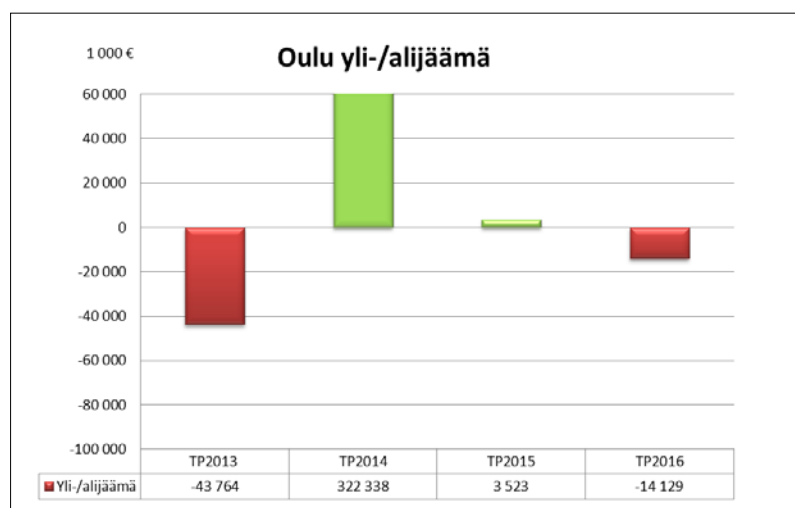
Kehittämisrahastoon kirjattiin arvonalentumisia 1,1 milj. euroa. Lisäksi suunnitelmapoistot sisältävät rakennusten arvonalentumisia n. 2 milj. euroa.

Oulun Vesi liikelaitos on kirjannut 5,0 milj. euron investointivarausten Taskilan jätevedenpuhdistamon lietteenkäsittelyrakennuksen ja laitteistojen uusimiseen. Liikelaitos Oulun Tilakeskus on tehnyt 8,0 milj. euron vapaaehtoisen varauksen investointeihin (5,7 milj. euron lisäys Pohjankartanon peruskorjaukseen, 1,5 milj. euron lisäys Kauppahallin peruskorjaukseen ja 0,8 milj. euroa hallintotilojen muutostöihin).

Kertavaikutteiset erät	TP2016	TP2015
Tulot, milj. euroa		
Yhdistymisavustus	-	1,8
Valtionosuuden kompensatio	6,6	6,6
Autopaikkavelvoitemaksut	-	3,1
Partnera Oy (Oulu ICT Oy) pääoman palautus	-	7,1
Osingot	5,2	22,1
Oulun Asuntohankinta Oy osakekauppa	2,1	
Keskustan terveysaseman myynti (Sammakkotalo)	1,2	
Rahoitusarvopaperit myyntivoitot/tappiot netto	0,6	1,6
Yhteensä	15,7	42,3

Menot, milj. euroa	TP2016	TP2015
Oulu-Koillismaa pelastuslaitos pakollinen varaus (kohdistettu henkilöstömenoihin)	-	-3,5
Rahoitusarvopaperit arvostukset netto	0,4	-2,2
Pysyvien vastaavien arvonalentumiset	-3,3	-1,6

Taulukko. Kertavaikutteiset erät 2015 ja 2016

Kuva: Oulun kaupungin yli-/alijäämä 2013 – 2016

Ulkoiset toimintatuotot

Vertailu edellisen vuoden tilinpäätökseen

Oulun kaupungin ulkoisten toimintatuottojen toteuma on 249,8 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintatuotot ovat 5,2 milj. euroa (-2 %) pienemmät. Vuoden 2015 ulkoiset toimintatuotot sisälsivät pääoman palautusta Partnera Oy:ltä 7,1 milj. euroa. Liikelaitosten ulkoiset toimintatuotot ovat 72 milj. euroa ja kasvua 0,8 milj. euroa. Vertailu ilman kertavaikutteista eriä osoittaa, että Oulun kaupungin ulkoiset toimintatuotot ovat kasvaneet 3,5 milj. euroa (1,5 %) edellisestä vuodesta.

Peruskunnan ulkoiset toimintatuotot ovat kasvaneet 1,5 milj. euroa, josta yhdyskuntalautakunnan osuus on 6,4 milj. euroa. Sitovuudella yhdyskuntalautakunta ilman joukkoliikennettä kasvu on 4,8 milj. euroa, kasvu sisältää mm. maanmyyntivoitot (1,9 milj. euroa) ja rakennusten myyntivoitot (1,3 milj. euroa). Joukkoliikenteessä matkamäärien kasvu on vaikuttanut kertyneisiin toimintatuottoihin myös positiivisesti. Hyvinvointilautakunnassa toimintatuotot ovat edellisvuotta 1,3 milj. euroa suuremmat, kasvuun vaikuttaa osin valtion maksamat korvaukset

maahanmuuttajapalveluihin 1,9 milj. euroa. Lakisääteisiä asiakasmaksuja korotettiin pääsääntöisesti 5 % 1.3.2016 alkaen. Terveyskeskusmaksua korotettiin indeksikorotuksen verran ja enimmäismäärien mukaiset korotukset tehtiin suun terveydenhuollon asiakasmaksuihin.

Sivistys- ja kulttuurilautakunnassa toimintatuotot edelliseen vuoteen verrattuna ylittyivät 0,2 milj. euroa. Varhaiskasvatuksen tuottoja kertyi arvioitua vähemmän koska yksityinen palvelutuotanto on lisääntynyt, lapsia on siirtynyt kokopäivähoidosta kerhoihin ja lasten määrä kunnallisissa palveluissa on vähentynyt. Kaupunginhallituksen sitovuudella, koko kaupunkia koskevat menot ja varaukset ovat toimintatuotot pienentyneet 5,6 milj. euroa. Syynä toimintatuottojen alenemiseen on mm. maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset 2,4 milj. euroa sekä muut tuet ja avustukset 3,2 milj. euroa. Työllistämisen sitovuudella toimintatuotot ovat 1,1 milj. euroa edellisvuotta pienemmät.

Peruskunnan ulkoiset toimintatuotot	2016	2015	Ero	%
Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut	72 532	66 197	6 335	8,7 %
Joukkoliikenne	16 507	15 010	1 497	9,1 %
Yhdyskunta ja ympäristöpalvelut ilman joukkoliikennettä	56 025	51 187	4 838	8,6 %
Hyvinvointilautakunta	57 298	55 931	1 367	2,4 %
Sivistys- ja kulttuuripalvelut	29 838	29 653	185	0,6 %
Kaupunginhallitus	14 126	20 741	-6 615	-46,8 %
Rakennuslautakunta	3 718	3 216	502	13,5 %
Keskusvaalilautakunta	0	311	-311	100,0 %
Tarkastuslautakunta	3	0	3	100,0 %
Peruskunta yhteensä	177 515	176 049	1 466	0,83 %

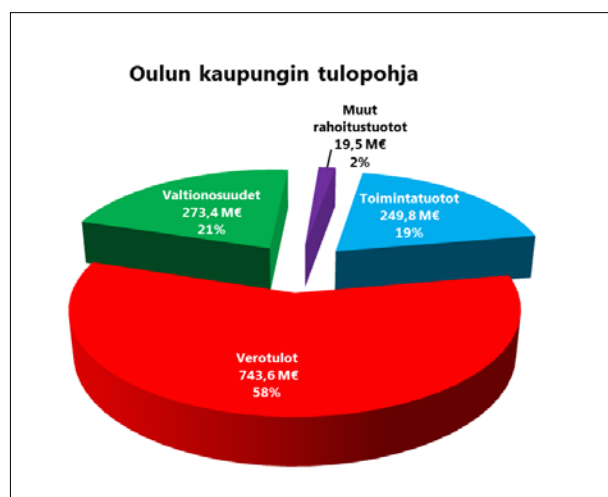
Taulukko. Peruskunnan ulkoiset toimintatuotot

Ulkoisia toimintatuottoja liikelaitoksille kertyi noin 72 milj. euroa, kasvua vuoteen 2015 verrattuna oli n. 0,8 milj. euroa. Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen ulkoiset toimintatuotot ovat kasvaneet noin 0,8 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna mm., Kalevalle myydyt autopaikat. Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen toimintatuotot ovat kasvaneet edellisestä vuodesta noin 0,8 milj. euroa. Kasvu johtui ensihoidon tehtävämäärän lisääntymisen myötä kasvaneista laskutustuotoista.

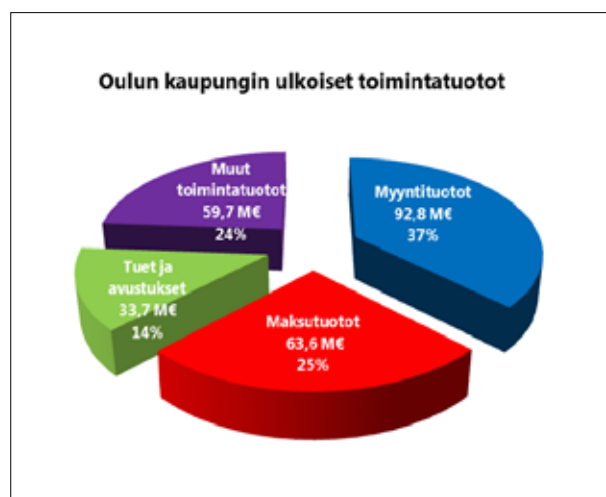
Vuoden 2016 alusta Oulun kaupunki otti lakimuutoksen myötä hulevesimaksun käyttöön ja samalla jätevesimaksun hintaa alennettiin. Lakimuutoksen vaikutus Oulun Vesi liikelaitoksella on, että jätevesimaksuja kertyi edellistä vuotta 1 milj. euroa vähemmän. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut vastaa hulevesien hallinnasta vuodesta 2016 alkaen. Oulun kaupungin tulokertymää huleveden laskutus on kasvattanut kokonaisuudessaan n. 1,9 milj. eurolla.

Taseyksiköistä Kehittämisrahaston toimintatuotot ovat laskeneet edelliseen vuoteen nähden n. 8 milj. eurolla. Vuosi 2015 sisältää Partnera Oy:n pääomanpalautuksen 7,1 milj. euroa ja osakkeiden myyntivoiton 0,9 milj. euroa.

Ulkoisten toimintatuottojen toteuma	2016	2015	Summa	%
Oulun Vesi liikelaitos	33 911	34 878	-967	-2,8 %
Oulun Työterveys liikelaitos	1 110	1 146	-36	-3,1 %
Oulun Tietotekniikka	2 246	2 176	70	3,2 %
Oulun Tekninen liikelaitos	1 664	2 206	-542	-24,6 %
Liikelaitos Oulun Serviisi	1 417	1 531	-114	-7,4 %
Liikelaitos Oulun Tilakeskus	5 309	4 479	830	18,5 %
Oulun Konttori liikelaitos	504	515	-11	-2,1 %
BusinessOulu liikelaitos	2 712	1 900	812	42,7 %
Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos	21 253	20460	793	3,9 %
Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos	1 832	1 873	-41	-2,2 %
Liikelaitokset yhteensä	71 958	71 164	794	1,1 %

Kuva. Oulun kaupungin tulopohja

Kuva. Oulun kaupungin ulkoiset toimintatuotot

Maksutuottojen osuus toimintatuotosta on 63,6 milj. euroa ja toteuma on 4,3 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2015. Peruskunnan maksutuotot ovat edelliseen vuoteen nähden n. 2,4 milj. euroa pienemmät. Hyvinvointilautakunnan lakisääteisiä asiakasmaksuja korotettiin, siitä huolimatta maksutuotot ovat edelliseen vuoteen nähden pienemmät. Joukkoliikentees-

sä matkamäärien kasvu on taas vaikuttanut kertyneisiin maksutuottoihin positiivisesti.

Muut toimintatuotot sisältävät käyttöomaisuuden myyntivoittoa 15,4 milj. euroa, josta maanmyyntivoittojen osuus on n. 11,4 milj. euroa.

Ulkoiset toimintakulut

Vertailu edellisen vuoden tilinpäätökseen

Ulkoiset toimintakulut kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna n. 12,8 milj. euroa. Ulkoisten toimintakulujen toteuma vuoden 2016 tilinpäätöksessä on 1 216,7 milj. euroa. Suurin kasvu on tapahtunut palveluiden ostoissa 18,5 milj. euroa ja avustuksissa 7,4 milj. euroa. Henkilöstökulut ovat vastaavasti pienentyneet edellisestä vuodesta n. 10,6 milj. euroa, aineet, tarvikkeet ja tavarat 1,5 milj. euroa ja muut toimintakulut n. 1,1 milj. euroa.

Liikelaitokset toimintakulut 1000 euroa	TP2016	TP2015	Erotus	%
Oulun Vesi liikelaitos	-15 210	-15 159	51	-0,3 %
Oulun Työterveys liikelaitos	-6 945	-6 770	175	-2,6 %
Oulun Tietotekniikka liikelaitos	-11 691	-11 475	216	-1,9 %
Oulun Tekninen liikelaitos	-52 544	-58 054	-5 510	9,5 %
Liikelaitos Oulun Serviisi	-33 237	-31 427	1 810	-5,8 %
Liikelaitos Oulun Tilakeskus	-44 939	-46 847	-1 908	4,1 %
Oulun Konttori liikelaitos	-15 961	-16 039	-78	0,9 %
BusinessOulu liikelaitos	-9 692	-9 072	620	-3,9 %
Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos	-27 772	-27 162	610	-2,2 %
Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos	-3 694	-3 807	-113	3,0 %
Liikelaitokset yhteensä	-221 685	-225 812	-4 127	1,83 %

Taulukko . Liikelaitosten ulkoiset toimintakulut 1.1.-31.12.2016

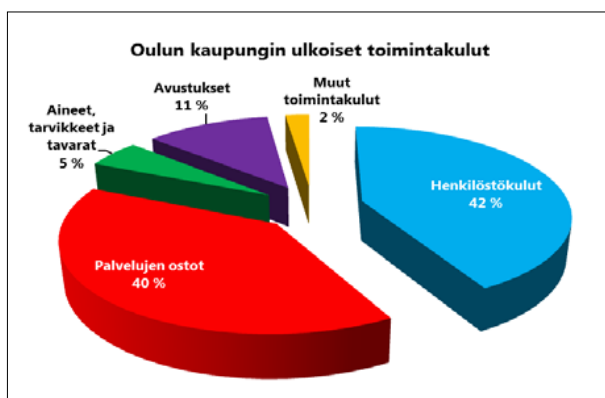
Oulun Teknisen liikelaitoksen toimintakulujen laskuun vaikuttivat terveydenhoitolaiteiden teknisen huoltotoiminnan siirtyminen Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirille sekä matkapalvelukeskustoiminta yhdyskunta- ja ympäristöpalveluille vuoden 2016 alusta. Oulun Vesi liikelaitoksen toimintakulujen kasvu ei ole suoraan vertailtavissa edellisen vuoden tilinpäätöslukuihin, koska valmistus omaan käyttöön eriä ei vielä vuonna 2015 käsitelty vastaavasti. Oulun

Serviisi liikelaitoksen toimintakulujen kasvu 2,1 milj. euroa, ei myöskään ole verrattavissa edelliseen vuoteen yksityisen palvelutuotannon piiriin siirtyneiden kohteiden vuoksi. Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen toimintakulut ovat 0,7 milj. euroa edellistä vuotta suuremmat, koska elokuussa 2016 palkattiin vuonna 2015 laajentuneen ensihoidon tulosalueelle 16 uutta ensihoitajaa.

Peruskunta ulkoiset toimintakulut 1000 euroa	TP2016	TP2015	Erotus	%
Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut	-51 619	-49 176	2 443	-5,0 %
Joukkoliikenne	-24 376	-23 059	1 317	-5,7 %
Yhdyskunta ja ympäristöpalvelut ilman joukkoliikennettä	-27 243	-26 117	1 126	-4,3 %
Hyvinvointilautakunta	-574 485	-560 717	13 768	-2,5 %
Hyvinvointilautakunta, Ilman erikoissairaanhoitoa	-349 037	-346 378	2 659	-0,8 %
Erikoissairaanhoito	-225 448	-214 339	11 109	-5,2 %
Sivistys- ja kulttuuripalvelut	-306 415	-305 250	1 165	-0,4 %
Kaupunginhallitus	-57 265	-58 484	-1 219	2,1 %
Rakennuslautakunta	-2 151	-2 071	80	-3,9 %
Keskusvaalilautakunta	0	-251	-251	100,0 %
Tarkastuslautakunta	-532	-523	9	-1,7 %
Kaupunginvaltuusto	-290	-239	51	-21,3 %
Peruskunta yhteensä	-992 757	-976 711	16 046	-1,64 %

Taulukko. Peruskunnan toimintatuotot sis. sisäiset erät, ilman valmistus omaan käyttöön eriä

Peruskunnan ulkoisten toimintakulujen kasvu edellisestä vuodesta on n. 16 milj. euroa, josta hyvinvointilautakunnan osuus on 13,8 milj. euroa. Kasvua oli erityisesti erikoissairaanhoidon ostoissa n. 11,1 milj. euroa, jossa kulujen kasvu kiihtyi loppuvuonna 2016. Hyvinvointilautakunnassa avustukset ovat kasvaneet 3,6 milj. euroa, syynä on palvelusetelien käytön lisääntyminen. Yhdyskuntalautakunnan toimintakulujen kasvua 2,4 milj. euroa selittää mm. Bertel Jungin -tien puhdistus ja Oulun Tekniseltä liikelaitokselta siirtynyt matkapalvelukeskus. Sivistys- ja kulttuuripalveluiden toimintakulut ovat 1,2 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2015. Palveluita tarvitsevien lasten ja nuorten sekä maahanmuuttajien määrät ovat kasvaneet ja lisänneet palkka- ja tilakustannuksia.

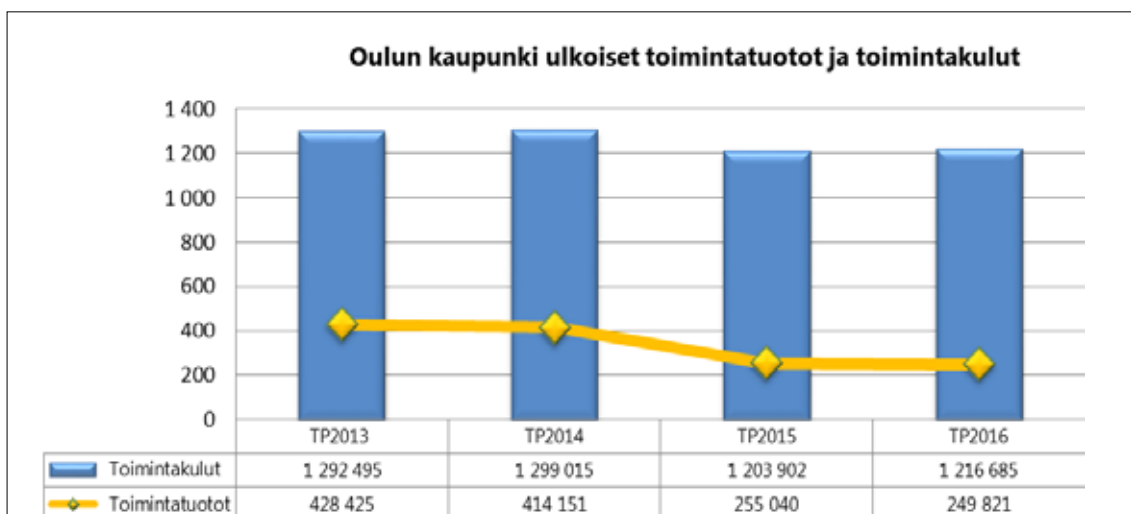

Kuva. Oulun kaupungin ulkoiset toimintakulut.

Henkilöstökulut ovat n. 10,6 milj. euroa pienemmät kuin vuonna 2015. Tilinpäätös 2015 sisältää Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen 3,5 milj. euron pakollisen varauksen varallaolon palkkasaatava vaatimukseen. Lomapalkkavelka laski mm. Oulun Konttorin toimintojen siirtyessä Monetra Oy:öön. Lomapalkkavelan ja kikysopimuksen vaikutus kaupungin henkilöstömenoihin oli n. – 4,5 milj. euroa. Kilpailukykyopimuksen 30 %:n lomarahaleikkauksen henkilöstökuluja alentava vaikutus on koko kaupungin tasolla n. 3,9 milj. euroa (peruskunta 3,2 milj. euroa ja liikelaitokset 0,7 milj. euroa).

Oulun Teknisellä liikelaitoksella henkilöstökulut pienivät 1,7 milj. euroa. Liikelaitoksen vakituisen henkilöstön määrä laski, mm. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirille siirtyi 8 henkilöä. Oulun Serviisin henkilöstökulut laskivat 1,5 milj. euroa, henkilöstö on vähentynyt tiettyjen alueiden ateria- ja puhtauspalveluiden kilpailuttamisen seurauksena.

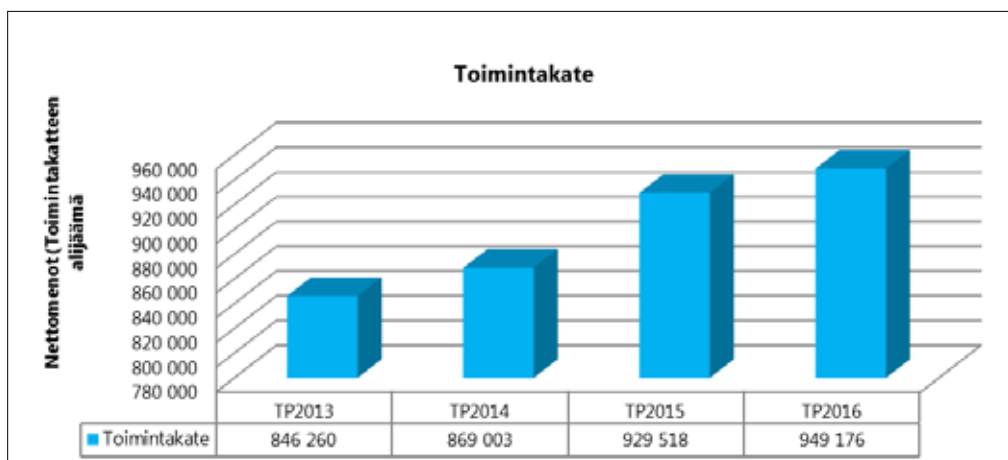
Palvelujen ostojen toteuma on 480,7 milj. euroa. Summa sisältää erikoissairaanhoidon palvelujen ostot, jotka ovat 225,4 milj. euroa (47 % kaikista ulkoisista palvelujen ostoista). Erikoissairaanhoidon kasvua edellisestä vuodesta on 11,1 milj. euroa (5,2 %). Avustukset ovat kasvaneet 7,4 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna, avustuksista peruskunnan osuus on noin 7 milj. euroa. Palvelusetelien käyttö on kasvanut hyvinvointi- ja sivistys- ja kulttuuripalveluissa. Työmarkkinatuen kuntaosuus on kasvanut 2,2 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Taulukko. Oulun kaupungin ulkoiset toimintatulot ja toimintamenot 2013–2016

Valmistus omaan käyttöön on erä, jolla kuluja oikaistaan omaan käyttöön valmistetun hyödykkeen osalta. Vuodesta 2016 alkaen Oulun kaupungissa on otettu käyttöön uusi kirjaustapa niiden investointihankintojen osalta, jotka ovat koko kaupungin näkökulmasta valmistusta omaan käyttöön. Kirjaustavan muutos liittyy kuntajaoston lausuntoon 101, 4.10.2011 sekä tilintarkastajan antamaan ohjeistukseen yhtenäisestä kirjaustavasta. Valmistus omaan käyttöön toteuma on 17,7 milj. euroa, laskua edelliseen vuoteen on 1,7 milj. euroa.

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Toimintakatteella osoitetaan, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelutuotteiden myynti- ja maksutuotoilla ja loput toimintakuluista katetaan käytännössä verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on kunnissa negatiivinen. Oulun kaupungin toimintakate toteutui – 949,2 milj. euroa ja nettomenojen kasvuksi muodostui 19,7 milj. euroa (2,1 %), ilman kertavaikutteisia eräiä nettomenojen kasvu on 1,2 %.

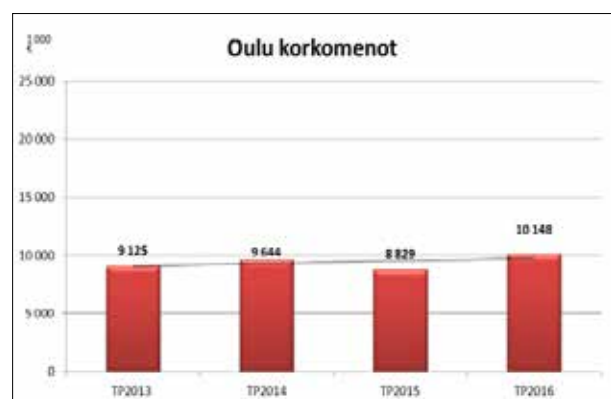
Taulukko. Oulun kaupungin toimintakate vuosina 2013 – 2016 (TP2014 sisältää Oulun Energia ja Jätehuolto liikelaitokset)

Verotulot olivat noin 743,6 milj. euroa ja valtionosuudet noin 273,4 milj. euroa eli yhteensä noin 1 017 milj. euroa. Verojen kasvu vuoteen 2015 verrattuna oli noin 9,5 milj. euroa (1,3 %) ja valtionosuuksien 19,6 milj. euroa (7,7 %). Korkotuotot ovat 2,4 milj. euroa ja muut rahoitustuotot noin 16,8 milj. euroa edellistä vuotta pienemmät. Suunnitelman mukaiset poistot olivat lähestulkoon edellisen vuo-

den tasolla. Vuoden 2015 tilinpäätöksen vertailutietoja on korjattu Kehittämisrahaston osakkeiden arvonalentumisesta johtuen 1,6 milj. euroa. Vuoden 2016 tilinpäätökseen kirjattiin vastaavat osakkeiden arvonalentumiset 1,1 milj. euroa. Arvonalentumiset ovat pysyvien vastaavien pääomasijoituksiin tehtyjä tilinpäätöshetken alaskirjauksia.

Kuva. Oulun korkotulot ja muut rahoitustulot 2013-2016

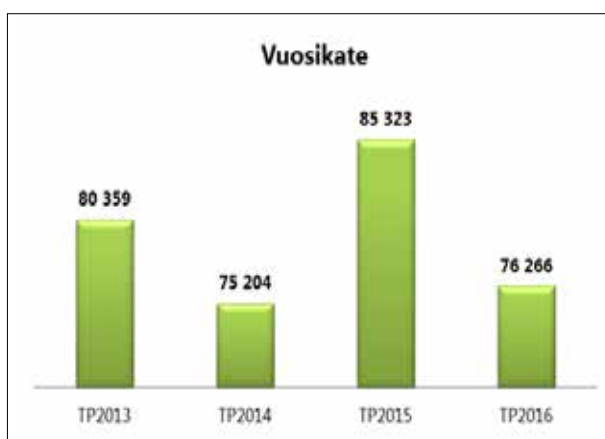

Kuva. Oulun korkomenot 2013-2016

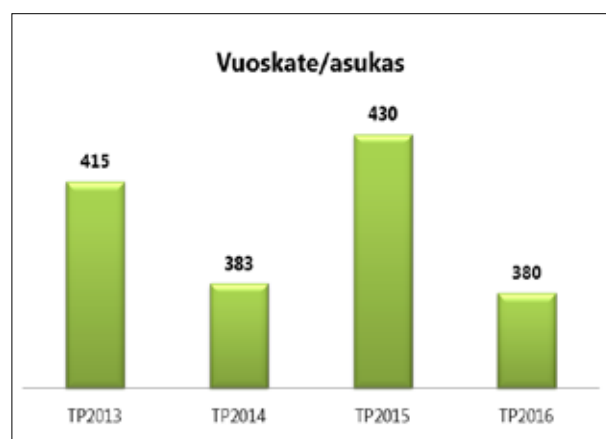
Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhenyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikate toteutui 76,3 milj. euona ja kattoi suunnitelman mukaiset poistot 94,2 prosenttisesti. Edellisvuoteen verrattu-

na vuosikate heikkeni 9,1 milj. euolla. Vuosikate ilman kertavaikutteisia eriä on 60,1 milj. euroa ja n. 14,9 milj. euroa parempi kuin vuonna 2015. Vuosikate/asukas 380 euroa on edelliseen vuoteen verrattuna 49 euroa/asukas heikompi.

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	TP2016	TP2015	TP2014	TP2013
Toimintatuotot/Toimintakulut %	20,80 %	21,50 %	32,30 %	33,6 %
Vuosikate/Poistot %	94,2 %	105 %	74,90 %	62,5 %
Vuosikate €/asukas	380	430	383	415
Asukasmäärä vuoden lopussa	200 600	198 583	196 194	193 832

Kuva. Oulun vuosikate

Kuva. Oulun vuosikate €/asukas

3.2. Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmassa esitetään Oulun kaupungin tilikaudenaikaiset rahan lähteet ja niiden käyttö. Toiminnan rahavirta kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Se kertoo siitä, kuinka tilikauden aikana varsinainen toiminta on tuottanut rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja rahoituksellisen aseman muutokseen. Investointien rahavirta taas kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja niiden

myynnistä saadun rahan vaikutusta rahavaroihin. Positiivinen (ylijäämäinen) toiminnan ja investointien rahavirran määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

RAHOITUSLASKELMA, 1000€	TP2016	TP2015
Oulun kaupunki		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	76 266	85 323
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-15 867	-18 733
Investointien rahavirta		
Investointikulut	-125 288	-115 528
Rahoitusosuudet investointimenoihin	779	878
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	29 755	36 895
Toiminnan ja investointien rahavirta	-34 355	-11 165
Antolainauksen muutokset	690	52 374
Antolainasaamisten lisäykset	-3 192	-13 220
Antolainasaamisten vähennykset	3 882	65 594
Lainakannan muutokset	15 800	14 509
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	50 000	100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-28 830	-86 269
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5370	778
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	17 822	-24 225
Rahoituksen rahavirta	34 312	42 658
Rahavarojen muutos	-43	31 492
Rahavarat 31.12	167 881	167 924
Rahavarat 1.1	167 924	136 432

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	TP2016	TP2015
Investointien tulorahoitus, %	61	74
Lainanhoitokate	2,6	1
Kassan riittävyys, pv	45	43
Toiminnan ja rahoituksen rahavirta 5 vuodelta €	-191 948	-190 254
Asukasmäärä vuoden lopussa	200 600	198 583

Rahoituslaskelmassa esitetään pelkästään kaupungin ulkoiset erät. Toiminnan rahavirran vuoden 2016 toteuma 60,4 milj. euroa, kuvaa tuloslaskelman tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Vuosikatte on heikentynyt edellisen vuoden tilinpäätöksestä 9,1 milj. euroa. Vuosikatteen korjaukset esitetään tulorahoituksen korjauserissä, joita ovat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot tai -tappiot. Tulorahoituksen korjauserä sisältää mm. maanmyyntivoittoa 11,3 milj. euroa, kiinteiden rakenteiden ja laitteiden myyntivoittoa 3,3 milj. euroa sekä rakennusten (keskustan terveysasema) myyntivoittoa 1,3 milj. euroa.

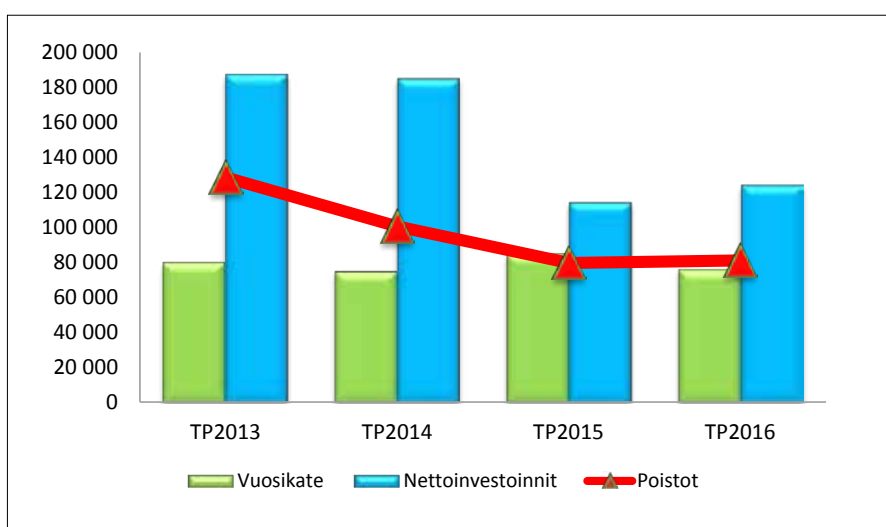
Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytettyä ja niiden myynneistä saadun rahan vaikutusta rahavaroihin. Investointikulut vuoden 2016 tilinpäätöksessä toteutuivat 125,3 milj. eurona. Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Oulun kaupungin toiminnan ja rahoituksen rahavirta on 5 vuodelta negatiivinen noin 191,9 milj. euroa.

Oulun kaupunki	TP2016	TP2015	Muutos	%
1000 euroa				
Investointikulut	125 288	115 528	9 760	8 %
Rahoitusosuudet investointikuluihin	779	878	-99	-11 %
Nettoinvestoinnit	124 509	114 650	9 859	9 %

Taulukko. Oulun kaupungin investoinnit

Peruskunnan luovutustulojen toteuma on 26,9 milj. euroa ja se on 1,2 milj. euroa edellisvuotta pienempi. Kaupunginhallituksen osakkeiden ja osuuksien luovutustulot 16,2 milj. euroa sisältävät OuluZone Kiinteistöyhtiö Oy:n purkamisen 4,8 milj. euroa ja Oulun Energia Oy:n pääomanpalautuksen SVOP-rahastoon n. 9,4 milj. euroa. Tilikauden 2016 toiminnan ja in-

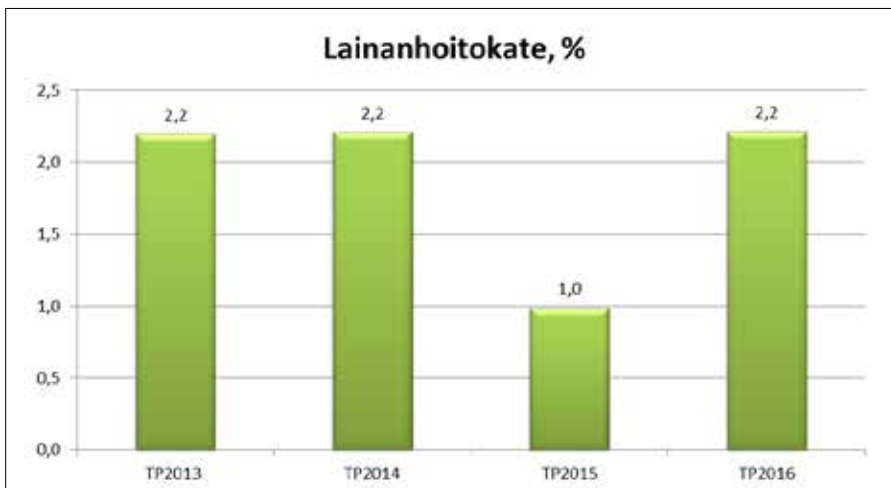
vestointien rahavirta on 34,4 milj. euroa alijäämäinen, alijäämä on edellisvuotta 23,2 milj. euroa suurempi. Investointien tulorahoitus oli tilinpäätöksessä 61 % (TP2015: 74 %). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä tai lainalla.

Kuva. Toteutuneet nettoinvestoinnit vuosina 2013-2016

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahavirtoja, jotka tarvitaan varsinaisen toiminnan ja investointien rahoittamiseksi sekä rahoitusaseman muuttamiseksi tilikauden aikana. Rahoituksen rahavirta toteutui kuluneella tilikaudella 34,3 milj. euroa positiivisena, mutta se on 8,3 milj. euroa heikompi kuin vuonna 2015. Antolainasaamisten lisäys on 3,2 milj. euroa, saamiset sisältävät tytäryhteisö Sivakka Yhtymä

Oy:lle myönnettyä lainaa 2,8 milj. euroa. Oulun Energia Oy lyhensi pääomalainaa vuonna 2015 64,0 milj. eurolla, erä näkyy vuoden 2015 laskelmassa kohdassa antolainasaamisten vähennykset. Oulun kaupunki nosti pitkäaikaista lainaa tilikauden aikana 50 milj. euroa Euroopan Investointipankilta ja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 28,8 milj. euroa.

Kuva. Toteutunut lainanhoitokate vuosina 2013 – 2016.

Lainanhoitokate mittaa kunnan tulorahoituksen riittävyyttä lainojen korkojen ja lyhennysten maksuun. Oulun kaupungin lainanhoitokate 2,2 on vuoden 2015 tilinpäätöstä parempi. Tunnusluvun arviointiasteikolla 2,2 tarkoittaa hyvää lainanhoitokykyä. Tunnusluvulla mitataan tulorahoituksen riittävy-

tä vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä lainojen hoitoon, kun arvo on 1 tai suurempi. Kun arvo on alle 1, joudutaan ottamaan lisälainaa, realisoidaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja lainojen hoitamiseksi.

3.3. Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE VASTAAVAA	31.12.2016 1000 euroa	31.12.2015 1000 euroa	VASTATTAVA	31.12.2016 1000 euroa	31.12.2015 1000 euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	609 314	609 314
Aineettomat oikeudet	2 153	2 962	Muu omat rahastot	38 872	38 872
Muut pitkävaikutteiset menot	2 421	2 181	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	826 490	825 117
	4 574	5 143	Tilikauden yli-/alijäämä	-14 129	5 134
Aineelliset hyödykkeet				1 460 547	1 478 437
Maa- ja vesialueet	184 692	181 226	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Rakennukset	496 082	496 450	Poistoero	30 540	33 428
Kiinteät rakenteet ja laitteet	453 961	402 690	Vapaaehtoiset varaukset	22 100	9 800
Koneet ja kalusto	23 089	21 656		52 640	43 228
Muut aineelliset hyödykkeet	7 169	7 060			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	30 660	54 204			
	1 195 653	1 163 286	PAKOLLISET VARAUKSET		
Sijoitukset			Eläkevaraukset	1 469	2 160
Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet	5 252	5 237	Muut pakolliset varaukset	4 049	4 422
Muut osakkeet ja osuudet	776 600	784 783		5 518	6 582
Muut lainasaamiset	165 747	166 485			
Muut saamiset	4 665	3 425			
	952 264	959 930	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Valtion toimeksiannot	3 526	4 004
Valtion toimeksiannot	3 527	4 004	Lahjoitusrahastojen pääomat	5 472	5 257
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	5 475	5 262	Muut toimeksiantojen pääomat	6 568	4 695
	9 002	9 266		15 566	13 955
VAIHTUVAT VASTAAVAT			VIERAS PÄÄOMA		
Vaihto-omaisuus			Pitkäaikainen		
Aineet ja tarvikkeet	695	740	Joukkovelkakirjalainat	50 000	50 000
Valmiit tuotteet	281	240	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	354 774	380 686
Muu vaihto-omaisuus	32	39	Lainat julkisyhteisöiltä	1 324	2 002
	1 008	1 020	Saadut ennakot	3 476	1 822
Saamiset			Liittymismaksut ja muut velat	43 254	40 750
Pitkäaikaiset saamiset				452 828	475 261
Lainasaamiset	7 474	7 880	Lyhytaikainen		
Muut saamiset	380	1 641	Joukkovelkakirjalainat		
Siirtosaamiset	380	412	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	75 912	28 108
	8 234	9 933	Lainat julkisyhteisöiltä	677	720
Lyhytaikaiset saamiset			Lainat muilta luotonantajilta	188 454	193 824
Myyntisaamiset	18 472	18 990	Saadut ennakot	3 684	1 916
Lainasaamiset	15 911	11 066	Ostovelat	84 393	61 415
Muut saamiset	13 594	25 117	Liittymismaksut ja muut velat	8 997	10 885
Siirtosaamiset	36 040	27 064		73 416	84 409
	84 017	82 237	VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	888 361	856 537
Rahoitusarvopaperit					
Sijoitukset rahamarkkina-instrumentteihin	1 485	2 284			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	48 794	42 993			
Muut arvopaperit	38 798	51 557			
	89 077	96 835			
RAHAT JA PANKKISAAMISET	78 803	71 090			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 422 632	2 398 739	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 422 632	2 398 739

Tase kuvaa kaupungin omaisuus- ja pääomaeriä tilikauden päättyessä. Tase sisältää peruskunnan, liikelaitosten ja taseyksiköiden omaisuus- ja pääomaerät. Erät eivät sisällä kaupungin eri hallintokuntien välisiä sisäisiä eriä. Rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja sitä kuvaavien tunnuslukujen avulla. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi.

Oulun kaupungin taseen loppusumma on 2 422,6 milj. euroa, edellisestä vuodesta tase kasvoi kaupungin tasolla 27,6 milj. euroa. Aineelliset hyödykkeet ovat pysyvien vastaavien merkittävin erä 49 % taseen loppusummasta. Aineellisten hyödykkeiden määrä laski 1 195,7 milj. euroon, laskua 33,6 milj. euroa vuodesta 2015. Sijoitukset 952,3 milj. euroa ovat vähentyneet 5,1 milj. euroa edelliseen vuoteen nähden. Sijoitusten vuoden 2015 tilinpäätöksen vertailutietoja on muutettu kehittämisrahaston osakkeiden arvonalentumisen ja liittymismaksujen osalta.

Vaihtuvissa vastaavissa ovat lyhytaikaiset saamiset vähentyneet 11,5 milj. euroa vuoteen 2015 verrattuna. Oulun Energia Oy maksoi toukokuussa 2016 pääomapalautuksen SVOP-rahastosta n. 11 milj. euroa. Rahoitusarvopaperit 89,1 milj. euroa ovat pienentyneet 7,8 milj. euroa edellisestä vuodesta. Rahat ja pankkisaamiset olivat tilinpäätöksessä 78,8 milj. euroa, kasvua vuoteen 2015 verrattuna oli 7,7 milj. euroa.

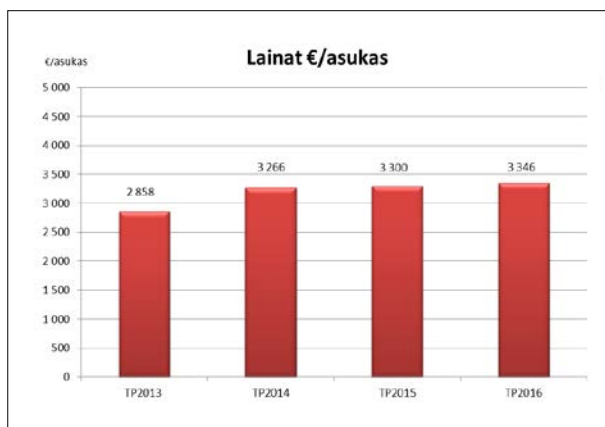
Oma pääoma on taseen vastattavien merkittävin erä. Oman pääoman arvo taseessa on 1 460,5 milj. euroa ja se on 62 % taseen loppusummasta. Oma pääoma sisältää tilikauden alijäämän 14,1 milj. euroa. Aikaisempiin tilikausiin on tehty oikaisuja mm. Pohjois-Pohjanmaan Sairaanhoidopiiriin vuoden 2014 alijäämän osalta. Vuoden 2014 osuus Pohjois-Pohjanmaan alijäämän kattamisvarauksesta oli 3,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2015 sitä on purettu Pohjois-Pohjanmaan Sairaanhoidopiiriin positiivisen tuloksen vuoksi 3,1 milj. euroa ja vuonna 2016 0,5 milj. euroa.

Omaan pääomaan luetaan mukaan myös poistero ja vapaaehtoisten varaukset, joiden arvo vuoden 2016 lopussa oli 52,6 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2016 poistoeron muutos on 2,9 milj. euroa ja

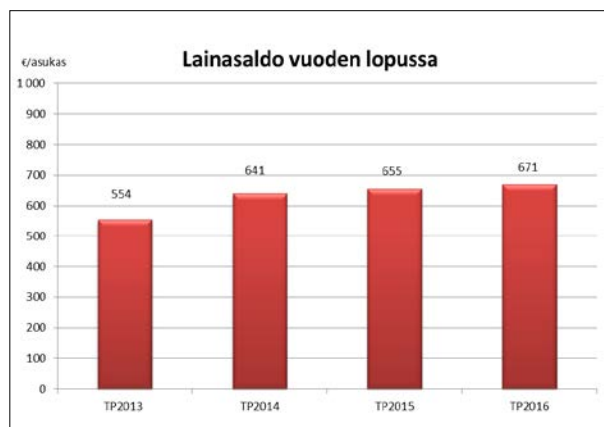
vapaaehtoisten varasten muutos -12,3 milj. euroa. Vapaaehtoisia varauksia on kasvatettu Oulu Vesi liikelaitoksen 5 milj. euron ja liikelaitos Oulun Tilakeskuksen 8 milj. euron investointivarauksilla. Oulun Vesi liikelaitos on lisäksi purkanut investointivarausta 0,7 milj. euroa. Pakollisiin varauksiin on kirjattu Oulu-Koillismaan pelastuslaitokselle esitetyt palkkasaatava vaatimukset (vuosilta 2010–2015) 3,5 milj. euroa. Siirtoveloista on palautettu Lemminkäinen Oyj:lle asfalttikartellituomioon perustuvia korvauksia n. 3,4 milj. euroa.

Vieraspääoma toteutui 888,4 milj. eurona, josta pitkäaikaista vierasta pääomaa on 452, 8 milj. euroa ja lyhytaikaista 435,5 milj. euroa. Rahoitus toteutui varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti. Lainakanta vuoden 2016 vaihteessa oli 671,1 milj. euroa (TP2015 655,3 milj. euroa), lisäystä vuonna 2016 oli 15,8 milj. euroa (TP2015 14,5 milj. euroa). Ainoa lainan nosto oli Euroopan Investointipankilta (EIP) sovitusta puiteohjelmasta nostettu 50,0 milj. euroa (TP2015 100,0 milj. euroa). EIP:n 250,0 milj. euron puiteohjelmasta jäi vielä 30 milj. euroa nostettavaksi vuoden 2017 loppuun mennessä. Lisäksi kaupungilla on käytettävissä kesällä 2016 EIP:n kanssa allekirjoitettu 300 milj. euron puitelainaohjelma, joka turvaa rahoituksen saatavuuden muuttuvissakin markkinatilanteissa. Uusia korkosuojuuksia ei tehty vuonna 2016, koska EIP:stä nostettu 50 milj. euron laina otettiin suoraan kiinteäkorkoisena. Korkosuojausten määrä vuoden lopussa oli 289,6 milj. euroa (TP2015 296,5 milj. euroa) ja suojausaste oli 58,3 % (TP2015 53,6 %). Euriborkot olivat erittäin alhaisella tasolla, jopa miinuksella, joten korkosuojuukset nostivat rahoituksen kustannuksia.

Konsernitili tarjosi kilpailukykyisen vaihtoehdon kasvuylijäämäisille sekä joustavan ja edullisen rahoitusratkaisun konsernitililimiittiä tarvitseville. Vuoden vaihteessa kaupungin konsernitilivelka konserniyhtiöille oli 174,9 milj. euroa (TP2015 180,4 milj. euroa) ja limiittejä oli käytössä 14,0 milj. euroa (TP2015 9,0 milj. euroa). Kaupungin takausvastuiden yhteenlaskettu määrä oli tilinpäätöshetkellä 138,9 milj. euroa (TP2015 164,3 milj. euroa). Vastuista suurin osa 123,4 milj. euroa (TP2015 143,5 milj. euroa) on myönnetty konserniin kuuluville yhteisöille. Kaupungin osuus Kuntien takauskeskuksen takauksista oli 957,3 milj. euroa (TP2015 936,1 milj. euroa).

Kuva. Toteutunut lainanhoitokate vuosina 2013 - 2016

Kuva. Toteutunut lainasaldo vuosina 2013 - 2016

Taseen tunnusluvut	2016	2015
Omavaraisuusaste, %	63	64
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	70	69
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 euroa	812 361	826 490
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	4 050	4 162
Lainakanta 31.12., 1000€	671 141	655 341
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 346	3 300
Lainasaamiset, 1000€	165 747	166 485
Asukasmäärä	200 600	198 583

Oulun kaupungin omavaraisuusaste on melko vahva 63 %. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tasona voidaan pitää kuntatalouden keskimäärästä 70 % omavaraisuutta. Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus 70 % kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuus-

den tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Menojen kattamiseksi ja investointien rahoittamiseksi lainan määrää joudutaan lisäämään. Pitkäaikaista lainaa nostettiin tilikauden aikana 50 milj. euroa. Lainat asukasta kohden 3 346 € / asukas on kasvanut edellisestä vuodesta 46 €/asukas.

3.4. Kokonaistulot ja -menot

TULOT 1 000 euroa	2016	%	2015	%
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	249 821	18,5	255 040	17,4
Verotulot	743 649	55,1	734 160	50,1
Valtionosuudet	273 358	20,2	253 771	17,3
Korkotuotot	10 726	0,8	13 133	0,9
Muut rahoitustuotot	8 991	0,7	25 837	1,8
Satunnaiset tuotot		0,0		0,0
Tulorahoituksen korjaukset				
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	- 15 447	-1,1	- 19 550	-1,3
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	779	0,1	878	0,1
Pysyvien vastaavien luovutustulot	29 755	2,2	36 895	2,5
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	3 882	0,3	65 594	4,5
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	50 000	3,7	100 000	6,8
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	- 5 370	-0,4	778	0,1
Kokonaistulot yhteensä	1 350 144		1 466 536	

MENOT 1 000 euroa	2016	%	2015	%
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	1 216 684	88,9	1 203 909	85,3
- Valmistus omaan käyttöön	- 17 687	-1,3	- 19 345	-1,4
Korkokulut	10 148	0,7	8 829	0,6
Muut rahoituskulut	1 134	0,1	3 232	0,2
Satunnaiset kulut				
Tulorahoituksen korjaukset				
+/- Pakollisten varausten muutos	1 065	0,08	199	0,01
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	- 645	-0,05	- 1 016	-0,07
Investoinnit				
Investointimenot	125 288	9,2	115 528	8,2
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset	3 192	0,2	13 220	0,9
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	28 830	2,1	86 269	6,1
Lyhytaikaisten lainojen vähennys				
Kokonaismenot yhteensä	1 368 009		1 410 825	

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, laskelma sisältää vain ulkoiset tuotot, kulut ja rahoitustapahumat. Kokonaistuloissa on esitetty rahanlähteinä toimintatuotot ja investointitulot sekä antolainasaamisten vähennykset ja uusien pitkäaikaisten lainojen nostot. Kokonaismenoissa rahankäyttönä on esitetty toimintakulut ja investointimenot sekä antolainasaamisten lisäykset, pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja lyhytaikaisten lainojen vähennykset.

Oulun kaupungin kokonaistulot olivat 1 350,1 milj. euroa ja kokonaismenot 1 368 milj. euroa. Kokonaistulot ovat pienentyneet edellisestä vuodesta 116,4 milj. euroa. Toimintatuotot ovat edellisestä vuodesta 5,2 milj. euroa pienemmät, verotulot ja valtionosuudet taas 29,1 milj. euroa suuremmat. Toimintatuotot sisältävät käyttöomaisuuden myyntivoittoa 15,4 milj. euroa. Antolainasaamiset ovat vähentyneet 61,7 milj. euroa. Oulun Energia Oy lyhensi pääoma-

lainaa vuonna 2015 64,0 milj. eurolla. Pitkäaikaista lainaa on otettu 50 milj. euroa edellistä vuotta vähemmän.

Kokonaismenojen toteuma 1 368 milj. euroa on edellisvuotta 42,8 milj. euroa pienempi. Toimintakulut ovat kasvaneet 12,8 milj. euroa ja investointikulut 9,8 milj. euroa edellisestä vuodesta. Pitkäaikaiset lainat ovat vähentyneet 57,4 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Antolainasaamisten lisäykset ovat vähentyneet 10 milj. euroa edellisestä vuodesta. Oulun Energia Oy maksoi pääomapalautuksen SVOP-rahastosta n. 11 milj. euroa.

Täsmäytyslaskelma: Kokonaistulot - Kokonaismenot:
 $1\,350\,144 - 1\,368\,009 = -17\,865$

Rahavarojen muutokset - Muut maksuvalmiuden muutokset=
 $-43 - 17\,822 = -17\,685$

4. Oulu-konsernin toiminta ja talous

4.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

OULU-KONSERNI			
Tytäryhtiöt		Osakkuusyhtiöt	Säätiöt
Energialiiketoiminta omistusosuus	Asuntoliiketoiminta omistusosuus	Kiinteistöliiketoiminta omistusosuus	merkittävimmät säätiöt
Oulun Energia Oy 100 %	Sivakka-yhtymä Oy 100 %	Kiinteistö Oy Oulun Sävelparkki 50 %	Oulun Palvelusäätiö
Kiinteistöliiketoiminta omistusosuus	Muu liiketoiminta omistusosuus	Haukiputaan Jäähalli Oy 49 %	Oulun Musiikkijuhlasäätiö
Haukiputaan Kehitys Oy 100 %	Nallikari Seaside Oy 100 %	Haukiputaan Palvelukulma Oy 48 %	Pohjois-Pohjanmaan liikuntaopistosäätiö
Kiimingin Palvelutalo Oy 100 %	Oulun Aikuiskoulutus- keskus Oy 100 %	Kiinteistö Oy Oulunsalon Kulma 43 %	Kuntayhtymät
Kiinteistö Oy Oulun Maikkulan Toivo*) 100 %	Oulun Kaupunginteatteri Oy 100 %	Reharparkki Oy 43 %	osuus peruspääomasta
Maikkulan Keskus Oy 100 %	Oulun Pysäköinti Oy 100 %	Kiint. Oy Raksilan Teko- jääkentän Katsomo 40 %	Oulun Seudun Koulutus- kuntayhtymä 78 %
Oulunsalon Kehtisyhtiö Oy 100 %	Oulun Satama Oy 100 %	Kiinteistö-Ali Oy 39 %	Pohjois-Pohjanmaan sai- raanhoitopiirin ky 53 %
Kiinteistö Oy Raksilan Harjoitushalli 94 %	ScanLab Oy 100 %	Oulun Keskusliikenne- asemakiinteistö Oy 31 %	Pohjois-Pohjanmaan liitto 47 %
Kiinteistö Oy Huonesuon Monitoimitalo 78 %	Oulun Jätehuolto Oy 91 %	Yli-lin Liiketalo Oy 30 %	
Kiinteistö Oy Oulun Intiönparkki **) 59 %	Monetra Oy ***) 89 %	Muu liiketoiminta omistusosuus	
Kiinteistö Oy Hauki- putaan Toritalo 54 %	Oulun Ammattikorkea- koulu Oy 76 %	Partnera Oy 47 %	
	Oulun Työterveys Oy 70 %	Oulu Innovation Oy 45 %	
		Oulun Matkailu Oy 30 %	
		Arctic Link Ab 25 %	
		Lakeuden Keskus- puhdistamo Oy 21 %	

*) Oulun kaupungin suora omistus 50,3 %

**) Oulun kaupungin suora omistus 18 %

***) Oulun kaupungin suora omistus 78 %

Oulu-konserniin kuului 31.12.2016 tilanteessa 21 tytäryhtiötä, joista kaikki yhdisteltiin konsernitilinpäätökseen. Konsernitilinpäätökseen yhdisteltiin myös kaikki osakkuusyhtiöt, 3 kuntayhtymää ja säätiöistä Oulun Palvelusäätiö ja Oulun Musiikkijuhlasäätiö.

4.2. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tytäryhtiöt

Oulun kaupunki perusti tilikaudella uuden tytäryhtiön, Oulun Työterveys Oy:n, yhdessä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa. Oulun Työterveys liikelaitoksen toiminta siirtyi Oulun Työterveys Oy:lle 1.1.2017 alkaen ja liikelaitos lopetetaan tilinpäätöksen 2016 valmistuttua. Suurin osa Oulun Konttori liikelaitoksen toiminnoista siirrettiin 1.1.2017 Monetra Oy:n hoidettavaksi ja Oulun Konttori liikelaitos lopetetaan tilinpäätöksen 2016 valmistuttua. Oulun Asuntohankinta Oy siirrettiin osaksi Sivakka-yhtymä Oy:tä ja Kiinteistöosakeyhtiö Kiimingin Leikkilä purettiin ja kiinteistö siirrettiin Liikelaitos Oulun Tilakeskukselle. Oulun Jätehuolto Oy:n omistus pohja laajentui, jonka johdosta Oulun kaupungin omistusosuus yhtiöstä laski 91 %:in.

Osakkuusyhtiöt

Oulun kaupunki luovutti omistamansa Virpiniemi Sport Oy:n osakkeet Pohjois-Pohjanmaan liikuntaopistosäätiölle, jonka johdosta yhtiö ei ole enää Oulun kaupungin osakkuusyhtiö. Oulun kaupungin uusi osakkuusyhtiö on lentoliikenneyhteysä toteuttava Arctic Link Ab.

Säätiöt

Pohjois-Pohjanmaan liikuntaopistosäätiön toiminta siirtyi 1.10.2016 OAKK Oy:lle ja säätiö puretaan vuoden 2017 aikana.

4.3. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Oulun kaupunki perusti loppuvuodesta 2016 uuden tytäryhtiön, Oulun Tuotantokeittiö Oy:n, yhdessä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa. Yhtiö on rekisteröity kaupparekisteriin tammikuussa 2017 ja yhtiön toiminta käynnistyy vuoden 2017 aikana.

Kiimingin Palvelutalo Oy asetettiin vuonna 2016 selvitystilaan ja yhtiö purkautuu vuoden 2017 aikana.

Koska Pohjois-Pohjanmaan liikuntaopistosäätiön toiminta siirtyi OAKK Oy:lle vuonna 2016, säätiö puretaan vuoden 2017 aikana.

Kaupunginvaltuusto päätti tammikuussa 2017, että ammatillisen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen yhdistyminen Oulu-konsernissa toteutetaan siten, että OAKK Oy:n koulutustoiminta Osekk-konserniin 1.1.2018 alkaen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuoden 2017 aikana Oulun kaupungin omistajapoliittiset linjaukset, joilla tulee olemaan vaikutuksia konsernirakenteeseen.

4.4. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Toimivallan ja -vastuunjako konserniohjauksessa

Kaupunginvaltuuston hyväksymän konserniohjeen mukaisesti kaupungin toimielinten toimivallanjako konserniohjauksessa oli vuonna 2016 seuraava:

- kaupunginvaltuusto päättää Oulun kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista,
- Oulun kaupungin konsernijohto (kaupunginhallitus, konsernijaosto, kaupunginjohtaja ja talousjohtaja) vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä,
- kaupunginjohtaja vastaa kaupunkikonsernin taloudesta, johtamisesta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä omistajapolitiikasta sekä BusinessOulu liikelaitoksen omistajaohjauksesta.
- talousjohtaja vastaa omistajapolitiikan valmistelusta ja omistajaohjauksesta liikelaitosten ja yhteisöjen omistajaohjauksesta lukuun ottamatta BusinessOulu liikelaitosta.

Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginvaltuusto valitsee kaupungin edustajat kuntayhtymien yhtymäkokouksiin tai valtuustoihin, ellei päätösvalta kuulu toiselle toimielimelle. Kaupunginhallitus tai konsernijaosto nimeää kaupungin edustajat yhteisöjen hallintoelimiin. Kaupunginhallituksen johtosäännön mukaan kaupunginhallitus tai konsernijaosto antaa tarvittavat toimintaohjeet kaupungin edustajille käsiteltävänä olevista asioista kaupunkikonsernin yhteisöjen ja muiden vastaavien toimielinten kokouksiin.

Oulu-konsernin toimintaa ohjaavia asiakirjoja ovat kaupunginvaltuuston hyväksymät konserniohje (12.9.2016 § 66) sekä omistajapolitiittiset linjaukset (17.6.2013 § 98). Lisäksi toimintaa ohjaa kaupunginhallituksen hyväksymä (3.2.2014 § 44) omistajapolitiittinen ohjelma 2013 - 2016, jonka tavoitteena on

varmistaa kaupunginvaltuuston hyväksymien omistajapolitiittisten linjausten toimeenpano. Omistajapolitiittinen ohjelma on yksi kaupunkistrategian viidestä toimeenpano-ohjelmasta. Kaupunginhallitus on hyväksynyt myös (20.6.2016 § 199) Oulun kaupungin tytäryhtiöiden johtamis- ja hallintokäytäntöjen yhtenäistämiseksi Hyvä hallinto- ja johtamistapa Oulun kaupungin tytäryhtiöissä – suosituksen sekä tytäryhtiöissä noudatettavat henkilöstöpolitiittiset linjaukset (17.8.2015 § 303).

Konserniohje ja hyvä hallinto- ja johtamistapa -suositus on hyväksytty tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa ja hallituksissa.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet tilikaudella pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Tulevien vuosien kaupunginvaltuuston tytäryhteisöille omistajapolitiittisissa linjauksissa asettamien tavoitteiden tarkoituksenmukaisuuteen ja riittävyyteen tullaan kiinnittämään aikaisempia vuosia enemmän huomiota.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Valtuusto asetti talousarvion 2016 vahvistamisen yhteydessä tulostavoitteet seuraaville tytäryhtiöille: Oulun Energia-konsernille, Sivakka-konsernille, Oulun Satama Oy:lle, Oulun Jätehuolto Oy:lle, Nallikari Seaside Oy:lle, Haukiputaan Kehitys Oy:lle, Oulun Pysäköinti Oy:lle, Oulun Kaupunginteatteri Oy:lle, Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:lle, Oulun Ammattikorkeakoulu Oy:lle, Monetra Oy:lle ja ScanLab Oy:lle. Tavoitteet asetettiin lisäksi Oulun Seudun Koulutuskuntayhtymälle, Oulun Palvelusäätiölle ja Oulun Musiikkijuhlasäätiölle. Edellä mainitut yhteisöt raportoivat tulostavoitteiden toteutumisesta kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle ja konsernijaostolle neljännesvuosiraportoinnin ja tilinpäätöksen

yhteydessä. Kaupunginvaltuustolle, -hallitukselle ja konsernijaostolle viedään lisäksi tiedoksi vuosittain tytäryhteisöraportti, jossa esitetään tytäryhteisöistä perustiedot, taloustiedot, merkittävimmät investoinnit, toimintaan liittyvät riskit sekä omistajapoliittisissa linjauksissa esitettyjen tavoitteiden toteutuminen.

Konsernitavoitteiden toteutumista selvitetään erillisessä tytäryhteisöjen tilinpäätöstietoja koskevassa luvussa.

Konsernijaosto kävi kevään 2016 aikana omistajaohjauskeskustelut Oulun Energia Oy:n, Sivakka-yhtymä Oy:n, Oulun Satama Oy:n, Oulun Pysäköinti Oy:n ja Oulun Kaupunginteatteri Oy:n kanssa. Kaupungin omistajaohjauksesta vastaava viranhaltijaryhmä kävi omistajaohjauskeskustelut muiden keskeisten tytäryhteisöjen kanssa.

Keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palveluiden käyttö

Kaupunkikonsernin kaikille yhteiset linjaukset koskevat seuraavia toimintoja:

- konsernitili,
- lainanotto,
- hankinnat ja
- henkilöstöpolitiikka.

Tytäryhteisöjen on käytettävä lisäksi myös muita keskitettyjä toimintoja (mm. työterveys, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut, tietotekniikka) ellei tytäryhtiön ja omistajaohjausryhmän laatima selvitys osoita muuta ratkaisua konsernietu huomioiden paremmaksi.

Tytäryhteisöt ovat noudattaneet tilikaudella keskitetyistä konsernitoiminnoista annettuja linjauksia.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Kaupunginvaltuuston päättämässä (14.10.2013 § 135) Oulun kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan järjestämisen perusteissa sekä konserniohjeessa määritellään tytäryhteisöjen riskienhallintaan liittyvät periaatteet ja käytännön toimenpiteet.

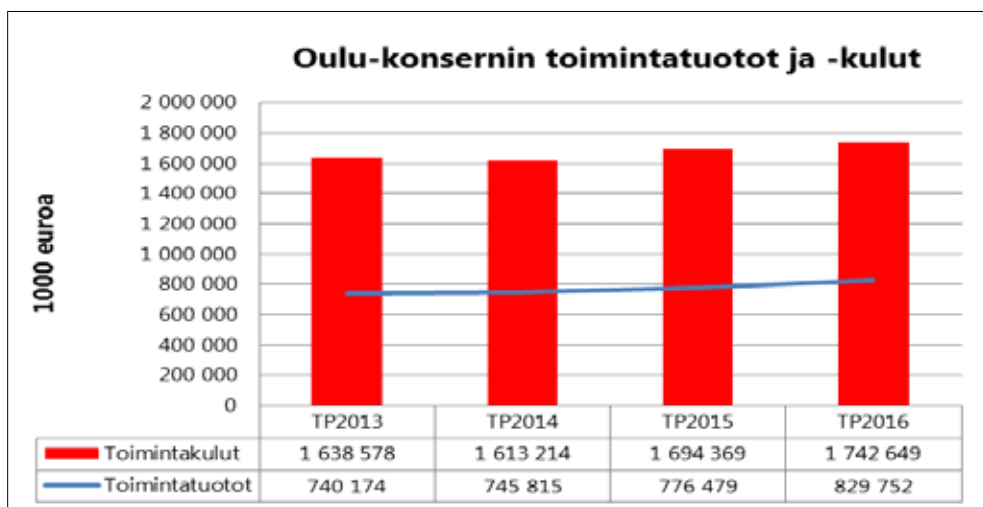
Tytäryhtiöiden riskienhallinta on ollut tilikaudella yksi keskeisistä kehittämiskohteista. Raportointi riskeistä omistajaohjauksesta vastaaville johtajille on toteutunut tilikaudella säännöllisesti ja tilanteen niin edellyttäessä. Oulun kaupungin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan työryhmä on jatkanut merkittävimpien tytäryhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien läpi käyntiä vuoden 2016 aikana ja työ jatkuu edelleen kuluvana vuonna. Tytäryhtiöiden riskienhallinta on pääsääntöisesti hyvällä tasolla, mutta edellyttää kuitenkin jatkuvaa kehittämistä.

4.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernitilinpäätöksessä on esitettävä kuntakonsernin tulos sekä taloudellinen asema siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi kirjanpitovelvollinen. Oulu-konsernin konsernitase ja -tuloslaskelma laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien yhdistelmänä. Lisäksi konsernitaseeseen ja -tuloslaskelmaan yhdistellään rivi riviltä, peruspää-

oman jäsenosuuksien mukaisessa suhteessa, niiden kuntayhtymien tuloslaskelma ja tase, joissa Oulun kaupunki on jäsenenä. Konsernin rahoituslaskelma johdetaan konsernituloslaskelmasta, edellisen tilikauden ja tilikauden konserni-taseesta sekä niitä täydentävistä tiedoista.

Kuva. Oulu-konsernin toimintatuotot ja -kulut vuosina 2013-2014

Oulu-konsernin toimintatuotot olivat tilikaudella 829,8 milj. euroa ja toimintakulut 1 742,6 milj. euroa. Toimintatuottojen osuus kuluista oli 47,6 %. Oulun Energia Oy:n konsernin ulkoinen liikevaihto on 259,2 milj. euroa ja kasvua edellisestä vuodesta oli n. 40 milj. euroa (18 %). Oulun Energian liikevaihdon kasvuun vaikuttaa pääasiassa emoyhtiössä muutettu liikevaihdon kirjaustapa syksyllä 2015, käyttöön otettiin nk. gross bidding – menettely sähkön myynnin ja ostojen osalta. Muutos on sähköntukkukauppaan liittyvä järjestely, jossa Oulun Energian tuottama tai muuten hankkima sähkö myydään ensin pörssiin ja sen jälkeen ostetaan takaisin ennen kuin myydään Oulun Sähkönmyynti Oy:lle. Menettelyn etuna on se, että kaupankäyntikustannukset ovat pienemmät ja sähkölle on mahdollisuus saada alku-peräistodistus.

Oulun kaupungin ulkoisten toimintatuottojen toteuma 216,9 milj. euroa on 0,9 milj. euroa edellistä vuotta pienempi. Pohjois-Pohjanmaan Sairaanhoidopiirin toimintatuottojen kertymä on 215,5 milj. euroa, kas-

vua on 10 milj. euroa edellisestä vuodesta. Monetra Oy:n liikevaihdon kasvua 2,5 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna selittää Oulun tulkkipalveluiden liikevaihdon kasvu. Lisäksi Jyväskylän tulkkipalvelu liittyi osaksi Monetra Oy:tä 1.2.2016.

Sivakka-konsernin liikevaihto 53,4 milj. euroa kasvoi n. 1,4 milj. euroa edellisestä vuodesta. Sivakka-konsernin asuntojen kysyntä on parantunut vuoden 2016 aikana ja samaan aikaan on asukasvaihtuvuus vähentynyt pienentäen korjauskustannuksia. Oulun Pysäköinti Oy:n liikevaihtoa 3,4 milj. euroa on kasvattanut Kivisydämen onnistunut käyttöönotto. Kivisydämen pysäköintituotot ensimmäisenä toimintavuonna olivat yhteensä 2,1 milj. euroa. Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:n liikevaihtoon heijastuu negatiivisesti valtion rahoittaman koulutuksen väheneminen, erityisesti työvoimapolitiittiseen koulutukseen. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä konsernin ulkoisten toimintatuottojen toteuma on 6,3 milj. euroa on edellistä vuotta 1,8 milj. euroa heikompi.

KONSERNITULOSLASKELMA Oulu -konserni 1000 euroa	2016	2015
Toimintatuotot	829 752	776 479
Toimintakulut	-1 742 649	-1 694 372
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	991	-2 117
TOIMINTAKATE	-911 906	-920 010
Verotulot	740 968	734 160
Valtionosuudet	380 684	362 319
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 528	2 040
Muut rahoitustuotot	4 503	4 810
Korkokulut	-15 108	-13 266
Muut rahoituskulut	-1 365	-3 595
VUOSIKATE	200 304	166 458
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelmapoistot	-146 676	-149 293
Omistuksen eliminointierot	3	
Arvonalentumiset	-1 113	-1 611
Satunnaiset erät		
TILIKAUDEN TULOS	52 518	15 554
Tilinpäätössiirrot	-182	472
Tilikauden verot	-3 381	-3 375
Laskennalliset verot	-5 436	-2 714
Vähemmistöosuudet	-3 064	-2 631
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	40 455	7 306

Oulu-konsernin tilikauden ulkoisten toimintakulujen toteuma on 1 742,6 milj. euroa, kasvua vuoteen 2015 verrattuna on 48,3 milj. euroa. Oulun kaupungin osuus toimintakuluista on 919,8 milj. euroa. Pohjois-pohjanmaan sairaanhoitopiirin osuus on 312,2 milj. euroa (53 %) ja Oulun Energia konsernin 210,6 milj. euroa.

Oulun Energia konsernilla toimintakulut ovat kasvaneet 22,8 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintakulujen kasvua on erityisesti muissa toimintakuluissa n. 15,4 milj. euroa ja palveluiden ostoissa n. 7,5 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin toimintakulut ovat kasvaneet edellisestä vuodesta 13,2 milj. euroa. Suurin kuluerä henkilöstökulut 188,3 milj. euroa on lähestulkoon edellisen vuoden tasolla. Kasvua sairaanhoitopiirillä on palvelujen ostoissa n. 9,7 milj. euroa edelliseen tilinpäätökseen verrattuna.

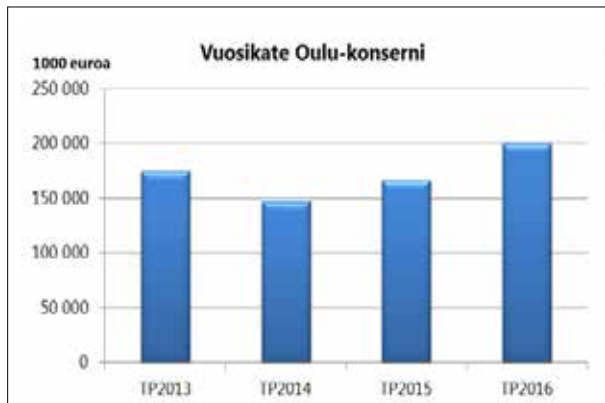
Oulu konserni Tuloslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Toimintatuotot/Toimintakulut %	47,6 %	45,8 %
Vuosikate/Poistot %	135,5 %	110,3 %
Vuosikate, €/asukas	999	838
Asukasmäärä vuoden lopussa	200 600	198 583

Oulu-konsernin toimintakatteen alijäämä on 911,9 milj. euroa. Kokonaisuutena toimintakate on 8,1 milj. euroa edellisvuotta parempi. Oulun kaupungin vaikutus toimintakatteeseen on 706,4 milj. euroa.

Vuosikate toteutui 200,3 milj. euronä ja vuosikate oli 33,8 milj. euroa edellistä vuotta parempi. Toimintatuotot ovat kasvaneet 53,3 milj. euroa ja toimintakulut 48,3 milj. euroa edellisestä vuodesta, joten nettomenojen vaikutus toimintakatteeseen on +5 milj. euroa. Osuus osakkuusyhteisöjen voitoista/tappioista on 3,1 milj. euroa parempi kuin vuoden 2015 tilinpäätöksessä.

Suurimpina vuosikatteen kasvuun vaikuttavina tekijöinä ovat verotulojen ja valtionosuuksien toteuma 1 121,7 milj. euroa, muutos edelliseen vuoteen 25,2 milj. euro. Vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot 135,5 %:sesti. Suunnitelman mukaisien poistot toteutuivat 2,6 milj. euroa edellisvuotta pienempinä.

Oulu-konsernin tulos muodostui 40,5 milj. euroa ylijäämäiseksi. Tilikauden tulos on parantunut vuoteen 2015 verrattuna 33,1 milj. euroa.

Kuva. Oulu-konsernin vuosikate 2013-2016

Kuva. Oulu-konsernin vuosikate/asukas 2013-2016

Konsernitase ja sen tunnusluvut

Konsernitaseella ja sen liitteillä osoitetaan kuntakonsernin taloudellinen asema selvittämällä konserniyhteisöjen varat, velat ja vastuut ulkopuolisille. Konsernitaseen tulee osoittaa konsernin oma pääoma sen jälkeen, kun

- konserniyhteisöjen ja konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen kuntayhtymien keskinaiset saamiset ja velat on vähennetty
- konserniyhteisöjen ja konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen kuntayhtymien taseisiin aktivoituiden olennaiset sisäiset katteet on vähennetty
- konserniyhteisöjen ja konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen kuntayhtymien keskinainen omistus on vähennetty
- ulkopuolisten omistus tytäryhteisöissä on merkitty konsernitaseeseen omana eränä
- osakkuusyhteisön osakkeiden ja osuuksien hankintameno tai hankintamenojäännökseen on lisätty, tai siitä on vähennetty, osakkuusyhteisön edellä mainittu tuloslaskelmaan
- merkitty osuus tilikauden tuloksesta sekä muu kuntakonsernin omistusosuutta vastaava osuus oman pääoman muutoksesta.

KONSERNITASE VASTAAVAA Oulu -konserni 1000 euroa	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	7 214	8 032
Liikearvo	283	344
Muut pitkävaikutteiset menot	6 503	6 213
Ennakkomaksut	1 951	1 966
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	193 938	191 190
Rakennukset	1 097 601	1 099 634
Kiinteät rakenteet ja laitteet	461 267	409 951
Koneet ja kalusto	111 669	104 443
Muut aineelliset hyödykkeet	185 388	180 422
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	60 700	96 456
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	82 593	85 725
Muut osakkeet ja osuudet	86 598	72 207
Joukkovelkakirjalainasaamiset	500	0
Muut lainasaamiset	468	443
Muut saamiset	1 966	2 370
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 298 641	2 259 396
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	12 623	12 752
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	26 313	28 032
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	8 151	14 449
Lyhytaikaiset saamiset	158 114	139 979
Rahoitusarvopaperit	94 552	102 857
Rahat ja pankkisaamiset	116 855	97 563
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	403 985	382 879
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 715 249	2 655 027

KONSERNITASE VASTATTAVAA Oulu -konserni 1000 euroa	2 016	2 015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	609 314	609 314
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	828	828
Muut omat rahastot	61 145	60 890
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	636 492	628 716
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	40 455	7 306
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 348 235	1 307 055
VÄHEMMISTÖOSUUDET	20 332	16 331
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	1 485	2 160
Muut pakolliset varaukset	28 606	24 129
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	30 092	26 289
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	19 213	17 470
KONSERNIRESERVI	30	45
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	749 894	787 276
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	116 004	116 300
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	124 272	89 691
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	307 177	294 570
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 297 347	1 287 837
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 715 249	2 655 027

Oulu-konserni Taseen tunnusluvut	2016	2015
Omavaraisuus-%	50 %	49 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	66 %	68 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	676 947	636 023
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	3 375	3 203
Konsernin lainakanta	874 166	876 967
Konsernin lainat €/asukas	4 358	4 416
Konsernin lainasaamiset 31.12, 1 000 €	500 701	443
Kunnan asukasmäärä vuoden lopussa	200 600	198 583

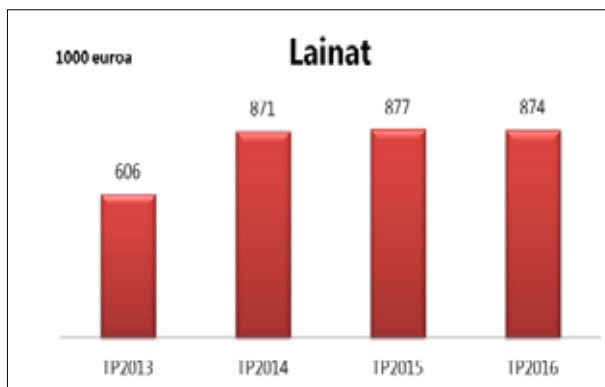
Oulu-konsernin yksityiskohtainen tase on esitetty jäljempänä yksityiskohtaisen tulos- ja rahoituslaskelman yhteydessä. Konsernitaseen loppusumma oli 2 715 milj. euroa. Edellisestä vuodesta konsernitaseen loppusumma kasvoi 60,2 milj. euroa.

Taseen vastaavaa puolella pysyvien vastaavien arvo kasvoi 39,2 milj. euroa. Rahat ja pankkisaamiset olivat vuoden lopussa 116,9 milj. euroa.

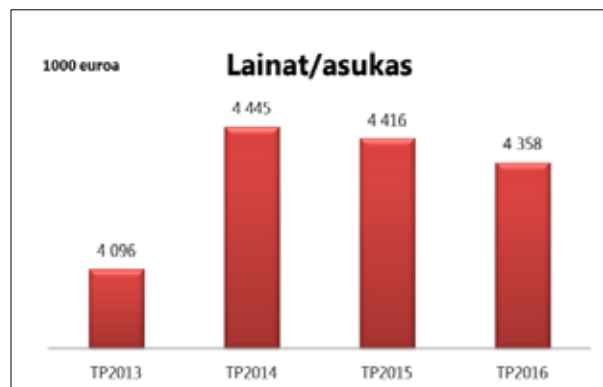
Taseen vastattavissa koko konsernin oma pääoma kasvoi 41,2 miljoonalla eurolla. Suurimpana selittävä tekijä on tilikauden ylijäämä 40,5 milj. euroa.

Oulu-konsernin taseessa olevan vieraan pääoman määrä kasvoi 9,5 miljoonalla eurolla. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä väheni 37,7 milj. euroa ja lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä kasvoi 47,2 milj. euroa.

Konsernin lainakanta vuoden lopussa oli 874,2 milj. euroa eli 4 358 euroa asukasta kohti. Konsernin omavaraisuusasteeksi muodostui 50 %:a. Omavaraisuudella mitataan vakavaraisuutta ja kykyä selvittää sitoumuksista pitkällä aikavälillä.

Kuva. Oulu-konsernin lainat 2013–2016

Kuva. Oulu-konsernin lainat/asukas 2013–2016

Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin rahoituslaskelmalla osoitetaan kuntakonsernin varojen hankinta ja niiden käyttö tilikauden aikana. Konsernin rahoituslaskelman laatimisessa otetaan huomioon konsernituloslaskelmaan ja -taseeseen tehdyt eliminointi- ja yhdistelykirjaukset.

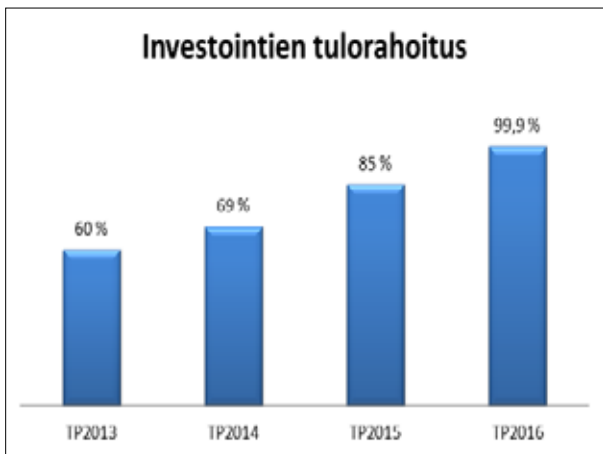
KONSERNIRAOHITUSLASKELMA Oulu -konserni 1000 euroa	2 016	2 015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	200 303	166 458
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-3 381	-3 375
Tulorahoituksen korjaukset	-6 304	21 753
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-202 008	-197 597
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 492	1 240
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	23 255	16 768
Toiminnan ja investointien rahavirta	13 357	5 247
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-269	-74
Antolainasaamisten vähennykset	592	1 590
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	75 173	185 745
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-76 207	-115 724
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 767	-1 261
Oman pääoman muutokset	1 473	2 709
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 363	-51 455
Rahoituksen rahavirta	-2 368	21 530
Rahavarojen muutos	10 989	26 777

Oulu-konserni Rahoituslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Investointien tulorahoitus, %	99,9 %	85 %
Lainanhoitokate	2,4	1,4
Kassan riittävyys, pv	38	37
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-278	-302

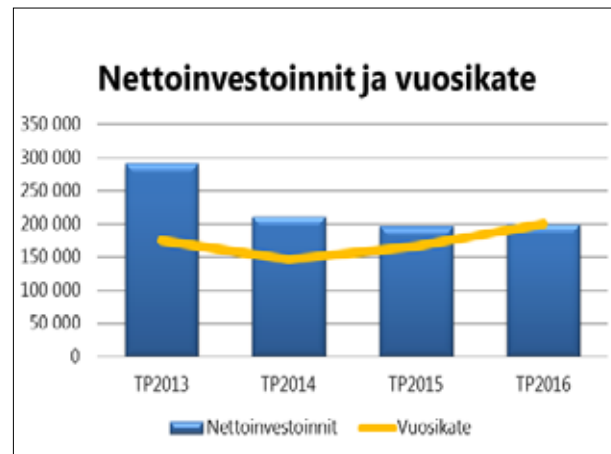
Konsernin toiminnan rahoitus v.2016 oli 190,6 miljoonaa euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu käyttöomaisuuden investointimenoista, rahoitusosuuksista sekä myyntituloista. Konsernin käyttöomaisuusinvestointien määrä oli tilikaudella 4,4 milj. euroa edellisvuotta suurempi. Sivakka konsernilla investoinnit olivat 14,8 milj. euroa suuremmat. Tämä johtui siitä, että, että budjettivaiheessa kohteiden valmistumisen kirjaus tehtiin yhdessä vaiheessa budjetoidun kahden vaiheen sijaan. Lisäksi peruskorjauskohteet Kangaskontio ja Jousi aktivoitiin taseeseen toisin kuin alustavassa budjetissa oli suunniteltu. Oulun Pysäköinti Oy:n investoinnit to-

teutuivat vastaavasti 14,6 milj. euroa pienempänä. Kivisydän hankkeen valmistumiseen liittyvät investointimenot olivat yhteensä 2,7 milj. euroa (TP2015: 17,2 milj. euroa). Oulun seudun koulutus kuntayhtymän investoinnit alittuivat 7,4 milj. euroa, koska merkittävät investoinnit jäivät toteutumatta. Oulun kaupungin investointitaso oli kuitenkin noin 10 milj. euroa edellisvuotta korkeampi. Suurimpina yksittäisinä investointeina tähän vaikuttivat Hiukkavaaran monitoimikeskus, Talvikankaan koulu sekä Poikkimaantien rakentaminen. Investointeihin saatiin avustusta 1,5 milj. euroa ja käyttöomaisuutta myytiin 23,3 milj. eurolla. Toiminnan ja investointien rahavirta oli 13,4 milj. euroa ylijäämäinen.

Kuva. Oulu-konsernin investointien tulorahoitus 2013–2016

Kuva. Oulu-konsernin nettoinvestoinnit ja vuosikate 2013–2016

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta toteutui 2,4 milj. euroa alijäämäisenä. Konsernin lainojen nettomuutos vuoden aikana oli -2,8 milj. euroa. Pitkäaikaista lainaa nostettiin tilikaudella 75,2 milj. euroa, mistä peruskunnan osuus oli 50 milj. euroa. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri nosti pitkäaikaista lainaa 13,0 milj.

euroa, Oulun Sivakka 9,6 milj. euroa, Nallikari Seaside 2,8 milj. euroa ja Oulun Aikuiskoulutuskeskus 1,1 milj. euroa. Peruskunta maksoi takaisin pitkäaikaisia lainoja 28,8 milj. euroa ja Oulun Sivakka puolestaan 25,3 milj. euroa. Lainanhoitokate oli 2,4. Tällä tunnusluvulla mitataan tulorahoituksen riittävyys-

tä vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten mak-suun. Tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä lai-nojen hoitoon kun arvo on 1 tai suurempi.

Muut maksuvalmiuden muutokset koostuvat valtion toimeksiannoista (mm. aravalainat), pitkä- ja lyhyt-aikaisten saamisten muutoksista ja korottomien vel-katilien pääomien muutoksista. Rahoituksen rahavir-raksi muodostui -2,4 milj. euroa.

Rahavarojen muutos

Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavir-roista muodostuva rahavarojen muutos on 11,0 milj. euroa ylijäämäinen. Oulu-konsernin rahavarat olivat vuoden lopussa 211,4 miljoonaa euroa. Kassavaro-jen riittävyys oli keskimäärin 38 päivää.

5. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 69 § mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä sekä tarvittaessa talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi.

Oulun kaupungin tilikauden tulos ennen varausten ja rahaston muutosta on -4 716 159,58 euroa alijäämäinen. Tulokseen sisältyvät myös kaupungin liikelaitosten ja tase-yksiköiden tulokset, jotka käsitellään kirjanpitosäännösten mukaisesti niiden omissa kirjanpidoissa. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Oulun Vesi liikelaitoksen tilikauden ylijäämä ennen varauksia on 5 986 470,94 euroa. Oulun Vesi liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämästä kirjataan 4,3 milj. euron vapaaehtoinen varaus investointeihin (5,0 milj. euron lisäys Taskilan jätevedenpuhdistamon lietteenkäsittelyrakennuksen ja laitteistojen uusimiseen ja 0,7 milj. euron purku Taskilaan johtavien pääviemäreiden saneerauksista). Investointeihin liittyvää poistoeron lisäystä kirjataan -182951,60 euroa. Jäljelle jäävä tilikauden ylijäämä 1 503 519,34 euroa siirretään Oulun vesi liikelaitoksen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.
- Oulun Työterveys liikelaitoksen tilikauden alijäämä on -416 171,31 euroa. Oulun Työterveys liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden alijäämä katetaan Oulun Työterveys liikelaitoksen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilillä olevasta pääomasta.
- Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen tilikauden alijäämä on -674837,61 euroa. Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden alijäämä katetaan Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilillä olevasta pääomasta.
- Oulun Teknisen liikelaitoksen tilikauden ylijäämä on 871493,91 euroa. Oulun Teknisen liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä siirretään edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.
- Liikelaitos Oulun Serviisin tilikauden alijäämä on -83 835,59 euroa. Liikelaitos Oulun Serviisin johtokunta esittää, että alijäämä katetaan Liikelaitos Oulun Serviisin edellisten tilikausien yli-/alijäämätilillä olevasta pääomasta.
- Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen tilikauden ylijäämä ennen varauksia on 8 786 868,40 euroa. Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämästä kirjataan 8,0 milj. euron vapaaehtoinen varaus investointeihin (5,7 milj. euron lisäys Pohjankartanon peruskorjaukseen, 1,5 milj. euron lisäys Kauppahallin peruskorjaukseen ja 0,8 milj. euroa hallintotilojen muutostöihin). Investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä kirjataan 3070362,35 euroa. Jäljelle jäävä tilikauden ylijäämä 3 857 230,75 euroa siirretään Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.
- Oulun Konttori liikelaitoksen tilikauden ylijäämä on 109 894,84 euroa. Oulun Konttori liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä siirretään Oulun Konttori liikelaitoksen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.
- BusinessOulu liikelaitoksen tilikauden alijäämä on -1295,86 euroa. BusinessOulu liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden alijäämä katetaan BusinessOulu liikelaitoksen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilillä olevasta pääomasta.
- Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen tilikauden ylijäämä on 1 200 323,85 euroa. Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä siirretään Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.
- Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen tilikauden ylijäämä on 0 euroa. Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen johtokunta, esittää että 623 824,72 euroa palautetaan yhteistoimintakunnille kyseisten vuosien maksuosuuksien määräysperusteiden mukaisesti.

- Oulun kaupungin Kehittämisrahaston tilikauden ylijäämä 3 144 805,29 euroa siirretään Kehittämisrahaston edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.
- Oulun Valistustalorahaston tilikauden ylijäämä 7 597,23 euroa siirretään Valistustalorahaston edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.
- Poistoeron vähennystä kirjataan 3 070 362,35 euroa (Tilakeskus) ja poistoeron lisäystä 182 951,60 euroa (Oulun Vesi), jotka kohdistuvat liikelaitoksiin ja on eritelty edellä ko. liikelaitosten tulosten käsittelyn yhteydessä.

Oulun kaupungin tilikauden alijäämäksi muodostuu erien jälkeen -14 128 748,83 euroa.

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että liikelaitosten tilinpäätökset vuodelta 2016 hyväksytään liitettäväksi Oulun kaupungin vuoden 2016 toimintakertomukseen ja tilinpäätökseen sekä tilikauden tulosten käsittelyt hyväksytään toimielinten esitysten mukaisesti.

Esitystä talouden tasapainottamiseen ei tilikauden tuloksen perusteella tarvita, koska taseessa on myös aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä, yhteensä 826 589 927,96 euroa.

Talousarvion toteutuminen

6. Oulun kaupungin strategian toteutuminen 2016

Kaupunkistrategian indikaattoreiden arviointi:

Elinvoima, elinkeinoelämän uudistuminen ja kilpailukyky

Työpaikkojen määrä oli v. 2014 n.200 kappaletta korkeammalla tasolla v. 2010 kaupunkistrategian lähtötilanteeseen verrattuna ja työttömyysaste on noussut vuoteen 2016 mennessä 3,5 % - yksikköä kaupunkistrategian hyväksymisen jälkeen. Vuonna 2016 työttömyysaste laski kuitenkin 0,6 prosenttiyksiköllä. Oulun alueen yritysten vienti on laskenut vuoden 2012 tilanteesta vuoteen 2015 0,2 mrd. €. Pääomasijoitukset Ouluun olivat vuonna 2012 24,5 milj. euroa ja vuonna 2016 55 milj. euroa.

Oulun talousalueella on jatkunut elinkeinoelämän rakennemuutos ja haasteeseen on vastattu mittavilla elinkeinopolitiikan ja työllistämisen toimenpiteillä. Toimintaympäristön suuriin haasteisiin nähden tilanne on parantunut ja vuoden 2015 lopulla alkoi näkyä positiivisen käänteen merkkejä alueen elinvoimaisuudessa. Kokonaisuudessaan kaupunkistrategian työllisyystavoitteet ovat haasteellisia saavuttaa v. 2020 mennessä.

Kuntalaisten hyvinvointi

Kuntalaisten sairastavuutta mittaava sairastavuusindeksi on parantunut strategian lähtötasoon nähden. Asukkaiden terveydentilan hyväksi kokoneiden osuus on kasvanut ja elintavat parantuneet vuoteen 2015 mennessä. Asiakslähtöisten palvelujen kehitystyö on käynnissä Palvelujen järjestämishjelmassa päätettyjen linjausten mukaisesti.

Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys

Kaupungin väkiluku on jatkanut kasvuaan kaupunkistrategian tavoitetta nopeammin, väkiluku oli 1.1.2017 ennakkotietojen mukaan 200 600 henkilöä. Täydennysrakentamisen osuus on ylittänyt kaupunkistrategian 2016 välitavoitteen. Joukkoliiken-

teen käyttö on ennakoarvion mukaan kääntynyt kasvuun.

Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino

Kaupungin taloutta koskevista strategisista tavoitteiden tunnusluista toimintakatteen kasvu oli 7 % ja investoinnit olivat v. 2015 loppuun mennessä 415 milj. euroa ja siten valtuustososopimuksessa asetettu investointikattotavoite ei toteudu. Vuosikate oli 85 milj. euroa ja siten tältä osin asetettu tavoite saavutettiin. Asetettujen tavoitteiden tarkastelussa on eliminoitu yhtiöittämiset kuten Oulun Energia.

Omistajapoliittisen ohjelman toimeenpano etenee tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunki toimii osaavana ostajana ja terveiden markkinoiden kehittäjänä. Strategian tavoitteiden toteuttaminen etenee suunnitellusti lukuun ottamatta tarjousten määrän raportointia, missä tarvitaan uusi tietojärjestelmän käyttöönotto. Kehitystyö on käynnistetty ja se etenee vaiheittain 2016-2018.

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen

Henkilöstöä, osaamista ja johtamista koskevat strategiset tavoitteet ovat edenneet sekä parempaan etää huonompaan suuntaan. Kunta10 kyselyn tulosten (kysely tehty 2016) perusteella johtaminen ja työnantajaimago on hieman parantunut vuoden 2012 tuloksiin nähden. Kehityskeskustelujen hyödylliseksi kokoneiden osuus on laskenut. Työstressiä kokoneiden osuus on pienentynyt.

Henkilöstön kokonaismäärä vuonna 2016 on laskenut kaupunkistrategian lähtötilanteeseen nähden. Myös tehdyt henkilötyövuodet ovat laskeneet vuoteen 2016 mennessä. Kokonaisuudessaan henkilöstön määrän ja henkilötyövuosien pieneneminen täyttää vuodelle 2016 asetetun strategisen tavoitteen, minkä mukaan henkilöstön kokonaismäärä ei kasva.

KAUPUNKISTRATEGIA 2020

Elinvoima, elinkeinoelämän uudistuminen ja kilpailukyky

Linjaukset	Indikaattorit	Lähtötilanne	Tavoitetila v. 2016	Toteuma 1.1 - 31.12.2016
Kaupunki edistää uusien työpaikkojen syntymistä	Työpaikkamäärän nettokasvu	2010: 83 581 2011: 85 259 2012: 84 620 2013: 84 078	95 000	2014: 83 785 -> -293 (-0,3 %)
	Työttömyysaste (ELY, vuoden ka.)	2012: 13,1 % 2013: 15,2 % 2014: 16,2 % 2015: 17,2 %	15 %	2016: 16,6 %
Yritysten tuote- ja palveluvienti sekä investoinnit alueelle kasvavat	Kokonaisvienti (€) Oulun seutu	arvio 2012:n.3,1 mrd. € 2013:n.3,2 mrd. € 2014:n.3,2 mrd. €	3,6 mrd.€	v. 2015: n. 2,9 mrd. €
	Yritysten määrä kasvaa (toimipaikat)	31.12.2013: 9 835 31.12.2014: 10 038	10 500	2015: 10 086
	Pääomasijoitukset Ouluun	2012:n. 24,5 milj. € 2013:n. 40 milj. € 2014:n. 40 milj. € 2015:n. 25 milj. €	50 milj.€	v. 2016: n. 55 milj. €
Oulun näkyvyys ja aloitteellisuus valituissa kansainvälisissä verkostoissa ja arktisen alueen logistisena keskuksen vahvistuu	Strategiasta johdettujen kansainvälisyys-tavoitteiden toteutuminen			Tavoitteiden mukaisesti on toteutettu seuraavia toimenpiteitä: Euroopan strategisten investointien rahaston (EIF) hyödyntämiseksi on käynnistetty valmistelu yhteistyössä alueen yritysten kanssa. Hanzhoun (Kiina) kaupungin kanssa 2010 solmittu ystävyyskaupukisuhde on aktivoitu yritys-, investointi-, matkailu- ja koulutusvienti yhteistyössä. Toiminta eurooppalaisissa yhteistyöverkostoissa on ollut aktiivista kytkeytyen kaupunkistrategian toimeenpanoon (mm. Euro-cities, ECHAAlliance, LUCI). Kansainvälistä Smart City kaupunki-kehittämistä on toteutettu EU -verkostoissa osana eurooppalaista innovaatiokumppanuutta sekä kuutoskaupunkien yhteistyönä. Oulun kaupunki on valittu koordinoimaan Euroopan komission Urban Agendan digitaalisen muutoksen kokonaisuutta 2017-2020 yhdessä Viron valtion ja Sofian (Bulgaria) kaupungin kanssa. Oulu ja OuluHealth valittiin mallialueeksi EU:n innovaatiokumppanuuteen koskien aktiivista ikääntyvää väestöä ja terveyden sektorin digitalisaation edistämistä. Oulu valittiin yhdeksi kymmenestä eurooppalaisesta kohteesta valmennettavaksi

Linjaukset	Indikaattorit	Lähtötilanne	Tavoitetila v. 2016	Toteuma 1.1 - 31.12.2016
				Culture for Cities and Regions aloitteeseen. Oulun ja Tromssan kaupunkien ja aluehallintojen välinen yhteistyösopimus on allekirjoitettu ja toimet käynnistetty. V. 2016 työstettiin Pohjoisen Suomen, Ruotsin ja Norjan keskeiset kaupunkiseudut kattavaa Arctic Europe -yhteistyön tavoitteita ja toimintamallia.
	Kansainväliset lentoyhteydet	Lentoliikenteen kansainväliset laskeutumiset 2012: 856 2013: 868 2014: 774 2015: 594	1 300	2016: 508
	Kaksoisraiteen toteutuminen			Kaksoisraiteen yleissuunnitelma on valmistunut.
	Satamaliikenne	2012: 3,5 milj. tonnia 2013: 3,4 milj. tonnia 2014: 3,4 milj. tonnia 2015: 3,5 milj. tonnia	3,9 milj. tonnia	2016: 3,558 milj. tonnia
Kansainvälinen osaamis- ja innovaatiokeskittymä vahvistuu ja uudistuu	Innovaatioallianssin indikaattorit *) Korkeakoululähtöiset uudet yritykset Vetovoiman kehitys, rekisteröidyt yöpymiset Hankkeisiin osallistuvat maksavat yritykset (käynnistyneet hankkeet)			v. 2016 28 kpl v. 2016 tilanne 10/2016: yhteensä 498 340 kpl v. 2016: 35 kpl
	T&K –menot Oulun seudulla**)	2011: 975,9 milj. € 2012: 898,8 milj. € 2013: 817,5 milj. € 2014: 779,3 milj. €	1,1 mrd €	v. 2015: 632,7 milj. €
Oulu on Suomen paras kaupunki opiskella	Aloituspaikkojen lkm. OSAO, OAMK, Yliopisto	v. 2012: OAMK: 1456 OSAO: 1951 Yliopisto: 1924 Yhteensä: 5331	Kasvutavoite määritetään yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa	v. 2013***: OAMK : 1304 OSAO : 1856 Yliopisto: 1829 Yhteensä: 4989
	Korkeakoulujen hakija-määrä/ aloituspaikka***	4,6	>4,7	5,1

*) Indikaattorit vaihtuivat vuonna 2016 toiminnassa tapahtuneiden muutosten vuoksi

***) T&K –menot: Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot (Tilastokeskus)

****) Vuoden 2013 jälkeen ei raportointia, koska yhteishaun opiskelijavalinnat ovat uudistuneet eivätkä luvut ole enää vertailukelpoisia aiempia vuosien lukumäärien kanssa.

Kuntalaisten hyvinvointi

Linjaukset	Indikaattorit	Lähtötilanne	Tavoitetila v. 2016	Toteuma 1.1 - 31.12.2016
Kuntalaisten hyvinvointi parane	Ikävakiointu sairastavuusindeksi laskee (KELA)	2010: 107,7 2011: 107,9 2012: 107,6 2013: 108,4 2014: 108,4	107	107,9 (2015)
	Terveydentilan kokeminen hyväksi (Kouluterveyskysely ja ATH -tutkimus)*	2010: 66,8 % 2013: 69,4 % (ikäluokan koon mukaan painotettu ka.)	68 %	2015: 70,8 %

Linjaukset	Indikaattorit	Lähtötilanne	Tavoitetila v. 2016	Toteuma 1.1 - 31.12.2016
Kuntalaisten oma vastuu ja yhteisöllisyys vahvistuu	Harrastus- ja yhdistystoimintaan aktiivisesti osallistuvat (ATH -tutkimus)	2010: 29,1 % 2013: 27,8 %	31 %	2015: 27,3 %
	Yksinäisyyden kokeminen vähenee (Kouluterveyskysely ja ATH-tutkimus)*	2010: 8,6 % 2013: 10,0 % (ikäluokan koon mukaan painotettu ka.)	8 %	2015: 9,5 %
Liikunnallinen ja terve elämäntapa vahvistuu	Harrastaa liikuntaa vapaa-ajallaan, %:a ikäryhmästä, (Kouluterveyskysely ja ATH-tutkimus)*	2010: 79,8 % 2013: 82 % (ikäluokan koon mukaan painotettu ka.)	82 %	2015: 84,3 %
	Päihteiden käyttö vähenee: - Alkoholien käyttö vähenee (Kouluterveyskysely ja ATH -tutkimus)*	- Alkoholien käyttö vähenee 2010: 33,5 % 2013: 32,3 % (ikäluokan koon mukaan painotettu ka.)	32 %	2015: 32,7 %
	- Huumeusaineiden käyttö vähenee (Kouluterveyskysely ja ATH -tutkimus)*	-Huumeusaineita viim. 12 kk aikana käyttäneet/kokeilleet 2010: 6,0 % 2013: 5,9 % (ikäluokan koon mukaan painotettu ka.)	5 %	2015: 3,7 %
	Ylipainoisten osuus väestöstä vähenee (Kouluterveyskysely ja ATH -tutkimus)*	2010: 14,6 % 2013: 16,4 % (ikäluokan koon mukaan painotettu ka.)	14 %	2015: 15,4 %
Vaikuttavat ja tehokkaat palvelut järjestetään asiakaslähtöisesti	Palvelutytytyväisyys lisääntyy (Kaupunki- ja kuntapalvelut tutkimus, KAPA): Laaja asuinkuntaindeksi (yleinen palvelutytytyväisyys, asteikko 1-5)	ka 3,5 (uusi Oulu)	3,7	2016: 3,47
	Kuntapalvelujen sähköisen asioinnin osuus nousee 30 %:iin - vähintään 30 % kuntalaisille tarjottavista palveluista on sähköistetty - 80 % asiointista tapahtuu sähköisen asiointikanavan kautta (niissä palveluissa, joissa käytössä sähköinen asiointikanava)	Digitaalisen agendan kehittämissalkku hyväksytty (KH 22.9.2014, § 384) Hallintokuntaohjaukset ICT -kehittämissuunnitelmat tehty tavoitteiden konkretisoimiseksi. Sähköiset palvelut huomioitu osana palveluverkkosuunnitelmaa.	30 %	Kaupunkilaajuinen kansallisen palveluarkkitehtuurin (KaPA) yhteisten tukipalvelujen käyttöönotto käynnistetty. Yhteisen karttapohjaisen palautejärjestelmän laajentaminen kaikki palvelualueet kattavaksi käynnistetty. Kaupungin tietomassojen avaamista avoimena datana on jatkettu ja sen määrä on kasvanut tavoitteiden mukaisesti. Sisäisten toimintaprosessien digitalisointia jatkettu mm. taloussuunnittelua, ja maksumääräysten käsittelyä sekä käyttövaltuushallintaa kehittämällä. Mobiiliasioinnin mahdollistamiseksi on päivitetty ouka.fi -sivustojen teknologia. Kaupunkitasoisia tietoturvan ja tietosuojan kehittämistoimenpiteitä käynnistetty. Kaupunki on osallistunut usean 6Aika projektin hakeutumiseen muiden kuutoskaupunkien kanssa.

Linjaukset	Indikaattorit	Lähtötilanne	Tavoitetila v. 2016	Toteuma 1.1 - 31.12.2016
	Asiakkaiden rooli vahvistuu palvelujen suunnittelussa, kehittämisessä ja tuottamisessa.	Palvelujen järjestämishjelma hyväksytty (KH 2.2.2015, §52), linjaukset kohdassa 1.2: Kuntalaisasiakkaan omavastuun ja yhteisöllisyyden vahvistaminen.		Palvelujen järjestämishjelma hyväksytty (KH 2.2.2015, §52), linjaukset kohdassa 1.2: Kuntalaisasiakkaan omavastuun ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. Ohjelma on huomioitu hallintokuntien toiminnallisissa tavoitteissa.
	75 v. täyttäneistä asuu kotona tarvitsemiensa palvelujen tukemana	2013: 91,1 % 2014: 91,2 % 2015: 91,1 %	92 %	Toteutunut tavoitteen suuntaisesti. Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus tilanne 12/2016: 91,4%, (TP 2015: 91,1%)
	0-17 v. kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä laskee, hyödyntäen ennaltaehkäisevää toimintaa	2013: 1,37 % 2014: 1,42 % 2015: 1,38 % vastaavan ikäisestä väestöstä	1 %	Toteutunut tavoitteen suuntaisesti. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen % -osuus väestöstä aj. 12/2016 keskiarvo 1,33 %. (TP 2015 1,38%)

*) ATH: Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus, Kouluterveyskysely (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, THL). Vuoden 2015 luvuissa mukana vain ATH –tutkimuksen tulokset. Kouluterveyskyselystä ei saatu tuloksia vuodelta 2015.

Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys

Linjaukset	Indikaattorit	Lähtötilanne	Tavoitetila v. 2016	Toteuma 1.1 - 31.12.2016
Kaupunki kasvaa kestävästi	Väestö kasvaa 16 000 asukkaalla v. 2020 mennessä	31.12.2012:190 847 31.12.2013:193 798 31.12.2014:196 291 31.12.2015:198 525	198 000	31.12.2016: 200 600 (ennakkotieto)
	Tyytyväisyys ympäristön tilaan kasvaa (Kaupunki- ja kuntapalvelut -tutkimus, KAPA)	63 % erittäin tai melko tyytyväisiä	65 %	2016: 63 %
	Ympäristökuormitus ja ekotehokkuus: Kasvi-huonekaasupäästöt / asukas (pl teollisuus) pienenee (Kestävän energiakäytön toimintaohjelma, SEAP)	5,7 tCO ₂ -ekv/asukas (v. 2010) 5,07 tCO ₂ -ekv/asukas (v. 2013) 5,07 tCO ₂ -ekv/asukas (v. 2014)	5,5 tCO ₂ -ekv/asukas	4,9 t CO ₂ -ekv/asukas (v. 2015). Päästöt vähenivät edellisen vuoden tasosta ja vuonna 2013 saa-vutettu 20 %:n päästövähennätavoite vuoden 1990 tasosta säilyi (SEAP).
Elävä ja vetovoimainen kaupunkikeskusta sekä moniilmeiset alueet tukevat asukaslähtöisiä asumisen muotoja ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta	Tyytyväisyys Keskustan palvelutasoon (Kaupunki- ja kuntapalvelut -tutkimus, KAPA)	84 % erittäin tai melko tyytyväisiä	87 %	2016: 77 %
	Alueellinen palvelutyytyväisyys	Kysely suoritettu. Tuloksia hyödynnetty palveluverkko-suunnitelman valmistelussa.		Kysely suoritettu. Tuloksia hyödynnetty palveluverkko-suunnitelman valmistelussa.
	Eheytyvä yhdyskuntarakenne: Täydennysrakentamisen osuus vuotuisesta asuntotuotannosta kasvaa, yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti	2012: 45 % 2014: 56 % 2015: 55 %	50 %	2016: 55 %

Linjaukset	Indikaattorit	Lähtötilanne	Tavoitetila v. 2016	Toteuma 1.1 - 31.12.2016
Joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn suhteellinen osuus kaikista liikkumismuodoista kasvaa	Joukkoliikenteen matkustajamäärä/ asukas kasvaa	2012: 34 matkaa/asukas 2014: 32 matkaa/asukas	35	Koko toimialueen matkamäärä vuonna 2016 on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna 13,6 %. Ennakkotieto seudullisesta matkamäärästä/asukas/vuosi on 31,8 (vuonna 2015: 28,2). Oulun kaupungin alueelta tietoa ei ole saatavilla.
	Kulutusajakauma; henkilöauton käytön osuus kaikista kulkumuodoista laskee	v. 2010: Julkinen: 5 %, Henkilöauto: 56 %, Pyöräily: 20 %, Kävely: 17 %, Muu: 2 %	Julkinen: 6 %, Henkilöauto: 53 %, Pyöräily: 21 %, Kävely: 18 %, Muu: 2 %	Kulutusajakautuma Oulun seudulla selvitetään meneillään olevassa henkilöliikennetutkimuksessa. Tulokset ovat käytettävissä vuoden 2017 lopussa.

Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino

Linjaukset	Indikaattorit	Lähtötilanne	Tavoitetila v. 2016	Toteuma 1.1 - 31.12.2016
Vuosikate ja nettoinvestoinnit ovat tasapainossa keskipitkällä aikavälillä	Vuosikate	TP 2013 / 80,4 MEUR TP 2014 / 75,2 MEUR TP 2015 / 85,3 MEUR	67 MEUR(*)	76,3 MEUR
	Toimintakate, kasvu %	TP 2013 / 3,6 % TP 2014 / 2,7 % TP 2015 / 1,9%	1,7 %*)	2,1 %
	Lainakatto	TP 2013 / 554 MEUR TP 2014 / 641 MEUR TP 2015 / 655 MEUR	740 MEUR*)	671 MEUR
	Investointikatto	TP 2014 / 191 MEUR TP 2015 / 418 MEUR	v. 2014–2016 yht. enintään 380 MEUR(*)	396 MEUR
Kaupunki asettaa omistuksilleen selkeät sekä mitattavat tavoitteet ja valvoo niiden toteutumista	Omistajapoliittisen ohjelman toteutumisaste	Toimenpiteet ovat toteutuneet pääosin aikataulujen puitteissa. Toimenpidekohtainen tilanne raportoidaan konsernijaostolle 19.8.2015.	Asetetut tavoitteet toteutuneet	Omistajapoliittisen ohjelman toimenpiteet ovat valmistuneet.
Kaupunki toimii osaavana ostajana ja terveiden markkinoiden kehittäjänä	Jätettyjen tarjouten määrä /kilpailutus kasvaa	Raportoinnin tietojärjestelmä ei kaupunkitasolla käytettävissä. Raportoinnin kehitys aloitettu.	Määrä kasvanut vrt. 2013 lähtötilanne	Keskitettyissä hankinnoissa jätettyjen tarjouten määrä kasvanut. Raportoinnin tietojärjestelmä ei kaupunkitasolla käytettävissä. Raportoinnin käyttöönotto laajenee 2016- 2018.
	Oman tuotannon tavoiteosuudet on määritetty kaikille palvelualueille	Peruspalveluista tavoiteosuuksia määritetty TA 2015 hyväksymisen yhteydessä. Teklin ja Servisiin ja oman tuotannon osuudet määriteltiin omistajapoliittisessa ohjelmassa ja OTTn osalta syksyllä 2014.	70 % tavoiteosuuksista saavutettu	Peruspalveluiden tavoiteosuuksia määritetty TA 2016 hyväksymisen yhteydessä. Teklin ja Servisiin oman tuotannon tavoitetilaisuuksiin liittyvät toimenpiteet etenevät suunnitelmien mukaisesti.
	Hankinnoissa käytetään innovatiivisia hankintamenettelyjä	Rajattujen hankintojen suunnittelussa huomioitu innovatiiviset hankintamenettelymahdollisuudet.	Hankinnoista 20 % on tehty käyttäen innovatiivisia hankintamenettelyjä	Osaaminen kehittyi. Innovatiivisia ratkaisuja mahdollistavia hankintamenettelyjä toteutettu soveltuvissa hankinnoissa.

*) Valtuustososimus 3.6.2013, luvuista on poistettu yhteyttävät liikelaitokset Oulun Satama, Nallikari, Oulun Energia ja Oulun Jätehuolto

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen

Linjaukset	Indikaattorit	Lähtötilanne	Tavoitetila v. 2016	Toteuma 1.1 - 31.12.2016
Hyvällä johtamisella mahdollistetaan tavoitteiden saavuttaminen	Kunta10-kysely*): indikaattori johtamisesta: -esimiestuki -kohtelun oikeudenmukaisuus -päätöksenteon oikeudenmukaisuus Yhteensä -hyvä työnantajaimago	v. 2012: 3,48 3,74 3,12 10,34 77,5 %	 yli 10,43 yli 80 %	v. 2016 3,62 3,85 3,18 10,65 78,8 %
Henkilöstön osaamista kehitetään ja kohdennetaan tarve- ja asiakaslähtöisesti	Koettu henkilöstön ammattitaito asiakas-tyytyväisyysmittauksessa ja muilla nopeilla arvioinneilla	Tavoitteet määritetään palvelujen järjestämishojelman toimeenpanona (KH 2.2.2015 §52)		Tavoitteet huomioitu osana palvelujen järjestämishojelman toimeenpanoa, (KH 2.2.2015 §52). Linjaukset kohdassa 1.3 Asioinnin ja palvelujen sähköistämisen kehittäminen
	Kehityskeskustelujen koettu hyödyllisyys, osuus kasvaa	v. 2012 41,7 %	43 %	v. 2016: 41,2 %
Henkilöstön työhyvinvointi nousee	Kunta10-kysely: indikaattori työstä, työyhteisöstä ja johtamisesta: -työstressi -työyhteisön tavoitteellisuus -yhteistyö esimiehen kanssa -sosiaalinen pääoma Yhteensä	v. 2012: 23,3 % 3,91 3,59 3,69 11,19	 Alle 22,1 % yli 11,28	v. 2016 23,1 % 3,90 3,60 3,76 11,26
Henkilöstön kokonaismäärä ei nouse, ohjataan henkilöstöä hallinnollisesta työstä asiakaspalvelutyöhön	Henkilöstön kokonaismäärä ei kasva	13 196 henkilöä	13 196 henkilöä	31.12.2016: 11 316 (31.12.2015: 11 559)
	Henkilötyövuodet ei kasva	9 082,67 htv	9 082,67 htv	ka 2016: 8 769 (ka 2015: 8 923)

*) Kunta10-kysely, Työterveyslaitoksen tutkimus selvittää kunta-alan henkilöstön työtä ja työssä tapahtuvia muutoksia sekä niiden vaikutuksia henkilöstön terveyteen ja hyvinvointiin.

7. Käyttötalouden toteutuminen

7.1. Käyttötalouden toteutuminen

Peruskunnan toimintaa ohjataan käyttötalouden avulla. Talousarvion käyttötalouden osassa valtuusto on asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittaneet tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen.

Käyttötalouden toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat ja

niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina. Peruskunnan käyttötalouden kokonaisraportointi sisältää kaikki peruskunnan yksiköt. Käyttötalouden yhteenveto on esitetty sivulla 87. Sitovuudet on eroteltu mustalla fontilla, tarkastelussa on huomioitu sitovuus (brutto, netto).

Taulukko. Peruskunnan käyttötalouden yhteenveto, kokonaisraportointi

1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2016	Poikkeama
Toimintatuotot	177 651	259	177 910	182 923	5 013
Toimintakulut	-1 205 203	-15 124	-1 220 327	-1 210 075*)	-10 252
TOIMINTAKATE	-1 027 552	-14 865	-1 042 417	-1 027 152	-5 239

*) ei sisällä valmistus omaan käyttöön erää 8,5 milj. euroa

Toimintatuotot

Peruskunnan toimintatuotot muodostuvat sekä sisäisistä että ulkoisista tuotoista. Peruskunnan toimintatuottoja kertyi noin 182,9 miljoonaa euroa, joista ulkoisten tuottojen osuus on 177,5 milj. euroa. Peruskunnan toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 5,3 miljoonaa euroa, talousarvioon tehtiin toimintatuottojen osalta määrärahamuutoksia yhteensä 0,3 miljoonaa euroa. Yhdyskuntalautakunnassa toimintatuottojen ylitys alkuperäisen talousarvion verrattuna on 9 miljoonaa euroa ja muutettuun talousarvion 5,4 miljoonaa euroa. Hyvinvointilautakunnan osalta toimintatuottojen toteuma ylitti muutettuun talousarvioon 0,5 miljoonaa euroa ja sivistys- ja kulttuurilautakunnan toimintatuottojen alitus muutettuun talousarvioon on 0,8 miljoonaa euroa. Kaupunginhallitus alittaa alkuperäisen talousarvion 3,6 miljoonaa euroa ja muutetun talousarvion 0,5 miljoonaa euroa toimintatuottojen osalta.

Tulolaji	2016 milj. euroa	2015 milj. euroa
Myyntituotot	33,36	27,6
Asiakasmaksutuotot	39,5	40,6
<i>Hyvinvointiltk, palvelumaksut</i>	26,4	26,7
<i>Sivistys- ja kulttuuriltk, päivähoitomaksut</i>	13,1	14,9
Tuet ja avustukset	25,5	28,2
<i>valtio</i>	24,2	26,6
<i>työllistämistuki</i>	1,3	2,6
Muut toimintatuotot	45,3	45,9
<i>maa- ja vesialueet vuokrat</i>	31,1	29,9
<i>maa- ja vesialueet myyntivoitot</i>	12,2	11,2
<i>osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot</i>	2	4,8

Taulukko. Ulkoisten tulojen olennaiset erät

Myyntituotot ylittivät muutettuun talousarvioon verrattuna 6 milj. euroa, josta yhdyskuntalautakunnan ylitys on 5,4 milj. euroa. Myyntituottojen ylitykseen vaikutti mm. se, että joukkoliikenteen kuntalaskutus muilta kunnilta oli talousarviossa kirjattu muihin tuottoihin ja toteuma kirjattiin myyntituottoihin. Lisäksi yhdyskuntalautakunnan puunmyyntituotot ja kaavoitukseen liittyvät myyntituotot ylittivät. Hyvinvointipalveluissa myyntituotot ylittivät 2 milj. euroa, johtuen osin mm. valtion maksamista korvauksista maahanmuuttajapalveluihin.

Maksutuotot alittivat talousarvion 4,7 milj. euroa. Hyvinvointilautakunnassa maksutuotot alittuivat 1,3 milj. euroa vaikka lakisääteisiä asiakasmaksuja korotettiin pääsääntöisesti 5 % 1.3.2016 alkaen. Asiakasmaksujen korotuksella tavoiteltiin 1,0 milj. euroa maksutuottojen kasvua, toteutuma jäi kuitenkin arvioitua pienemmäksi. Sivistys- ja kulttuuripalvelujen varhaiskasvatuksen maksutuottoja kertyi arvioitua vähemmän alkuperäiseen talousarvion verrattuna. Indeksikorotusten vaikutus päivähoitomaksuihin oli arvioitua pienempi ja yksityisen tuotannon osuus kasvoi. Lisäksi sivistys- ja kulttuurilautakunnassa 20 tunnin varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä oli arvioitua suurempi. Joukkoliikenteen matkamäärien kasvu on vaikuttanut kertyneisiin lipputuloihin positiivisesti. Joukkoliikenteen myyntituottojen osalta talousarviota ko-

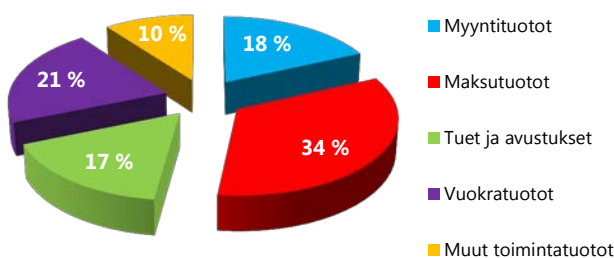
rotettiin vuoden aikana kahteen otteeseen, yhteensä 2,9 milj. euroa, siitä huolimatta ne ylittivät muutettuun talousarvion verrattuna 0,5 milj. euroa. Vuoden 2015 tilinpäätöstä korjattiin vertailutietoja osalta, pysäköintivirhemaksut siirrettiin maksutuottojen tiliryhmästä myyntituottoihin.

Tuet ja avustukset ylittivät talousarvion hieman. Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluissa tuet ja avustukset ylittivät 2,2 milj. euroa. Sivistys- ja kulttuurilautakunnassa tuet ja avustukset alittuivat talousarvion nähden 1,5 milj. euroa. Alitukseen vaikuttivat erityisesti projektien ja hankkeiden avustusten arvioitua pienempi toteutuminen vuonna 2016 ja siirtyminen vuodelle 2017. Myös hyvinvointilautakunnassa näkyy hanketulojen pieneneminen, hankkeiden määrä ja vastaavat hanketulot vähenivät. Valtion palkkatukimäärärahan pienenemisen vaikutuksesta vuonna 2016 työllistämisen toimintatuotot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 3,8 milj. euroa. Kaupungin talousarviossa palkkatukeen sidoksissa olevat työllistämiseen ja kuntalisäavustuksiin varatut määrärahat alittuivat myös.

Vuokratuotot ja muut toimintatuotot ylittivät 3,7 milj. euroa. Yhdyskuntalautakunnassa ylitykseen vaikuttivat maanmyyntivoitot (1,9 milj. euroa) ja rakennusten myyntivoitot (1,3 milj. euroa).

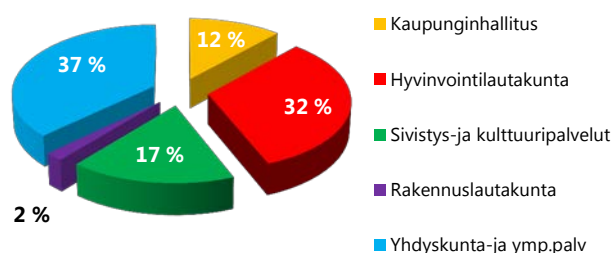
Peruskunnan toimintatuotot sis. sisäiset erät	TP2016	Talousarvio	Erotus	TP2015
Myyntituotot	33 299 790,78	27 348 055,00	5 951 735,78	28 890 986,97
Maksutuotot	61 934 112,40	66 679 719,00	-4 745 606,60	64 183 236,40
Tuet ja avustukset	30 544 629,01	30 467 773,00	76 856,01	36 578 948,86
Vuokratuotot	38 424 717,18	37 004 802,00	1 419 915,18	36 946 899,18
Muut toimintatuotot	18 722 713,95	16 409 925,00	2 312 788,95	15 041 576,04
Toimintatuotot yhteensä	182 925 963,32	177 910 274,00	5 015 689,32	181 641 647,45

Peruskunnan toimintatuotot

Kuva. Peruskunnan toimintatuotot tiliryhmittäin

Toimintatuotot lautakunnittain

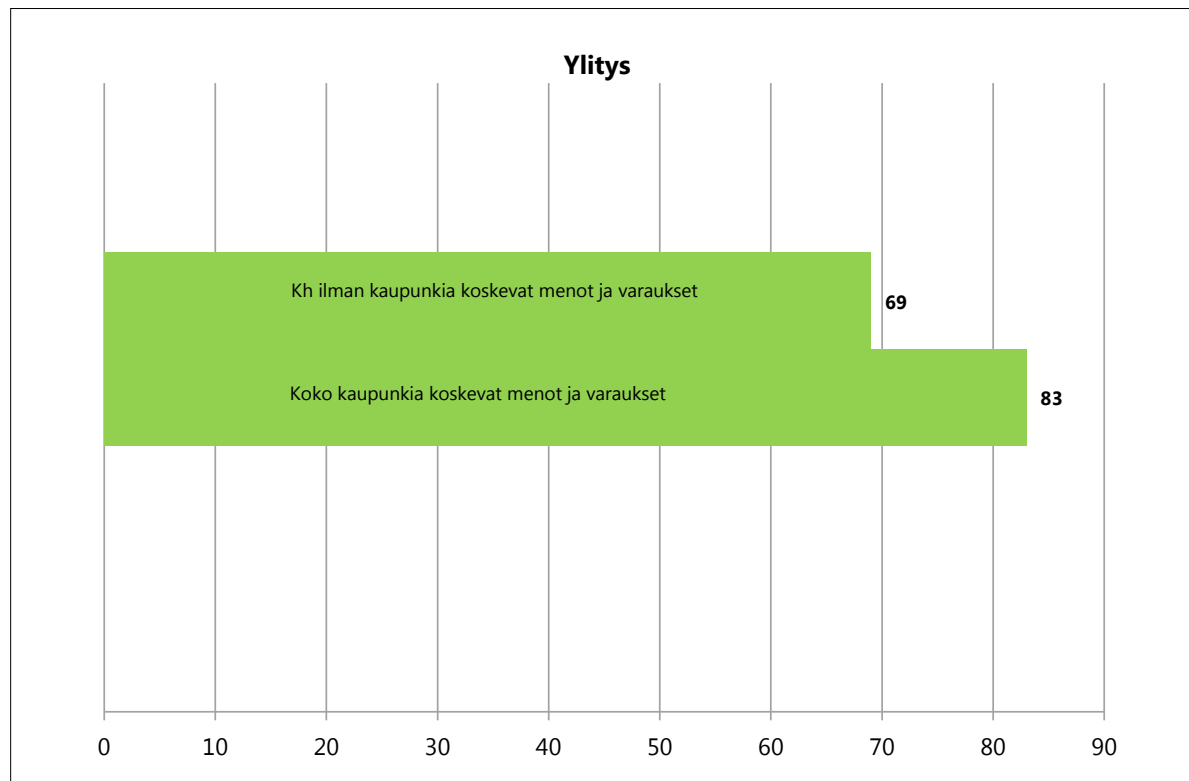

Kuva. Peruskunnan toimintatuotot lautakunnittain

Muutettuun talousarvioon verrattuna toimintatuotot ylittyivät yhteensä vielä 5 milj. euroa, toteuman ollessa 182,9 milj. euroa. Merkittävin poikkeama toimintatuotoissa muodostui yhdyskuntalautakunnan 5,4 milj. euron ylityksestä. Yhdyskuntalautakunnan toimintatuottojen ylitykseen vaikuttivat maanmyyn-

ti- ja rakennusten myyntivoittojen lisäksi maa- ja vesialueiden arvioitua suuremmat vuokratuotot. Matkamäärien kasvun johdosta joukkoliikenteen myyntituotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 3,4 milj. euroa ja muutetun 0,5 milj. euroa.

Tuotot

Taulukko. Toimintatuottojen ylitykset ja alitukset TP2016

Kaupunginhallituksen toimintatuotot alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 0,5 milj. euroa, josta konsernihallinnon alitus 0,4 milj. euroa. Työllistämisen sitovuus alitti muutetun talousarvion 0,3 milj. euroa ja alkuperäisen 3,8 milj. euroa. Hyvinvointilautakunnan ylitys 0,5 milj. euroa, johtui suurimmalta osalta mm. valtion maksamista korvauksista maahanmuuttajapalveluihin. Asiakasmaksutuottojen vähenemiseen taas vaikuttavat mm. tehostetun palveluasumisen lisääntyminen palveluseleillä tuotettuna, lisäksi on ikäihmisten laitoshoidoa purettu. Tehostetun palveluasumisen asukkailla palautettiin vuosina 2015 ja 2016 liian korkeana perittyjä asiakasmaksuja. Sivistys- ja kulttuuripalveluiden toimintatuottojen 0,8 milj. euroa alitukseen vaikuttavat erityisesti projektien ja hankkeiden avustusten arvi-

oitua pienempi toteutuminen vuonna 2016 ja siirtyminen vuodelle 2017. Rakennuslautakunnan toimintatuottojen ylitys johtui luvitettavan rakentamisen määrän ennakoitua suuremmasta kasvusta.

Toimintakulut

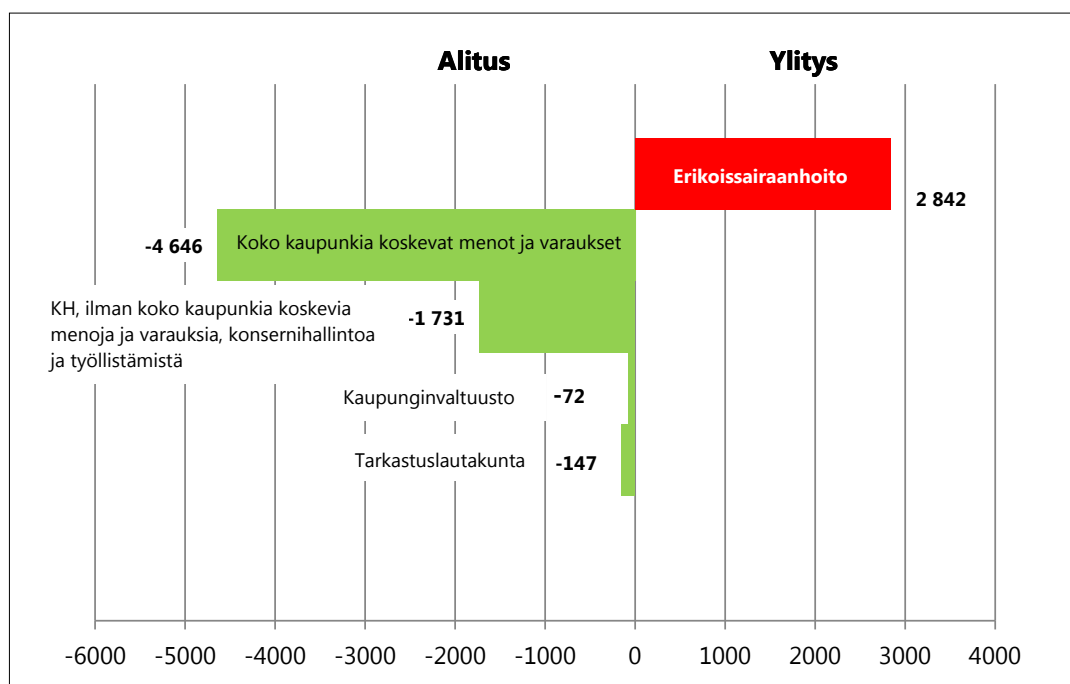
Peruskunnan toimintakulut muodostuvat sekä sisäisistä että ulkoisista kuluista. Toimintakulut peruskunnassa olivat 1 218,6 milj. euroa. Peruskunnan toimintakulujen toteuma muutettuun talousarvioon verrattuna alittui 1,7 milj. euroa. Peruskunnan talousarvioon tehtiin muutoksia yhteensä 15,1 milj. euroa. Hyvinvointilautakunnalle myönnettiin 11,1 milj. euroa, joista erikoissairaanhoidon 4,8 milj. euroa. Sivistys- ja kulttuurilautakunnan osalta määrä-

rahoja korotettiin 11,4 milj. euroa. Peruskunnan valmisteus omaan käyttöön muodostui 8,5 milj. euroa, josta yhdyskuntalautakunnan osuus on 6,8 milj. euroa ja sivistys- ja kulttuuripalveluiden 1,7 milj. euroa.

Toimintakulut alittivat muutetun talousarvion 1,6 milj. euroa mutta ylittivät alkuperäisen talousar-

vion 13,4 milj. euroa. Merkittävimmät toimintakulujen alitus 10,5 milj. euroa kaupunginhallituksessa kohdistuivat sitovuudelle, kh koko kaupunkia koskevia menoja ja varauksia 4,6 milj. euroa, konsernipalveluihin 2,8 milj. euroa ja yhdyskuntapalvelut ilman joukkoliikennettä 2,8 milj. euroa.

Toimintakulut (Bruttositouat)

Kuva. Toimintakulujen ylitykset ja alitukset TP2016

Peruskunnan henkilöstökulut olivat 405,8 milj. euro ja alittivat muutetun talousarvion 8 milj. euroa. Kilpailukyky sopimuksen 30 %:n lomarahaleikkauksen henkilöstökuluja alentava vaikutus on peruskunnassa n. 3,2 milj. euroa. Työllistettyjen ja kesätyöntekijöiden osuus henkilöstömenoista on 3,3 milj. euroa. Palvelujen ostot ovat peruskunnan suurin ku-

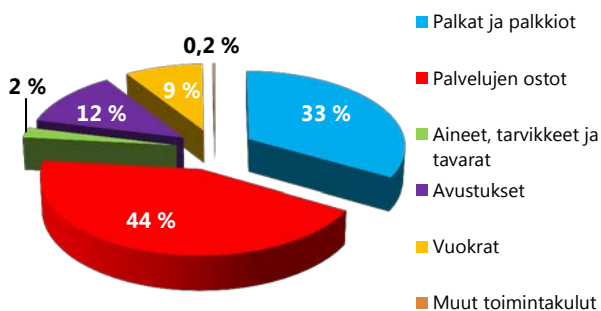
luerä 529 milj. euroa, ne ylittivät muutettuun talousarvioon verrattuna 7,8 milj. euroa. Summa sisältää erikoissairaanhoidon palvelujen ostot, jotka ovat 225,4 milj. euroa, 43 % kaikista peruskunnan palvelujen ostoista. Avustukset ylittivät 1,3 milj. euroa kun taas muut toimintakulut alittuivat 0,4 milj. euroa muutettuun talousarvioon verrattuna.

Peruskunnan toimintakulut sis. sisäiset erät	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Erotus	1.1.-31.12.2015
Palkat ja palkkiot	-405 814 484,33	-413 785 635,00	-7 971 150,67	-411 007 710,40
Palvelujen ostot	-528 974 492,38	-521 141 369,00	7 833 123,38	-506 838 418,35
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 242 748,87	-26 254 638,00	-11 889,13	-24 519 630,34
Avustukset	-146 472 459,09	-147 798 689,00	-1 326 229,91	-140 443 380,50
Vuokrat	-108 145 530,11	-107 890 864,00	254 666,11	-107 494 614,23
Muut toimintakulut	-2 962 781,62	-3 356 079,00	-393 297,38	-3 341 091,95
Toimintakulut yhteensä	-1 218 612 496,40*)	-1 220 227 274,00	-1 614 777,60	-1 193 644 845,77

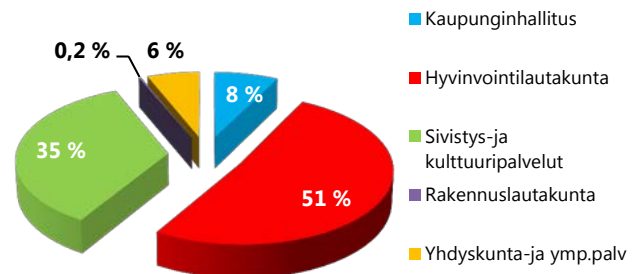
*) sisältää peruskunnan valmistus omaan käyttöön erän 8,5 milj. euroa

Peruskunnan toimintakulut

Kuva. Peruskunnan toimintakulut tiliryhmittäin

Toimintakulut lautakunnittain

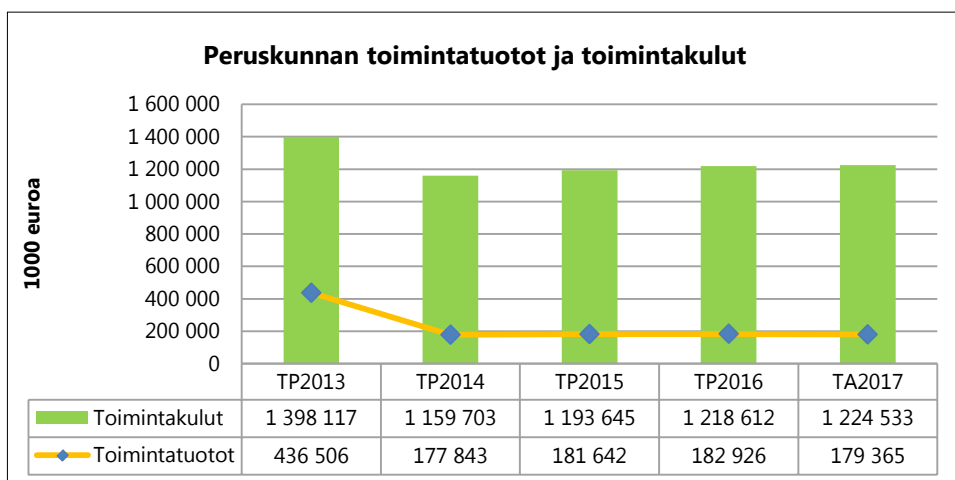
Kuva. Peruskunnan toimintakulut lautakunnittain

Toimintakulujen toteuma sivistys- ja kulttuurilautakunnassa on 423,1 milj. euroa ja ylittää hieman muutetun talousarvion. Toimintakuluihin haettiin sivistys- ja kulttuurilautakunnassa määrärahamuutosta 11,4 milj. euroa. Merkittävin ero toimintakulujen osalta talousarvioon verrattuna on varhaiskasvatuksen yksityisen toiminnan arvioitua suuremmat (0,8 milj. euroa) palvelusetelikulut. Alkuperäisen talousarvion palvelusetelikulut ylittivät 2,8 milj. euroa. Toimintakulut sivistys- ja kulttuurilautakunnassa ylittivät muutettuun talousarvioon nähden kaikissa muissa kuluryhmissä paitsi avustuksissa sekä aineissa ja tarvikkeissa alitusta yhteensä noin 0,8 milj. euroa. Avustuksien toteuma on 38,1 milj. euroa alitus talousarvioon verrattuna n. 0,4 milj. euroa, erityisesti alitettiin kotihoidon tuki 1 milj. euroa. Kotihoidon tuen piirissä olevien lasten määrä on vähentynyt vuodesta 2015. Lisäksi varhaiskasvatuksen yksityisen hoidon tuki, kuntalisen, esiopetuksen kuntalisen ja yksityisen hoidon tuet ovat alittaneet talousarvion nähden.

Hyvinvointilautakunnan toimintakulujen toteuma on 622,1 milj. euroa, lisämäärärahaa haettiin toimintakuluihin 11,1 milj. euroa. Valtuuston hyväksymä lisämääräraha kohdennettiin erityisesti henkilöstömenoihin 2,4 milj. euroa ja 7,2 milj. euroa palvelujen ostoihin (palvelusetelikuluihin). Palvelusetelien käyttö lisääntyi edelleen myös hyvinvointilautakunnassa ja ylitti talousarvion 0,4 milj. euroa lisämäärärahasta 2,4 milj. huolimatta. Lastensuojelun ostot sisältäen maahanmuuttajatoiminnan (lastensuojelun) ostot kasvoivat. Hyvinvointilautakunnan toimintakulujen suurimman erän erikoissairaanhoidon toteutuma tilinpäätöksessä oli 225,4 milj. euroa. Erikoissairaanhoidon hoito ylitti muutetun talousarvion 2,8 milj. eurolla, sitovuudelle haettiin 4,8 milj. euroa lisämääräraha. Oman palvelutuotannon toteutuma oli 396,6 milj. euroa. Asiakaspalvelujen ostot (ilman ESH) ylittyi 1,1 milj. euroa ja muiden palvelujen ostot ylittivät 1,0 milj. euroa.

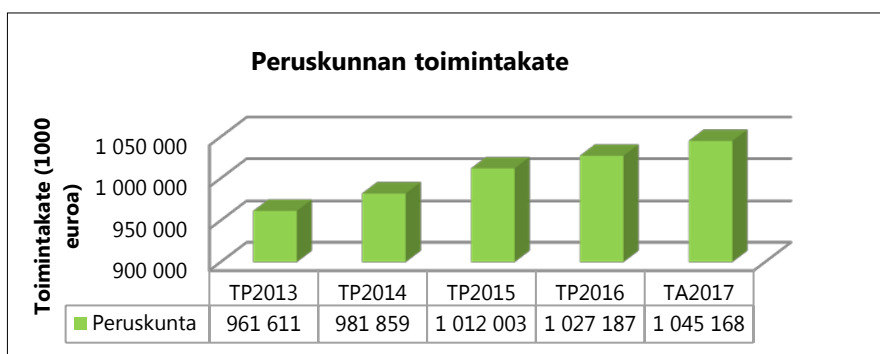
Yhdyskuntalautakunnan toimintakulujen toteuma 67,4 milj. euroa alitti muutetun talousarvion 2,8 milj. euroa. Henkilöstömenojen alitukseen talousarvioon verrattuna 1,2 milj. euroa johtuivat eläkemenojen toteutumisesta talousarviota pienempinä ja säästötoimenpiteistä. Yhdyskuntalautakunnan muut toimintatuotot sisältävät 11,4 milj. euroa maanmyyntivoittoa. Kaupunginhallituksen sitovuudelle kh, koko kaupunkia koskevia menot ja varaukset,

tehtiin 3,5 milj. euron pakollinen varaus tilinpäätökseen 2015. KKO 2015:48 päätöksen seurauksena voi mahdollisesti syntyä takautuvia palkkasaatava korvausvaatimuksia Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitokselle. Vuonna 2015 tehtyä pakollista varausta ei ole purettu vuoden 2016 aikana. Kaupunginhallituksen kh, koko kaupunkia koskevia menot ja varaukset sitovuudelle kirjattiin myös Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin vuoden 2016 ylijäämä 3,1 milj. euroa.

Kuva. Peruskunnan toimintatuotot ja toimintakulut 2013-2017

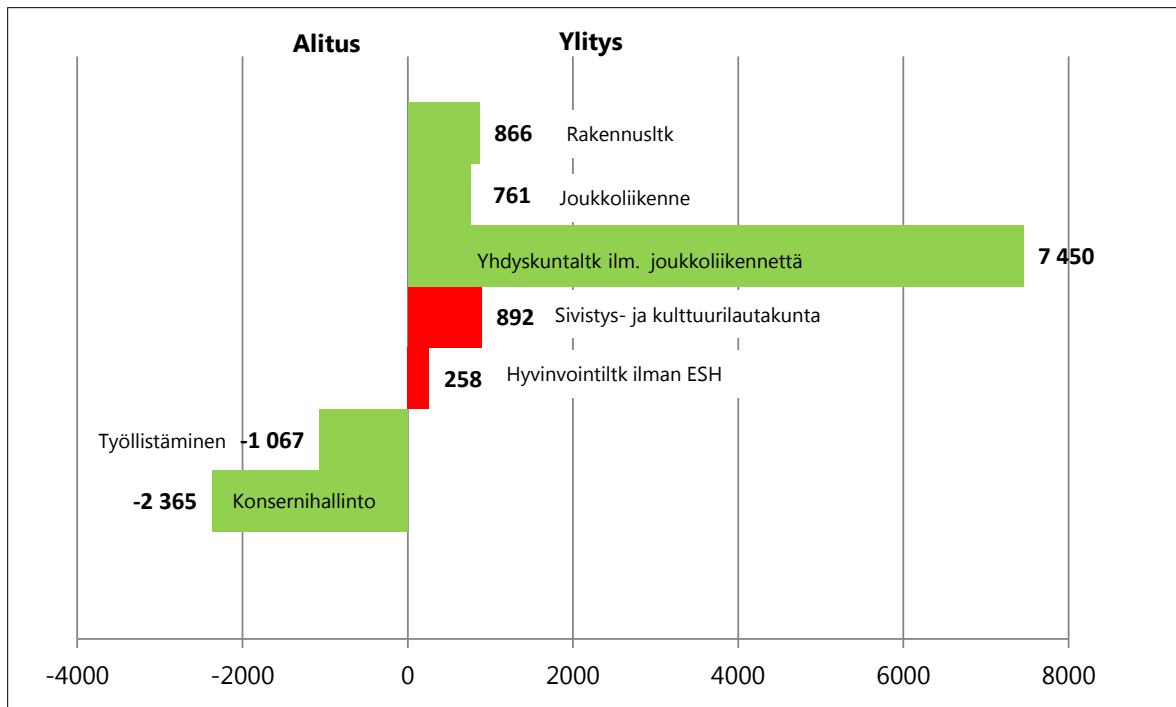
Peruskunnan toimintakate oli – 1 027,2 milj. euroa ja toimintakate alitti muutetun talousarvion 15,1 milj. euroa. Talousarviomuutokset heikensivät toimintakatetta tilikauden aikana n. 14,8 milj. euroa. Toteuma on kuitenkin muutettua talousarviota parempi, alittuen. 5,2 milj. euroa.

Kuva. Peruskunnan toimintakatteen kehitys 2013-2017

Edelliseen vuoteen verrattuna toimintakate heikkeni 15,2 milj. euroa (1,5 %).

Nettositouuus

Kuva. Nettositouvuuden ylitykset ja alitukset TP2016

Hyvinvointilautakunnassa oli sitovana toimintakate ilman erikoissairaanhoidon ja erikoissairaanhoidon erikseen sitovana. Hyvinvointilautakunnan sitova toimintakate ilman erikoissairaanhoidon oli -339,2 milj. euroa. Sitova tavoite ylittyi alkuperäiseen talousarvioon noin 7,1 milj. eurolla ja muutettuun noin 0,8 milj. eurolla. Tilinpäätöksessä toimintakate ilman erikoissairaanhoidon ylittyi 0,3 milj. euroa, toimintatuotot ylittyivät 0,5 milj. euroa ja toimintakulut ylittyivät 0,8 milj. euroa. Erikoissairaanhoidon menot ylittyivät 2,8 milj. euroa. Hyvinvointipalvelujen toimintakate (yhteensä) ylittyi 3,1 milj. euroa.

Sivistys- ja kulttuuripalvelut on toimintakatteeltaan nettositova valtuustoon nähden. Toimintakatetta on muutettu 12,6 milj. euroa alkuperäisestä talousarviosta valtuuston hyväksymän määrärahamuutosten perusteella. Toimintakate ylittää alkuperäisen talousarvion 13,5 milj. euroa ja muutettuun talousarvion 0,9 milj. euroa. Toimintakate kasvuun vaikuttavat mm. kasvaneet palkka- ja tilakustannukset. Henkilöstökulut ovat kasvaneet, vaikka henkilöstön kokonaismäärä on laskenut. Kiinteistöjen vuokrakustannukset ovat kasvaneet uudisrakennusten ja peruskorjausten vuoksi.

Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut on sitova valtuustoon nähden toimintakatteesta. Yhdyskuntalautakunnan (sisältäen joukkoliikenteen) toimintakate toteuma verrattuna alkuperäiseen talousarvioon ylittyi 9,4 milj. euroa, muutettuun talousarvioon ylitys oli 8,2 milj. euroa. Toimintakate kasvu koostuu 5,4 milj. euron toimintatuottojen ylityksestä sekä toimintakulujen 2,8 milj. euron alituksesta. Rakennuslautakunnan toimintakate on alkuperäistä talousarviota noin 1 milj. euroa ja muutettua talousarviota 0,9 milj. euroa parempi.

Kaupunginhallituksen toimintakate toteuma verrattuna alkuperäiseen talousarvioon alittiin 22,2 milj. euroa. Alitusta muutettuun talousarvioon oli 10,5 milj. euroa. Kaupunginhallituksen työllisyyden osalta eurotavoitteet vuodelle 2016 eivät toteutuneet talousarvion mukaisesti, jonka vuoksi syksyllä alkuperäisen talousarvion toimintakatetta pienennettiin 3,5 milj. eurolla. Alittumisen pääasiallisena syynä oli valtion palkkatukimäärärahan vähyys vuonna 2016.

7.1. Käyttötalouden toteutuminen

Peruskunnan käyttötalous 1000 €	Sitovuus B/N		TA2016	TA- MUUTOKSET	MUUTETTU TA2016	TP2016	YLITYS+ ALITUS-
Keskusvaalilautakunta	B	Toimintatuotot	0	0	0	0	0
		Toimintakulut	-10	0	-10	-10	0
		TOIMINTAKATE	-10	0	-10	-10	0
Tarkastuslautakunta	B	Toimintatuotot	0	0	0	0	0
		Toimintakulut	-778	0	-778	-631	-147
		TOIMINTAKATE	-778	0	-778	-631	-147
Kaupunginvaltuusto	B	Toimintatuotot	0	0	0	0	0
		Toimintakulut	-596	0	-596	-524	-72
		TOIMINTAKATE	-596	0	-596	-524	-72
Kaupunginhallitus		Toimintatuotot	18 302	-3 078	15 224	14 709	-515
		Toimintakulut	-116 224	12 243	-103 981	-93 504	-10 477
		TOIMINTAKATE	-97 922	9 165	-88 757	-78 795	-9 962
Kh ilman koko kaupunkia koskevia menoja ja varauksia, konsernipalveluita ja työllistämistä	B	Toimintatuotot	8 627	229	8 856	8 939	84
		Toimintakulut	-42 272	2 594	-39 678	-37 947	-1 731
		TOIMINTAKATE	-33 645	2 822	-30 823	-29 007	-1 815
Koko kaupunkia koskevat menot ja varaukset	B	Toimintatuotot	0	680	680	749	69
		Toimintakulut	-11 382	1 350	-10 032	-5 386	-4 646
		TOIMINTAKATE	-11 382	2 030	-9 352	-4 638	-4 714
Työllistäminen	N	Toimintatuotot	6 900	-3 500	3 400	3 134	-266
		Toimintakulut	-42 002	7 000	-35 002	-33 669	-1 333
		TOIMINTAKATE	-35 102	3 500	-31 602	-30 535	-1 067
Konsernihallinto	N	Toimintatuotot	2 775	-487	2 288	1 886	-402
		Toimintakulut	-20 568	1 299	-19 269	-16 502	-2 767
		TOIMINTAKATE	-17 793	813	-16 981	-14 616	-2 365
Hyvinvointilautakunta		Toimintatuotot	58 328	-1 403	56 925	57 456	531
		Toimintakulut	-607 350	-11 104	-618 454	-622 084	3 630
		TOIMINTAKATE	-549 022	-12 507	-561 529	-564 629	3 099
Hyvinvointilautakunta, Ilman erikoissairaanhoidoa	N	Toimintatuotot	58 328	-1 403	56 925	57 456	531
		Toimintakulut	-389 544	-6 304	-395 848	-396 637	788
		TOIMINTAKATE	-331 216	-7 707	-338 923	-339 181	258
Erikoissairaanhoido	B	Toimintatuotot	0	0	0	0	0
		Toimintakulut	-217 806	-4 800	-222 606	-225 448	2 842
		TOIMINTAKATE	-217 806	-4 800	-222 606	-225 448	2 842
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	N	Toimintatuotot	31 992	-1 192	30 800	29 980	-819
		Toimintakulut	-411 572	-11 405	-422 977	-423 050	73
		TOIMINTAKATE	-379 580	-12 597	-392 177	-393 069	892
Sivistys- ja kulttuurilautakunta Valmistus omaan käyttöön		Toimintatuotot	0	0	0	0	0
		Toimintakulut	0	0	0	-1 734	-1 734
		TOIMINTAKATE	0	0	0	-1 734	-1 734
Yhdyskunta- ja ympäristölautakunta	N	Toimintatuotot	65 602	5 876	71 478	76 868	5 389
		Toimintakulut	-65 449	-4 729	-70 178	-67 358	-2 821
		TOIMINTAKATE	153	1 147	1 300	9 510	8 210
Joukkoliikenne	N	Toimintatuotot	14 095	2 905	17 000	17 518	518
		Toimintakulut	-24 758	0	-24 758	-24 515	-243
		TOIMINTAKATE	-10 663	2 905	-7 758	-6 998	760

Peruskunnan käyttötalous 1000 €	Sitovuus B/N		TA2016	TA- MUUTOKSET	MUUTETTU TA2016	TP2016	YLITYS+ ALITUS-
Yhdyskunta ja ympäristölautakunta ilman joukkoliikennettä	N	Toimintatuotot	51 507	2 971	54 478	59 350	4 872
		Toimintakulut	-40 691	-4 729	-45 420	-42 842	-2 578
		TOIMINTAKATE	10 816	-1 758	9 058	16 508	7 450
Yhdyskunta- ja ympäristölautakunta Valmistus omaan käyttöön		Toimintatuotot	0	0	0	0	0
		Toimintakulut	0	0	0	-6 766	-6 766
		TOIMINTAKATE	0	0	0	-6 766	-6 766
Rakennuslautakunta	N	Toimintatuotot	3 427	56	3 483	3 910	427
		Toimintakulut	-3 224	-129	-3 353	-2 914	-439
		TOIMINTAKATE	203	-73	130	997	866
Peruskunta		Toimintatuotot	177 651	259	177 910	182 923	5 013
		Toimintakulut	-1 205 203	-15 124	-1 220 327	-1 218 575	-10 252
		TOIMINTAKATE	-1 027 552	-14 765	-1 042 417	-1 035 652	6 765

7.1.1. Keskusvaalilautakunta

1 000 €	TA2016	TA-muutokset	TA2016 +muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Toimintatulot	0	0	0	0	0	100 %
Toimintamenot	-10	0	-10	-10	-0	100 %
Toimintakate	-10	0	-10	-10	-0	100 %

Vuonna 2016 ei järjestetty vaaleja. Toimintamenot sisältävät kiinteitä toimintamenoja vuoden aikana.

7.1.2. Tarkastuslautakunta

Toimialan olennaiset tapahtumat

Tarkastuslautakunta on kaupunginvaltuuston nimeämä lakisääteinen lautakunta. Lautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoitukseenmukaisella tavalla.

Lautakunta myös valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, kuten tilintarkastajan valinnan ja huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä. 1.6.2017 lautakunnalle tulee myös sidonnaisuusilmoituksiin liittyviä vastuita.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2016 aikana 18 kertaa (kokoukset ja arviointikäynnit yhteensä). Lautakunta antoi 9.5.2016 kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen kaupungin toiminnasta vuonna 2015. Arviointikertomus käsiteltiin valtuustossa 16.5.2016 ja arviointikertomuksesta huomioihin annetut vastaukset 12.9.2016. Samana päivänä valtuustossa käsiteltiin myös tarkastuslautakunta arviointiraportti 30.6. tilanteesta.

Tilintarkastajana toimi vuonna 2016 BDO Auditor Oy ja vastuunalaisena tilintarkastajana JHTT, KHT Pasi Leppänen 1.1.–5.10.2016, JHT, KHT Tiina Mikkonen-Brännkärr 6.10.–15.11.2016 ja JHT, KHT Tiina Lind 16.11.–31.12.2016. Tilintarkastaja raportoi tarkastushavainnoistaan lautakunnalle vuoden aikana kolme kertaa. Lisäksi kaupungin sisäinen tarkastus raportoi lautakunnalle vuoden aikaan kaksi kertaa.

Talouden toteuma 1.1.–31.12.2016

Euroa 1000 €	TA-2016	TA-muutokset	TA2016 + muutokset	TP-2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Toimintatulot (B)	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot (B)	- 778	0	- 778	- 631	- 147	81,1 %
Toimintakate (B)	- 778	0	-778	- 631	- 147	81,1 %

Toimintamenot alittivat talousarvion 147 000 eurolla. Siitä 115 000 euroa johtui palvelujen ostoista, joissa oli varauduttu vuoden aikana esille tuleviin erityisiin tarkastustarpeisiin.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstökulut, €
31.12.2015	5	0	5	3,5	354 561
31.12.2016	5	0	5	4,3	374 461
Muutos	0	0	0	0,8	- 19 900

Ulkoisen tarkastuksen yksikön henkilöstömäärässä ei tapahtunut muutoksia. Vuoden 2015 henkilöstömenojen tasoon vaikuttivat kaupunginreviisorin vaihtuminen sekä yksi osavuotinen virkavapaus, jonka ajaksi ei palkattu sijaista.

7.1.3. Kaupunginvaltuusto

1 000 €	TA2016	TA-muutokset	TA2016 + muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0 %
Toimintamenot	-596	0	-596	-524	-72	88 %
Toimintakate	-596	0	-596	-524	-72	88 %

Kaupunginvaltuusto piti yhteensä 10 kokousta. Lisäksi järjestettiin kaksi valtuustoseminaaria.

7.1.4. Kaupunginhallitus**Kaupunginhallitus ilman konsernihallintoa, työllistämistä ja koko kaupunkia koskevia varauksia**

1 000 €	TA- 2016	TA-muutokset	TA2016 + muutokset	TP-2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Toimintatulot	8 627	229	8 856	8 939	84	101 %
Toimintamenot	-43 203	3 525	-39 678	-37 947	-1 731	96 %
Toimintakate	-34 576	3 753	-30 823	-29 007	-1 815	94 %

Sitovuuden menojen alitusta selittävät henkilöstömenoissa tapaturma- ja sosiaalimaksujen oikaisu vuodelta 2015 n. 0,6 milj. euroa. Yhteistoimintaosuuksissa, BusinessOulun avustuksissa sekä kehittämisohjelmien määrärahoissa jäi määrärahoja käyttämättä n. 1,1 milj. euroa.

Kaupunginhallitus kokoontui vuoden aikana yhteensä 30 kertaa ja teki opintomatkan Brysseliin.

Kaupunginhallituksen jaostot

Kaupunginhallituksen alainen **konsernijaosto** kokoontui vuoden 2016 aikana 19 kertaa tehden päätökset 87 asiasta. Konsernijaosto valmisteli kaupunginhallitukselle konsernirakennearjoja mm. esityksen ammatillisen ja aikuiskoulutuksen yhdistymisestä Oulu-konsernissa ja Oulun Konttori liikelaitoksen toimintojen siirtämisestä Monetra Oy:lle.

Konsernijaosto teki kaupunginhallitukselle esityksen konserniohjeen sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeen päivittämiseksi ja antoi omistajan ennakkokäsityksen Oulun Ammattikorkeakoulu Oy:n toimitilaratkaisuihin liittyen. Konsernijaosto päätti kaupungin edustajat tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja säätiöiden yhtiö- ja vuosikokouksiin sekä antoi toimiohjeet edustajille. Konsernijaosto merkitsi tiedoksi tytäryhteisöjen tilinpäätöstiedot 2015, neljännesvuosiseurantojen tiedot sekä Oulun kaupungin tytäryhteisöraportin 2016.

Konsernijaosto kävi omistajaohjauskeskustelut Oulun Energia Oy:n, Sivakka-yhtymä Oy:n, Oulun Sata-ma Oy:n, Oulun Pysäköinti Oy:n ja Oulun Kaupungin-teatteri Oy:n kanssa. Vuonna 2016 konsernijaostolle esittelivät toimintaansa Oulun kaupungin tytäryhtiöistä Oulun Ammattikorkeakoulu Oy, ScanLab Oy ja Oulun Jätehuolto Oy sekä osakkuusyhtiöistä Partnera Oy ja Oulun Matkailu Oy. Tytäryhtiöiden toimintojen esittelyä jatketaan vuoden 2017 aikana.

Kehittämisjaosto on vuonna 2016 jatkanut johtamisjärjestelmän uudistamista ja valmistellut linjauksia tulevalle valtuustokaudelle. Alku vuonna jaosto keskittyi valmistelemaan 1.4.2016 perustetun konsernihallinnon organisaatiota sekä johtajien ohjausvastuita ja tehtäviä. Syksyllä jaosto käynnisti selvityksen elinvoimasta ja kaupunkiorganisaation roolista tulevaisuuden kunnassa. Samassa yhteydessä valmisteltiin työllisyyspalvelujen ja elinkeinoelämän yhteensovittamista. Jaosto on myös valmistellut yhdessä valtuustoryhmien puheenjohtajien kanssa tulevan valtuustokauden toimielimiä koskevia linjauksia. Linjaukset saatetaan voimaan hallintosäännön hyväksymisen yhteydessä.

Suhdetoiminta

Oulussa järjestettiin vuoden aikana merkittäviä kotimaisia ja kansainvälisiä tapahtumia. Edustustilaisuuksia, vastaanottoja, Pehkolanlammen vierasiltoja, palkitsemis- ja kunniamerkki-tilaisuuksia, päivällisiä ja työlounaita yhteensä n. 150.

Vuonna 2016 Oulussa järjestettiin useita merkittäviä tilaisuuksia.

Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallista pääjuhlaa vietettiin 27.4.2016. Veteraanipäivän järjestelyistä vastasivat Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallinen päätoimikunta yhdessä isäntäkaupungin

Oulun ja alueen veteraanijärjestöjen kanssa. Oulun kaupungin järjestelytoimikunnan puheenjohtajana toimi johtaja Ari Heikkinen ja pääsihteerinä Vesa Pynttari. Pääjuhla järjestettiin Oulu hallissa. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja rouva Jenni Haukio kunnioitti tilaisuutta läsnäolollaan. Juhlapuhujana oli pääministeri Juha Sipilä. Pääjuhlaan osallistui yhteensä n. 2500 henkilöä. Kaupunki tarjosi kaikille vieraille lounaan Ouluhallissa. Kaupungintalolla järjestettiin n. 220 kutsuvieraalle juhlavastaanotto.

Norjan kuningas Harald V ja kuningatar Sonja tekivät valtiovierailun Ouluun 8.9.2017. Kuningasparin vierailuohjelmassa oli mm. käynti Oulun yliopistossa ja tutustuminen Ruskon Nokian tehtaaseen sekä Oulun yliopistollisessa sairaalassa toimivan OuluHealthin toimintaan ja yrityksiin. Vierailun yhteydessä kuningasparille sekä n. 120 kutsuvieraalle tarjottiin lounas kaupungintalon juhlasalissa. Myös Tromssan ja Luulajan kaupunkien ja aluehallintojen johto osallistui tilaisuuteen; aamupäivällä Arctic Europe –seminaariin ja iltapäivällä juhla-aterialle.

Pääministeri Juha Sipilän isännöimä Suomen ja Venäjän pääministereiden kahdenvälinen tapaaminen järjestettiin kaupungintalossa 9.12.2017. Tapaamisen aluksi pääministereillä oli kahdenväliset neuvottelut, joiden jälkeen tilaisuus jatkui juhlasalissa lounaan ja virallisten neuvottelujen muodossa, johon osallistuivat myös pääministereiden avustajakunnat. Vierailun päätteeksi pidettiin pääministereiden tiedotustilaisuus kaupunginvaltuuston istuntosalissa. Tiedotustilaisuutta seurasi n. 90 median esiintyjää.

Muita suuria Oulussa kuluneen vuoden aikana järjestettyjä tilaisuuksia, joille kaupunki osoitti vieraanvaraisuuttaan, olivat mm. Fullbright Arctic Mid Term meeting and open Seminar, Valtakunnalliset Kunnossa kaiken ikää -päivät, 50. fysiikan päivät, Suomen Rakennusinsinööriliiton kevätkokous, Pohjois-Suomen Rotarypiiri 1400 piirikonferenssi, Smartcom -konferenssi, European Wireless Conference, Tanskan kunniakonsulipäivät, PRINCE16, EMBO -conference, C++ standardikomitean kokous, Kalevan Kisat 2016, Kuntajohtajapäivät Oulussa, Oulun suurmes-sujen 65 -vuotisjuhlamessut, Chaîne des Rôtisseurs -vuosittainen päätapahtuma, Frisbeegolf EM- kisat Oulussa, Eurosım 2016 kongressi, Sairaanhoida-jakoulutus 120 vuotta, Eurocities Culture Forum Oulussa, Pohjoismaiden ja Baltian tiedekeskusjärjestön vuosikonferenssi sekä Suomen Rauhanturvaajaliiton syyskokous.

Kansallisia tapahtumia olivat mm. Vasemmistoliiton puoluekokous sekä Suomen Keskustan eduskuntaryhmän ja ministeriryhmän kokous.

Oulun kaupungin johdon vieraina kuluneena vuonna kävivät mm. Rovaniemen kaupunginhallitus, Tampereen kaupungin maahanmuuttajaneuvosto, Eduskunnan lakivaliokunta ja Tornion kaupunginhallitus. Kansainvälisiä vierailuja olivat mm. Tromssan Fylken johto, Kiinan maakuntajohtajat ja Arkangelin kaupunginjohtajan valtuuskunta.

Kaupunki osoitti vieraanvaraisuutta vuoden aikana mm. Kuuban, USA:n, Kanadan, Alankomaiden, Tanskan, Slovakian, Ranskan, Norjan, Iso-Britannian, Nicaraguan ja Itävallan suurlähettiläille.

Oulun kaupunginhallituksen valtuuskunta ja os. virkamiehet osallistuivat Arctic Frontiers –tapahtumaan Tromssassa tammikuussa. Kaupunginjohtaja Matti Pennasen valtuuskunta osallistui Arkangelissa kesäkuussa Barents-maiden liikenneministeriöiden kokoukseen.

Suhdetoiminnassa valmisteltiin Oulussa järjestettävään tapahtumiin liittyviä avustus- sekä vieraanvaraisuusasioita ja myönnettävät Oulu-mitalit kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Ystävyysseurojen vuosivastukset valmisteltiin sekä muutamia vuoden aikana myönnettyjä muita kv-avustuksia. Lisäksi Oulun kaupunki myönsi tukea vuonna 2016 Oulussa järjestetyille kansainväliselle urheilutapahtumalle mm. Kalevan Kisat 2016 sekä Frisbeegolf EM –kisat 2016.

Ulkopuolisella osarahoituksella toteutettavat kehittämishankkeet

Kaupunginhallituksen uusiin kehittämisen- ja rahoitushankkeisiin varattujen määrärahojen toteuma oli vuonna 2016 yhteensä tulot 0,99 (ta2016: 1,02 milj. euroa) ja menot 1,9 (ta2016: 2,25 milj. euroa). Määrärahoja pienennettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä 12.12.2016 §103 tulojen osalta 1,8 milj. euroa. Menojen leikkaus oli vastaavasti 3,0 milj. euroa. Leikkaukset tehtiin siksi, että lokakuussa laaditun enusteen perusteella määrärahojen tarve oli jäämässä alkuperäistä talousarviota pienemmäksi. Tähän oli syynä muun muassa loppusyksystä avoinna olleet rahoitushaut esimerkiksi Kestävää kasvua ja työtä -ohjelmassa ja joulukuussa päättyneet rahoitushaku 6Aika-strategiassa, joihin jätettyjen kehittämishank-

keiden rahoituspäätökset saadaan vuoden 2017 alkupuolella, jolloin myös em. hankkeiden määrärahasiirrot hallintokuntiin toteutuvat.

Kaupunginhallituksen toimikunnat ja neuvostot

Henkilöstökassatoimikunta kokoontui vuoden 2016 aikana 14 (14) kertaa. Asuntolainoja toimikunta myönsi 23 kappaletta yhteensä 1 465 100 euroa, kulutusluottoja 28 kappaletta yhteensä 546 700 euroa. Tekijänpäätöksiä asuntoluottoja myönnettiin 16 (24) kappaletta yhteensä 338 235 euroa, kulutusluottoja 33 kappaletta yhteensä 367 313 euroa ja vakuudellisia tililuottoja 3 kappaletta yhteensä 8 500 euroa. Asiakkaita oli vuoden lopussa yhteensä 2 887.

Kaupungin **henkilöstötoimikunta** kokoontui 14 kertaa ja pöytäkirjoihin kirjattiin 70 asiapykälää. Henkilöstötoimikunnassa käsiteltyjä keskeisiä asioita olivat itsehallintoalue- ja sote-uudistus, Oulun Konttorin ja Monetra Oy:n toimintojen yhdistäminen, Oulun kaupungin ja PPSHP:n yhteistyö työterveyspalveluissa sekä ateria- ja puhtauspalveluissa, henkilöstön siirtosopimukset sekä työhyvinvointiin liittyvät asioita.

Henkilöstötoimikunta käsittelee laaja-alaisesti erilaisia asioita ja toiminta painottuu lähinnä kannanottoihin ja lausuntojen antamiseen. Henkilöstön edustajat antoivat kirjallisen lausunnon useisiin käsiteltyihin asioihin.

Tasa-arvotoimikunnan kokouksia pidettiin yhteensä 4 kpl. Oulun kaupungin toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuussuunnitelman arviointi ja seuranta toteutui v. 2015 ja raportti lähetettiin tiedoksi Kaupunginhallitukselle. Tasa-arvotoimikunnan edustajat osallistuivat valtakunnallisen tasa-arvoverkoston seminaariin ja Oulun kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutukseen sekä Kuntien naisvaukuttajafoorumiin. Henkilöstölle toteutettiin palveluita koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tunnustuspalkinto päätettiin jakaa v. 2017. Päätettiin osallistua 100tasa-arvotekoa hankkeeseen v. 2017.

Lähidemokratiatoimikunnan kokouksia on pidetty vuonna 2016 yhteensä 4 kpl. Yhteisötoiminnan avustuksia on maksettu seuraavasti: Alueellista toimintarahaa 126 249 euroa, asukas- ja kyläyhdistyksen toiminta-avustusta 53 250 euroa sekä kohdeavustuksia 23 034 euroa.

Vanhusneuvosto

Vanhusneuvosto kokoontui 10 kertaa ja työvaliokunta 9 kertaa vuoden 2016 aikana ja käsitteli 184 asiaa sekä lausuntoja laadittiin 11 kpl.

Vanhusneuvosto oli mukana 17.9. -19.9.2016 Ouluhallissa pidetyillä Seniorimessuilla. Esittelijämme tavoittivat 1100 messuvierasta ja keräsivät 49 aloitetta, joista jatkokäsittelyyn nostettiin esille kolme aloitetta.

Kuusikko-kuntien (Tampere, Helsinki, Vantaa, Espoo, Turku ja Oulu) vanhusneuvostot tapasivat Tampereella 24.10.2016. Tapaamisessa keskusteltiin mm. maakuntalakiluonnoksesta ja maakunnallisesta vanhusneuvostosta. Kuusikkokuntien vanhusneuvostot laativat yhteisen lausunnon valtiovarainministeriöön kunnallisten vanhusneuvostojen merkityksestä ja niiden toimintojen säilyttämiseksi maakuntaudistuksen yhteydessä.

Vantaan kaupungin ja Oulun kaupungin vanhusneuvostojen yhteistilaisuus järjestettiin Oulussa 28.4. "Vanhusneuvostojen vaikutusmahdollisuudet ja kanavat".

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvostossa on kymmenen järjestöedustajaa ja viisi virkamiesedustajaa ja yksi edustaja kaupunginhallituksesta. Vammaisneuvosto on alueensa vammaispolitiikan ytimessä ja on toiminut aktiivisesti vammaisten kuntalaisten oikeuksien puolustajana jo vuodesta 1981.

Vammaisneuvosto kokoontui toimintavuonna 12 kertaa ja työvaliokunta 17 kertaa. Vammaispoliittinen ohjelma valmistui marraskuussa 2016. Vammaisneuvosto antoi lausuntoja ja teki aloitteita, kirjelmia ja muistutuksia. Vammaisneuvosto valitsi vammaisystävälliseksi toimijaksi Oulun keilahallin. Vammaisneuvoston jäsenet ovat osallistuneet erilaisiin koulutustilaisuuksiin ja seminaareihin. Vuoden kärkihankkeita olivat vammais- ja/tai esteettömyysasiamiehen saaminen Ouluun, Henkilökohtaisen Avun Keskuksen saaminen Ouluun. Henkilökohtaisen avun keskus aloittanee toimintansa vuoden 2017 aikana.

Maahanmuuttajaneuvosto on vuonna 2016 vakiinnuttanut toimintaansa toimintasuunnitelman mukaisesti. Neuvoston jäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti eri työryhmiin ja erityisesti on panostettu kansainväliseen yhteistyöhön ja verkostoitumiseen käymällä tutustumassa Luleässä ja Bodenissa maahanmuuttajille tarjottaviin palveluihin sekä osallistumalla How to integrate immigrants in Bothnian Arc Area-seminaariin. Maahanmuuttajaneuvosto sai Tampereen maahanmuuttajaneuvoston vieraakseen huhtikuussa ja yhteistyö Oulun kaupunginhallituksen kanssa käynnistyi yhteiskokouksella lokakuussa.

Maahanmuuttajaneuvosto järjesti myös ensimmäisen isomman tapahtuman Pop-up-urheilupäivän lapsille joulukuussa. Lisäksi maahanmuuttajaneuvosto jakoi stipendejä valmistaville luokille yhteensä 13 kappaletta.

KH koko kaupunkia koskevat menot ja varaukset

1 000 €	TA- 2016	TA-muutokset	TA2016 + muutokset	TP-2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Toimintatulot	0	680	680	749	69	110 %
Toimintamenot	-11 382	1 350	-10 032	-5 386	-4 646	54 %
Toimintakate	-11 382	2 030	-9 352	-4 638	-4 714	50 %

Varausten tulojen ja menojen toteumat:

- *Oulun Konttorin ostopalvelumenot 99,6 %*
- *eläkemenoperusteiset menot 86 %*
- *Uudet varaukset -29 %*
- *yhdistyneet kunnat 20 %*

Varausten sitovuudelle kirjattiin PPSHP:n vuoden 2015 kertynyt alijäämä 0,4 milj. euroa. Myös loma-

palkkavarausten jaksotukset toteutuivat n. 3,0 milj. euroa positiivisena. Jaksotusten positiivista toteumaa selittää kilpailukykyopimuksesta aiheutunut lomapalkkavelka, joka kohdistui vuodelle 2016. Eläkemenoperusteiset menot alittuvat 0,8 milj. euroa, josta eläkevastuuvarauksia jäi käyttämättä 0,7 milj. euroa. Uudet varaukset menoissa oli varaus kotouttamis- ja maahanmuuttajamäärärahalle, josta jäi käyttämättä 0,8 milj. euroa.

Kaupunginhallitus, työllistäminen

1 000 €	TA- 2016	TA-muutokset	TA2016 +muutokset	TP-2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Toimintatulot	6 900	-3 500	3 400	3 134	-266	92 %
Toimintamenot	-42 002	7 000	-35 002	-33 669	-1 333	96 %
Toimintakate	-35 102	3 500	-31 602	-30 535	-1 067	97 %

Työvoimasta työttömänä Oulussa oli joulukuussa 2016 17,1 % (TP 2015 17,9 %) vastaavan luvun Pohjois-Pohjanmaalla oltua 15,3 % ja Oulun seutukunnassa 16,3 %. Oulun nuorisotyöttömyys on kääntynyt laskuun vuoden 2016 aikana. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli vuonna 2016 kuukausittain keskimäärin 2 989 nuorta (TP 2015: 3 097). Pitkäaikaistyöttömyys on kuitenkin taantuman seurauksena edelleen kasvanut 7,7 % vuoden 2015 tilanteeseen verrattuna. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä oli vuonna 2016 kuukausittain keskimäärin 5 398 henkilöä (TP 2015: 5 009). Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden ja kaupungin kuntaosuudella olevien määrä oli keskimäärin 4 739 henkilöä kuukaudessa. Kasvua oli edelliseen vuoteen verrattuna työmarkkinatukea yli 300 päivää saaneiden osalta 12 %. Vuoden 2016 työmarkkinatuen kuntaosuus oli 23 226 557 euroa.

Erityisesti pitkäaikaistyöttömille ja monialaista palvelua tarvitseville asiakkaille työllisyyspalveluita tarjoava Pohjois-Pohjanmaan monialainen yhteis- palveluverkosto aloitti työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelulain mukaisen toimintansa 1.1.2016. Verkostoon kuuluu 30 kuntaa ja verkoston hallinnointipalvelut tuottaa Oulun kaupunki. Oululaisille monialaista yhteistyötä tarvitseville asiakkaille työllisyyspalveluita tarjotaan Oulun TYP yksikössä, jossa asioi vuoden 2016 aikana kaiken kaikkiaan 1 684 asiakasta. Asiakasmäärä kasvoi vuoden aikana 24,6 % (239 henkilöä) edeltävän vuoden lopun tilanteeseen verrattuna. Kuukausittain Oulun TYP:ssä asioi keskimäärin 1 138 asiakasta/kk. Pitkäaikais-työttömien työllisyyspalveluita toteutetaan Oulun TYP yksikön lisäksi seudullisessa Työllisyyspalvelut-hankkeessa. Vuoden 2016 aikana hankkeen asiakkuuden aloitti 862 henkilöä, kuukausittain asiakkaita on keskimäärin noin 620 henkilöä. Nuorten työllisyyspalvelut toimivat Byströmin nuorten palveluiden yhteydessä. Palveluihin kuuluvat mm. palveluohjaus, kesätyöllistäminen, kesätyösetelityöllistäminen, Arpeetti-toiminta, Työpörssi sekä työhönvalmennus- palvelut. Nuorten työllisyyspalveluiden piirissä oli vuonna 2016 noin 6 000 nuorta.

Kaupungin oman työllistämisen osuus on laskenut vuoden 2016 aikana 42,5 % (292 henkilöä) edellisen vuoden tasoon nähden. Muutoksen taustalla on ollut Pohjois-Pohjanmaan TE- toimiston nuorten palkkatukityöllistämiseen varatun varaaman määrärahan merkittävä supistuminen. Vuonna 2016 kaupungin palvelualueilla ja liikelaitoksissa oli 395 (TP 2015: 687) palkkatuella työllistettyä, joista alle 30-vuotiaita oli 53 henkilöä (13,4 %), yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita tai työttömänä 24 kuukautta 28 kuukauden aikana oli 154 (39 %), velvoitettyöllistettyjä 145 (36,7 %) sekä sairauden tai vammän perusteella työllistettyjä oli 4 (1%) henkilöä. Velvoitettyöllistetyt ovat työllistetty kunnan työllistämiselveloitteen perusteella. Oppisopimuksella kaupungin hallintokunnissa ja liikelaitoksissa on työllistettyä 34 henkilöä (8,6 %).

Kaupungin tarjoamiin kesätoihin työllistyi Oulun kaupungin palvelualueille 885 opiskelijaa (yli 18 -vuotiaat), joista suoraan avoimen haun kautta yksiköihin sijoittui 794 henkilöä. Nuorten työllisyys- palveluiden toimesta toimeentulotukiperusteisesti kaupungin yksiköihin kesätyöhön osoitettiin 154 opiskelijaa.

Työllisyyden hoitoon varatuilla määrärahoilla toteutetussa kesätyösetelikampanjassa jaettiin oululaisille 15- 17-vuotiaille nuorille noin 6 500 (a' 280 euroa) kesätyöseteliä. Seteleitä palautui kaikkiaan 3 797 seteliä (v. 2015: 3 842 seteliä). Nuorista työllistyi 77,3 % yrityksiin ja yhdistyksiin/säätiöihin 22,7 %. Nuorten kesätyöyrittäjyyskampanja toteutettiin yhdessä OuluES:n ja Business Oulun kanssa. OuluES:n koordinoimassa kesätyöyrittäjäprojektissa oli mukana yhteensä 16 oululaista nuorta ja yrityksiä perustettiin 13 kpl. Oulun kaupungin kesätyöyrittäjyystuen suuruus oli 280 € ja tuki oli vaihtoehtoinen kesätyösetelille.

Työllistämismäärärahan tuella on työllistetty jo vuosia eri syistä tulottomina toimeentulotukea hake- neita nk. Arpeetti -toiminnan kautta. Arpeetin kohderyhmänä ovat mm. opintoetuksia saamattomat

sosiaalisen luototuksen kriteerien ulkopuolelle jäävät tulottomat opiskelijat. Vuoden 2016 aikana Arpeetti -toiminnan kautta työllistettiin 66 henkilöä (TP 2015 66 henkilöä). 2016 syksyllä käynnistetyn laajennetun Arpeetti -toiminnan kautta työllistettiin 300 päivää työmarkkinatukea saaneita henkilöitä joilla on aktiivinen toimeentuloasiakkuus ja joilla on ollut vaikeuksia työllistyä palkkatuella yhteensä 6 henkilöä.

Työllistämisen lisäksi kaupungin yksiköissä toteutettiin muita työllisyttä edistäviä palveluita, kuten työkokeilua ja kuntouttavaa työtoimintaa. Vuonna 2016 työkokeilussa oli kaupungin yksiköissä yhteensä 1 358 henkilöä. Kuntouttavassa työtoiminnassa oli 1 298 eri henkilöä (TP 2015: 1092), palvelun toteutuksessa kasvua edelliseen vuoteen 15,9 %. Oulussa kuntouttavaan työtoimintaan ohjaututaan hyvinvointikeskusten sosiaalipalveluista sekä työllisyyspalveluista; työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (Oulun TYP), Nuorten työllisyyspalveluista ja Työllisyyspalvelut -hankkeesta. Kuukausittain kuntouttavan työtoiminnan asiakkuuksia oli keskimäärin 486 asiakasta/kk. Asiakkaisista 73 % ohjautui työllisyyspalveluista ja hyvinvointikeskusten sosiaalipalveluista 27 %. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään Oulun kaupungin yksiköiden ja valtion lisäksi yhteistyönä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Asiakkaita Oulun kaupungin eri yksiköissä on ollut keskimäärin 38 %, valtiolla 1 % ja kolmannen sektorin toimijoilla 61 %.

Yhteisöille (yhdistykset, säätiöt, järjestöt) on vuoden 2016 aikana myönnetty työllistämiseen kunta-

lisäpäätöksiä 300 eri henkilön työsuhteeseen, heistä 89 henkilöä työllistyi oppisopimuskoulutustyösuhteeseen. 199 henkilölle palkkatuen ja kuntalisän myöntämisen peruste oli 24 kuukauden työttömyys 28 kuukauden aikana ja 14 henkilölle sairauden tai vamman vuoksi. Vuoden 2015 aikana alkaneiden työsuhteiden kuntalisäpäätöksiä jatkettiin yhteensä 116 henkilölle. Yhdistysten työllistäminen on vaikeutunut merkittävästi vuosien 2015 ja 2016 aikana valtion palkkatukimäärärahojen tilanteen vuoksi. Työllistäviä yhdistyksiä, joille kuntalisää myönnettiin, oli vuonna 2016 kaikkiaan 40 yhdistystä. Tämä oli 45 yhdistystä vähemmän kuin vuonna 2015 ja 84 vähemmän kuin vuonna 2014, jolloin palkkatuen ja kuntalisän avulla työllistäviä yhdistyksiä oli 124 ja työllistettynä 716 henkilöä. Yhdistysten ja yhteisöjen oppisopimustyöllistämisen edistämiseksi Oulun kaupunki toteutti 2016 IDEA-haastekampanjan, jossa on mukana 12 yhdistystä ja 16 oppisopimusopiskelijaa, joista 11 on alle 30-vuotiaita nuoria.

Vuoden 2016 aikana on tuettu yritysten työllistämistä myöntämällä kuntalisää 38 eri yritykselle ja tehty kuntalisäpäätöksiä 44 eri henkilön työllistämiseen. Oppisopimustyösuhteista koulutusta yritysten kuntalisällä tuettiin 37 henkilön osalta. Valtion palkkatukien myöntökriteerien ja työllistämiseen varattujen määrärahojen rajoitteiden vuoksi, Oulun kaupunki jatkoi vuoden 2016 aikana vuonna 2015 pilotoitua pk-yrityksille suunnattua Työllistämisbonuksen rahoitusmallia. Työllistämisbonuksella tuettiin 26 yrityksen ja yhteensä 35 henkilön työllistämistä.

Kaupunginhallituksen henkilöstö

Kaupunginhallituksen alainen henkilöstö: kaupunginjohtajisto, sisäinen tarkastus, työllisyyden edistäminen ja konsernihallinto

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstö Kulut, €
31.12.2015	110	79	189	159,7	10 706 974
31.12.2016	109	75	184	155,5	10 287 300
Muutos	-1	-4	-5	-4,2	-419 674

Konsernihallinto

1 000 €	TA2016	TA-muutokset	TA2016 +muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Toimintatulot	2 775	-487	2 288	1 886	402	82 %
Toimintamenot	-19 637	368	-19 269	-16 502	-2 767	86 %
Toimintakate	-16 862	-119	-16 981	-14 616	-2 365	86 %

Toimintaympäristön muutos

Uusi johtamisjärjestelmä ja organisaatio astui voimaan 1.4.2016 alkaen. Uudessa organisaatiossa konsernihallintoa johtaa kaupunginjohtaja, ja se jakautuu konserniohjauksen ja konsernipalvelujen yksiköihin. Kaupunginjohtaja, talousjohtaja ja henkilöstöjohtaja ja heidän suorat alaisensa kuuluvat konserniohjaus -yksikköön.

Työtä jatkettiin loppuvuoden aikana käynnistämällä selvitys elinvoimasta ja kaupunkioorganisaation roolista tulevaisuuden kunnassa. Samassa yhteydessä valmisteltiin työllisyyspalvelujen ja elinkeinoelämän yhteensovitusta. Syksyn aikana myös käynnistettiin uuden kuntalain edellyttämä hallintosäännön valmistelu. Edellä mainitut asiat tulevat päätöksentekoon alkuvuodesta 2017. Konsernihallinnon organisaatiouudistuksen pohjalta valmisteltiin uusi konsernihallinnon toimintasääntö, joka tuli voimaan joulukuussa 2016.

Konserniohjaus -yksikön tehtävä on huolehtia kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja jaoston päätösvalmistelusta, konsernin yhteisöjen omistajaohjauksesta, kaupungin toimintaan ja poliittisen päätöksentekoon liittyvän hallinnon järjestämisestä sekä henkilöstöpolitiikasta. Konserniohjauksen tehtävät on jaettu kaupunginjohtajan, talousjohtajan ja henkilöstöjohtajan kesken.

Konsernipalvelut-yksikön tehtävänä puolestaan on toimia ylimmän johdon määrittelemissä asiantuntija- ja ohjaustehtävissä ja järjestää keskitetyt asiantuntijapalvelut kaupunkikonsernille. Konsernipalvelut-yksikön johtajan tehtävänä on vastata konsernipalvelut -yksikön operatiivisesta toiminnasta, henkilöresursseista sekä ryhmien yhteistoiminnasta. Konsernipalvelut-yksikön johtajan esimiehenä toimii henkilöstöjohtaja.

Konsernipalvelut -yksikön ryhmät ovat Lakipalvelut, Hallinnon ja henkilöstön asiantuntijat, Asianhallinta, Työllisyyspalvelut, Viestintä, Talous, Rahoitus, Kaupunkistrategia, Tietojohdaminen, Tietohallinto sekä

vuoden loppuun asti Konsernipalveluihin kuulunut Yhteisötoiminta, joka siirtyi vuoden 2017 alusta sivistys- ja kulttuuripalveluihin organisatorisesti. Samassa yhteydessä siirtyvät vaikuttajatoimielimet (Tasa-arvotoimikunta, Lähidemokratiatoimikunta, Maahanmuuttajaneuvosto, Vammaisneuvosto, Vanhusneuvosto) sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisuuteen.

Vuoden 2016 aikana suomalaisen julkisen sektorin keskeiset uudistushankkeet olivat sosiaali- ja terveys- sekä maakuntauudistukset, joiden molempien osalta lakivalmistelut etenivät pitkälle luonnosvaiheisiin työllistäen kuntien hallintoja erilaisin selviytystehtävin. Myös Oulussa konsernihallinnon johto ja monet asiantuntijat ovat olleet mukana näissä selvittelyissä ja tulevan maakunnan valmistelutehtävissä laajasti. Samanaikaisesti myös tulevaisuuden kunnan valmistelua on käynnistetty, sillä maakuntauudistus tuo mukanaan suuria muutoksia myös kuntien toimintaan.

Vuoden 2016 aikana Oulussa tapahtui hienoinen käänne: yritysten toiminnassa alkoi orastaa uuden kasvun aika, minkä myötä myös työttömyys laski loppuvuodesta hiukkasen.

Konsernihallinnon menot alittivat talousarvion, toteuma 86 %. Suurimmat muutokset kohdistuvat henkilöstömenoihin ja palvelujen ostoihin. Henkilöstömenoissa kaikkia avoimena olevia tehtäviä ja irtisanoutumisten myötä avoimeksi tulleita tehtäviä ei täytetty. Virka- ja työvapaat, vapaaehtoiset vapaat sekä eläkkeelle jäännit ovat vähentäneet myös toimintamenoja.

Tietohallinnon käyttösuunnitelma ei toteutunut täysimääräisenä. IT-ostojen alitusta selittävät mm. ICT-osaamisen ja käyttövaltuushallinnan -kehittämissuunnitelmien viivästyminen sekä ICT-varautumisen kehittämistoimenpiteiden valmistuminen ja kustannusten uudelleen kohdentaminen hallintokuntiin.

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on osa kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmää ja sen tehtävänä on tuottaa lisäarvoa kaupunginjohdolle päätöksentekoon ja avustaa johtoa heidän valvontavelvoitteensa toteutuksessa. Sisäinen tarkastus toimii suoraa kaupunginjohtajan alaisuudessa.

Kaupunginhallituksen tehtävänä kuntalain (39 §) mukaan on huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Tarkastustoimikunta on kaupunginhallituksen alainen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyttä ja tehokkuutta arvioiva ja kehittävä toimielin. Sen tehtävänä on mm. tuoda esille tarkastustarpeita kaupunginjohtajan hyväksymään sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelmaan ja valmistella sisäisen valvonnan ja

konsernivalvonnan selonteot kaupungin toimintakertomukseen. asiat valmistelee tarkastustoimikunnalle sisäinen tarkastus. Tarkastustoimikunta kokoontui neljä kertaa vuonna 2016.

Sisäinen tarkastus raportoi toimintaohjeensa mukaisesti tekemiensä arviointien ja tarkastusten tuloksista tarkastustoimikuntaa, kaupunginjohtajaa ja tarkastuskohdetta. Pääpaino vuoden 2016 arviointi- ja tarkastustyössä oli sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisen toimivuuden ja tuloksellisuuden sekä hyvän hallintotavan toteutuminen johtamis- ja toimintaprosesseissa. Yksi keskeisimmistä kehittämissuosituksista liittyi toiminnan eettisyyteen ja johtamiseen, vastuuseen esimiehen valvontavelvoitteesta ja sen toteutumisesta. Annettujen kehittämissuosituksien täytäntöönpanosta ja toteutuksesta vastaa aina tarkastuskohteen johto. Tarkastushavainnoista ja annetuista kehittämissuosituksista on raportoitu kirjallisesti puolivuositain kaupunginhallitusta, tarkastuslautakuntaa ja tilintarkastajaa. Arviointi- ja tarkastustyön lisäksi sisäinen tarkastus on osallistunut valvonnan asiantuntijana eri työryhmiin (hallintosäännön päivitys ja avustusten yleisperiaatteiden valmistelutyö). Osana tilinpäätösprosessia hallintokuntien johtoryhmissä toteutettiin ZEF – kyselyn avulla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointi. Kyselyn tulokset kokoa ja analysoi sisäinen tarkastus. Hallintokuntien johto ja toimielimet voivat hyödyntää niitä sisäisen valvonnan selonteon valmistelussa ja kehittäessään sisäistä valvontajärjestelmäänsä. Itsearviointi on toteutettu kaksi kertaa valtuustokaudessa.

Sisäisessä tarkastuksen henkilöstöön kuuluu tarkastuspäällikkö ja kaksi sisäistä tarkastajaa. Vuonna 2016 sisäisen tarkastuksen todellinen toteutunut työpanos oli 65 % laskennallisesta kokonaistyöpänokesta (htv). Tämä vaikutti osaltaan tarkastustyön tuloksellisuuteen. Vuosisuunnitelmassa olleita tarkastuskohteita priorisoitiin ja osa siirrettiin vuodelle 2017. Sisäisen tarkastuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2016 -2018 asetetut tavoitteet; osaamisen vahvistaminen, resurssien oikea ja tarkoituksenmukainen kohdentaminen sekä sisäisen ja ulkoisen tarkastustyön asianmukainen koordinointi, ohjasivat toiminnan kehittämistyötä. Sen tarkoituksena on varmistaa laadukas arviointi- ja tarkastustyö, mikä tuottaa johdolle lisäarvoa johtamistyön ja päätöksenteon tueksi. Tarkastusprosessin menetelmäkuvaus tehtiin tarkastustoimien yhteistyönä IMS -järjestelmään.

Omistajaohjaus

Omistajaohjauksen yksi keskeinen tehtävä on konsernirakenteen ja liiketoiminnan kehittäminen. Tilikaudella 2016 valmisteltiin mm. esitykset ammatillisen ja aikuiskoulutuksen yhdistymisestä Oulu-konsernissa, Oulun kaupungin ja PPSHP:n yhteisen työterveysyhtiön ja yhteisen tuotantotehtävien perustamisesta ja Oulun Konttori liikelaitoksen toimintojen siirtämisestä Monetra Oy:lle.

Kuntaliiton suositus on, että omistajaohjauksen tuloksellisuutta arvioidaan vuosittain ja omistajaohjauksyksikkö valmisteli arvioinnin ensimmäisen keran. Konserni- ja hyvä hallinto- ja johtamistapaohje päivitettiin uuden johtamisjärjestelmän mukaisiksi.

Tytär- ja osakkuusyhteisöjen toiminnan ohjauksen ja valvonnan osalta yksikkö valmisteli yhtiökouksissa käsiteltävien asioiden omistajan evästyksen yhtiökokousedustajille, vuosittain laadittavan tytäryhteisöraportin ja tytäryhteisöjen neljännesvuositietojen katsaukset. Omistajaohjauskeskustelut pidettiin merkittävimpien tytäryhteisöjen kanssa. Tytäryhteisöjen talousarviotavoitteet valmisteltiin syksyllä.

Uusien omistajapoliittisten linjausten valmistelu aloitettiin kesällä ja konsernihallinnon esitys valmistuu helmikuussa 2017. Omistajaohjaukselle kuuluu konsernijaoston valmistelija - ja sihteeritehtävät. Konsernijaosto kokoontui vuoden aikana 19 kertaa ja teki päätökset 87 asiasta.

Omistajaohjausyksikön tehtäviä ovat myös erillisinvestointikohteiden tarve- ja hankeselvitystyöryhmien veto-vastuut. Vuoden 2016 aikana tällaisia työryhmiä oli 15, joista osa jatkaa vuodelle 2017. Keskeisemmät selvitystyöt kohdistuvat Ouluhallin peruskorjaukseen ja laajennukseen, Pateniemen suuralueen päivähoiton järjestämiseen sekä Kiimingin ja Oulunsalon kouluhankkeisiin. Lisäksi omistajaohjausryhmän vastuulla on maankäytön toteuttamishjelman (MATO) laadinta. Vuoden 2016 syksyllä aloitettiin 12. MATO:n valmistelu. MATO:sta on tarkempi selostus kohdassa Maankäyttö ja asuntorakentaminen.

Omistajaohjausyksikön tehtävänä on riskienhallinnan koordinointi ja kehittäminen. Tehtävän toteuttamista varten asetettiin lokakuussa 2012 kokonaisvaltaisen riskienhallinnan työryhmä (KORI-työryhmä), jonka puheenjohtajuus ja sihteeritehtävät kuuluvat omistajaohjausryhmälle. Työryhmän tehtävänä on kaupunkikonsernin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan koordinointi, kehittäminen ja tukeminen sekä merkittävien riskien kokoaminen ja arviointi. Työryhmä valmisteli Oulun kaupungin talousarvioon konsernin riskianalyysin ja tilinpäätökseen arvion merkittävimmistä riskeistä sekä selonteon konsernivalvonnan järjestämisestä. Työryhmä perehtyi vuonna 2016 sivistys- ja kulttuuripalveluiden, Oulun Satama Oy:n, ScanLab Oy:n, Oulun Jätehuolto Oy:n, yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden, Oulun seudun ympäristötoimiliikelaitoksen ja Oulun Kaupungintatteri Oy:n riskienhallintaan pyytämällä kyseiset yksiköt esittelemään kokonaisvaltaista riskienhallintaansa kori-ryhmän kokouksiin. Työryhmä koostuu konsernipalveluiden asiantuntijoista.

Kuntalaisvaikuttaminen ja yhteisötoiminta

Osana johtamisjärjestelmää on valmisteltu Kuntalaisvaikuttaminen ja yhteisötoiminta siirrettäväksi osaksi sivistys- ja kulttuuripalveluja v. 2017 alusta Kaupunginhallituksen päätöksellä 17.10.2016 § 283. Osallisuuden kokonaisuuden kehittäminen toteutetaan sivistys- ja kulttuuripalveluissa v. 2017.

Demokratiatilinpäätöskoulutus on järjestetty keväällä henkilöstölle ja luottamushenkilöille. Demokratiapäivä on toteutettu lokakuussa yhteistyössä sivistys- ja kulttuuripalvelujen Kuntalaislähtöinen kaupunkikehittäminen projektin kanssa. Nuorten vaikuttajapäivään on osallistuttu syksyllä.

Oulun raateja on toteutettu yhteensä viisi tilaisuutta. Yksi tilaisuus toteutui koskien torin rannan suunnitelmia ja neljä alueellista tilaisuutta kouluverkkoiselvityksestä. Alueellisten yhteistyöryhmien kokouksia on järjestetty 21 suuralueella: asukkaat ovat saaneet osallistua ja vaikuttaa alueellisen toimintarahan esitysten tekemiseen osallistuvan budjetoinnin keinoin sekä alueellisiin asioihin. Kuntalaisten alueellista, omaehtoista toimintaa on tuettu yhteisötoiminnan avustuksilla.

Korvensuoran asukastuvan muuttoa on valmisteltu Talvikankaan koulun yhteyteen, aloitus v. 2017 alusta. Hyvinvointipiste Välkkeen laajennusremontti on käynnistetty loppuvuodesta. Hyvinvointiluotsitoiminta on toteutunut sisäisenä hankkeena v. 2013-16. Viimeinen opiskelija valmistui 31.12.2016. Toimintaa ei tässä muodossa enää jatketa. Loppuraportti viedään Kehittämisaostolle keväällä 2017.

Vammais- ja vanhusneuvostojen toimintaan on osallistuttu mm. kokouksissa ja talouden seurannalla.

Avoimen hallinnon toimintasuunnitelman laatiminen on aloitettu syksyllä 2016 palvelualueet ylittävänä työryhmätyöskentelynä. Henkilöstölle ja luottamushenkilöille on järjestetty avoimen hallinnon koulutus syksyllä yhteistyössä Valtiovarainministeriön ja Kotimaisten kielten keskuksen kanssa.

Toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuussuunnitelmien raportointi palvelualueilta, liikelaitoksista ja osakeyhtiöiltä koostetaan v. 2016 koskien alkuvuodesta 2017 tasa-arvotoimikunnalle. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutus on järjestetty syksyllä henkilöstölle ja luottamushenkilöille.

Monikulttuurikeskus Villa Victor on vuoden 2016 toimintasuunnitelman mukaisesti edistänyt vuorovaikutusta ja yhteistyötä eri viranomaisten, palveluntuottajien ja asiakkaiden kesken toimimalla linkkinä eri tahojen välillä ja järjestämällä tapahtumia, jossa eri toimijat kohtaavat. Alkukartoitusten käynnistämisen, Welcome to Oulu-kurssien ja monikielisen ohjauspalvelun lisäämisen myötä Villa Victor on pystynyt entistä tehokkaammin jakamaan tietoa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja yhteiskunnan tarjoamista palveluista. Muutto uusiin tiloihin elokuussa on mahdollistanut asiakkaille palveluiden paremman saavutettavuuden ja tehostanut ja helpottanut työyhteisön toimintaa. Lisäksi se on mahdollistanut suomen kielen opetustarjonnan lisäämisen asiakkaiden tarpeiden mukaan.

Omakielistä ohjaus- ja neuvontapalvelua on järjestetty Villa Victorissa kahdeksalla eri kielellä. Palvelua on kehitetty kouluttamalla neuvoja, seuraamalla asiakaskäyntien määrää ja aihetta sekä lisäämällä kielitarjontaa. Uuden kotouttamisohjelman valmisteluvaiheessa on kuultu eri maahanmuuttajajärjestöjä. Lisäksi heidän kanssaan on pidetty aktiivisesti yhteyttä ja tarjottu tiloja toimintaa varten.

Maahanmuuttajaraadin toteuttaminen on päätetty siirtää keväälle 2017 Kaikkien vaalit -vaalikiertueen yhteyteen ennen kunnallisvaaleja. Maahanmuuttajaneuvoston jäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti eri ohjausryhmiin asiantuntijajäsenenä, verkostoituneet kansallisesti ja kansainvälisesti ja järjestäneet ensimmäisen ison tapahtuman.

Viestintä

Toimintavuonna 2016 Viestintä-ryhmä palveli aktiivisesti mediaa lehdistötiedotteilla, tiedotustilaisuuksilla ja etsimällä vastauksia median esittämiin kysymyksiin. Ryhmä viesti aktiivisesti kaikissa ajankohtaisissa asioissa, kuten kouluverkkouudistamiseen liittyvissä aiheissa.

Oulun kaupungin tiedotuslehti Oulu-posti ilmestyi vuonna 2016 neljä kertaa ja lisäksi tuotettiin kaksi kertaa lehden yhteydessä ikäihmisille suunnattu 65+liite. Lehti jaettiin kaikkiin Oulun alueen kotitalouksiin (jakelu 108 210 kpl). Lehden sisältöjä jaettiin monikanavaisesti myös Oulun kaupungin sosiaalisen median eri kanavissa ja verkkosivustolla.

Oulun kaupungin viestintäsuunnitelmaa toteutettiin koko vuoden ajan. Tavoitteena oli uusien ajatuksien herättely ja keskusteluun innostaminen. Pääpaino keväällä 2016 oli kouluverkkosuunnitelman viestintäsuunnittelussa ja viestinnän toteuttamisessa. Keskustelutilaisuuksia pidettiin ja niitä lähetettiin suorina lähetyksinä internetin kautta.

Kaupunginvaltuuston kokoukset lähetettiin suorina nettilähetyksinä ja kaupunginjohtajan talousarvioesitys 2017 julkistettiin suorana lähetyksenä. Suorien lähetysten näyttökertoja tilastoitu yhteensä 10 393.

Viestinnän ohjausryhmä kokoontui toimintavuonna joka kolmas viikko, viestintäryhmä myös joka kolmas viikko. Viestintää linjattiin ja toteutettiin koko kaupunkiorganisaation toimintoihin liittyen.

Viestintäryhmä kehitti osaamistaan videoiden käytöstä viestinnässä kouluttautumalla aiheeseen. Videoiden käytöstä viestinnässä laadittiin ohjeistus. Videoiden tekoa varten hankittiin laitteistoa ja musiikkeja sekä tehtiin videoissa käytettävää kuvamateriaalia.

Vuoden aikana järjestettiin koulutusta sosiaalisen median hyödyntämisestä asiantuntijatyössä ja kaupungin toiminnassa. Syksyllä järjestettiin myös ensimmäistä kertaa tekstitaitojen ja blogikirjoittamisen pienryhmäopetusta.

Viestinnän henkilöstö osallistui aktiivisesti kriisiviestinnän suunnitteluun yhteistyössä kaupungin riskienhallinnan kanssa.

Kaupungin viestintä osallistui myös esimerkiksi TERVA-viestintäryhmän toimintaan yhdessä TE-keskuksen, Pohjois-Pohjanmaan liiton, Ely-keskuksen, Oulun yliopiston, Oulun ammattikorkeakoulun, Avi:n ja kaupungin työllisyyspalveluiden kanssa. Maakuntaudistuksen viestintään nimettiin kaksi henkilöä, jotka vuorottelivat maakuntaudistuksen viestintäryhmän kokouksissa. Intranet Akkunaan luotiin maakuntaudistuksen viestintää varten oma sivu kaupungin henkilöstöä varten.

Viestinnän henkilöstö oli aktiivisesti mukana viestimässä Veteraanipäivän valtakunnallisesta päätapah- tumasta, joka järjestettiin vuonna 2016 Oulussa ja joka sai runsaasti valtakunnallista mediahuomiota. Kaupungin viestintä osallistui myös Kalevan kisojen tiedottamiseen monesta eri näkökulmasta.

Aktiivista viestintää aiheutui myös Norjan kuningasparin vierailuun liittyen sekä Venäjän pääministeri Medvedevin vierailuun liittyen.

Viestinnän henkilöstö osallistui Suomi 100 -juhlavuoden valmisteluun yhdessä kaupungin tapahtumatiimin kanssa. Suomi 100 -juhlavuoden viestintää toteutettiin loppuvuodesta 2016 jo runsaasti: tapahtumiin liittyen oli tiedotusta ja ennakkomarkkinointia kaikissa viestinnän kanavissa. Erikoistempauksina oli Suomi 100 -juhlavuoden aloitus uudenvuodenaattona, joka lähetettiin suorana nettilähetyksenä ja joka näkyi vahvasti kaupungin eri some-kanavissa. Myös Saara Aallon menestystä Britannian X-Factorissa tiedotettiin ja käytettiin aktiivisesti Oulun kaupungin markkinoinnissa.

Oulun väkiluku ylitti 200 000 asukasta syksyllä 2016 ja siihen liittyen järjestettiin kaupungintalon avoimet ovet –tapahtuma ja vastaanotto satunnaisotannalla kutsutuille kaupunkilaisille. Tapahtuma sai runsaan huomion mediassa ja kävijöitä riitti koko tapahtuman ajan ruuhkaksi asti.

Some

Sosiaalisen median käyttöä linjattiin ja ohjeistettiin koko konsernin tasolla. Sosiaalisen median käyttöön järjestettiin useita koulutustilaisuuksia eri toimialojen henkilöstölle. Sosiaalisen median kehittämistä varten luotu some-tiimi kokoontui muutaman kerran.

Kaupungin sosiaalisen median seuraajamäärät ovat olleet jatkuvasti nousussa. Vuoden 2016 lopussa kaupungin Facebook-sivulla oli 14 800 seuraajaa, Twitter-tilillä seuraajia oli 6700, LinkedInissä 2216 seuraajaa ja Youtubessa 147 147 kpl näyttökertaa ja Yuotube kanavan tilaajia 548.

Kaupungin Instagram-tiliä seurasi 5100 henkilöä. Pohdintaa sosiaalisen median osalta aiheutti muun muassa viestinnän ja asiakaspalvelun rajapinnat sosiaalisen median osalta.

Työyhteisöviestintä

Intranet Akkuna on kaupungin työyhteisöviestinnän keskeinen kanava, joka tarjoaa henkilöstölle työssä tarvittavaa ajankohtaistietoa sekä pääsyn keskeiseen organisaatietietoon. Akkunalla pyritään tukemaan muutosten eteenpäinvientiä kaupunkiorganisaatiossa.

Akkunan sisällöntuotantoon ja sen laatuun panostettiin myös vuonna 2016. Toimituskunta kokoontui vuoden aikana neljä kertaa käymään läpi Akkunaan tulleita juttuaiheita. Keskeisiä teemoja Akkunassa olivat mm. asiakaslähtöisyys, poikkitoiminnallisuus ja yhdessä tekeminen, työhyvinvointi, digitalisaatio ja muuttuva työ, organisaation uudistuminen, tulevaisuuden kunta, esimiestyön kehittäminen ja kaupunkikuluttuuri.

Kaupungille laadittiin henkilöstökertomus, jonka sisältöjä hyödynnettiin myös Akkunassa.

Loppuvuodesta toteutetun Akkunan uutisten palautekyselyn tulosten perusteella Akkunan sisältöjä kehitetään edelleen. Kyselyn perusteella Akkunan toimitettuja juttuja pidettiin laadukkaina ja henkilöstön tarpeita palvelevana.

Työyhteisöviestinnän tehostaminen on yksi kaupungin työhyvinvointiohjelman tavoitteista. Esimiesten viestintäosaamista edistettiin kouluttamalla esimiehiä kaupungin työyhteisöviestinnän käytäntöihin osana esimiespassi-valmennuksia sekä järjestämällä esimiesten ryhmille räätälöityä työyhteisöviestinnän koulutusta.

Verkkoviestintä

Oulun kaupungin julkisilla verkkosivuilla www.ouka.fi oli vuoden 2016 aikana noin 2,5 miljoonaa yksilöityä kävijää, jotka tekivät pyöreästi 24 miljoonaa sivulatausta. Suosituimpia käyntikohteita olivat etusivun lisäksi joukkoliikenne, koulutus ja opiskelu, kirjasto sekä avoimet työpaikat.

Verkkosivujen tekninen ympäristö siirtyi uuden kumppaniyrityksen Solitan hoidettavaksi. Sivuston julkaisujärjestelmästä otettiin kesällä käyttöön uusi versio, joka mahdollistaa eri päätelaitteisiin mukautuvien sivujen tekemisen. Sivuston laajamittainen uudistustyö aloitettiin kumppaniyrityksen kanssa kesäkuussa.

Verkkoviestinnän saavutettavuuteen panostettiin vuoden aikana järjestämällä koulutusta ja laatimalla saavutettavuusohjeet verkkopalveluiden suunnittelijoille ja sisällöntuottajille. Saavutettavuus otettiin huomioon myös ouka.fi-sivuston uudistuksessa.

Ouka.fi:n ja Akkunan pääkäyttäjille järjestettiin koulutusta Google Analytics -analytiikkaohjelman hyödyntämisestä. Akkunan kehitystyötä jatkettiin viestinnän, tietohallinnon, Oulun Tietotekniikan sekä ylläpitokumppani HIQ:n yhteistyönä. Akkunan kehittämistä ohjaava foorumi kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa ja Akkunan kehittämistiimi säännöllisesti kuukausittain.

Akkunan hallintamallia ja tiekarttaa päivitettiin ja käynnistettiin tietotyön kehittämisohjelman suunnittelu. Tavoitteena on uudistaa työntekijöiden työtapoja ja tarjota työntekijöille ajanmukaiset työvälineet, joilla moderni tietotyö mahdollistuu.

Akkunan työtilojen etusivua ja työtilojen tilauskäytäntöjä uudistettiin. Työtiloille myös laadittiin metatietomalli parantamaan dokumentinhallintaa. Akkunaan kehitettiin myös uusitut työkalu- ja käyttöohjesivut.

Kaupunkimarkkinointi ja brändinhallinta

Vuoden 2014 alussa hyväksyttyä Oulun brändikä-sikirjaa on jatkoyöstetty. Henkilöstöä ja yhteistyö-kumppaneita on ohjattu brändin käyttöön ja so-veltamiseen. Oulu-brändiä kehitetään ja valvotaan aktiivisesti brändikä-sikirjan ja kaupunkistrategian mukaisesti.

Oulun kaupunkiseudun yhteismarkkinointi

Oulun kaupunkiseudun yhteismarkkinointia jätet-tiin kaupunginhallituksen hyväksymin periaattein myös vuoden 2016 ajan. Oulun kaupungin yhteis-markkinoinnin rahoitusosuus v. 2016 oli n. 305 000 euroa ja se rahoitettiin Kehittämisrahastosta. Mark-kinoinnin kärjet v. 2016 olivat: ICT ja ja digitalisaatio, Tulevaisuuden terveys ja Tapahtumat ja elämykset.

Vuodenvaihteessa 2016-2017 toteutettiin Yhteis-markkinoinnin ja Oulun kaupungin kampanja liittyen Oulun asukasluvun 200 000 rajan rikkoutumiseen ja siten Suomen 5. suurimmaksi kaupungiksi nou-suun. Kampanja toteutettiin Oulu-valokuvilla vuo-rovaikutteisena somessa ja Helsingin rautatien metroasemalla.

Henkilöstö

Kunnalliseen yleiseen virka- ja työehtosopimukseen (KVTES) kuuluvien osalta (n. 7 500 työntekijää) työn vaativuuden arviointiin sovittiin tavoitepalkat hin-noittelukohdittain ja aikataulutettiin niiden toteut-taminen.

Työhyvinvoinnin kehittämisen tukena on toimi-nut työhyvinvointiohjelma, joka sisältää konkreet-tisia toimenpiteitä työhyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain. Syk-syllä 2016 toteutettiin Kunta10 -työhyvinvointikyse-ly. Kevään 2017 aikana käydään Kunta10 tulokset lä-pi toimialakohtaisesti työnjohtoalueittain ja sovitaan kehittämistoimenpiteet organisaatiotasoin.

Osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä tuettiin keski-tetyllä koulutuksella sekä toimialojen järjestämällä ammatillisella täydennys- ja lisäkoulutuksella.

Esimiesosaamisen kehittämistä esimiespassivalmen-nuksen muodossa jätettiin. Valmennukseen osallis-tui koko kaupungin osalta 139 esimiestä. Johtamisen ja esimiestyön kehittämistä tuettiin myös tarjoamal-

la osallistumismahdollisuuksia alueen oppisopimus-rahoitteisiin johtamisen erikoisammattitutkintoihin (JEAT) ja lähiesimiehen ammattitutkintoihin.

Myös oppisopimusrahoitteisiin johtamisen erikois-ammattitutkintoihin osallistuttiin aktiivisesti. Uuteen lähiesimiestyön ammattitutkintoon osallistui muuta-mia henkilöitä.

Työhyvinvointikorttikoulutukseen osallistui 167 hen-kilöä. Koulutus vahvistaa käsitystä työhyvinvoinnin merkityksestä ja auttaa työhyvinvoinnin kehittämi-nessä.

Henkilöstö osallistui myös omaan substanssialaan liittyviin ammatillisiin erityis- ja täydennyskoulutuk-siin konsernihallinnon koulutussuunnitelman mukai-sesti.

Henkilöstön vapaa-ajan liikuntaa tuettiin käytössä olevan Smartum –kortin avulla. Oulu – Koillismaan pelastuslaitoksen operatiivisen pelastuksen, ensihoi-don ja hallinnon henkilöstössä käynnistettiin yksilö-ohjaustoimintamalli. Pilottiin valittiin kaksikymmen-tä henkilöä, joilla on vähäinen liikunta-aktiivisuus ja/ tai sairaudesta johtuva toimintakyvyn rajoite. Ou-lun Työterveyden, Virpiniemen liikuntaopiston ja henkilöstöliikunnan yhteistyötoimintamallia jätet-tiin ammattiryhmille, jossa työ ja työssä jaksaminen edellyttävät hyvää fyysistä kuntoa. Resurssiviisautta työmatkaliikenteeseen – hankkeessa yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden ja palvelualueiden yhteistyö-nä valmistui Oulun kaupungin liikkumissuunnitelma 2016, joka toi tietoa kulkutapavalinnoista ja kestä-vän liikkumisen esteistä ja kehittämiskohteista. Ta-voitteena on kasvattaa joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn kulkutapoja.

Varhaisen tuen mallin mukaista toimintaa jätettiin ja sen käyttöä tehostettiin esimiehille sähköpostiin tulevan sairauspoissaolohälytyksen avulla (ESS-jär-jestelmä).

Esimiehen ja työntekijän välisten puheeksi otto-keskustelujen määrä kasvoi. Käytyjen keskustelujen pohjalta on ryhdytty toimenpiteisiin työntekijän työ-kyvyn säilyttämiseksi.

Keskitettyssä uudelleensijoitustoiminnassa toi-minta jatkui toimintamallin mukaisesti. Uudelleen-sijoitusohje päivitettiin ja hyväksyttiin henkilöstötoi-mikunnassa.

Toimialojen sisäisten työkykykoordinaattoreiden toiminta jatkuu ja sitä on tehostettu mm. lisäämällä hyvinvointipalveluiden resurssiin yksi kokopäiväinen koordinaattori.

Uudelleensijoitusverkosto kokoontui säännöllisesti. Se arvioi ja kehittää toimintaa aktiivisen yhteistyön kautta.

Työkykyjohtamisen malli sekä siihen liittyvä seurantalomake hyväksyttiin henkilöstötoimikunnassa. Mallissa on avattu eri toimijoiden roolit yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Tavoitteiden toteutumista seurataan kaupunki- ja toimialuetasolla.

Tehtävien täyttökielto jatkui (Kh 28.5.2013 § 339). Projekti- ja hallinnollisia tehtäviä koskevat täyttöluvat käsiteltiin konsernihallinnossa Kuntarekry -järjestelmän kautta.

Työsuojelutoiminnassa tehtiin toimintaohjelman 2015 – 2017 mukaisia toimia. Työmatkatapaturmia pyrittiin vähentämään tukemalla työntekijöiden turvavälineiden hankintaa 15 euron tuella. Työsuojeluparitoiminnan koulutuksia järjestettiin keskitettynä koulutuksena sekä keväällä että syksyllä useampia tilaisuuksia. Yhteistyötä vakuutusyhtiön kanssa sähköisten palveluiden ja tapaturmaraportoinnin suhteen jatkettiin edelleen.

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan toteuttamisessa jatkettiin kuntalain edellyttämiä toimenpiteitä KORITyöryhmän vuosityösuunnitelman mukaisesti. Sote- ja muille kuntarakenneuudistuksille ei vielä saatu perusteita vuoden 2016 aikana.

Varautumissuunnitelmat päivitettiin uuteen johtamisjärjestelmään ja testattiin useissa eri harjoituksissa sekä omina harjoituksina että osallistumalla muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden harjoituksiin. Varautumisessa painopiste oli johtamisvalmiuden ja -kyvyn kehittämisessä sekä yhteistoiminnassa muiden viranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa.

Palvelutuotannon turvallisuutta kehitettiin koko kouluttamalla järjestelmällisesti henkilöstöä. Turvallisuutta tuottavien palveluiden kustannustehokkuutta parannettiin arvioimalla eri toimipisteille tuotettavien turvallisuuspalveluiden tarvetta kriittisesti erityisesti koskien kameravalvonta- ja vartiointipalveluita. Avoinna ollut turvallisuusasiantuntijan tehtävä täytettiin vuoden lopussa.

Uusi valtakunnallinen turvallisuusstrategia ei valmistunut vuoden aikana. Sen valmistelutyöhön osallistuttiin olemalla mukana Oulussa järjestetyssä, sisäministerin johtamassa seminaarissa.

Vakuutusten osalta kilpailutettiin meklaripalvelut vuoden lopulla. Kilpailutuksella saavutettiin merkittäviä kustannussäästöjä.

Asianhallinta ja päätösvalmistelu

Asianhallinta on keskittynyt Sähke 2 -määräyksen mukaiseen sähköiseen käsittelyyn ja sähköiseen säilyttämiseen tiedonohjaussuunnitelmatyön avulla, joka jatkuu tulevana vuosina. Sähköiseen säilyttämiseen tullaan siirtymään vaiheittain. Loota -asian – ja dokumenttienhallintajärjestelmän kehittäminen, käytön koulutus ja käytön laajentaminen on edennyt ja jatkuu edelleen.

Päätösten valmisteluun ja valmistelun laadun parantamiseen on annettu palvelualueille se tuki, mitä palvelualueet ovat katsoneet tarvitsevänsä.

Konsernihallinnossa on valmisteltu Oulun kaupungin avustusten myöntämisten yleisperiaatteita. Yleisperiaatteet käsiteltiin kaupunginhallituksen kokouksessa 19.12.2016 (§358), jossa kaupunginhallitus päätti pyytää yleisperiaatteista lausunnot keskeisiltä avustusten myöntämistahoilta. Periaatteiden on tarkoitus tulla voimaan 1.3.2017 ja koordinaatiosta ja tarkempien ohjeiden antamisesta vastaa konsernihallinto.

Kehittäminen

6Aika ja tiedolla johtaminen

Konsernihallinto vastasi 30.6.2016 asti kuuden suurimman kaupungin (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) yhteisen 6Aika – strategian toteutuksesta Oulussa. Hankkeen keskeisenä kansallisena tavoitteena on synnyttää Suomeen uutta osaamista, liiketoimintaa ja työpaikkoja. Strategia on osa Suomen rakennerahasto-ohjelman Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 toteutusta. Tehtävät siirtyivät Avoin data ja rajapinnat –kokonaisuutta lukuun ottamatta BusinessOuluun 1.7.2016 alkaen.

Tiedolla johtamisen toimintamallia sovelletaan sekä kehitetään eteenpäin käytännön palvelualueiden ja konsernihallinnon yhteistyönä osana strategian toteuttamista, talouden ja toiminnan suunnittelua se-

kä kehittämistyötä. Tietojohdamisen kehittämistä on jatkettu myös osallistuen valtakunnalliseen Kuntatieto-ohjelma –hankkeeseen sekä alueellisten kehittämisyhmien työhön. Valtiovarainministeriön kansallisen palveluarkkitehtuuri-, ns. KaPa-lain mukainen palvelutietojen yhdenmukainen kuvaaminen käynnistyi keväällä 2016, hanke on edennyt Oulussa hyvin.

Asiakaspalvelumallin ja asiakkuuden hallinnan kehittäminen käynnistyi poikkihallinnollisena yhteistyönä, osana myös 6Aikahankkeen ja kehittämisen ohjausryhmän työtä.

Tietoportaalin kehitystyötä ja päivittämistä on jatkettu ja toimintaympäristön muutosten seuranta ja hyvinvointikertomuksen valmistelua on jatkettu osana normaalia tietopalvelutoimintaa. Samoin paikkatietokartta-aineistoja on tuotettu lisää sekä kaupungin nettisivuille että Akkunan Tietoportaaliiin. Avoimen datan avaamiseen on osallistuttu osana 6Aika –hanketta. Matalan kynnyksen palvelupisteverkko työhön on osallistuttu. Kaupunkistrategian sen toteuttamisohjelmien seurannan työkalun kehittämistä on myös jatkettu, työkalun avulla hallitaan tavoite- ja mittarihierarkiaa. Arviointi- ja laatutyön kehittämistä on jatkettu yhteistyössä palvelualueiden kanssa, seuraava caf-arviointityö toteutetaan v. 2017. Oulun kaupungin prosessien kuvaamista IMS-järjestelmään on tuettu mm. opastus- ja tuki työnä sekä yhteisessä pääkäyttäjäkoulutuksessa.

OuluCardin käyttäjä- ja tapahtumamäärät kasvovat edelleen. 31.12.2016 järjestelmässä oli 64 000 asiakasta ja käyttötapahtumia tuli vuoden aikana 765 000. Tapahtumamääriä ja järjestelmästä saatavia hyötyjä saatiin kasvatettua kustannusten pysyessä ennallaan.

Hankintojen strateginen ohjaus

Hankintapoliittisen ohjelman päivitys alkoi syksyllä 2016 ja päätöksenteon tavoiteaikataulu on keväät 2017. Kaupungin hankintojen vaikutusten ja innovaatiomyönteisyyden vahvistamiseksi käynnistyi strategisten hankintojen tiekartan laadinta, joka valmistuu huhtikuussa 2017. Valmistelu aloitettiin myös Oulun Konttorin hankintapalveluiden siirtymiseen Monetra Oy:öön. Hankintalain uudistuksen huomattavan viivästymisen ja siirtymäajan erillissäntelyn vuoksi koulutustarve on merkittävästi ollut tulevan lain ja siirtymäajan säännösten koulusta sekä

ohjausta. Lain viivästymisen vuoksi hankintakäsikirjan päivitys on viivästynyt. Palvelualueita ja liikelaitoksia on tuettu hankintojen suunnitteluvaiheessa heidän tarpeiden mukaan. Hankintaprosessin tehostamiseksi ja sopimushallinnan parantamiseksi on toteutettu kilpailuttamisjärjestelmän käyttöönoton laajennus, sitä tukevat koulutukset sekä sopimushallinnan käyttöönotto, jonka koulutukset järjestetään 2017.

Maakuntauudistus ja kaupunkipolitiikka

Maakuntauudistus on edennyt lainvalmisteluun, jossa Oulun kaupunki antoi marraskuussa lausunnon Oulun tavoitteisiin perustuen. Lakiesitysluonnoksissa kaupungin tavoitteet ovat pääsääntöisesti yhtenäisiä keskeisissä asioissa. Maakunnille esitetty rahoitusmalli ja tukipalveluiden tuottamisen mahdollisuus yhdessä kuntien kanssa vastaa kaupungin tavoitteita. Maakunnalle siirtyvän irtaimen omaisuuden osalta linjaukset eivät vastaa kaupungin tavoitteita. Maakunnan sosiaali- ja terveyspalveluiden työryhmien lisäksi loppuvuonna käynnistyi neljä ei sosiaali- ja terveyspalveluita koskevaa työryhmää sekä kuusi tukipalveluihin liittyvää työryhmää koko maakuntauudistusta koskien. Kaikissa perustetuissa työryhmissä on Oulun viranhaltijaedustus.

Suomalaista kaupunkipolitiikkaa valmistelemaan perustettiin työ- ja elinkeinoministeriöön ministeriöiden ja suurten kaupunkien yhteinen kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä sihteeristöineen. Oulu sai edustajan sekä elinkeinoministerin vetämään yhteistyöryhmään että asiavalmistelusta vastaavaan sihteeristöön. Ryhmässä on kuultu kaupunkien ja ministeriöiden näkökulmia valmistelussa olevaan maakunta- ja soteuudistukseen. Samaten on keskusteltu kasvusopimusten tulevaisuudesta ja niiden valmisteluvastuusta suhteessa uuteen aluekehityslakiin. Muiden suurten kaupunkien yhteistyöllä on valmisteltu yhteisiä kannanottoja valmisteilla oleviin ja julkista sektoria koskeviin muutoshankkeisiin. Näitä ovat kaupunkien johtajat ja johtavat luottamushenkilöt esiintuoneet sopivilla foorumeilla. Lisäksi kuntaliiton kaupunkipoliittisessa työryhmässä ja asiantuntijaryhmässä on viety kaupungeille tärkeitä teemoja ja kannanottoja eteenpäin Oulun näkökulmasta. MAL – ja kasvusopimukset allekirjoitettiin yhteistyökumppaneiden ja valtion kanssa. Sopimuksia on toteutettu suunnitelmien ja tavoitteiden mukaisesti.

Tietohallinto

Tietohallinnon johdolla toteutettiin kaupungin sähköisten palvelujen kehittämisen ja ICT:n tehokkaan hyödyntämisen toimenpideohjelmia (Digitaalinen Agenda). Konsernihallinnon tietohallintoasiantuntijoiden avaintehtävänä on varmistaa kaupungin palvelujen digitalisoinnin edistyminen ja tukea palvelualueita toimintojen kehittämisessä. Ohjelman toteutusta ohjaa tietohallinnon ohjausryhmä, jossa käsiteltiin vuoden 2016 11 hankeaihiota, joista 9 hyväksyttiin osaksi **Digitaalisen Agendan** kehityssalkkua.

Kaupunginhallitus päätti kaupungin tietovarantojen avaamisesta mahdollisimman laajasti **avoimena datana** (29.3.2016 §106). Tavoitteeksi on asetettu, että avoimen datan määrä kasvaa vuosittain 50%. Vuoden 2016 loppuun mennessä kaupunki (6Aika Avoin Data –hanke) on avannut 68 tietojoukkoa ja 15 rajapintaa (+89%). Kaupungin avaamien tietojen hyödyntämisen edistämiseksi järjestettiin erilaisia tilaisuuksia sekä innovaatiokilpailuja.

Kaupungin viestintäratkaisuja kehitettiin käyttöönottamalla uusia puhopalveluratkaisuja osana puhopalveluoperaattorin vaihdosta sekä uudistamalla www-sivustojen teknologiaa. Ouka.fi –sivustoja uudistettiin helpottamaan mobiilikäyttöä. Kuntalaispalautteiden toimintamallien yhtenäistämiseksi päätettiin käynnistää karttapohjaisen palautejärjestelmän laajentaminen kaupunkilaajuiseksi ratkaisuksi.

Kaupungin sisäisen toiminnan tehostamiseksi on edistetty automatisointia ja verkkomaksamista. Vuoden aikana käyttöönotettiin mm. sähköinen maksuääräys ja aloitettiin taloussuunnittelujärjestelmän käyttöönotto sekä käynnistettiin sähköisen allekirjoituksen ja asiakasmaksujen käsittelyn selvityshankkeet. Sähköisen säilyttämisen edistämiseksi tietohallinto osallistui skannauspalvelujen ja sähköisen arkistointipalvelujen kilpailuttamiseen. Edellä mainittujen lisäksi tietohallinto avusti hallintokuntien ICT-investointihankkeiden toteutusta. ICT-hankintojen toimintamallien kehittämiseksi käynnistettiin kehittämistoimenpiteitä yhteistyössä strategisen hankintatoimen kanssa.

Tietotyön ja työtapojen kehittämiseksi valmisteltiin sisäistä kehittämisprojektia yhteistyössä konsernihallinnon viestinnän kanssa. Henkilöstö-ryhmän kanssa valmisteltiin ICT-osaamisen kehittämisen asiantuntijapalvelukilpailutusta. Osana työntekemi-

sen tehostamista uusittiin kaupungintalon langaton verkko sekä AV-ratkaisut. Tietoliikenteen kehittämiseksi uusittiin kaupungintalon verkkoteknologiaa ja tietoliikennekapasiteettia kasvatettiin mm. kaupungin kameravalvonnan tarpeisiin.

Kaupungin toimintojen digitalisoinnissa ja Älykäs Kaupunki -teemoissa tietohallintoyhteistyö linkittyy kuusikkokaupunkien (6Aika ohjelman toteutus) lisäksi Eurocities tietoyhteiskuntafoorumien toimintaan (Knowlegde Society Forum). Oulun kaupunki haki Euroopan Unionin Urban Agenda koordinaatiovastausta digitaalisen muutoksen teemassa (Digital Transition) yhdessä Viron valtion sekä Sofian kaupungin (Bulgaria) kanssa. Koordinaatioyhteistyö käynnistyi marraskuussa 2016 ja verkostoa hyödynnetään Oulun digi-imagon vahvistamiseen, verkostoitumiseen sekä alueelle tärkeiden digi-teemojen edistämiseen EU-tasolla.

Kaupunki osallistuu tietohallinnon koordinoimana Valtiovarainministeriön Digi-kunta –kokeiluun, jonka verkostoyhteistyö käynnistyi loppuvuodesta. Yhteistyön avulla haetaan uusia innovatiivisia ratkaisuja tehostamaan kuntien toimintaa. Tietohallinto käynnisti kansallisen palveluarkkitehtuurin (KaPA) käyttöönoton yhteistyössä palvelualueiden kanssa.

Sivistys- ja kulttuuripalvelujen kanssa selvitettiin Linux-pilotin kokemuksia sekä arvioitiin eri käyttöjärjestelmien soveltuvuutta eri käyttötarkoituksiin. Asiantuntijatyöryhmä päätyi suosittelemaan ns. yhden ekosysteemin toimintamallia, joka perustuu Microsoft-tuotteiden tehokkaaseen hyödyntämiseen. Asian lopullinen käsittely on vielä kesken.

Tietohallinto osallistui käynnissä olevien rakennemuutosten ja -järjestelyjen valmisteluun tekemällä esitykset tietojärjestelmien omistajuuksille osana Oulun Konttorin toimintojen siirtoa Monetralle sekä konsernihallintoon. Tietohallinto valmisteli Oulun kaupungin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin uudelle tuotantokeittiölle digitalisointisuunnitelman, jonka tavoitteena on rakentaa Suomen edistyksellisin ja innovatiivisin julkisomisteinen tuotantokeittiö, jonka toiminnot digitalisoidaan mahdollisimman kattavasti.

Sote- ja maakuntaudistuksen osalta tietohallinto on mukana sekä alueellisessa että kansallisessa valmistelussa. Pohjois-Pohjanmaan ICT-valmistelu käynnistyi loppuvuodesta Oulun kaupungin tietohallinnon vetämänä. Tietohallinto osallistui Popster-

hankkeen tietojohdamisen ratkaisujen ja digitaalisten palvelujen selvittämiseen. Tietohallinto osallistuu kansallisiin valmisteluryhmiin mm. Kuntaliiton Akusti –verkosto ja STM:n SoteDigi-työryhmä. Kaupunki osallistuu kansalliseen potilas- ja asiakastietojärjestelmien kehityshankkeeseen (UNA2) yhteistyössä muiden keskeisten sairaanhoitopiirien ja keskuskaupunkien kanssa.

Kaupungin **tietoturvapoliittikan** ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämisessä käynnistettiin tietosuoja-asetuksen vaatimuksiin valmistautuminen. Tietohallinto on mukana kansallisessa Kunta-Vahti yhteistyössä, joka puitteissa valmisteltiin kansallisia ohjeistuksia sekä aluetilaisuuksia tietoturva- ja tietosuoja-asioiden edistämiseksi. Osana kehitystyötä käynnistettiin käyttövaltuushallinnan (KHV) käyttöönottoprojekti, joka toteuttaa tekniset ratkaisut käyttöoikeuksien hallintaan. Lisäksi selvitettiin lokitietojen käsittelyn kehittämistä yhteistyössä Oulun Tietotekniikan kanssa.

Kansainvälinen toiminta

Kansainvälisen toiminnan poikkialueellinen yhteistyöryhmä on toiminut säännöllisesti. Palvelualueet ovat päivittäneet kv - toiminnan tavoitteensa kansainvälisyysuunnitelmaan. Kansainvälistä Smart City –kaupunkikehittämistä on toteutettu EU -verkostoissa osana eurooppalaista innovaatiokumppanuutta sekä kuutoskaupunkien yhteistyönä. Vaikuttamistoimet Euroopan Unionin suuntaan vahvistuivat Oulun kaupungille annetun EU:n Urban Agendan Digitaalisen muutoksen koordinaatiovastuun myötä sekä hyödyntäen OuluHealth –ekosysteemin statusta eurooppalaisena aktiivisen ikääntyvän väestön ja terveyden digitalisaation mallialueena ja Reference Site –verkon jäseneenä (EIP on AHA). Kaupunkikulttuurin osalta Oulu isännöi lokakuussa Eurocities Culture Forumin, johon osallistui noin 120 osallistujaa 48 eurooppalaisesta isosta kaupungista sekä toimi aktiivisesti Cities and Regions for Culture –aloitteessa ja kaupunkien valaistukseen ja valotaiteeseen keskittyvässä LUCI -järjestössä. Osallistuminen Eurocitiesin Environment Forumiin aktivoitiin uudella vastuuhöllällä. Myös Eurocitiesin Co-operation ja Knowledge Society Forumissa työskenneltiin aktiivisesti.

Suomen Arktisen Neuvoston puheenjohtajuuskauteen liittyviä merkittäviä kansainvälisiä tapahtumia on valmisteltu kansallisten ja kansainvälisten verkostojen yhteistyönä. Pohjoisen Suomen, Ruotsin ja Norjan keskeisten kaupunkiseutujen Arctic Euro-

pe yhteistyö on tiivistynyt. Oulun kaupunki, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Tromssan kaupunki ja Tromssan maakuntahallinto allekirjoitti yhteistyösopimuksen (Memorandum of Understanding) syyskuussa.

Alueen vientiaktiiviteetteja Kiinaan on tuettu Hangzhoun kaupungin ystävyyskaupunkisuhteen aktivoimistoimenpitein.

Hanketoiminta

Kaupunkistrategian toteuttamista jatkettiin eri hallintokuntien toteuttamissa kehittämishankkeissa ja -projekteissa, jotka on kytketty kaupunkistrategiasta johdettuihin toimenpide- ja toteuttamisohjelmiin kehittämiskalkeina. Hanketoiminnassa hyödynnettiin lukuisia kansallisia ja kansainvälisiä rahoituslähteitä. Merkittävimmät panostukset tehtiin digitaalista agendaa ja työllisyyttä edistäviin teemoihin, mutta myös kaupunkikulttuurin toimenpideohjelmaa tukevien kehittämishankkeiden osuus kasvoi edellisvuodesta.

Kaupungin projektikulttuurin edistämiseen tähtäävää työtä jatkettiin henkilöstölle suunnatuissa projektikoulutuksissa, joita järjestettiin muun muassa projektien arvioinnin, hyvän hallinnan, viestinnän ja raportoinnin sekä hankintatoiminnan teemoissa. Projekteissa työskenteleville järjestettiin ajankohtaisapäivä, jossa mm. projektipäälliköt esittelivät omia hankkeitaan ja jakoivat kokemuksiaan hanketyöstä. Lisäksi osallistuttiin Kuntaliiton koordinoimaan kansallisen salkkuverkoston yhteistyöhön.

Talous

Konsernihallinnon talousryhmän vastuulla on talousohjauksen linjaavien asiakirjojen valmistelu.

Hallitus hyväksyi 19.12.2016 taloudenhoitoa täydentävät määräykset ja ohjeet. Hallintosääntö kokonaisuutena ja sen osana talousosio on vielä valmistelussa ja valmistuu kevään 2017 aikana. Lisäksi talousryhmä on tilintarkastajalta saadun palautteen perusteella päivittänyt kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvää ohjeistusta ja arvonlisäverokäsittelyä.

Oulun kaupungin hallintokuntien, liikelaitosten, Oulun Konttorin, Monetra Oy:n ja talousryhmän taloushallintopalveluiden kehittämistyön tulokset alkoivat näkyä vuoden 2016 aikana ja tuottavuus talousprosesseissa kasvoi. Monetra Oy:n palveluiden ohjaus tehtiin yhteisen ohjausryhmän kautta ja eri yhteis-

työryhmien avulla. Monetra Oy:n ja Oulun kaupungin välistä talousprosessien vastuunjakoa päivitettiin vuoden 2016 aikana. Monetra Oy teki kehittämissuunnitelmat hallintokuntien ja liikelaitosten kanssa. Laadun seurantaä käytettiin onnistuneesti taloushallintoprosessien kehittämisessä.

Oulun Konttorin talousprosessien ohjaus tapahtui myös talousryhmän ja Oulun Konttorin yhteistyöryhmän kautta. Yhteisten taloushallinnon kehittämissuunnitelman linjaukset ja käyttöönottosuunnitelmat käsiteltiin talousohjausryhmässä. Talousohjausryhmän toimintaa ja talousasioista tiedottamista on kehitetty vuosittain yhteistyössä hallintokuntien kanssa.

Talousryhmä ohjaa ja valmistelee vuosittain hyväksytyjen aikataulujen mukaan talousarvion, kuukausiseurannan, neljännesvuosiseurannan, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen. Vuonna 2016 suunniteltiin ja linjattiin Monetra Oy:n kanssa uuden konsernitilinpäätösohjelman käyttöönotto. Kuukausi- ja neljännesvuosiseurantaä on kehitetty kuntalain vaatimien muutosten mukaisesti. Neljännesvuosiseurannan tarpeisiin on suunniteltu konsernitilinpäätösohjelman (FPM) laajennusta. Prosessin kehittäminen ja ohjelman muutokset parantavat päätöksentekoon annettavan tiedon laatua.

Talousryhmä on vienyt vuoden 2016 aikana eteenpäin talousprosessien sähköistämistä yhteistyössä Monetra Oy:n ja tietohallinnon kanssa mm. web-muistiotositteen käyttöönotolla ja sähköisen maksumääräyksen avulla. Tietovarasto OukaDw:n käyttöä on laajennettu, vastuita täsmennetty ja uusia raportteja rakennettu mm. kaupunginhallituksen kuukausittainen raportointi on rakennettu tietovaraston pohjalle ja liikelaitosten tuotteistamista uudistettu.

Vuoden 2015 aikana kilpailutettiin ennuste- ja suunnittelujärjestelmä. Järjestelmän määrittely ja

käyttöönotto alkoivat vuonna 2016. Vuoden 2017 alussa käynnistyy rullaava ennustaminen kaikkien hallintokuntien ja liikelaitosten osalta uudella järjestelmällä, ja talousarvion 2018 valmistelu tapahtuu kokonaisuudessaan uudella järjestelmällä.

Talousryhmä on linjannut ja ohjeistanut mm. kirjanpidon erityiskysymyksiä, perintää, arvonlisäverotusta ja sen erityiskysymyksiin liittyviä asioita sekä taloushallinnon arkistointia.

Arvonlisäveroselvitys valmistui ja hallintokunnille pidettiin yhteinen tilaisuus, jossa saadut tulokset käsiteltiin ja sovittiin jatkotoimenpiteistä.

Controllerien osaamista on tarvittu erityisesti investointihankkeiden suunnittelussa, sivistys- ja kulttuurilautakunnan palveluverkkosuunnittelussa sekä erilaisissa kehittämissuunnitelmissa esim. tuotteistamisen kehittämisessä.

Rahoitus

Varainhankinta toteutui valtuuston linjaamien periaatteiden mukaisesti. Rahoituslähteiden hyödyntäminen oli edelleen vähäistä, koska ainoa lainan nosto oli EIP:n (Euroopan Investointipankin) puitelainaohjelmasta loppuvuonna 2016 nostettu 50 milj. euroa. Puitelainaohjelmasta vuodelle 2017 jäi nostamatta loput 30 milj. euroa, jonka jälkeen koko 250 milj. euron rahoitus on käytetty. Vanhan puitelainaohjelman lisäksi on tarvittaessa käytettävissä uusi 300 milj. euron puitelainaohjelma tuleville vuosille. Uusia korkosuojausaste ei tehty vuonna 2016. Lainojen suojausaste nousi hivenen 58,3 (53,6) prosenttiin, koska nostettu 50 milj. euron laina otettiin kiinteäkorkoisena. Suojausaste oli siten valtuuston asettaman 40-60 prosenttirajan puitteissa. Lainojen ja korkosuojausten hallinnointiin hyödynsimme Kuntarahoitus Oy:n Apollo-järjestelmää. Järjestelmä mahdollisti tasokkaan lainakannan ja suojausten hallinnoinnin. Myös kassanhallinnassa ja -suunnittelussa onnistuttiin hyvin. Konsernitili mahdollisti ulkopuolisen rahoituksen minimoinnin ja markkinaehtoisien korkotuoton kassaylijäämäisille konserniyhtiöille. Lisäksi konsernitilin avulla muutamat konserniyhtiöt saivat edullista lyhytaikaista rahoitusta.

Alhaisena jatkunut korkotasoa aiheutti sen, että kasvaville ja -ylijäämille saatu tuotto oli aiempia vuosia alhaisemmalla tasolla. Yli ajan tarkasteltuna tuotot ovat ylittäneet periaatteissa linjatun tason. Varainhankinnan ja kassaylijäämien sijoittamisen kuukausitasoinen raportointi kaupunginhallitukselle toteutui suunnitelmien mukaisesti.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2016

2016 - Konsernihallinto

Kuntalaisten hyvinvointi

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Hyvinvoinnin edistäminen ja asiakaslähtöinen palvelujen kehittäminen elämän eri vaiheissa	Sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistus: edistetään kaupungin tavoitteita valtakunnallisesti ja alueellisessa valmistelutyössä. Oulun kaupunkikonsernin tavoitteet	Oulun kaupunkikonsernin tavoitteiden onnistuminen / Oulun tavoitteet toteutuvat valmistelutyössä	Lakiluonnokset ovat kehittyneet myönteisesti mm.: <ul style="list-style-type: none"> • valtion suora rahoitus maakunnalle • tukipalveluiden tuottaminen osin yhteistyössä • oikeus työterveys- huoltopalveluiden tuottamiseen <p>pelastustoimi ja ensihoito järjestetään maakunnittain</p>
Hyvinvoinnin edistäminen ja asiakaslähtöinen palvelujen kehittäminen elämän eri vaiheissa	Vaikuttavat työllisyyspalvelut järjestetään asiakaslähtöisesti. Palvelutytytyväisyys kasvaa.	Palvelutytytyväisyys, toteuma / Palvelutytytyväisyys vähintään 4 / 1-5	Palvelutytytyväisyys asiakaspalautteissa ka. 4 / 1-5
Asioiden ja palvelujen sähköistämisen kehittäminen	Asioiden toimintamallin kehittäminen 6Aika yhteistyönä.	Toimintamallin valmiusaste / Asioiden toimintamalli kehittäminen etenee projektisuunnitelman mukaisesti	Yhteistyö toimintamallin määrittämiseksi käynnistetty palvelualueiden ja yritysten yhteistyönä (projekti vastuu BusinessOululla). Palvelujen monikanavaisuutta ja sähköistämistä edistetty eri hankkeissa.
Asioiden ja palvelujen sähköistämisen kehittäminen	Digiagendan toteutus: Kaupunki avaa tietojoukkoja ja rajapintoja avoimena datana.	Palvelualueiden avaaminen tietojoukkojen ja rajapintojen määrä / Avoimen datan määrä kasvaa 50 %	Avattu yhteensä 68 tietojoukkoa ja 15 rajapintaa (+89%). Kansallisen palveluarkkitehtuurin ja dataportaalien käyttöönotto käynnistetty.
Asioiden ja palvelujen sähköistämisen kehittäminen	Digiagendan toteutus: Kaupunki tehostaa toimintaa digitaalisuudella palveluita ja prosesseja	Digitaalisen agendan tavoitteiden täyttäminen / Kaupunki käynnistää 3-5 vaikuttavuudeltaan merkittävää kehittämishanketta	Digitaalisen agendan toteuttamista jatkettu kaupungin investointien ja ulkopuolisen rahoituksen hankkeissa. <p>Käyttöön otettu uusia sähköisiä palveluja, automatisoitu sisäisiä prosesseja ja kehitetty maksamisprosesseja.</p> <p>Yhteisen karttapohjaisen palautejärjestelmän laajentaminen kaikki palvelualueet kattavaksi käynnistetty.</p> <p>Tuotantokeittiön digitalisointisuunnitelma hyväksytty.</p> <p>Kaupungin langattoman tuotantoverkon käyttöönotto etenee.</p> <p>Tietosuojan ja käyttövaltuus-hallinnan kehittäminen etenee.</p> <p>Haettu rahoitusta useille kaupunkilaajuiselle digi -hankkeelle.</p>

2016 - Konsernihallinto

Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino	Taloussuunnittelu- ja seurantaprosessin kehittäminen	Suunnittelujärjestelmän käyttöönotto / Uusi suunnittelujärjestelmä koko kaupungin käytössä vuonna 2017	Uusi suunnittelujärjestelmä tulee koko kaupungin käyttöön vuoden 2017 alusta. Uudella järjestelmällä tehdään rullaava ennustaminen ja talousarvion 2018 valmistelu. Vuonna 2016 järjestelmä on ollut pilottina Sivistys- ja kulttuuripalvelujen, Oulun Serviisin ja Tilakeskuksen käytössä. Järjestelmän loput toiminnallisuudet ovat valmiina 30.6.2017 mennessä.
Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino	Kaupunki asettaa omistuksilleen selkeät sekä mitattavat tavoitteet ja valvoo	Omistajapoliittisen ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen / Uusien omistajapoliittisten linjausten valmistelu	Omistajapoliittisen ohjelman toimenpiteet ovat valmistuneet. Uusien linjausten valmistelu aloitettiin kesällä 2016 ja konsernihallinnon esitys valmistuu 20.2.2017.

2016 - Konsernihallinto

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Tavoitteisiin hyvällä ihmisten ja asioiden johtamisella	Osallistuminen esimiespassi-koulutukseen ja johtamisen erikoisammattitutkintoon	Osallistujat palvelualue tai liikelaitos / esimiespassi: osallistujia jokaiselta palvelu-alueelta ja liikelaitoksesta JEAT: yksi koulutusryhmä	Esimiespassikoulutukseen on ollut osallistujia kaikilta palvelualueilta ja liikelaitoksista: yht. 139 osallistujaa Ouka JEAT oma oppisopimusryhmä ei toteutunut rahoitussyistä
Henkilöstön kokonaismäärä ei nouse	Henkilöstön kokonaismäärä ei nouse	henkilöstömäärä / koko kh:n alainen henkilöstömäärä enintään sama kuin 2015 ennuste	ennuste 2015: 206 tt toteuma 31.12 229 tt

Konsernihallinnon henkilöstön kokonaismäärä on lisääntynyt vuoden 2015 ennusteeseen nähden. Tämä johtuu siitä, että työllisyyspalveluiden sekä kuntalaisvaikuttamisen ja yhteisötoiminnan henkilöstössä tilapäisten työntekijöiden määrä on kasvanut 21 työntekijällä. Luku sisältää mm. Villa Victorin osa-

aikaiset tuntiopettajat, joita on palkattu lisää. Kokonaisuutena voidaan kuitenkin todeta, että toteutunut henkilötyöpanos on laskenut vuoteen 2015 verrattuna (vrt. taulukko s. 94), koska yhteen henkilötyöpanokseen voi sisältyä useita osa-aikaisia työntekijöitä.

7.1.5. Hyvinvointilautakunta

Toimialan olennaiset tapahtumat

Hyvinvointipalveluissa jatkettiin edelleen vuonna 2016 palvelurakenteen kehittämistä painopisteen siirtämisellä ja resurssien kohdentamisella kevyempiin ja avohoito/-huoltopainotteisiin palveluihin, asumispalveluiden rakenteen keventämisellä sekä erikoissairaanhoidon ja perustason palveluiden integraatiolla.

Vuoden 2016 aikana Hyvinvointipalveluissa siirryttiin neljän hyvinvointialueen ja kuuden hyvinvointikeskuksen malliin. Myllyojan hyvinvointikeskus käynnistyi osana itäisen alueen toimintaa. Kaakkurin hyvinvointikeskus eteläisellä hyvinvointialueella käynnistyi myös suunnitellusti sijaiten tiloiltaan kahdessa eri toimipisteessä Kaakkurissa ja Oulunsalossa. Tuiran hyvinvointikeskuksen ja Kontinkankaan hyvinvointikeskuksen perhekeskustilojen remontoinnista tehtiin päätökset 2016 aikana. Haukiputaan hyvinvointikeskuksen toiminta käynnistettiin peruskorjaustyön kanssa rinnakkain ja toiminnot siirtyivät asteittain hyvinvointikeskukseen. Perussosiaalityö ja perhetyö siirtyivät 1.4. alkaen hyvinvointikeskusten toiminnaksi. Myös mielenterveys- ja päihdepalveluita toteutettiin kuluneen vuoden aikana enenevästi hyvinvointikeskuksissa.

Palvelurakenteen muutosta vietiin suunnitellusti eteenpäin laitospalveluiden osuuden vähentämiseksi. Tavoite on toteutunut suunnitellusti erityisryhmien asumispalveluissa. Lastensuojelun osalta tavoitteeseen ei päästy; laitospaikkojen määrä ei vähentynyt. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten suhteellinen osuus alle 18 vuotiaista on kuitenkin vähentynyt tavoitteen mukaisesti. Palvelumallissa 2020 asetettu tavoite ikäihmisten ympärivuorokautisen hoidon palvelurakenteelle on saavutettu jo vuonna 2015. Ikäihmisten laitoshoidon väheni edelleen; laitoshoidon korvattiin palvelusetelillä järjestetyillä tehostetun palveluasumisen paikoilla. Ikäihmisten kotona asuun osuus kasvoi tavoitteen suuntaan. Myös kehitysvammaisten laitoshoidon purkamisen eteni tavoiteltuun suuntaan; laitoshoidon väheni ja asumispalvelujen määrä vastaavasti kasvoi. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta palvelurakenteen tavoitteet toteutuivat oikean suuntaisesti.

Palvelujen saatavuuden parantamiseksi hyvinvointikeskusten akuutti- ja kiireetön ajanvarausvastaanotto toiminta sekä ajanvaraus olivat kehittämisen

painopisteitä. Akuuttivastaanoton odotusajat ovat edelleen osin liian pitkiä, jonka vuoksi itseilmoittautumisen ja nettiajanvarauspalveluiden käyttöä lisättiin vuoden 2016 aikana. Internet-sivustolle avattiin reaaliaikainen jonotilanteen seuranta kansalaisille ja samanaikaisesti käynnistettiin vaiheittain hyvinvointikeskusten hoitajavastaanottojen sähköinen ajanvaraus. Kuntalaisten valinnanvapautta lisättiin siten, että asiakkaan on mahdollista käyttää haluamansa akuuttivastaanoton palveluja perusvalinnastaan poiketen. Lääkärin ja hoitajan vastaanotolla kävi v. 2016 asiakkaita n. 2,7 % enemmän (2016: 78 720, 2015: 76 634) ja käyntejä toteutui n. 1,8 % enemmän (2016: 307 628, 2015: 303 942). Yhden kerran vastaanotolla vuoden aikana käyneiden määrä hieman laski (n.-6,3 %, -1340 asiakasta), mutta vastaavasti omahoidon kautta tulleiden viestien (ei sis. e-reseptiviestejä) määrä lisääntyi n. 25 %. Useampi asiakas on voinut hoitaa asiansa sähköisen palvelun kautta. Paljon palveluita tarvitsevien palveluita, tules-vastaanottoja ja mielenterveys- ja päihdepalveluita kehitettiin suunnitelmallisesti hyvinvointikeskuksissa ja erityispalveluissa. Oulun seudun yhteispäivystyksen päivystysajan käyttö on laskenut (lääkärikäynneissä mitattuna n. 6,0 %). Uusien toimintamallien istuttaminen kattavasti palvelujärjestelmään vie kuitenkin aikaa. Vuoden aikana sähköisten ajanvarausten määrä on kaiken kaikkiaan lisääntynyt 86 %.

Hoito- ja palvelutakuut toteutuivat pääsääntöisesti määräaikaisten mukaisina. Sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinneista alle 3 kk:n ajassa tehtiin 77,1 % (TP2015: 86,2 %). Ikäihmisten palvelutakuun toteutumisen seurannassa on ollut puutteita, jotka saatiin kuntoon syksyn aikana. Loppuvuoden aikana ikäihmisten palveluissa palvelutakuu toteutui kiireellisen arvioinnin osalta 100 %:sti ja ei-kiireellisen arvioinnin osalta 98 %:sti. Viivettä on edelleen sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien palvelujen käsittelyn määrääjassa. Hoitotakuussa oli joitakin yksittäisiä ylityksiä lasten-, nuoriso- ja aikuispsykiatriassa. Näissä tapauksissa palvelua räätälöitiin siten, että asiakkaan hoito pystyttiin aloittamaan.

Matalan kynnyksen palveluita valmisteltiin vuonna 2015 laaditun yhteisen suunnitelman mukaisesti koko kaupungin tasolla. Matalan kynnyksen neuvonnan ja ohjauksen konseptin valmistelu käynnistyi ja

muotoutuu osaksi Oulu10 toimintaa, johon sisältyy kansalaisten ohjausta ja neuvontaa myös sosiaali- ja terveyspalvelujen näkökulmasta. Nykyisen kolmen hyvinvointipisteen toimintaa arvioitiin ulkoisen arvioijan toimesta ja se valmistuu vuoden 2017 alussa. Arvioinnin tuloksia huomioidaan palvelujen jatkokehittämisessä.

Suun terveydenhuollon Aapistien uusi rakennus valmistui vuodenvaihteessa 2016/2017. Vuoden aikana toimeenpantiin valtuuston palveluverkkopäätöstä ja siirrettiin pienten yksiköiden toimintaa muiden hoitoloiden yhteyteen. Yli-Iin ja Ylikiimingin koululaisille järjestettiin kuljetuksia hammashoitoloihin.

Ikäihmisten palveluohjaus eriytettiin vuoden 2016 alussa organisatorisesti ikäihmisten hyvinvoinnin alueelle ja erityisryhmien palveluohjaus sosiaalisen hyvinvoinnin alueelle. Palveluohjausta on integroitu tiiviimmin osaksi hyvinvointikeskusten toimintaa.

Eryteisesti paljon palveluita tarvitsevien kuntalaisten palveluiden hallinnan ja paremman koordinaation välineeksi otettiin pilottikäyttöön kuntakokeilulainsäädännön mahdollistama eri toimijoiden tieto- ja kokoava yhteinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Yhteisen hoito- ja palvelusuunnitelman ohjaamana toteutettiin monialaista yhteistyötä ja nimettiin asiakkaalle vastuutyöntekijä. Kuntakokeilun avulla onnistuttiin vaikuttamaan lainsäädäntöön siten, että jatkossa laki mahdollistaa yhteisen hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisen kokeilun mallin mukaisesti.

Perustoimeentulotuen siirtymistä Kelalle valmisteltiin vuoden 2016 aikana yhteistyössä Kelan kanssa, tavoitteena asiakaslähtöisen siirtymävaiheen mahdollistaminen. Henkilöstövaikutukset on huomioitu valmistelussa.

Seurantaa ja raportointia kehitettiin koko hyvinvointipalvelujen tasolla erityisesti siten, että aikaisempaa enemmän saadaan moniulotteista tietoa johtamisen tueksi hyvinvointialueiden ja -keskusten väestön palvelutarpeista, palveluiden kattavuuksista ja resursseista. Osin saadaan myös aikaisempaa enemmän tietoa asiakkuuksista ja niiden kustannuksista sekä niistä syntyvistä ketjukustannuksista. Tätä kehitystyötä jatketaan edelleen osana maakunnallista ja kansallista yhteistyötä.

Vuoden 2016 viimeisen päivän tilanteen mukaan hyvinvointipalveluissa oli henkilöstöä yhteensä 3398 työntekijää. Henkilöstömäärä pieneni -114 henkilöllä (-3,2 %) vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Osana Oulun kaupungin henkilöstöohjelmaa laadittiin hyvinvointipalvelujen työhyvinvointiohjelma, joka jalkautettiin johtoryhmien kautta työyhteisöjen käyttöön. Lisäksi jatkettiin vuonna 2015 käynnistynyttä ikäihmisten ympärivuorokautisen hoidon henkilöstölle suunnattua työhyvinvointihanketta. Tavoitteena oli sairauspoissaolojen väheneminen vuoteen 2015 verrattuna. Sairauspoissaolot toteutuivat vuonna 2016 samalla tasolla kuin vuonna 2015 ollen kumulatiivisesti tarkasteltuna molempina vuosina 5,2 %. Hyvinvointipalveluiden tavoitetasona on 5,1 %.

Hyvinvointipalvelujen johtamisjärjestelmää muutettiin tukemaan paremmin elämänkaarimallia ja asiakaslähtöistä palvelua sekä hyvinvointialueiden, -keskusten ja -pisteiden toimintaa. Hyvinvointikeskusten valitut palvelupäälliköt vastaavat hyvinvointikeskusten monialaisesta, operatiivisesta ja tuloksellisesta johtamisesta sekä poikkitoimijaisista tavoitteista. Hyvinvointikeskuspäälliköiden alaisuuteen valittiin palveluesimiehet elämänkaarimallin mukaisesti johtamaan hyvinvointikeskusten yksiköitä.

Hyvinvointipalvelujen menojen kasvu hidastui edellisvuodesta. Asukasta kohti toimintamenot ilman erikoissairaanhoidoa kääntyivät miinusmerkkiseksi; menot vähenivät -0,5 % edellisvuoteen verrattuna. Erikoissairaanhoidon menojen kasvu kiihtyi loppuvuonna; erikoissairaanhoidon menot kasvoivat asukasta kohti 3,7 %. Toimintamenot kasvoivat yhteensä 2 %, 12,4 M€ edellisvuoteen nähden (v. 2015 2,9 %, 16,9 M€). Asukaskohtaiset menot kasvoivat n. 1 % (v. 2015 1,7 %).

Pohjois-Pohjanmaalla valtakunnalliseen sote-uudistukseen käynnistettiin maaliskuussa 2016 PoPS-Ter -hanke. Hankkeen tavoitteena on luoda alustava esitys siitä, millä tavalla sosiaali- ja terveyspalvelut järjestettäisiin tulevaisuudessa valmisteilla olevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Hyvinvointipalveluista osallistuttiin johto- ja asiantuntijapanoksella aktiivisesti työryhmien työskentelyyn ja valmisteluun sekä myös kansalliseen sote:n kehittämiseen mm. kansallisten työryhmätyöskentelyjen, kuulemisten, lausuntojen, tiedontuotannon ja julkaisujen muodossa.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen*Kuntalaisten hyvinvointi (Palvelujen järjestämishjelma)*

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteuma 31.12.2016
Hyvinvoinnin edistäminen ja asiakaslähtöinen palvelujen kehittäminen elämän eri vaiheissa	Painopistettä siirretään ennaltaehkäiseviin ja kevyempiin palveluihin	Palvelurakenteen tasojen (vihreä, keltainen, punainen) toimintakatteiden %-osuudet suhteessa toisiinsa	Palvelurakenne kevenee vuodesta 2015, raskaimman osuus vähenee (1-12/2015: vihreä 3 %, keltainen 48 %, punainen 49 %)	Toteuma on samalla tasolla kuin vuonna 2015 (toimintakate); vihreä 3 %, keltainen 48 % ja punainen 49 %. "Keltaisen ja punaisen tason" palveluja on tarkistettu vuoden 2016 aikana, joten vuodet 2015 ja 2016 eivät ole täysin vertailukelpoisia.
	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus laskee	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus 0-17-vuotiaasta väestöstä (%)	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus vähenee vuodesta 2015 (TP2015: 1,38 %)	Tavoite on toteutunut, toteutuma oli 1,33 %.
	Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus kasvaa	Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä (%)	91,7 %	Toteutunut tavoitteen suuntaisesti. Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus oli tp:ssä 91,4 % (TP2015: 91,1 %).
Asiointin ja palvelujen sähköistämisen kehittäminen	Sähköisesti tehtyjen ajanvarausten määrä kasvaa edellisvuodesta.	Kuntalaisten sähköisesti tekemien ajanvarausten määrä	Kuntalaisten sähköisesti tekemien ajanvarausten määrä kasvaa 25 %	Tavoite on toteutunut. Palvelua on laajennettu uusiin ajanvarauksiin. Ajanvarausten määrä on 13 991 kpl (kasvu 6484 kpl) verrattuna vuoteen 2015 (7507 kpl). Muutos 86 %.
	Avataan uusia sähköisiä palveluita kuntalaisten käyttöön.	Uusien sähköisten palveluiden määrä	Uusia sähköisiä palveluita otetaan käyttöön (minimi 2 kpl)	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Otettu käyttöön sähköisiä esitietolomakkeita. Sähköinen ajanvaraus on laajentunut hoitajavastaanotoille hyvinvointikeskuksiin ja keskitettyihin palveluihin.

Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino (Omistajapoliittinen ohjelma, valtuustosopimus)

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteuma 31.12.2016
Vuosikate ja nettoinvestoinnit ovat tasapainossa keskipitkällä aikavälillä	Asukaskohtaiset kustannukset laskevat	Toimintamenot €/asukas	3 013 €	Tavoite toteutui osittain. Toimintamenot ilman erikoissairaanhoidoa laskivat asukasta kohti -0,5 % edellisvuoteen verrattuna. Erikoissairaanhoidon menot nousivat +3,7 %/asukas. Asukaskohtaiset kustannukset nousivat edellisvuodesta yhteensä 1,0 % (TP 2016 3101 € ja TP 2015 3071 €). Vuonna 2015 kasvu oli 1,7 %.

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen (Henkilöstöohjelma)

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteuma 31.12.2016
Henkilöstön työhyvinvointi nousee	Sairauspoissaolot vähenevät	Sairauspoissaolot % maksimityöpanoksesta	Sairauspoissaolot vähenevät vuodesta 2015	Tavoite ei toteutunut. Sairauspoissaolot toteutuivat vuonna 2016 samalla tasolla kuin vuonna 2015 ollen molempina vuosina 5,2 %.
Henkilöstön kokonaismäärä ei nouse	Henkilöstömäärä vähenee	Palkallinen työpanos	Palkallinen työpanos vähenee vuodesta 2015	Tavoite on toteutunut. Palkallinen työpanos on vähentynyt edellisvuoteen verrattuna 54,08 työpanoksella -1,8 % (v. 2015 3018, v. 2016 2964, henkilöstösiirtojen vaikutus vuoden aikana -22 henkilöä).

Kuntalaisten hyvinvointi:

Hyvinvointipalveluissa oli tavoitteena, että varsinaisen lastensuojelun piiriin tulevien lasten suhteellinen osuus alle 18-vuotiaista sekä kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä laskee. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten suhteellinen osuus alle 18 vuotiaista on vähentynyt. Lastensuojelun sijoitusvuorokausien määrä ei kuitenkaan vähentynyt. Uuden sosiaalihuoltolain velvoitteet lapsiperheiden palveluun ovat vähentäneet lastensuojelun asiakkuuksia. Lapsiperheiden kotipalvelun (SHL) asiakasmäärä on lisääntynyt. Myös SHL:n mukaisen perhetyön asiakasmäärä on lisääntynyt. Lastensuojelun kokonaisasiakasmäärä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna n. -10 %.

Ikäihmisten hyvinvoinnin strateginen päätavoite on, että vuoteen 2020 mennessä 92 % 75 vuotta täyttäneistä asuu kotona itsenäisesti tai riittävien palvelujen turvin. Kotona asuvien osuus kasvoi edellisestä vuodesta ollen 91,4 % (TP2015 91,1 %), vaikka vuodelle 2016 asetettua tavoitetta 91,7 % ei kokonaan saavutettu. Ympäri vuorokautisen hoidon palvelurakennemuutos on edennyt tavoitteen mukaisesti, sillä tehostetussa palveluasumisessa asui 6,4 % 75 vuotta täyttäneistä (tavoite n. 5 %) ja pitkäaikaispäätöksellä laitoksessa (shl) tai terveyskeskussairaalassa 2,2 % (tavoite enintään 3 %).

Sähköisiä palveluita lisättiin voimakkaasti ja uusia pilotointeja aloitettiin. Kuntalaisten sähköisesti tekemien ajanvarausten määrä kasvoi huomattavasti tavoitetasoa enemmän. Sähköinen ajanvaraus on laajentunut hoitajavastaanoitoille hyvinvointikeskuksiin ja keskitettyihin palveluihin. Laboratorioajan-

varauksen osalta siirryttiin NordLab:n sähköiseen ajanvarausjärjestelmään alkuvuodesta 2016. Lisäksi Kaakkurin ja Kiimingin hyvinvointikeskuksissa kehitettiin pitkäaikaisairaiden ja osin lasten korvakontrollien sekä Haukiputaan hyvinvointikeskuksessa diabeteshoitajan sähköistä ajanvarausta. Sähköinen esitietolomake otettiin käyttöön 4-vuotistarkastusten yhteyteen. Opiskeluterveydenhuoltoon lisättiin englanninkielinen esitietolomake. Hyvinvointikeskuksissa osallistuttiin aktiivisesti myös Oulu Sote Labs- toimintaan mahdollistamalla yrityksille teknologiaratkaisujen testausympäristöjä eri yksiköissä. Omahoidon kävijä- ja sähköisen hyvinvointitarkastuksen käyttäjämäärät sekä sähköisten toimeentulotukihakemusten määrät kasvoivat edellisvuodesta.

Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino:

Hyvinvointipalveluiden taloudellisena tavoitteena oli kustannuskehityksen taittaminen ja kääntäminen laskuun. Vuonna 2016 jatkettiin Palvelumallin 2020 tavoitteiden ja vuonna 2015 päätettyjen toimenpiteiden toteuttamista ja menojen kasvu hidastui. Asukasta kohti toimintamenot ilman erikoissairaanhoitoa kääntyivät miinusmerkkiseksi; menot vähenivät -0,5 % edellisvuoteen verrattuna. Erikoissairaanhoitoon menot kasvoivat asukasta kohti 3,7 %. Erikoissairaanhoitoon menojen kasvu kiihtyi loppuvuonna. Toimintamenot kasvoivat yhteensä 2 %, 12,4 M€ (v. 2015 2,9 %, 16,9 M€). Asukaskohdattaiset menot kasvoivat yhteensä n. 1 %, kun vuonna 2015 kasvu oli 1,7 %.

Hyvinvointipalveluiden toimintakatteen alijäämä kasvoi edellisvuodesta 2,2 %, 11,9 M€ (v. 2015 3,4 %, 18,1 M€). Alkuperäinen talousarvio oli 3,1 M€ pie-

nempi kuin vuoden 2015 tilinpäätös. Valtuusto hyväksyi tammikuussa 2017 hyvinvointilautakunnan esittämän lisämäärärahan toimintakatteeseen ilman erikoissairaanhoitoa 7,6 M€ ja erikoissairaanhoitoon 4,8 M€:n lisämäärärahan, yhteensä 12,4 M€. Tilinpäätöksessä toimintakate ilman erikoissairaanhoitoa ylittyi 0,258 M€, 0,1 %; toimintatulot ylittyivät 0,5 M€ ja toimintamenot ylittyivät 0,8 M€. Erikoissairaanhoiton menot ylittyivät 2,8 M€, 1,3 %. Hyvinvointipalvelujen toimintakate (yhteensä) ylittyi 3,1 M€, 0,6 %.

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen:

Hyvinvointipalveluissa on ollut vuodelle 2016 tavoitteena henkilöstömäärän/palkallisen työpanoksen väheneminen. Vuoden 2016 viimeisen päivän tilanteen mukaan hyvinvointipalveluissa oli henkilöstöä yhteensä 3398 työntekijää. Henkilöstömäärä pieneni -114 henkilöllä (-3,2 %) vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Palkallinen työpanos vähentyi 54 työpanosta, -1,8 % vuodesta 2015. Henkilöstömenot vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna n. 2,8 M€. Vuoden 2016 tavoitteena on ollut myös hallinnollisen työn vähentäminen ja resurssien lisääminen välittömään asiakastyöhön. Sekä hallintohenkilöstön et-

tä muun henkilöstön kokonaismäärä on pienentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Hallintohenkilöstön suhteellinen osuus palvelutuotantohenkilöstöön on säilynyt samana kuin vuonna 2015 eli 3,9 %.

Tavoitteena oli sairauspoissaolojen väheneminen vuoteen 2015 verrattuna. Sairauspoissaolot toteutuivat vuonna 2016 samalla tasolla kuin vuonna 2015 ollen kumulatiivisesti tarkasteltuna molempina vuosina 5,2 %. Hyvinvointipalveluiden tavoitetasona on 5,1 %. Osana Oulun kaupungin henkilöstöohjelmaa laadittiin hyvinvointipalvelujen työhyvinvointiohjelma, joka jalkautettiin johtoryhmien kautta työyhteisöjen käyttöön. Konkreettisenä työhyvinvoinnin kehittämishankkeena jatkettiin vuonna 2015 käynnistynyttä ikäihmisten ympärivuorokautisen hoidon henkilöstölle suunnattua työhyvinvointihanketta, jossa tavoitteena on mm. työn kuormittavuuden väheneminen, työn parempi hallinta sekä työ- ja työmatkatapaturmien väheneminen. Kunta10-tutkimus järjestettiin jälleen vuoden 2016 syksyllä. Alustavien tulosten perusteella voidaan todeta, että henkilöstön työhyvinvointi on kehittynyt positiiviseen suuntaan useilla kyselyn osa-alueilla.

Talouden toteuma 1.1. – 31.12.2016

1 000 €	TILIN- PÄÄTÖS 2015*	TA 2016	TA -muutokset**	TA 2016 + MUUTOKSET	TP 2016	Poikkeama muutettuun talousarvi- oon	Toteutuma -%
TOIMINTATULOT	56 146	58 328	- 1 403	56 925	57 456	531	100,9
TOIMINTAMENOT	608 347	607 350	11 104	618 454	622 084	3 630	100,6
Toimintatulot ilman erikoissairaanhoitoa	56 146	58 328	- 1 403	56 925	57 456	531	100,9
Toimintamenot ilman erikoissairaanhoitoa	394 008	389 544	6 304	395 848	396 637	788	100,2
Toimintakate ilman erikoissairaanhoitoa (N)	- 337 862	- 331 216	- 7 707	- 338 923	- 339 181	258	100,1
Erikoissairaanhoito (B)	214 339	217 806	4 800	222 606	225 448	2 842	101,3
TOIMINTAKATE	- 552 201	- 549 022	- 12 507	- 561 529	- 564 629	3 099	100,6

Erikoissairaanhoito 1 000 €	TILIN- PÄÄTÖS 2015*	TA 2016	TA -muutokset**	TA 2016 + MUUTOKSET	TP 2016	Poikkeama muutettuun talousarvi- oon	Toteutuma -%
Psykiatrinen	27 495	24 700	2 600	27 300	26 999	- 301	98,9
Somaattinen	186 844	193 106	2 200	195 306	198 449	3 143	101,6
Yhteensä	214 339	217 806	4 800	222 606	225 448	2 842	101,3

1 000 €	TILIN- PÄÄTÖS 2015*	TA 2016	TA -muutokset**	TA 2016 + MUUTOKSET	TP 2016	Poikkeama muutettuun talousarvi- oon	Toteutuma -%
TOIMINTATULOT							
Myyntitulot	16 185	15 543		15 543	17 524	1 981	112,7
Maksutulot	26 699	28 477	- 700	27 777	26 448	- 1 330	95,2
Tuet ja avustukset	9 409	10 351	- 703	9 648	9 622	- 25	99,7
Tilavuokratulot	2 764	2 900		2 900	2 848	- 52	98,2
Muut vuokratulot	48	7		7	80	73	1 136,9
Muut toimintatulot	1 042	1 050		1 050	935	- 115	89,0
Toimintatulot yhteensä	56 146	58 328	- 1 403	56 925	57 456	531	100,9
TOIMINTAMENOT							
Henkilöstömenot	157 813	153 961	2 394	156 356	155 148	- 1 208	99,2
henkilöstömenot pl. omaishoidon tuen ja perhehoitajien palkkioiden sivukulut	155 562	151 590	2 394	153 985	152 780	- 1 205	99,2
omaishoidon tuen ja perhehoitajien palkkioiden sivukulut	2 252	2 371		2 371	2 368	- 3	99,9
Palvelujen ostot yhteensä (sis. esh)	351 787	352 237	7 204	359 441	364 441	5 000	101,4
Asiakaspalvelujen ostot (ilman esh)	87 248	85 264	2 400	87 664	88 804	1 141	101,3
Muut palvelujen ostot (ilman esh)	50 200	49 168	4	49 172	50 189	1 017	102,1
Erikoissairaanhoido	214 339	217 806	4 800	222 606	225 448	2 842	101,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	11 165	11 196	300	11 496	11 701	205	101,8
Avustukset	60 893	62 764	1 200	63 964	64 042	78	100,1
josta palveluseteli	14 630	15 424	2 400	17 824	18 222	398	102,2
muut avustukset	46 263	47 340	- 1 200	46 140	45 820	- 320	99,3
Tilavuokramenot	23 508	23 473	3	23 476	23 260	- 216	99,1
Muut vuokramenot	2 646	2 104		2 104	2 593	489	123,3
Muut toimintamenot	536	1 615	3	1 618	900	- 718	55,6
Toimintamenot yhteensä	608 347	607 350	11 104	618 454	622 084	3 630	100,6
Toimintamenot ilman esh	394 008	389 544	6 304	395 848	396 637	788	100,2
TOIMINTAKATE ILMAN ESH	- 337 862	- 331 216	- 7 707	- 338 923	- 339 181	258	100,1
ERIKOISSAIRAANHOITO	214 339	217 806	4 800	222 606	225 448	2 842	101,3
TOIMINTAKATE	- 552 201	- 549 022	- 12 507	- 561 529	- 564 629	3 099	100,6

1 000 €	TILIN- PÄÄTÖS 2015*	TA 2016	TA -muutokset**	TA 2016 + MUUTOKSET	TP 2016	Poikkeama muutettuun talousarvi- oon	Toteutuma -%
Perustoimeentulotuki	17 613	18 400	- 1 200	17 200	16 708	- 492	97,1
Maahanmuuttajien perustoimeentulotuki	1 349	1 460		1 460	1 532	72	104,9
Yhteensä	18 962	19 860	- 1 200	18 660	18 240	- 420	97,7

*Tilinpäätös 2015 lukuihin ei sisälly työterveyshuollon sairauskulut n. 1,3 M€, jotka siirtyivät hallintokuntien maksettavaksi v. 2016 ja vastaavat Kela-korvaukset.

**TA-muutokset sisältävät KV:n hyväksymän lisämäärärahan toimintakatteeseen ilman erikoissairaanhoidoa yhteensä -7,6 M€ (toimintatulojen vähennys -1,6 M€ ja toimintamenojen lisäys 6,0 M€) sekä erikoissairaanhoidon menoihin 4,8 M€; lisämääräraha yhteensä toimintamenoihin 10,8 M€, toimintatuloihin -1,6 M€ ja toimintakatteeseen -12,4 M€.

Lisäksi määrärahamuutokset sisältävät kehittämishankkeiden määrärahamuutokset kh:n kehittämisjaoston päätöksillä; toimintatulot yhteensä 0,197 M€ ja toimintamenot 0,359 M€ sekä määrärahasiirron kv:n päätöksellä yhdyskunta- ja ympäristöpalveluihin -0,054 M€ joukko- ja liikennetiimin perustamiseen.

Hyvinvointipalvelujen menojen kasvu hidastui edellisvuodesta; toimintamenot ilman erikoissairaanhoidoa kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 2,05 M€, n. 0,5 %. Erikoissairaanhoidon menot kasvoivat 10,4 M€, 4,8 %. Erikoissairaanhoidon menojen kasvu kiihtyi loppuvuonna. Toimintamenot kasvoivat yhteensä 12,4 M€, 2 % (v. 2015 16,9 M€, 2,9 %). Asukaskohtaiset menot nousivat yhteensä 30 €/asukas, n. 1 % (TP 2016: 3101 € ja TP 2015: 3071 €). Vuonna 2015 asukaskohtaiset menot kasvoivat 1,7 %.

Vuoden 2016 talousarvio oli n. 3,1 M€ pienempi kuin vuoden 2015 tilinpäätös. Talousarviossa pysyminen olisi edellyttänyt asukaskohtaisten menojen laskevan noin -1,5 % vuoden 2015 tasosta. Valtuustolta anottiin yhteensä 12,4 M€ lisämäärärahaa, josta toimintamenoihin ilman erikoissairaanhoidoa 6 M€ ja erikoissairaanhoidon menoihin 4,8 M€. Tulomäärärahaa esitettiin pienennettäväksi 1,6 M€. Valtuusto hyväksyi lisämäärärahan tammikuussa 2017. Tilinpäätöksessä toimintakate ilman erikoissairaanhoidoa ylittyi 0,258 M€, 0,1 %; toimintatulot ylittyivät 0,5 M€ ja toimintamenot ylittyivät 0,8 M€. Erikoissairaanhoidon menot ylittyivät 2,8 M€, 1,3 %. Hyvinvointipalvelujen toimintakate (yhteensä) ylittyi 3,1 M€, 0,6 %.

Valtuuston hyväksymä lisämääräraha kohdennettiin erityisesti henkilöstömenoihin ja palvelujen ostoihin ml. palveluseteli. Muutettu talousarvio alittui henkilöstömenojen osalta. Henkilöstömenot vähenivät edellisvuoteen verrattuna noin 2,8 M€, 1,8 %, joka johtui työpanoksen vähenemisestä. Osa vähemmästä on henkilöstösiirtoja toisiin organisaatioihin (vrt. raportointi kohdassa Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys) ja muutos näkyy palvelujen ostojen kasvuna. Työpanoksen hinta ei kasvanut edellisvuodesta.

Asiakaspalvelujen ostot ja palveluseteliostot (palvelusetelien toteutuma avustuksissa) kasvoivat yhteensä 5,1 M€, 5,1 % vuoteen 2015 verrattuna. Lisämäärärahasta ostoihin ja palveluseteliin kohdistettiin yhteensä 4,8 M€. Muutettu talousarvio ylittyi 1,5 M€. Ikäihmisten tehostettu palveluasuminen sekä kotihoito kasvoi palvelusetelillä hankittuna. Kasvua oli myös lastensuojelun ostoissa kohdistuen erityisesti lastensuojelun perhetyön ostoihin.

Tukipalvelumenojen toteutuma oli 46,2 M€ (edellisvuonna 45,6 M€). Työterveyden ostot (sairauskulut) siirtyivät vuoden 2016 alusta hallintokuntien maksettavaksi, mikä lisäsi hyvinvointipalvelujen toiminta-

tamenoja noin 1,4 M€. Vastaavasti Kelan sairausku-
lujen korvaukset kohdistettiin hallintokuntiin.

Avustukset (ilman palveluseteliä) vähenivät edellisvuoteen verrattuna 0,45 M€, -1,0 %. Toimeentulotuen menot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon 1,6 M€, -8,6 %. Perustoimeentulotuen menot vähenivät edellisvuoteen verrattuna yhteensä 0,7 M€, -3,9 %, vaikka maahanmuuttajien perustoimeentulotukimenot kasvoivat 0,2 M€, 13,6 %. Vastaavasti perustoimeentulotuen valtionkorvauksen määrä pieneni.

Maahanmuuttajatoiminnan menot kasvoivat edellisvuoteen verrattuna n. 1,5 M€, 35 % (TP2016: 5,9 M€ ja TP2015: 4,4 M€). Menojen kasvu näkyy toimeentulotukimenoissa, asiakaspalvelujen ostoissa ja muissa palvelujen ostoissa, kuten tulkkipalveluissa. Menoihin saadaan korvausta valtiolta.

Aineisiin ja tarvikkeisiin käytettiin rahaa noin 0,5 M€ enemmän kuin vuonna 2015. Suurin menoerä oli hoitotarvikkeet (7,4 M€), joissa oli kasvua 0,6 M€, 8,6 % edellisvuoteen verrattuna. Tilavuokramenot toteutuivat hieman edellisvuotta pienempinä. Toimitilojen määrä on pienentynyt edellisvuoteen verrattuna noin 2 800 m², 1,8 %.

Erikoissairaanhoidon menojen kasvu oli voimakasta etenkin loppuvuonna; menot kasvoivat 10,4 M€, 4,8 % (vuonna 2015 7,5 M€, 3,6 %). Erikoissairaanhoidon toiminnan ja talouden tarkempi analyysi on tehtävissä PPSHP:n tilinpäätöksen valmistuttua. Tällöin pystytään analysoimaan, miltä osin kustannusnousu johtuu lisääntyneestä käytöstä tai kalliimmista hoidoista sekä toisaalta analysoimaan PPSHP:n menokehitystä ja tulosta. PPSHP:n taseeseen kertynyt alijäämä (n. 12 M€ v. 2015) on pystyttävä kattaamaan v. 2018 loppuun mennessä.

Tulot kasvoivat edellisvuoteen nähden 1,3 M€, 2,3 %. Hyvinvointilautakunta päätti asiakasmaksujen korotuksista alkuvuonna 2016. Lakisääteisiä asiakasmaksuja korotettiin pääsääntöisesti 5 % 1.3. lukien. Terveyskeskusmaksua korotettiin indeksikorotuksen verran. Enimmäismäärien mukaiset korotukset tehtiin lähinnä suun terveydenhuollon asiakasmaksuihin. Asiakasmaksujen korottamisella tavoiteltiin 1,0 M€ maksutulojen lisäystä, toteutuma jäi kuitenkin hieman arvioitua pienemmäksi. Asiakasmaksutulojen määrä on vähentynyt asteittain, kun ikäihmisten laitoshoidoa on purettu ja tehostettu palveluasumi-

nen on lisääntynyt palvelusetelillä tuotettuna. Asiakasmaksutulojen vähenemiseen vaikutti myös se, että syksyllä palautettiin tehostetun palveluasumisen asukkaille liian korkeana perittyjä asiakasmaksuja n. 0,4 M€ koskien vuotta 2015 ja 2016. Tulokertymää lisäsi valtion maksamat korvaukset maahanmuuttajapalveluiden osalta toteutuneita menoja vastaavasti. Kelan sairauskulujen korvaukset kohdistettiin hallintokuntiin, mikä lisäsi tulokertymää noin 1,0 M€. Tulokertymää pienensi perustoimeentulotuen valtionosuuden väheneminen n. 0,5 M€. Hankkeiden määrä ja vastaavat hanketulot vähenivät n. 0,3 M€ edellisvuoteen verrattuna.

Lasten ja nuorten raskaimpien palvelujen osalta taloudellisena tavoitteena oli, että kustannukset (€/alle 18-vuotias) eivät kasva. Tilinpäätöksessä 2016 lasten- ja nuorten palveluketjun raskaimmat kustannukset eli lastensuojelun ja lasten- ja nuorisopsykiatrian kustannukset olivat 949,30 €/alle 18-vuotias, kasvua vuoteen 2015 verrattuna 3,2 % (TP2015: 919,60 €). Kasvu kohdistui erityisesti lastensuojelun menoihin sisältäen maahanmuuttajien menot.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kokonaiskustannukset yli 18-vuotiasta asukasta kohti olivat v. 2016 2,9 % pienemmät kuin v. 2015 (2016: 261,9 € ja 2015: 269,5 €). Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri laskee psykiatrian hinnoittelua loppuvuonna 2015, joka vaikutti kokovuotuisena vuoden 2016 laskutuksessa. Myös laitoshoidon hoitopäivät ovat hieman laskeutuneet ja avohoitopainotteisuus lisääntynyt.

Ikäihmisten hyvinvoinnin vastualueen taloudellisena tavoitteena oli, että toimintamenot 65 vuotta täyttänyttä asukasta kohden laskevat 2,9 % eli 108 €/asukas

vuoden 2015 tilinpäätökseen verrattuna. Menot olivat tilinpäätöksessä -1,8 % eli 66 euroa pienemmät kuin v. 2015 (2016: 3619 € ja 2015: 3685 €). Ikäihmisten hyvinvoinnin toimintamenot ovat kasvaneet hitaammin kuin yli 65-vuotiaiden määrä. Tähän vaikuttaa suunnitelmallinen ikäihmisten palvelurakenteen muutos. Kotona asuvien osuus on hieman lisääntynyt, laitoshoidon paikkoja on vähennetty ja tehostetun palveluasumisen paikkoja lisätty. Tehostetun palveluasumisen keskimääräinen hoitopäivän hinta on laskenut 2 % monituottajuuden hyödyntämisen kautta (laskennallinen säästö 0,5 M€ vuodessa).

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

Hyvinvointipalvelut on sitoutunut Oulun kaupungin valtuustosopimukseen, jonka mukaisesti henkilöstömäärä ja henkilötyövuodet eivät saa kasvaa suunnittelukaudella. Vuoden 2016 käyttösuunnitelman mukaan toimintamenojen kasvun hillitseminen tarkoittaa henkilöstömäärän tarkoituksenmukaista resursointia ja henkilöstön optimaalista rakennetta. Henkilöstösuunnitelman 2016 mukaan tavoitteena on ollut huomioida määräaikaisten palvelussuhteiden ja sijaistyövoiman kriittinen tarkastelu sekä eläköitymisen ja muun poistuman hyödyntäminen. Henkilöstön työhyvinvoinnin lisääntyminen ja sairauspoissaolojen väheneminen vuodesta 2015 olivat keskeisiä tavoitteita, joiden onnistuessaan toivottiin myös vähentävän henkilöstökustannuksia.

Vuoden 2016 viimeisen päivän tilanteen mukaan hyvinvointipalveluissa oli henkilöstöä yhteensä 3398 työntekijää. Henkilöstömäärä pieneni -114 henkilöllä (-3,2 %) vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Palkallinen työpanos*	Henkilöstö Kulut, €
31.12.2015	2 717	928	3 512	2 497	3 018	155 561 767
31.12.2016	2 652	865	3 398	2 461	2 964	152 780 139
Muutos*	-65	-63	-114	-36	-54	-2 776 883

*) Palkallinen työpanos sisältää kaikki palvelussuhteet, joille on maksettu palkkaa. Luku on verrannollinen henkilöstömenojen muutokseen.

Työpanoksina tarkasteltuna palkallinen kokonaistyöpanos (palkkaa saavan henkilöstön määrä) pieneni vuoden 2016 aikana 54,08 tp (-1,8 %) ja toteutunut kokonaistyöpanos (todellisuudessa työssä olleen henkilöstön määrä) pieneni 35,71 tp (-1,4 %) Toteutuneen työpanoksen suhde maksimityöpanokseen kasvoi vuoden 2016 aikana 1,41 %, mikä olikin hy-

vinvointipalveluiden strategisena henkilöstötavoitteena. Henkilöstösiirtojen vaikutus palkallisen työpanoksen pienenemiseen oli -22 henkilöä.

Toteutuneen määräaikaisen kokonaistyöpanoksen suhde vakituiseen oli säilynyt samana kuin edellisellä vuonna. Määräaikaisen työpanoksen osuus suh-

teessa vakituiseen oli 44,4 %. Palkallinen vakituinen työpanos pieneni 1,45 % edellisen vuoden palkalliseen työpanokseen verrattuna, kun palkallinen määräaikainen työpanos pieneni 1,75 %. Suhteellisesti siis määräaikainen työpanos pieneni enemmän kuin vakituinen työpanos, mikä onkin tavoitteen mukaista.

Vuoden 2016 aikana hyvinvointipalveluiden henkilöstöstä siirtyi toisten työnantajien palvelukseen yhteensä 22 työntekijää. Henkilöstöpoistuman muita syitä olivat mm. irtisanoutumiset, työeläkkeelle jäämiset sekä työkyvyttömyyseläköitymiset. Kaikkiaan vuoden 2016 aikana hyvinvointipalveluiden palveluksesta poistui 156 työntekijää, suurimpana syyinä olivat irtisanoutumiset. Osa irtisanoutuneista on mahdollisesti työllistynyt hyvinvointipalveluissa tai Oulun kaupungilla johonkin toiseen palvelussuhteeseen.

Vuoden 2016 aikana työeläkkeelle siirtyi 512 henkilöä. Eläköitymisten ja eläköitymispotentiaalin täysimääräistä hyödyntämistä hidastaa se, että tietyissä peruspalveluissa täytyy mitoitusten perusteella olla riittävä määrä henkilöstöä ja poislähtevien tilalle täytyy rekrytoida korvaavaa työvoimaa.

Vuoden 2016 henkilöstömenot toteutuivat noin 1,2 M€ pienempinä suhteessa päättyneen vuoden muutettuun talousarvioon. Vuoden 2015 toteumaan verrattuna henkilöstömenot vähenivät noin 2,8 M€.

Oulun kaupungin henkilöstöllä oli vuonna 2016 mahdollisuus jo kolmatta vuotta peräkkäin pitää palkattomia säästövapaita. Neljää palkatonta säästövapaapäivää kohden työntekijä sai yhden palkallisen vapaapäivän. Yhteensä työntekijällä oli mahdollisuus pitää 10 säästövapaapäivää (8+2), mikäli se oli mahdollista järjestää työyksikössä esimiehen kanssa sopimalla. Säästövapaiden ajalle ei ole lupa palkata sijaisia, jotta perusidea henkilöstömenojen säästöä toteutuisi.

Vuonna 2016 palkattomina vapaaehtoisina säästövapaina hyvinvointipalveluissa käytettiin 4408 päivää (vuonna 2015 käytettiin 5233 päivää). Hyvinvointipalveluiden laskennallinen säästö toteutuneista vapaista oli noin 0,6 M€ (n. 0,7 M€ v. 2015). Mahdollisuus säästövapaiden pitämiseen jatkuu myös vuonna 2017.

Sairauspoissaolot toteutuivat vuonna 2016 samalla tasolla kuin vuonna 2015 ollen kumulatiivisesti tar-

kasteltuna molempina vuosina 5,2 %. Hyvinvointipalveluiden tavoitetasona on 5,1 %.

1.4.2016 hyvinvointipalvelujen organisaatiota ja johtamisjärjestelmää uudistettiin voimakkaasti. Uusina hyvinvointikeskuksina aloittivat Haukiputaan, Tuiran, Myllyjojan ja Kaakkurin hyvinvointikeskukset aiemmin jo toiminnassa olleiden Kiimingin ja Kontinkankaan lisäksi. Hyvinvointikeskuksiin siirrettiin asiakaspalveluja sosiaalipalvelujen, terveyspalvelujen ja ikäihmisten vastuualueilta. Samassa yhteydessä tehtiin muutoksia hyvinvointipalveluiden lähiesimiestyöhön. Hyvässä valittiin 1.4.2016 kaikki palvelupäälliköt uusiin virkoihin, minkä lisäksi avoimeksi tuli yhteensä 20 palveluesimiehen virkaa, jotka täytettiin sisäisellä ilmoittautumismenettelyllä. Muiden palveluesimiesten virkojen osalta ei tehty tuossa vaiheessa muutoksia. 1.4.2016 entisinä esimiehinä jatkoi 41 henkilöä, uusilla vakansseilla aloitti 11 esimiestä (siirtyivät toisen yksikön esimiehisyyteen), uusina esimiehinä aloitti 9 henkilöä ja ilman esimiestehtävää jäi 8 henkilöä, jotka olivat aiemmin toimineet esimiehinä. Ilman esimiesvirkaa jääneille suunniteltiin uudet asiantuntijatehtävät, jotka vahvistettiin 1.10.2016. Vuoden 2017 aikana on tarkoitus jatkaa hyvinvointipalveluiden lähiesimiestyön jatko-organisointia tarpeellisin osin.

Vuoden 2016 aikana hyvinvointipalveluiden henkilöstörakenteessa tapahtui lievää painopisteen muutosta peruspalvelutehtävissä työskentelevien eduksi. Muissa henkilöstöryhmissä tapahtui pientä laskua, mutta peruspalvelutehtävien osalta lievää kasvua. Tätä selittää mm. se, että aulaemäntien määrä on lisääntynyt neljällä työpanoksella. Nämä henkilöt ovat yleensä siirtyneet aulaemänniksi muista hyvinvointipalveluiden tehtävistä, yleensä terveydellisten syiden vuoksi.

Vuoden 2016 tavoitteena on ollut hallinnollisen työn vähentäminen ja resurssien lisääminen välittömään asiakastyöhön. Sekä hallintohenkilöstön että muun henkilöstön kokonaismäärä on pienentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Hallintohenkilöstön suhteellinen osuus palvelutuotantohenkilöstöön on säilynyt samana kuin vuonna 2015 eli 3,9 %.

Vuonna 2016 hyvinvointipalveluiden uudelleensijoituksessa oli yhteensä 59 asiakasta. Uusia asiakkuuksia aloitti 27 henkilöä. Erilaisia uudelleensijoitusratkaisuja tehtiin kaikkiaan 36 henkilölle. Lisäksi kokonaan toisen työnantajan palvelukseen siirtyi yk-

si uudelleensijoituksen asiakas ja kolme siirtyi työkyvyttömyyseläkkeelle. Työkokeilua järjestettiin 24 uudelleensijoituksen asiakkaalle. Työterveys- ja uudelleensijoitusneuvotteluja järjestettiin vuoden 2016 aikana yhteensä 161 kertaa, osa niistä yhdessä Oulun Työterveyden kanssa. Vuonna 2016 päätettiin 26 uudelleensijoituksen asiakkuutta.

Vuoden 2016 aikana hyvinvointipalveluissa toteutui yhteensä 8465 ammatillista lisä- ja täydennyskoulutuspäivää. Se on selvästi enemmän kuin kahtena edellisenä vuonna. Suositusten mukaan tavoitteena on vähintään 3 koulutuspäivää/työntekijä/vuosi. Vuonna 2016 koulutuspäiviä toteutui 2,86 päivää/työntekijä, mikä sekin on enemmän kuin aiempina vuosina ja alkaa olla jo varsin lähellä tavoitetta. Eniten koulutuspäiviä toteutuu lääkäreillä. Koulutusten kustannukset ovat olleet nousussa ja niihin on käytetty enemmän rahaa kuin aikaisemmin.

Vuoden 2016 aikana keskustelua alettiin käydä mm. henkilöstön muutostuen/-valmennuksen tarpeista jo tapahtuneiden ja tulevien muutosten hallinnan parantamiseksi ja jaksamisen turvaamiseksi. Myös tulevaan sote-uudistukseen ja valinnanvapauteen liittyen keskustelua herätti asiakaspalvelukoulutusten järjestämisen tarve ja yleensäkin palvelukulttuurin kehittäminen myös sosiaali- ja terveydenhuollossa kilpailukyvyyn turvaamiseksi. Nämä asiat huomioidaan jatkossa mm. vuoden 2017 koulutusten suunnittelussa.

Osana Oulun kaupungin henkilöstöohjelmaa on laadittu työhyvinvointiohjelma. Vuoden 2016 aikana hyvinvointipalveluiden työsuojelu-/työhyvinvointipäällikkö on kiertänyt päällikötason johtoryhmät jalkauttaen työhyvinvointiohjelman esimiesten edelleen hyödynnettäviksi. Konkreettisenä työhyvinvoinnin kehittämishankkeena jatkettiin vuonna 2015 käynnistynyttä ikäihmisten ympärivuorokautisen hoidon henkilöstölle suunnattua työhyvinvointihanketta, jossa tavoitteena on mm. työn kuormittavuuden väheneminen, työn parempi hallinta sekä työ- ja työmatkatapaturmien väheneminen.

Joka toinen vuosi järjestettävä valtakunnallinen Kunta10-työhyvinvointikysely järjestettiin jälleen vuoden 2016 syksyllä. Kyselyn tulokset käsitellään vuoden 2017 alkupuolella palvelualueittain ja -yksiköittäin esimiesten johdolla ja tulosten perusteella laaditaan tarkemmat kehittämistoimenpiteet kyselyssä esille nousseiden tarpeiden pohjalta. Vuoden 2016 ky-

selyn vastausprosentti oli Kunta10-kyselyn historian korkein. Alustavien tulosten perusteella voidaan todeta, että henkilöstön työhyvinvointi on kehittynyt positiiviseen suuntaan useilla kyselyn osa-alueilla.

Palvelujen järjestäminen

Hyvinvointialueet - hyvinvointikeskukset – hyvinvointi- ja palvelupisteet:

Vuoden 2016 aikana suunnitelman mukaisesti siirryttiin neljän hyvinvointialueen ja kuuden hyvinvointikeskuksen malliin. Hallinnollisesti kaikki hyvinvointikeskukset ja -alueet ovat toiminnassa. Myllyojan hyvinvointikeskus käynnistyi osana itäisen alueen toimintaa. Kaakkurin hyvinvointikeskus eteläisellä hyvinvointialueella käynnistyi myös suunnitellusti sijaiten tiloiltaan kahdessa eri toimipisteessä Kaakkurissa ja Oulunsalossa. Pohjoisen hyvinvointialueen toimintaa suunniteltiin yhteistyössä kuntalaisten, järjestöjen ja kaupungin eri toimijoiden kanssa. Alueella järjestettiin useita kuntalaistilaisuuksia ja kuntalaiset osallistuivat suunnitteluun myös kehittäjäasiakkaiden roolissa. Tuiran hyvinvointikeskuksen ja Kontinkankaan hyvinvointikeskuksen perhekeskustilojen remontoinnista tehtiin päätökset 2016 aikana. Tuiran hyvinvointikeskuksen suunnittelutyö jatkuu toiminnan yhteen saattamisen osalta rinnan tilojen vaatimien muutos- ja peruskorjaustöiden kanssa. Haukiputaan hyvinvointikeskuksen toiminta käynnistettiin peruskorjaustyön kanssa rinnakkain ja toiminnot siirtyivät asteittain hyvinvointikeskukseen.

Palvelujen saatavuuden parantamiseksi käynnistettiin kaikissa hyvinvointikeskuksissa akuuttivastaanoton toiminta. Samanaikaisesti käynnistettiin vaihteittain hyvinvointikeskusten hoitajavastaanottojen sähköinen ajanvaraus. Lisäksi kuntalaisten valinnanvapautta lisättiin siten, että asiakkaan on mahdollista käyttää haluamansa akuuttivastaanoton palveluja perusvalinnastaan poiketen. Valinnanvapauden tueksi ja jonotuksen hallittavuuden lisäämiseksi avattiin internet-sivustolle reaaliaikainen jonotilanteen seuranta kansalaisille. Samanaikaisesti käynnistettiin vaihteittain hyvinvointikeskusten hoitajavastaanottojen sähköinen ajanvaraus.

Erityisesti paljon palveluita tarvitsevien kuntalaisten palveluiden hallinnan ja paremman koordinaation välineeksi otettiin käyttöön kuntakokeilulainsäädännön mahdollistama eri toimijoiden tietoja kokoava yhteinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Kokeilun ai-

kana tunnistettiin paljon palveluita tarvitseva asiakas ja kartoitettiin kokonaisvaltaisesti asiakkaan hoidon ja palvelun tarve sekä laadittiin yhteinen hoito- ja palvelusuunnitelma tavoitteineen yhdessä asiakkaan ja hänen palvelutarpeidensa vaatimien eri toimijoiden kanssa. Yhteisen hoito- ja palvelusuunnitelman ohjaamana toteutettiin monialaista yhteistyötä ja nimettiin asiakkaalle vastuutyöntekijä. Kuntakokeilun avulla onnistuttiin vaikuttamaan lainsäädäntöön siten, että jatkossa laki mahdollistaa yhteisen hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisen kokeilun mallin mukaisesti. Samanaikaisesti Omaha- ja digitaaliset arvopalvelut -hankkeessa määritettiin kriteereitä paljon palveluja tarvitsevan asiakkaan tunnistamiseksi.

Kuntakokeilun rinnalla jatkettiin moniammatillisten hyvinvointineuvola- ja hyvinvointikoulutoimintamallien kehittämistä. Konkreettisena työvälineenä laajennettiin "Lapset puheeksi" –toimintamallin koulutusta ja käyttöä. Vuoden aikana tilastoitiin toteutuneeksi kaikkiaan 204 "Lapset puheeksi" –keskustelua varhaisen tuen ja oikeisiin palveluihin ohjautumisen välineenä.

Matalan kynnyksen asiakasohjauksen ja neuvonnan mallin kehitystyö käynnistettiin yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa. Yhteinen suunnittelu aloitettiin sekä tilojen että toiminnan näkökulmasta. Oulu10:ssä sijaitseva turisti-infolta vapautunut tila toimii ohjaus- ja neuvontapisteen keskeisenä fyysisenä paikkana. Samanaikaisesti kehitetään ohjausta ja neuvontaa myös muilla asioimistavoilla toteutettavaksi. Ohjauksessa hyödynnetään mm. chat-palvelua. Kaupungin internet-sivuston uudistus sekä 6aika -hankkeessa toteutettava lapsiperheiden – palvelutarjottimen valmistelutyö on liitetty kiinteästi yhteiseen ohjauksen ja neuvonnan kehitystyöhön.

Nykyisen kolmen hyvinvointipisteen toimintaa arvioitiin ulkoisen arvioijan toimesta. Toteutetussa ulkoisessa arvioinnissa keskeisiksi yleisiksi havainnoiksi nousivat seuraavat asiat. Hyvinvointipisteiden asiakkaiksi on ohjautunut kaikilla alueilla suurelta osin paljon palveluita käyttäneitä, mikä on tavoitteen mukaista hyvinvointipisteiden profiloinnissa. Hyvinvointipisteiden käyntijakauma ammattiryhmittäin on tavoitteen mukaan muuttunut hoitajapainotteisemmaksi. Puhelinkontaktit ovat vähentyneet ja sähköiset kontaktit lisääntyneet. Yhteispäivystyksen käyttö on vähentynyt tavoitteen mukaisesti Ylikiimingissä ja Yli-Iissä. Hyvinvointikeskusten toiminnan arviointia on toteutettu kehittämällä seuranta-

ja raportointia tuottamaan tietoa hyvinvointikeskusten toiminnan toteutumisesta.

Ikäihmisten palveluohjaus eriytettiin vuoden 2016 alussa organisatorisesti ikäihmisten hyvinvoinnin alueelle ja erityisryhmien palveluohjaus sosiaalisen hyvinvoinnin alueelle. Palveluohjausta on integroitu tiiviimmin osaksi hyvinvointikeskusten toimintaa.

Hyvinvointipalvelujen johtamisjärjestelmää muutettiin tukemaan paremmin elämänkaarimallia ja asiakaslähtöistä palvelua sekä hyvinvointialueiden, -keskusten ja –pisteiden toimintaa. Hyvinvointikeskusten valitut palvelupäälliköt vastaavat hyvinvointikeskusten monialaisesta, operatiivisesta ja tuloksellisesta johtamisesta sekä poikkitoimijaisista tavoitteista. Heidän esimiehenään toimii hyvinvointijohtaja. Hyvinvointikeskuspäälliköiden alaisuuteen valittiin palveluesimiehet elämänkaarimallin mukaisesti johtamaan hyvinvointikeskusten yksiköitä. Viime vuoden aikana valittiin myös sivistys- ja kulttuuripalveluiden aluepäälliköt. Päälliköiden yhteistoimintaa on käynnistetty siten, että he yhteistyössä johtavat hyvinvointialueita mahdollisimman tuloksellisesti ja vaikuttavasti.

Seuranta ja raportointia kehitettiin koko hyvinvointipalvelujen tasolla, mutta myös siten, että aikaisempaa enemmän johtamisen tueksi saadaan alueellista tietoa koskien hyvinvointialueita ja hyvinvointikeskuksia. Tietoa saadaan nyt vastuualueittain, palvelukokonaisuuksittain, elämänkaaren mukaisesti ja palvelurakennetta kuvaavasti sekä hyvinvointikeskuskohtaisesti ja niiden keskinäistä vertailua sekä resursoinnin että tulosten näkökulmasta. Osin saadaan myös aikaisempaa enemmän tietoa asiakkuuksista ja niiden kustannuksista sekä niistä syntyvistä ketjukustannuksista. Kaikki edellä kuvattu tieto koostuu väestö-, toiminta-, henkilöstö- ja taloustiedosta. Tätä kehitystyötä jatketaan edelleen.

Kehittäminen

Kehittämistyöllä tuettiin strategian toteutumista ja palvelujen järjestämishajonnan sekä palvelumalli 2020 toimenpiteiden etenemistä. Elämänkaaren mukaisia poikkitoimijaisia toimenpiteitä toteutettiin sekä koko hyvinvointipalveluiden tasolla, että hyvinvointikeskuksissa. Erityisesti hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta kuvaamaan luotiin mittareita. Elämänkaariseuranta päivitettiin uuden organisaation rakenteen mukaiseksi.

Johtamista tukevaa seuranta- ja raportointijärjestelmää kehitettiin tuottamaan tietoa kuntalaisten palvelukokemuksesta sekä palvelujen vastaavuudesta eri asiakasryhmien tarpeisiin. Koko konsernin yhteisen ePalaute –järjestelmän käyttöönotto valmisteltiin siten, että se saadaan käyttöön alkuvuodesta 2017. Samanaikaisesti valmisteltiin THL:n kansallisen Palveluvaaka –järjestelmän käyttöönottoa mahdollistamaan kansalaisille palveluiden arvioinnin ja vertailun.

Matalan kynnyksen neuvonnan ja ohjauksen kehitystyö käynnistettiin toteutettavaksi osana Oulu10-palvelupistettä. Toiminnassa painotetaan ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea. Paljon palveluja tarvitsevien kuntalaisten palvelujen koordinoitua, suunnittelua ja toteutusta tehostettiin mm. kuntakokeilulainsäädännön mahdollistamalla yhteisellä hoito- ja palvelusuunnitelmalla.

PSOP – järjestelmän käyttöönotot etenivät suunnitellusti. Kaikki olemassa olevat palvelusetelipalvelut sähköistettiin ja uusia palvelusetelipalveluita otettiin käyttöön suoraan sähköisessä muodossa. Valtion maksaman veteraanirahan jakaminen asiakkaille ja sen käyttö järjestelmän avulla toteutui. Ostopalveluista sähköistettiin lastensuojelun kotipalvelu ja lastensuojelun perhetyö. Kotihoidossa isojen palveluntuottajien osalta saatiin järjestelmän käyttö kokonaisvaltaiseksi rajapintojen valmistuttua palveluntuottajien järjestelmiin.

Sähköisen asioinnin osalta keskityttiin esitietolomakkeiden sähköistämiseen ja ajanvarauspalvelun laajentamiseen. Sähköiset esitietolomakkeet 4-vuotistarkastukseen otettiin käyttöön ja opiskelijoiden terveydenhuoltoon lisättiin englanninkielinen versio. Sähköisiä ajanvarauksia laajennettiin laajasti mm. opiskeluterveydenhuollon hepatiittirokotuksiin, Kiimingin hyvinvointikeskuksen akuuttivastaanotolle, fysioterapeutille ja äitiysneuvolaan. Tämän lisäksi Kiimingin ja Kaakkurin hyvinvointikeskuksessa otettiin käyttöön sähköinen ajanvaraus pitkäaikaisairaiden kontrolliajanvaraukseen sairaanhoidtajalle. Kaakkurin hyvinvointikeskuksessa sähköinen ajanvaraus mahdollistettiin myös lasten korvakontroleihin. Kontinkankaan hyvinvointikeskuksessa sähköinen ajanvaraus laajeni perhevalmennusten ajanvaraukseen ja Haukiputaan hyvinvointikeskuksessa sähköinen ajanvaraus laajeni diabeteshoitajalle. Hyvinvoinnin tarjottimen kävijämäärät ovat nousseet hyvin vuoden 2016 aikana. Vuonna 2016 toteutettiin etäyhteysratkaisun pilotointi, jo-

ta hyödynnettiin sosiaalipalveluiden lastensuojelun asiakaskontakteissa mm. jälkihuoltoon uortien sekä sijaisvanhempien ja -lasten kanssa.

Elinvoimaa, elinkeinoelämän uudistumista ja kilpailukykyä tuettiin toteuttamalla osaltaan Oulun Innovaatio Allianssin 2020 strategisia tavoitteita osana OuluHealth –ekosysteemiä. Yrityksiä, tutkijoita, ammattilaisia ja asiakkaita osallistettiin julkisen sektorin sosiaali- ja terveyspalveluiden (pth+esh) kehittämisessä ja digitalisoinnissa. Oman kehittämistoiminnan näkökulmasta hyödynnettiin kansainvälisiä verkostoja ja sopimuksellista kansainvälistä yhteistyötä (Japani, Pohjois-Irlanti) toiminnan kehittämisessä.

Ulkoisen kehittämisrahoituksen avulla toteutettiin ja ohjattiin strategian toimeenpanoa hyvinvoinnin edistämisen kehittämissalkkutyön kautta, joissa toimijoina ovat hyvinvointipalveluiden ohella konserni-, sivistys- ja kulttuuri-, yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut sekä liikelaitoksista BusinessOulu. Kehitystyöllä keskityttiin tuottamaan ratkaisuja, jotka tukevat palvelurakenteen uudistumista ja uusia palvelumalleja. Vuoden 2016 aikana erityinen painopiste oli tukea kuntalaisten kotona pärjäämistä sekä edistää kuntalaisten hyvinvointia ja omahoitoa.

Digitaaliset arvopalvelut (ODA) –hankkeen (toteutus vuodet 2016-2018 ja valmisteluhanke ollut vuosina 2014-2015) tavoitteena on hankkia ja käyttöönottaa digitaalinen eri päätelaitteilla toimiva palvelukokonaisuus, joka sisältää sähköisen hyvinvointitarkastuksen ja valmennuksen, älykkäät oirearviot ja palvelutarpeenarviot / hyvinvoinnin arviot sekä sähköisen hyvinvointisuunnitelman. Hanke on edennyt aikataulussa. Vuoden 2016 aikana toteutettiin prosessien kehittäminen sekä työkalujen määrittely. Kehitystyötä tehdään toiminnallisen muutoksen valmennuksen ja palvelumuotoilun avulla. ODA palveluntoimittajat valittiin viime vuoden aikana. Ammattilaisia ja kuntalaisia tullaan ottamaan mukaan tuotekehitykseen kevään aikana ja ODA palvelun pilotti alkaa syksyllä 2017.

Oulu SoTe Labs - hankkeessa (vuodet 2015-6/2017) tavoitteena on tuotteistetun ja verkostomaisen innovaatio-, testaus-, ja kehitysympäristön OuluHealth Labs luominen, joka mahdollistaa terveys- ja hyvinvointiteknologian tuotteiden ja palveluiden käyttäjälähtöisen kehittämisen. Projekti toteutetaan yhteistyössä PPSHP:n, Oulun kaupungin hyvinvointipalvelujen ja Oulun ammattikorkeakoulun kanssa. Hanke on yksi INKA – kärkihankkeista.

Vuonna 2016 SoTeLabs-hankkeessa toteutettiin hyvinvointikeskusten ammattilaisten (ml. kotihoito) ja yritysten välistä yhteistyötä mm. Diabetes-työpajassa. Lisäksi suoritettiin pilotointia aidossa käyttäjäympäristössä testaten mm. lääkkeenantoautomaattia ja viestintäratkaisuja.

Asumisneuvonta -hankkeessa löydettiin keinoja häätöjen ennaltaehkäisemiseksi yhteistyössä verkoston kanssa, käytössä ovat mm. suunnitelmallinen sitoumus asumisen turvaamiseksi ja kirjalliset maksusuunnitelmat vuokravelkatilanteissa. Asumiseen liittyvää tietoutta perustyössä lisättiin. Vuoden 2016 aikana on toimenpiteillä estetty 67 ruokakunnan häätö kodistaan.

eSosiaalityön -hankkeessa toteutettiin tavoitteiden mukaisesti opiskelijoiden työharjoitteluja. Opiskelijat tukivat työntekijöiden teknologiaosaamista sähköisen ajanvarauskalenterin käyttöönotossa ja etäyhteyksien pilotoinnissa.

VALMUSKA – älykäs valaistus hankkeessa kehitettiin teknologia-avusteisia menetelmiä muistisairaiden itsenäisen kotona asumisen tueksi. Hankkeessa tutkittavilla jälkiasennettavilla teknologioilla haluttiin parantaa ikääntyneiden elämänlaatua ja vireyttä. Valmuska-hankkeen tutkimusympäristönä Oulussa toimivat Merikotkantien palvelutalot. Tutkimustuloksia on saatu jo vuoden 2016 aikana, mutta tutkimus jatkuu vuodelle 2017.

7.1.6. Sivistys- ja kulttuurilautakunta

Toimialan olennaiset tapahtumat

Kaupunkistrategian yhtenä keskeisenä painopisteenä oleva tasapainoinen talous oli vuoden 2016 aikana erityisen haasteellinen, koska toimintaympäristön muutokset ovat lisänneet resurssitarvetta ja tehdyt toiminnan muutokset ovat tuoneet osittain arvioitua hitaammin säästöjä. Toisaalta myös alkuperäinen talouden sopeutustavoite oli erittäin tavoitteellinen.

Toimintakate vuonna 2016 oli 393,1 M€. Se ylittää muutetun talousarvion 0,2 % (0,9 M€), koska muun muassa yksityisen varhaiskasvatuksen kustannukset ovat olleet syksyn osalta arvioitua isommat.

Toimintatuotot ovat 30 M€ ja ne alittavat muutetun talousarvion 0,8 M€. Alitukseen vaikuttavat erityisesti projektien ja hankkeiden avustusten arvioitua

Pohjoismaiden ministeriön rahoittamaa **CONNECT-hanketta** toteutettiin kymmenen Pohjoismaisen kunnan tai kuntayhtymän toimesta. Hankkeessa kehitettiin parhaat käytännöt hyvinvointiteknologian käyttöönotossa. Hankkeen loppuseminaari ja lopputulokset esitellään keväällä 2017.

Silver Oulu -hanke toteutettiin osana kansainvälistä Silver-hanketta, jonka päätavoitteena oli luoda uusia teknologiaa hyödyntäviä ratkaisuja ikääntyvien kotona asumisen tueksi PCP- mekanismia (esikaupallinen hankinta) käyttäen. Hankkeessa kehitettiin Euroopan ensimmäinen ylikansallinen kolmivaiheinen esikaupallisen hankinnan malli dokumentaatioineen. Malli on vapaasti esikaupallista hankintamenettelyä käyttäen suunnittelevien kuntien hyödynnettävissä. Ratkaisuna syntyi LEA-robottirollaattori, jonka prototyyppiä testattiin Oulussa aidossa käyttöympäristössä, kotihoidossa ja päivätoiminnassa, aitojen käyttäjien toimesta.

Sote- ja maakuntauudistuksen osalta oltiin mukana sekä alueellisessa että kansallisessa valmistelussa sekä osallistuttiin Popster-hankkeen tietojohtamisen ratkaisujen ja digitaalisten palvelujen selvittämiseen. Samoin osallistuttiin kansalliseen potilas- ja asiakastietojärjestelmien (UNA) kehityshankkeeseen yhteistyössä muiden keskeisten sairaanhoitopiirien ja keskuskaupunkien kanssa.

pienempi toteutuminen vuonna 2016 ja siirtyminen vuodelle 2017.

Toimintakulut kokonaisuudessaan ovat toteutuneet muutetun talousarvion mukaisesti. Merkittävin ero talousarvioon verrattuna on varhaiskasvatuksen yksityisen toiminnan arvioitua suuremmat (0,8 M€) palvelusetelimenot.

Palveluita tarvitsevien lasten ja nuorten sekä maahanmuuttajien määrät kasvoivat alkuperäistä talousarviota enemmän, eivätkä kaikki toimenpiteet tuottaneet eurovähennyksiä täysimääräisesti. Lisäksi tulopuoli alitti alkuperäisen talousarvion erityisesti varhaiskasvatuksen osalta, koska indeksikorotusten vaikutus päivähoitomaksuihin oli arvioitua pienempi

ja yksityisen tuotannon osuus kasvoi. Lisäksi 20 tunnin varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä oli arvioitua suurempi.

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden toimintakate asukasta kohden on kasvanut 0,9 % edellisen vuoteen verrattuna, johon vaikuttavat muun muassa kasvaneet palkka- ja tilakustannukset. Henkilöstökulut ovat kasvaneet, vaikka henkilöstön kokonaismäärä on laskenut. Kiinteistöjen vuokrakustannukset ovat lisääntyneet uudisrakennusten ja peruskorjausten vuoksi. Samanaikaisesti on tiivistetty tilojen käyttöä ja luovuttu tiloista. Oulun kaupunginvaltuusto päätti kesäkuussa 2016 koulu- ja oppilaitosverkosta.

Asetettuja henkilöstövähennystavoitteita ei ole pystytty saavuttamaan täysimääräisesti. Kasvava palvelutarve erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta ja lakisääteisen toiminnan kasvu vaati henkilöstöresursseja toimintaan asetettuja alkupeittäisiä säästötavoitteita enemmän.

Vuonna 2016 on valmisteltu Oulun kaupungin lasten ja nuorten oikeuksien parempaan huomioimiseen tähtäävän mallin levittämistä koko kaupunkiorganisaatioon. Tavoitteena on UNICEFin lapsiystävällinen kunta -tunnustus vuonna 2017.

Varhaiskasvatuspalveluissa vuosi 2016 oli isojen muutosten vuosi. Lasten (0-6vuotiaat) määrä pieni edelleen: lapsia oli noin 500 lasta vähemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana aikana. Palveluja käytettiin vuoden lopulla 71,8 % lapsista. Kotihoidon tuella oli 3185 lasta, joista Oulu-lisää sai 955 perhettä. Yksityisten palvelujen osuus oli 38,3 %.

Uusi varhaiskasvatuslaki astui kaikilta osin voimaan ja muutti monia asioita. Ensimmäistä kertaa lakiin kirjoitettiin sitovat tavoitteet. Sen lisäksi lakiin tuli uutena subjektiivisen oikeuden rajaaminen 20 tuntiin viikossa niille lapsille, joiden huoltaja on kotona. Tällaisia lapsia, joille varhaiskasvatusoikeudesta tehtiin 20 tunnin päätös, oli vuoden lopulla 786. Lapselta tai perheestä johtuen laajennettu päätös varhaiskasvatuksesta oli 200 lapsella.

Lisäksi elokuussa yli kolmivuotiaiden lasten henkilöstömitoitus muuttui 1/7:stä 1/8:aan. Tästä seurasi yksityisellä puolella palvelusetelien uudelleen hinnoittelu. Sekä kunnallisella että yksityisellä puolella jouduttiin tekemään lapsiryhmien tilatarkasteluja ja pohtimaan uusia toimintatapoja.

Hoitoaikaan perustuvia asiakasmaksuja on pilotoitu viidessä päiväkodissa. Keväällä päätettiin ottaa toimintamalli käyttöön vuoden 2017 alusta koko kaupungissa. Syksyn aikana valmistauduttiin tulevaan toimintamalliin muun muassa perehdyttämällä ja tiedottamalla kaikkia vanhempia ja työntekijöitä.

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön syyslukukauden 2016 alkaessa 1.-6. luokilla. Tämä tarkoittaa vähittäistä siirtymistä aiemman opetussuunnitelman 227 vuosiviikkotunnista 224 vuosiviikkotuntiin. Ala-koululaisten valinnaisuus lisääntyi ja arviointi uudistui.

Vuonna 2016 jatkettiin hyvinvointikoulu-toimintamallin käyttöönottoa. Hyvinvointikoulun konseptissa lasten ja nuorten osallisuutta kehitetään kokemuksellisen hyvinvointitiedon keräämisellä. Tietoa kerättiin 28 koululta koulujen määrän lähes kaksinkertaistuessa edelliseen vuoteen verrattuna.

Kaikki kaupungin perusopetuksen koulut kirjautuivat ns. Liikkuviksi kouluiksi kevään 2016 aikana. Valtakunnallisen kärkihankkeen mukaisesti tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten päivittäistä arkiliikuntaa vähintään tunti päivässä liikkuen. Kaupunkitasolla koottiin yhteen erilaisia tapoja toteuttaa liikkuvaa päivää.

Perusopetuksen oppilasmäärä kasvoi 485 oppilaalla. Metsokankaan ja Ritaharjun koulujen ns. moduulikoulut otettiin käyttöön elokuussa 2016. Koulujen oppimisympäristöt ovat aiempaa avoimempia ja tilankäyttö oppilasta kohti on tiiviimpää.

Työpajatoiminnassa palkkatukipaikat vähenivät olennaisesti ja kuntouttavan työtoiminnan asiakkuudet kasvoivat. Nuorten ohjautumisessa pajoille oli kehitettävää. Oppilaitosyhteistyötä jatkettiin sopimalla muun muassa osaamistodistuksesta, jolla todennetaan nuoren pajalla hankkima osaaminen.

Byströmin nuorten palveluissa otettiin uusia työmuotoja käyttöön lisäämällä muun muassa toinen chat, walk-in-ajat sekä järjestettiin runsaasti tapahtumia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Etsivä nuorisotyö koordinoi edelleen Puolustusvoimien kanssa tehtävää Time-Out! Aikalisä -toimintaa. Ehkäisevässä nuorisotyössä aloitettiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa ennaltaehkäisevän päihdetyön Pakka-toiminta. Alueellisessa nuorten tieto- ja

neuvontatyössä oli mukana aktiivisesti nuoria seudullisen yhteistyön kautta.

Valtioneuvosto päätti vuoden 2014 lopussa **lukio-koulutuksen** uudesta tuntijaosta, joka käynnisti käytännön opetussuunnitelmatyön sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla. Opetussuunnitelman perusteet julkistettiin syksyllä 2015. Opetussuunnitelmat on päivitetty sekä kaupungin että lukioiden tasolla. Uudet suunnitelmat on otettu käyttöön aikataulun mukaisesti 1.8.2016 lukien.

Valmistautumista sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin tehostettiin sekä teknisten valmiuksien rakentamisella että käytännön harjoittelulla. Vuoden 2016 syksyllä järjestettiin sähköiset kokeet filosofiassa, maantieteessä ja saksan kielessä.

Oulun aikuislukio on jatkanut lukiokoulutuksen valmiutta parantavaa lukioalustoittoa. Edellisenä lukuvuonna nopeasti kohonnut maahanmuuttajien määrä on mainittavasti lisännyt tarvetta aikuisten maahanmuuttajien valmistavaan opetukseen.

Uusi Oulu-opisto, johon on yhdistetty Oulu-opiston, Kiiminkijoen opiston ja Oulunsalon kansalaisopiston palvelut, on kehittänyt toimintamalliaan. Palveluja pyritään enenevässä määrin järjestämään alueellisesti.

Oulun taidekoulu on siirtynyt uusiin toimitiloihin. Samalla yhteistyötä Oulun steinerkoulun kanssa on lisätty osana Nuottasaari-talon toimintamallia. Oulun konservatorio on koulutustehtävänsä lisäksi kehittänyt työelämäyhteis-työtään ja järjestänyt opiskelijoille soiton ja laulun konserttiesiintymistoimintaa.

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden yhteinen ja kaupungin poikkialueellinen strateginen tavoite on Oulun pitkäjänteinen kehittäminen **tapahtumien kaupunkina**. Erityisen merkittäväksi nousi uuden nimen saanut LUMO-valofestivaali, joka on selkeästi löytänyt paikkansa merkittävien valotapahtumien joukossa jopa kansainvälisesti.

Kulttuurilaitosten laadukas ja monipuolinen toiminta on edelleen ollut toiminnan ydin. Kirjasto, Oulu Sinfonia, museo- ja tiedekeskus Luuppi sekä kulttuuritalo Valve ovat tuottaneet taiteen ja kulttuurin sekä kulttuurikasvatuksen palveluja ja ovat myös kulttuuritoiminnan mahdollistajia sekä asiantuntijoita.

Liikuntapalveluiden toimintalinjaukset ovat toteutuneet asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Vuonna 2016 liikuntalaitosten käyntikertoja oli 2 393 701 (vuonna 2015: 2 459 643). Liikuntalaitosten kokonaiskävijämäärä ei kasvanut enää vuonna 2016.

Urheiluseurojen ym. toimijoiden työikäisen väestön jumpparyhmien koot ovat selkeästi pienentyneet aikaisemmasta ja tämä näkyy varattujen kausivuorojen kävijämäärien vähenemisenä. Myös kuntoilukäytön kävijämäärissä on ollut laskua varsinkin kuntosalien osalta. Tämä johtunee siitä, että yksityisiä kuntosalia on tarjolla aikaisempaa enemmän ja entistä kilpailukykyisimmillä hinnoilla. Seniorikorttilaisten käyntikerrat ovat jatkaneet kasvuaan.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden rooli ja tehtävä alueen kuntalaisten hyvinvoinnin mahdollistajana on kirjattu eri näkökulmista kaupunkistrategiaan ja yksityiskohtaisemmin em. toteuttamisohjelmiin. Toimialalle keskeisimpiä painopistevalintoja ovat kuntalaisen hyvinvointiin ja kaupunkikulttuuriin liittyvät teemat.

Vuonna 2016 sivistys- ja kulttuuripalveluissa alueellisten kehittämissuunnitelmien kautta kaupunkistrategia, talousarvio ja käyttösuunnitelma on jalkautettu alueellisen kehittämisen välineeksi. Alueellisella toimintatavalla on vahvistettu poikkitoiminnallisuutta sekä sivistys- ja kulttuuripalveluiden sisällä että hyvinvointipalveluiden ja muiden yhteistyötoimijoiden kanssa. Toimintamalli on mahdollistanut alueellisten erityispiirteiden ja asiakastarpeiden huomiointin, palvelukonseptien vaikuttavan kehittämisen ja panostamisen ennaltaehkäiseviin palveluihin.

Kuntalaisten hyvinvointi

Lasten ja nuorten poikkitoiminnallisten palvelujen painopisteitä ovat palvelujen järjestämishajonnan mukaisesti lasten tukeminen kasvu- ja kehitysympäristöissä, syrjäytymisen ja eriarvoistumisen ehkäisy, nuorten yhteiskunta- ja koulutustakuun toteutuminen sekä hyvät peruspalvelut.

Osana hyvinvointikoulun toimintamallia on hyödynnetty kokemuksellista hyvinvointitietoa. Työ on edennyt sekä peruskoulun yksiköissä (28) että päiväkodeissa (1) ja lukioissa (3). Saatu palaute on ol-

lut myönteistä, ja toimintamalli on herättänyt myös kansallista kiinnostusta. Jatkossa aluemalli mahdollistaa toimintamallin tehokkaamman juurruttamisen samoin kuin tulosten hyödyntämisen osana alueellisen hyvinvoinnin kehittämistä yhteistyössä hyvinvointikeskusten kanssa.

Lapset puheeksi -menetelmän koulutukset ovat edenneet suunnitellusti. Oulun kaupunki koulutti 31:llä sisäisellä koulutuksella 654 työntekijää. Menetelmän vaikuttavuutta on seurattu puolivuositain toteutetuilla ZEF-kyselyillä, joista saatujen tulosten perusteella on aikaisempaa kattavammin tunnistettu perheiden tuen tarpeita sekä keinoja vastata niihin. Lisäksi menetelmä on edistänyt eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Perusopetuksessa käytiin v. 2016 yhteensä 863 lapset puheeksi -keskustelua, joiden pohjalta järjestettiin 9 neuvonpitoa. Varhaiskasvatuksessa keskustelua kirjattiin 258, joiden johdosta pidettiin 4 neuvonpitoa.

Lapsiperheiden sähköisen palvelutarjottimen rakentaminen on edennyt projektisuunnitelman mukaisesti. Teknisen alustaratkaisun toteuttaminen on aloitettu, toiminnallisuudet ja sisällöt (esim. kuntalaisille suunnattu tietopankki, varhaiskasvatusikäisten toimintakalenterit) on määritelty ja osin rakennettu sekä perusopetusikäisten kerhotarjottimen rakentaminen aloitettu. Lapsiperheiden palvelutarjottimella pilotoidaan yksityisten palvelutuottajien asiointimalli. Sisällön kehittämistä on tehty yhteistyössä kuntalaisten sekä kaupungin ja järjestöjen työntekijöiden kanssa palvelumuotoilun keinoin.

Palvelujen järjestämisohjelman mukaisesti on tuettu työikäisten hyvinvointiaktiivisuutta ja pyritty ehkäisemään eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Työikäisille on suunnattu erilaisia aktivointitoimia ja edistetty osallisuutta.

Ikäihmisten elämänlaatua, hyvinvointia ja arjen turvallisuutta on tuettu monin keinoin. Seniorikortin suosio on kasvanut edelleen.

Erillisellä määrärahalta kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen terveystuella (ns. strategiarahalla) toteutettiin mm. alueellisia ikääntyneiden liikuntaryhmiä sekä järjestettiin koulutusta ikääntyneiden liikuntaryhmien ohjaajille. Tavoitteena on vahvistaa ikäihmisten liikunnallista ja tervettä elämäntapaa toteuttamalla erilaisia liikuntaryhmiä ja olosuhteita terveyttä edistävälle liikunnalle yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kaksi ikäihmisten lihaskuntohar-

joitteluluentoja järjestettiin yhteistyössä ODL liikuntaklinikan kanssa. Niiden tavoitteena on vahvistaa ikäihmisten osallistumismahdollisuuksia virike- ja harrastetoimintaan mm. kansalaisopiston kursseille. Kehitetään myös ikäihmisille suunnattua luentosarjaa ns. "Ikäihmisten yliopiston" kautta.

Ennakoiden Kunnan Lähde -toiminnan siirtymistä liikuntapalveluihin on järjestetty vertaisohjaajille infotilaisuuksia ja tuettu toimintaa välinehankinnoin. Tavoitteena on vapaaehtoistyön toimintamalleja kehittämällä 3. sektorin toimijoiden kanssa vahvistaa ikäihmisten aktiivista osallisuutta.

Valveella on viime vuoden poikkitoiminnallisena toimintana ikäihmisille ollut kulttuurikummitoimintaa, konserttikiertue ikäihmisten hoivalaitoksiin ja osallistuminen kansalliseen yhteistyöverkostoon. Kulttuurikummit ovat vapaaehtoisia kulttuuritoimijoita, jotka vierailivat hoivalaitoksissa. Toimintaa koordinoi ja yhteistyötä organisoivat Valve. Ikäihmisten hoivalaitoksiin järjestettiin konserttikiertue, jonka yleisöksi kutsuttiin läheisten päiväkotien lapsia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa valtakunnallista yhteistyöverkostoa, johon Valve kuuluu. Tarkoituksena on parantaa ikäihmisten kulttuuripalveluja, ja hanketta koordinoi Helsingin kaupunki. Oulu Sinfonia vieraili elokuussa 12 hoivakodissa tai palvelukeskuksessa ja tavoitti 453 kuulijaa. Konsertin sisältö oli luotu ikäryhmälle: ikivihreitä, tanssimusiikkia ja iskelmiä.

Kaupunkikulttuuri

Oulun kaupunkikulttuuria on kehitetty määrätietoisesti useilla hankkeilla ja selvityksillä. Oulun kaupunkistrategiassa kaupunkikulttuurin kehittämiseksi on laadittu kaupunkikulttuurin toimenpideohjelma, jonka tavoitteena on kulttuurin keinoin vahvistaa kaupungin elinvoimaa. Kaupunkikulttuurilla tarkoitetaan kaikkea sitä, mikä saa kaupungin tuntumaan elävältä ja mielenkiintoiselta:

- ihmisten luovan työn tuloksia
- yhteisöllisiä kokemuksia
- monimuotoista arkkitehtuuria ja puistojen
- vihreitä keitaita.

Keskeiset strategiset teema-alueet ovat merellisyys ja valo, jotka tukevat matkailun ja elinkeinoelämän tavoitteita.

Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet:

- *Linjata Oulun kaupunkiorganisaation toimintaa kaupunkikulttuurin mahdollistamiseksi ja kehittämiseksi*
- *Vahvistaa kaupungin elinvoimaa kulttuurin keinoin*
- *Edistää kulttuurin aluetaloudellisia ja työllisyyttä parantavia vaikutuksia.*

Kaupunkikulttuurin toimenpideohjelman keskeiset saavutukset vuoden 2016 aikana ovat olleet:

- *LUMO-valofestivaalin toteuttaminen, johon ovat kiinnittyneet alueen yritykset, taiteilijat sekä kaupungin omat liikelaitokset*
- *Lasten kulttuurin viikonlopputakuu = Oulu lupaa lapsille*
- *Merellisen Oulun tapahtumakokonaisuus*
- *Toimintamalli, joka mahdollistaa pop up -toimintaa ja välikaista muuta toimintaa Oulun kaupungin tyhjiksi jääneisiin kiinteistöihin*
- *Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus kahdelle kärkihankkeelle*
- *Eurocities Culture Forum Oulussa viime lokakuussa*
- *Oulun Suomi 100 -juhlapäätöksen valmistelu*
- *Kuusisaaren tapahtumapuisto valmistuu vuoden 2017 aikana*
- *Hollihaan puistoon kehittyy merkittävää liikunnallista toimintaa*
- *KAUKU-seurantaryhmän poikkihallinnollinen toimintamalli*

Kaupunkikulttuurin toteuttaminen tulisi jatkossa nähdä yhä enemmän vaikuttavuusinvestointina, jo-

hon kaupungin strategiarahaa tulisi yhä vahvemmin kohdentaa. Strategiarahaa käytettiin Valoa Oulu! -valofestivaaliin, lastenkulttuurin viikonlopputakuuseen, Walkers-toiminnan tukemiseen, terveystiikunnan edistämiseen ja kouluruokailun kehittämiseen oppilaiden ideoiden pohjalta.

Vuonna 2016 on valmisteltu kaupunkistrategian tahtotilan mukaisesti Oulun kaupungin lasten ja nuorten oikeuksien parempaan huomioimiseen tähtäävän mallin levittämistä koko kaupunkiorganisaatioon. Tavoitteena on UNICEFin lapsiystävällinen kunta -tunnustus vuonna 2017.

Kaupunkistrategian yhtenä painopisteenä oleva tasapainoinen talous on vuoden 2016 aikana ollut erityisen haasteellinen, koska toimintaympäristön muutokset ovat lisänneet resurssitarvetta ja tehdyt toiminnan muutokset ovat tuoneet osittain arvioitua hitaammin säästöjä.

Hankinnoissa on käytetty uusia innovatiivisia menetelmiä, kuten Talvikankaan yhtenäiskoulun käänteinen eli ranskalainen kalustekilpailutus, varhaiskasvatuksen neuvottelumenettelyllä tehty hoitoaikaperusteisen laskutusjärjestelmän hankinta sekä koulu- ja päiväkotivalokuvausten kilpailutus yhteistyössä yrittäjien ja Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät ry:n kanssa.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja indikaattorit

Alla olevissa taulukoissa on sivistys- ja kulttuuripalveluiden kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet ja indikaattorit.

Elinvoima, elinkeinoelämän uudistuminen ja kilpailukyky

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Kaupunki edistää uusien työpaikkojen syntymistä	Nuorisotakuun toteutuminen	Toisen asteen oppilaitoksessa aloittaneet: 100 % • Toisen asteen opinnot keskeyttäneet/negatiiviset keskeyttäjät: • Edellisenä keväänä päättötodistuksen saaneet: 100 %	Keväällä 2016 peruskoulun päättötodistuksen saaneesta 2091 peruskoululaisesta 94,5 % eli 1976 oppilasta on aloittanut toisen asteen oppilaitoksessa syyskuun 2016 loppuun mennessä. Päiväluokiolaisista (4156) 51 opiskelijaa eli 1,2 % on ns. negatiivisia keskeyttäjiä. Nämä opiskelijat ovat keskeyttäneet opintonsa sijoittumatta toiseen lukioon tai johonkin muuhun toisen asteen oppilaitokseen. Keväällä 2016 päättötodistuksen sai 2091 peruskoululaista eli 99,6 % kaikista 2098 päättöluokkalaisesta.
Oulu on Suomen paras kaupunki opiskella	Sivistys- ja kulttuuripalvelut on aktiivinen ja tavoiteltu kaupunkikulttuurin kehittäjä ja kumppani	1) Tapahtumien kattavuus ja yleisömäärä Tapahtumia järjestetään kaupunkikulttuurin eri osa-alueilla ja yleisömäärät kasvavat vuoden 2015 osallistujamääristä: • Oulun Päivät 47 000 • Ouhoi!-Merifestivaali 5 500 • Valoa Oulu! -valofestivaali tavoite 40 000 Kyllä/Ei 2) Kulttuuripalveluiden sopimus Kumppaneiden määrä pysyy vuoden 2015 tasolla, 11 yhdistystä, ja kumppaneille toteutetaan toiminnan vaikuttavuuden arviointi • kaupungin rahoitus • ulkopuolinen rahoitus • työllistävä vaikutus	1) Tavoite saavutettu: Oulun Päivät: • 63 379 kävijää Ouhoi!-Merifestivaali • 12 500 kävijää Lumo-valofestivaalilla (Valoa! Oulu -festivaali) • 86 000 kävijää 2) Tavoite saavutettu. Toteuma 11 kumppania eli sopimus Kumppaneiden määrä on pysynyt vuoden 2015 tasolla ja vaikuttavuuden arviointi toteutettu. • Toiminnan rahoitus yhteensä: 1 868 192€ Työllistävä vaikutus: Päätoimisten työntekijöiden määrä: 21 ja osa-aikaisten 287,5 • Kumppaneiden järjestämään toimintaan osallistui 268 979 henkilöä.

Tapahtumien kävijämäärät ovat kasvaneet merkittävästi vuoden 2015 kävijämääristä. Esimerkiksi Lumo-valofestivaalilla (Valoa! Oulu -festivaali) ylitettiin tapahtumalle asetetun 40 000 kävijän tavoite.

Kaikkien seurattujen tapahtumien kävijämäärät ovat kasvaneet vuoteen 2015 verrattuna. Sopimus Kumppaneiden määrä on pysynyt saman kuin vuonna 2015 eli yhteensä 11 kumppania. Kumppaneille toteutettiin vaikuttavuuden arviointi ZEF-kyselyinä. Vastausprosentti kyselyyn oli 100 %.

2016 - Sivistys- ja kulttuuripalvelut

Kuntalaisten hyvinvointi

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Kommentit	Toteuma 31.12.
Hyvinvoinnin edistäminen ja asiakaslähtöinen palvelujen kehittäminen elämän eri vaiheissa	Hyvinvointikoulumallin vahvistaminen	Kokemuksellinen hyvinvointikysely: Kokemukselliseen hyvinvointikyselyyn on osallistunut 16 koulua vuonna 2015. Tavoite on, että hyvinvointikyselyyn osallistuvien koulujen määrä kasvaa vuoden 2015 tasosta.		Hyvinvointikoulukyselyn toteutumisen: • 28 peruskoulua • 3 lukiota • 1 päiväkoti
Kuntalaisasiakkaan omavastuu ja yhteisöllisyyden vahvistaminen	Kuntalaisten aktiivisuus ja hyvinvointi paranevat	TEA-viisari: Oulu on kaikilla osa-alueilla, ts. liikunta, perusopetus ja lukiot, kuntien parhaassa neljänneksessä: Kyllä/Ei	Ammatilliset koulujen ja lukiokoulutuksen TEA-viisaritiedot ovat käytössä alkuvuodesta 2017 eli raportointi 31.3.2017	Perusopetus: ei. 72 pistettä, mikä on hieman alle tavoitteen (>75). Liikunta: kyllä. 93 pistettä. Lukion tulos saadaan vuoden 2017 puolella.

Perusopetuksen keskiarvotulos TEA-viisarissa on **72** pistettä, mikä on hieman alle tavoitteen (>75). Johdantamisen (80), sitoutumisen (82), yhteisten käytänteiden (87) ja muiden ydintoimintojen (78) osalta perusopetus sijoittuu parhaaseen neljännekseen eli saa hyvän tuloksen. Parannettavaa on erityisesti voi-

mavarojen (51) ja osallisuuden (59) osa-alueilla. Liikunnan keskiarvopistemäärä on **93**. Tämä on kärki-paikka terveydenedistämiseksiaktiivisuudessa Suomen suurimpien kaupunkien vertailussa. Maan keskiarvo on 68, Helsingin 85, Turun 86, Tampereen 79, Vaasan 75 ja Espoon 57 pistettä.

Talouden toteuma 1.1. – 31.12.2016

1 000 €	TA-2016	TA-muutokset	TA2016 + muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-%
Toimintatulot	31 992	-1 192	30 800	29 980	819	97,3 %
Toimintamenot	-411 572	-11 405	-422 977	-423 049	72	100,0 %
Toimintakate (N)	-379 580	-12 597	-392 177	-393 069	892	100,2 %

1 000 €	TA-2016	TA-muutokset	TA2016 + muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-%
TOIMINTATULOT						
Myyntitulot	6 484	0	6 484	6 803	319	104,9 %
Maksutuotot	14 865	-1 600	13 265	13 124	-141	98,9 %
Tuet ja avustukset	7 415	398	7 812	6 306	-1 506	80,7 %
Vuokratulot	2 711	0	2 711	2 953	242	108,9 %
Muut toimintatuotot	517	10	528	794	266	150,4 %
Toimintatulot	31 992	-1 192	30 800	29 980	819	97,3 %
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	-218 193	-4 010	-222 203	-222 286	-83	100,0 %
Palvelujen ostot	-65 288	-5 393	-70 681	-71 059	-378	100,5 %
Aineet ja tarvikkeet	-12 093	-51	-12 144	-11 797	347	97,1 %
Avustukset	-38 058	-1 900	-39 958	-39 509	449	98,9 %
Tilavuokramenot	-73 291	-18	-73 309	-73 567	-258	100,4 %
Muut toimintamenot	-4 649	-33	-4 682	-4 831	-149	103,2 %
Toimintamenot	-411 572	-11 405	-422 977	-423 049	-72	100,0 %
TOIMINTAKATE	-379 580	-12 597	-392 177	-393 069	-892	100,2 %

Sivistys- ja kulttuuripalvelut on toimintakatteeltaan valtuustoon sitova. Toimintakate vuonna 2016 on 393,1 M€. Se ylittää muutetun talousarvion 0,2 % (0,9 M€), koska yksityisen varhaiskasvatuksen kustannukset ovat olleet syksyn osalta arvioitua isommat, myös varhaiskasvatus-, perusopetus- ja nuoris- ja kulttuuripalveluissa on yksittäisiä ylityksiä talousarvioon nähden.

Toimintatuotot ovat 30 M€ ja ne alittavat muutetun talousarvion 0,8 M€. Alitukseen vaikuttavat erityisesti projektien ja hankkeiden avustusten arvioitua pienempi toteutuminen vuonna 2016 ja siirtyminen vuodelle 2017. Vuokratuotoissa on nähtävissä positiivista kehitystä.

Toimintakulut kokonaisuudessaan ovat toteutuneet muutetun talousarvion mukaisesti. Kehittämissankkeet ja liikuntapalvelut alittavat talousarvion ja vastaavasti perusopetus ja varhaiskasvatus, lukio ja vapaa sivistystyö, taiteen perusopetus sekä kulttuuripalvelut ylittävät talousarvion henkilöstökulut. Merkittävin ero talousarvioon verrattuna on varhaiskasvatuksen yksityisen toiminnan arvioitua suuremmat (0,8 M€) palvelusetelimenot.

Vuonna 2016 oli toiminnan muutoksia, jotka vaikuttivat merkittävästi talouteen, sen arvioimiseen ja ennustamiseen. Taloudelliset tavoitteet vuodelle 2016 olivat hyvin tavoitteelliset. Syksyn aikana haettiin määrärahojen korotusta mm. maahanmuuttajien, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rahoitukseen. Palveluita tarvitsevien lasten ja nuorten sekä maahanmuuttajien määrät kasvoivat alkuperäistä talousarviota enemmän, eivätkä kaikki toimenpiteet tuottaneet eurovähennyksiä täysimääräisesti. Lisäksi tulopuoli alitti alkuperäisen talousarvion erityisesti varhaiskasvatuksen osalta, koska indeksikorotusten vaikutus päivähoitomaksuihin oli arvioitua pienempi ja yksityisen tuotannon osuus kasvoi. Lisäksi 20 tunnin varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä oli arvioitua suurempi.

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden toimintakate asukasta kohden on kasvanut 0,9 % edellisen vuoteen verrattuna, johon vaikuttavat mm. kasvaneet palkka- ja tilakustannukset. Henkilöstökulut ovat kasvaneet, vaikka henkilöstön kokonaismäärä on laskenut. Kiinteistöjen vuokratustannukset ovat lisääntyneet uudisrakennusten ja peruskorjausten vuoksi. Samanaikaisesti on tiivistetty tilojen käyttöä ja luovutettu tiloista.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV (ilman sivuvirkoja)	Henkilöstökulut, €
31.12.2015	4126	1367	5282	4022	220 511 000 €
31.12.2016	4102	1326	5211	4007	222 286 000 €
Muutos	-24	-41	-71	-15	1 775 000 €

Henkilöstömäärä yhteensä -sarakeesta on poistettu henkilön päällekkäiset palvelussuhteet. Henkilöstömäärä sisältää palkalliset ja palkattomat palvelussuhteet. Luvut eivät sisällä työllistettyjä, kesätyöntekijöitä, oppilaita ja harjoittelijoita. HTV tarkoittaa toteutunutta työpanosta. HTV lukuja vääristää virkamääräysten kirjausvirhe erityisesti sivuvirkojen osalta. HTV ilman sivuvirkoja kuvaa toteutuneen työpanoksen oikeaa muutostasoa.

Vuoden 2016 henkilöstötavoitteiden toteutumista arvioidaan kaupungin henkilöstöohjelman neljän päätavoitteen mukaisesti.

Hyvällä johtamisella mahdollistettiin tavoitteiden saavuttamista

Hyvää johtamista tuettiin esimiestyön kehittämisen kautta. Vuonna 2016 jatkettiin esimiespassikoulutuksen järjestämistä, pidettiin vastuualueiden tarpeisiin räätälöityjä esimiestilaisuuksia sekä palvelusuhdeasioiden koulutuksia ja klinikoita. Esimiehille järjestettiin vertaismentorointia ja ryhmätyönohjausta tukemaan johtamistyötä.

Hyvää henkilöstöjohtamista tuettiin kehittämällä sivistys- ja kulttuuripalveluiden yhteisiä henkilöstöprosesseja, muun muassa perehdyttämisen ja

täydennuskoulutuksen toimintatapojen kautta. Kehityskeskustelujen yhteinen toimintamalli otettiin käyttöön koko organisaatiossa. Kehityskeskustelujen toteutumista seurattiin säännöllisesti. Uuden johtamisjärjestelmän kehittämiseen ja käyttöönottoon vuoden 2017 alusta valmistauduttiin osallistamalla laajasti esimieskuntaa ja henkilöstöä.

Henkilöstön osaamista kehitettiin ja kohdennettiin tarve- ja asiakaslähtöisesti

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden henkilöstölle järjestettiin monipuolista täydennuskoulutusta. Koulutusteemoihin kysyttiin sekä esimiesten että henkilöstön näkemyksiä. Osaamistarpeet koottiin yhteen sivistys- ja kulttuuripalveluiden tasolla. Koulutusteemat painottuivat erityisesti hyvinvointiin ja elämänhallintaan, kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tukeen sekä esimiestyöhön ja työhyvinvointiin, henkilöstöohjelman tavoitteita mukailen. Työvaihtoa käytettiin ammatillisen kehittymisen keinona vastuualueilla sisäisesti sekä vastuualueiden välillä.

Henkilöstön hyvinvointi nousee

Syksyllä 2016 toteutettiin jälleen Kunta10-työhyvinvointikysely. Sivistys- ja kulttuuripalveluiden henkilöstön tulosten alustava tarkastelu osoitti, että kehitystä oli tapahtunut henkilöstön työyhteisötaitoissa, johtamisessa ja esimiestyössä. Asiakasväkivaltaa oli kokenut lähes kolmannes henkilöstöstä.

Kyselyn tuloksia tarkastellaan laajemmin vastuualueilla, ja sovitaan työyhteisöittäin työhyvinvoinnin kehittämisen toimenpiteet. Kehittämistoimenpiteet

kootaan yhteen ja tämän pohjalta laaditaan kokonaisuuden yhteinen työhyvinvoinnin kehittämisen toimenpidesuunnitelma. Esille nousseita kehitysteemoja viedään myös täydennuskoulutussuunnitelmaan.

Sairauspoissaoloprosentti pysyi lähes samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna, ollen vuonna 2016 3,7 %. Työkyvyn tukemiseen, varhaisen tuen toimintamalliin ja uudelleensijoitustoimintaan kiinnitettiin erityisesti huomiota. Etätyötä hyödynnettiin siihen soveltuviissa työtehtävissä.

Henkilöstön kokonaismäärä ei noussut

Valtuustosopimuksen mukaisesti henkilöstömäärä ja henkilötyövuodet eivät saa kasvaa. Vuoden 2016 aikana henkilötyövuodet ilman sivuvirkoja (toteutunut työpanos) laskivat 0,4 %; palkallinen työpanos laski vastaavana aikana 0,5 %.

Henkilöstökustannukset kasvoivat 0,8 % verrattuna edelliseen vuoteen. Kasvua selittää mm. virkaja työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset, vuosisidonnaisten lisien kasvu sekä vuoden 2016 vapaaehtoisten säästötoimenpidevapaiden viime vuotta vähäisempi käyttö.

Asetettuja henkilöstövähennystavoitteita ei ole pystytty saavuttamaan täysimääräisesti. Kasvava palvelutarve erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta ja lakisääteisen toiminnan kasvu vaati henkilöstöresursseja toimintaan asetettuja alkupe räisiä säästöavoitteita enemmän. Henkilöstömäärään olennaisesti vaikuttavia organisatorisia muutoksia ei ollut tilikaudella 2016.

7.1.7. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut yhteensä toimintakate toteutui 8,21 M€ budjetoitua parempana (TA2016 -1,30 M€ TP2016 9,51 M€). Toimintatulot toteutuivat 5,39 M€ arvioitua suurempina (TA2016 71,48 M€ TP2016 76,87 M€) ja toimintamenot olivat 2,82 M€ arvioitua alhaisemmat (TA2016 70,18 M€ TP2016 67,36 M€).

Taloudelliseen tulokseen vaikuttivat myös joukkoliikenteen matkustajamäärän suunnan muutos. Matkamäärien kehitystä kuvaava prosenttiluku oli + 14 %. Joukkoliikenteen toimintatulot toteutuivat

0,52 M€ arvioitua suurempina. Toimintamenot toteutuivat 0,24 M€ talousarviota pienempänä.

Vuonna 2016 käytettiin erityisen suuri työpanos elinvoimaa lisäävään kaupunkisuunnitteluun. Tämä tapahtui kolmen osakokonaisuuden: Arkkitehtuuri-ohjelman, keskustavision 2040 ja Vetovoimainen pohjoinen kaupunki-projektin kautta. Haimme yhteistä tahtotilaa mitä Oulussa tulisi kaupunkisuunnittelussa tapahtua, jotta Oulun elinvoima kasvaisi. Haimme aktiivisen kuntalaiskeskustelun, vuorovai kuttamisen ja sitouttamisen kautta yhteistä tahto-

tilaa yhteistyökumppaneidemme kanssa mitä tulisi tehdä, jotta: asukkaiden määrä kasvaisi ydinalueilla, saisimme tapahtumia kehittymään ja luotua tapahtumainfraa sekä miten mahdollistaisimme yrityksille kokeilualustoja. Samalla tulisi purkaa mahdollisia kasvun esteitä tai rajoitteita, jotka usein ovat liittyneet liikennesuunnitteluun ja pysäköintiin. Tämä tehty työ ja panostus on tulossa päätöksentekoon alkuvuonna 2017.

Vuoden 2016 aikana myönnettiin ennätysellinen määrä rakennuslupia asuntotuotantoon kaikkiaan 2356 asunnolle. Vuoden aikana valmistui 1613 asuntoa ja vuoden lopussa keskeneräistä asuntotuotantoa oli Oulussa 2181 asuntoa. Talousarvion mukainen tontinluovutustavoite saavutettiin omakotitonttien ja rivitalotonttien luovutuksessa, mutta kerrostalotonttien luovutustavoitteesta jäätin talousarvion tavoitteesta. Kerrostalototuotantoa var-

mistettiin maankäyttösopimuksin ja toteuttamissopimuksin keskustassa ja keskustan lähialueella. Sopimuksia tehtiin kaikkiaan yhdeksän kappaletta, joista merkittävin oli Pateniemenrannan sopimus, joka mahdollistaa asuntojen toteuttamisen yli 2500 asukkaalle.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut raportoi toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen yhdyskuntalautakunnalle. Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle.

Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluissa toiminnot ovat edenneet pääosin kaupungin strategiassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Eheä yhdyskuntarakenne, kestävä palveluverkko ja liikkumisen kestävyys	Varmistetaan riittävä ja monipuolinen tonttituotanto	AO 120 tonttia AR-AP 250 asuntoa AK 830 asuntoa AO= omakotitontit AR-AP = rivitalo- ja pientalotontit sekä ryhmäpientalotontit AK = kerrostalotontit Kaupungin tontinluovutus 1200 asuntoa varten vuodessa	Oulun kaupunki luovutti tontteja vuonna 2016 seuraavasti: Omakotitontit 166 Rivitalotontit 298 Kerrostalotontit 586 Yht. 1050 Tavoite ei täysin toteutunut.
Eheä yhdyskuntarakenne, kestävä palveluverkko ja liikkumisen kestävyys	Joukkoliikenteen saavutettavuus ja palvelutaso nousee	Matkustajamäärän kasvu Paikallisliikenteen matkamäärä kasvaa edellisvuoteen verrattuna Joukkoliikenteen matkustajamäärä/ asukas kasvaa	Tavoite toteutunut. Koko toimialueen matkamäärä vuonna 2016 on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna 13,6 %. Ennakkotieto seudullisesta matkamäärästä/asukas/vuosi on 31,8 (vuonna 2015: 28,2) Oulun kaupungin alueelta tietoa ei ole saatavilla Cityliikenteen matkamäärä vuonna 2016 on 216 206 matkaa.
Elinvoima, elinkeinoelämän uudistuminen ja kilpailukyky	Käyttötalous tasapainossa	Toimintakate toteutuu hyväksytyyn talousarvion puitteissa. Käyttötalouden alijäämä ei ylitä talousarviossa esitettyä alijäämää.	Tavoite toteutunut. Käyttötalouden alijäämä ei ylittänyt talousarvion alijäämää
Elinvoima, elinkeinoelämän uudistuminen ja kilpailukyky	Investoinnit talousarvion mukaiset	Investoinnit toteutetaan hyväksytyyn talousarvion puitteissa Investoinnit eivät ylitä talousarviossa esitettyä määrärahaa	Tavoite toteutunut. Investoinnit toteutuvat hyväksytyyn talousarvion puitteissa.

Yritystonttien kysyntä oli vilkasta ja kaupunki luovuttanut vuoden aikana 21 kappaletta tontteja erillaiseen yritystoimintaan. Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden ja Business Oulun yhteistyö oli tiivistä ja yhteistyön tuloksena valittiin Välivainion alueen toteuttajaksi Rakennusliike Lapti Oy, joka käyttää yhteistyökumppaniensa kanssa aluetta suunnittelun, rakentamisen ja tulevan käytön aikana monipuoliseen Business Lab toimintaan.

Sähköisten palvelujen tarjonta kuntalaisille ja yrityksille on edennyt suunnitelmallisesti. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelujen tarjoamia palveluita voidaan jatkossa hoitaa suoraan kotoa tai kaupungin eri osissa sijaitsevien palvelupisteiden kautta.

Asuntomarkkinat ovat olleet vilkkaat ja erityisesti keskusta-alueella ja sen lähiympäristössä kerrostaloasuntojen aloitukset ovat lisääntyneet merkittävästi. Oulunsalon, Kiimingin ja Haukiputaan keskustoissa on pyritty varmistamaan uuden asuntotuotannon mahdollistuminen asemakaavamuutoksien kautta.

Tavoitteena ollut pyöräilyn ja jalankulun edistäminen sekä pyöräpysäköinnin järjestelyt ydinkeskustassa etenevät suunnitelmien mukaisesti. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelujen talous sekä henkilöstön osaminen ja johtaminen ovat toimintavuonna edenneet tavoitteiden mukaisesti.

Talouden toteuma 1.1. – 31.12.2016

Yhdyskuntalautakunta ilman joukkoliikennettä:

Euroa 1000 €	TA-2016	TA- muutokset	TA2016 + muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Toimintatulot	51 507	2 971	54 478	59 350	4 872	109 %
Toimintamenot	40 691	4 729	45 420	42 842	-2 578	94 %
Toimintakate (N)	10 816	-1 758	9 058	16 508	7 450	182 %

Yhdyskuntalautakunnan toimintakate ilman joukkoliikennettä toteutui 7,45 M€ budjetoitua suurempana. Toimintakatteen lisäys koostuu 4,87 M€ toimintatulojen ylityksestä sekä toimintamenojen 2,58 M€ alituksesta.

Toimintatulojen ylitys johtui pääosin maanmyyntivoittojen ylittymisestä (1,877 M€), rakennusten myyntivoitosta (1,347 M€) ja maanvuokratulojen (0,638 M€) ylityksestä. Pysäköintivirhemaksut ylittivät 0,215 M€. Tontti ja kiinteistömarkkinat ovat vilkastuneet ja erityisesti keskeisten alueiden tonttien kysyntä on korkealla tasolla. Vuoden aikana myytiin onnistuneesti keskustasta entinen keskustan terve-

ysaseman kiinteistö. On poikkeuksellista, että kehitettävänä kiinteistöinä tulee kaupungilta myyntiin kohteita keskustasta.

Menojen alitukseen vaikuttivat suurimpina palveluiden ostot ja henkilöstömenot. Henkilöstömenot alittivat budjetoidun 1,18 M€. Henkilöstömenoihin vaikuttivat eläkemenojen toteutuminen budjetoitua pienempänä, hidas täyttölupakäytäntö ja säästötoimenpiteet. Palveluiden ostot alittivat 1,53M€. Huleveden osalta palveluiden ostoista jäi käyttämättä 0,46 M€. Muut toimintakulut ylittivät johtuen rakennusten myyntitappioista.

Joukkoliikenne:

Euroa 1000 €	TA-2016	TA- muutokset	TA2016 + muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Toimintatulot	14 095	2 905	17 000	17 518	518	103 %
Toimintamenot	24 758	0	24 758	24 515	-243	99 %
Toimintakate (N)	-10 663	2 905	-7 758	-6 998	760	90 %

Koko toimialueen matkamäärässä on vuoden 2016 aikana ylitetty joka kuukausi edellisen vuoden vastaava matkamäärä kuukaudessa. Matkamäärän kasvu on vaikuttanut positiivisesti kertyneisiin lippu- ja toimintatulojen talousarviota on vuoden 2016 aikana korotettu kahteen otteeseen yhteensä 2,9 M€. Syyskuun 1,1 milj. euron korotuksen jälkeen päädyttiin joukkoliikenteen toimintatulojen arviosta 17 M€. Koko toimialueella tehtiin 8,1 miljoonaa matkaa, mikä oli 13,6 % enemmän kuin edellisena

vuonna 2015. Vuoden 2016 toteutuneet toimintatulot olivat noin 17,5 M€. Vuonna 2016 joukkoliikenteen toimintamenot olivat 24,5 M€, mikä oli hieman pienempi kuin arvioitu 24,8 M€. Toimintakate vuonna 2016 oli -7,0 M€, kun arvioissa se oli -7,8 M€. Lippu- ja maksujärjestelmässä on vuoden aikana tapahtunut muutoksia ja edistystä, mikä on edesauttanut joukkoliikenteen kehitystä kuten myös hyvää liikenteen suunnittelu joukkoliikennesuunnittelijoiden toimesta.

Menolajikohtainen tarkastelu, informatiivinen tieto:

Euroa 1000 €	TA2016	TA-muutokset	TA2016 + muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
TOIMINTATULOT						
Myyntituotot	1 848	3 144	4 992	8 720	3 728	175 %
Maksutuotot	19 039	2 615	21 654	18 008	-3 646	83 %
Tuet ja avustukset	1 032	117	1 149	3 399	2 250	296 %
Vuokratulot	31 369	0	31 369	32 471	1 102	104 %
Muut toimintatulot	12 314	0	12 314	14 270	1 956	116 %
Toimintatulot yhteensä	65 602	5 876	71 478	76 868	5 390	108 %
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	10 546	413	10 959	9 714	-1 246	89 %
Palvelujen ostot	50 271	4 278	54 549	52 272	-2 277	96 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 265	4	2 269	2 122	-147	94 %
Avustukset	618	0	618	936	318	151 %
Vuokramenot	1 365	34	1 399	1 269	-130	91 %
Muut toimintatulot	384	0	384	1 046	662	272 %
Toimintamenot yhteensä	65 449	4 729	70 178	67 357	-2 821	96 %
TOIMINTAKATE	153	1 147	1 300	9 510	8 210	732 %

MAANKÄYTTÖKORVAUKSET

Limingantulli 1-4:
Limingantulli 1-4 alueelta ei ole kertynyt vuoden 2016 aikana uusia maankäyttösopimuskorvauksia. Aiemmin kertyneistä korvauksia ei ole purettu vuoden 2016 aikana.

Toppilansalmen kuntatekniikka ja rantarakenteet:
Vuoden 2016 aikana Toppilansalmen alueelta ei kus-

tannuspaikalla purettu kertyneitä tuottoja ja ennakokuvokrien osalta nettokertymä lisääntyi vuoden aikana 880.246,14 €.

Kallisensuora:
Kallisensuoran alueella sopimuskorvauksia ei purettu ja eikä uusia sopimuskorvauksia ole kertynyt vuoden 2016 aikana.

Henkilöstö ja henkilöstö määrän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstökulut, €
31.12.2015	154	23	175	136,8	-8 606 623
31.12.2016	166	14	180	146,3	-8 710 363
Muutos	12	-9	5	9,5	103 740

Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluissa oli vakinaisessa virka- tai työsuhteessa vuoden 2016 lopussa 180 asiantuntijaa. Henkilöstön kokonaismäärää on lisääntynyt, koska Teknisestä liikelaitoksesta siirtyi matkapalvelukeskus (7 henkilöä) osaksi yhdyskunta- ja ympäristöpalveluita. Lisäksi Sikusta ja Hyvestä siirtyi kaksi logistikkoa.

Uutta henkilökuntaa rekrytoitiin eläkkeelle jäävien tai irtisanoutuneiden työntekijöiden tilalle kaupungin rekrytointiohjeiden mukaisesti. Henkilöstöä on yritetty, aina kun se on ollut vain mahdollista, rekrytoida ennen kuin henkilö eläköityy, jotta saisimme siirrettyä lähtevän henkilön tietotaidon uudelle työntekijälle. Tämä näkyy henkilöstön määrässä.

Henkilöstön sairauspoissaolot ovat perinteisesti olleet koko palvelualueen asiantuntijoilla erittäin al-

haiset. Vuonna 2015 sairauspoissaoloprosentti oli 3,4 % ja vuonna 2016 2,4 %. Poissaolot ovat olleet lähinnä omailmoituksella tapahtuvia flunssa yms. poissaoloja.

Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluissa pidettiin työpaikkakokouksia vuoden 2016 aikana yhteensä kahdeksan. Esimiehille pidettiin kehityskeskustelukoulutusta tammikuussa ja lisäksi heitä koulutettiin prosessin omissa esimiesinfoissa kolme kertaa vuoden aikana. Vuonna 2016 myös kaikki ympäristötalon työntekijät koulutettiin kehityskeskustelujen käymiseen.

Kaupungin esimieskoulutukseen, esimiespassiin, osallistui Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden palvelualueelta 30 esimiestä (11 Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluista).

7.1.8. Rakennuslautakunta

Toimialan olennaiset tapahtumat

Rakennuslautakunta vastasi seuraavista palveluista: 1. rakentamisen luvat ja niiden ennako-ohjaus, 2. rakentamisen ja ympäristön valvonta, 3. kuntalaisien ohjaus ja neuvonta rakennusasioissa, 4. rakentamisen laillisuuden valvonta.

Vuonna 2016 luvitettu rakentamisen kokonaismäärä (kerrosalaneliöt 309 229 ke-m²) kasvoi noin 18 % vuosien 2014 ja 2015 keskiarvosta. Vertailujaksolla asuinrakennusten luvitettu kerrosala kasvoi noin 36 %. Muutos johtui asuinrakentamisen huomattavasta, 92 %:n, kasvusta. Erillispientalojen rakentaminen väheni vertailujaksolla noin 8 %. Liike- ja toimistorakentamisen volyyymi vertailujaksolla pysyi lähes ennallaan (-0,3 %).

Rakennuslupia myönnettiin vuoden 2016 aikana 2432 asunnolle, 907 asuntoa enemmän kuin (59,5 %) vertailujaksolla 2014–2015. Rakennusvalvonnan talous toteutui huomattavasti suunniteltua paremmin, koska toimintatuotot toteutuivat arvioitua suurempina (112 %) ja toimintamenot toteutuivat arvioitua pienempinä (87 %).

Vuonna 2016 Oulun rakennusvalvonta ohjasi, luvitti ja valvoi rakennustoimintaa, jonka investoinnin markkina-arvo lähes 4 miljardia euroa. Toiminnassa tapahtui 2161 myönnetyn luvan ja noin 4000 suori-

tetun katselmuksen puitteissa noin 50 000 henkilöyhteydenottoa toimistossa, kentällä tai sähköisesti.

Koko Oulun kaupunkia koskeva uusi, yhtenäinen rakennusjärjestys on valmisteltu ja käsitelty rakennuslautakunnassa sekä hyväksytty kaupunginvaltuustossa. Päätös ei kuitenkaan ole lainvoimainen, koska siitä on valitettu.

Rakennusvalvontatoimeen kohdistuu lisääntyvästi paineita erityisesti rakentamisen kosteusvaurioiden, sisäilmaongelmien ja niiden aiheuttamien terveyshaittojen tiedostamisen johdosta. Em. kehitys on osoittanut Oulun rakennusvalvonnan ohjaavan toimintatavan osuvuuden. Se edellyttää riittävää henkilö- ja osaamisresurssia, mikä Oulussa on toteutettu osin määräaikaista henkilökuntaa käyttäen. Vuonna 2016 valmiiksi saatu Kuivaketju10-toimintamalli otetaan käyttöön vaiheittain aloittaen suurista kohteista 1.1.2017 alkaen.

Korjausrakentamisen asiantuntija saatiin palkattua määräaikaisena kesällä ja hänen työpanoksensa korjauslupien ja korjausrakentamisen ohjaukseen keskittyi loppuvuoteen. Korjausrakentamisen määrä on kasvanut viime vuosina ja pitkäjänteinen korjausrakentamisen ohjaustyö vaatii vakinaista henkilöresurssia, 1 henkilö/vuosi. LVI-puolelle saadut

lisäresurssit helpottivat työtilannetta talotekniikan LVI-puolen lupien ja katselmusten osalta.

Rakentamisen valintoja ohjaavat entistä tiukemmin kosteus-, energia-, asuttavuus-, esteettömyys- ja elinkaaritekijät. Voimakkaassa murroksessa on vuoden 2016 aikana ollut kosteudenkestävyys ja sitä ennen rakentamisen energiamääräykset uusiutuivat rakenteiltaan vuosina 2010 - 2013. Oulun rakennusvalvonta on vahva rakentamisen laadun ohjauksessaan ja uusia työkaluja ohjaukseen kehitetään koko ajan. Vuoden 2016 lopulla voimaan tullut uusi säädös lähesnollaenergiarakentamisesta tulee muuttamaan energiatehokkuuden vaatimuksia vuoden 2018 alusta.

Rakentamisen kosteudenhallinta ja sisäilman laatu ovat nousseet uudelleen keskeiseen asemaan rakentamisen laaduntavoittelussa, pääosin tiukentuneiden energiatavoitteiden, mutta myös eduskunnan tarkastusvaliokunnan toteaman vauriotilanteen seurauksena. Laadunohjaustyökalujen kehittäminen ja päivittäminen jatkui voimakkaana. Niihin tulee liittymään jatkossakin mitattavia euromääräisiä vaikuttavuustavoitteita. Uudis- ja korjausrakentamisen ohjausprosessi, vaikuttavuus erityisesti kosteudenkestävyyteen ja energiansäätöön, on tärkeä tekijä Oulun kaupungin ulkoisten sitoumusten / sopimusten toteuttamisessa.

Pientalojen uusiutuvan energian käytön ohjaukselle kehitettiin 30.6.2016 päättyneessä Tulevaisuuden talot ja uusiutuva energia-hankkeessa. Es-

teettömyyskortistolla ja kehitetyllä asuttavuuden sähköisellä ohjaustyökalulla on tuettu tehokasta tilankäyttöä ja pitkäaikaista käytettävyyttä. Niilläkin on omat euromääräiset vaikuttavuutensa.

Keväällä 2016 alkanut e-Lighthouse projekti yhteistyössä Euroopan Unionin Northern Periphery of Arctic alueen partnereiden kanssa keskittyy löytämään ja kehittämään parhaita ohjausmalleja niin uudis- kuin korjausrakentamisen energiatehokkuuteen. Hankkeen puitteissa saatiin palkattua korjausrakentamisen asiantuntija määräajaksi jatkamaan vuonna 2015 menetetyn energiakorjausneuvojan ohjaustyötä.

Osallistuvan ja ohjaavan toiminnan riskejä (ohjauksen virheitä ja aiheuttamia vaurioita) pyritään hallitsemaan tietoisin toimenpitein, jotka on kuvattu sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan selonteossa.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet on esitetty ja raportoitu oheisessa strategiataulukossa. Tavoitteet toteutuivat pääosin. On syytä huomata, että niissä mitataan laadun määrätason yli menevää laadun osaa, jonka on arvioitu tuottavan hankkeille ja rakennuttajille selvää lisäarvoa. Määrätason yli menevä taso on täysin vapaaehtoista rakennuttajalle ja rakennusvalvonnallekin. Toteuman saantotaso vaihtelee myös rakentamisen volyymin vaihdellessa tavoitteiden asettamishetken volyymistä.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet:

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys	Kestävä, ympäristöystävällinen uudisrakentaminen.	Energiatehokkuus ja uusiutuvien energioiden käyttöaste/Lämpöahiöiden taso ja uusiutuvien energioiden käyttöä kuvaavan E-luvun taso 15..20 % määrätasoa parempi. Sästö 22 milj. €. Kuivaketjulla kosteudenkestävyys ja terve talo /Ympäristöministeriön yhteishankkeessa kehitetty ohjausprosessi, pilotointi 5...10 rakennuksessa. Esteettömyys ja pitkä käytettävyyys/ Lähes kaikki uudisrakennukset esteettömiä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tontinlukuksen esteettömyysehdon ulottamista myös omakoti- ja paritaloihin	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Lämpöahiöiden taso on 17 % ja E-luvun taso 23 % määrätasoa parempi. Energiatehokkuuden tuottama säästö on 32 milj € vuonna 2016 rakennettujen talojen 50 vuoden elinkaaren aikana Kuivaketju10 pilotteja on Oulussa 8 ja valtakunnallisesti useampia hankkeita, jotka ovat omatoimisesti ottaneet Kuivaketju10 käyttöön. Lähes kaikki uudisrakentaminen on esteetöntä. Osa omakoti- ja paritaloista eivät ole esteettömiä, koska määräykset eivät sitä edellytä ja tontinluovutuksessa ehtoa ei aseteta.

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys	Korjausrakentamisen ohjauksen työkalujen kehittäminen, ohjaus/aktivointi ja käynnistyneet hankkeet.	Pientalojen korjaus ja energiatehokkuuden parantaminen korjauskortistoa käyttäen/Pientalojen korjaajien ennako-ohjaus väh. 250 kohteessa. Kerrostalojen korjausrakentamisen ohjauksen työkalujen kehittäminen, aktivointi ja käynnistyneet hankkeet/ Ohjauksen työkalu valmistuu. 50 taloyhtiön edustajaa osallistuu ohjaukseen ja 10-15 kerrostalon korjausrakentamisen hanketta käynnistyy Julkisten rakennusten kosteus- ja homekorjaukset; poikkeihallinnollinen käsittely/Yhteishankkeita tilakeskuksen kanssa, vähintään 5. YYP:ssä korjaamisen palveluiden tiivistäminen : asumisterveys, neuvonta, ohjaus, avustukset ja luvat "yhdestä luukusta".	Toteutunut pääosin tavoitteen mukaisesti painottuen loppuvuoteen, jolloin uudet ohjausresurssit olivat käytössä ja pääosa kaupungin vuokratonteista myönnetään Korjausrakentamisen ohjauksen tavoitteet toteutuneet pääosin tavoitteen mukaisesti, paitsi ohjauksen työkalun osalta. 8 kerrostalokorjauskohdetta luvitettu. Yhteishankkeita Tilakeskuksen kanssa Pitkäkankaan koulun korjaus. Yhden luukun periaate ei ole toteutunut, asiaa on edistetty.
Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys	Rakennusten esteettömyys.	Eriytyinen ohjaus hissien asentamiseksi vanhoihin asuinkerrostaloihin/Kohdennettua ohjausta 10 hankkeille, joissa asennetaan hissiä.	Toteutunut osittain, hissejä rakennettu 2 kpl.

Kansantalouden lievä kasvu näkyi rakennusvalvonassa rakentamisen määrän merkittävänä kasvamisena. Talousarviossa hyväksytty toimintakate toteutui hyväksytyyn talousarvion puitteissa ja ylitti tavoitteen.

Sähköisten palvelujen tarjonta kuntalaisille ja yrityksille on edennyt suunnitelmallisesti sähköisen asiointipalvelun käyttöönoton myötä. Vuonna 2016

rakennusluvista 68,9 % saapui sähköisesti ja kaikki rakennuslupa-asiakirjat tallennettiin sähköiseen muotoon.

Vanhusväestön ja liikuntarajoitteisten kotona asumista on tuettu antamalla erityistä ohjausta vanhojen kerrostalojen hissiremonteissa ja omakotitalojen esteettömyydessä. Ympäristötavoitteet, jotka on esitetty valtuustoon sitovina tavoitteina, on saavutettu, osittain jopa ylitetty.

Talouden toteuma 1.1. – 31.2.2016

Euroa 1000€	TA2016	TA-muutokset	TA 2016 + muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Toimintatulot yhteensä	3427	56	3483	3910	427	112,3
Toimintamenot yhteensä	3224	129	3353	2914	-439	86,9
Toimintakate	203	-73	130	997	867	766,9

Menolajikohtainen tarkastelu:

Euroa 1000 €	TA2016	TA-muutokset	TA 2016 + muutokset	TP2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
TOIMINTATULOT						
Myyntitulot	40		40	85	45	210,4
Maksutulot	3303		3303	3693	390	111,8
Tuet ja avustukset	65	56	121	128	7	105,8
Vuokratulot				4	4	0
Muut toimintatulot	19		19		-19	0
Toimintatulot yhteensä	3427	56	3483	3910	427	112,3
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	1914	71	1985	1743	-242	87,8
Palvelujen ostot	1005	58	1063	832	-231	78,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	53		53	80	27	151,8
Avustukset	0		0		0	
Vuokramenot	245		245	253	8	103,1
Muut toimintamenot	7		7	6	-1	85
Toimintamenot yhteensä	3224	129	3353	2914	-439	86,9
TOIMINTAKATE	203	-73	130	997	867	766,9

Oulun rakennusvalvonnan tulojen määrä ylitti noin 0,427 M€ (12,2 %) budjetoidun määrän. Ylitys johtui luvitettavan rakentamisen määrän ennakoitua suuremmasta kasvusta. Asuinkerrostalojen rakentamisen määrä kasvoi huomattavasti, noin 92 %, verrattuna kahteen edelliseen vuoteen. Rakentamisen muiden osa-alueiden volyyymi pysyi lähes ennallaan.

Toimintakulujen määrä alitti noin 0,439 M€ (-13,1 %) budjetoidun määrän. Tästä noin 0,242 M€ johtui

henkilöstökulujen alittumisesta. Kaupungin henkilöstölinjauksesta johtuen uusia jo budjetoituja virkoja ei saatu täytettyä, vaikka lisääntynyt työmäärä ja uudet tehtävät olisivat sitä edellyttäneet. Myös palvelujen ostot alittivat budjetoidun määrän noin 231 000 eurolla. Alitus johtui suunnitellun ostopalvelun toteutumisen siirtymisestä tuleville vuosille. Suunniteltu lupa-arkiston skannaus ei käynnistynyt vuonna 2016 ja suunnitellun ostopalvelun tekemisestä omana työnä.

Henkilöstö ja henkilöstön kehitys

	vakinaiset	määräaikaiset	sijaiset	työllistetyt	oppilaat/ harjoittelijat	yhteensä	HTV	Henkilöstö- kulut, €
31.12.2015	21	6				27	22	1707
31.12.2016	25	5				30	23	1743
Muutos	4	-1				-3	1	36

Rakennusvalvonnassa oli vakinaisessa tai määräaikaisessa työ- tai virkasuhteessa vuoden 2016 lopussa 30 asiantuntijaa. Henkilöstön määrä kasvoi 3 henkilöllä. Oulun konttorista siirtyi rakennusvalvontaan 4 asiantuntijaa ja 3 henkilöä jäi Oulun konttorin hallintoihin.

Uutta henkilökuntaa rekrytoitiin eläkkeelle jäävien tai irtisanoutuneiden työntekijöiden tilalle kaupungin rekrytointiohjeiden mukaisesti. Työmäärän kasvuun nähden henkilömäärä ei ole ollut riittävä,

minkä osoittaa myös Kunta10-kyselyn tulos, jonka mukaan kyselyyn vastanneesta rakennusvalvonnan henkilökunnasta 47,6 % koki työmäärän lisääntyneen paljon.

Korjausrakentamisen yksikkö on perustettu 2013. Pitkän aikavälin henkilöstösuunnitelman mukaan kyseinen yksikkö kasvaa yhdellä asiantuntijalla vuosittain, mikä ei ole kuitenkaan toteutunut. Korjausrakentamisen suunniteltu lisäresurssi toteutui loppuvuonna e-Lighthouse-projektin turvin. Kor-

jausrakentamiseen on edelleen tarve lisätä resurssia ja etenkin vakituisten virkojen saaminen työn jatkuvuuden ja pätevän osaajan kiinnittämiseksi on keskeinen tavoite.

Henkilöstön sairauslomaprosentti vuonna 2016 oli edelleen matalalla tasolla 0,9, vaikka se nousikin hieman edellisestä vuodesta (vuonna 2015 0,6 %).

7.2. Oulun kaupungin kehittämissalkut

1 Yhteenveto

Kaupunkistrategian toteuttamis- ja toimenpideohjelmien toteutus kehittämishankkeina ja -projekteina on koottu viiteen kaupunginhallituksen (Kh 22.9.2014 § 384) hyväksymään kehittämissalkkuun, jotka ovat:

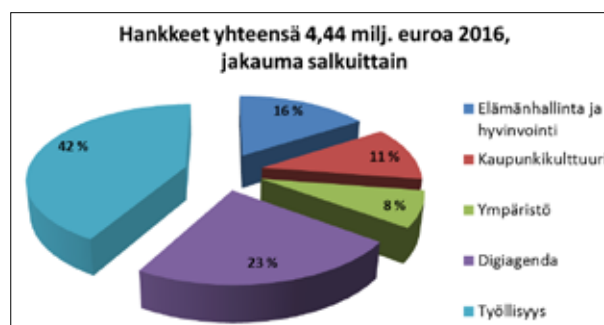
- *Kuntalaisen elämänhallinta ja hyvinvointi*
- *Elävä ja monimuotoinen kaupunkikulttuuri*
- *Työllä hyvinvointia*
- *Ympäristö- ja ilmastoasiat sekä kestävä kehitys*
- *Digitaalinen agenda – kaupungin palvelujen digitalisointi*

Kehittämissalkuissa toteutettujen hankkeiden yhteenlaskettu toteuma kasvoi vuonna 2016 3,95 milj. eurosta 4,44 milj. euroon vuoteen 2015 verrattuna. Vaikka EU-rahoituskausi on pian puolivälissä ja hanketoiminta aktiivisimmillaan, kaupungin hankevolyymin kasvu hillitsi täyttökierro ja hanke- ja projekti-toiminnan budjetointikäytännöt.

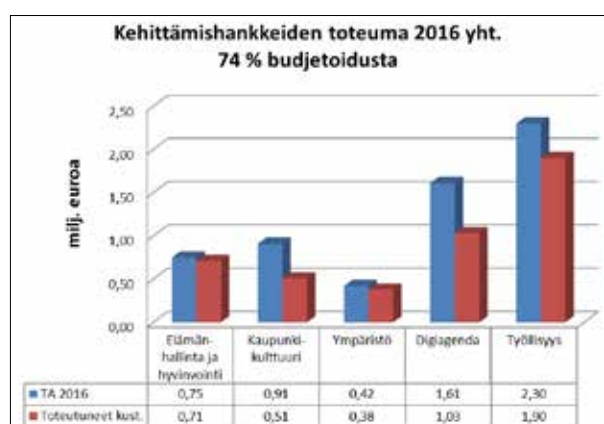
Kehittämissalkkujen määrärahoihin varattiin talousarviossa 2016 alun perin tulot 1,82 milj. ja menot 3,0 milj. euroa. Määrärahoja leikattiin kaupunginvaltuuston päätöksellä (12.12.2016 § 103) tulot 1,02 milj. ja menot 2,25 miljoonaan euroon loppusyksystä laaditun ennusteen perusteella. Määrärahojen käyttö oli tulot 0,99 milj. ja menot 1,9 milj. euroa.

Vuonna 2016 toteutuneet peruskunnan ja liikelaitosten (pois lukien Business Oulu) kehittämishankkeiden toteutuneet kokonaiskustannukset olivat yhteensä tulot 2,69 milj. ja menot 4,44 milj. euroa sisältäen kaupunginhallituksen kehittämissalkkujen määrärahoista katetut tulot ja menot sekä omiin etä rahoitushankkeisiin ja hallintokuntien talousarvioihin hankkeille varattujen määrärahojen käytön. Yhteistyökumppaneiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin maksettiin kuntarahoitusosuuksia yhteensä 0,65 milj. euroa, mikä oli vajaat 15 % koko toteumasta. Hanketoiminnan toteuma ja jakautuminen eri kehittämissalkkuihin on koottu alla oleviin taulukoihin 1 ja 2.

Taulukko 1. Kehittämishankkeiden jakautuminen salkuittain vuonna 2016

Taulukko 2. Kehittämishankkeissa toteutuneet kustannukset vs. TA 2016 salkuittain

2 Kuntalaisen elämänhallinta ja hyvinvointi -salkku

Kuntalaisen elämänhallinta ja hyvinvointi -kehittämiskku perustuu palvelujen järjestämishankkeeseen (KH 2.2.2015 § 52) ja hyvinvointikertomukseen. Kehittämiskun painopisteet ovat 1)kuntalaisen hyvinvointi, elämänhallinta ja terveydentila paranevat ja 2)vaikuttavat ja tehokkaat palvelut järjestetään asiakaslähtöisesti.

Vuonna 2016 Kuntalaisen elämänhallinta ja hyvinvointi -salkussa oli käynnissä 11 hanketta. Vuonna 2016 käynnistyneitä oli neljä (4), joista kansallisessa ODA – Omahoito ja digitaaliset arvopalvelut- hank-

keessa Oulun kaupungilla aloitti oma osahanke sekä rahoitushankkeina ODL:n ”Esikoto - Esikotouttamisen kehityshanke Pohjois-Pohjanmaalla”, ODL:n esiselvitys ” ITU – Inklusiivisella toimintatavalla uutta” ja maakunnallinen Popster-hanke, jossa luodaan mallit ja toimenpideohjelma siitä, millä tavalla sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään ja tuotetaan Pohjois-Pohjanmaalla 1.1.2019 alkaen valmisteilla olevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Hyvinvointipalveluiden omassa Asumisneuvonta-hankkeessa (2015-2017) ennaltaehkäistään häätöjä ja vähennetään niiden määrää. Asiakkaat saavat tukea asumiseen ja elämänhallintaan. Vuoden 2016 aikana on toimenpiteillä estetty 67 ruokakunnan häätö kodistaan. Kehittämissalkku on sisältänyt myös pienimuotoisia valtionavustusprojekteja, yhteistyöhankkeita ja järjestöjen yhteistyöprojekteja, joissa palvelualueet ovat olleet mukana työpanoksella. Hankkeiden toteutukset ovat olleet poikkitoiminnallisia: osallistujia oli mm. hyvinvointi-, sivistys- ja kulttuuri-, yhdyskunta- ja ympäristöpalveluista, Business Oulusta, Oulun ja Lapin yliopistosta, Oulun seudun ammattikorkeakoulusta, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiristä, VTT:ltä sekä muista kaupungeista ja kunnista niin Suomessa kuin ulkomailla.

Salkussa päättyi neljä (4) projektia vuonna 2016: VTT:n Valmuska, Älykäs valaistus ja lämpöviihtyvyys muistisairaiden asumisen ja hoivapalvelutuotannon tukena, kansainvälinen Silver-projekti, jossa luotiin uusia teknologiaa hyödyntäviä ratkaisuja ikääntyvien kotona asumisen tueksi PCP-mekanismia (esikau-pallinen hankinta) käyttäen, Lasten Kaste, jossa on toteutettu lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen kehittämistä asiakaslähtöisinä palvelukokonaisuuksina sekä CONNECT, jossa on kerätty Pohjois-maiden parhaita käytäntöjä hyvinvointiteknologian käyttöönnotossa.

Hankevalmistelu oli vuonna 2016 erittäin maltillista ja tulevien uudistusten vuoksi pitkälti valtakunnallista ja maakunnallista, tuleva sote- ja maakuntaudistus huomioivaa.

Lisätietoa hankkeista löytyy www.ouka.fi/hanketietokanta valitsemalla Hyvinvointisalkku 2014-2020. Näkymä hyvinvointisalkun tilanteeseen vuodenvaihteessa on esitetty kuvassa 1. Salkun yhteenlaskettu toteuma vuonna 2016 oli tulot 0,25 milj., menot 0,71 milj. euroa.

Kuntalaisen elämänhallinta ja hyvinvointi -salkku

Kuva 1. Kuntalaisen elämänhallinta ja hyvinvointi –projektisalkun tilanne vuoden 2016 lopussa.

3 Elävä ja monimuotoinen kaupunkikulttuuri -salkku

Elävä ja monimuotoinen kaupunkikulttuuri -salkku perustuu kaupunkistrategiaan ja sen mukaiseen kaupunkikulttuurin toimenpideohjelmaan. Salkun painopisteet ovat 1) Yhteisöllinen kaupunkikulttuuri, 2) Toimintaympäristöt ja toimintamallit sekä 3) Tapahtumat. Salkkutyötä on toteutettu sekä proaktiivisesti että käsittelemällä omasta organisaatiosta ja eri toimijoilta tulleita hankealoitteita, joita on peilattu huolella sekä projekteihin että perustyöhön päällekkäisyyksien välttämiseksi.

Kaupunkikulttuurin kehittämissalkussa käynnistyi vuonna 2016 yhteensä 9 projektia, joista kaksi on rahoitushanketta. Käynnissä oli yhteensä 10 projektia, sillä Kuntalaislähtöinen kaupunkikehittäminen –projekti käynnistyi jo vuonna 2015. Projekteja ei päättynyt yhtään vuonna 2016.

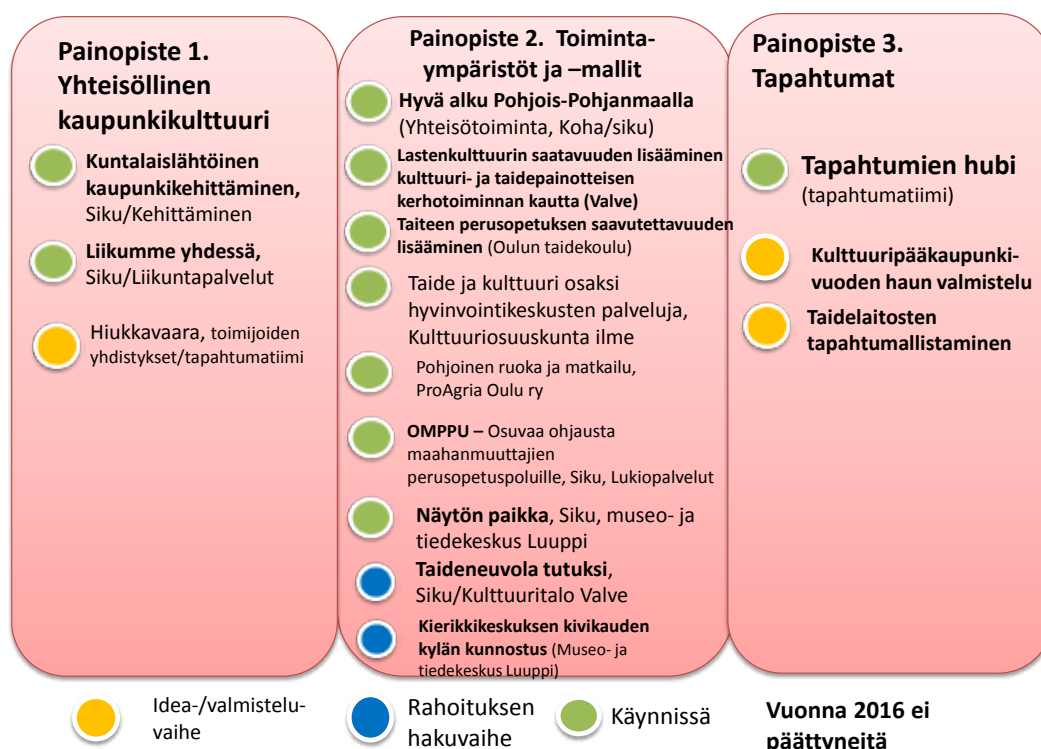
Vuonna 2016 käynnistyivät sivistys- ja kulttuuripalveluiden tapahtumatiimin Tapahtumien hubi, liikuntapalveluiden Liikumme yhdessä, opetuspalveluiden OMPPU – Ohjausta maahanmuuttajan perusopetuspolulle sekä yhteisötoiminnan Hyvä alku Poh-

jois-Pohjanmaalla. Samoin käynnistyivät Museo- ja tiedekeskus Luupin Näytön paikka pohjoisessa piilaaksossa, Kulttuuritalon Valveen Lastenkulttuurin saatavuuden lisääminen kulttuuri- ja taidepainotteisen kerhotoiminnan kautta sekä Oulun taidekoulun vetämänä Taiteen perusopetuksen saavutettavuuden lisääminen. Rahoitushankkeita ovat Kulttuuritalo Ilmeen Uttamo ja ProAgria ry:n Pohjoinen ruoka ja matkailu.

Salkun koordinaatioryhmä on toiminut poikkiallinnollisesti ja siinä on vuoden 2016 aikana ollut edustajat hyvinvointipalveluista, yhdyskunta- ja ympäristöpalveluista, sivistys- ja kulttuuripalveluiden kulttuuripalveluista, liikuntapalveluista, nuorisopalveluista, opetuspalveluista, konsernipalveluiden kehittämisen palvelualueelta sekä kuntalaisvaikuttamisen ja yhteisötoiminnan palvelualueelta.

Lisätietoa hankkeista löytyy www.ouka.fi/hanketietokanta valitsemalla Kaupunkikulttuurisalkku 2014 - 2020. Näkymä kaupunkikulttuurisalkun tilanteeseen vuodenvaihteessa 2016-2017 käy ilmi kuvasta 2. Salkun toteuma vuonna 2016 oli yhteensä tulot 0,38 milj., menot 0,51 milj. euroa.

Elävä ja monimuotoinen kaupunkikulttuuri –salkku

Kuva 2. Elävä ja monimuotoinen kaupunkikulttuuri –projektisalkun tilanne vuoden 2016 lopussa.

4 Ympäristö- ja ilmastoasiat sekä kestävä kehitys -salkku

Ympäristösalkku on osa kaupungin ympäristöohjelmaa, johon on koottu ympäristöohjelman tavoitteita tukeva kehittämistyö projekteissa, joissa hyödynnetään eri rahoituslähteitä. Salkun painopisteet ovat: 1) Eheä yhdyskuntarakenne, kestävä palveluverkko ja liikkumisen kestävyys, 2) Energia- ja materiaalitehokkuus sekä 3) Ympäristövastuulliset toimijat. Salkussa on omien hankkeiden ja projektien lisäksi myös muutamia yhteistyökumppaneiden vastuulla olevia tutkimus- ja kehittämishankkeita, joihin kaupunki tarjoaa fyysisen testausalustan kuten esim. Oulun Vesi tekee Oulun yliopiston Älyvesi – hankkeessa tai joita kaupunki rahoittaa pienehköillä kuntarahoitusosuuksilla.

Viime vuoden lopussa päättyi kaikkiaan kolme omaa projektia, joita ovat Rakennusvalvonnan toteuttamat Kuivaketju10 ja Tulevaisuuden talot ja uusiutuva energia sekä Tilakeskuksen Koulurakennusten peruskorjauskonseptin kehittäminen. Uusia projekteja käynnistyi puolestaan kaksi, kun energiatehokkuuteen ja uusiutuvan energian uusien ratkaisumallien kehittämiseen tähtäävä E-Lighthouse ja BIM-mallien kehittämiseen ja käytön edistämiseen raken-

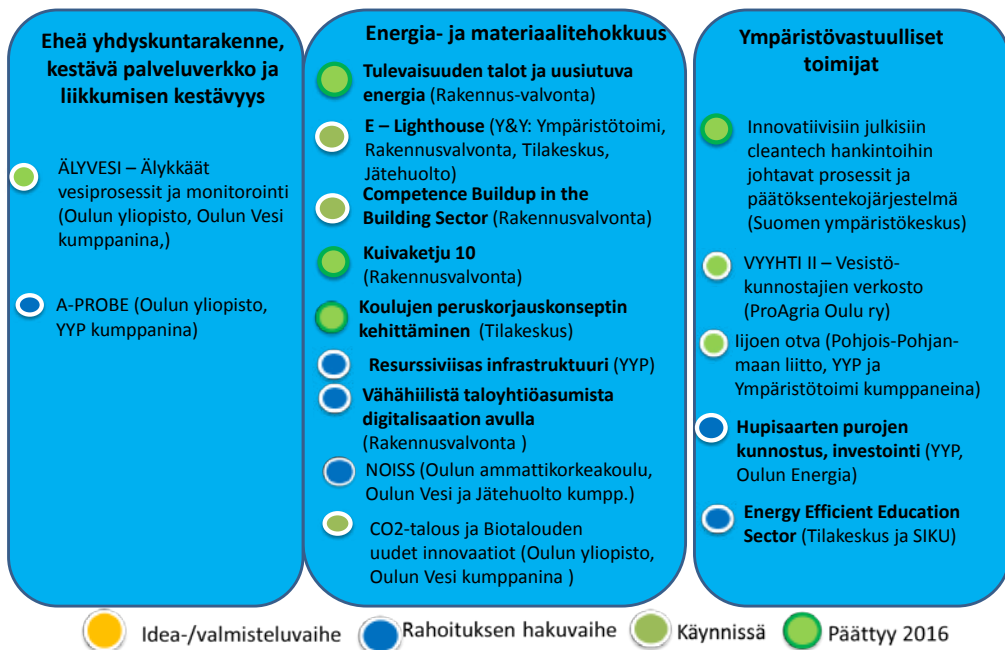
nussektorilla keskittyvä Competence Buildup in the Building Sector saivat myönteiset rahoituspäätökset Northern Periphery (NPA)– ja Interreg Nord -ohjelmista.

Rahoituksen hakuvaiheessa oli vuodenvaihteessa kaikkiaan neljä hanketta. Hakuvaiheessa olevista mm. yhdyskunta- ja ympäristöpalvelujen Resurssiviisas infrastruktuuri – projektissa halutaan edistää materiaalitehokkuutta Oulun alueen maarakentamisessa ja vähentää neitseellisten luonnonmateriaalien käyttöä luomalla uusiomateriaaleille toimivat suunnittelu- ja mitoitusohjeet, käyttökelpoiset kilpailutusasiakirjat sekä ohjeet valtioneuvoston asetuksen edellyttämää ilmoitusta varten. Teknisen sektorin rinnalle projektien toteuttajaksi saadaan jatkossa mukaan myös Sivistys- ja kulttuuripalvelut, mikäli Tilakeskuksen, Oulun ammattikorkeakoulun ja Sivistys- ja kulttuuripalveluiden Energy Efficient Education Sector –yhteistyöhanke saa myönteisen rahoituspäätöksen NPA-ohjelmasta.

Näkymä ympäristösalkun tilanteeseen vuodenvaihteessa 2016 - 2017 käy ilmi kuvasta 3.

Salkun toteuma vuonna 2016 oli yhteensä tulot 0,18 milj., menot 0,38 milj. euroa.

Ympäristö ja kestävä kehitys –projektilsalkku

Kuva 3. Kaupungin ympäristöohjelman projektilsalkun tilanne vuoden 2016 lopussa.

5 Digitaalinen agenda -salkku

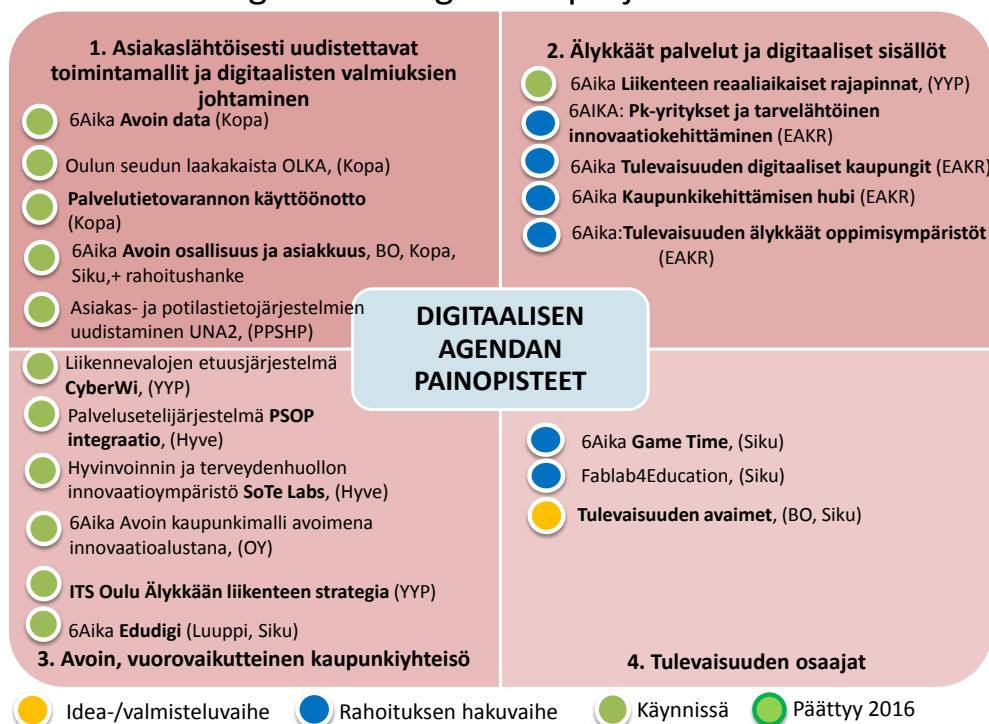
Digitaalinen agenda -salkun päämääränä on, että "Oulu on älykkäimmin ja vastuullisimmin digitalisaation mahdollisuuksia toiminnassaan hyödyntävä elinvoimainen kaupunkiyhteisö". Salkun painopisteet ovat: 1) Asiakslähtöisesti uudistettavat toimintamallit ja digitaalisten valmiuksien johtaminen, ww2) Älykkäät palvelut ja digitaaliset sisällöt, 3) Avoin, vuorovaikutteinen kaupunkiyhteisö ja 4) Tulevaisuuden osaajat. Salkun strategisia lähtökohtia ovat 1) digitalisointiaste ja 2) käyttöaste. Digitalisoinnin tavoitteena on, että vähintään 30 % kuntalaisille tarjottavista palveluista on saavutettavissa sähköisenä palveluna vuoteen 2018 mennessä. Käyttöasteen sähköisissä asiointipalveluissa tulisi olla 80 %.

Vuonna 2016 käynnissä olevissa projekteissa avattiin mm. kaupungin tietovarantoja, kehitettiin innovaatioympäristöjä tukevia digitaalisia toimintamalleja ja edistettiin asiakslähtöisyyttä yhteistoimintapistekonseptia kehittämällä. Vuoden 2016 lopussa käynnissä oli yhdeksän projektia ja kolme rahoitushanketta. Uusina projekteina käynnistyivät palvelutietovarantojen-, ITS-älykkään liikenteen-, Edudigi, kansallinen potilas- ja asiakastietojärjestelmien kehittäminen (UNA2) ja Oulun seudun laaja-

kaista selvitys -kehittämisprojektit. Palvelutietovaranto -projektissa kerätään kaikki oleellinen tieto julkishallinnon palveluista yhteen paikkaan suomi.fi palveluun. Älykkään liikenteen projektissa kehitetään vähähiilisiä liikennejärjestelmiä ja liikkumismuotoja sekä vähähiilisyttä tukevia testausalustoja. Edudigi -projektissa kehitetään digitaalisuutta ja uusien teknologioiden soveltamista oppimiseen ja opetustoimintaan. Projektien osatoteutuksia oli Konsernipalveluilla 4, Sivistus- ja kulttuuripalveluilla 2, Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluilla 3 ja Hyvinvointipalveluilla 2.

Salkusta siirrettiin vuonna 2016 Business Oulun -salkkuun 6Aika Avoimet innovaatioalustat- ja 6Aika Avoin osallisuus ja asiakkuus -kärkihankkeet. Oulun Konttorin lakkauttamisen vuoksi siirtyi konsernihallinnolle 6Aika Avoin osallisuus ja asiakkuus -kärkihankkeen Monikanavaisuuden ja keskitetyn asiakaspalvelun toimintamallin osaprojekti. Vuonna 2017 päättyi seitsemän projektia ja ideavaiheessa on yksi projekti ja rahoituksen haussa kuusi projektia. Näkyvä digitaalisen agendan projektisalkkuun vuodenvaihteessa 2016 - 2017 on esitetty kuvassa 4. Salkun yhteenlaskettu toteuma vuonna 2016 oli tulot 0,64 milj., menot 1,03 milj. euroa.

Digitaalisen agendan projektisalkku

Kuva 4. Digitaalinen agenda –projektisalkun tilanne vuoden 2016 lopussa.

6 Työllä hyvinvointia -salkku

Työllä hyvinvointia kehittämissalkun sisältöä ja toimintaa linjaa kaupunginvaltuuston 18.12.2013 hyväksymä Oulun kaupungin työllisyysohjelma 2013 - 2016. Työllisyysohjelman mukaiset kärkitavoitteet työllisyyden edistämiseksi ovat 1) Oulusta uusiin työpaikkojen tekemisen mallikaupunki 2) Oulusta elinvoimaisen asenteen mallikaupunki 3) Oulusta työn ja tekijän kohtaamisen mallikaupunki. Työllisyysohjelman mukaiset kärkitavoitteet on nostettu myös hanketoiminnassa painopisteiksi. Työllä hyvinvointia kehittämissalkku on osa työllisyysohjelman operatiivista työllistämisen ja kehittämistoimintaa.

Työllä hyvinvointia kehittämissalkun hanketoimintaa on osaltaan ohjannut työllistämisen toimintaympäristössä tapahtuneet lainsäädännölliset muutokset ja kuntasektorin vastuiden kasvaminen mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa, joihin osaltaan on pyritty vastaamaan myös hanketoiminnan kautta tapahtuvalla työllistämällä sekä uusilla hankkeissa kehitettävillä toimintamalleilla.

Työllä hyvinvointia kehittämissalkun erityispiirteenä muihin kehittämissalkkuihin nähden on, että salkkuun valittavia hankkeita rahoitetaan kaupunginhallituksen kehittämissalkuille varattujen määrärahojen lisäksi myös osin Konsernipalvelujen talousarvioon varatulla työllisyysmäärärahalla.

Työllä hyvinvointia kehittämissalkussa oli vuonna 2016 käynnissä yhteensä 24 hanketta, joista seitsemän toteutui työllisyysmäärärahan turvin. Vuoden 2016 aikana kehittämissalkujen määrärahalla oli käynnissä 12 hanketta, joista yhteistyö- ja rahoitushankkeita oli 11 ja kaupungin toteuttamia hankkeita yksi (sivistys- ja kulttuuripalveluiden YES-lukiot työelämään -hanke). Kaupungin omista hankkeista aiemmilta vuosilta jatkuivat Työllisyyspalveluiden toteuttamat hankkeet Hankinnoista Duunia, Nuorten työllisyyspalveluiden kehittämishanke, Seudullinen työllisyyspalvelujen kehittämishanke, sekä Yhteistoiminnassa toimiva Kielen taidot työllistymisen tukena -hanke.

Hankinnoista duunia -hankkeen tavoitteena on laajentaa sosiaalisten näkökulmien ja työllistämisehdon käyttöä julkisissa hankinnoissa. Seudullisessa työllisyyspalveluiden kehittämishankkeessa kehitetään Oulun seudun kuntien välistä yhteistyötä työllisyyden edistämiseksi alueen työnhakijoiden ja yritys-

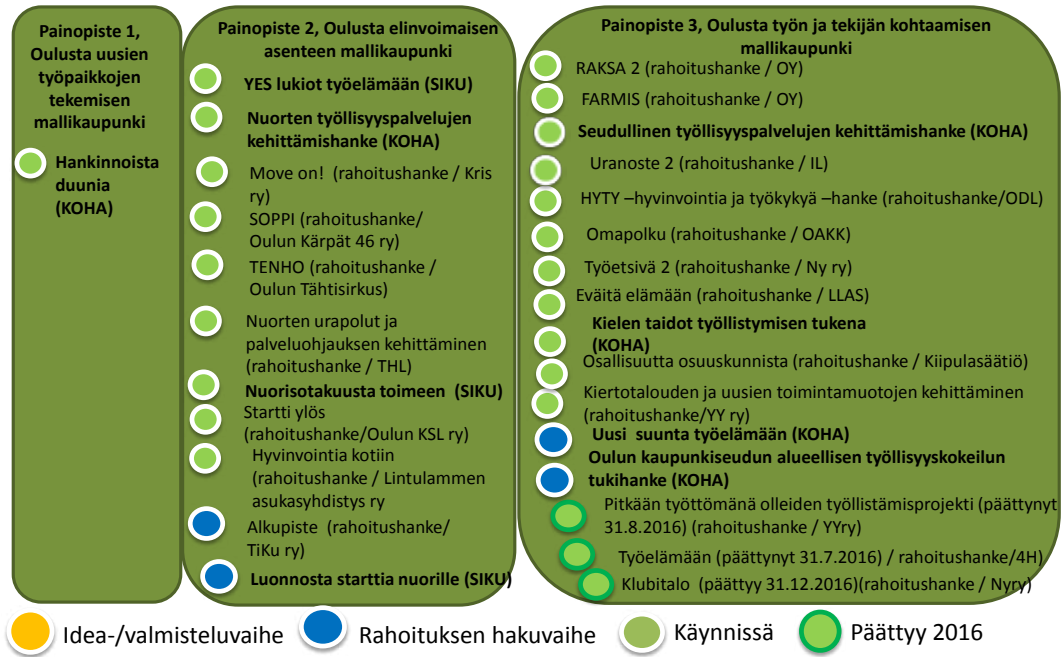
ten hyväksi sekä vahvistetaan ja kehitetään työllisyyspalveluja seudullisena kokonaisuutena. Nuorten työllisyyspalvelujen kehittämishankkeessa tavoitteena on edistää ja kehittää nuorisotakuun toimeenpanoa mm. ohjauksen, erilaisten tukipalveluiden ja koulutuksen keinoin. Kielen taidot työllistymisen tukena -hankkeessa tavoitteena on parantaa maahanmuuttajien työelämäosallisuutta ja työelämävalmiuksia mm. tehostetun ja räätälöidyn kielikoulutuksen kautta.

Sekä kaupunginhallituksen kehittämissalkkujen määrärahasta että työllisyysmäärärahasta rahoitettuja yhteistyö- ja rahoitusprojekteja ovat toteuttaneet pääsääntöisesti oululaiset yleishyödylliset yhdistykset, säätiöt sekä alueen oppilaitokset. Vuoden 2016 aikana päättyi kolme yhteistyöprojektia.

Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa yhtenä työllisyyden edistämisen toimenpiteenä ovat työvoima- ja yrityspalveluiden alueelliset kokeilut. Oulun kaupunkiseudun kunnat valittiin vuoden 2016 keväällä yhdeksi alueellisen työllisyyskokeilun toteuttajaksi – nuoret ja pitkäaikaistyöttömät kokeilun keskiössä. Kokeilussa kehitetään kuntien roolia työllisyys- ja elinkeinopalveluiden tuottamisessa valmistautuen vuoden 2019 maakunta- ja kuntahallintoa tukeväksi toimintaympäristöksi. Tätä kokeilua tukemaan Työllisyyspalveluista on haettu vuoden 2016 lopussa Oulun kaupunkiseudun alueellisen työllisyyskokeilun tukihanketta. Tukihankkeen tavoitteena on käynnistää työllisyyskokeiluun liittyvät muutokset sekä valmistautua maakunnalliseen malliin.

Näkymä kaupungin Työllä hyvinvointia -salkkuun vuodenvaihteessa 2016 – 2017 on esitetty kuvassa 5. Salkun toteuma vuonna 2016 oli yhteensä tulot 1,3 milj., menot 1,9 milj. euroa.

Työllä hyvinvointia -projektisalkku

Kuva 5. Työllä hyvinvointia -projektisalkun tilanne vuoden 2016 lopulla.

8. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Käyttötalousosan tehtävien tulot ja menot summataan talousarvion tuloslaskelmaosaan. Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja – menot sekä satunnaiset erät.

Peruskunta sisältäen sisäiset erät 1000 euroa	Alkuperäinen	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	TP2016	Poikkeama	TP2015
Toimintatuotot	177 651	259	177 910	182 926	5 016	181 642
Valmistus omaan käyttöön				8 499	8 499	
Toimintakulut	-1 205 203	-15 124	-1 220 327	-1 218 612	-1 715	-1 193 645
TOIMINTAKATE	-1 027 552	-14 865	-1 042 417	-1 027 187	3 301	-1 012 003
Verotulot	743 807		743 807	743 649	-158	734 160
Valtionosuudet	268 794	3 000	271 794	273 358	1 564	253 771
Rahoitustuotot ja –kulut						
Korkotuotot	11 487		11 487	11 279	-208	13 885
Muut rahoitustuotot	21 622	-3 600	18 022	18 681	659	19 009
Korkokulut	-14 991	5 400	-9 591	-10 176	585	-8 990
Muut rahoituskulut	-1 005		-1 005	-721	-1 307	-2302
VUOSIKATE	2 162	-10 065	-7 903	8 883	16 786	-2 470
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelmapoistot	-30 127		-30 127	-30 989	-862	-31 024
Arvonalentumiset				-2 159	2 159	
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tulot						
Satunnaiset menot						
TILIKAUDEN TULOS	-27 965	-10 065	-38 030	-24 265	13 765	-33 494
Poistoeron muutos						
Varausten muutos						
Rahastojen muutos						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-27 965	-10 065	-38 030	-24 265	13 765	-33 494

Taulukko. Peruskunnan tuloslaskelma 1.1.–31.12.2016.

Toimintatuotot toteutuivat 5 milj. euroa talousarviota parempina ja toimintakulut alittivat talousarvion 1,7 milj. euroa. Toimintakate on 1 027,2 milj. euroa ja toteutui 3,3 milj. euroa talousarviota parempana. Toimintatuottojen ylitykseen merkittävin vaikutus oli yhdyskuntalautakunnan 5,4 milj. euron ylityksellä.

Maanmyynti- ja rakennusten myyntivoittojen lisäksi joukkoliikenteen matkamäärien kasvu vaikuttivat toimintatuottojen ylitykseen. Suurin toimintakulujen ylitys 2,8 milj. euroa on hyvinvointilautakunnassa erikoissairaanhoidon sitovuudella.

8.1. Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot

Suurin yksittäinen vaikutus kuntien verotuloihin 2016 oli työtulovähennyksen korottamisella, joka vähensi kuntien verotuloja. Veroperustemuutosten vaikutukset vuonna 2016 olivat yhteensä n. 262 milj. euroa. Oulun kaupungille verotuloja alentava vaikutus oli n. 9,1 milj. euroa.

Aiempien päätösten seurauksena kuntien jako-osuuden määräaikainen korotus päättyi vuoden 2015 lo-

pussa ja kuntien yhteisövero-osuus jäi sen johdosta alhaisemmaksi. Vaikutus ei näy jaksotussyistä kokonaisuudessaan kuntien verotulojen kertymässä vielä vuonna 2016. Jako-osuuden määräaikaisen korotuksen päättyminen alensi yhteisöveroja n. 258 milj. eurolla ja sen Oulun kaupungin yhteisöveroja alentava vaikutus oli n. 5,8 milj. euroa.

Kuva. Tilastokeskus: Palkkasumman suhdannekehitys Oulun seudulla

Loppuvuoden 2016 tilitysten kertymää määritteli palkkasumman kehitys sekä jako-osuuksien oikaisut. Oulussa palkkasumman kehitys ei ollut tarpeeksi voimakasta vuonna 2016, vuoden 2017 puolella näkymät ovat hieman positiivisemmat. Kunnittaisia jako-osuuksia oikaistaan valmistuneen verotuksen tietojen pohjalta. Vuoden 2016 marraskuun oikaisut olivat maltilliset.

Oulun kaupungissa on tapahtunut elinkeinoelämän rakennemuutos, jolla on ollut vaikutusta ansiovero- ja yhteisöverotuloihin. Kaupungin verotuloissa tapahtuneet menetykset kompensoituvat osittain verotulotasauksen kautta. Verotulotasauksena kaupunki sai vuonna 2016 n. 28,7 milj. euroa (vuonna 2015 25,8 milj. euroa).

Taulukko. Oulun kaupungin tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit vuosina 2013 - 2016

	2013	2014	2015	2016
Tuloveroprosentti	19,25	20,00	20,00	20,00
Kiinteistöveroprosentit:				
• vakituinen asuinrakennus	0,40	0,40	0,40	0,40
• muu asuinrakennus	0,90	0,90	0,90	0,90
• yleinen kiinteistövero	0,95	0,95	0,95	0,95
• voimalaitos	2,85	2,85	2,85	3,10*)
• yleishyödyllinen yhteisö	0,16	0,16	0,16	0,16
• rakentamaton rakennuspaikka	-	-	-	-

*) Kiinteistöveron korotus vuoden 2016 alusta.

Kiinteistövero korottuu verotusarvojen nostosta ja ikälennusten muutoksesta johtuen.

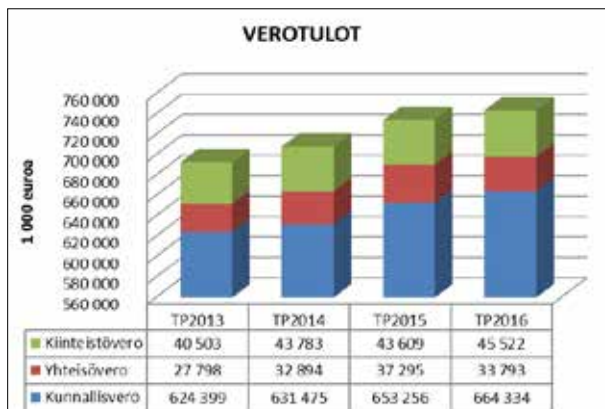
Taulukko. Suuret kaupungit kunnallisveroprosentit 2015 - 2016

	2015	2016
Kouvola	20,50	20,75
Kuopio	20,50	20,50
Lahti	20,25	20,25
Jyväskylä	20,00	20,00
Oulu	20,00	20,00
Tampere	19,75	19,75
Turku	19,50	19,50
Vantaa	19,00	19,00
Helsinki	18,50	18,50
Espoo	18,00	18,00

1 000 euroa	TP2013	TP2014	TP2015	TP2016
VEROTULOT	692 700	708 152	734 160	743 649
Muutos %	8,3 %	2,2 %	3,7 %	1,3 %
VALTIONOSUUDET	225 083	230 337	253 771	273 358
Muutos %	3,5 %	2,3 %	10,2 %	7,7 %
YHTEENSÄ	917 783	938 489	987 931	1 017 007
Muutos %	7,1 %	2,3 %	5,3 %	2,9 %

Taulukko. Oulun kaupunki verorahoitus

Oulu verotulot 1000 euroa	TP2013	TP2014	TP2015	TP2016
Kunnallisvero	624 399	631 475	653 256	664 334
Muutos %	7,7 %	1,1 %	3,4 %	1,7 %
Yhteisövero	27 798	32 894	37 295	33 793
Muutos %	2,9 %	18,3 %	13,4 %	-9,4 %
Kiinteistövero	40 503	43 783	43 609	45 522
Muutos %	22,8 %	8,1 %	-0,4 %	4,4 %
VEROTULOT YHTEENSÄ	692 700	708 152	734 160	743 649
Muutos %	8,3 %	2,2 %	3,7 %	1,3 %

Taulukko. Oulun kaupunki verotulot**Kuva 1.** Verotulojen jakautuminen

8.2. Valtionosuudet

Valtionosuudet 1 000 euroa	TP2013	TP2014	TP2015	TP2016
Valtionosuudet	225 083	230 337	253 771	273 358
Muutos %	3,5 %	2,3 %	10,2 %	7,7 %

Taulukko. Oulun kaupunki valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä uudistui vuoden 2015 alusta. Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain ns. automaattimuutosten perusteella. Näitä ovat määräytymistekijöiden,

esimerkiksi asukasmäärien, oppilasmäärien ja muiden laskennan perusteena olevien määrien muutokset ja kustannustason muutoksesta johtuvat hintojen muutokset (indeksikorotus). Vuoden 2016 opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksen arvioitiin vaikuttaa suurelta osin 20.9.2015 tiedonkeruu.

Valtionosuuksien kustannustenjaon tarkistus tehdään joka neljäs vuosi, vuonna 2016 tehtiin kustannustenjaon tarkistus vuoden 2013 kustannuksista. Veroperustemuutokset on luvattu kompensoida kuntatalouteen täysimääräisesti. Vuoden 2016 valtionosuuksien kasvu perustuu erityisesti verokevenysten kompensatioon.

Rahoitustuotot ja – kulut

Sitovien rahoitustulojen ja – menojen määrärahat ja tuloarviot ylittyivät/alittuivat seuraavasti.

Korkotuotot toteutuivat lähes talousarvion mukaisina. Liikelaitosten lainojen korkotuottojen toteuma alitti talousarvio noin 0,4 milj. euroa. Liikelaitoksista vain Tilakeskus nosti lainaa vuonna 2016, 12 milj. euroa (TA2016 26 milj. euroa). Rahoitustuotoissa liikelaitosten peruspääomien tuotot olivat yhteensä 37,1 milj. euroa. Liikelaitosten tuloutukset toteutuivat 7 milj. euroa talousarviota parempana, Oulun Vesi liikelaitos teki 7 milj. euron lisätuloutuksen.

Liikelaitoksille annettavat lainat enintään 1000 euroa	TA2016	Ta-muutokset	TA 2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Oulun Vesi	6 000	-6 000	0	0	0	100
Oulun Tilakeskus	26 000	0	26 000	12 000	-14 000	46
Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos	829	0	829	0	-829	0
Yhteensä	32 829	-6 000	26 829	12 000	-14 829	45

Taulukko. Liikelaitosten lainat 2016.

Liikelayosten tuloutus 1000 euroa	TA2016	Ta-muutokset	TA 2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Oulun Vesi	5 511	0	5 511	12 511	7 000	227%
Oulun Tietotekniikka	98	0	98	98	0	100%
Oulun Serviisi	20	0	20	20	0	100%
Oulun Tekninen liikelaitos	279	0	279	279	0	100%
Oulun Tilakeskus	9 886	0	9 886	9 886	0	100%
Oulun Työterveys	30	0	30	30	0	100%
Oulun Konttori	33	0	33	33	0	100%
Yhteensä	15 857	0	15 857	22 857	7 000	144%

Taulukko. Liikelayosten tuloutukset 2016.

Vuosikate

Peruskunnan vuosikate oli 8,9 milj. euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna vuosikate oli 16,8 milj. euroa parempi. Peruskunnan positiivinen vuosikate 8,9 milj. euroa ei riittänyt kattamaan peruskunnan poistoja -31 milj. euroa.

Vuoteen 2015 verrattuna vuosikate parani 11,4 milj. euroa. Vuosikatteeseen vaikutti toimintatuottojen kasvun 1,3 milj. euroa lisäksi verotulot ja valtionosuudet 1 017 milj. euroa sekä rahoitustuotot että -kulut 19,1 milj. euroa. Tilikaudelle ei muodostunut satunnaisia tuottoja eikä kuluja.

Tilikauden tulos

Peruskunnan tilikauden alijäämä oli 24,3 milj. euroa. Tilikauden tulos muodostui muutettua talousarviota 13,7 milj. euroa parempi.

9. Investointiosan toteutuminen

Investointiosassa esitetään pitkävaikutteisten tuotantovälineiden, kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta sekä rahoitusosuudet (avustukset) ja käyttöomaisuuden myyntitulot. Investointiosan toteutuminen esitetään vastaavalla tavalla talousarviossa huomioiden valtuuston asettamat sitovat meno- ja tulomäärärahat. Talousarviossa peruskunnan investointeihin varattiin menomäärärahoja 57,96 milj. euroa ja tulomäärärahoja 19,67 milj. euroa. Tilikauden aikana muutettiin investointitulojen talousarviota Kaupunginhallituksen osakkeiden ja osuuksien sitovuudella 10,17 milj. euroa (Oulun Energia Oy:ltä saatu pääomapalautus 9,36 milj. euroa sekä Oulun Asuntohankinta Oy:n osakkeiden myynnistä Sivakalle saatu myyntitulo). Lopullisessa tilinpäätöksessä investointimenojen toteuma alitti talousarvion 2,35 milj. euroa:

- Kaupunginhallituksen osakkeiden ja osuuksien määrärahojen alitus 0,3 milj. euroa
- Konsernihallinnon irtaimen käyttöomaisuuden määrärahojen alitus 0,2 milj. euroa
- Hyvinvointilautakunnan irtaimen käyttöomaisuuden määrärahojen alitus 0,8 milj. euroa
- Yhdyskuntalautakunnan irtaimen käyttöomaisuuden määrärahojen alitus 0,1 milj. euroa
- Yhdyskuntalautakunnan maanhankinnan määrärahojen alitus 0,8 milj. euroa
- Yhdyskuntalautakunnan kiinteiden rakenteiden ja laitteiden määrärahojen alitus yhteensä 0,1 milj. euroa. Yhdyskuntalautakunnan kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointimenoja nostaa Tilakeskus liikelaitoksesta siirtyneiden rakennusten aiheuttamat investointimenot, yhteensä 1,56 milj. euroa, jota ei ole huomioitu talousarviossa.

Investointien luovutustulojen toteuma ylitti talousarvion 7,2 milj. euroa. Investointitulojen ylitys johdettiin pääasiassa kaupunginhallituksen osakkeiden ja osuuksien luovutustulojen ylityksestä 2 milj. euroa, Yhdyskuntalautakunnan rakennusten myynnistä saadusta myyntitulosta 3 milj. euroa (mm. Sammakotalo) ja Yhdyskuntalautakunnan maanmyyntitulojen ylityksestä 2,2 milj. euroa.

Peruskunta yhteensä

1000€	Ta -muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	57964	55611	-2353
Rahoitusosuudet	0	428	428
Luovutustulot	19674	26873	7199

Omaisuserien kirjanpidolliset siirrot (Tilakeskus liikelaitoksen jatkojalostukseen siirtyvien rakennusten siirtyminen peruskunnan taseeseen) eliminoituna peruskunnan investointimenot alittivat valtuustoon nähden sitovan tavoitteen noin 3,9 milj. euroa.

Tietohallintoinvestoinnit

Vuoden 2016 tietohallintoinvestoinnit sisälsivät kaupungin toimintaa tukevien tietojärjestelmien kehittämisinvestointeja sekä toimintojen tarvitsemia laiteinvestointeja. Konsernihallinnon tietohallintoinvestointien avulla kehitettiin ICT-infrastruktuuria mm. langattoman tietoliikenneverkon ja kaupungintalon tekniikan osalta. Keskeisistä kehityshankkeista käyttövaltuushallinnan edellyttämät investoinnit pääasiassa siirtyivät seuraavalle vuodelle. Näin ollen tietohallintoinvestointien toteumaprosentti jäi 23%:iin.

Hyvinvointilautakunnan tietojärjestelmien päivitykset koostuivat välttämättömistä potilas- ja asiakastietojärjestelmien päivityksistä sisältäen mm. Effic-laskituksen ja sosiaalitoimen kansallisten dokumentaatiomuutosten käyttöönottoja. Sähköinen itseilmoittautuminen ja opastusjärjestelmä laajennettiin Kontinkankaan myönteisten kokemusten myötä muihin hyvinvointikeskuksiin. Henkilökutsujärjestelmän päivittäminen aloitettiin Oulun kaupunginsairaalaossa (OKS), Dentopolikseen (Aapistien uudisrakennus) hankittiin uutta teknologiaa ja kotihoidossa käyttöönotettiin toiminnanohjausjärjestelmä. Tietohallintoinvestointien toteumaprosentti oli 60%.

Yhdyskuntalautakunnan tietohallintoinvestoinnit toteutuivat suunnitellusti. Hankintojen painopiste oli sähköisten asiointipalveluiden käyttöönotoissa, joista merkittävimpinä olivat mm. karttapohjainen palvelujärjestelmä, uusi asumisoikeusasuntojen hal-

lintajärjestelmä, yleisten alueiden sähköinen lupien hakemisen järjestelmä sekä kiinteistötoimitusten sähköinen hakujärjestelmä. Lisäksi tehtiin toiminnan kehittämisen ja järjestelmien teknisen toimivuuden edellyttämiä tietojärjestelmäpäivityksiä sekä uudistettiin katu- ja viheralueiden ylläpitoon liittyvä tietojärjestelmä. Tietohallintoinvestointien toteumaprosentti oli 78% ja rakennuslautakunnassa 100%.

Sivistys- ja kulttuuripalveluissa tietohallintoinvestoinnit toteuttivat palvelualueen digitaalista agenda toiminnasta asetettujen tavoitteiden pohjalta. Keskeiset hankkeet kattoivat mm. ICT-infrastruktuurin ja kirjastopalvelujen uudistamista sekä päivähoiton tietojärjestelmien päivittämistä. ICT-infra-

struktuurin kehittäminen uudistaminen on SIKUlle strategisesti merkittävä kehittämistoimenpide, jossa edistetään palveluverkon toimipisteiden tietoliikenneverkon ja langattoman verkon kriittisiä kehitystoimenpiteitä. Toimiva tietoliikenneverkko on kaiken tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisen perusta ja langattomuuteen panostamalla voidaan tehdä mahdolliseksi uudenlaisia, mm. tilasta riippumattomia toimintamalleja. Tietohallintoinvestointien toteumaprosentti oli 99%.

Oulun Tietotekniikan investoinnit toteutuivat kokonaisuutena 103%:sesti. Investoinnit kattoivat kaupungin tarvitsemia lisenssi-, kone- ja laiteinvestointeja.

9.1. Investointiosa peruskunta

Kaupunginhallitus

KH osakkeet ja osuudet

	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	2 000	0	2 000	1 665	-335
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	10 174	10 174	12 187	2 013

Määrärahaa on käytetty osakkeiden tai osuuksien hankintaan kaupunginhallituksen päätöksellä. Lisäksi tältä menokohdalta on katettu yhtiöjärjestelyjen kirjaukset kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti.

Tulot muodostuvat Oulun Energia Oy:n pääomanpalautuksesta (9,357 M€), Oulun Asuntohankinta Oy:n

ja Kiinteistö Oy Kiimingin Liiketalo 2:n myynneistä, Virpiniemi Sport Oy:n osakkeiden luovuttamisesta Pohjois-Pohjanmaan liikuntaopistosäätiölle sekä Kiinteistö Oy Kiimingin Leikkilän purkamisesta. Menot muodostuvat Oulun kaupungin sijoituksista tytäryhtiöiden vapaaseen omaan pääomaan (SVOP-sijoitus) sekä Oulun Työterveys Oy:n ja KOHA-Suomi Oy:n perustamisiin liittyvistä kirjauksista.

Konsernipalvelut

Irtain käyttöomaisuus

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	300	0	300	68	-232
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Tietohallintoinvestoinneille varattu määräraha käytettiin ICT -infran kehittämiseen ja taloussuunnittelujärjestelmän lisenssien hankintaan.

Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointipalvelujen rakennus- ja perusparannusinvestoinnit on esitetty liikelaitos tilakeskuksen toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä. Hyvinvointipalvelujen irtaimistoinvestoinnit ovat osa hyvinvointipalvelujen toimintakertomusta.

Irtain käyttöomaisuus yhteensä

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	3 400	0	3 400	2 619	-781
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Irtain käyttöomaisuus, Irtaimistohankinnat (irt(inv):

Hyvinvointipalveluiden hoito- ja tutkimuslaitteiden määrärahoja (300.000 €) käytettiin lautakunnan erillisen päätöksen mukaisesti. Sosiaalisen hyvinvoinnin alueella asumis- ja päiväpalveluille on hankittu hoito- ja kuntoutuslaitteita ja kalustusta (44.000 €). Terveyspalveluissa on parannettu lääkehuoneiden ja -kaappien lukitusta ja kameravalvontaa (22.000 €). Lisäksi terveyspalvelut on hankkinut tutkimuspöytiä ja pienlaitteita hyvinvointikeskusten ja terveysasemien käyttöön (27.000 €). Kaupunginsairaalan kuntoutukseen on uusittu laitteita (13.000 €). Mielenterveyspalveluissa Päihdeklinikan uusia tiloja kalustettiin (9.000 €). Suun terveydenhuollon muiden yksiköiden kalustusta ja hoitokoneita uusittiin

(150.000 €). Osa varatusta määrärahasta jäi käyttämättä, koska hyödynnettiin olemassa olevaa kalustusta ja varustusta. Hallintoon ei hankittu uusia kalusteita vuonna 2016, vaan hankinnat siirtyivät vuodelle 2017.

Haukiputaan hyvinvointikeskuksen perusparannus- ja tilamuutokset valmistuivat joulukuussa 2016. Määrärahoilla hankittiin kalusteita ja tutkimuspöytiä hyvinvointikeskuksen käyttöön. Osan tuotteiden toimitusaika viivästyi ja niiltä osin hankinta siirtyi vuoden 2017 puolelle. Suun terveydenhuollon hankinnoista suurin osa kohdistui Dentopoliksen (Aapistie 3 -hanke) uuden rakennuksen hoitolaitteiden ja muun ensikalustamisen hankintoihin (1.289.000 €). Hankinnat jatkuvat vuonna 2017.

Irtaimisto (1 000 €)	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Hyvinvointipalveluiden hoito- ja tutkimuslaitteet	300		300	264	- 36
Haukiputaan hyvinvointikeskus	102		102	89	- 13
Suun terveydenhuollon Aapistie 3 -hanke	1 361		1 361	1 289	- 72
Yhteensä	1 763		1 763	1 642	- 121

Irtain käyttöomaisuus, tietohallintoinvestoinnit:

Tietojärjestelmien päivitykset koostuivat välttämättömistä potilas- ja asiakastietojärjestelmien päivityksistä sisältäen mm. Efficca-laskutuksen ja sosiaalitoimen kansallisten dokumentaatiomuutosten käyttöönottoja. Sähköinen itseilmoittautuminen

ja opastusjärjestelmä laajennettiin Kontinkankaan myönteisten kokemusten myötä muihin hyvinvointikeskuksiin. Henkilökutsujärjestelmän päivittäminen aloitettiin Oulun kaupunginsairaalassa (OKS), Dentopolikseen (Aapistien uudisrakennus) hankittiin uutta teknologiaa ja kotihoidossa käyttöön otettiin toiminnanohjausjärjestelmä.

Tietohallintoinvestoinnit (1 000 €)	TA 2016	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon
Tietojärjestelmien päivitykset	500		500	234	- 266
Itseilmoittautuminen ja opastus	637		637	477	- 160
Henkilökutsujärjestelmä	300		300	95	- 205
Aapistie 3 – suun terveydenhuolto	100		100	160	60
Kotihoidon tuotannonohjaus	100		100	10	- 90
Yhteensä	1 637		1 637	977	- 660

Sivistys- ja kulttuuripalvelut

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden talousarviossa investointeihin on varattu yhteensä 5,870 milj. euroa, joka muodostuu irtaimen käyttöomaisuuden investoinneista (3,5 milj. euroa) ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investoinneista (2,37 milj. euroa).

Irtain käyttöomaisuus yhteensä

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	3 500	0	3 500	3 547	47
Rahoitusosuudet	0	0	0	38	38
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Irtain käyttöomaisuus jakautuu seuraaviin osiin:

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Tietohallintoinvestoinnit	1 000		1 000	993	-7
Muut irtaimisto	2 440		2 440	2 459	19
Prosenttitaide	60		60	94	34
Rahoitusosuudet					
Luovutusvoitot					
Yhteensä			3 500	3 547	47

Irtaimistohankinnat kohdistuvat erityisesti tietohallintoinvestointeihin, prosenttitaiteeseen sekä perusparannus- ja uudiskohteiden irtaimistoinvestointeihin. Isoimmat irtaimistohankintakohteet ovat olleet Metsokankaan ja Ritaharjun uudet moduulikoulut sekä Talvikankaan uusi koulu ja Pöllökankaan koulun perusparannus.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Liikunta-alueet, ulkoilureitit ja niiden valaistukset

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	1 200	0	1 200	1 093	-107
Rahoitusosuudet	0	0	0	30	30
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Jäälin urheilualue

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	250	0	250	476	226
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Hollihaan puisto

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	370	0	370	434	64
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Hiukkavaaran pallokentät

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	300	0	300	294	-6
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Hiukkavaaran kuntoreitit

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	250	0	250	0	-250
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Liikuntapalveluiden investointimääräraha käytetään ulkoliikunta-alueiden, ulkoilureittien ja uimarantojen peruskunnostamiseen vuosittain hyväksyttävän työohjelman mukaisesti. Vuoden 2016 työohjelmalla toteutettiin mm. Pateniemen urheilukeskuksen keinonurmipinnan uusiminen. OuluZonen rata-alueiden kehittämistä jatkettiin edelleen. Sankivaaran ampumahiihtokeskuksen suorituspaikat uusittiin taululaitteiden, katosten ja ampumapenkan osal-

ta. Virpiniemen ja Haukiputaan kuntorataverkoston peruskorjausta jatkettiin. Letonrannan (Haukipudas) kaavarakentamisesta johtuen kuntoratareitit linjasta muutettiin sekä rakennettiin uusi paikoitusalue. Kisakankaan kilpa-5 ladun peruskorjaus aloitettiin. Raksilan kuntoratasilta uusittiin. Huuhkajanpuistoon toteutettiin beachvolleykentät. Investointitulot liittyvät saatuihin liikuntapaikkojen avustuksiin.

Rakennuslautakunta**ICT-investoinnit, sähköisen rakennusvalvonnan kehittäminen**

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	30	0	30	30	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Investoinnissa hankittiin sähköisen Trimble eServices järjestelmän jatkokehitys ja Pientalonlaatu.fi palvelun uudistaminen ja Tweb-asiakirjajärjestelmä integrointi.

Yhdyskuntalautakunta**Irtain käyttöomaisuus (tietohallintoinvestoinnit)**

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	235	0	235	182	-53
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Tietohallintoinvestoinnit:

Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden digitaalisessa agendassa on suunniteltu sähköistettäväksi 15 palvelua, joista vuoden 2016 loppuun mennessä 11 palvelua on sähköistetty.

Asiakkaiden asiointi määrä sähköiseen palvelukanavaan kohdistui vuonna 2016 seuraavasti:

- Yleisten alueiden luvista n.50%
- Kuntalaispalautteet n. 95%
- Tonttihakemukset n.100%
- Kartta-aineiston tilaukset n.75%

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Yleisten alueiden lupien sähköistys	20	0	20	6	-14
Aineistojen ja palveluiden sähköinen tilaaminen sekä verkkokauppamyynni	20	0	20	16	-4
eTontti-sovelluksen kehittäminen	10	0	10	2	-8
Tekla Civil järjestelmän kehittäminen	30	0	30	75	45
Trimble Locus suunnittelu- ja paikkatietojärjestelmän kehittäminen	30	0	30	58	28
Kiinteistötoimitusten sähköistäminen	50	0	50	11	-39
ASO järjestelmän kehittäminen	20	0	20	0	-20
Metsätietojärjestelmän uusiminen	25	0	25	14	-11
Maavuokrajärjestelmän kehittäminen	30	0	30	0	-30
Yhteensä	235	0	235	182	-53

Yleisten alueiden lupien sähköistämiseen tähtäävässä investointihankkeessa integroitiin yleisten alueiden sähköinen lupajärjestelmä uudistettuun infraomaisuuden hallintajärjestelmään. Integraatiolla parannettiin sähköisten lupien siirron luotettavuutta sekä poistettiin integraatioon liittyvät manuaalisen työn vaiheet.

Aineistojen ja palveluiden sähköisen tilaamisen ja verkkomyynnin kehittämiseen liittyvässä Investoinnissa lisättiin jo käytössä olevaan karttakauppapalveluun rakennuslupakuvien myyntimahdollisuus, parannettiin kartta-aineistojen tilausten tekemistä sekä pääkäyttäjätöiminnällisyyttä ja verkko-ostosten raportointia.

eTontti-sovelluksen kehittämisinvestoinnissa on parannettu tonttien hakemista mm. siten, että asiakas pystyy erottelamaan tontit tonttityyppien perusteella.

Tekla Civil järjestelmän investoinnissa hankittiin Teklan (Trimble Oy:n) katu- ja vihersovelluksen käyttäjälisenssejä ja käyttöönottoprojekti koulutuksineen katu- ja viherpalvelut yksikköön.

Trimble Locus suunnittelu- ja paikkatietojärjestelmän kehittämisinvestoinnissa kehitettiin Trimble Locuksen 3D-toiminallisuuksia ja uudistettiin internet-karttapalvelun käyttöliittymä. Lisäksi hankittiin paikkatietoanalysointiin tarvittava aineiston puskurointitoiminnallisuus sekä Arci Cad lisenssi.

Kiinteistötoimitusten sähköistämisen investoinnissa hankittiin käyttöoikeus sähköiseen kiinteistötoimitusten hakemisen järjestelmään, joka otetaan tuotantoon vuoden 2017 alussa.

ASO järjestelmän investointia ei toteutettu, koska asumisoikeusasuntojen varauskäytänteisiin ei tullut Oulussa muutoksia. Metsätietojärjestelmän uusimisen investoinnissa päivitettiin metsätietojärjestelmä laitteineen uuteen versioon, joka vastaa uusia toiminnallisia ja teknologisia tarpeita. Maanvuokrausjärjestelmän kehittämiseen liittyvää investointia ei toteutettu, koska maanvuokrauskäytänteisiin ei tullut Oulussa muutoksia vuonna 2016.

MAANHANKINTA

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	6 000	0	6 000	5 207	-793
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	9 500	0	9 500	11 716	2 216

Maanhankinta vuonna 2016 palautui ns. normaalitasolle muutaman edellisen vuoden korkealta tasolta. Vuonna 2016 maata hankittiin yhteensä noin 85 ha ja siihen käytettiin noin 2,37 M€. Pinta-ala on noin neljäsosa ja euromäärä noin puolet vuoden 2015 maanhankintaan nähden. Ilmeisesti Oulun kaupungin laajenemisen kiihkein vauhti on toistaiseksi ohi ainakin uusien omakotitaloalueiden osalta.

Maaomaisuuden investointivaroista tehtiin maaperän puhdistustoimenpiteistä Hollihaan ja Kuusisaaren puistojen rakentamisen yhteydessä sekä aloitettiin kunnostustoimenpiteet Ranta-Toppilan alueella. Maaomaisuuden investointivaroja jäi käyttämättä 0,793 M€, mikä johtui Pohton kiinteistökaupan siirtymisestä vuoden 2017 puolelle myyjästä johtuvista syistä.

Rakennukset (ei sitovuutta, informatiivinen tieto)

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	0	0	0	1 557	1 557
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	2 970	2 970

Tilakeskukselta siirrettiin rakennuksia yhdyskunta- ja ympäristöpalveluille kiinteistökehitystä varten. Siirto on kaupungin sisäinen toimenpide, joka ei lisää ulkoisia investointimenoja.

YYP:n rakennukset ja rakenteet kustannuspaikalla oli vuoden 2016 lopussa 77 rakennusta. Vuonna 2016 tehtiin 13 kauppaa/luovutusta. Yhteenlaskettu

kauppahinta rakennusten osalta oli noin 3 M€, joka ei ole ns. myyntivoittoa. Maa-alueineen em. luovutusten arvo oli yhteensä noin 4,8 M€. Merkittävin myyty kohde oli ns. Sammakkotalo eli entinen keskustan terveysaseman kiinteistö. Rakennusten isännöinti noin 80 kohteessa on nykyresursseilla tiukkaa. Tarkoitus olisi edelleen vähentää kohteiden määrää myymällä tai purkamalla näitä rakennuksia.

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

1000 €	TA2016	Ta-muutokset	Ta muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	40 129	0	40 129	38 440	1 689
Tulot				360	360

Kiinteät rakenteet ja laitteet -investoinneista on vuoden aikana toteutunut 38,44 M€ eli n. 96 % talousarvion mukaisesta määrärahasta (40,129 M€). Suurimmat säästöt talousarvioon verrattuna syntyivät kustannuspaikoilla Poikkimaantie ja Vt 22 perusparantaminen, mikä selittyi pitkälti rakennusurakoiden onnistuneilla ja hyvin ajoittuneilla kilpailutuksilla.

1000 €	TP 2014	TP 2015	TA 2016 +muutokset	Toteuma 31.12.2016
Korvausinvestoinnit	13 003	16 690	15 695	15 171
Uusinvestoinnit	18 328	22 499	24 434	23 268
Yhteensä	31 331	39 188	40 129	38 439
Rahoitusosuudet	2 573	122	0	360
Netto	28 758	39 067	40 129	38 079

Kadut, tiet, sillat, torit, ym.

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	16 000	0	16 000	15 882	-118
Rahoitusosuudet	0	0	0	360	360
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Pääosa investoinneista on maankäytön toteutusohjelman mukaisia uudisrakennuskohteita, kuten Hiukkavaaran keskustan, Ranta-Toppilan sekä Haukiputaan Letonrannan pohjaustyöt. Päällystys- yms. viimeistelytyötä on tehty mm. aiemmin pohjatuilla Hiukkavaaran Kivikkokankaan ja Kiulukankaan alueilla. Suurin yksittäinen perusparantamiskohde on

keskustan katuverkon kehittäminen. Muita merkittäviä peruskorjauskohteita ovat mm. Kaukovainion alueen, Rajakylän alueen, Rautatienkadun, Rajataskilan alueen, Holman alueen ja Marjatien alueen peruskorjaustyöt. Maankäytön toteutusohjelman mukaiset kohteet ovat valmistuneet tavoitteiden mukaisesti.

Pääliikenneväylät ja muut liikennejärjestelyt

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	3 600	0	3 600	3 925	325
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Suurimpia työkohteita ovat olleet Loimukoivuonpuiston ja Soittajankankaan alikulut Hiukkavaaran Kiulukankaalla ja Soittajankankaalla. Lisäksi on mm. uusittu liikennevaloja ja telematiikka. Loppuvuodesta aloitettiin merkittävä perusparannustyö Koskelantiellä, mikä on edennyt hieman ennakoitua nopeammin.

Ympäristöinvestoinnit, venesatamat ja Kaakkurin kaatopaikka

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	1 000	0	1 000	917	-83
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Ympäristörakentamisen uusinvestointikohteista valmistuivat Varpupuiston leikkipaikka Ritaharjussa, Kissaajankujan leikkipaikka Kellossa ja Laanilanrannan puistoalue Laanilassa. Korvausinvestointikohteista valmistui Kypälämäen leikkipaikka Hiiosessa. Keskustassa sijaitsevan Mannerheimipuiston leikkipuiston sekä Kuivasjärvellä sijaitsevan Helmipöllönpuiston leikkipaikan viimeistelytyöt tehdään keväällä 2017.

Kaakkurin kaatopaikan sulkemiseen liittyvät viimeistelytyöt saatiin päätökseen Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen 7.5.2001 myöntämän ympäristöluvan ehtojen mukaisesti. Venesatamissa aloitettiin kiinteiden väyläopasteiden uusiminen ja työtä jatketaan vuonna 2017. Varjakan satamaan uusittiin 32-paikkainen venelaituri.

ERILLISKOHTEET, KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET**Poikkimaantie**

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	9 800	0	9 800	7 654	-2 146
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Poikkimaantien ensimmäinen, vesistö sillan sisältävä, vaihe saatiin tavoitteen mukaisesti liikenteen käyttöön syksyllä 2016. Myös toinen vaihe, mikä sisältää Kainuuntien ja Kajaanintien välisen katuosuuden parantamisen, eteni pääosin tavoitteen mukaisesti. Molempien vaiheiden viimeistelytyöt jatkuvat kesällä 2017. Kustannusten alittuminen johtuu edullisista urakkahinnoista, mikä selittyy pitkälti onnistuneella ja edulliseen ajankohtaan toteutetulla kilpailutuksella.

Keskustan puistot ja Hallituskatu

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	1 000	0	1 000	1 273	273
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Hollihaan puisto- ja satama-alueiden peruskorjaus aloitettiin yhteistyössä liikuntapalveluiden sekä tilakeskuksen kanssa. Venesataman osalta töitä jatketaan talven yli. Puistoalueiden viimeistelytyöt tehdään kesällä 2017 ja kokonaisuudessaan hanke valmistuu elokuussa 2017. Kustannusten ylittyminen johtuu pääosin satama-alueen ennakoitua nopeammin edenneestä rakentamisesta.

Katuvalaistuksen energiatehokkuuden parantaminen

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	3 000	0	3 000	2 924	-76
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Määrärahalta on vuonna 2016 korvattu noin 3 900 kpl käytöstä poistuvaa elohopeavalaisinta huomattavasti energiatehokkaammilla LED- valaisimilla. Osassa vaihtokohteita katuvalaistusta on peruskorjattu pylväineen ja johtoineen kokonaan uusiksi. Pääosin vuonna 2014 alkaneessa energiatehokkuuden parantamisprojektissa on tähän mennessä vaihdettu yhteensä noin 15 000 valaisinta, minkä seurauksena on saavutettu noin 800 000 € säästö vuotuisissa energiakustannuksissa.

Vt 22 perusparantaminen

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	1 000	0	1 000	561	-439
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Valtatien 22 perusparantamisen välillä Joutsentie – Konttisentie on Liikenneviraston ja Oulun kaupungin yhteistyökohde, missä rakennuttamisesta vastaa pääasiassa Liikennevirasto. Oulun kaupungin kustannusosuudet koostuvat kevyen liikenteen väyläjärjestelyistä, meluntorjuntarakenteista sekä Maikkulan liittymän ja Iinatin ramppien toteutuksesta. Työt ovat hieman viivästyneet, mutta valmistuvat suunnitellusti kesällä 2017. Kustannusten alittuminen on pääasiassa seurausta edullisista urakkatarjouksista. Myös hankkeen kokonaiskustannukset tulevat näillä näkymin alittumaan.

Seinäjoki – Oulu radan peruskorjaus

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	200	0	200	242	42
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Määrärahalla on toteutettu yhteistyössä Liikenneviraston kanssa Seinäjoki-Oulu radan peruskorjaustöihin liittyviä melun suojausrakenteita. Rakennuttamisesta on vastannut pääasiassa Liikennevirasto. Työt ovat sovituilta osin valmistuneet suunnitellusti.

Lipporanta

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	2 279	0	2 279	2 126	-153
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Lipporannan alueen käyttöönoton edellyttämät laajahkot kunnallistekniset investoinnit mm. Bertel Jungin tiellä ovat valmistuneet suunnitellusti. Töiden valmistumisen seurauksena Tuiran kaupunginosan korttelin 117 asunto- ja palvelurakentaminen on voinut käynnistyä.

Pohjoinen alikulku

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	1 500	0	1 500	1 616	116
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Pohjoinen alikulku sijoittuu Oulu – Kemi radan ja Heikinkatu – Kajaanintie pääkatujen risteämiskohtaan. Alikulku sijaitsee liikenteellisesti keskeisessä paikassa ja nykyinen kunnallistekniikka ei toimi mm. rankkasateiden yhteydessä. Liikennevirasto on radanpitäjänä ilmoittanut, että 1920-luvulla valmistunut silta täytyy uusida nopealla aikataululla ja se teh-

däänkin vuoden 2017 aikana. Samalla parannetaan kaupungin vastuulla olevia katu- ja kevyen liikenteen väylä yhteyksiä sekä muuta kunnallistekniikkaa. Kaupungin vuonna 2016 toteuttamat työt Tulliväylällä, Rautatienkadun pohjoispäässä ja Asemakadulla ovat olleet varsinaisen siltapaikan rakentamistöihin valmistautumista.

Kuusisaaren puistoalue

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	750	0	750	1 319	569
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Kuusisaaren tapahtumapuiston raskaita kaivutöitä vaatineet maastonmuotoilut sekä pääosa kunnallistekniikasta ja sähkötöistä valmistuivat vuoden aikana. Työt jatkuvat keväällä pintarakennetöillä ja puisto valmistuu kokonaisuudessaan elokuussa 2017. Kustannusten ylittyminen on seurausta nopeasti edenneestä rakentamisesta sekä ennakoitua kalliimmista ja laajemmista sähkötöistä ja arkeologisista tutkimuksista.

Peruskunta yhteensä

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
KAUPUNGINHALLITUS					
<i>Osakkeet ja osuudet</i>					
Menot	2000	0	2000	1665	-335
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	10174	10174	12187	18
KONSERNIPALVELUT					
<i>Irtain käyttöomaisuus</i>					
Menot	300	0	300	68	-232
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
HYVINVOINTILAUTAKUNTA					
<i>Irtain käyttöomaisuus</i>					
Menot	3400	0	3400	2619	-781
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA					
<i>Irtain käyttöomaisuus</i>					
Menot	3500	0	3500	3547	47
Rahoitusosuudet	0	0	0	38	38
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>					
<i>Liikunta-alueet, ulkoilureitit ja niiden valaistukset</i>					
Menot	1200	0	1200	1093	-107
Rahoitusosuudet	0	0	0	30	30
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Jäälin urheilualue</i>					
Menot	250	0	250	476	226
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Hollihaan puisto</i>					
Menot	370	0	370	434	64
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Hiukkavaaran kuntoreitit</i>					
Menot	250	0	250	0	-250
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Hiukkavaaran pallokentät</i>					
Menot	300	0	300	294	-6
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
RAKENNUSLAUTAKUNTA					
<i>Irtain käyttöomaisuus</i>					
Menot	30	0	30	30	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
YHDYSKUNTALAUTAKUNTA					
<i>Irtain käyttöomaisuus</i>					
Menot	235	0	235	182	-53
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Rakennukset (informatiivinen tieto)</i>					
Menot	0	0	0	1557	1557
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	2970	2970

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
<i>Maanhankinta</i>					
Menot	6000	0	6000	5207	-793
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	9500	0	9500	11716	2216
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>					
<i>Kadut, tiet, sillat, torit</i>					
Menot	16000	0	16000	15882	-118
Rahoitusosuudet	0	0	0	360	360
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Pääliikenneväylät ja muut liikennejärjestelyt</i>					
Menot	3600	0	3600	3925	325
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Ympäristöinvestoinnit, venesatamat</i>					
Menot	1000	0	1000	917	-83
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Poikkimaantie</i>					
Menot	9800	0	9800	7654	-2146
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Keskustan puistot ja Hallituskatu</i>					
Menot	1000	0	1000	1273	273
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Katuvalojen energiatehokkuuden parantaminen</i>					
Menot	3000	0	3000	2924	-76
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Vt 22 perusparantaminen</i>					
Menot	1000	0	1000	561	-439
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Seinäjoki-Oulu rata</i>					
Menot	200	0	200	242	42
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Lipporanta</i>					
Menot	2279	0	2279	2126	-153
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Pohjoinen alikulku</i>					
Menot	1500	0	1500	1616	116
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<i>Kuusisaaren puistoalue</i>					
Menot	750	0	750	1319	569
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
INVESTOINTIMENOT YHTEENSÄ	57964	0	57964	55611	-2353
RAHOITUSOSUUDET YHTEENSÄ	0	0	0	428	428
LUOVUTUSTULOT YHTEENSÄ	9500	10174	19674	26873	5204

9.2. Liikelaitos Oulun Tilakeskus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen erillisinvestointien rakennusohjelman talous-arviokäsittelyn yhteydessä. Määrärahat ovat hankekohtaisesti sitovia. Liikelaitos Oulun Tilakeskus toteuttaa johtokunnan päätöksellä korjausrakentamisohjelman, jonka vuosittaisesta määrärahasta päättää kaupunginvaltuusto.

Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen rakennusinvestointikohteiden vuoden 2016 kokonaismäärä 53 639 000 € on sitova valtuustoon nähden edellyttäen, että valtuuston hyväksymän hankkeen loppusumma ei ylitä. Investointeihin sisältyy Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen johtokunnan päätöksellä toteutettava korjausrakentamisohjelma, jonka vuosittaisesta määrärahasta päättää kaupunginvaltuusto.

Tilakeskuksen investoinnit yhteensä:

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	52689	950	53639	44036	-9603
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	2530	2530

Talousarvioon vuodelle 2016 varattuja määrärahoja käytettiin kaupunginvaltuuston hyväksymien erillisinvestointihankkeiden toteuttamiseen, seuraavien vuosien suunnittelu- ja tutkimustehtäviin ja takuuaikaisten tehtävien suorittamiseen. Lisäksi investointimääräraha sisältää 13 000 000 € korjausrakentamisohjelman, jonka sisällön hyväksyy Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen johtokunta.

Rakennukset (informatiivinen tieto)

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	0	0	0	2415	2415
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	2530	2530

Investointimeno 2,4 M€ liittyy Kiinteistöosakeyhtiö Leikkilän purkamiseen. Kiinteistöosakeyhtiöltä siirtyi Tilakeskuksen taseeseen Välikylän päiväkodin kiinteistö. Luovutustuloissa näkyvät Tilakeskuksesta Yhdyskuntapalveluille siirtyneiden kiinteistöjen tasearvon mukaisena saatu korvaus n. 1 500 000 €, sekä Kalevalle myydyistä parkkipaikoista saatu korvaus n. 1 000 000 €.

Korjausrakentamisohjelma

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	13000	0	13000	13107	107
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Korjausohjelma hyväksyttiin Oulun Tilakeskuksen johtokunnassa 17.2.2014 § 87. Pitkäkankaan koululle tuloutettiin TEKES rahoitusta 56 099 €. Talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha ylittyi 108 089,51 €.

Korjausrakennusohjelma ylittyi talousarviosta korjaustöiden laajetessa alkuperäisestä arviosta mm. Pitkäkankaan koulurakennuksen alapohjajorkauksen osalta.

ERILLISINVESTOINTIHANKKEET

Kustannustiedot ovat ALV 0 %. Kustannukset eivät sisällä irtaimisto- ja taidehankintakustannuksia

Takuuajaiset erillishankkeet

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	400	0	400	251	-149
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Määrärahaa käytetään erillisinvestointikohteiden viimeisten maksuerien ja takuuajaisien tehtävien rahoittamiseen. Takuuajaisella rahoituksella ei ylitetä kohteiden hyväksytyjä kokonaisbudjetteja. Takuukohteet vuonna 2016 olivat Haukiputaan yläkoulu, Hirosenkoti, Jokirannan koulun keskuskeittiö, Kaukovainion koulu, Kastellin monitoimitalo, Kontinkan-

kaan sairaala A- ja G-rakennukset, Myllytullin koulu, Niemenrantatalo, Nuorten työpaja, Terva-Toppilan koulu ja Yli-Iin koulu. Niemenrantatalolle tuloutettiin investointiin liittyvä rakennusavustuserä 261 439,00 €. Talousarvion vuodelle 2016 varattu määräraha alitui 148 800,86 €.

Suunnittelumääräraha

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	500	950	1450	532	-918
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Talousarvion vuodelle 2016 oli varattu 500 000 € määräraha seuraavien vuosien kohteiden hankkeja rakennesuunnitteluun, kuntoarvioihin, tutkimuksiin sekä muihin tarvittaviin selvityksiin. Kaupunginvaltuuston päätös 12.9.2016 § 73 Ritaharjun koulun uudistiloista; suunnittelumäärärahaa vuodelle 2016 korotettiin 200 000 €. Kaupunginvaltuuston päätös 12.9.2016 § 74 Länsituulen koulun laajennukses-

ta; suunnittelumäärärahaa vuodelle 2016 korotettiin 250 000 €. Kaupunginvaltuuston päätös 12.9.2016 § 75 Metsokankaan koulun uudistiloista; suunnittelumäärärahaa vuodelle 2016 korotettiin 500 000 €.

Talousarvion vuodelle 2016 varattu määräraha alitui 918 335,35 €.

Hallintotilojen muutokset

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	400	0	400	98	-302
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Hallintotilaprojekti käynnistettiin 16.10.2013. Tavoitteena on siirtää ulkoa vuokratut hallintotilat kaupungin omistamiin tiloihin. Hallintotiloja muutetaan monitoimitiloiksi, joka edellyttää uutta toimintakulttuuria ja sitä tukevaa tietoteknistä laitteistoa. Hallintotilojen muutos monitilaympäristöiksi toteute-

taan ulkoa vuokrattujen tilojen vuokrasopimusten raukeamisten yhteydessä. Hankkeelle talousarvion vuodelle 2016 varattu määräraha alitui 302 271,85 €. Oulu10:ssa toteutettavan muutosprojektin aikataulu viivästyi muun muassa Sikun konseptisuunnittelun kestosta johtuen.

Hiukkavaaran monitoimitalo

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	11659	0	11659	11385	-274
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Hiukkavaaran monitoimitalon tarkistettu hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 31.3.2014 § 139. Hankkeen tavoitehinta-arvio on 21 735 000 € (ALV 0 %) Haahtela-indeksissä 78,0. Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen johtokunnan päätöksellä 25.6.2014 § 46 hankkeen toteutusmuodoksi valittiin integroitu projektitoimitus. Rakennustyöt käynnistyivät helmikuussa 2016 ja kohde valmistuu elokuussa 2017. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha alittui 274 000 €.

Keittiöverkoston mukaiset valmistuskeittiöt

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	4041	0	4041	2878	-1163
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Kaupunginhallitus hyväksyi Oulun kaupungin tuotantokeittösuunnitelma – Köökit 2020 kaupunginjohtajan esityksen mukaisesti 3.2.2014 § 48. Hankesuunnitelma monitoimikeittiö Löökin rakentamisesta valmistui 10.2.2015 tavoitehinta-arviolla 6 447 000 € (ALV 0%) Haahtela indeksissä 78,0. Kaupunginvaltuusto päätti 12.12.2016 §120 tuotantokeittiöosa-

keyhtiön perustamisesta Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Hankkeen rakennustyöt käynnistyivät kesäkuussa 2016 ja hanke valmistuu elokuussa 2017. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha alittui 1 163 000 € johtuen hankkeen laajentumisesta, suunnitteluajan jatkumisesta ja rakentamisaikataulusta.

Metsokankaan perusopetuksen lisärakennus

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	2651	0	2651	1673	-978
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Metsokankaan koulun lisätilojen hankeselvitys hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 12.5.2014 § 238. Lisätilojen tavoitehinnaksi vahvistettiin 5 840 000 € (ALV 0 %) Haahtela indeksissä 78,0. Rakennustyöt alkoivat toukokuussa 2015 ja hanke valmistui elokuussa 2016. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha alittui 978 000 €.

Mäntylän päiväkodin peruskorjaus

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	2000	0	2000	102	-1898
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Mäntylän päiväkodin hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 21.1.2013 § 10 hintaan 3 548 000 € (ALV 0 %) Haahtela indeksissä 76,5. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.10.2015 rakennusosa-arvioksi 4 120 000 € (ALV 0 %) Haahtela indeksissä 82,5

/ 7.2016. Rakennustyöt käynnistyvät tammikuussa 2017 ja hanke valmistuu toukokuussa 2018. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha alittui 1 897 830,48 €. Hankkeen rakennustyöt viivästyivät väistötilojen puutteen vuoksi.

Ritaharjun perusopetuksen lisärakennus

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	2212	0	2212	1337	-875
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Ritaharjun koulun lisätilojen hankeselvitys hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 12.5.2014 § 239. Lisätilojen tavoitehinnaksi vahvistettiin 5 410 000 € (ALV 0 %) Haahtela indeksissä 78,0. Rakennustyöt alkoivat huhtikuussa 2015 ja hanke valmistui elokuussa 2016. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha alittui 875 000 €.

Talvikankaan koulu

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	9189	0	9189	8279	-910
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Korvensuoran suuralueen yhtenäisen perusopetuksen hankesuunnitelman päivitys hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 17.3.2014 § 135. Hankkeen tavoitehinta-arvio on 13 183 000 € (ALV 0 %) Haahtela indeksissä 78,0. Rakennustyöt käynnistyivät elokuussa 2015 ja hanke valmistui marraskuussa 2016. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha alittui 910 000 € liittymäkustannukset huomioiden.

Toppilan öljyntorjunta-asema

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	295	0	295	438	143
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Kaupunginhallitus hyväksyi 13.4.2015 § 154 Toppilan öljyntorjunta-aseman hankeselvityksen. Kaupunginvaltuusto päätti investointimäärärahasta vuoden 2015 talousarviokäsittelyn yhteydessä. Hankkeen rakennustyöt käynnistyivät huhtikuussa 2016 ja hanke valmistui marraskuussa 2016. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha ylittyi n. 143 000 €. Hankkeen kokonaisbudjetti ylittyi 40 906,79 € johtuen lopullisen rakennuspaikan maaperäolosuhteista. Ylityksestä on saatu konsernipalveluilta hyväksyntä.

Hyvinvointipalveluiden palveluverkkoinvestoinnit

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Menot	6342	0	6342	1540	-4802
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

Sisältää alla olevat hankkeet:

1000€	Ta2016	Ta-muutokset	Ta-muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016	Erotus
Haukiputaan hyvinvointikeskus	1 342	-	1 342	1 208	- 134
Kontinkankaan hyvinvointikeskus	2 000	-	2 000	79	- 1 921
Tuiran hyvinvointikeskus	3 000	-	3 000	37	- 2 963
Höyhtyän terveysaseman tilamuutos	-	-	-	216	216
Yhteensä	6 342	-	6 342	1 540	- 4 802

Kaupunginhallitus hyväksyi 13.4.2015 § 156 Haukiputaan hyvinvointikeskuksen hankeselvityksen ja antoi luvan toteuttaa hankkeen ensimmäisen vaiheen (1 341 800€) vuoden 2016 aikana. Rakennustyöt käynnistyivät toukokuussa 2016 ja hanke valmistui joulukuussa 2016. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha alittui 133 972,07 €.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.5.2016 § 46 Kontinkankaan B-rakennuksen hankesuunnitelman vaihtoehto B mukaisesti tavoitehinta-arviolla 3 720 000 € (ALV 0 %) Haahtela indeksissä 81,0 hintatasossa 12/2015. Kaupunginhallitus hyväksyi 16.1.2017 § 2 Kontinkankaan B-rakennuksen rakennusosa-arvion ja esittää kaupunginvaltuustolle määrärahan korottamista 4 327 000 €:oon. Hanke on suunnitteluvaiheessa. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha alittui 1 921 494,54 €.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.9.2016 § 72 Tuiran hankesuunnitelman tavoitehinta-arviolla 6 510 000 € (ALV 0 %) Haahtela indeksissä 81,0 hintatasossa 1/2016. Hanke on suunnitteluvaiheessa. Hankkeelle talousarvioon vuodelle 2016 varattu määräraha alittui 2 963 086,29 €.

Kaupunginhallitus hyväksyi 20.6.2016 § 205 Lehtorannan kehitysvammaisten päivätoimintakeskuksen toiminnan siirtämisen Höyhtyän terveysaseman tiloihin kustannusarviolla 225 000 € (ALV 0 %) Haahtela indeksissä 79,5 hintatasossa 6/2015. Liikelaitos Oulun Tilakeskukselle annettiin lupa toteuttaa hanke kiireellisenä. Vuoden 2016 kustannukset katettiin talousarviokirjan kohdasta Hyvinvointipalveluiden palveluverkkoinvestoinnit. Rakennustyöt käynnistyivät lokakuussa 2016 ja hanke valmistui joulukuussa 2016.

10. Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulosrahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

Rahoituslaskelma Peruskunta 1000 euroa	Alkuper. TA2016	TA2016 muutokset	TA2016 muutosten jälkeen	TP2016	Poikkeama	TP2015
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						-9 207
Vuosikate	-7 802		-7 802	8 883	16 685	-2 470
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjausevät	0			-15 293	15 293	-6 737
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-57 964		-57 964	-55 611	-2 353	-64 531
Rahoitusosuudet investointikuluihin				428	-5 743	375
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 500	10 174	19 674	26 873	7 199	28 034
Toiminnan ja investointien rahavirta	-56 266	10 174	-46 092	-34 720	-11 372	-45 329
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset	-22 643	-2 700	-25 343	-4 545	20 798	59 286
Antolainasaamisten lisäykset	-33 329	-2 700	-36 029	-15 147	-20 882	-13 035
Antolainasaamisten vähennykset	10 686		10 686	10 602	-84	72 321
Lainakannan muutokset	80 355		80 355	15 800	-64 555	14 509
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	112 971		112 971	50 000	-62 971	100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-32 616		-32 616	-28 830	-3 786	-86 269
Lyhytaikaisten lainojen muutos				-5 370	5 370	778
Oman pääoman muutokset				7 000	-7 000	-3 810
Muut maksuvalmiuden muutokset				15 886	-15 886	-6 095
Rahoituksen rahavirta	57 712	-2 700	55 012	34 141	-20 871	63 890
Rahavarojen muutos	11 620	-2 700	8 920	-579	9 499	18 561

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan ja investointien rahavirta oli 34,7 milj. euroa negatiivinen. Alijäämästä huolimatta toteuma oli 11,4 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Negatiiviseen rahavirtaan vaikutti ennen kaikkea vuosikatteen ja investointien välinen epäsuhta. Vuosikatteen ei riitä investointien rahoittamiseen vaan ne joudutaan rahoittamaan muilla rahoitusmuodoilla.

Talousarviossa peruskunnan investointeihin varattiin määrärahoja kuluihin noin 58 milj. euroa ja tuottoihin 20 milj. euroa. Tilikauden aikana muutettiin investointitulojen talousarviota kaupunginhallituksen osakkeiden ja osuukien sitovuudella 10,2 milj. euroa. Talousarvio muutokseen vaikutti Oulun Energia Oy:ltä saatu pääomapalautus 9,4 milj. euroa sekä Oulun Asuntohankinta Oy:n osakkeiden myynnistä Sivakalle saatu 2 milj. euron myyntivoitto. Investoin-

tien luovutustuottojen toteuma ylitti talousarvion 7,2 milj. euroa. Lisäksi ylitykseen vaikutti yhdyskuntalautakunnan rakennusten myynnistä saadut myyntivoitot 3 milj. euroa (mm. Sammakkotalo) ja maanmyyntivoitoista 2,2 milj. euroa.

Rahoitustoiminta

Lainasaamiset lisääntyivät 15,1 milj. euroa, mikä alitti talousarvion 20,9 milj. eurolla. Liikelaitoksista vain Oulun Tilakeskus nosti lainaa 12,0 milj. euroa (TA2016 26,0 milj. euroa). Tytäryhteisöistä Sivakka Yhtymä Oy:lle myönnettiin lainaa 2,8 milj. euroa ja Oulun Työterveys Oy:lle 0,3 milj. euroa.

Lainasaamiset vähentyivät 10,6 milj. eurolla, mikä toteutui lähes talousarvion mukaisesti.

Pitkäaikaista lainaa nostettiin tilikauden aikana 50,0 milj. euroa Euroopan Investointipankilta, mikä alitti talousarvion 63,0 milj. eurolla. Maksuvalmius oli hyvä, joten lainaa ei tarvinnut nostaa enempää. Lyhytaikaisten lainojen muutos oli -5,4 milj. euroa.

Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 28,8 milj. euroa. Ero talousarvioon oli 3,8 milj. euroa vähemmän. Lyhenykset on hoidettu maksusuunnitelmien mukaisesti.

Rahoituksen rahavirta ja maksuvalmius

Rahoituksen rahavirta alitti talousarvion 20,9 milj. euroa. Toteuma muodostui 34,1 milj. euroa positiiviseksi mutta ei kattanut toiminnan ja investointien rahoitustarpeita.

Rahavarojen muutokseksi muodostui -0,6 milj. euroa. Tilikauden lopun rahavarat olivat 135,1 milj. euroa. Maksuvalmius tilinpäätöshetkellä ja vuoden 2016 alkupuolella on ollut hyvä.

11. Sitovien tavoitteiden toteutuminen

11.1. Peruskunta

SITOVUUS B/N	MÄÄRÄRAHAT				TULOT					
	TA2016	TA- muutokset	TA2016+ muutokset	TP2016	YLITYS+ ALITUS-	TA2016	TA- muutokset	TA2016+ muutokset	TP2016	YLITYS+ ALITUS-
1 000 €										
KÄYTTÖTALOUSOSA										
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	-10		-10	-10	0					
TARKASTUSLAUTAKUNTA	-778		-778	-631	-147					
KAUPUNGINVALTUUSTO	-596		-596	-524	-72					
KAUPUNGINHALLITUS YHTEENSÄ	-116 224	12 243	-103 981	-93 504	-10 477	18 302	-3 078	15 224	14 708	-516
KH ilman koko kaup. kosk. menoja ja varauksia	-42 272	2 594	-39 678	-37 947	-1 731	8 627	229	8 856	8 939	83
Koko kaupunkia koskevat menot ja varaukset	-11 382	1 350	-10 032	-5 386	-4 646	0	680	680	749	69
Konsernihallinto	-20 568	1 299	-19 269	-16 502	-2 767	2 775	-487	2 288	1 886	-402
Työllistäminen	-42 002	7 000	-35 002	-33 669	-1 333	6 900	-3 500	3 400	3 134	-266
HYVINVOINTILAUTAKUNTA	-607 350	-11 104	-618 454	-622 085	3 631	58 328	-1 403	56 925	57 456	531
Hyvinvointilautakunta ilman erikoissairaanhoidtoa	-389 544	-6 304	-395 848	-396 637	789	58 328	-1 403	56 925	57 456	531
Erikoissairaanhoidto	-217 806	-4 800	-222 606	-225 448	2 842					0
SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA	-411 572	-11 405	-422 977	-423 050	73	31 992	-1 192	30 800	29 980	-820
YHDYSKUNTALAUTAKUNTA	-65 449	-4 729	-70 178	-67 356	-2 822	65 602	5 876	71 478	76 868	5 390
Yhdyskuntalautakunta ilman joukkoliikennettä	-40 691	-4 729	-45 420	-42842	-2 578	51 507	2971	54 478	59 350	4 872
Joukkoliikenne	-24 758		-24 758	-24 514	-244	14 095	2 905	17 000	17 518	518
RAKENNUSLAUTAKUNTA	-3 224	-129	-3 353	-2 914	-439	3 427	56	3 483	3 910	427
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ	-1 205 203	-15 124	-1 220 327	-1 210 075	-10 252	177 651	259	177 910	182 922	5 012
1 000 €										
TULOSLASKELMAOSA										
Verotulot						743 807		743 807	743 649	-158
Valtionosuudet						268 794	3 000	271 794	273 358	1 564
Korkotuotot						11 487		11 487	11 278	-209
Muut rahoitustuotot						21 622	-3 600	18 022	18 681	659
Korkokulut										
Muut rahoituskulut		-14 991	-9 591	-10 176	585					
Satunnaiset erät		-1 005	-1 005	-721	-284					
Poistot ja arvonalentumiset		-30127	-30127	-33147	-3020					

	SITOVUUS B/N	MÄÄRÄRAHAT					TULOT						
		TA2016	TA- muutokset	TA2016+ muutokset	TP2016	YLITYS+ ALITUS-	TA2016	TA- muutokset	TA2016+ muutokset	TP2016	YLITYS+ ALITUS-		
1 000 €													
INVESTOINTIOSA													
Kaupunginhalitus													
Osakkuudet ja osuudet		-2 000		-2 000	-1 665	335							
Kaupunginhalitus/Konsernipalvelut													
Irtain käyttöomaisuus		-300		-300	-68	232							
Hyvinvointilautakunta													
Irtain käyttöomaisuus		-3 400		-3 400	-2 619	781							
Sivistys- ja kulttuurilautakunta													
Irtain käyttöomaisuus		-3 500		-3 500	-3 547	-47							
Kiinteät rakenteet ja laitteet		-2 370		-2 370	-2 297	73							
Yhdyskunta ja ympäristölautakunta													
Irtain käyttöomaisuus		-235		-235	-182	53							
Maan hankinta		-6 000		-6 000	-5 207	793	9 500		9 500	11 716		2 216	
Rakennukset													
Kadut, tiet, sillat, torit, pääliikenneväylät, ympäristöinvestoinnit yms.		-40 129		-40 129	-38 439	1 690							
Erilliskohteet													
Maankäyttökorvaushankkeet													
Rahoitettavat kohteet (Eu-hankkeet)													
Rakennuslautakunta													
Irtain käyttöomaisuus		-30		-30	-30	0							
Investointiosa yhteensä		-57 964		-57 964	-54 054	3 910	9 500	0	9 500	11 716		2 216	
1 000 €													
RAHOITUSOSA													
Antolainauksen muutokset													
Antolainauksen lisäys		-33 329		-36 029	-15 147	20 882							
Antolainauksen vähennys			-2 700				10 685		10 685	10 602		-83	
Lainakannan muutokset													
Pitkäaikaisten lainojen lisäys													
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-32 616		-32 616	-28 830	3 786							
Lyhytaikaisten lainojen muutos					-5 370	-7 000							
Oman pääoman muutokset					-7 000								
Vaikutus maksuvalmiuteen		-65 945	-2 700	-68 645	-56 347	12 298	1 233 656	-341	1 233 656	10 602		-83	
PERUSKUNTA YHTEENSÄ		-1 375 235	-23 224	-1 387 659	-1 364 520	3 237	1 356 517	-341	1 356 176	1 252 206		9 001	

11.2. Liikelaitokset

Liikelyläämätavoite 1 000 euroa	TA2016	Ta- muutokset	TA 2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Oulun Vesi	8 322	1 686	10 008	11 762	1 754	118
Oulun Tietotekniikka	361	-1089	-728	-578	150	79
Oulun Serviisi	20	0	20	-65	-85	-325
Oulun Tekninen liikelaitos	279	0	279	1149	870	412
Oulun Tilakeskus	8 852	0	8 852	19 380	10 528	219
Oulun Työterveys	30	-219	-189	-386	197	204
Oulun Konttori	33	0	33	143	110	433
BusinessOulu liikelaitos	0	0	0	0	0	100
Oulun Seudun ympäristötoimi	109	0	109	-1	-110	-1
Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos	590	0	590	1 225	635	208
Yhteensä	18 596	378	18 974	32 629	14 049	172

Tuloutus 1 000 euroa	TA2016	Ta- muutokset	TA 2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Oulun Vesi	5 511	0	5 511	12 511	7 000	227
Oulun Tietotekniikka	98	0	98	98	0	100
Oulun Serviisi	20	0	20	20	0	100
Oulun Tekninen liikelaitos	279	0	279	279	0	100
Oulun Tilakeskus	9 886	0	9 886	9 886	0	100
Oulun Työterveys	30	0	30	30	0	100
Oulun Konttori	33	0	33	33	0	100
Yhteensä	15 857	0	15 857	22 857	7 000	144

Liikelaitoksille annettavat lainat enintään 1 000 euroa	TA2016	Ta- muutokset	TA 2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Oulun Vesi	6 000	-6 000	0	0	0	100
Oulun Tilakeskus	26 000	0	26 000	12 000	-14 000	46
Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos	829	0	829	0	-829	0
Yhteensä	32 829	-6 000	26 829	12 000	-14 829	45

Liikelaitosten investointien sitovuudet 1 000 euroa	TA2016	Ta- muutokset	TA 2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Oulun Vesi	22 990	-7 900	15 090	14 709	-381	97
Oulun Tietotekniikka	4 000	0	4 000	4103	103	103
Oulun Serviisi	60	0	60	70	10	117
Oulun Tekninen liikelaitos	700	0	700	648	52	93
Oulun Tilakeskus liikelaitos	52 689	950	53 639	41 774	-11 865	78
Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos	2 029	0	2 029	1 972	57	97
Yhteensä	82 468	-6 950	75 518	63 276	-12 024	84

*Tilinpäätöslaskelmat
ja liitetiedot*

12. Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

12.1. Oulun kaupunki

OULUN KAUPUNKI Peruskunta ja liikelaitokset

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
TOIMINTATUOTOT		
MYYNITTUOTOT	92 781 899,89	91 105 328,20
MAKSUTUOTOT	63 558 151,94	67 824 862,14
TUET JA AVUSTUKSET	33 780 897,89	36 013 754,91
MUUT TOIMINTATUOTOT	59 700 415,15	60 096 089,83
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	249 821 364,87	255 040 035,08
	17 687 390,99	19 344 709,89
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		
PALKAT JA PALKKIOT	389 097 512,14	398 815 158,15
HENKILÖSIVUKULUT		
ELÄKEKULUT	95 143 368,68	98 808 107,29
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	26 176 223,22	23 402 203,81
PALVELUJEN OSTOT	480 717 064,41	462 210 990,90
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	60 224 970,23	61 703 244,05
AVUSTUKSET	138 640 850,01	131 192 823,10
MUUT TOIMINTAKULUT	26 684 751,91	27 776 248,53
	1 216 684 740,60	1 203 908 775,83
TOIMINTAKATE	-949 175 984,74	-929 524 030,86
VEROTULOT	743 649 217,56	734 160 275,23
VALTIONOSUUDET	273 358 068,00	253 771 158,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
KORKOTUOTOT	10 725 896,52	13 132 859,25
MUUT RAHOITUSTUOTOT	8 990 934,01	25 837 228,16
KORKOKULUT	-10 147 770,25	-8 829 257,10
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 134 499,49	-3 231 876,89
	8 434 560,79	26 908 953,42
VUOSIKATE	76 265 861,61	85 316 355,79
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	- 79 877 097,65	- 79 615 821,59
ARVONALENTUMISET	- 1 104 923,54	+ 1 611 299,94
TILIKAUDEN TULOS	-4 716 159,58	4 089 234,26
POISTOERON LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	2 887 410,75	3 327 263,08
VARAUSTEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	-12 300 000,00	-3 900 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALLJÄÄMÄ)	-14 128 748,83	3 516 497,34

OULUN KAUPUNGIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Toimintatuotot/Toimintakulut % = 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)	20,8 %	21,5 %
Vuosikate/Poistot %	94,2 %	105,0 %
Vuosikate,€/asukas	380	430
Asukasmäärä vuoden lopussa	200 600	198 583

TASE VASTAAVAA	31.12.2016 OULUN KAUPUNKI Peruskunta ja liikelaitokset	31.12.2015 OULUN KAUPUNKI Peruskunta ja liikelaitokset
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
AINEETTOMAT OIKEUDET	2 152 630,72	2 962 420,62
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	2 420 643,99	2 180 915,92
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	4 573 274,71	5 143 336,54
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
MAA- JA VESIALUEET	184 691 517,36	181 225 958,55
RAKENNUKSET	496 082 278,75	495 258 623,42
KIIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	453 960 511,55	402 689 760,00
KONEET JA KALUSTO	23 088 671,39	21 656 306,42
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	7 169 378,32	7 060 017,69
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	30 660 385,47	54 203 856,50
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	1 195 652 742,84	1 162 094 522,58
SJOITUKSET		
OSAKKUUUSYHTEISÖSAKKEET JA OSUUDET	5 252 029,02	5 236 865,10
MUUT OSAKKEET JA OSUUDET	776 600 369,80	781 028 300,14
MUUT LAINASAAMISET	165 747 097,79	166 484 678,42
MUUT SAAMISET	4 664 699,91	4 616 715,06
SJOITUKSET YHTEENSÄ	952 264 196,52	957 366 558,72
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 152 490 214,07	2 124 604 417,84
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	3 526 645,09	4 003 969,39
LAHJOITUSRAHASTOJEN ERITYISKATTEET	5 475 412,49	5 262 102,02
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	9 002 057,58	9 266 071,41
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
AINEET JA TARVIKKEET	694 996,82	740 174,92
VALMIIT TUOTTEET	280 826,52	240 413,51
MUU VAIHTO-OMAISUUS	32 143,50	39 005,00
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ	1 007 966,84	1 019 593,43
SAAMISET		
PITKÄAIKAISET SAAMISET		
LAINASAAMISET	7 473 715,61	7 880 133,69
MUUT SAAMISET	380 000,00	1 640 800,00
SIIRTOSAAMISET	379 936,42	412 058,53
PITKÄAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	8 233 652,03	9 932 992,22
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
MYNTISAAMISET	18 472 474,62	18 989 971,57
LAINASAAMISET	15 910 898,04	11 065 845,72
MUUT SAAMISET	13 594 378,65	25 117 289,38
SIIRTOSAAMISET	36 040 032,85	27 063 864,56
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	84 017 784,16	82 236 971,23
RAHOITUSARVOPAPERIT		
SJOITUKSET RAHAMARKKINAINSTRUMENTTEIHIN	1 484 854,48	2 284 176,15
JOUKKOVELKAKIRJALAINASAAMISET	48 794 133,24	42 993 486,61
MUUT ARVOPAPERIT	38 798 400,38	51 557 119,01
RAHOITUSARVOPAPERIT YHTEENSÄ	89 077 388,10	96 834 781,77
RAHAT JA PANKKISAAMISET	78 803 495,85	71 089 692,17
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	261 140 286,98	261 114 030,82
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 422 632 558,63	2 394 984 520,07

VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
	OULUN KAUPUNKI Peruskunta ja liikelaitokset	OULUN KAUPUNKI Peruskunta ja liikelaitokset
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	609 314 217,80	609 314 217,80
MUU OMAT RAHASTOT	38 871 627,69	38 871 627,69
EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	826 489 927,96	822 973 430,64
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-14 128 748,83	3 516 497,34
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 460 547 024,62	1 474 675 773,47
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
POISTOERO	30 540 141,90	33 427 552,65
VAPAAEHTOISET VARAUKSET	22 100 000,00	9 800 000,00
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET YHTEENSÄ	52 640 141,90	43 227 552,65
PAKOLLISET VARAUKSET		
ELÄKEVARAUKSET	1 468 900,00	2 160 200,00
MUUT PAKOLLISET VARAUKSET	4 048 868,67	4 422 162,69
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	5 517 768,67	6 582 362,69
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	3 526 489,52	4 003 652,85
LAHJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT	5 471 623,03	5 256 685,07
MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	6 568 460,36	4 695 070,36
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	15 566 572,91	13 955 408,28
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN		
JOUKKOVELKAKIRJALAINAT	50 000 000,00	50 000 000,00
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	354 773 785,11	380 685 868,52
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	1 324 029,92	2 002 002,98
SAADUT ENNAKOT	3 476 176,82	1 822 430,68
LIITTYMISMAKSUT JA MUUT VELAT	43 253 640,00	40 750 485,14
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	452 827 631,85	475 260 787,32
LYHYTAIKAINEN		
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	75 912 083,42	28 108 467,48
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	676 407,56	720 435,11
LAINAT MUILTA LUOTONANTAJILTA	188 454 311,76	193 823 875,83
SAADUT ENNAKOT	3 683 854,27	1 915 861,05
OSTOVELAT	84 393 275,24	61 414 507,49
LIITTYMISMAKSUT JA MUUT VELAT	8 997 188,38	10 890 911,28
SIIRTOVELAT	73 416 298,05	84 408 577,42
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	435 533 418,68	381 282 635,66
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	888 361 050,53	856 543 422,98
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 422 632 558,63	2 394 984 520,07

178 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT

	0,00	0,00
OULUN KAUPUNGIN TASEEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Omavaraisuus-% = (Oma pääoma + Poistoero + Vapaa- ehtoiset varaukset)/(Koko po.-Saad.enn.)	63 %	63 %
Suhteellinen velkaantuneisuus = (Vieras pääoma - Saadut ennakot)/Käyttötulot Käyttötulot= toimintatuotot+verotulot+käyttötalouden valtionosuudet	70 %	69 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	812 361	826 490
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	4 050	4 162
Lainakanta 31.12., 1000€ = Vieras pääoma - (Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat + Muut velat)	671 141	655 341
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 346	3 300
Lainasaamiset, 1000€	165 747	166 485
Asukasmäärä vuoden lopussa	200600	198583

OULUN KAUPUNKI
Peruskunta ja liikelaitokset

RAHOITUSLASKELMA	31.12.2016		31.12.2015	
	1000€		1000€	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	76 266		85 316	
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-15 867	60 399	-18 733	66 583
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT (-)	-125 288		-115 528	
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN (+)	779		878	
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT (+)	29 755	-94 754	36 895	-77 755
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-34 355		-11 172
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYKSET (-)	-3 192		-13 220	
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYKSET (+)	3 882	690	65 594	52 374
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS (+)	50 000		100 000	
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS (-)	-28 830		-86 269	
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS (+)/(-)	-5 370	15 800	778	14 509
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	1 875		991	
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	11		75	
SAAMISTEN MUUTOS	113		-22 168	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	15 823	17 822	-3 117	-24 219
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		34 312		42 664
RAHAVAROJEN MUUTOS		-43		31 492
RAHAVAROJEN MUUTOS				
RAHAVARAT 31.12.		167 881		167 924
RAHAVARAT 01.01.		167 924		136 432
		-43		31 492

OULUN KAUPUNKI
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2016	2015
Investointien tulo-rahoitus, % = 100 x Vuosikate/investointien omahankintameno (Oma hankintameno = Investointimenot - Rahoitusosuudet)	61 %	74 %
Lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Lainanlyhennykset)	2,6	1,0
Kassan riittävyys, pv = 365 pv*Kassavarat/Kassasta maksut	45	43
Toiminnan ja rahoituksen rahavirta 5 vuodelta €	-191 948	-190 254
Asukasmäärä vuoden lopussa	200600	198583

12.2. Oulu-konserni

OULU-KONSERNI

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016		1.1.-31.12.2015	
TOIMINTATUOTOT		829 752 820,65		776 479 489,81
TOIMINTAKULUT		-1 742 649 344,91		-1 694 372 841,26
OSUUS OSAKKUUSYHTEISÖJEN VOITOSTA (TAPPIOSTA)		990 550,54		-2 116 753,91
TOIMINTAKATE		-911 905 973,72		-920 010 105,36
VEROTULOT		740 967 878,23		734 160 275,23
VALTIONOSUUDET		380 683 766,90		362 319 408,20
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
KORKOTUOTOT	2 528 077,74		2 039 881,90	
MUUT RAHOITUSTUOTOT	4 503 016,65		4 809 810,27	
KORKOKULUT	-15 108 127,89		-13 266 729,31	
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 365 348,14	-9 442 381,64	-3 594 617,46	-10 011 654,60
VUOSIKATE		200 303 289,77		166 457 923,47
POISTOT JA ARVONALENTUMISET				
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-146 675 988,94		-149 292 968,38	
OMISTUKSEN ELIMINOINTIEROT	3 500,00		0,00	
ARVONALENTUMISET	-1 112 973,54	-147 785 462,48	-1 611 299,94	-150 904 268,32
TILIKAUDEN TULOS		52 517 827,29		15 553 655,15
TILINPÄÄTÖSSIIRROT		-182 466,62		471 753,37
TILIKAUDEN VEROT		-3 381 295,86		-3 374 662,70
LASKENNALLISET VEROT		-5 435 573,25		-2 713 674,22
VÄHEMMISTÖOSUUDET		-3 063 572,72		-2 630 602,07
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALLJÄÄMÄ)		40 454 918,84		7 306 469,53

OULU-KONSERNI

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toimintatuotot/Toimintakulut % = 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)	47,6 %	45,8 %
Vuosikate/Poistot %	135,5 %	110,3 %
Vuosikate,€/asukas	999	838
Asukasmäärä vuoden lopussa	200600	198583

TASE VASTAAVAA	31.12.2016 KONSERNI	31.12.2015 KONSERNI
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
AINEETTOMAT OIKEUDET	7 213 713,16	8 032 166,49
LIIKKEARVO	283 190,22	344 060,25
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	6 502 963,56	6 212 583,15
ENNAKKOMAKSUT	1 950 970,15	1 965 518,36
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	15 950 837,09	16 554 328,25
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
MAA- JA VESIALUEET	193 938 209,98	191 189 926,51
RAKENNUKSET	1 097 601 419,69	1 099 634 033,77
KIIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	461 267 113,97	409 951 393,74
KONEET JA KALUSTO	111 668 799,89	104 442 580,39
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	185 387 830,11	180 422 061,33
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	60 700 194,14	96 456 222,57
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	2 110 563 567,78	2 082 096 218,31
SJOITUKSET		
OSAKKUUUSYHTEISÖOSAKKEET JA OSUUDET	82 593 494,40	85 725 299,73
MUUT OSAKKEET JA OSUUDET	86 598 127,88	72 207 226,84
JOUKKOVELKAKIRJALAINASAAMISET	500 232,34	0,00
MUUT LAINASAAMISET	468 234,75	442 869,91
MUUT SAAMISET	1 966 206,88	2 370 058,21
SJOITUKSET YHTEENSÄ	172 126 296,25	160 745 454,69
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 298 640 701,12	2 259 396 001,25
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	6 090 501,32	6 270 009,95
LAHOITUSRAHASTOJEN ERITYISKATTEET	5 586 315,83	5 372 222,65
MUUT TOIMEKSIANTOJEN VARAT	945 981,21	1 110 238,24
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	12 622 798,36	12 752 470,84
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
AINEET JA TARVIKKEET	8 502 371,44	10 055 939,84
KESKENERÄISET TUOTTEET	708 088,72	512 856,09
VALMIIT TUOTTEET	13 646 611,69	13 882 208,11
MUU VAIHTO-OMAISUUS	32 143,50	294 550,18
ENNAKKOMAKSUT	3 423 650,00	3 286 499,99
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ	26 312 865,35	28 032 054,21
SAAMISET		
PITKÄAIKAISET SAAMISET		
LAINASAAMISET	7 473 715,61	7 880 133,69
MUUT SAAMISET	239 541,57	6 126 899,99
SIIRTOSAAMISET	437 335,34	441 659,90
PITKÄAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	8 150 592,52	14 448 693,58
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
MYNTISAAMISET	91 412 641,21	88 819 260,17
LAINASAAMISET	1 957 493,57	2 273 588,61
MUUT SAAMISET	22 036 579,61	17 078 188,46
SIIRTOSAAMISET	42 707 661,27	31 807 488,89
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	158 114 375,66	139 978 526,13
RAHOITUSARVOPAPERIT		
OSAKKEET JA OSUUDET	5 734,81	5 734,81
SJOITUKSET RAHAMARKKINAINSTRUMENTTEIHIN	4 803 711,11	5 360 778,75
JOUKKOVELKAKIRJALAINASAAMISET	48 794 133,24	42 993 486,61
MUUT ARVOPAPERIT	40 948 718,91	54 496 747,54
RAHOITUSARVOPAPERIT YHTEENSÄ	94 552 298,07	102 856 747,71
RAHAT JA PANKKISAAMISET	116 855 337,12	97 562 540,06
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	403 985 468,72	382 878 561,69
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 715 248 968,20	2 655 027 033,78

182 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT

VASTATTAVAA	31.12.2016 KONSERNI	31.12.2015 KONSERNI
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	609 314 217,84	609 314 217,84
SÄÄTIÖIDEN JA YHDISTYSTEN PERUSPÄÄOMAT	828 125,63	828 125,63
MUUT OMAT RAHASTOT	61 145 484,74	60 889 602,25
EDELLISTEN TILIKAUSSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	636 492 421,42	628 716 335,54
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	40 454 918,84	7 306 469,52
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 348 235 168,47	1 307 054 750,78
VÄHEMMISTÖOSUUDET	20 331 610,55	16 331 031,38
PAKOLLISET VARAUKSET		
ELÄKEVARAUKSET	1 485 189,84	2 160 200,00
MUUT PAKOLLISET VARAUKSET	28 606 343,85	24 128 739,46
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	30 091 533,69	26 288 939,46
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	6 090 345,75	6 269 693,41
LAHOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT	5 587 564,74	5 374 289,37
MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	7 535 323,99	5 826 079,23
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	19 213 234,48	17 470 062,01
KONSERNIRESERVI	30 161,32	45 241,98
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN		
JOUKKOVELKAKIRJALAINAT	50 000 000,00	50 000 000,00
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	649 714 248,20	680 872 693,13
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	50 056 074,42	56 127 506,06
LAINAT MUILTA LUOTONANTAJILTA	123 825,24	275 533,03
SAADUT ENNAKOT	3 153 101,29	1 891 101,15
LIITTYMISMAKSUT JA MUUT VELAT	112 850 725,45	114 408 672,52
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	865 897 974,60	903 575 505,89
LYHYTAIKAINEN		
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	101 172 061,93	68 984 015,17
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	3 795 824,16	4 100 399,76
LAINAT MUILTA LUOTONANTAJILTA	19 304 325,53	16 606 877,57
SAADUT ENNAKOT	8 998 027,45	7 516 364,21
OSTOVELAT	101 225 498,90	78 239 862,22
MUUT VELAT	30 667 106,84	34 541 439,20
SIIRTOVELAT	140 587 338,02	154 001 925,34
LASKENNALLISET VEROVELAT	25 699 102,26	20 270 618,81
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	431 449 285,09	384 261 502,28
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 297 347 259,69	1 287 837 008,17
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 715 248 968,20	2 655 027 033,78

0,00

0,00

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

2016

2015

Omaraisuus-% = (Oma pääoma + Konsernireservi)/
(Koko po.-Saad.enn.)

49,9 %

49,4 %

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

65,9

68,3

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000€

676 947

636 023

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

3 375

3 203

Konsernin lainakanta 31.12, 1000€

874 166

876 967

= Vieras po. - (Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)

Konsernin lainat €/asukas

4 358

4 416

Konsernin lainasaamiset 31.12, 1000 €

500 701

443

Kunnan asukasmäärä vuoden lopussa

200600

198583

OULU-KONSERNI

RAHOITUSLASKELMA	31.12.2016 1000€	31.12.2015 1000€
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
VUOSIKATE	200 303	166 458
TILIKAUDEN VEROT	-3 381	-3 375
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-6 304	21 753
	190 618	184 836
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
INVESTOINTIMENOT (-)	-202 008	-197 597
RAHOITUSOSUDET INVESTOINTIMENOIHIIN (+)	1 492	1 240
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT (+)	23 255	16 768
	-177 261	-179 589
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	13 357	5 247
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS (-)	-269	-74
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS (+)	592	1 590
	323	1 516
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS (+)	75 173	185 745
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS (-)	-76 207	-115 724
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS (+)/(-)	-1 767	-1 261
	-2 801	68 760
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	1 473	2 709
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	1 873	990
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	1 719	2 461
SAAMISTEN MUUTOS	-11 838	-19 508
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	6 883	-35 398
	-1 363	-51 455
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 368	21 530
RAHAVAROJEN MUUTOS	10 989	26 777
RAHAVAROJEN MUUTOS		
RAHAVARAT 31.12.	211 408	200 419
RAHAVARAT 01.01.	200 419	173 642
	10 989	26 777

**TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
OULUN KAUPUNKI JA OULU-KONSERNI****TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluoteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan. Sijoitusten arvo tarkistetaan tilinpäätöshetkellä vertaamalla sitä osakkeiden markkina-arvoon ja kirjaamalla sen perusteella arvonalennus tai arvonalentumisen palautus.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Metsät ja vesialueet sekä puuvarastot taseessa on arvostetu varovaisuutta noudattaen käyvän myyntihinnan mukaan. Maanrakennuksen materiaalivarasto on merkitty taseeseen keskihinnan arvostusperiaatteen mukaan. Viheryksikön multavarasto on merkitty taseeseen valmistuskustannusten mukaan. Koneyksikön varasto on merkitty taseeseen keskihinnan arvostusperiaatteen mukaan. Logistiikkayksikön varasto on merkitty taseeseen lifo-periaatteen mukaan.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaissopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Jaksotettu korko on kirjattu tuloslaskelman rahoituseriin. Sovellamme Kirjanpitolain 5:2 §:ää eikä negatiivisia markkina-arvoja ole kirjattu tulosvaikutteisesti. Valuuttajohdannaiset on kirjattu sopimuksen kurssiin.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomäärärahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahan määräiseksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Konsernitili

Kaupungin kuntakonsernitiliosopimuksen tiliehtojen mukaisesti sopimukseen liitettyjen kaupungin tytäryhteisöjen rahavarat esitetään kaupungin tilinpäätöksessä sekä rahojen ja pankkisaamisten lisäyksenä että lyhytaikaisen vieraan pääoman lainana muilta luotonantajilta. Vastaavasti rahoja ja pankkisaamia vähentänyt tytäryhteisön negatiivinen tilisaldo esitetään sekä vaihtuvien vastaavien lyhytaikaisena lainasaamisena tytäryhtiöltä että rahojen ja pankkisaamisten vähennyksenä. Taseen rahat ja pankkisaamiset sisältävät tytäryhteisöjen alatiilien saldoja 160 964 014,13 euroa, joka koostuu lyhytaikaisista lainasaamisista tytäryhtiöltä 13 953 514,47 euroa ja lyhytaikaisista lainoista muilta luotonantajilta 174 917 528,60 euroa.

TILINPÄÄTÖKSEN ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Muut saamiset tiliryhmän tili Maksatushakemussaamiset (1799) on siirretty muista saamisista siirtosaamiin johtuen tilin sisällöllisestä käyttötarkoituksesta. Tämä toimenpide kasvattaa lyhytaikaisten siirtosaamisten summaa vastaavasti.

Tilikaudella 2016 on alaskirjattu edellisten tilikausien ylijäämän kautta pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvien osakkeiden arvoa. Alaskirjaus koskee vuosien 2014 ja 2015 listaamattomien yhtiöiden osakkeiden tasearvoja tiillä Muut osakkeet ja osuudet. Alaskirjaus vuoden 2014 loppuun asti on 2 143 340,90 euroa ja vuoden 2015 osalta 1 611 299,94 euroa. Alaskirjaukset on huomioitu liitetietojen vertailuvuoden luvuissa sekä tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman vertailutiedoissa.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätöksen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kaupungilla on määräysvalta. Tytäryhteisö Oulun Työterveys Oy on yhdistelty ensimmäistä kertaa. Oulun Satama Oyn tytäryhteisö Oritkarin Huolto- ja kunnossapito Oy on yhdistelty Oulu-konserniin omana yhtiönä (vuonna 2015 yhdistelty Satama-konserniin luvuissa). Tytäryhteisö Kiinteistö Oy Kiimingin Leikkilä on purkautunut Oulun kaupunkiin 1.11.2016. Tytäryhteisö Asunto Oy Myllykartano, Asunto Oy Myllykartano kakkonen ja Asunto Oy Iiveitsi sulautuivat Sivakka-konserniin. Tytäryhteisö Asunto Oy Yli-Iin Revonmylly luovutettiin Sivakka-konsernille. Tytäryhteisö Oulun Asuntohankinta Oy luovutettiin 1.11.2016 Sivakka-konsernille. Osakkuusyhteisö Arctic Link Ab on jätetty yhdistelemättä vähäisen merkityksen vuoksi. Osakkuusyhteisö Virpiniemen Sport Oyn omistuksen kaupunki on lahjoittanut Pohjois-Pohjanmaan Liikuntaopistosäätiölle.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut, saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olenneiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Tämä jako on huomioitu omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhtiöiden yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Keskinäinen omistus on eliminoitu. Kuntayhtymien tuloslaskelmat ja taseet, sekä niiden liitetiedot on yhdistelty omistussuuden mukaisesti.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konserniin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konserniin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen ja säätiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätöksen.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

	KONSERNI		KAUPUNKI	
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMÄNÄ TEHTÄVÄKONANAISUUSKINA				
Yleishallinto	16 095 064,08	24 786 336,86	14 362 354,90	21 178 775,65
Sosiaali- ja terveyspalvelut	270 387 205,64	274 932 781,20	58 405 745,49	77 519 186,65
Opetus- ja kulttuuripalvelut	54 965 105,65	58 262 008,97	29 603 335,36	29 485 886,24
Yhdyskuntapalvelut	140 003 114,82	172 168 577,42	140 050 710,16	112 847 541,69
Muut toimintatuotot	348 302 330,46	246 329 785,36	7 399 218,96	14 008 644,85
	<u>829 752 820,65</u>	<u>776 479 489,81</u>	<u>249 821 364,87</u>	<u>255 040 035,08</u>
VEROTULOJEN ERITTELY				
Kunnan tulovero	664 333 923,97	653 256 271,66	664 333 923,97	653 256 271,66
Osuus yhteisöveron tuotosta	33 793 310,16	37 295 478,44	33 793 310,16	37 295 478,44
Kiinteistövero	42 840 644,10	43 608 525,13	45 521 983,43	43 608 525,13
Verotulot yhteensä	<u>740 967 878,23</u>	<u>734 160 275,23</u>	<u>743 649 217,56</u>	<u>734 160 275,23</u>
Konserniyhteisöjen kunnalle maksamat kiinteistöverot			2 955 959,51	3 154 088,92
VALTIONOSUUSKSIEN ERITTELY				
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	285 444 549,00	268 718 925,00	285 444 549,00	268 718 925,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuskien tasaus	28 733 194,00	25 761 732,00	28 733 194,00	25 761 732,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	95 239 217,90	93 600 483,20	-12 086 481,00	-14 947 767,00
Valtionosuudet yhteensä	<u>380 683 766,90</u>	<u>362 319 408,20</u>	<u>273 358 068,00</u>	<u>253 771 158,00</u>
PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY				
Asiakaspalveluiden ostot			321 863 222,45	305 317 118,30
Muiden palveluiden ostot			<u>158 853 841,96</u>	<u>156 893 872,60</u>
Kunnan palveluiden ostot yhteensä			<u>480 717 064,41</u>	<u>462 210 990,90</u>
SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet		5 v / tasapoisto		
Tietokoneohjelmistot				
Atk-ohjelmistot		2 v / tasapoisto		
Atk-ohjelmistot, laajat pitkäaikaiset		5 v - 10 v / tasapoisto		
Muut pitkäaikaiset menot				
Kehittämismenot		2 v / tasapoisto		
Konserniliikearvo		2 v / tasapoisto		
Liikearvo		2 v - 20 v / tasapoisto		
Muut pitkäaikaiset menot		2 v / tasapoisto		
(Ennakkomaksut		ei poistoaikaa		
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet		ei poistoaikaa		
Kiinteistöjen liittymismaksut		ei poistoaikaa		
Kiinteistöjen vuokraoikeudet ja liittymismaksut		ei poistoaikaa		
Rakennukset				
Asuinrakennukset		30 v - 40 v / tasapoisto		
Hallinto- ja laitosrakennukset				
Hallinto- ja laitosrakennukset, puiset		20 v - 30 v / tasapoisto		
Hallinto- ja laitosrakennukset, betoni ja teräs		30 v - 40 v / tasapoisto		
Tehdas- ja tuotantorakennukset				
Tehdas- ja tuotantorakennukset		20 v - 30 v / tasapoisto		
Raskaat tuotantolaitokset		30 v - 40 v / tasapoisto		
Muut rakennukset				
Talousrakennukset, kevyet		10 v / tasapoisto		
Talousrakennukset, betoni ja teräs		15 v - 30 v / tasapoisto		
Vapaa-ajanrakennukset		20 v - 30 v / tasapoisto		
Voimalaitosrakennukset		20 v - 40 v / tasapoisto		
Kalliorakentaminen		40 v - 50 v / tasapoisto		
Kiinteät rakenteet ja laitteet				
Maa- ja vesirakenteet				
Kadut, tiet, torit ja puistot (rautatiet)		20 v / tasapoisto		
Sillat, laiturit ja uimalat sekä voimalaitosrakent.		10 v - 30 v / tasapoisto		
Raskaat sillat, satamalaiturit ja voimalaitosrakenteet		30 v - 40 v / tasapoisto		
Muut maa- ja vesirakenteet		15 v / tasapoisto		
Puhdistetut ja maisemoidut maa-alueet		30 v / tasapoisto		
Laivaväylät		40 v / tasapoisto		
Laivaväylien huolto- ja kunnossapito		10 v / tasapoisto		
Johtoverkostot ja laitteet				
Vedenjakeluverkosto		30 v / tasapoisto		
Viemäriverkko		30 v / tasapoisto		
Kaukolämpöverkko		20 v - 30 v / tasapoisto		
Sähköjohdot, muutoasemat ja ulkoval.laitteet		15 v - 40 v / tasapoisto		
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset		10 v - 15 v / tasapoisto		
Maakaasuverkko		20 v - 30 v / tasapoisto		
Muut putki- ja kaapeliverkot		15 v - 20 v / tasapoisto		
Muut kiinteät rak ja laitteet				
Sähkövoimalaitosten koneet ja laitteet		10 v - 20 v / tasapoisto		
Vesi- ja viemärlaitosten koneet ja laitteet		15 v - 20 v / tasapoisto		
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet		15 v - 20 v / tasapoisto		
Liikenteen ohjauslaitteet		10 v - 15 v / tasapoisto		
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet		10 v - 15 v / tasapoisto		
Koneet ja kalusto				
Kuljetusvälineet				
Rautaiset alukset		15 v / tasapoisto		
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet		8 v / tasapoisto		
Muut kuljetusvälineet		4 v - 8 v / tasapoisto		
Muut liikkuvat työkoneet		5 v / tasapoisto		
Raskaat liikkuvat työkoneet		10 v / tasapoisto		
Muut koneet ja kalusto				
Muut raskaat koneet		10 v / tasapoisto		
Satamanosturit		20 v / tasapoisto		
Muut kevyet koneet		5 v / tasapoisto		
Sairaala-, terveydenhuolto yms. laitteet		5 v - 10 v / tasapoisto		
Atk-laitteet		3 v / tasapoisto		
Muut laitteet ja kalusteet		3 v / tasapoisto		
Muut aineelliset hyödykkeet				
Luonnonvarat		käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet		ei poistoa		
Muut hyödykkeet		ei poistoa		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Ennakkomaksut (Aineelliset hyöd.)		ei poistoaikaa		
Keskeneräiset hankinnat		ei poistoaikaa		
Sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet				
Tytäryhtiöosakkeet ja -osuudet		ei poistoaikaa		
Kuntayhtymäosuudet		ei poistoaikaa		
Osakkuusyhtiöosakkeet ja -osuudet		ei poistoaikaa		
Yhteisyyhtiöosakkeet ja -osuudet		ei poistoaikaa		
Muut osakkeet ja osuudet				
Muut osakkeet ja osuudet		ei poistoaikaa		

Muut pitkävaikutteiset sijoitukset
 Vakuutussijoitukset
 Sijoitusrahasto-osuudet
 Liikelaitosten peruspääomaos.
 Muiden taseyks.peruspääomaos.
 Osakkeiden ja osuuksien arvonn
 Palautuskelpoiset liittymismaksut

ei poistoaikaa
 ei poistoaikaa
 ei poistoaikaa
 ei poistoaikaa
 ei poistoaikaa
 ei poistoaikaa

PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

	KONSERNI		KAUPUNKI	
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Eläkevastuu 1.1	2 160 200,00	2 430 100,00	2 160 200,00	2 430 100,00
Lisäykset tilikaudella	16 289,84	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	691 300,00	269 900,00	691 300,00	269 900,00
Eläkevastuu 31.12.	1 485 189,84	2 160 200,00	1 468 900,00	2 160 200,00
Takuuvastuu 1.1	873 285,05	238 336,41	271 468,80	238 336,41
Lisäykset tilikaudella	773 836,59	1 110 668,99	151 372,79	33 132,39
Vähennykset tilikaudella	620 384,28	475 720,35	137 832,76	0,00
Takuuvastuu 31.12.	1 026 737,36	873 285,05	285 008,83	271 468,80
Ympäristövastuu 1.1	5 902 067,96	5 212 817,00	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	246 774,46	689 250,96	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	89 074,56	0,00	0,00	0,00
Ympäristövastuu 31.12.	6 059 767,86	5 902 067,96	0,00	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.			450 789,52	3 585 696,03
Lisäykset tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella			450 789,52	3 134 906,51
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.			0,00	450 789,52
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1	13 265 901,59	14 192 245,20		
Lisäykset tilikaudella	6 759 012,52	2 586 710,00		
Vähennykset tilikaudella	2 268 935,32	3 513 053,61		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12	17 755 978,79	13 265 901,59		
Muu vastuu 1.1	4 087 484,93	788 733,84	3 699 904,37	202 586,89
Lisäykset tilikaudella	270 513,10	4 083 411,66	270 513,10	3 695 831,10
Vähennykset tilikaudella	594 138,18	784 660,57	206 557,63	198 513,62
Muu vastuu 31.12	3 763 859,85	4 087 484,93	3 763 859,84	3 699 904,37

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYNTIVOIOT JA -TAPPIOT

Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	11 387 108,70	11 583 597,95	11 387 108,70	11 158 765,22
Rakennusten myyntivoitot	1 347 012,06	294 826,77	1 347 012,06	191 981,31
Muut myyntivoitot	1 669 573,92	1 273 180,42	2 713 262,89	8 198 896,13
Myyntivoitot yhteensä	14 403 694,68	13 151 605,14	15 447 383,65	19 549 642,66
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	82 737,24	1 018,21	82 737,24	1 018,21
Muut myyntitappiot	972 766,02	1 031 301,56	561 811,86	1 014 740,38
Myyntitappiot yhteensä	1 055 503,26	1 032 319,77	644 549,10	1 015 758,59

OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä			4 532 277,84	0,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	826 266,97	1 218 279,34	654 412,43	22 131 973,17
Yhteensä	826 266,97	1 218 279,34	5 186 690,27	22 131 973,17

ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA

Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos			2 887 410,75	3 327 263,08
Suunnitelman muk. poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus (- tai +)			0,00	0,00
Poistoeron muutokset yhteensä			2 887 410,75	3 327 263,08

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

ARVONKOROTUKSET

	KONSERNI		KAUPUNKI	
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	0,00	2 705,39	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	0,00	2 705,39	0,00	0,00
Arvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet				
Poistamaton hankintameno 1.1.			2 962 420,62	2 370 404,14
Lisäykset tilikauden aikana			720 702,81	1 698 867,34
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana			0,00	0,00
Hankintamenoon luettujen korkojen määrä			0,00	0,00
Siirrot erien välillä			0,00	64 278,95
Tilikauden poisto			-1 530 492,71	-1 171 129,81
Poistamaton hankintameno 31.12.			2 152 630,72	2 962 420,62
Kirjanpitoarvo 31.12.			2 152 630,72	2 962 420,62
Erittely olennaisista lisäpoistoista				
Muut pitkävaikutteiset menot				
Poistamaton hankintameno 1.1.			2 180 915,92	2 180 603,54
Lisäykset tilikauden aikana			536 858,18	373 872,61
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana			0,00	0,00
Siirrot erien välillä			223 606,03	31 538,48
Tilikauden poisto			-520 736,14	-405 098,71
Poistamaton hankintameno 31.12.			2 420 643,99	2 180 915,92
Kirjanpitoarvo 31.12.			2 420 643,99	2 180 915,92
Erittely olennaisista lisäpoistoista				
Aineettomat hyödykkeet yhteensä				
Poistamaton hankintameno 1.1.			5 143 336,54	4 551 007,68
Lisäykset tilikauden aikana			1 257 560,99	2 072 739,95
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana			0,00	0,00
Siirrot erien välillä			223 606,03	95 817,43
Tilikauden poisto			-2 051 228,85	-1 576 228,52
Poistamaton hankintameno 31.12.			4 573 274,71	5 143 336,54
Kirjanpitoarvo 31.12.			4 573 274,71	5 143 336,54
Erittely olennaisista lisäpoistoista				

Aineelliset hyödykkeet	KONSERNI		KAUPUNKI	
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Maa- ja vesialueet				
Poistamaton hankintameno 1.1.			181 225 958,55	176 626 029,46
Lisäykset tilikauden aikana			5 217 873,80	4 898 190,53
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana			-411 984,11	-298 261,44
Siirrot erien välillä			-1 340 330,88	0,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset			0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.			184 691 517,36	181 225 958,55
Arvonkorotukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			184 691 517,36	181 225 958,55
Rakennukset				
Poistamaton hankintameno 1.1.			495 258 623,26	514 448 716,13
Lisäykset tilikauden aikana			3 960 933,36	1 047,90
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00	-77 903,00
Vähennykset tilikauden aikana			-4 289 770,15	-1 028 098,80
Siirrot erien välillä			30 632 456,76	11 362 805,02
Tilikauden poisto			-27 406 004,36	-29 447 943,99
Arvonlennukset ja niiden palautukset			-2 073 960,12	0,00
Aktivoidut korkomenot			0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.			496 082 278,75	495 258 623,26
Kirjanpitoarvo 31.12.			496 082 278,75	495 258 623,26
Erittely olennaisista lisäpoistoista				
Kiinteät rakenteet ja laitteet				
Poistamaton hankintameno 1.1.			402 689 760,00	411 934 532,86
Lisäykset tilikauden aikana			29 117 630,50	235 144,82
Rahoitusosuudet tilikaudella			-47 125,00	-318 144,00
Vähennykset tilikauden aikana			-30 672,65	-123 802,05
Siirrot erien välillä			59 769 292,55	28 782 251,41
Tilikauden poisto			-37 538 373,73	-37 820 223,04
Poistamaton hankintameno 31.12.			453 960 511,67	402 689 760,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			453 960 511,67	402 689 760,00
Erittely olennaisista lisäpoistoista				
Koneet ja kalusto				
Poistamaton hankintameno 1.1.			21 656 306,42	22 506 409,05
Lisäykset tilikauden aikana			10 332 945,59	9 734 630,78
Rahoitusosuudet tilikaudella			-295 522,00	-375 750,63
Vähennykset tilikauden aikana			0,00	-40 060,50
Siirrot erien välillä			2 201 849,47	550 105,27
Tilikauden poisto			-10 806 908,09	-10 719 027,55
Poistamaton hankintameno 31.12.			23 088 671,39	21 656 306,42
Kirjanpitoarvo 31.12.			23 088 671,39	21 656 306,42
Erittely olennaisista lisäpoistoista				
Muut aineelliset hyödykkeet (poistokelvotonta)				
Poistamaton hankintameno 1.1.			7 060 017,69	6 985 035,79
Lisäykset tilikauden aikana			144 360,63	74 981,90
Rahoitusosuudet tilikaudella			-35 000,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana			0,00	0,00
Siirrot erien välillä			0,00	0,00
Tilikauden poisto			0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.			7 169 378,32	7 060 017,69
Kirjanpitoarvo 31.12.			7 169 378,32	7 060 017,69
Erittely olennaisista lisäpoistoista				
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Poistamaton hankintameno 1.1.			54 203 856,49	9 890 320,94
Lisäykset tilikauden aikana			69 685 465,42	85 262 842,67
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00	-105 929,50
Vähennykset tilikauden aikana			-401 109,13	0,00
Siirrot erien välillä			-92 827 204,81	-40 790 979,13
Tilikauden poisto			-622,50	-52 398,49
Poistamaton hankintameno 31.12.			30 660 385,47	54 203 856,49
Kirjanpitoarvo 31.12.			30 660 385,47	54 203 856,49
Erittely olennaisista lisäpoistoista				
Aineelliset hyödykkeet yhteensä				
Poistamaton hankintameno 1.1.			1 162 094 522,41	1 142 391 044,23
Lisäykset tilikauden aikana			118 459 209,30	100 206 838,60
Rahoitusosuudet tilikaudella			-377 647,00	-877 727,13
Vähennykset tilikauden aikana			-5 133 536,04	-1 490 222,79
Siirrot erien välillä			-1 563 936,91	-95 817,43
Tilikauden poisto			-75 751 908,68	-78 039 593,07
Arvonlennukset ja niiden palautukset			-2 073 960,12	0,00
Aktivoidut korkomenot			0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.			1 195 652 742,96	1 162 094 522,41
Arvonkorotukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			1 195 652 742,96	1 162 094 522,41
Erittely olennaisista lisäpoistoista				
Maa- ja vesialueet erittely				
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut			41 096,78	154,88
Muut maa- ja vesialueet			184 650 420,58	181 225 803,67
Maa- ja vesialueet yhteensä			184 691 517,36	181 225 958,55
<u>Sijoitukset</u>				
Osakkeet ja osuudet				
Osakkeet konserniyhityt				
Hankintameno 1.1.			646 594 702,28	651 353 617,80
Lisäykset			1 642 982,08	11 955 176,02
Vähennykset			-10 075 984,77	-16 714 091,54
Siirrot erien välillä			0,00	0,00
Hankintameno 31.12.			638 161 699,59	646 594 702,28
Arvonlennukset			0,00	0,00
Arvonkorotukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			638 161 699,59	646 594 702,28

	KONSERNI		KAUPUNKI	
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Osakkeet omistusyhtyeisöt				
Hankintameno 1.1.			5 236 865,10	9 879 918,41
Lisäykset			23 163,92	0,00
Vähennykset			-8 000,00	0,00
Siirrot erien välillä			0,00	-4 643 053,31
Hankintameno 31.12.			5 252 029,02	5 236 865,10
Arvonlennukset			0,00	0,00
Arvonkorotukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			5 252 029,02	5 236 865,10
Kuntayhtymäosuudet				
Hankintameno 1.1.			110 772 740,72	110 772 740,72
Lisäykset			0,00	0,00
Vähennykset			0,00	0,00
Siirrot erien välillä			0,00	0,00
Hankintameno 31.12.			110 772 740,72	110 772 740,72
Arvonlennukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			110 772 740,72	110 772 740,72
Muut osakkeet ja osuudet				
Hankintameno 1.1.			23 660 857,14	15 618 097,61
Lisäykset			3 905 216,69	3 557 331,25
Vähennykset			-1 240 475,22	-157 225,03
Siirrot erien välillä			1 340 330,88	4 643 053,31
Hankintameno 31.12.			27 665 929,49	23 661 257,14
Arvonlennukset			0,00	-400,00
Arvonkorotukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			27 665 929,49	23 660 857,14
Osakkeet ja osuudet yhteensä				
Hankintameno 1.1.			786 265 165,24	787 624 374,54
Lisäykset			5 571 362,69	15 512 507,27
Vähennykset			-11 324 459,99	-16 871 316,57
Siirrot erien välillä			1 340 330,88	0,00
Hankintameno 31.12.			781 852 398,82	786 265 565,24
Arvonlennukset			0,00	-400,00
Arvonkorotukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			781 852 398,82	786 265 165,24
Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
Saamiset konserniyhtiöt				
Hankintameno 1.1.			170 331 038,00	222 571 700,26
Lisäykset			2 933 873,47	13 083 555,20
Vähennykset			-3 801 634,83	-65 406 231,17
Siirrot erien välillä			237 009,08	82 013,71
Hankintameno 31.12.			169 700 285,72	170 331 038,00
Arvonlennukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			169 700 285,72	170 331 038,00
Saamiset muut yhteisöt				
Hankintameno 1.1.			770 355,48	903 760,99
Lisäykset			258 534,74	68 424,72
Vähennykset			-80 369,16	-194 795,52
Siirrot erien välillä			-237 009,08	-7 034,71
Hankintameno 31.12.			711 511,98	770 355,48
Arvonlennukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			711 511,98	770 355,48
Jvk-,muut laina- ja muut saamiset yhteensä				
Hankintameno 1.1.			171 101 393,48	223 475 461,25
Lisäykset			3 192 408,21	13 151 979,92
Vähennykset			-3 882 003,99	-65 601 026,69
Siirrot erien välillä			0,00	74 979,00
Hankintameno 31.12.			170 411 797,70	171 101 393,48
Arvonlennukset			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			170 411 797,70	171 101 393,48
Kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset				
Pohjois-Pohjanmaan Liitto				
Tasearvo 1.1.			204 284,05	204 284,05
Lisäykset tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella			0,00	0,00
Tasearvo 31.12.			204 284,05	204 284,05
Kaupungin osuus kuntayhtymän peruspääomasta			204 283,94	204 283,94
Ero			0,11	0,11
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin ky				
Tasearvo 1.1.			78 233 428,24	78 233 428,24
Lisäykset tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella			0,00	0,00
Tasearvo 31.12.			78 233 428,24	78 233 428,24
Kaupungin osuus kuntayhtymän peruspääomasta			78 206 106,06	78 206 106,06
Ero			27 322,18	27 322,18
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä				
Tasearvo 1.1.			32 335 028,43	32 335 028,43
Lisäykset tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella			0,00	0,00
Tasearvo 31.12.			32 335 028,43	32 335 028,43
Kaupungin osuus kuntayhtymän peruspääomasta			28 801 902,55	28 801 902,55
Ero			3 533 125,88	3 533 125,88
OMISTUKSIA MUISSA YHTEISOISSÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT				
Ks. erillinen taulukko				
SAAMISTEN ERITTELY				
			KAUPUNKI	KAUPUNKI
			edellinen vuosi	edellinen vuosi
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	1 138 528,28	0,00	913 541,00
Lainasaamiset	0,00	13 953 514,47	0,00	9 048 610,63
Muut saamiset	230 000,00	86 884,16	200 000,00	11 960 058,75
Siirtosaamiset	0,00	7 703 784,35	0,00	10 908 513,62
Yhteensä	230 000,00	22 882 711,26	200 000,00	32 830 724,00

	KONSERNI		KAUPUNKI	
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	1 052 966,41	0,00	865 462,26
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	190 365,44	0,00	154 318,44
Siirtosaamiset	0,00	1 704 891,08	0,00	1 156 524,56
Yhteensä	0,00	2 948 222,93	0,00	2 176 305,26
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	16 153,27	0,00	512,76
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	1 920,00	0,00	1 920,00
Siirtosaamiset	0,00	236 742,99	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	254 816,26	0,00	2 432,76
Saamiset yhteensä	230 000,00	26 085 750,45	200 000,00	35 009 462,02
SIIRTOSAAMISET				
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Siirtyvät korot	703 966,53	439 625,14	8 299 012,36	11 242 423,19
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	4 010 441,19	3 862 541,33	2 892 861,40	2 797 965,54
EU-tuet ja avustukset	4 680 464,21	5 897 787,24	2 157 951,53	4 559 982,15
Muut tulojäämät	33 750 124,68	21 329 535,54	23 070 143,98	8 463 493,68
Tulojäämät yhteensä	43 144 996,61	31 529 489,25	36 419 969,27	27 063 864,56
Saamiset yhteensä	43 144 996,61	31 529 489,25	36 419 969,27	27 063 864,56
Rahoitusarvopaperit				
Sijoitukset rahanmarkkinainstrumentteihin				
Jälleenhankintahinta			1 498 501,55	2 296 924,51
Kirjanpitoarvo 31.12.			1 484 854,48	2 284 176,15
Erotus			13 647,07	12 748,36
Joukkovelkakirjalainasaamiset				
Jälleenhankintahinta			49 676 440,97	43 829 778,94
Kirjanpitoarvo 31.12.			48 794 133,24	42 993 486,61
Erotus			882 307,73	836 292,33
Muut arvopaperit				
Jälleenhankintahinta			42 341 517,77	54 571 430,86
Kirjanpitoarvo 31.12.			38 798 400,38	51 557 119,01
Erotus			3 543 117,39	3 014 311,85
Yhteensä rahoitusarvopaperit			89 077 388,10	96 834 781,77
TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT				
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
OMAN PÄÄOMAN ERITTELY				
Peruspääoma 1.1.	609 314 217,84	609 314 217,84	609 314 217,80	609 314 217,80
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	609 314 217,84	609 314 217,84	609 314 217,80	609 314 217,80
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	828 125,63	828 125,63		
Lisäykset	0,00	0,00		
Vähennykset	0,00	0,00		
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	828 125,63	828 125,63		
Muut omat rahastot				
Vahinkorahasto 1.1.	9 841 967,96	9 841 967,96	9 841 967,96	9 841 967,96
Siirrot rahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	0,00	0,00	0,00	0,00
Vahinkorahasto 31.12.	9 841 967,96	9 841 967,96	9 841 967,96	9 841 967,96
Muut omat rahastot 1.1.	51 047 634,29	52 901 046,75	29 029 659,73	30 314 670,49
Siirrot rahastoon	327 315,25	89 124,16	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-71 432,76	-1 942 536,62	0,00	-1 285 010,76
Muut omat rahastot 31.12.	51 303 516,78	51 047 634,29	29 029 659,73	29 029 659,73
Muut omat rahastot yhteensä	61 145 484,74	60 889 602,25	38 871 627,69	38 871 627,69
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	636 022 805,06	628 716 335,54	826 489 927,96	823 298 530,17
Liikelaitosten tulotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	469 616,36	0,00	0,00	-325 099,55
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	636 492 421,42	628 716 335,54	826 489 927,96	822 973 430,62
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	40 454 918,84	7 306 469,52	-14 128 748,83	3 516 497,34
Oma pääoma yhteensä	1 348 235 168,47	1 307 054 750,78	1 460 547 024,62	1 474 675 773,45
PITKÄAIKAISET VELAT JA VELKOJEN OSAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUJIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA				
Joukkovelkakirjalainat	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	371 997 667,98	340 595 343,07	270 758 645,40	237 608 043,92
Lainat julkisyhteisöiltä	51 003 448,42	55 711 872,92	550 000,00	650 000,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	473 001 116,40	446 307 215,99	321 308 645,40	288 258 043,92
PAKOLLISET VARAUKSET				
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus	1 485 189,84	2 160 200,00	1 468 900,00	2 160 200,00
Takuuvaraus	1 026 737,36	873 285,05	285 008,83	271 468,80
Vahingonkorvausvaraus	0,00	0,00	0,00	0,00
Vuokravastuut käyttämättömistä tiloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Ympäristövastuut	6 059 767,86	5 902 067,96	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	17 755 978,79	13 265 901,59	0,00	0,00
Varaus Oulu-Koillismaan Pelastusliikel. palkkariidasta	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	0,00	0,00	0,00	450 789,52
Muut pakolliset varaukset	263 859,84	587 484,86	263 859,84	199 904,37
Muut pakolliset varaukset yhteensä	30 091 533,69	26 288 939,46	5 517 768,67	6 582 362,69

190 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT

VIERAS PÄÄOMA	KAUPUNKI		KAUPUNKI	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	399 726,00	6 564,70	399 726,00	0,00
Ostovelat	0,00	7 494 989,27	0,00	7 444 109,46
Muut velat	0,00	5 274,73	0,00	809,05
Siirtovelat	0,00	727,64	0,00	10 023,01
Yhteensä	399 726,00	7 507 556,34	399 726,00	7 454 941,52
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	20 360 870,78	0,00	20 043 177,07
Muut velat	0,00	0,00	0,00	11 597,73
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	1 636,42
Yhteensä	0,00	20 360 870,78	0,00	20 056 411,22
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	262 815,54	0,00	29 837,15
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	2 112,00	0,00	0,21
Yhteensä	0,00	264 927,54	0,00	29 837,36
Vieras pääoma yhteensä	399 726,00	28 133 354,66	399 726,00	27 541 190,10
SEKKILIMIITTI				
Luotollisen sekkitilin sekkiilimiitti 31.12.			3 000 000,00	3 000 000,00
MUIDEN VELKOJEN ERITTELY	KONSERNI		KAUPUNKI	
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Muut velat				
Liittymismaksut	111 719 233,19	108 628 905,82	42 253 640,00	40 750 485,14
Muut velat	1 131 492,26	5 779 766,70	8 997 188,38	10 884 565,54
Muut velat yhteensä	112 850 725,45	114 408 672,52	51 250 828,38	51 635 050,68
SIIRTOVELAT				
Palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset	15 871 952,10	20 733 050,80	10 964 916,83	12 289 394,84
Lomapalkkavelka	98 311 689,81	101 491 447,06	56 628 937,00	60 652 032,00
Korkojaksotukset	2 856 301,41	3 037 765,53	2 393 734,26	2 176 887,02
Muut menojäämät	23 547 394,70	28 739 661,97	3 428 709,96	9 290 263,56
Siirtovelat yhteensä	140 587 338,02	154 001 925,36	73 416 298,05	84 408 577,42
VAKUUKSIA, VASTUUSITOUKSIJA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYITÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	KONSERNI		KAUPUNKI	
Huollettavien varat				
Kaupungin edunvalvojen valvottavana on huollettavien omaisuuteen kuuluvia pankkitalletuksia ja -varoja.				
Kaupungin valvottavana olevat 4 huollettavan pankkivarat vuonna 2015 ovat vuoden 2016 aikana siirtyneet ulkopuolisten edunvalvojen hoidettavaksi.			0,00	73 808,78
Kaupungin hoidettavana olevat 537 lapsen itsenäistymisvarat (503 + 6 vuonna 2015, josta 6 pankkitilillä ilman saldoa)			1 179 616,44	1 050 456,27
Sosiaalinen luototus/myönnettyjen nostamattomien lainojen määrä			0,00	35 860,82
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	77 376 761,79	76 657 307,15	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	94 905 176,59	117 828 144,36	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	31 770 478,71	26 405 611,60	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	78 002 135,17	78 731 818,18	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	7 364 425,00	0,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	700 000,00	3 155 100,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	173 607 311,76	199 715 062,54	0,00	0,00
VAKUUDET				
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 315 452,00	4 465 635,00	0,00	0,00
Sitoumusten vakuudeksi annetut arvopap.	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 315 452,00	4 465 635,00	0,00	0,00
VUOKRAVASTUUT				
Vuokravastuiden yhteismäärä, vastuut voimassa 31.12.2017 asti	58 182 512,03	1 350,00	677 267,52	1 350,00
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	5 557 677,97	900,00	676 817,52	900,00
Sopimuksiin sisältyvät lunastusveloitteet	0,00	0,00	0,00	0,00
Leasingvastuu yhteensä	39 819 490,28	134 931 721,93	12 529 602,24	14 290 361,25
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	8 079 633,60	11 570 858,03	2 986 163,30	3 202 450,28
Siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	0,00	0,00	0,00	39 640,08
Yhteensä	98 002 002,31	134 933 071,93	13 206 869,76	14 291 711,25
VASTUUSITOUKUKSET				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	233 563 425,82	252 351 242,50	233 563 425,82	245 550 938,72
Jäljellä oleva pääoma	123 417 764,66	146 892 831,31	123 417 764,66	143 518 676,64
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	29 591 373,78	33 954 282,37	29 591 373,78	33 954 282,37
Jäljellä oleva pääoma	15 461 637,88	20 817 075,59	15 461 637,88	20 817 075,59
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
Kaupungin osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	957 283 085,00	936 092 002,42		
Kaup. osuus takauskesk. kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00		
Kaup. mahdollista vastuuta kattava osuus takausk. rahastosta 31.12.	714 548,31	667 064,57		
MUUT TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT				
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista aiheutuvat veloitteet	61 327 746,48	64 663 475,14	61 327 746,48	64 663 475,14
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	2 930 368,88	2 939 248,87	2 930 368,88	2 939 248,87
Sitoumukset avustukseen	12 205 979,44	0,00	0,00	0,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut	58 734 177,38	28 020 638,14	58 734 177,38	28 020 638,14
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	443 576,97	1 217 880,69	443 576,97	1 217 880,69
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	121 712 298,97	124 373 462,20	113 680 513,28	124 373 462,20
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Elinkaarimallilla toteutetut	87 629 282,68	91 506 332,36	87 629 282,68	91 506 332,36
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	3 396 760,24	3 427 993,20	3 396 760,24	3 427 993,20
Sopimusvastuu yhteensä	253 980 202,27	217 057 575,48	233 742 437,14	217 057 575,48
Arvonlisäveron palautusvastuu*)	40 324 961,36	46 955 702,87	30 469 294,00	22 023 384,00
Perustamishankk.valtionos.palautusvastuu**)	0,00	26 701 217,77	0,00	26 701 217,77

Johdannaissopimukset

Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	KONSERNI		KAUPUNKI	
	kuluva vuosi	edellinen vuosi	kuluva vuosi	edellinen vuosi
PERUSKUNTA				
Kaikilla koronvaihtosopimuksilla, ellei toisin ole mainittu, on muutettu vaihtuva euribor korko kiinteäksi korkoksi. Koronvaihtosopimukset ovat tehty suojaamistarkoituksessa. Lainojen ja johdannaisten korkoehdot vastaavat toisiaan.				
Koronvaihtosopimukset A				
Koronvaihtosopimuksilla (7 kpl) suojataan nykyistä ja tulevaa lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi välille 1,93-3,30%. Kolme sopimusta erääntyy vuosina 2021-2028. Loput sopimukset (4 kpl) erääntyvät vuosina 2040-2044. Sopimusten nimellisarvot yht.			246 384 630,00	249 461 550,00
Käyvät arvot yht.			-65 548 028,00	-43 653 135,03
Koronvaihtosopimukset B				
Koronvaihtosopimuksilla 2 kpl suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi välille 4,00-4,25%. Sopimukset erääntyvät vuonna 2017. Lainapääomaa vastaavat nimellisarvot			15 759 000,00	16 581 800,00
Käyvät arvot yht.			-271 611,24	-984 206,82
Koronvaihtosopimus C				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi 2,58%. Pankilla on oikeus purkaa sopimus, mikä ei ole lähivuosina todennäköistä. Sopimus erääntyy vuonna 2038. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			20 000 000,00	20 000 000,00
Käypä arvo			-7 508 225,00	-6 516 686,23
Koronvaihtosopimus D				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi seuraavilla ehdoilla: jos korko alle 1,5% kaupunki maksaa 1,50% miinus 6 kk euribor; jos korko välillä 1,50-3,99% ei maksua; jos korko välillä 4,00-5,75% kaupunki saa 6kk euribor miinus 4,00%; jos korko yli 5,75% kaupunki maksaa 6kk euribor miinus 1,75 %. Sopimus erääntyy vuonna 2019. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			7 500 000,00	10 500 000,00
Käypä arvo			-190 108,00	-315 759,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimus				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva Libor usd 3kk -korko vaihtuvaksi 3kkn euribor korkoksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Lisäksi sopimuksella on vaihdettu usd velka eur velaksi valuuttakurssilla 1,29. Sopimus erääntyy vuonna 2019. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			3 966 508,00 (5 116 800 USD)	5 288 679,00 (6 822 679 USD)
Käypä arvo			840 991,00	925 622,00
Tilinpäätöshetken suojausaste on 58%. Nykyisten lainojen jälleenaohitustarve (sis. TA-lainat 2017-2019) ja olemassa olevat suojaukset huomioiden suojausaste pysynee välillä 40-60%. Korkojen nousussa +2% nousisivat nykyiset korkokulut 4-6 milj.euroa. Tämän hetkinen korkokäyrä ennakoii korkojen nousua kolmen vuoden kuluttua, minkä jälkeen nykyisten korkosuojausten hyöty toteutuu. Korkokustannukset nousevat suojauksen ansiosta vähemmän verrattuna suojaamattomaan salkkuun.				
SIVAKKA-KONSERNI				
	kuluva vuosi	edellinen vuosi		
Koronvaihtosopimus A on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhennysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Suojaus on tehokas, koska koronvaihtosopimuksen ja lainan kriittiset ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 3.2.2026				
Nimellisarvo:	3 127 368,00	0,00		
Käypä arvo:	-26 096,00	80 373,66		
Koronvaihtosopimus B				
Koronvaihtosopimus B on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhennysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Suojaus on tehokas, koska koronvaihtosopimuksen ja lainan kriittiset ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 21.6.2024				
Nimellisarvo:	8 949 436,00	9 068 738,00		
Käypä arvo:	-774 137,54	-565 314,32		
Koronvaihtosopimus C				
Koronvaihtosopimus C on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhennysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Suojaus on tehokas, koska koronvaihtosopimuksen ja lainan kriittiset ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 14.6.2017				
Nimellisarvo:	13 593 750,00	15 406 250,00		
Käypä arvo:	-83 694,00	-254 023,56		
Koronvaihtosopimus D				
Koronvaihtosopimus D on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhennysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Suojaus on tehokas, koska koronvaihtosopimuksen ja lainan kriittiset ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 14.6.2022				
Nimellisarvo:	10 837 508,00	11 640 284,00		
Käypä arvo:	-783 849,00	-712 138,16		
Koronvaihtosopimus E				
Koronvaihtosopimus E on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhennysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Suojaus on tehokas, koska koronvaihtosopimuksen ja lainan kriittiset ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 14.6.2024				
Nimellisarvo:	12 687 500,00	0,00		
Käypä arvo:	-222 371,00	48 710,36		
Koronvaihtosopimus F				
Koronvaihtosopimus F on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhennysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Suojaus on tehokas, koska koronvaihtosopimuksen ja lainan kriittiset ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 14.6.2022				
Nimellisarvo:	1 925 000,00	2 275 000,00		
Käypä arvo:	-21 617,00	-4 221,81		
Koronvaihtosopimus G				
Koronvaihtosopimus G on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhennysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Suojaus on tehokas, koska koronvaihtosopimuksen ja lainan kriittiset ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 27.12.2018				
Nimellisarvo:	3 963 424,00	5 870 355,00		
Käypä arvo:	-134 069,00	-271 966,00		

192 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT

	KONSERNI	
	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Koronvaihtosopimus H		
Koronvaihtosopimus H on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhenysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Suojaus on tehokas, koska koronvaihtosopimuksen ja lainan kriittiset ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 31.5.2019		
Nimellisarvo:	1 312 500,00	1 387 500,00
Käypä arvo:	-28 811,00	-30 560,00
Koronvaihtosopimus I		
Koronvaihtosopimus I on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhenysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja. Suojaus on tehokas, koska koronvaihtosopimuksen ja lainan kriittiset ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 30.5.2024		
Nimellisarvo:	2 187 500,00	2 312 500,00
Käypä arvo:	-151 243,00	-115 244,00
OULUN ENERGIA -KONSERNI	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Yhtiöllä on koronvaihtosopimuksia, joilla suojataan vhtiön korollisten velkojen rahoitusriskeiä. Tavoitteena on, että markkinakorkojen mahdollisen nousun aiheuttama korkokustannusten nousu ei vaaranna liiketoiminnan tavoitteiden toteutumista. Suojausuhteen suojaavana instrumenttina on käytetty sopimuksia, jotka pääomiltaan vastaavat täysin suojauskohteena olevia lainoja. Suojaus on todettu tehokkaaksi, koska lainan ja suojausohjelmien kriittiset ehdot vastaavat täysin toisiaan. Poislukien tilinpäätöspäivänä tulokseen ja taseeseen kirjattuja kertyneitä korkoja, suojausinstrumentin käypää arvoa ei kirjata taseeseen. Käypä arvo realisoituu kassavirtoina koronmaksujen yhteydessä suojausinstrumentin jäljellä olevan juoksuajana. Tuloslaskelmaan käypä arvo vaikuttaa samoilla jaksolla kuin suojatut kassavirrat sitä mukaa, kun maksetut ja vastaanotetut korkokassavirrat jaksetaan tuloslaskelmaan.		
Koronvaihtosopimus 1		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus on tehty 19.11.2015 ja se erääntyy 31.10.2023.		
Bullet-lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	21 000 000	21 000 000
Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	21 000 000	21 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-770 000	11 000
Koronvaihtosopimus 2		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat täysin toisiaan. Sopimus on tehty 19.11.2015 ja se erääntyy 30.10.2024.		
Bullet-lainan pääoma	21 000 000	21 000 000
Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-340 000	16 000
Koronvaihtosopimus 3		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus on tehty 19.11.2015 ja se erääntyy 30.10.2025.		
Bullet-lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	22 000 000	22 000 000
Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	22 000 000	22 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-817 000	30 000
POHJOIS-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPIIRIN KY	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Koronvaihtosopimus A		
Koronvaihtosopimus A:n kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskinsuojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu osa vaihtuvista koroista kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma suojaa osittain lainaa. Koronvaihtosopimus on kertalyhenteinen. Sopimus erääntyy 10.10.2021.		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	5 279 000,00	5 279 000,00
Käypä arvo yhteensä (pankin ilmoituksen mukaan).	-249 059,00	-250 027,17
Koronvaihtosopimus B		
Koronvaihtosopimus B kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimukseen sisältyy myös korkokatto. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 15.7.2019.		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	2 474 531,25	3 299 375,00
Käypä arvo yhteensä (pankin ilmoituksen mukaan).	-29 029,22	-47 940,71
Korkokattosopimus C		
Korkokattosopimus C:n on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Korkokattosopimuksella rajoitetaan lainasta maksettavaa korkoa. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, Sopimus erääntyy 15.7.2019.		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	2 474 531,25	3 299 375,00
Käypä arvo yhteensä (pankin ilmoituksen mukaan).	43 021,21	19 516,24
Koronvaihtosopimus D		
Koronvaihtosopimus D:n kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 31.12.2019. Laina ja koronvaihtosopimus ovat kertalyhenteisiä.		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	8 446 400,00	8 446 400,00
Käypä arvo yhteensä (pankin ilmoituksen mukaan).	-138 075,41	-87 047,54
Koronvaihtosopimus E		
Koron- ja valuutanvaihtosopimus E:n kanssa on tehty yksittäisen SEK-määräisen lainan korko- ja valuutariskin suojaamiseksi. Koron- ja valuutanvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot ja valuutan muuntokurssi kiinteiksi. Lainan sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 16.10.2020.		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	1 418 741,81	1 689 280,00
Käypä arvo yhteensä (pankin ilmoituksen mukaan).	-129 348,17	-81 345,69
OULUN SEUDUN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ	kuluva vuosi	edellinen vuosi
Koronvaihtosopimus korkoriskin suojaamiseksi.		
Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 21.12.2018.		
Bullet-lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	5 890 696,50	13 690 696,50
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-98 572,15	-215 660,30
Muut johdannaiset	kuluva vuosi	edellinen vuosi

Sähköjohdannaiset		
Netto-osto	-357 GWh	1137 GWh
Nettomyynti	0,00	0 GWh
Käypä arvo	-2 777 000,00	-4 200 000,00
Öljyjohdannaiset		
Netto-osto		
Määrä	0,00	12 000 tn
Käypä arvo	0,00	-366 000,00
Valuuttajohdannaiset USD		
Netto-osto		
Nimellismäärä	0,00	850 000 USD
Käypä arvo	0,00	26 000,00
Optiosopimukset (korko)		
Asetetut optiot		
Käypä nettoarvo	0,00	-3 500 000,00
Ostetut optiot		
Käypä nettoarvo	0,00	45 000,00
Päästöoikeudet		
Terminisopimukset		
Netto-osto		
Määrä	0	291 000 tCO ₂
Käypä nettoarvo	0,00	117 460,00

	2016		2016		2015		2015
	tCO ₂		1 000€		tCO ₂		1 000€
Päästöoikeudet							
Vastikkeetta saadut päästöoikeudet	195 222				215 028		
Toteutuneet CO ₂ -päästöt	518 453				531 657		
Hankitut ja myydyt päästöoikeudet (netto)	312 000		2 236		302 000		1 827
Myydyt päästöoikeudet	0		0		-164 000		-1 240
Ostetut päästöoikeudet	312 000		2 236		466 000		3 067
Ylijäämä päästöoikeuskauppojen jälkeen 31.12.2016	-11 231				-14 629		
Kumulatiivinen ylijäämä vuosilta 2008 - 2015 1)	-10 846				4 360		
Ylijäämän käypä arvo 31.12.2016							
1) Päästöoikeudet ovat siirrettävissä v. 2008-2020 välillä			-71				36

KONSERNI
KAUPUNKI

kuluva vuosi
edellinen vuosi
kuluva vuosi
edellinen vuosi

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSIHOTAPAAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

Yleishallinto			241		234
Hyvinvointipalvelut			3 455		3 528
Sivistys- ja kulttuuripalvelut			5 254		5 333
Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut			210		199
Liikelaitokset			2 298		2 411
Yhteensä			<u>11 458</u>		<u>11 705</u>

HENKILÖSTÖKULUT

Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	837 563 296,34	846 125 968,21	510 417 104,04	521 025 469,25
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	31 966,80	20 184,01	0,00	0,00
Henkilöstökulut yhteensä	<u>837 595 263,14</u>	<u>846 146 152,22</u>	<u>510 417 104,04</u>	<u>521 025 469,25</u>

LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

Haukiputaan perussuomalaiset			0,00		68,00
Kansallinen kokoomus rp.			31 371,44		34 100,13
Keskustapuolue			40 141,90		42 151,01
Kiimingin perussuomalaiset			378,75		523,25
Kristillisdemokraatit			2 343,04		2 065,90
Oulun perussuomalaiset			8 684,77		9 244,72
Oulun vihreät kunnallisjärjestö ry			17 954,20		20 937,05
Pohjois-Suomen Muutos 2011 ry			46,00		0,00
Sosiaalidemokraattinen puolue			20 959,80		24 017,28
Vasemmistoliitto			33 213,92		35 639,41
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä			<u>155 093,82</u>		<u>168 746,75</u>

TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

BDO Auditor Oy Ab					
Tilintarkastuspalkkiot			85 645,94		76 961,00
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät			13 940,30		16 698,60
Tarkastuslautakunnan avustaminen			0,00		0,00
Muut palkkiot			0,00		468,00
Palkkiot yhteensä			<u>99 586,24</u>		<u>94 127,60</u>

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistusosuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta
Tytäryhteisöt:						
Energialiiketoiminnan omistukset						
Oulun Energia-konserni	Oulu	100,00	100,00	463 860 717,32	353 520 155,13	21 432 839,99
Kiinteistöliiketoiminnan omistukset						
Haukiputaan Kehitys Oy	Oulu	100,00	100,00	8 978 268,88	1 227 218,86	275 009,43
Kiimingin Palvelutalo Oy	Oulu	100,00	100,00	416 362,12	6 788,08	-4 572,91
Kiinteistö Oy Haukiputaan Toritalo	Oulu	54,00	54,00	71 233,37	10 263,49	7 004,00
Kiinteistö Oy Huonesuon Monitoimitalo	Oulu	77,70	77,70	860 676,82	93 390,52	-44 749,45
Kiinteistö Oy Kiimingin Leikkilä	Oulu	100,00	100,00	0,00	0,00	136 679,28
Kiinteistö Oy Oulun Maikkulan Toivo	Oulu	100,00	100,00	1 465 678,42	430 720,74	0,00
Kiinteistö Oy Oulun Intiönparkki	Oulu	17,70	58,90	670 938,60	3 175,67	-32 542,60
Kiinteistö Oy Raksilan Harjoitushalli	Oulu	83,00	83,00	547 770,68	887 768,15	-96 337,02
Maikkulan Keskus Oy	Oulu	100,00	100,00	2 549 583,06	289 152,84	0,00
Oulunsalon Kehitysytio Oy	Oulu	100,00	100,00	3 322 729,17	30 252,56	-59 303,50
Asuntoliiketoiminnan omistukset						
Oulun Asuntohankinta Oy	Oulu	100,00	100,00	0,00	0,00	194 774,72
Sivakka-konserni	Oulu	100,00	100,00	99 354 229,87	215 150 807,01	5 465 197,99
Muun liiketoiminnan omistukset						
Monetra Oy	Oulu	78,03	89,16	717 701,68	2 843 287,37	98 982,54
Oritkarin Huoltorakennus Oy	Oulu	73,20	73,20	638 412,79	434,72	2 758,15
Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy	Oulu	100,00	100,00	8 784 952,08	6 976 692,57	-449 514,30
Oulun Ammattikorkeakoulu Oy	Oulu	76,42	76,42	16 654 196,18	6 406 766,55	315 647,58
Oulun Kaupunginteatteri Oy	Oulu	100,00	100,00	907 346,10	1 305 957,19	-3 366,89
Oulun Pysäköinti Oy	Oulu	100,00	100,00	50 051 989,07	37 107 363,64	-516 263,97
Oulun Satama Oy	Oulu	100,00	100,00	29 445 466,89	13 812 667,24	573 556,39
Nallikari Seaside Oy	Oulu	100,00	100,00	1 801 707,55	2 916 676,20	-51 932,60
Oulun Jätehuolto Oy	Oulu	90,84	90,84	9 010 292,28	3 310 835,07	1 647 124,34
ScanLab Oy	Oulu	100,00	100,00	268 919,54	113 243,62	23 250,80
Oulun Työterveys Oy	Oulu	70,00	70,00	557 758,00	517 576,14	-47 242,00
Kuntayhtymät						
Oulun Seudun Koulutuskuntayhtymä	Oulu	78,00	78,00	55 774 013,25	35 302 138,29	1 711 635,30
Pohjois-Pohjanmaan Sairaanhoidopiiri-konserni	Oulu	52,79	52,79	82 476 528,03	114 284 008,45	2 839 218,82
Pohjois-Pohjanmaan liitto	Oulu	46,85	46,85	507 879,19	558 552,39	36 568,68
Osakusyhtiöt						
Kiinteistöliiketoiminnan omistukset						
Haukiputaan Palvelukulma Oy	Oulu	48,00	48,00	507 922,58	2 231,76	6 034,45
Haukiputaan Jäähalli Oy	Oulu	49,00	49,00	134 629,05	79 888,11	4 750,55
Kiinteistö-Ali Oy	Oulu	39,00	39,00	104 986,94	253 999,99	1 852,70
Kiinteistö Oy Oulun Sävelparkki	Oulu	50,00	50,00	169 434,10	1 448,63	-9 432,17
Kiinteistö Oy Oulunsalon Kulma	Oulu	42,50	42,50	66 710,52	129 171,79	2 513,24
Kiinteistö Oy Raksilan Tekojääkentän Katsomo	Oulu	40,00	40,00	162 753,56	257 738,72	546,65
Oulun Keskusliikenneasemakiinteistö Oy	Oulu	31,00	31,00	10 994,50	1 840,04	3 271,35
Rehaparkki Oy	Oulu	40,00	40,00	1 775 842,77	2 417,56	-39 620,13
Yli-Iin Liiketalo Oy	Oulu	30,00	30,00	24 731,35	1 004,27	-4 679,56
Muun liiketoiminnan omistukset						
Lakeuden Keskuspuhdistamo Oy	Kempele	20,70	20,70	567 030,57	467 286,09	236,63
Partnera Oy	Oulu	47,15	47,15	49 179 332,08	3 163 211,38	-1 559 303,50
Oulu Innovation Oy	Oulu	41,30	41,30	34 520,24	268 101,73	437,90
Oulun Matkailu Oy	Oulu	30,00	30,00	26 942,73	21 683,96	740,54
Yhdistelemättömät osakusyhtiöt						
Arctic Link Ab		25,00	25,00	13 933,35	1 704 097,70	107,95
Säätiöt						
Oulun Musiikkijuhlasäätiö sr	Oulu	100,00	100,00	-36 121,93	55 954,92	1 739,20
Oulun Palvelusäätiö sr	Oulu	100,00	100,00	2 823 099,75	3 610 922,49	77 058,31
Pohjois-Pohjanmaan liikuntaopistosäätiö sr	Oulu	100,00	100,00	53 335,03	11 467,52	-212 514,68

Eriytetyt tilinpäätökset

13. Liikelaitosten erillistilinpäätökset

13.1. Oulun Vesi liikelaitos

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Oulun Vesi on vastannut tavoitteensa mukaisesti laadukkaista ja toimintavarmista vesihuoltopalveluista koko Oulun alueella. Oulun Vesi saavutti vuodelle 2016 asetetut sitovat taloudelliset tavoitteet hyvin ja pääosin myös kaikki toiminnalliset tavoitteet. Liikevaihto toteutui 0,3 milj. € talousarvion paremmin.

Myydyn talousveden määrä sekä verkostoon pumpattu vesimäärä pysyivät edellisvuosien tasolla. Mittaamattoman kulutuksen osuus, joka sisältää myös vuotovedet on pysynyt 11 %:ssa mitä voidaan pitää hyvänä tasona. Veden ominaiskulutus on pysynyt ennallaan (171 l/as/vrk) ja asutuksen osuus mitatus- ta kulutuksesta on 73 %.

Talousveden puhdistuksen laatuvaatimukset ja omat laatuvaatimukset on saavutettu hyvin koko vuoden ajan sekä pintaveden käsittelylaitoksilla että pohjavedenotto- moilla. Haukiputaan Onkamonselän vedenottamon laajennus ja saneeraus valmistui kesäl- lä käyttöön ja Yli-Iin Kyrönniemen alkaloitilaitoksen rakentaminen aloitettiin. Vedenpuhdistuksessa ei ole sattunut toimintahäiriöitä, jotka olisivat aiheut- taneet merkittäviä vedenjakelun katkoksia.

Vesijohtovuotojen määrät ovat pitkällä aikavälillä selvästi vähentyneet ja jakeluvarmuus on säilynyt siten edelleen erittäin hyvänä. Alueellisesti vuotomää- rissä on edelleen eroja ja saneerauksia kohdistetaan jatkossa vuodoista kärsiville alueille. Yksittäisiä vie- märätulvien aiheuttamia vahinkoja on sattunut, mut- ta viemäriverkon vuotovesimäärät laskivat edellis- vuodesta selvästi.

Päätös vedenhankinnan varmistamisen ratkaisusta tehtiin kaupunginvaltuustossa 11.5.2015. Tutkimus- luvan käsittelyajan takia täydentävät luontoselvityk- set saatiin tehtyä kesällä 2016, joiden pohjalta uutta lupahakemusta liiteraportteineen on laadittu Viini- vaaran alueelta. Hankeperusteet ovat muuttuneet aiemmasta siten, että nykyinen pintaveden käyttö

säilyy merkittävänä ja sen rinnalla vedenhankintaa varmistetaan pohjaveden käyttöä lisäämällä.

Maakunta- ja kuntarakenteen muutos ei tuo erityi- siä muutoksia vesihuollon organisointiin. Omista- japolitiittisten linjausten mukaisesti Teknisestä liike- laitoksesta siirtyi vuoden 2015 alussa 17 henkilön kunnossapitotiimi Oulun Veden ylläpitoyksikköön, joka vastaa vesihuoltoverkostojen ennakkohuollosta ja korjaustoiminnasta koko Oulun alueella. Muutos oli toivottu ja tukee hyvin viiden vesilaitoksen yhdis- tymisen tavoitteita. Samalla on toimintavarmuuden parantamiseksi tehty kalustojärjestelyjä ja toimipis- teitä on keskitetty.

Jätevedenkäsittely on seudullisesti keskitetty Taski- lan puhdistamoon, jonka kuormitus on lisääntynyt siirtoviemäreiden myötä. Puhdistamon typenpois- to laajennus on päätetty tehdä kalvosuodatinratkai- suun perustuvana, millä varaudutaan jätevesien lu- paehtojen mukaiseen käsittelyyn myös typen osalta. Johtokunta on tehnyt valintapäätöksen kalvosuo- datintoimittajasta, jonka pohjalta suunnittelu ja kil- pailutus varsinaisen laajennusurakan osalta on me- neillään. Urakka toteutetaan pääosin vuoden 2017 aikana.

Lietteen käsittely Kemicond-menetelmällä on toimi- nut suunnitellusti ja n. 60 % hygienisoidusta ja käsi- tellystä lietteestä on mennyt peltokäyttöön. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen mukaan Vasikkasuon kompostointialueen ympäristölupa on voimassa vuoden 2019 loppuun mikä edellyttää nykyistä liet- teenkäsittelystä vastaavaa toimijaa esittämään sito- vasti lietteen jälkikäytön korvaavan ratkaisun. Myös Oulun Vesi jatkaa lietteenkäsittelymenetelmien sel- vityksiä. Peltokäyttöä rajoittavien asetusten takia on jo varauduttu sopimuksin, että lietettä voidaan tar- vittaessa käsitellä myös Oulun alueen biokaasulai- toksilla.

Mereen johdettava jätevesi on desinfioitu hyvin tuloksin permuurahaishapolla kuluneena vuonna touko- elokuun välisen ajan ja energiaa hyödynnetään puhdistamalla sekä jäteveden lämmöntalteenotolla että aurinkoenergiaa asennetuilla aurinkopaneeleilla.

Valvomojärjestelmän muutos- ja kehitystyöt jatkuvat ja työ etenee vaiheittain. Vuoden aikana laitosten kohteita ja useita verkostojen kenttäkohteita liitettiin uuteen valvomojärjestelmään. Tietoliikenneverkon toimivuudessa on esiintynyt ajoittain katkoksia, mikä on haitannut etäällä olevien kenttäkohteiden seuranta ja ohjausta. Osallistuttiin kaupunkitasoiseen kyberturvallisuustyön kehittämiseen, missä ilmeni tarpeita tietoturva-asioiden varmistamiseen.

Vuoden 2016 alusta Oulun kaupunki otti lakimuuoksen myötä käyttöön hulevesimaksun. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut vastaa hulevesien hallinnasta. Oulun Vesi tuottaa hulevesipalveluita Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluille sovittujen määritysten mukaisesti. Palvelua tuotetaan verkoston ylläpidossa, suunnittelu ja rakennuttamisessa, asia-

kaspalvelussa ja laskutuksessa. Hulevesilaskutuksen käynnistäminen vaati merkittävää määrittely- ja ohjelmistotyötä ja asiakaspalvelun tarve Oulun Vedessä kasvoi.

Vuoden aikana vesihuoltoverkostoja rakennettiin tai saneerattiin lukuisiin kohteisiin eri puolilla kaupunkia yhteensä 62 km. Verkostosaneerauksien osuus oli yli 60 % verkostoinvestoinneista ja saneerausmäärät tulevat olemaan myös lähivuosina merkittäviä, mikä vähentää myös saneerausvelan määrää. Isojen runkoviemäreiden saneerauksia on lisätty uudisrakentamisen vähentyessä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vesihuollon investointitarpeet kohdistuvat tulevina vuosina verkostojen saneerausvelan pienentämiseen, vedenhankinnan turvaamiseen sekä jätevedenpuhdistuksen tehostamisen vaatimiin investointeihin. Taskilan puhdistamon ympäristölupa on ollut vuodesta 2012 aluehallintoviraston käsittelyssä ja lupaehtojen kiristyminen typenpoiston osalta voisi merkitä yli 20 milj. euron investointia.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Kuntalaisten hyvinvointi

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Kuntalaisten hyvinvointi	Laadukkaat ja vaikuttavat palvelut: Asiakastyytyväisyys parhaiden tasolle	Parannus WACSI-kyselyn tulosten keskiarvoissa toisiin laitoihin ja omiin tuloksiin nähden. Vuotuisen Wacsi-asiakastyytyväisyys-kyselyn tulokset.	Vesilaitoksen palveluiden arvosana 8,83 parantui (8,79 v.2015) ja vedenjakelun ja viemäroinnin arvosana 8,33 (8,31 v. 2015) parani edellisvuodesta. Vedenlaadun arvosana heikkeni 8,72 (8,79 v.2015) edellisvuodesta.

Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys	Veden laatu ja toimitusvarmuus: Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus jatkuvasti hyvätasoisista.	Vesijohtovesi täyttää STM:n talousvesiasetuksen 1352/2015 mukaiset laatuvaatimukset ja -suositukset. Käyttökesteytsaika alle 20 min/as/. Vedenjakelun käyttökesteytsaika asukasta kohden.	Tavoitteet saavutettiin. Talousvesi on täyttänyt laatuvaatimukset ja suositukset koko vuoden ajan. Käyttökesteytsaika on 8 min/as.
Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys	Jätevesien käsittelyn toimivuus: Moitteeton jäteveden puhdistus ja kestävä kehityksen mukainen lietteenkäsittely.	Puhdistustulokset ja lietteenkäsittelyn toiminta ovat lupaehtojen mukaisia. / Jäteveden puhdistustulokset ja lietteenkäsittelyn toiminta.	Puhdistustulokset on saavutettu BOD:n ja fosforin osalta. Typenpoiston lupaehtoon ei ole päästy ja typenpoiston tehostamisen investointi käynnistyy v. 2017. Yli-Iin puhdistamon toiminta on ollut lupaehtojen mukaista.

Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino	Talouden hallinta: Taksataso kohtuullinen 	Vertailuhinta alle maan keskitason (v. 2014 ktaalot Oulu 3,72 €/ m3, keskiarvo muut 4,48 € /m3). / Hinta alle maan keskitason.	Tavoitteet saavutettiin. Vertailuhinta 2016 n. 25% alle maan keskitason ja suurten laitosten kesken toiseksi edullisin (Oulu k-talot 3,73 €/ m3, keskiarvo muut 4,66 €/m3).

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen	Sertifioitu laatu- ja työturvallisuusjärjestelmien toimivuus: Jatkuva toimintojen ja toimintavarmuuden parantaminen. 	Myönteinen kehitys laatu-järjestelmän ja OHSAS-työturvallisuusjärjestelmän määräaikaisarviointissa.	Tavoitteet saavutettiin. Laatu- ja työturvallisuusjärjestelmien arvioinnissa saatiin hyväksynät.
Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen	Selkeä ja tehokas johtamisjärjestelmä. Organisaatiota johdetaan strategialähtöisesti ja henkilöresurssit mitoitetaan oikein. 	Kehityskeskustelut käydään koko henkilöstön kanssa ja myönteinen kehitys työyhteisökyselyissä.	Kehityskeskustelut käyty henkilöstön osalta yksilö- tai ryhmäkeskusteluna. Työyhteisökyselyn tulokset ovat heikentyneet työyhteisön ja esimiestyön osalta.

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite 1 000 €	TA2016	TA-muutokset	TA2016 muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Liikelyijäämä 1000€	8 322	1 686	10 008	11 762	1 754	118 %
Tuloutus omistajalle, 1000 €	5 511		5 511	12 511	7 000	221 %
Liikelaitokselle annetut lainat 1000€	6 000	-6 000	0	0	0	0
Investointimäärärahojen sitovuudet, 1000€	22 990	-7 900	15 090	14 709	-381	97 %

Tavoite	TA2016	TA2016	TP2016	TP2016
Liikelaitoksen hinnan korotus		Hulevesimaksu käyttöön ja samalla jäteveden käyttömaksua alennetaan 0,10 €/m3.	Hulevesimaksu otettiin käyttöön ja samalla jäteveden käyttömaksua alennettiin 0,10 €/m3.	Kerrotaan mitä korotettiin ja miten talousarvio toteutui

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus*Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta*

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016 + MUUTOKSET	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Toiminnan laajuus • Liikevaihto • Investoinnit	36 125 12 391	36 200 15 090	36 493 14 709	37 200 28 790	37 600 16 490	37 600 16 630
Kannattavuus • liikejäämä • sij.pääoman tuotto, % • korvaus peruspääomasta ja pääomavelasta %	11 032 9,7 12	10 008 12	11 762 9,9 12	10 665 12	10 737 12	10 499 12

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016 + MUUTOKSET	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Vesimaksu, (alv 24 %), €/m ³	1,52	1,52	1,52	1,52	1,54	1,54
Jätevesimaksu, (alv 24 %), €/m ³	2,08	1,98	1,98	1,98	2,0	2,0
Liittymien lisäys, kpl	363	350	313	350	350	350
Liiketoiminnan kulut, 1 000 €	16 006	20 169	18 429	20 413	20 291	20 329
Tuloutus kaupungille, 1 000 €	5 511	5 511	5 511	5 511	5 511	5 511
Suunnitelmapoistot, 1 000 €/a	9 239	9 500	9 223	9 800	10 200	10 400
Liikevaihto/hlö (1 000 €/hlö)	325	312	312	321	324	324

Analyysi

Oulun Veden liikevaihto oli 36,5 milj. euroa (ta 36,2 milj. euroa; ed.v. 36,1 milj. euroa). Liikevaihto parani edelliseen vuoteen verrattuna prosenttiosuudella. Liikevaihto muodostui pääosin talousarvion mukaisesti. Jätevesimaksuja kertyi 1,0 milj. euroa vähemmän (ta 17,9 milj. euroa; ed.v. 18,5 milj. euroa) kuin edellisenä vuotena, johtuen vuoden 2016 alusta toteutusta jätevesimaksun hinnan alennuksesta. Tilaustöiden osuus liikevaihdosta kasvoi merkittävästi johtuen huleveden hallinnan muutoksesta Oulun kaupungissa. Oulun Vesi tuotti Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluille hulevesipalveluita 1,4 milj. eurolla.

Liiketoiminnan kulut toteutuivat 1,7 milj. euroa talousarviota pienempänä (ta 20,2 milj. euroa; ed.v. 16,0 milj. euroa). Suurin alitus tapahtui palveluiden ostojen tiliryhmässä, joka toteutui 0,8 milj. euroa alle talousarvion (ta 8,1 milj. euroa; ed. v. 4,8 milj. euroa). Merkittävin syy alitukselle löytyy palveluiden oston valmistus omaan käyttöön erästä, jossa Tekniseältä liikelaitokselta ostettavat urakat toteutuivat 0,6 milj. euroa alle talousarvion. Luvut eivät ole vertailtavissa suoraan edellisen vuoden tilinpäätöslukuihin, koska valmistus omaan käyttöön eriä ei vielä vuonna 2015 käsitelty vastaavasti. Ilman VOK-eriä palveluiden ostot ovat toteutuneet 4,8 milj. eurolla, joka vastaa edellisen vuoden toteumaa.

Henkilöstökulujen toteuma oli 6,0 milj. euroa. Säästöjä saavutettiin 0,8 milj. euroa talousarvioon verrattuna (ta 6,8 milj. euroa, ed.v. 5,9 milj. euroa). Syynä on varhe-maksujen merkittävästi talousarviota pienempi toteuma, josta syntyi säästöä 0,14 milj. euroa. Lisäksi henkilöstöä on pitkällä sairauspoissaoloilla eikä kaikkia rekrytointia ole pystytty toteuttamaan suunnitellusti.

Edellä kuvatusta johtuen myös liikeyliäämä kasvoi edelliseen vuoteen nähden 0,7 milj. eurolla. Sitova liikeyliäämätavoite oli 10,0 milj. euroa, joka ylitettiin 1,7 milj. eurolla. Rahoitustuotot ja -kulut vastasivat edellisen vuoden tasoa. Vapaaehtoisia varauksia purettiin vuoden aikana talousarvion mukaisesti 0,7 milj. eurolla (Taskilaan johtava runkoviemäri -investointi).

Tuloslaskelman tunnusluvut ovat parantuneet edellisen vuoteen nähden. Sijoitetun pääoman tuotto-prosentti on 10,2 joka on hyvä.

Oulun Veden tase oli vuoden lopussa 162,2 milj. euroa. Pysyviä vastaavia oli yhteensä 153,3 milj. euroa, joista suurimpana kiinteiden rakenteiden ja laitteiden osuus 125,2 milj. euroa. Keskeneräisiä investointeja on 6,4 milj. euroa.

Omistajaohjauksen määräyksen mukaisesti Oulun Vesi teki tilinpäätökseen 7,0 milj. euron lisätuloutuksen, mikä pienensi merkittävästi edellisten tilikausien ylijäämää (yht. 29,3 milj. euroa). Vapaaehtoisissa varauksissa on 14,1 milj. euroa kohdistettuna tuleviin merkittäviin investointeihin. Omavaraisuusaste putosi hiukan edellisvuodesta lisätuloutuksen takia (ed. v. 49,9 %).

Toiminnan ja investointien rahavirta on pysynyt positiivisena edellisen vuoden mukaisesti hyvästä liikeyliäämästä johtuen. Lainaa ei kuluneenakaan vuonna otettu, mutta lyhennettiin vanhoja suunnitelman mukaisesti 1,4 milj. eurolla. Maksuvalmiuden tunnusluvut ovat huonontuneet edellisestä vuodesta lisätuloutuksen takia.

Tilinpäätöslaskelmissä on mukana huleveden hallinta laskennallisesti eriytettyinä ilman tunnuslukuja.

Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikauden ylijäämä ennen varauksia oli 5 986 470,94 €. Tilikauden ylijäämä varauksen purkamisen ja poistoerojen muutosten jälkeen on 6 503 519,34 euroa.

Oulun Vesi esittää, että ylijäämästä tehdään yhteensä 5,0 milj. euron investointivaraus Taskilan jätevedenpuhdistamon lietteenkäsittelyrakennuksen ja laitteistojen uusimiseen, joka toteutetaan vuosina 2017-2018. Jäljelle jäävä tilikauden ylijäämä n. 1,5 milj. € euroa siirretään Oulun Veden omaan pääomaan tilikauden ylijäämä/alijäämä tilille.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstö Kulut, €
31.12.2015	106	5	111	94,0	5 876
31.12.2016	105	12	117	99,7	6 074
Muutos	-0,9 %	140 %	5,4 %	6,1 %	3,3 %

Henkilökunnan määrä vuoden lopussa oli 117, joista vakinaisia 105 henkilöä. Vakituisten henkilöstön määrä on ennallaan. Tilapäisiä oli palveluksessa 12 henkilöä, jotka täydensivät resursseja eläköitymisten ja erilaisten osa-aikaisuuksien määrän pysyessä suurena.

Vilkkaut eläköitymisvuodet jatkuivat, kun vuoden 2016 aikana kahdeksan henkilöä jäi eläkkeelle. Henkilömäärä on lisääntynyt, kun aiemmin täyttämättömiin tehtäviin on palkattu uusia henkilöitä. Henkilöstön kokemaa työkuorma on lisääntynyt lainsäädännön tuomien tarkkailuvelvoitteiden, toiminnan laajentumisen sekä lisääntyneen asuntorakentamisen ja asiakkaiden vaatimustason seurauksena. Resursseja tullaan tarkastelemaan toiminnoittain.

Määräaikaisten määrän kasvu johtuu siitä, että erityisesti opiskelijoita työllistettiin kesäharjoittelijoina aiempaa enemmän. Työpaikkakohtaiset riskiarvioinnit tehtiin säännöllisesti ja panostukset työturvallisuuteen ovat vaikuttaneet henkilöstön asenteisiin. Työtapaturmien määrät ovat pysyneet alhaisena. Sairauspoissaolojen määrä 3,6 % pysyi selvästi tavoitearvoa alhaisempana ja erityisesti työmatka- ja vapaa-ajan tapaturmat vähenivät selvästi. Henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn perusteella on ryhdytty esimiestyön koulutukseen ja työilmapiiriä parantaviin toimiin.

Sertifioitujen laadunhallintajärjestelmän ja OHSAS-työturvallisuusjärjestelmän määräaikaisten auditointeissa saavutettiin hyväksynyt ilman poikkeamia. Henkilökuntaa on osallistunut sekä sisäiseen että ulkoiseen ammatilliseen koulutukseen keskimäärin 2,5 koulutuspäivää/hlö, mikä on kahden edellisvuoden tasolla.

Investoinnit

Investoinnit (1000 €)	TA2016	TP2016
verkotot, vesitornit	7 460	7 857
verkotot, hulevesiviemärit	2 505	1 959
Pintavesilaitokset	720	1 077
pohjavedenottamot	1 880	2 264
Jätevedenpuhdistamot:		
- Typenpoiston laajennus	500	431
- muut investoinnit	400	310
muut	1 625	811
yhteensä	15 090	14 709

Oulun Veden 14,7 milj. €:n kokonaisinvestoinneista käytettiin pääosa vesihuoltoverkostojen uudis- ja korjausrakentamiseen. Verkostosaneerauksen osuus kasvoi tavoitteiden mukaisesti ja oli jopa 70 % eli n. 7,0 milj. €. Uudisalueiden vesihuoltoverkostoja rakennettiin uusilla asemakaava-alueilla Vasikankaalla ja Hiukkavaaran keskuksen alueella sekä Letonrannassa.

Aluesaneerauksia jatkettiin Rajakylässä, Jäälissä ja Oulunsalossa. Saneerauksia tehtiin myös Kellossa, Martinniemessä, Kiimingissä ja Oulun keskustan alueella. Runkoviemärien saneerauksia tehtiin Toppiassa, Taskilassa ja Hollihaassa.

Hintan vedenpuhdistamon kattoremontti toteutettiin. Pohjaveden vedenkäsittelylaitoksen saneeraus ja laajennus Haukiputaan Onkamonselällä valmistui käyttöön ja Oulunsalossa investoitiin puhdistamon huoltotiloihin. Yli-Iin Kyrönniemen alkalointilaitoksen urakka käynnistyi syksyllä ja jatkuu seuraavalle vuodelle.

OULUN KAUPUNKI
OULUN VESI LIIKELAITOS

LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
LIIKEVAIHTO	36 493 120,35	36 200 000,00	100,8	36 125 377,12
Valmistus omaan käyttöön	2 753 848,87	3 416 000,00		51 845,54
Liiketoiminnan muut tuotot	137 287,37	60 900,00	225,4	59 580,59
Tuet ja avustukset kunnalta	29 424,67	0,00		39 620,50
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-4 430 881,60	-4 518 500,00	98,1	-4 691 504,97
Palvelujen ostot	-7 270 402,61	-8 090 300,00	89,9	-4 823 538,04
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-11 701 284,21	-12 608 800,00	92,8	-9 515 043,01
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-4 651 174,45	-5 064 800,00	91,8	-4 461 586,52
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 109 566,82	-1 482 400,00	74,8	-1 142 043,60
Muut henkilösivukulut	-313 394,17	-299 900,00	104,5	-272 204,42
Henkilöstökulut yhteensä	-6 074 135,44	-6 847 100,00	88,7	-5 875 834,54
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 223 444,02	-9 500 000,00	97,1	-9 238 933,41
Liiketoiminnan muut kulut	-653 155,12	-713 200,00	91,6	-614 219,40
LIIKKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	11 761 662,47	10 007 800,00	117,5	11 032 393,39
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	2 551,15	0,00		21 621,55
Muut rahoitustuotot	17 578,15	18 000,00	97,7	27 525,46
Kunnalle maksetut korkokulut	-284 292,98	-341 000,00	83,4	-346 662,38
Korvaus peruspääomasta	-5 511 000,00	-5 511 000,00	100,0	-5 511 000,00
Muut rahoituskulut	-27,85	0,00		-49,62
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	-5 775 191,53	-5 834 000,00	99,0	-5 808 564,99
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	5 986 470,94	4 173 800,00	143,4	5 223 828,40
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	5 986 470,94	4 173 800,00	143,4	5 223 828,40
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	-182 951,60	-183 000,00	100,0	-99 899,07
Vapaaehtoisten varausten lisäys(-)/vähennys(+)	-4 300 000,00	700 000,00	-614,3	-3 900 000,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 503 519,34	4 690 800,00	32,1	1 223 929,33
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		10,2		
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %		10,2		
Voitto, %		16,4		

**OULUN KAUPUNKI
OULUN VESI LIKELAITOS**

LIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	127 992,00	172 006,92
Muut pitkävaikutteiset menot	230 543,34	84 126,05
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	358 535,34	256 132,97
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	20 173 897,03	19 328 214,35
Kiinteät rakenteet ja laitteet	125 240 188,54	121 469 785,59
Koneet ja kalusto	723 077,96	779 146,37
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 410 751,63	5 628 345,73
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	152 547 915,16	147 205 492,04
Sijoitukset		
Muut saamiset	386 828,46	382 728,46
Sijoitukset yhteensä	386 828,46	382 728,46
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	153 293 278,96	147 844 353,47
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 722 155,47	4 592 178,41
Saamiset kunnalta	4 177 802,42	9 734 952,81
Muut saamiset	0,00	321,46
Siirtosaamiset	79 040,74	49 354,61
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	8 978 998,63	14 376 807,29
Saamiset yhteensä	8 978 998,63	14 376 807,29
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset		
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	8 978 998,63	14 376 807,29
VASTAAVAA YHTEENSÄ	162 272 277,59	162 221 160,76

204 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	28 500 671,91	28 500 671,91
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	29 335 268,59	35 111 339,26
Tilikauden yli/alijäämä	1 503 519,34	1 223 929,33
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	59 339 459,84	64 835 940,50

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	6 544 382,96	6 361 431,36
Vapaaehtoiset varaukset	14 100 000,00	9 800 000,00
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	20 644 382,96	16 161 431,36

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat kunnalta	32 598 916,25	34 043 937,29
Saadut ennakot	0,00	0,00
Korottomat velat kunnalta	1 399 585,21	1 287 745,81
Muut velat	43 253 640,00	40 750 485,14
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	77 252 141,46	76 082 168,24

Lyhytaikainen

Lainat kunnalta	1 445 021,04	1 445 021,04
Saadut ennakot	12 340,95	12 166,01
Ostovelat	2 023 902,18	1 893 065,01
Korottomat velat kunnalta	220 308,12	277 337,45
Muut velat	500 325,70	611 731,79
Siirtovelat	834 395,34	902 299,36
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	5 036 293,33	5 141 620,66
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	82 288 434,79	81 223 788,90

VASTATTAVAA

	162 272 277,59	162 221 160,76
--	----------------	----------------

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	49,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	224,4
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	30 839
Lainakanta 31.12., 1000€	35 664

**OULUN KAUPUNKI
OULUN VESI LIIKELAITOS**

LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-% 1.1.-31.12.2015	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelylijäämä (-alijäämä)	11 761 662,47	10 007 800,00	117,5	11 032 393,39
Poistot ja arvonalentumiset	9 223 444,02	9 500 000,00	97,1	9 238 933,41
Rahoitustuotot ja -kulut	-5 775 191,53	-5 834 000,00	99,0	-5 808 564,99
Tulorahoituksen korjauserät	-1 661,29	0,00		-7 000,00
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-14 709 369,51	-15 090 000,00	97,5	-12 390 511,31
Rah.osuudet investointimenoiksi	41 100,00	0,00		48 644,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 661,29	0,00		7 000,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	541 645,45	-1 416 200,00	-38,2	2 120 894,50
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys muilta	-4 100,00	0,00		-64 527,00
Antolainasaamisten vähennys muilta	0,00	0,00		6 455,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00	0,00		0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-1 445 021,04	0,00		-1 445 021,04
Oman pääoman muutokset				
Muut oman pääoman muutokset	-7 000 000,00			
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	5 557 150,39	-683 800,00	-812,7	-1 398 562,50
Saamisten muutos muilta	-159 341,73	0,00		-1 571 623,68
Korottomien velkojen muutos kunnalta	54 810,07	0,00		1 565 083,26
Korottomien velkojen muutos muilta	2 454 856,86	2 100 000,00	116,9	787 301,46
Rahoituksen rahavirta	-541 645,45	1 416 200,00	-38,2	-2 120 894,50
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00	0,0	0,00

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	103,7
Pääomamenojen tulorahoitus, %	94,4
Lainanhoitokate	9,0
Quick ratio	1,8
Current ratio	1,8
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	-13973042,91

INFORMATIIVINEN TIETO	31.12.2016	31.12.2015
Yhdystili 31.12.	11 177 802,42	9 734 952,81
Yhdystili 01.01.	9 734 952,81	8 336 390,31
Yhdystilin muutos	1 442 849,61	1 398 562,50

**OULUN KAUPUNKI
OULUN VESI LIIKELAITOS**
1.1.-31.12.2016 1.1.-31.12.2015
HULEVEDEN TULOSLASKELMA

LIIKEVAIHTO	1 382 297,00	1 480 000,00
Valmistus omaan käyttöön	1 079 067,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Tuet ja avustukset kunnalta	0,00	0,00

Materiaalit ja palvelut
Aineet, tarvikkeet ja tavara

Ostot tilikauden aikana	-19 580,00	-33 653,00
Palvelujen ostot	-1 094 614,00	-49 418,00
Materiaalit ja palvelut yht.	-1 114 194,00	-83 071,00

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	-81 229,00	-127 309,00
--------------------	------------	-------------

Henkilösivukulut

Eläkekulut	-13 686,00	-22 132,00
Muut henkilösivukulut	-4 030,00	-7 518,00
Henkilöstökulut yhteensä	-98 945,00	-156 959,00

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman muk. poistot	-1 248 280,00	-1 236 874,00
---------------------------	---------------	---------------

Liiketoiminnan muut kulut	0,00	0,00
LIIKKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-55,00	3 096,00

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00
Kunnalle maksetut korkokulut	-36 240,35	-57 914,00
Muille maksetut korkokulut	0,00	0,00
Korvaus peruspääomasta	0,00	-872 551,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00
Rah.tuotot ja kulut yhteensä	-36 240,35	-930 465,00

YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUN.ERIÄ	-36 295,35	-927 369,00
--------------------------------	------------	-------------

YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-36 295,35	-927 369,00
-------------------------------	------------	-------------

Poistoeron lis./väh.(+)	0,00	0,00
-------------------------	------	------

Vap.eht.var. lis./väh.(+)	0,00	0,00
---------------------------	------	------

TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-36 295,35	-927 369,00
--------------------------	------------	-------------

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

ei esitetä

OULUN KAUPUNKI
OULUN VESI LIIKELAITOS

	31.12.2016	31.12.2015
HULEVEDEN TASE		
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset meno	0,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet yht.	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	0,00	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitt	23 792 189,40	22 518 392,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Ennakkomaksut ja kesk.eräis	1 457 746,69	1 406 603,00
Aineelliset hyödykkeet yht.	25 249 936,09	23 924 995,00
Sijoitukset		
Muut saamiset	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	0,00	0,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	25 249 936,09	23 924 995,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	0,00
Saamiset kunnalta	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset yht.	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	0,00	0,00
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset		
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	25 249 936,09	23 924 995,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	25 249 936,09	23 924 995,00

208 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	0,00	4 511 656,36
Ed.tilikausien yli/alijäämä	4 506 190,61	5 558 125,00
Tilikauden yli/alijäämä	-36 295,35	-927 369,00
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	4 469 895,26	9 142 412,37

POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR.

Poistoero	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR.YHT	0,00	0,00

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat kunnalta	2 365 849,44	2 860 821,66
Saadut ennakot	0,00	0,00
Korottomat velat kunnalta	0,00	0,00
Muut velat	18 206 999,59	11 692 956,97
Pitkäaikainen vieras po. yht.	20 572 849,03	14 553 778,63

Lyhytaikainen

Lainat kunnalta	207 191,81	228 804,00
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00
Korottomat velat kunnalta	0,00	0,00
Muut velat	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00
Lyhytaikainen vieras po. yht.	207 191,81	228 804,00
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	20 780 040,83	14 782 582,63

VASTATTAVAA	25 249 936,09	23 924 995,00
--------------------	----------------------	----------------------

TASEEN TUNNUSLUVUT

Ei esitetä

OULUN KAUPUNKI
OULUN VESI LIIKELAITOS

1.1.-31.12.2016 1.1.-31.12.2015

HULEVEDEN RAHOITUSLASKELMA

TOIMINNAN RAHAVIRTA

Liikeylijäämä (-alijäämä)	-55,00	3 096,00
Poistot ja arvonalentumiset	1 248 280,00	1 236 874,00
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	0,00

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

Investointimenot	-1 959 389,10	-1 897 683,00
Rah.osuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pys. vast. hyöd. luovutustulot	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVEST. RAHAVIRTA	-711 164,10	-657 713,00

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA

Antolainauksen muutokset

Antolainasaam.lis.muilta	0,00	0,00
Antolainasaam.väh.muilta	0,00	0,00

Lainakannan muutokset

Pitkäaik. lain. lis. kunnalta	0,00	0,00
Pitkäaik.lain. väh. kunnalle	-207 191,81	-228 746,83

Oman pääoman muutokset

Muut oman pääoman muutokset	0,00	
-----------------------------	------	--

Muut maksuvalmiuden muutokset

Saamisten muutos kunnalta	918 355,91	886 459,83
Saamisten muutos muilta	0,00	0,00
Korott. velkojen muut.kunnalta	0,00	0,00
Korott. velkojen muutos muilta	0,00	0,00
Rahoituksen rahavirta	711 164,10	657 713,00

RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00
---------------------------	-------------	-------------

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Ei esitetä.

OULUN KAUPUNKI
OULUN VESI LIIKELAITOS

1.1.-31.12.2016 1.1.-31.12.2015

VESIHUOLLON TULOSLASKELMA

LIKEVAIHTO	35 110 823,35	34 645 377,12
Valmistus omaan käyttöön	1 674 781,87	51 845,54
Liiketoiminnan muut tuotot	137 287,37	59 580,59
Tuet ja avustukset kunnalta	29 424,67	39 620,50

Materiaalit ja palvelut**Aineet, tarvikkeet ja tavara**

Ostot tilikauden aikana	-4 411 301,60	-4 657 851,97
Palvelujen ostot	-6 175 788,61	-4 774 120,04
Materiaalit ja palvelut yht.	-10 587 090,21	-9 431 972,01

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	-4 569 945,45	-4 334 277,52
--------------------	---------------	---------------

Henkilösivukulut

Eläkekulut	-1 095 880,82	-1 119 911,60
Muut henkilösivukulut	-309 364,17	-264 686,42
Henkilöstökulut yhteensä	-5 975 190,44	-5 718 875,54

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman muk. poistot	-7 975 164,02	-8 002 059,41
---------------------------	---------------	---------------

Liiketoiminnan muut kulut	-653 155,12	-614 219,40
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	11 761 717,47	11 029 297,39

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot	2 551,15	21 621,55
Muut rahoitustuotot	17 578,15	27 525,46
Kunnalle maksetut korkokulut	-248 052,63	-288 748,38
Muille maksetut korkokulut		0,00
Korvaus peruspääomasta	-5 511 000,00	-4 638 449,00
Muut rahoituskulut	-27,85	-49,62
Rah.tuotot ja kulut yhteensä	-5 738 951,18	-4 878 099,99

YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUN.ERIÄ	6 022 766,29	6 151 197,40
--------------------------------	--------------	--------------

YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	6 022 766,29	5 223 828,40
Poistoeron lis.(-)/väh.(+)	-182 951,60	-99 899,07
Vap.eht.var. lis.(-)/väh.(+)	-4 300 000,00	-3 900 000,00

TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 539 814,69	2 151 298,33
--------------------------	--------------	--------------

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Ei esitetä.

OULUN KAUPUNKI
OULUN VESI LIIKELAITOS

	31.12.2016	31.12.2015
VESIHUOLLON TASE		
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	127 992,00	172 006,92
Muut pitkävaikutteiset meno	230 543,34	84 126,05
Aineettomat hyödykkeet yht.	358 535,34	256 132,97
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	20 173 897,03	19 328 214,35
Kiinteät rakenteet ja laitt	101 447 999,14	98 951 393,59
Koneet ja kalusto	723 077,96	779 146,37
Ennakkomaksut ja kesk.eräis	4 953 004,94	4 221 742,73
Aineelliset hyödykkeet yht	127 297 979,07	123 280 497,04
Sijoitukset		
Muut saamiset	386 828,46	382 728,46
Sijoitukset yhteensä	386 828,46	382 728,46
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	128 043 342,87	123 919 358,47
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 722 155,47	4 592 178,41
Saamiset kunnalta	4 177 802,42	9 734 952,81
Muut saamiset		321,46
Siirtosaamiset	79 040,74	49 354,61
Lyhytaikaiset saamiset yht.	8 978 998,63	14 376 807,29
Saamiset yhteensä	8 978 998,63	14 376 807,29
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset		
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	-16 270 937,46	-9 548 187,71
VASTAAVAA YHTEENSÄ	137 022 341,50	138 296 165,76

212 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	28 500 671,91	23 989 015,55
Ed.tilikausien yli/alijäämä	24 829 077,98	29 553 214,26
Tilikauden yli/alijäämä	1 539 814,69	2 151 298,33
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	54 869 564,58	55 693 528,13

POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR.

Poistoero	6 544 382,96	6 361 431,36
Vapaaehtoiset varaukset	14 100 000,00	9 800 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		0,00

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat kunnalta	30 233 066,81	31 183 115,63
Saadut ennakot		
Korottomat velat kunnalta	1 399 585,21	1 287 745,81
Muut velat	25 046 640,41	29 057 528,17
Pitkäaikainen vieras po. yht.	56 679 292,43	61 528 389,61

Lyhytaikainen

Lainat kunnalta	1 237 829,23	1 216 217,04
Saadut ennakot	12 340,95	12 166,01
Ostovelat	2 023 902,18	1 893 065,01
Korottomat velat kunnalta	220 308,12	277 337,45
Muut velat	500 325,70	611 731,79
Siirtovelat	834 395,34	902 299,36
Lyhytaikainen vieras po. yht.	4 829 101,52	4 912 816,66
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	61 508 393,96	66 441 206,27

VASTATTAVAA	137 022 341,50	138 296 165,76
-------------	----------------	----------------

TASEEN TUNNUSLUVUT

Ei esitetä.

OULUN KAUPUNKI
OULUN VESI LIIKELAITOS

1.1.-31.12.2016 1.1.-31.12.2015

VESIHUOLLON RAHOITUSLASKELMA

TOIMINNAN RAHAVIRTA

Liikelyljäämä (-alijäämä)	11 761 717,47	11 029 297,39
Poistot ja arvonalentumiset	7 975 164,02	8 002 059,41
Rahoitustuotot ja -kulut	-5 775 191,53	-5 808 564,99
Tulorahoituksen korjaukset	-1 661,29	-7 000,00

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

Investointimenot	-12 749 980,41	-10 492 828,31
Rah.osuudet investointimenoiksi	41 100,00	48 644,00
Pys. vast. hyöd. luovutustulot	1 661,29	7 000,00
TOIMINNAN JA INVEST. RAHAVIRTA	1 252 809,55	2 778 607,50

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA

Antolainauksen muutokset

Antolainasaam.lis.muilta	-4 100,00	-64 527,00
Antolainasaam.väh.muilta	0,00	6 455,00

Lainakannan muutokset

Pitkäaik. lain. lis. kunnalta	0,00	
Pitkäaik.lain. väh. kunnalle	-1 237 829,23	-1 216 274,21
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut oman pääoman muutokset	-7 000 000,00	0,00

Muut maksuvalmiuden muutokset

Saamisten muutos kunnalta	4 638 794,48	-2 285 022,33
Saamisten muutos muilta	-159 341,73	-1 571 623,68
Korott. velkojen muut.kunnalta	54 810,07	1 565 083,26
Korott. velkojen muutos muilta	2 454 856,86	787 301,46
Rahoituksen rahavirta	-1 252 809,55	-2 778 607,50

RAHAVAROJEN MUUTOS 0,00 0,00

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Ei esitetä.

214 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT OULUN VESI LIIKELAITOS

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

2016 2015

TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA

Perusmaksut	4 064 737,27	4 003 961,08
Vesimaksut	13 202 300,74	13 250 064,93
Jätevesimaksut	17 512 464,66	18 466 937,77
Sakokaivomaksut	112 592,65	102 047,68
Tilaustyöt	1 601 025,03	302 365,66
Liikevaihto	36 493 120,35	36 125 377,12
Liiketoiminnan muut tuotot	137 287,37	59 580,59
Tuet ja avustukset kunnalta	29 424,67	39 620,50
	<u>36 659 832,39</u>	<u>36 224 578,21</u>

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

Asiakaspalveluiden ostot	0,00	0,00
Muiden palveluiden ostot	7 270 402,61	4 823 538,04
Kunnan palveluiden ostot yhteensä		0,00
	<u>7 270 402,61</u>	<u>4 823 538,04</u>

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA Kts. Oulun kaupungin liitetiedot

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT

Muut toimintatuotot		
Muut myyntivoitot	1 661,29	7 000,00
Myyntivoitot yhteensä	<u>1 661,29</u>	<u>7 000,00</u>

ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA

Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	-182 951,60	-99 899,07
Suunnitelman muk. poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus (- tai +)	0,00	0,00
Poistoeron muutokset yhteensä	<u>-182 951,60</u>	<u>-99 899,07</u>

HULEVEVEDEN LASKENNALLISEN ERIYTTÄMISEN LASKENTAPERUSTEET, 31.12.2016

HULEVEDEDEN TULOSLASKELMA

Liikevaihto	Tulot YYP:itä hulevesipalveluiden tuottamisesta
Materiaalit ja palvelut	
Aineet tarvikkeet ja tavarat	
Ostot tilikauden aikana	Huleveteen kohdistuva VOK-erä
Palvelujen ostot	Huleveteen kohdistuva VOK-erä
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	Huleveteen kohdistuva VOK-erä + määrittelyn ja käyttöönoton hlötyö
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	Huleveteen kohdistuva VOK-erä + määrittelyn ja käyttöönoton hlötyö
Muut henkilösivukulut	Huleveteen kohdistuva VOK-erä + määrittelyn ja käyttöönoton hlötyö
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman muk.poistot	Hulevesiverkoston käyttäomaisuuden poistot
Rahoitustuotot ja kulut	
Kunnalle maksetut korkokulut	Huleveden %-osuus jäteveden ja huleveden käyttäomaisuudesta (=25,286%) suhteessa jätevesilainojen korkoihin
Korvaus peruspääomasta	Tuloutusta ei kohdisteta hulevedelle

HULEVEDEDEN TASE

Vastaavaa

Pysyvät vastaavat

Aineelliset hyödykkeet

Kiinteät rakenteet ja laitteet	Hulevesiverkosto-omaisuus
Ennakkomaksut ja kesk.eräis.	Keskeneräinen hulevesiverkosto

Vastattavaa	
Oma pääoma	
Peruspääoma	Osuutta peruspääomasta ei lasketa (Oulun Vesi tuottaa palvelua YYP:lle)
Ed.tilikausien yli/alijäämä	Hulevesiverkoston koko käyttöomaisuuden %-osuudella (15,361 %) osuus koko liikelaitoksen ed. tilikauden ylijäämästä
Vieras pääoma	
Pitkäaikainen	
Lainat kunnalta	Huleveden %-osuus jäteveden ja huleveden käyttöomaisuudesta (=25,286%) suhteessa jätevesilainojen saldoihin
Muut velat	Laskennallinen tasausera
Lyhytaikainen	
Lainat kunnalta	Huleveden %-osuus jäteveden ja huleveden käyttöomaisuudesta (=25,286%) suhteessa jätevesilainojen lyhennyksiin
HULEVEDEN RAHOITUSLASKELMA	
Toiminnan rahavirta	
Liikelylijäämä (-alijäämä)	Huleveden tuloslaskelmasta liikealijäämä
Poistot ja arvonalentumiset	Hulevesiverkoston käyttöomaisuuden poistot
Investointien rahavirta	
Investointimenot	Hulevesiverkoston investoinnit v. 2016
Rahoituksen rahavirta	
Muut maksuvalmiuden muutokset	
Saamisten muutos kunnalta	Laskennallinen tasausera

Huleveden laskelmissa ei esitetä tunnuslukuja

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PYSYVÄT VASTAAVAT

	2016	2015
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Aineettomat oikeudet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	172 006,92	145 675,48
Siirrot erien välillä	0,00	64 278,95
Tilikauden poisto	-44 014,92	-37 947,51
Poistamaton hankintameno 31.12.	127 992,00	172 006,92
Kirjanpitoarvo 31.12.	127 992,00	172 006,92
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
Muut pitkävaikutteiset menot		
Poistamaton hankintameno 1.1.	84 126,05	170 036,45
Siirrot erien välillä	200 497,46	31 538,48
Tilikauden poisto	-54 080,17	-117 448,88
Poistamaton hankintameno 31.12.	230 543,34	84 126,05
Kirjanpitoarvo 31.12.	230 543,34	84 126,05
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	256 132,97	315 711,93
Siirrot erien välillä	200 497,46	95 817,43
Tilikauden poisto	-98 095,09	-155 396,39
Poistamaton hankintameno 31.12.	358 535,34	256 132,97
Kirjanpitoarvo 31.12.	358 535,34	256 132,97
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Rakennukset		
Poistamaton hankintameno 1.1.	19 328 214,35	20 984 942,12
Siirrot erien välillä	2 620 453,80	215 130,21
Tilikauden poisto	-1 774 771,12	-1 871 857,98
Poistamaton hankintameno 31.12.	20 173 897,03	19 328 214,35
Kirjanpitoarvo 31.12.	20 173 897,03	19 328 214,35
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	121 469 785,59	119 362 901,30
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-48 644,00
Siirrot erien välillä	10 813 418,65	9 045 705,93
Tilikauden poisto	-7 043 015,70	-6 890 177,64
Poistamaton hankintameno 31.12.	125 240 188,54	121 469 785,59
Kirjanpitoarvo 31.12.	125 240 188,54	121 469 785,59
Erittely olennaisista lisäpoistoista		

216 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	779 146,37	733 550,86
Lisäykset tilikauden aikana	25 830,00	0,00
Siirrot erien välillä	225 041,20	336 139,91
Tilikauden poisto	-306 939,61	-290 544,40
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>723 077,96</u>	<u>779 146,37</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	723 077,96	779 146,37
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 628 345,73	2 961 584,90
Lisäykset tilikauden aikana	14 683 539,51	12 390 511,31
Rahoitusosuudet tilikaudella	-41 100,00	0,00
Siirrot erien välillä	-13 859 411,11	-9 692 793,48
Tilikauden poisto	-622,50	-30 957,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>6 410 751,63</u>	<u>5 628 345,73</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 410 751,63	5 628 345,73
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	147 205 492,04	144 042 979,18
Lisäykset tilikauden aikana	14 709 369,51	12 390 511,31
Rahoitusosuudet tilikaudella	-41 100,00	-48 644,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	-200 497,46	-95 817,43
Tilikauden poisto	-9 125 348,93	-9 083 537,02
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>152 547 915,16</u>	<u>147 205 492,04</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	152 547 915,16	147 205 492,04
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
<u>Sijoitukset</u>	2016	2015
Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
Saamiset konserniyhtiöt		
Hankintameno 1.1.	188 363,92	159 122,24
Lisäykset	2 350,00	29 241,68
Hankintameno 31.12.	<u>190 713,92</u>	<u>188 363,92</u>
Arvonlennukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>190 713,92</u>	<u>188 363,92</u>
Saamiset muut yhteisöt		
Hankintameno 1.1.	194 364,54	165 534,22
Lisäykset	1 750,00	28 830,32
Hankintameno 31.12.	<u>196 114,54</u>	<u>194 364,54</u>
Arvonlennukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>196 114,54</u>	<u>194 364,54</u>
Jvk-,muut laina- ja muut saamiset yhteensä		
Hankintameno 1.1.	382 728,46	324 656,46
Lisäykset	4 100,00	58 072,00
Hankintameno 31.12.	<u>386 828,46</u>	<u>382 728,46</u>
Arvonlennukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>386 828,46</u>	<u>382 728,46</u>
SAAMISTEN ERITTELY	2016	2015
	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	420 950,69	443 602,83
Yhteensä	<u>420 950,69</u>	<u>443 602,83</u>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	73 671,35	79 754,66
Yhteensä	<u>73 671,35</u>	<u>79 754,66</u>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä		
Myyntisaamiset	16 049,56	457,24
Yhteensä	<u>16 049,56</u>	<u>457,24</u>
Saamiset yhteensä	510 671,60	523 814,73
SIIRTOSAAMISET	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	30 000,00	0,00
Muut tulojäämät	49 040,74	49 354,61
Tulojäämät yhteensä	<u>79 040,74</u>	<u>49 354,61</u>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	79 040,74	49 354,61

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

Peruspääoma 1.1.	28 500 671,91	28 500 671,91
Peruspääoma 31.12.	28 500 671,91	28 500 671,91
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	36 335 268,59	35 111 339,26
Liikelaistosten tuloutukset	-7 000 000,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	29 335 268,59	35 111 339,26
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 503 519,34	1 223 929,33
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	59 339 459,84	64 835 940,50

PITKÄAIKAISET VELAT JA VELKOJEN OSAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA

	2016	2015
Lainat julkisyhteisöiltä	10 935 064,33	16 622 638,19
Pitkäaikaiset velat yhteensä	10 935 064,33	16 622 638,19

VIERAS PÄÄOMA

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	231 102,55	0,00	224 717,91
Muut velat	2 366 611,25	0,00	2 329 596,25	0,00
Yhteensä	2 366 611,25	231 102,55	2 329 596,25	224 717,91
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä				
Muut velat	172 570,06	0,00	155 440,06	0,00
Yhteensä	172 570,06	0,00	155 440,06	0,00
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisyyksille				
Muut velat	1 310,40	0,00	1 310,40	0,00
Yhteensä	1 310,40	0,00	1 310,40	0,00
Vieras pääoma yhteensä	2 540 491,71	231 102,55	2 486 346,71	224 717,91

MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

	2016	2015
Muut velat		
Liittymismaksut	44 653 225,21	42 038 230,95
Muut velat	500 325,70	611 731,79
Muut velat yhteensä	45 153 550,91	42 649 962,74

SIIRTOVELAT

Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkojen ja hlösvivukulujen jaksotukset	23 834,42	24 814,31
Lomapalkkavelka	804 956,00	869 811,00
Korkojaksotukset	220 308,12	277 337,45
Muut menojäämät	5 604,92	7 674,05
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	1 054 703,46	1 179 636,81

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Vuokravastuut		
Vuokravastuiden yhteismäärä, vastuut voimassa 31.12.2018 asti		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	42 540,00	0,00
Sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet	0,00	0,00
Leasingvastuut yhteensä		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	40 258,32	30 583,20
Siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	0,00	39 640,08
Yhteensä	82 798,32	70 223,28
Sopimusvastuut		
Keskeneräiset konsultti- ja urakkasopimukset	1 227 825,82	1 319 420,37
Sopimusvastuut yhteensä	1 227 825,82	1 319 420,37

218 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

HENKILÖSTÖTIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

Yhdyskuntapalvelut

117

111

HENKILÖSTÖKULUT

Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan

6 074 135,44

5 062 201,10

Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin

ja aineellisiin hyödykkeisiin

0,00

18 681,47

Henkilöstökulut yhteensä

6 074 135,44

5 080 882,57

LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

Kansallinen kokoomus

293,00

195,50

Keskustapuolue

512,10

362,25

Oulun perussuomalaiset

146,50

109,25

Oulun vihreät kunnallisjärjestö ry

322,30

177,10

Sosiaalidemokraattinen puolue

304,50

218,50

Vasemmistoliitto

949,38

756,66

Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä

2 527,78

1 819,26

13.2. Oulun Työterveys liikelaitos

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Olennaista Oulun Työterveys liikelaitoksen kannalta vuonna 2016 oli tehty selvitys toiminnan yhtiöittämisestä. Selvitystyöryhmä esitti 3.2.2016 raportissa työterveyshuollon osakeyhtiön perustamista yhdessä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Oulun kaupunginvaltuusto teki asiasta päätöksen 16.5.2016. Osakeyhtiön valmisteluun liittyvät toimenpiteet toteutettiin lyhyenä aikajaksena syksyn 2016 kuluessa. Valmistelevista töistä mm. henkilöstön laaja rekrytointi vaati paljon työpanosta. Liikelaitoksen henkilöstömäärä on vähentynyt usean vuoden ajan sopeutustoimenpiteenä kaupungin sairaanhoitosopimuksen rajaituksiin ja kustannusten

alentumiseen. Vuoden lopussa kuitenkin henkilöstömäärä nousi yhtiöön valmistautumiseen liittyen.

Tietojärjestelmien osalta marraskuussa toteutui potilastietojärjestelmän siirto Oulun Tietotekniikan ylläpitämältä palvelimelta ohjelmantoimittajan palveluna -malliin. Samassa yhteydessä vaihdettiin tietotekninen lähituki ulkopuoliselta toimittajalta Oulun Tietotekniikan tuottamaksi. Liikelaitos liittyi kansalliseen sähköiseen potilastiedon arkistoon, Kantaan joulukuun alusta lukien. Kantaan liittymisen edellyttämät muutokset nostivat ICT kulujen tasoa.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Elinvoima, elinkeinoelämän uudistuminen ja kilpailukyky

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12. 2016
Kaupunki edistää uusien työpaikkojen syntymistä	Tuetaan pienten asiakastyöpaikkojen työntekijöiden työkykyä	Toiminta on aktiivista ja tarve-lähtöistä pienyritysten kanssa: Toimintasuunnitelmat, työpaikkaselvitykset ja työterveystarkastukset on tehty sovitusti	Toimintasuunnitelmat, työpaikkaselvitykset ja työterveystarkastukset ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti.

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12. 2016
Asiainn ja palvelujen sähköistämisen kehittäminen	Toimintakauden aikana Oulun omahoidon käyttöaste kasvaa ja uusia sähköisiä palveluita otetaan käyttöön ja niillä osin korvataan vanhoja toimintatapoja	Omahoidon kautta asiakkaiden lähettämien viestien määrä Omahoitoviestejä >2 000 kpl/ vuosi	Omahoitoviestejä on ollut 6 977 eli tavoite on ylitetty selkeästi.
Tietoon perustuvan johtamisen kehittäminen	Hyödynnetään SoftMedicistä ja henkilöstöjärjestelmistä saatavaa tietoa toiminnan kehittämisessä ja painopisteissä	Asiakkaalle raportoidaan säännöllisesti toimintasuunnitelman mukaisesti sekä laadullinen arvio Asiakkaalle raportoidaan säännöllisesti.	Asiakasraportointi on toteutunut suunnitelman mukaisesti ja tavoite saavutettu.
Henkilöstön työhyvinvointi nousee	Pitkien sairauspoissaolojen (yli 3 päivää) määrään lasku. Korvaava työ vähentää sairauspoissaoloja.	Kaupungin henkilöstön Pitkien sairauspoissaolojen (yli 3vrk) määrä 5 %:n lasku edelleen. Korvaava työ vähentää sairauspoissaoloja 5 %	Pitkät sairauspoissaolot ovat laskeneet 4.1 %. Tavoitteesta (5%) jäätin hie-man. Korvaavan työn osuus 2.5% eli tavoitteeseen ei päästy.
Henkilöstön työhyvinvointi nousee	Tavoitteena on mahdollistaa jokaisen työntekijän työssä jatkaminen yksilölliseen eläkeikänsä saakka	Kaupungin henkilöstön alkavien työkyvyttömyyseläkkeiden määrän laskeminen Määrän laskeminen edelleen, vuositasolla 10 % lasku.	Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on noussut 57:sta (v.2015) 59:ään (v.2016). Tavoitteeseen ei päästy.

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite 1 000 €	Ta2016	TA-muutokset	TA2016 muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2015
Liikelylijäämä	30	-219	-189	- 386	197	- 104 %
Tuloutus omistajalle,	30	-	30	30	0	100 %

Liikelylijäämän osalta tavoite ei toteutunut.

Tavoite	TA2016 30	TP2016	TP2016
Liikelaitoksen hinnan korotus	0 %	0 %	Hintoja ei korotettu.

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta (Taulukko)

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016 + MUUTOKSET	Toteutuma 2016
Toiminnan laajuus • Liikevaihto • Investoinnit	7 543 0	7 435 0	7 356 0
Kannattavuus • liikelylijäämä • sij.pääoman tuotto, % • korvaus peruspääomas-ta ja pääomavelasta %	-45 -3.7 % 6 %	30 6 %	-386 -45% 6 %

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Oulun kaupungin Työterveyshuollon kokonaiskustannukset alenivat edelleen 3 %, joka on 160 t €:n kustannussäästö asiakkaalle.

Analyysi

Liikevaihto oli 7,36 milj. euroa (ta 7,43 milj. euroa; ed. v. 7,54 milj. euroa). Liikevaihdon lasku selittyi kaupunkiasiakkaan työterveystoiminnan tavoitteen mukaisesta supistumisesta.

Palveluiden ostot lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna. Eroa vertailuun aiheuttaa se, että laboratoriapalveluiden hankittiin vertailuvuonna 2015 palveluna vain osan vuotta.

Henkilöstömäärään ja henkilöstökuluihin vaikutti vuoden viimeisen kvartaalin aikana käynnistynyt yhtiöittäminen. Liikelaitoksen toiminnan päätyminen ja yhtiöittämisvalmistelut, kahdelta edelliseltä vuodelta myöhässä laskutetut ict-kulut sekä ict-järjestelmien kulujen nousu myötävaikuttivat talous-arvioita suuremman alijäämän syntymiseen.

Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Oulun Työterveyden johtokunta esittää Oulun kaupunginvaltuustolle, että Oulun Työterveys liikelaitoksen tilikauden alijäämä -416 171.31 euroa kateetaan Oulun Työterveys liikelaitoksen aikaisempien tilikausien yli- /alijäämätilillä olevasta omasta pääomasta.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstö Kulut, €
31.12.2015	77	15	92	66.6	5 116 036
31.12.2016	78	17	95	64.3	5 044 278
Muutos	1	2	3	-2.3	-71 758

Henkilöstömäärä ja toteutunut työpanos alenivat verrattuna edelliseen vuoteen. Siitä johtuen henkilöstökulut koko vuoden ajalta myös laskivat. Vuoden viimeisen kvartaalin aikana henkilöstömäärä kasvoi yhtiöittämisen valmisteluun ja henkilöstön rekrytointiin liittyen.

Investoinnit

Investointeja ei ollut.

OULUN KAUPUNKI
OULUN TYÖTERVEYS LIIKELAITOS

LIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
LIKEVAIHTO	7 356 813,92	7 434 550,00	99,00	7 543 354,12
Liiketoiminnan muut tuotot	158 985,04	153 000,00	103,90	150 808,39
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-153 304,06	-164 900,00	93,00	-191 227,58
Palvelujen ostot	-2 015 515,14	-2 000 255,00	100,80	-1 733 788,20
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-2 168 819,20	-2 165 155,00	100,20	-1 925 015,78
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-3 949 608,34	-3 926 640,00	100,60	-4 050 358,02
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-821 076,00	-780 620,00	105,20	-822 320,98
Muut henkilösivukulut	-273 593,28	-232 135,00	117,90	-243 357,44
Henkilöstökulut yhteensä	-5 044 277,62	-4 939 395,00	102,10	-5 116 036,44
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 561,47	-3 000,00	118,70	-26 106,70
Liiketoiminnan muut kulut	-685 883,07	-669 000,00	102,50	-672 176,90
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-386 742,40	-189 000,00	204,60	-45 173,31
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	404,92	0,00	0,00	5 179,58
Muut rahoitustuotot	166,17	0,00	0,00	-521,22
Korvaus peruspääomasta	-30 000,00	-30 000,00	100,00	-30 000,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00	-13,48
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-29 428,91	-30 000,00	98,10	-25 355,12
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUN.ERIÄ	-416 171,31	-219 000,00	190,00	-70 528,43
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-416 171,31	-219 000,00	190,00	-70 528,43
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-416 171,31	-219 000,00	190,00	-70 528,43
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-45,0			-3,7
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %	-45,0			-3,7
Voitto, %	-5,7			-0,9

**OULUN KAUPUNKI
OULUN TYÖTERVEYS LIIKELAITOS**

LIIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	0,00	3 561,47
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	0,00	3 561,47
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	0,00	3 561,47
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	103 081,51	179 827,85
Saamiset kunnalta	1 527 360,08	1 867 937,34
Muut saamiset	20 354,63	18 384,05
Siirtosaamiset	98 759,00	83 792,65
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	1 749 555,22	2 149 941,89
Saamiset yhteensä	1 749 555,22	2 149 941,89
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 749 555,22	2 149 941,89
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 749 555,22	2 153 503,36

224 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	504 563,78	504 563,78
Ed.tilikausien yli/alijäämä	560 742,37	631 270,80
Tilikauden yli/alijäämä	-416 171,31	-70 528,43
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	649 134,84	1 065 306,15

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen

Saadut ennakot	609,38	35,80
Ostovelat	161 497,32	93 947,59
Muut velat	131 899,64	101 620,08
Siirtovelat	806 414,04	892 593,74
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1 100 420,38	1 088 197,21
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 100 420,38	1 088 197,21

VASTATTAVAA	1 749 555,22	2 153 503,36
-------------	--------------	--------------

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	37,1	49,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	14,6	14,1
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	145	561

OULUN KAUPUNKI
OULUN TYÖTERVEYS LIIKELAITOS

LIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyijäämä (-alijäämä)	-386 742,40	-189 000,00	204,60	-45 173,31
Poistot ja arvonalentumiset	3 561,47	3 000,00	118,70	26 106,70
Rahoitustuotot ja -kulut	-29 428,91	-30 000,00	98,10	-25 355,12
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-412 609,84	-216 000,00	191,00	-44 421,73
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	340 577,26	-216 000,00	0,00	99 053,71
Saamisten muutos muilta	59 809,41	0,00	0,00	-35 769,91
Korottomien velkojen muutos muilta	12 223,17	0,00	0,00	-18 862,07
Rahoituksen rahavirta	412 609,84	0,00	0,00	44 421,73
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00	0,00	0,00

Talousarviossa esitetty Rahavarojen muutos on siirretty Saamisten muutokset kunnalta -riville

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Lainanhoitokate	-12,8	-0,5
Kassan riittävyys, pv	85	106
Quick ratio	1,6	2
Current ratio	1,6	2
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	-749 174,83	17 013,10

INFORMATIIVINEN TIETO	31.12.2016	31.12.2015
Yhdystili 31.12.	1 527 360,08	1 867 937,34
Yhdystili 01.01.	1 867 937,34	1 966 991,05
Yhdystilin muutos	-340 577,26	-99 053,71

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
OULUN TYÖTERVEYS LIIKELAITOS
KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT
ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT
JAKSOTUSPERIAATTEET

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

PYSYVÄT VASTAAVAT
Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

RAHOITUSOMAISUUS
Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahan määräiseksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT
TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA

	2016	2015
Työterveyspalvelut	7 356 813,92	7 543 354,12
Liiketoiminnan muut tuotot	158 985,04	150 808,39
	7 515 798,96	7 694 162,51

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

	2016	2015
Asiakaspalveluiden ostot	0,00	0,00
Muiden palveluiden ostot	2 015 515,14	1 733 788,20
Kunnan palveluiden ostot yhteensä	2 015 515,14	1 733 788,20

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT
TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT
PYSYVÄT VASTAAVAT
Aineelliset hyödykkeet

	2016	2015
Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 561,47	25 958,38
Tilikauden poisto	-3 561,47	-22 396,91
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	3 561,47
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	3 561,47
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 561,47	25 958,38
Tilikauden poisto	-3 561,47	-22 396,91
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	3 561,47
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	3 561,47

SAAMISTEN ERITTELY

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	60 682,30	0,00	64 475,11
Yhteensä	0,00	60 682,30	0,00	64 475,11

Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä

Myyntisaamiset	0,00	42 399,21	0,00	115 352,74
Yhteensä	0,00	42 399,21	0,00	115 352,74
Saamiset yhteensä	0,00	103 081,51	0,00	179 827,85

SIIRTOSAAMISET

	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	19 998,00	0,00
Muut tulojäämät	78 761,00	83 792,65
Tulojäämät yhteensä	98 759,00	83 792,65
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	98 759,00	83 792,65

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	504 563,78	504 563,78
Peruspääoma 31.12.	504 563,78	504 563,78
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	560 742,37	631 270,80
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	560 742,37	631 270,80
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-416 171,31	-70 528,43
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	649 134,84	1 065 306,15

VIERAS PÄÄOMA

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	5 214,73	0,00	435,00
Yhteensä	0,00	5 214,73	0,00	435,00
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	20 223,50	0,00	17 820,42
Yhteensä	0,00	20 223,50	0,00	17 820,42
Vieras pääoma yhteensä	0,00	25 438,23	0,00	18 255,42

MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

SIIRTOVELAT

	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset	24 321,96	20 311,28
Lomapalkkavelka	776 698,00	864 702,00
Muut menojäämät	5 394,08	7 580,46
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	806 414,04	892 593,74

HENKILÖSTÖTIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

Kts. Oulun Kaupungin henkilöstötilinpäätös

LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

	2016	2015
Kansallinen kokoomus rp.	310,50	230,00
Keskustapuolue	269,10	191,25
Sosiaalidemokraattinen puolue	581,46	529,46
Vasemmistoliitto	158,14	150,64
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 319,20	1 101,35

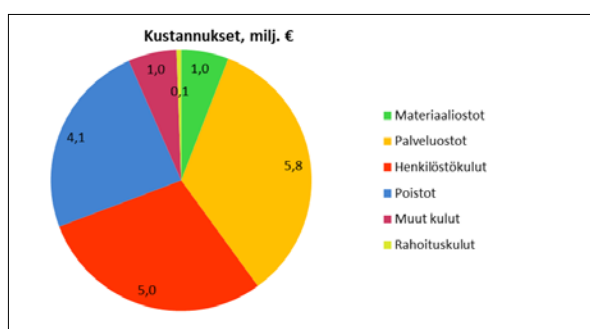
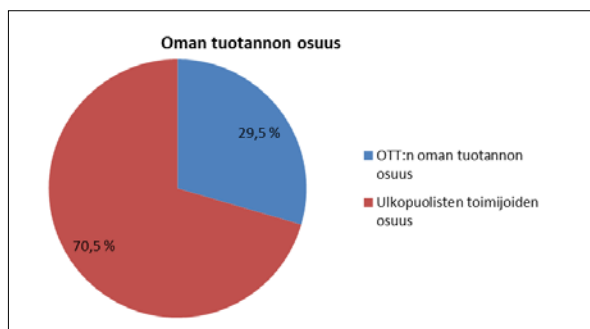

13.3. Oulun Tietotekniikka liikelaitos

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen (Oulun Tietotekniikka, OTT) toiminta kehittyi pääosin suunnitelmien mukaisesti. Oulun Tietotekniikan asiakkailta on meneillään useita toimintaansa liittyviä kehittämishankkeita, joissa Oulun Tietotekniikka toimii tietoteknisenä asiantuntijana. Liikelaitoksen toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin.

Vuonna 2016 toimintaympäristössä tapahtui muutoksia. Aiempien vuosien taloudelliset säästötoimenpiteet sekä asiakkailta että Oulun Tietotekniikan omassa toiminnassa jatkuivat. Omistajapoliittisten linjausten mukaisesti toimittajakumppaneiden rooli Oulun Tietotekniikan palvelutuotannossa säilyi merkittävänä ja ulkopuolisten toimijoiden osuus Oulun Tietotekniikan tuottamista palveluista oli 70,5 %. Ulkopuolisten kumppaneiden roolin kasvaminen lisää Oulun kaupungin kokonaiskustannuksia. Toimintojen siirtäminen kumppaneille on kuitenkin välttämätöntä, jotta henkilöstömäärän vähentämiseen asetetut tavoitteet toteutuvat. Toimittajakumppaneiden tarjoamien ICT-palveluiden yksikkökustannukset kasvoivat niiltä osin kun hintoja ei ole voitu sopimuksellisesti rajata, ja nostivat Oulun Tietotekniikan kuluja.

Oulun Tietotekniikan omistajapoliittisista linjauksista päätettiin kaupunginhallituksessa 2014. Omistajapoliittisten linjausten päivityksen valmistelu on alkanut ja ne valmistunevat vuoden 2017 aikana. Sote- ja maakuntauudistus tulee muuttamaan merkittävästi Oulun Tietotekniikan toimintaympäristöä vuodesta 2019 eteenpäin mutta tässä vaiheessa muutosten vaikutusta liikelaitoksen toimintaan ei voida vielä arvioida. Oulun Tietotekniikka toimii aktiivisesti sote- ja maakuntauudistuksen suunnitteluvaiheessa haken vaihtoehtoisia toimintamalleja.

Oulun Tietotekniikka jatkoi omistajapoliittisen linjauksen mukaisesti uuden toimintamallin, asiakaslähtöisen palveluintegraattorin, muutosta vuonna 2016. Järjestelmien toimintavarmuuden ja vikasietoisuuden parantamista jatkettiin edelleen mm. kahden tamalla ICT-infrastruktuurin kriittisiä palveluita ja rakentamalla kahdennettu palvelinalusta. Tietoliikenneoperaattorin vaihtamiseen liittyvä laaja projekti aloitettiin vuoden 2015 aikana ja saatettiin päätökseen vuonna 2016. Asiakaslähtöiseen toimintamalliin liittyvä asiakasyhteistyön toteuttaminen jatkui onnistuneesti.

Palkallisen henkilöstön määrä vuoden lopussa oli 90 henkilöä. Laskua edellisestä vuodesta oli kaksi henkilöä. Viime vuosien aikana Oulun Tietotekniikan henkilöstön määrä on yhteensä vähentynyt lähes neljänneksellä. Henkilöstön määrän lasku on aiheuttanut asiakkaisiin vaikuttavia toiminnallisia riskejä mm. palveluiden toimitusviiveinä sekä erilaisten kehittämishankkeiden viivästymisinä. Omistajapoliittisten linjausten mukaista osaamisprofiilin muutosta ei ole kaikilta osin saavutettu tavoitteiden mukaisesti johtuen kaupungin tiukoista henkilöstö- ja rekrytointilinjauksista. Esimiestoiminnan kehittämisen ja nykyisen henkilöstön osaamisen kehittämisen osalta asetetut tavoitteet saavutettiin.

Oulun Tietotekniikka siirtyi Oulun kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti vuonna 2015 soveltuvin osin palveluiden hinnoittelussa kustannusten aiheuttamisperusteiseen hinnoittelumalliin. Vuoden 2016 hinnoittelu säilyi vuoden 2015 kokonaistasolla

huolimatta ulkopuolisten palvelukustannusten noususta. Myös vuoden 2017 palveluhinnat pyritään pääsääntöisesti pitämään aiempien vuosien tasolla.

Ulkoisten kustannusten nousun myötä ja lisääntyneestä ulkopuolisten toimittajien käytöstä johtuen vuoden 2018 palveluhinnoitteluun esitetään muutoksia, jotka tarkentuvat vuoden 2017 aikana.

Vuoden 2017 aikana Oulun kaupungissa tullaan siirtämään leasingin käyttöön päätelaitteiden hankin-

nassa. Päätös liittyy sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun. Siirtymä alkaa Hyvinvointipalveluiden ja Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen päätelaitteita mutta saattaa laajeta kaikkiin kaupungin hallintokuntiin. Siirtyminen leasingin käyttöön vaikuttaa Oulun Tietotekniikan liikevaihtoon, kuluihin, investointeihin ja poistoihin mutta lopulliset vaikutukset eivät ole vielä tiedossa. Oulun Tietotekniikka tuo tarkennetun talousarvioesityksen tavoitteineen vuodelle 2017 hyväksyttäväksi kaupunginvaltuustolle muutosten selvityä.

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite 1 000 €	Ta2016	TA-muutokset	TA2016 muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Liikelyijäämä 1000€	361	-1 089	-728	-578	150	79,4%
Tuloutus omistajalle	98	-	98	98	0	100 %
Investointimäärärahojen sitovuudet, 1000€	4 000		4000	4103	103	102,5%

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016 + MUUTOKSET	TP 2016	TS 2017	TS 2018
Toiminnan laajuus • Liikevaihto • Investoinnit	16 200 4 900	15 848 4 000	16 224 4 103	17 400 4 000	17 400 4 000
Kannattavuus • Liikelyijäämä • Sij.pääoman tuotto% • Korvaus peruspääomasta ja pääomavelasta	104 1,7% 98	-728 1,5% 98	-578 -8,8% 98	361 1,5% 98	361 1,5% 98

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TP 2016	TS 2017	TS 2018
Päätelaitteiden määrä (kpl)	15 109	18 029	16 250	20 238	16 250	16 250
Runkoverkon saatavuus (%)	99,5	99,94	99,9	99,9	99,9	99,9
Palvelupyynnöiden määrä (kpl)	63 000	59 987	56 000	53 600	54 000	52 000
Palvelimia (kpl)	447	422	490	454	510	530
Palvelinten virtualisointiaste (%)	85	91	91	97	92	93
Liikevaihto/henkilö (€)	183 000	176 000	179 000	180 262	179 000	179 000
Sähköisen asioinnin osuus yhteydenotoista (%)	52	54	52	61	55	60
Keskimääräinen aika jona 80% palvelupyynnöistä ratkaistu (pv)	3,49	1,72	2,5	1,91	2,5	2,5
Keskimääräinen aika jona 50% palvelupyynnöistä ratkaistu (pv)	0,42	0,26	0,2	0,25	0,2	0,2

Analyyysi

Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen liikevaihdoksi muodostui 16,2 milj. euroa (TA 15,8 milj. euroa; ed. vuosi 16,2 milj. euroa). Liikevaihto oli arvioitu talousarviota laatiessa noin 1 milj. euroa suuremmak-

si, mutta se arvioitiin uudestaan loppuvuodesta ja talousarviomuutoksen jälkeen sen ennustettiin toteutuvan alle 16 milj. euroon. Liikevaihdon osalta talousarvio kuitenkin ylittyi tilinpäätöksessä perustuen asiakkaiden lisääntyneisiin ostoihin marras-joulukuussa.

Materiaali- ja palveluostot toteutuivat 6,8 milj. euroon (TA 6,3 milj. euroa; ed. vuosi 6,5 milj. euroa) ja ylittivät talousarvion noin 0,5 milj. eurolla. Ylitys liittyi lähinnä asiakkaiden IT-hankintoihin sekä IT-palveluihin, jossa menon kasvu johtui kasvaneesta lisenssitilaskutuksesta. Oulun kaupungin Microsoft-lisenssin lukumäärä on kasvanut edellisvuoteen verrattuna ja hintaan on tullut korotusta.

Henkilöstökulut toteutuivat noin 5 milj. euroon (TA 5,1 milj. euroa; ed. vuosi 4,7 milj. euroa). Talousarviossa varauduttiin kahden henkilön palkkaamiseen, jotka tilinpäätösvuonna jäivät vielä toteutumatta. Henkilöstökulut alittivat talousarvion 0,1 milj. euroa.

Poistot toteutuivat talousarvion mukaisesti 4,1 milj. euroon (TA 4,1 milj. euroa; ed. vuosi 3,7 milj. euroa). Myös liiketoiminnan muut kulut toteutuivat talousarvion mukaisesti noin 1 milj. euroon (TA 1,06 M euroa; ed. vuosi 1,1 milj. euroa).

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstö Kulut, €
31.12.2015	90	5	95	77,5	4 723 322
31.12.2016	90	5	95	77,3	4 952 658
Muutos	0	0	0	-0,2	229 336

Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen henkilöstömäärä on pysynyt ennallaan edellisvuoteen nähden. Kokonaishenkilöstömäärä on 95, joista määräaikaista oli 5. Määräaikaista on palkattu projektiluontoisiin töihin sekä sijaisiksi. Työntekijöitä on tilinpäätösvuonna ollut pitkällä poissaoloilla (esimerkiksi toisen hallintokunnan palveluksessa) ja palkallisen henkilöstön määrä on 90 tilinpäätöstilanteessa, vuoden 2015 lopussa palkallista henkilöstöä oli 92.

Investoinnit

ICT-investoinnit

1000 €	Kokonaiskustannus	Edellinen käyttö	TA 2016	TP 2016	TS 2017	TS 2018
Menot			4 000	4 103	4 000	4 000

Oulun Tietotekniikan investointitaso asetettiin neljään miljoonaan talousarviossa 2016. Asiakkaiden korvausinvestoinnit päätelaitteissa vaikuttavat merkittävästi investointien määrään ja se on suurin liikelaitoksen investointierä vuosittain. Päätelaitteiden osuudeksi talousarviossa arvioitiin 2 milj. euroa. Toteuma oli arvioitua suurempi, 3,1 milj. euroa. ICT-palveluihin ja -infraan varauduttiin 1,5 milj. euron

liikealijäämä jäi tilinpäätöksessä arvioitua pienemmäksi johtuen siitä, että liikevaihto toteutui suurempana suhteessa menoihin. Tuloksen muodostuminen alijäämäiseksi johtuu suurelta osin kasvaneista kustannuksista, joita ei tilinpäätösvuonna viety asiakashintoihin.

Toiminnan ja investointien rahavirta on tilinpäätösvuonna negatiivinen -0,69 milj. euroa (TA -0,72 milj. euroa). Toiminta rahoitettiin kassassa olevilla varoilla eikä lainaa tarvittu.

Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden tulos -674 837,61 siirretään taaseeseen tilikauden alijäämä tilille pienentäen näin omaa pääomaa 5 500 109,51 euroon.

OULUN KAUPUNKI
OULUN TIETOTEKNIikka LIKELAITOS

LIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
LIKEVAIHTO	16 223 561,65	15 848 000,00	102,4	16 157 659,50
Liiketoiminnan muut tuotot	32 910,00	11 000,00	299,2	16 503,07
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-997 376,02	-829 000,00	120,3	-1 000 130,43
Palvelujen ostot	-5 776 098,13	-5 457 000,00	105,8	-5 528 863,15
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-6 773 474,15	-6 286 000,00	107,8	-6 528 993,58
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-3 951 824,92	-4 085 000,00	96,7	-3 762 581,62
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-728 564,46	-756 000,00	96,4	-734 907,04
Muut henkilösivukulut	-272 268,63	-293 000,00	92,9	-225 833,67
Henkilöstökulut yhteensä	-4 952 658,01	-5 134 000,00	96,5	-4 723 322,33
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman muk. poistot	-4 092 572,75	-4 110 000,00	99,6	-3 674 786,97
Liiketoiminnan muut kulut	-1 015 330,60	-1 057 000,00	96,1	-1 143 255,42
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-577 563,86	-728 000,00	79,3	103 804,27
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	180,23	0,00	0,0	5 338,48
Muut rahoitustuotot	1 273,70	0,00	0,0	120,22
Korvaus peruspääomasta	-97 935,00	-98 000,00	99,9	-97 935,00
Muut rahoituskulut	-792,68	0,00	0,0	-488,87
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-97 273,75	-98 000,00	99,3	-92 965,17
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUN.ERIÄ	-674 837,61	-826 000,00	81,7	10 839,10
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-674 837,61	-826 000,00	81,7	10 839,10
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-674 837,61	-826 000,00	81,7	10 839,10
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-8,8			1,6
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %	-8,9			1,6
Voitto, %	-4,2			0,1

OULUN KAUPUNKI
OULUN TIETOTEKNIikka LIIKELAITOS

LIIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	495 304,94	909 272,84
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	3 428,25
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	495 304,94	912 701,09
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	5 637 342,91	5 209 045,02
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	5 637 342,91	5 209 045,02
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	6 132 647,85	6 121 746,11
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	233 348,94	229 333,15
Saamiset kunnalta	1 847 404,16	2 244 734,70
Muut saamiset	689 840,44	642 283,68
Siirtosaamiset	1 457 673,87	1 113 822,42
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	4 228 267,41	4 230 173,95
Saamiset yhteensä	4 228 267,41	4 230 173,95
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	4 228 267,41	4 230 173,95
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 360 915,26	10 351 920,06

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	959 506,46	959 506,46
Ed.tilikausien yli/alijäämä	5 215 440,66	5 204 601,56
Tilikauden yli/alijäämä	-674 837,61	10 839,10
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 500 109,51	6 174 947,12

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Lainat kunnalta	672 751,71	672 751,71
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	672 751,71	672 751,71

Lyhytaikainen

Ostovelat	3 242 229,44	2 507 137,30
Muut velat	80 320,69	83 756,40
Siirtovelat	865 503,91	913 327,53
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	4 188 054,04	3 504 221,23
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	4 860 805,75	4 176 972,94

VASTATTAVAA	10 360 915,26	10 351 920,06
-------------	---------------	---------------

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	53,1	59,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	29,9	25,8
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	4541	5 215
Lainakanta 31.12., 1000€	673	673
Lainasaamiset 31.12., 1000€	0	0

OULUN KAUPUNKI
OULUN TIETOTEKNIikka LIKELAITOS

LIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-577 563,86	-728 000,00	79,3	103 804,27
Poistot ja arvonalentumiset	4 092 572,75	4 110 000,00	99,6	3 674 786,97
Rahoitustuotot ja -kulut	-97 273,75	-98 000,00	99,3	-92 965,17
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-4 103 474,49	-4 000 000,00	102,6	-4 607 862,73
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-685 739,35	-716 000,00	95,8	-922 236,66
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	397 330,54	-716 000,00	0,0	886 052,18
Saamisten muutos muilta	-395 424,00	0,00	0,0	173 015,42
Korottomien velkojen muutos muilta	683 832,81	0,00	0,0	-136 830,94
Rahoituksen rahavirta	685 739,35	0,00	0,0	922 236,66
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00	0,0	0,00

Talousarviossa esitetty Rahavarojen muutos on siirretty Saamisten muutokset kunnalta -riville

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	83,3	80,0
Pääomamenojen tulorahoitus, %	83,3	80,0
Lainanhoitokate	36	38
Kassan riittävyys, pv	42	51
Quick ratio	1,0	1,2
Current ratio	1,0	1,2
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	-2 195 796,58	-420 352,10

INFORMATIIVINEN TIETO
31.12.2016
31.12.2015

Yhdystili 31.12.	1 847 404,16	2 244 734,70
Yhdystili 01.01.	2 244 734,70	3 130 786,88
Yhdystilin muutos	-397 330,54	-886 052,18

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
OULUN TIETOTEKNIikka LIIKELAITOS

KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

JAKSOTUSPERIAATTEET

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

PYSYVÄT VASTAAVAT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno- vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

RAHOITUSOMAISUUS

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno- tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahan määräiseksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA

	2016	2015
Sisäiset palvelut	-503,42	-8 791,14
Asiakaskeskus	2 663 216,38	2 469 736,90
Palvelukeskus	13 560 848,69	13 696 713,74
Liiketoiminnan muut tuotot	32 910,00	16 503,07
	<u>16 256 471,65</u>	<u>16 174 162,57</u>

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

	2016	2015
Asiakaspalveluiden ostot	0,00	0,00
Muiden palveluiden ostot	5 776 098,13	5 528 863,15
Kunnan palveluiden ostot yhteensä	<u>5 776 098,13</u>	<u>5 528 863,15</u>

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PYSYVÄT VASTAAVAT

	2016	2015
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Aineettomat oikeudet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	909 272,84	331 747,82
Lisäykset tilikauden aikana	146 911,21	843 340,17
Tilikauden poisto	-560 879,11	-265 815,15
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>495 304,94</u>	<u>909 272,84</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	495 304,94	909 272,84
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
Muut pitkävaikutteiset menot		
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 428,25	7 168,29
Tilikauden poisto	-3 428,25	-3 740,04
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>0,00</u>	<u>3 428,25</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	3 428,25
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	912 701,09	338 916,11

236 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Lisäykset tilikauden aikana	146 911,21	843 340,17
Tilikauden poisto	-564 307,36	-269 555,19
Poistamaton hankintameno 31.12.	495 304,94	912 701,09
Kirjanpitoarvo 31.12.	495 304,94	912 701,09

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 209 045,02	4 849 754,24
Lisäykset tilikauden aikana	3 956 563,28	3 764 522,56
Tilikauden poisto	-3 528 265,39	-3 405 231,78
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 637 342,91	5 209 045,02
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 637 342,91	5 209 045,02
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 209 045,02	4 849 754,24
Lisäykset tilikauden aikana	3 956 563,28	3 764 522,56
Tilikauden poisto	-3 528 265,39	-3 405 231,78
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 637 342,91	5 209 045,02
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 637 342,91	5 209 045,02

SAAMISTEN ERITTELY

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	201 071,45	0,00	171 265,45
Yhteensä	0,00	201 071,45	0,00	171 265,45
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	10 572,43	0,00	9 353,02
Yhteensä	0,00	10 572,43	0,00	9 353,02
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	48 714,68
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	48 714,68
Saamiset yhteensä	0,00	211 643,88	0,00	229 333,15

SIIRTOSAAMISET

	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	21 000,00	0,00
Muut tulojäämät	1 436 673,87	1 113 822,42
Tulojäämät yhteensä	1 457 673,87	1 113 822,42
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 457 673,87	1 113 822,42

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	959 506,46	959 506,46
Peruspääoma 31.12.	959 506,46	959 506,46
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	5 215 440,66	5 204 601,56
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	5 215 440,66	5 204 601,56
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-674 837,61	10 839,10
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 500 109,51	6 174 947,12

PITKÄAIKAISET VELAT JA VELKOJEN OSAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA

	2016	2015
Lainat julkisyhteisöiltä	627 751,71	627 751,71
Pitkäaikaiset velat yhteensä	627 751,71	627 751,71

VIERAS PÄÄOMA

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				

Ostovelat	0,00	10 712,02	0,00	14 728,94
Siirtovelat	0,00	5 842,84	0,00	345,47
Yhteensä	0,00	16 554,86	0,00	15 074,41
Vieras pääoma yhteensä	0,00	16 554,86	0,00	15 074,41

MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

	2016	2015
SIIRTOVELAT		
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset	18 744,50	18 916,38
Lomapalkkavelka	815 129,00	808 037,00
Muut menojäämät	31 630,41	86 374,15
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	865 503,91	913 327,53
VUOKRAVASTUUT		
Vuokravastuiden yhteismäärä, vastuut voimassa 30.04.2018 asti		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	634 277,52	0,00
Leasingvastuut yhteensä		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	146 506,00	117 636,72
Yhteensä	780 783,52	117 636,72

HENKILÖSTÖTIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

Kts. Oulun Kaupungin henkilöstötilinpäätös

LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

	2016	2015
Kansallinen kokoomus rp.	230,00	253,00
Keskustapuolue	207,00	227,70
Oulun perussuomalaiset	149,08	143,75
Sosiaalidemokraattinen puolue	559,30	684,96
Vasemmistoliitto	632,50	546,25
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 777,88	1 855,66

13.4. Oulun Tekninen liikelaitos

Toimialan olennaiset tapahtumat

Teknisen liikelaitoksen taloudellinen tulos 2016 oli hyvä; tilikauden ylijäämäksi muodostui 0,9 M€. Liikelaitoksen liikevaihto oli yhteensä 55,2 M€, mikä oli 0,4 M€ talousarviota enemmän. Edellisvuoteen verrattuna vuoden 2016 liikevaihto pieneni 5,3 M€.

Vuoden 2016 alussa Teknisestä liikelaitoksesta siirtyi terveydenhoitolaitteiden tekninen huoltotoiminta

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirille sekä matkapalvelukeskustoiminta Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluille.

Tuotannon tehokkuustavoitteet saavutettiin. Palvelutuotannon volyyymi kyettiin pitämään suunnitellulla tasolla henkilöstöresurssien alenemista huolimatta. Tuottavuuden nousu näkyy myös asiakkaalla; palveluhintoja pystyttiin osin alentamaan.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteuma
Kaupunki asettaa omistuksilleen selkeät sekä mitattavat tavoitteet ja valvoo niiden toteutumista	Teknisen liikelaitoksen toiminta kehittyy omistajapoliittisen ohjelman mukaisesti	Liikevaihdon aleneminen ja palveluiden tuottaminen Teknisen liikelaitoksen kehittämissuunnitelman tavoitteiden 2020 mukaisesti	Liikevaihto korkeintaan 57,8 M€ Kehittämissuunnitelman toteutuminen yhteistyössä tilaaja-yksiköiden kanssa	Liikevaihto 55,2 M€. Tavoite saavutettiin.

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteuma
Henkilöstön kokonaismäärä ei nouse	Vakituisen henkilöstön määrä pienenee	vakituisen henkilöstön määrä	vähennys 60 henkilöä (TP2014 tasosta)	vähennys 86 henkilöä. Tavoite saavutettiin.

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite [1 000 €]	Ta 2016	Ta-muutokset	Ta2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Liikelylijäämä	279	-	279	1 149	870	411 %
Tuloutus omistajalle	279	-	279	279	0	100 %
Investointimäärärahojen sitovuudet	700	-	700	648	52	92 %

Liikelaitoksen liikevaihto oli 55,2 M€. Liikevaihtotaso ylittyi talousarviosta (54,9 M€) 0,4 M€. Palveluvolyymiä kyettiin hieman kasvattamaan henkilöstöresurssien merkittävästä pienenemisestä huolimatta. Liikelylijäämä oli 1,15 M€. Liikelylijäämä oli 0,87 M€ talousarviota (0,28 M€) suurempi.

Liikelaitos saavutti tuottavuuden kehitystavoitteen. Tuottavuuden kasvu syntyi henkilöstökustannusten pienentämisellä ja aiempaa paremmalla resurssiohjauksella sekä kumppanuuksia hyödyntämisellä. Omien toimintojen kehittämisen lisäksi tuottavuutta keskeisesti paransi tiivis yhteistyö asiakkaiden kanssa; liikelaitoksen resurssit ohjattiin konsernia parhaiten palveleviin toimintoihin.

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TA 2016
Toiminnan laajuus			
• Liikevaihto	60 475 647	55 205 686	54 850 122
• Investoinnit	614 982	647 965	700 000
Kannattavuus			
• liikeylijäämä	600 733	1 148 563	279 442
• sij.pääoman tuotto, %	15,8 %		9,4 %
• korvaus peruspääomasta ja	279 442	279 442	279 442
• korvaus sij.pääomasta, %	6 %	6 %	6 %

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TA 2016
henkilöstökulut/liikevaihto	39,0 %	30,0 %	42,0 %
Tilakustannukset / liikevaihto	2,5 %	2,5 %	2,6 %
Teklin keskusvaraston kiertonopeus	16,7	20,8	14,0

Talousarviota suuremman liikevaihdon 0,6 M€ muodostumisen taustalla on asiakastarpeen muutoksen lisäksi toiminnan tuottavuuden kasvu; vähenevällä henkilöstöresurssilla kyettiin tuottamaan suhteellisesti aiempaa enemmän palveluita.

Tuotannossa hyödynnettiin alihankintakumppanuuksia erityisesti kiinteistö- ja maarakennuspalveluiden toteuttamisissa investointirakentamiskohteissa sekä liikenneväylien ylläpidossa. Maarakennuspalveluiden toteuttamisissa keskusta-alueen katurakenteiden saneerauskohteiden sekä Vaskikankaan ja Letonrannan uudisrakennuskohteiden toteuttamisissa onnistuttiin erityisen hyvin ansiokkaan projektisuunnittelun, työjärjestelyjen ja hankintojen ansiosta. Vastaavasti Kiinteistöpalveluiden toteuttamat kiinteistöjen perusparannushankkeet onnistuivat kustannustehokkaasti ja laadullisesti erinomaisesti.

Yleisten alueiden ylläpidossa tuottavuutta paransivat työaikamuotojen aiempaa parempi hyödyntäminen sekä normaalin työajan ulkopuolisten töiden tuottaminen alihankintapalveluita hyödyntämällä sekä kunnossapitomateriaalien kilpailuttaminen uusilla laatuvaatimuksilla. Yleisten alueiden ylläpidon osalta jatkettiin tavoitehintaurakointimuodon käyttöönottoa yhteistyössä tilaaja-yksiköiden kanssa; tavoitehinnan käytöllä tasataan taloudellisia riskejä ja alennetaan hinnoittelua asiakkaalle. Teknisen liikelaitoksen kehittämissuunnitelman mukaisesti yleisten alueiden ylläpitoiminnot Haukiputaalla supistuivat ja Kiimingissä päättyivät.

Varastotoiminnoissa onnistuttiin erinomaisesti varaston kiertonopeuden ollessa 20,8. liikelaitoksen omaa tuotantoa tukevien tukipalveluiden (Talous- ja henkilöstöhallinto, Konepalvelut) kulut pienenivät selvästi. Liikelaitoksen toimintojen uudelleen organisointi (erityisesti Kiinteistöpalvelut) ja toimitilojen vähentäminen näkyi osaltaan käyttömenojen pienentymisenä.

Palvelusegmenttien alueellisen ja sisällöllisen kohdentamisen sekä toimintojen tehokkuuden parantamisen seurauksena liikelaitoksen irtaimen omaisuuden (koneet, laitteet) vajaakäyttö osin lisääntyi; tarpeetonta omaisuutta realisoitiin julkisella myyntimenettelyllä 80 t€.

Palvelujen ostot olivat 17,3 M€. Palvelujen ostot ylittivät talousarvion (16,1 M€) 1,3 M€ johtuen toimintakauden aikaa tapahtuneista palveluiden laajuus ja -sisältömuutoksista.

Materiaalien ostot olivat 13,1 M€. Materiaalien ostot alittivat talousarvion (13,5 M€) 0,4 M€ johtuen mm. kiviaineshankintojen siirtymisestä asiakkaalle (YYP).

Henkilöstökulut olivat 21,9 M€. Henkilöstökulut alittivat talousarvion (23,2 M€) 1,4 M€ johtuen henkilöstömäärän suunniteltua suuremmasta poistumasta, ylitöiden vähentämisestä sekä valtakunnallisen kilpailukykyopimuksen vaikutuksista lomapalkkoihin.

Tilikauden ylijäämä oli 0,9 M€ (talousarviossa nol-latulostavoite); ylijäämä saavutettiin toimintojen kokonaistehostamisella.

Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Oulun teknisen liikelaitoksen johtokunta esittää kaupunginhallitukselle, että Oulun teknisen liikelaitoksen tilikauden ylijäämä siirretään Oulun teknisen liikelaitoksen omaan pääomaan.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Työllistetyt	Yhteensä	HTV	Henkilöstökulut, €
31.12.2015	467	26	13	506	488	23 563 108
31.12.2016	426	24	10	460	407	21 877 000
Muutos	-41	-2	-3	-46	-46	- 1 686 108

Vakituisen henkilöstön määrä laski vuoden aikana yhteensä 41 työntekijällä sisältäen henkilöstösiirrot Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin (8 hlöä) sekä konsernin sisällä Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluihin (7 hlöä).

Keskimäärin vuoden aikana työntekijöitä oli 531; vakituisia 438, määräaikaista 37, oppilaita ja harjoittelijoita 23, oppisopimussuhteisia 10 sekä työllistettyjä 23 henkilöä. Vakituksessa työsuhteessa olleiden työntekijöiden keski-ikä oli 52,2 vuotta. Määräaikaisten työvoiman käytöllä tasattiin kausitöiden työhuippujen resurssitarpeita.

Investoinnit*Koneet ja kalusto*

1000 €	Kokonaiskustannus	Edellinen käyttö	TA 2016	Toteuma 31.12.2016
Menot		614 982	700 000	647 965
Tulot				

Kone- ja kalustoinvestoinnit olivat yhteensä 0,648 M€ ja investointihankinnat toteutuivat suunnitellusti.

OULUN KAUPUNKI
OULUN TEKNINEN LIKELAITOS

LIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
LIKEVAIHTO	55 202 685,95	54 850 122,00	100,6	60 475 646,86
Liiketoiminnan muut tuotot	773 647,15	563 000,00	137,4	590 599,19
Tuet ja avustukset kunnalta	757 043,58	811 701,00	93,3	814 314,04
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-13 099 626,10	-13 455 138,00	97,4	-14 727 247,65
Varastojen lisäys(+)/vähennys(-)	-4 765,09	0,00	0,0	-74 744,59
Palvelujen ostot	-17 300 867,58	-16 051 753,00	107,8	-19 422 332,02
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-30 405 258,77	-29 506 891,00	103,0	-34 224 324,26
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-15 673 775,94	-16 962 779,00	92,4	-17 108 083,81
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-5 127 499,64	-5 278 908,00	97,1	-5 437 314,86
Muut henkilösivukulut	-1 075 724,55	-1 005 892,00	106,9	-1 017 709,08
Henkilöstökulut yhteensä	-21 877 000,13	-23 247 579,00	94,1	-23 563 107,75
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-346 408,24	-424 906,00	81,5	-432 882,30
Liiketoiminnan muut kulut	-2 956 146,41	-2 766 005,00	106,9	-3 059 512,25
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	1 148 563,13	279 442,00	411,0	600 733,53
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	2 270,15	0,00		24 127,61
Muut rahoitustuotot	590,36	0,00		108,30
Muille maksetut korkokulut	0,00	0,00		-766,33
Korvaus peruspääomasta	-279 442,00	-279 442,00	100,0	-279 442,00
Muut rahoituskulut	-487,73	0,00		-11,68
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	-277 069,22	-279 442,00	99,2	-255 984,10
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	871 493,91	0,00		344 749,43
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	871 493,91	0,00		344 749,43
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	871 493,91	0,00		344 749,43
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		15,4		
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %		15,4		
Voitto, %		1,6		

OULUN KAUPUNKI
OULUN TEKNINEN LIIKELAITOS

LIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 500 527,99	1 198 971,67
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1 500 527,99	1 198 971,67
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 500 527,99	1 198 971,67
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	694 996,82	740 174,92
Valmiit tuotteet	280 826,52	240 413,51
Vaihto-omaisuus yhteensä	975 823,34	980 588,43
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	340 125,70	200 750,21
Saamiset kunnalta	11 502 680,50	11 131 065,80
Muut saamiset	670 513,89	539 787,81
Siirtosaamiset	152 900,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	12 666 220,09	11 871 603,82
Saamiset yhteensä	12 666 220,09	11 871 603,82
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	560,00	360,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	13 642 603,43	12 852 552,25
VASTAAVAA YHTEENSÄ	15 143 131,42	14 051 523,92

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	4 000 000,00	4 000 000,00
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2 378 637,96	2 033 888,53
Tilikauden yli/alijäämä	871 493,91	344 749,43
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	7 250 131,87	6 378 637,96

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	285 008,83	271 468,80
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	285 008,83	271 468,80

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Lainat kunnalta	657 362,00	657 362,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	657 362,00	657 362,00

Lyhytaikainen

Ostovelat	3 244 427,92	2 575 918,93
Korottomat velat kunnalta	0,00	0,00
Muut velat	270 337,76	363 465,72
Siirtovelat	3 435 863,04	3 804 670,51
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	6 950 628,72	6 744 055,16
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	7 607 990,72	7 401 417,16

VASTATTAVAA	15 143 131,42	14 051 523,92
-------------	---------------	---------------

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	47,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	13,4
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	3 250
Lainakanta 31.12., 1000€	657

OULUN KAUPUNKI
OULUN TEKNINEN LIIKELAITOS

LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-% 1.1.-31.12.2015	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyijäämä (-alijäämä)	1 148 563,13	279 442,00	411,0	600 733,53
Poistot ja arvonalentumiset	346 408,24	424 906,00	81,5	432 882,30
Rahoitustuotot ja -kulut	-277 069,22	-279 442,00	99,2	-255 984,10
Tulorahoituksen korjaukset	-55 997,88	0,00		-68 099,86
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-647 964,56	-700 000,00	92,6	-614 982,09
Pysyvien vastaavien hydykkeiden luovutustulot	69 537,91	0,00		102 959,35
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	583 477,62	-275 094,00	-212,1	197 509,13
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	4 765,09	0,00		74 744,59
Saamisten muutos kunnalta	-371 814,70	275 094,00	-135,2	-301 297,49
Saamisten muutos muilta	-423 001,57	0,00		652 649,64
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00	0,00		0,00
Korottomien velkojen muutos muilta	206 573,56	0,00		-623 605,87
Rahoituksen rahavirta	-583 477,62	0,00		-197 509,13
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00		0,00

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	188,0
Pääomamenojen tulorahoitus, %	188,0
Quick ratio	1,8
Current ratio	2,0
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	4374147,34

INFORMATIIVINEN TIETO	31.12.2016	31.12.2015
Yhdystili 31.12.	11 502 680,50	11 131 065,80
Yhdystili 01.01.	11 131 065,80	10 829 768,31
Yhdystilin muutos	<u>371 614,70</u>	<u>301 297,49</u>

**TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
OULUN TEKNINEN LIIKELAITOS**
ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT
PYSYVÄT VASTAAVAT
Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

VAIHTO-OMAISUUS
Vaihto-omaisuuden arvostus

Maanrakennuksen materiaaliavarasto on merkitty taseeseen keskihinnan arvostusperiaatteen mukaan. Viheryksikön multavarasto on merkitty taseeseen valmistuskustannusten mukaan. Koneyksikön varasto on merkitty taseeseen keskihinnan arvostusperiaatteen mukaan. Logistiikkayksikön varasto on merkitty taseeseen lifo-periaatteen mukaan.

	2016	2015
TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA		
Liikevaihto		
Hallinto	1 280,00	1 864,00
Maanrakennus ja mittausyksikkö	10 476 864,47	11 558 427,73
Ylläpito ja ympäristöyksikkö	13 375 897,23	17 816 523,07
Kiinteistönhoitoyksikkö	22 602 198,98	21 303 032,67
Koneyksikkö	1 035,00	36 331,28
Logistiikkayksikkö	8 745 410,27	9 759 468,11
	<u>55 202 685,95</u>	<u>60 475 646,86</u>
Liiketoiminnan muut tuotot		
Hallinto	151 366,13	45,25
Maanrakennus ja mittausyksikkö	435,00	-5 362,54
Ylläpito ja ympäristöyksikkö	28 308,63	6 851,51
Kiinteistönhoitoyksikkö	3 368,67	1 686,48
Koneyksikkö	118 889,52	587 370,65
Logistiikkayksikkö	471 279,20	7,84
	<u>773 647,15</u>	<u>590 599,19</u>
Tuet ja avustukset		
Maanrakennus ja mittausyksikkö	62 248,06	57 367,59
Ylläpito ja ympäristöyksikkö	581 245,97	606 648,36
Kiinteistönhoitoyksikkö	96 292,54	127 518,52
Koneyksikkö	8 017,67	20 261,78
Logistiikkayksikkö	9 239,34	2 517,79
	<u>757 043,58</u>	<u>814 314,04</u>
PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY		
Asiakaspalveluiden ostot		
Muiden palveluiden ostot	32,30	
Kunnan palveluiden ostot yhteensä	<u>17 300 835,28</u>	<u>19 422 332,02</u>
	<u>17 300 867,58</u>	<u>19 422 332,02</u>
SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA		
Kts. Oulun kaupungin liitetiedot		
PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET		
Takuuvaraus 1.1.	271 468,80	238 336,41
Lisäys	151 372,79	33 132,39
Vähennys	-137 832,76	0,00
Takuuvaraus 31.12.	<u>285 008,83</u>	<u>271 468,80</u>
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT		
Muut toimintatuotot		
Muut myyntivoitot	69 537,91	101 232,25
Myyntivoitot yhteensä	<u>69 537,91</u>	<u>101 232,25</u>

246 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 198 971,67	1 018 598,98
Lisäykset tilikauden aikana	647 964,56	614 982,10
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-1 727,11
Tilikauden poisto	-346 408,24	-432 882,30
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>1 500 527,99</u>	<u>1 198 971,67</u>
 Kirjanpitoarvo 31.12.	 1 500 527,99	 1 198 971,67
 Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 198 971,67	1 018 598,98
Lisäykset tilikauden aikana	647 964,56	614 982,10
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-1 727,11
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	
Siirrot erien välillä	0,00	
Tilikauden poisto	-346 408,24	-432 882,30
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>1 500 527,99</u>	<u>1 198 971,67</u>
 Kirjanpitoarvo 31.12.	 1 500 527,99	 1 198 971,67

	2016	2015
	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
SAAMISTEN ERITTELY		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	119 837,28	104 147,25
Yhteensä	<u>119 837,28</u>	<u>104 147,25</u>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	325,98	2 791,27
Siirtosaamiset	1 900,00	0,00
Yhteensä	<u>2 225,98</u>	<u>2 791,27</u>
 Saamiset yhteensä	 122 063,26	 106 938,52

	2016	2015
SIIRTOSAAMISET		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	151 000,00	0,00
Muut tulojäämät	1 900,00	0,00
Tulojäämät yhteensä	<u>152 900,00</u>	<u>0,00</u>
 Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	 152 900,00	 0,00

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY		
Peruspääoma 1.1.	4 000 000,00	4 000 000,00
Peruspääoma 31.12.	<u>4 000 000,00</u>	<u>4 000 000,00</u>
 Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	 2 378 637,96	 2 033 888,53
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	<u>2 378 637,96</u>	<u>2 033 888,53</u>
 Tilikauden ylijäämä/alijäämä	 871 493,91	 344 749,43
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	7 250 131,87	6 378 637,96

ERITTELY POISTOEROSTA

PITKÄAIKAISET VELAT JA VELKOJEN OSAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA

	2016	2015
Lainat julkisyhteisöiltä	657 362,00	657 362,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	<u>657 362,00</u>	<u>657 362,00</u>
 Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	 21 877 000,13	 23 563 107,75
Henkilöstökulut yhteensä	<u>21 877 000,13</u>	<u>23 563 107,75</u>

LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

Kansallinen kokoomus	126,50	184,00
Keskustapuolue	823,50	833,85
Kiimingin perussuomalaiset	149,50	115,00
Oulun vihreät kunnallisjärjestö	202,40	227,70
Sosiaalidemokraattinen puolue	483,00	471,50
Vasemmistoliitto	330,64	345,02
 Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	 <u>2 115,54</u>	 <u>2 177,07</u>

13.5. Liikelaitos Oulun Serviisi

Oleonnaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Liikelaitos Oulun Serviisi vastaa kaupungin ateria- ja puhtauspalveluiden sekä ikäihmisten hoivalaitosten monipalveluiden hoitamisesta. Hoitamisvastuun mukaisesti Serviisi tuottaa palvelut itse tai hankkii niitä yksityisiltä palvelutuottajilta. Valtaosa palveluista tuotetaan kaupungin sisäisille asiakkaille, joista suurimmat ovat sivistys- ja kulttuuripalvelut sekä hyvinvointipalvelut. Palveluita tuotetaan jonkin verran myös kaupungin palvelutoimintaan liittyville yksityisille toimijoille.

Serviisi jatkoi vuoden 2016 aikana omistajapolitiisessa ohjelmassa 2013 – 2017 päätettyjen kilpailutusten toteuttamista. Kilpailutukset on hoidettu yhdessä asiakkaiden kanssa asiakkaan tarpeet ja kaupungin kokonaisuuden huomioon. Yksityiselle toimijalle siirtyi vuoden alusta Kiimingin alueen ateria- ja puhtauspalvelut sekä syksystä alkaen keskustan alueen puhtauspalvelukohteita. Lisäksi Serviisi otti haltuun hoitamisvastuun piiriin kuuluvat aiemmin eri hallintokuntien hallinnoimat yksityisten palvelutuottajien sopimukset. Näiden sopimusten mukainen laskutus siirrettiin Serviisiin kauttalaskutukseksi. Serviisi seuraa, että laskutukset toteutuvat sopimusten mukaisesti. Yksityisten palveluntuottajien palveluiden laatua valvotaan asiakaskohteissa samalla tavalla kuin oman tuotannon laatua. Kiimingin alueen tuotannon käynnistymisvaiheessa laadunarviointia toteutettiin tehostetusti.

Kaupunki on jatkanut Köökit2020 – ohjelman toteuttamista vuoden 2016 aikana. Ohjelmaan sisältyvän Lööki-keittiön sijaan valtuusto päätti yhteisen tuotantokeittiön rakentamisesta PPSHP:n kanssa. Serviisi on ollut mukana uuden tuotantokeittiön suunnittelussa sekä tuotannon että hallinnon valmistelun osalta. Tuotantokeittiön on tarkoitus aloittaa syksyllä 2017.

Kun uusi tuotantokeittiö ei tullutkaan Serviisiin keittiöksi, piti Serviisin suunnitelmia ja projekteja tarkastella uudesta näkökulmasta. Käynnissä olleet tuotannonohjausjärjestelmän hankinnan ja kohdekohtaiseen hinnoitteluun siirtymisen projektit keskeytettiin. Tuotannonohjausjärjestelmän hankintaan ja Serviisin palveluiden tuotteistamiseen palataan vuonna 2017, kun tuleva toiminta on selkiytynyt. Aterioiden valmistuksen radikaali vähentyminen Serviisillä ja ruoan ostaminen tuotantokeittiö oy:ltä tulee muuttamaan Serviisin toimintaa, minkä johdosta syyskaudella alettiin valmistella tulevaisuudenkuvaa, mitä ”serviisiläisyys” on jatkossa.

Henkilöstöä valmisteltiin tulevaan muutokseen infotilaisuuksissa ja koulutuksella. Myös asiakkaita on informoitu tulevan tuotantokeittiön ja ”serviisiläisyyden” mahdollisista vaikutuksista.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen*Kuntalaisten hyvinvointi*

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
1.3 Asiainn ja palvelujen sähköistämisen kehittäminen	Palveluiden sähköistämisen lisääminen	Tuotannonohjausjärjestelmän käyttöaste: kaikki asiakkaat tekevät tilaukset sähköisesti.	Asiakkaat käyttävät tuotannonohjausjärjestelmää ateriapalveluiden tilauksissa muutoin, mutta kokoustarjoilujen tilauksista osa tulee vielä sähköpostitse. Puhtauspalvelujen lisätilauksia ei vielä tehdä järjestelmän kautta. Käyttöaste on noin 90 %.
1.4 Tietoon perustuvan johtamisen kehittäminen	Kohdealuearkkitehtuurin käyttäminen johtamisen työkaluna.	Kohdealuearkkitehtuurin valmiusaste: kohdealuearkkitehtuuri on vuoden loppuun mennessä valmis johtamisen työkalu ja sen ajan tasalla pito on osa normaalia työtä.	Serviisin arkkitehtuurin avulla pystytään muutostilanteissa arvioimaan riippuvuudet toiminnan, tietojen ja tietojärjestelmien välillä. Tietoarkkitehtuurin sisällön rakentamista jatketaan vuonna 2017. Tietoja ylläpidetään Serviisin arkkitehtuurin hallintamallin mukaisesti.
1.5 Sopimusohjauksen kehittäminen	Asiakkaiden kanssa sovitut kehittämishankkeet toteutetaan.	Kehittämishankkeiden valmiusaste: kehittämishankkeet toteutuvat projektien aikataulun mukaisesti.	Kehittämishanke lukioruokailun todellisiin ruokailijoihin perustuvasta laskutuksesta ei toteutunut. Oppilaiden tekemän ruokailun leimaamisen sijaan opetuspalveluiden kanssa on sovittu laskutuksessa käytettävistä kohdekohtaisesti lasketuista ruokailijamääristä. Asiakkaiden kanssa sovitujen pienempien kehittämishankkeiden toteuma on 62 %.

Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino	Serviisin oman tuotannon osuus kaupungin ateria- ja puhtauspalveluiden kokonaistuotannosta on 70 % vuoden 2020 loppuun mennessä.	Oman tuotannon osuus kokonaistuotannosta: tavoiteosuus määritetään kokonaistuotannon selvittämisen jälkeen.	Oman tuotannon osuus kokonaistuotannosta oli 77 %. (Kaupunginsairaalan ja samaan kokonaisuuteen liittyvien kohteiden ateria- ja puhtauspalvelukulut on huomioitu laskelmassa yksityisenä palvelutuotantona, vaikka sopimuksia ei ole siirretty Serviisille. Kastellin koulua ei ole huomioitu laskelmassa.)

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite 1 000 €	Ta2016	TA-muutokset	TA2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Liikelylijäämä 1000€	20	-	20	-65	-85	-325,2 %
Tuloutus omistajalle,	20	-	20	20	0	99,9 %
Investoinnit	60	-	60	70	10	117,0 %

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TA 2016 + muutokset	Toteutuma 31.12.2016
Toiminnan laajuus • Liikevaihto • Investoinnit	32 654 78	29 643 60	35 086 60	34 144 70
Kannattavuus • Liikelyljäämä • Sij.pääoman tuotto, % • Korvaus peruspääomasta ja pääomavelasta, %	444 13,3 % 0,6 %	20 0,6 %	20 0,6 %	-65 -1,8 % 0,6 %

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016 + muutokset	Toteuma 31.12.2016
Oman toiminnan liikevaihto, €/htv	68 037	66 500	72 755

Analyysi

Liikelaitos Oulun Serviisin tulos oli 0,084 milj. euroa alijäämäinen (ta 0 euroa). Alijäämä johtui henkilöstökulujen ylittymisestä. Subjektiviivisen päivähoito-oikeuden muutos vaikutti alijäämän syntyyn kun aterioiden myynti varhaiskasvatukselle pieneni, mutta kuluja ei voitu vähentää samassa suhteessa. Lapsia, joiden hoitoaika lyheni, oli sijoitettu kaikkiin päivähoitopaikkoihin, eikä vähentyminen vaikuttanut Serviisin henkilöstöön kohteissa. Alijäämä näkyi kirjan-

pidossa Serviisin oman toiminnan alijäämänä, koska hoitamisvastuun mukaisiin yksityisen palvelutuottajan palvelujen hintoihin ei voida sisällyttää aiheuttamisperiaatteen mukaisia kuluja. Hoitamisvastuu vaatii huomattavaa hallinnon työpanosta. Tästä huolimatta hallinnon henkilöstötyöpanosta pystyttiin jonkin verran vähentämään. Eläkemenoperusteisiin maksuihin ja varhe-maksuihin ei ole tehty kilpailutusten vuoksi jakoperusteen muutosta, vaan ne kohdistuvat Serviisiin kuluksi samoin perustein kuin ennen omistajapolitiikan mukaisia kilpailutuksia.

1 000 €	Serviisin oma toiminta			Yksityinen toiminta			Serviisi yhteensä		
	TA + muutokset	Toteutuma 31.12.	Erotus	TA + muutokset	Toteutuma 31.12.	Erotus	TA + muutokset	Toteutuma 31.12.	Erotus
Tulot	30 061	30 148	87	5 500	4 583	-917	35 561	34 731	-830
Kulut	-30 041	-30 213	-172	-5 500	-4 583	917	-35 541	-34 796	745
Liikelyljäämä/-alijäämä	20	-65	-85	0	0	0	20	-65	-85

Tilikauden liikevaihto oli 34,14 milj. euroa (ta 35,9 milj. euroa). Ateria- ja puhtauspalveluiden hoitamisvastuuseen liittyen yksityisen palvelutuottajan laskut alkoivat kiertää Serviisin kautta asteittain vuoden 2016 aikana. Oman toiminnan liikevaihto toteutui muutetun talousarvion mukaisesti, mutta yksityisen toiminnan liikevaihto alittui 0,92 milj. euroa. Ostot yksityisiltä palvelutuottajilta alittuivat saman verran. Hoitamisvastuun mukainen yksityinen toiminta arvioitiin muutettuun talousarvioon Servii-sille siirtyvien sopimusten mukaan. Toteutuma on varsinkin liikuntatoimen kohteiden osalta huomattavasti sopimusten summia pienempi. Lisäksi yhdellä palvelualueella on virheellisesti otettu muutettuun

talousarvioon mukaan suuri kohde, jota ei ole sisällytetty Serviisin hoitamisvastuuseen. Näistä ei tehty erikseen talousarvion muutosesitystä, koska näillä ei ollut vaikutusta valtuustositovuuteen.

Liikevaihtoa ei voi verrata edelliseen vuoteen, koska Serviisin omasta toiminnasta on kilpailutettu huomattava määrä kohteita.

Liiketoiminnan muut tuotot sekä tuet ja avustukset olivat yhteensä 0,59 milj. euroa (ta 0,47 milj. euroa). Ylitys johtui saadusta työllistämistuesta ja kesätyöntekijöiden tuesta, joiden varaus sisältyi konsernipalveluiden talousarvioon.

Investoinnit

Palvelutuotantoon tarvittavat koneet ja laitteet

1000 €	Kokonaiskustannus	TA 2016	TA muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2016
Menot	60	60	60	70

Uusia kohteita avattiin vuonna 2016 useita ja niihin tarvittiin uudet koneet ja laitteet. Käyttötalouden ka-
lustomenot alittuivat.

Sisäisen valvonnan selonteko

Oulun Serviisin sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty kaupunginhallituksen ohjeiden ja riskienhallintasuunnitelman mukaisesti. Suuri osa riskienhallintaa toteutuu omavalvontana, toimintaprosesseihin sisällytettynä päivittäisinä valvontatoimenpiteinä ja varmistuksina. Serviisissä riskejä hallitaan vuosisuunnittelun, palveluprosessien kehittämisen sekä omavalvonnan avulla. Riskienarviointi käydään läpi ja päivitetään säännöllisesti Serviisin johtoryhmässä kaupungin riskienarviointitaulukkoa hyväksi käyttäen. Taulukon avulla huomio kiinnitetään merkittävimpiin riskeihin.

Työturvallisuusriskejä arvioidaan riskienarviointilomakkeen avulla. Lomaketta käytetään työn ja työympäristön riskien arviointiin ja korjaavien toimenpiteiden seurantaan. Onnettomuustilanteiden varalta kiinteistöjen pääkäyttäjillä on hätä- ja pelastautumissuunnitelma. Serviisin työntekijät ovat tutustuneet ohjeisiin ja osallistuneet mahdollisuuksien mukaan ohjeiden mukaisiin harjoituksiin. Serviisin valmiussuunnitelmalla varaudutaan normaaliolojen häiriötilanteisiin.

Serviisin ateriatuotannon riskejä hallitaan omavalvontaohjelmalla. Omavalvontaohjeet päivitetään yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa.

Serviisin johtoryhmä on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta talousarvion laatimisen yhteydessä. Samalla on päivitetty riskienarviointisuunnitelma ja arvioitu seuraavan vuoden strategiset, taloudelliset ja operatiiviset riskit riskienarviointitaulukon avulla.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Serviisin johtoryhmä vastasi yhteisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tason arvioinnin kyselyyn joulukuussa. Saadun kyselyn yhteenvedon perus-

teella Oulun Serviisin sisäisen valvonta ja riskienhallinta toimivat hyvin (tulos 5,3; asteikko: 5-5,9 sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimivat hyvin).

Toteutuneet merkittävät strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä, joihin Serviisi itse voi vaikuttaa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitettiin vuoden 2016 aikana päivittämällä riskienhallintasuunnitelma ja tarkistamalla riskiarviointia säännöllisesti. IMS -toimintajärjestelmän käyttöä tehostettiin edelleen prosessijohtamisen ja laadunhallinnan työkaluna. Tietojärjestelmien käyttöä tehostettiin prosessin kaikissa vaiheissa.

Vuoden 2016 aikana toteutettiin liiketoimintasuunnitelman toimenpideohjelman mukaisia asioita. Ateria- ja puhtauspalvelujen hoitamisvastuun siirtyminen Serviisille työllisti Serviisin hallintoa ja alueesimiehiä enemmän kuin osattiin odottaa. Osittain tästä syystä suunnitelman tekeminen siitä, miten Serviisin uuden organisaation eri prosessien merkittävistä riskeistä ja niihin liittyvistä toimenpiteistä raportoidaan ja miten raportointi kootaan johtoryhmän arvioitavaksi, jäi vuodelle 2017.

Vuoden 2016 aikana laadittiin puhtauspalveluihin omavalvontasuunnitelma. Suunnitelmalla kootaan yhteen erilaiset ohjeet laadun omaehtoisesta varmistamisesta.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallinta

Oulun Serviisin johtoryhmä on arvioinut riskienarviointitaulukkoa työkaluna käyttäen Serviisin strategiset, taloudelliset ja operatiiviset riskit ja niiden hallintakeinot.

Merkittävänä tulorahoituksen riittävyyteen liittyvä riskinä pidettiin sitä, että eläkemenoperusteiset maksut kohdistuvat Serviisiin omaan tuotantoon, eikä kohteiden kilpailutusta yksityiseksi toiminnaksi huomioida. Eläkemenoperusteiset menot rasittavat entisen suuruusina Serviisiin omaa tuotantoa, vaikka huomattava määrä kohteita on siirtynyt yksityisille ja Serviisiin henkilöstömäärä on vähentynyt.

Toisena tulorahoituksen riittävyyteen liittyvänä riskinä pidettiin sitä, että palvelutuotannon hinnat eivät vastaa kustannuksia kun käytössä on omakustannusperiaatteella määritellyt keskiarvohinnat, joita on voitu muuttaa vuosien mittaan korkeintaan annetulla yleiskorotuksella. Tämän ongelman ratkaisemiseksi oli käynnissä projekti kohdekohtaiseen hinnoitteluun siirtymisestä. Tämä projekti keskeytettiin elokuussa 2016, kun uuden tuotantokeittion suunnittelussa oli tullut todennäköiseksi keittion toteuttaminen osakeyhtiömuotoisena. Tämän katsottiin olevan niin merkittävä muutos, että se edellyttää perusteellisempaa uudelleentuotteistusta kuin mitä kohdekohtainen hinta –projektissa oli tarkoitus toteuttaa. Tuotteistamista ennen tulee olla selvillä uuden tuotantokeittion toimintaperiaate ja sen vaikutukset Serviisiin toimintaan.

Operatiiviset riskit liittyivät sopimusohjaukseen, uuteen toimintamalliin, esimiestoimintaan, ICT:n hyödyntämiseen, henkilöstön hyvinvointiin sekä keittiöverkkoon ja tilojen kuntoon.

Sopimusohjausta kehitettiin edelleen yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Uudet sopimusohjat otettiin käyttöön vuoden 2016 sopimuksissa.

Uuden organisaation mukaista toimintamallia on sujuvoitettu asiakkuuden ja tuotannon ydinprosesseja ja niiden yhtymäkohtia tarkastelemalla ja sopimalla tarkemmista toimintaperiaatteista.

Palveluesimiesten toimintaa on pyritty saamaan samansuuntaiseksi keskusteluilla esimiesten kanssa ja pyrkimällä löytämään ratkaisuvaihtoehtoja tilanteisiin, joissa on havaittu yhtenäisestä linjasta poikkeamista.

Sovittujen prosesseja helpottavien ohjelmien käytön lisäämiseksi hankittiin palvelukeittiöille työasemat (n. 65) ja lisättiin ID-tunnuksia (n. 30). IT-osaamista kehitettiin profiloimalla osaamistarve työnimikekohtaisesti, kartoittamalla koko henkilökunnan osaaminen, selvittämällä edellisten perusteella koulutustarve sekä järjestämällä selvitettyyn tarpeeseen vastaavia koulutuksia.

Serviisissä on jatkettu yksilöllisten ratkaisujen toimintamallia sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Tehdyt yksilölliset ratkaisut vaikuttavat henkilön työuraa jatkavasti 3-5 vuotta.

Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämiseksi on jatkettu Kunta10-tutkimuksen tulosten perusteella valittujen kehittämiskohteiden toteuttamista. Kehityskeskustelujen määrä on selkeästi lisääntynyt. Työajan seurannan sähköistämistä on laajennettu pilottina puhtauspalveluihin. Henkilöstön mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhönsä on lisätty ottamalla IMS-toimintajärjestelmässä käyttöön Raportit -osio aloitteiden käsittelyä varten ja Tehtävät -osio kehittämistehtävien etenemisen seuranta varten.

Keittiötilojen ahtaus ja epäkäytännöllisyys ja soveltumattomuus etenkin kantakaupungin alueella ovat olleet pitkään riskinä ja estäneet keittiöiden tuottavuuden kasvattamisen. Tämä riski on poistumassa tulevan tuotantokeittion (oy) käynnistymisen myötä.

OULUN KAUPUNKI
LIIKELAITOS OULUN SERVIISI

LIIKELAITOKSEN TUOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-% 1.1.-31.12.2015	
LIiKEVAIHTO	34 144 137,99	35 086 000,00	97,32	32 653 973,49
Liiketoiminnan muut tuotot	255 146,33	239 000,00	106,76	71 889,84
Tuet ja avustukset kunnalta	332 042,19	236 000,00	140,70	399 549,08
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-7 607 950,90	-7 773 000,00	97,88	-8 325 009,30
Palvelujen ostot	-7 168 053,80	-8 256 000,00	86,82	-2 902 771,73
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-14 776 004,70	-16 029 000,00	92,18	-11 227 781,03
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-13 943 806,24	-13 527 000,00	103,08	-15 240 354,32
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-4 752 609,87	-4 597 000,00	103,39	-4 978 121,95
Muut henkilösivukulut	-989 586,37	-938 000,00	105,50	-940 409,69
Henkilöstökulut yhteensä	-19 686 002,48	-19 062 000,00	103,27	-21 158 885,96
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-51 191,42	-58 000,00	88,26	-50 656,33
Liiketoiminnan muut kulut	-283 168,73	-392 000,00	72,24	-244 283,34
LIiKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-65 040,82	20 000,00	-325,20	443 805,75
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	1 600,36	0,00		17 840,49
Muut rahoitustuotot	345,29	0,00		652,36
Korvaus peruspääomasta	-19 988,00	-20 000,00	99,94	-19 988,00
Muut rahoituskulut	-752,42	0,00		-685,01
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	-18 794,77	-20 000,00	93,97	-2 180,16
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	-83 835,59	0,00		441 625,59
Satunnaiset kulut		0,00		
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-83 835,59	0,00		441 625,59
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-83 835,59	0,00		441 625,59
TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		-1,8		
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %		-1,7		
Voitto, %		-0,2		

**OULUN KAUPUNKI
LIIKELAITOS OULUN SERVIISI**

LIIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	150 064,26	130 981,52
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	150 064,26	130 981,52
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	150 064,26	130 981,52
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	59 173,51	175 252,60
Saamiset kunnalta	6 901 849,28	7 061 565,25
Muut saamiset	263 609,56	214 499,51
Siirtosaamiset	240 903,80	57 107,23
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	7 465 536,15	7 508 424,59
Saamiset yhteensä	7 465 536,15	7 508 424,59
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	1 040,00	1 040,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	7 466 576,15	7 509 464,59
VASTAAVAA YHTEENSÄ	7 616 640,41	7 640 446,11

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	3 330 000,00	3 330 000,00
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	366 480,13	-75 145,46
Tilikauden yli/alijäämä	-83 835,59	441 625,59
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 612 644,54	3 696 480,13

VIERAS PÄÄOMA**Lyhytaikainen**

Ostovelat	1 395 356,18	856 337,71
Muut velat	200 895,68	258 964,21
Siirtovelat	2 407 744,01	2 828 664,06
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	4 003 995,87	3 943 965,98
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	4 003 995,87	3 943 965,98

VASTATTAVAA	7 616 640,41	7 640 446,11
-------------	--------------	--------------

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	47,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	11,5
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	283
Lainakanta 31.12., 1000€	0
Lainasaamiset 31.12., 1000€	0

OULUN KAUPUNKI
LIIKELAITOS OULUN SERVIISI

LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-65 040,82	20 000,00	-325,20	443 805,75
Poistot ja arvonalentumiset	51 191,42	58 000,00	88,26	50 656,33
Rahoitustuotot ja -kulut	-18 794,77	-20 000,00	93,97	-2 180,16
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-70 274,16	-60 000,00	117,12	-77 691,76
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-102 918,33	-2 000,00	5 145,92	414 590,16
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	159 715,97	2 000,00	7 985,80	-436 548,37
Saamisten muutos muilta	-116 827,53	0,00		76 018,73
Korottomien velkojen muutos muilta	60 029,89	0,00		-54 160,52
Rahoituksen rahavirta	102 918,33	0,00		-414 690,16
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00		-100,00

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	-46,5
Pääomamenojen tulorahoitus, %	-46,5
Lainanhoitokate	95,5
Quick ratio	1,9
Current ratio	1,9
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	2788294,83

INFORMATIIVINEN TIETO	31.12.2016	31.12.2015
Yhdystili 31.12.	6 892 501,28	7 061 565,25
Yhdystili 01.01.	<u>7 061 565,25</u>	<u>6 625 016,88</u>
Yhdystilin muutos	-169 063,97	436 548,37

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
LIKELAITOS OULUN SERVIISI
TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

	2016	2015
TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA		
Liikevaihto		
Ateriapalvelut	21 531 354,77	20 396 548,11
Puhtauspalvelut	10 782 143,56	10 137 084,83
Monipalvelut	1 798 522,60	2 120 340,55
Tuotannon yhteiset	32 117,06	
	<u>34 144 137,99</u>	<u>32 653 973,49</u>
Liiketoiminnan muut tuotot		
Tuotannon yhteiset	253 353,30	71 340,63
Ateriapalvelut	1 793,03	549,21
	<u>255 146,33</u>	<u>71 889,84</u>
Tuet ja avustukset		
Ateriapalvelut	253 195,15	321 743,17
Puhtauspalvelut	78 847,04	131 353,68
	<u>332 042,19</u>	<u>453 096,85</u>
PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY		
Asiakaspalveluiden ostot		26,00
Muiden palvelujen ostot	7 168 053,80	2 902 745,73
	<u>7 168 053,80</u>	<u>2 902 771,73</u>

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA

Kts. Oulun kaupungin liitetiedot

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT
Aineelliset hyödykkeet

	2016	2015
Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	130 981,52	103 946,09
Lisäykset tilikauden aikana	70 274,16	77 691,76
Vähennykset tilikauden aikana	-51 191,42	-50 656,33
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>150 064,26</u>	<u>130 981,52</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	150 064,26	130 981,52
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	130 981,52	103 946,09
Lisäykset tilikauden aikana	70 274,16	77 691,76
Vähennykset tilikauden aikana	-51 191,42	-50 656,33
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>150 064,26</u>	<u>130 981,52</u>

SAAMISTEN ERITTELY

	2016 Lyhytaikaiset	2015 Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	1 338,54	4 729,45
Yhteensä	<u>1 338,54</u>	<u>4 729,45</u>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	473,93	133,58
Yhteensä	<u>473,93</u>	<u>133,58</u>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä		
Myyntisaamiset	0,00	55,52

258 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Yhteensä	0,00	55,52
Saamiset yhteensä	1 812,47	4 918,55
SIIRTOSAAMISET	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	223 997,00	0,00
Muut tulojäämät	16 906,80	57 107,23
Tulojäämät yhteensä	<u>240 903,80</u>	<u>57 107,23</u>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	240 903,80	57 107,23
OMAN PÄÄOMAN ERITTELY		
Peruspääoma 1.1.	3 330 000,00	3 330 000,00
Peruspääoma 31.12.	3 330 000,00	3 330 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	366 480,13	-75 145,46
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	366 480,13	-75 145,46
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-83 835,59	441 625,59
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 612 644,54	3 696 480,13
VIERAS PÄÄOMA		
	2016	2015
	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	33 276,99	31 086,99
Yhteensä	<u>33 276,99</u>	<u>31 086,99</u>
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä		
Ostovelat	-0,72	0,00
Yhteensä	<u>-0,72</u>	<u>0,00</u>
Vieras pääoma yhteensä	33 276,27	31 086,99
MUIDEN VELKOJEN ERITTELY	2016	2015
Muut velat		
Muut velat	200 895,68	258 964,21
Muut velat yhteensä	<u>200 895,68</u>	<u>258 964,21</u>
SIIRTOVELAT		
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset	72 023,02	101 178,59
Lomapalkkavelka	2 299 655,00	2 630 903,00
Muut menojäämät	36 065,99	96 582,47
Yhteenä	<u>2 407 744,01</u>	<u>2 828 664,06</u>
HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT		
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.	2016	2015
Muut palvelut	552	634
Henkilöstön määrä yhteensä	<u>552</u>	<u>634</u>
HENKILÖSTÖKULUT		
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	19 686 002,48	21 158 885,96
Henkilöstökulut yhteensä	<u>19 686 002,48</u>	<u>21 158 885,96</u>
LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT		
Kansallinen kokoomus rp.	184,00	276,00
Keskustapuolue	317,35	310,50
Oulun perussuomalaiset	80,50	126,50
Oulun vihreät kunnallisjärj.ry	341,55	581,90
Sosiaalidemokraattinen puolue	195,50	310,50
Vasemmistoliitto	683,76	856,24
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	<u>1 802,66</u>	<u>2 461,64</u>

13.6. Liikelaitos Oulun Tilakeskus

Toimialan olennaiset tapahtumat

Liikelaitos Oulun Tilakeskus oli aktiivisesti mukana palveluverkon laatimisessa, mihin liittyen kehitimme uudenlaisen työkalun kiinteistöjen inventointiin. Palveluverkkosuunnittelun lisäksi työkalu palvelee muun muassa salkutuksessa, kiinteistöjen perusparannus- ja kunnossapito-ohjelmien laatimisessa sekä kiinteistöjen jatkojalostuksessa. Pilottina työkalun kehittämisessä ovat olleet koulukiinteistöt, mutta jatkossa metodologia sovelletaan kaikkiin kaupungin kiinteistöihin.

Jatkoimme kaikkia kaupungin hallinnonaloja koskevaa monitilatoimistoprojektia, jonka tavoitteena on tehostaa toimistotilojen käyttöä 30 %. Moderneilla tilaratkaisuilla tuetaan mobiilia työtapaa, parannetaan tiedonkulkua sekä lisätään tuottavuutta ja työviihtyvyyttä. Parhailaan työn alla on Oulu10-virastotalo, seuraavaksi muutokset jatkuvat Ympäristötalolla.

Koulurakennuksissa on tapahtunut merkittävää toiminnallista uudistumista. Yhdessä Sivistys- ja kulttuuripalveluiden kanssa kehitelty uusi oppimisympäristö tehostaa tilankäyttöä jopa 50 %. Tällaisia uuden opetus suunnitelman mukaisia, avoimen oppimisympäristön periaatteella rakennettuja tiloja ovat vuoden aikana valmistuneet Ritaharjun ja Metsokankaan lisäkoulut, Talvikankaan koulu sekä parhailaan rakenteilla oleva Hiukkavaaran monitoimitalo. Perusparannus- ja korjaustyöt jatkuivat annettujen resurssien puitteissa laajoina, mutta siitä huolimatta sisäilmaongelmat kasvoivat. Sote-uudistuksen vaikutukset kiinteistöihin alkoivat näkyä toiminnassamme.

Toimintajärjestelmämme Tolokun kehitystyötä jatkettiin, mihin liittyen aloitimme myös Tilakeskuksen laatupolitiikan kehittämisen. Asiakaspalvelun parantamiseksi koko organisaatiossamme otettiin käyttöön kohtaamisseurannan työkalu, jonka avulla seuraamme säännöllisesti asiakkaidemme tyytyväisyyttä toimintaamme. Jatkuvan seurannan lisäksi toteutimme yhden laajemman asiakastytyväisyystutkimuksen. Kyselyn tulokset olivat myönteisiä: 83 % vastanneista antoi Tilakeskukselle parhaan tai toiseksi parhaan suosittelemuksen asteikolla 1–5.

Loppuvuodesta julkistettiin valtakunnallinen Kunta10-tutkimus, jolla selvitetään työelämän muutosten vaikutuksia kuntien henkilöstön terveyteen ja hyvinvointiin aina kahden vuoden välein. Tilakeskus on menestynyt kyselyssä joka kerta edellistä paremmin, niin myös tänä vuonna. Tulosten perusteella olemme kaupungin parhaimmistoa niin johtamisessa kuin kokonaissijoituksenkin kannalta. Tilakeskus sai näissä jopa 50 % paremman tuloksen, kuin Oulussa ja koko maassa keskimäärin.

Tilikauden tulos vuonna 2016 oli ylijäämältään 11,9 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä oli 10,3 milj. euroa talousarvion mukaista ylijäämää suurempi. Liikevaihto oli 111,9 milj. euroa ja se ylitti talousarvion 0,8 milj. eurolla. Kaupunginvaltuuston ja johtokunnan asettamiin sitoviin tavoitteisiin päästiin omistajan tuloutuksen osalta. Liikelylijäämän osalta tavoite ylitettiin eikä kaikkia liikelaitokselle myönnettyjä lainoja tarvinnut nostaa.

Uusien palvelutilojen rakentamiseen ja olemassa olevan tilakannan investointeihin käytettiin vuoden aikana yhteensä 41,8 miljoonaa euroa. Tästä uudisrakentamista oli 26,6 miljoonaa euroa, korjausrakentamista 12,9 miljoonaa euroa ja korvausrakentamista 2,3 miljoonaa euroa.

Vuoden aikana käynnistyneitä uudisrakennushankkeita ovat Hiukkavaaran monitoimitalo, monitoimikeittiö Lööki ja marraskuussa valmistunut Virpiniemen öljyntorjunta-aseman varastorakennus. Monitoimikeittiö Lööki suunniteltiin alun perin palvelemaan ainoastaan Oulun kaupungin palvelutarvetta, kunnes Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri esitti oman tarpeensa ja tahtonsa liittyä kaupungin tuotantokeittiön investointiin mukaan. Kaupungin hallitus hyväksyi 25.4.2016 § 135 sairaanhoitopiirin mukaantulon hankkeeseen sekä PPSHP:n esittämän sitoumuksen hankkeen kustannuksiin.

Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen omarahoitusosuudella (13 miljoonaa euroa) rahoitettavia korjausrakentamisinvestointeja toteutettiin vuoden aikana yhteensä 6 kappaletta. Korjaushankkeet liittyivät mm. talotekniikan modernisointiin ja rakenteellisiin

korjauksiin. Laajoja ja kustannuksiltaan merkittäviä peruskorjauksia toteutettiin Sampolan päiväkodissa, Kuivasjärven, Pöllönkankaan ja Pitkäkankaan kouluilla sekä Pohjankartanossa. Myllyojan päiväkodin korvausinvestointihankkeen rakennustyöt käynnistyivät elokuussa 2015 ja kohde valmistui loka-kuussa 2016.

Rahoituslaskelman investointimenot 44,0 milj. euroa sisältävät 41,8 milj.euron rakennusinvestointien lisäksi Välikylän päiväkodin n. 2,4 milj. euron hankintamenon, joka perustuu kiinteistöosakeyhtiö Leikkilän purkamiseen. Välikylän päiväkodin hankintamenoa ei ole huomioitu investointien valtuustoon sitovien tavoitteiden raportoinnissa.

Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen omistuksessa olevan 700900 htm²:n rakennuskannan lisäksi palveluhallintokuntien käyttöön oli vuokrattu ulkopuolisilta kiinteistönomistajilta tiloja yhteensä 90 900 htm².

Hallintokunnat ovat keskittäneet toimintojaan ja keventäneet palveluverkkoja, mikä näkyy luopumisena omista ja ulkoa vuokratuista tiloista. Esimerkiksi Koivulan päiväkotia, Hietalanmäen – ja Parkunmäen koulut tyhjenivät vuoden 2016 aikana. Kiinteistö-

kehitykseen siirtyvien tilojen määrä on jatkuvasti lisääntynyt ja samalla lisännyt kaupungin omien tilojen ulosvuokrausta.

Palvelutilojen ylläpitoon käytettiin siivousta lukuun ottamatta 37,5 miljoonaa euroa. Kiinteistöjen ylläpidon kustannukset nousivat ylläpitoindeksiä vastaavasti 1,3 %. Oulun kaupungin ja Työ- ja elinkeinoministeriön välisen energiatehokkuussopimuksen edellyttämiä säästötoimenpiteitä jatkettiin. Energia-katselmuksissa havaittuja korjaustoimenpiteitä toteutettiin 880 573 eurolla.

Sopimuksen mukaisesti energiatehokkuus ja uusiutuvien energialähteiden käyttö on huomioitu kiinteistöjen peruskorjauksissa. Pääkirjaston katolle rakennettiin aurinkovoimala. Riekonmarjan päiväkodin ja Kierikkikeskuksen lämmitysjärjestelmät muutettiin öljystä maalämmölle sekä Takkurannan koulun

ja Laivakankaan päiväkodin öljylämmitykset muutettiin kaukolämmölle. Linnanmaan harjoitusjäähallin ja Teuvo Pakkalan koulun valaistusta muutettiin led-valaistukseksi. Näillä toimenpiteillä on saatu vuosikuluksessa yhteensä 7 GWh energiansäästöä.

Kaupunkistrategiaan tukevien tavoitteiden toteutuminen

Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys (Ympäristöohjelma)

Strategiset linjaukset/Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteutuma 31.12.2016
Energia ja materiaalitehokkuus	Energian kulutus vähenee	GWh	168 GWh	161 GWh

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen (Henkilöstöohjelma)

Strategiset linjaukset/Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteutuma 31.12.2016
Tavoitteisiin päästään hyvällä johtamisella	Johtamisen taso pysyy vähintään entisellä tasolla	Kunta 10-kysely: indikaattori johtamisesta	77/100	80/100
Henkilöstön työhyvinvointi nousee	Henkilöstön työn hyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota esim. uusissa monitoimitiloissa	Kunta 10-kysely: työssä jaksaminen	77/100	73/100

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Ta 2016	Ta-muutokset	Ta 2016 + muutokset	Toteutuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteutuma -% 2016
Liikelyjäämä, 1000 €	8 852		8 852	19 380	10 528	218,9
Tuloutus omistajalle, 1000€	9 886		9 886	9 886	0	100
Liikelaitokselle annetut lainat, 1000€	26 000		26 000	12 000	-14 000	46
Liikelaitosten investointien sitovuudet, 1000€	52 689	950	53 639	41 774	-11 865	77,9

- Liikelyjäämä johtuu pääasiallisesti säästyneistä energiakustannuksista, tehostuneesta toiminnasta, pienemmistä poistoista ja vuokratuloista.
- tuloutus omistajalle toteutuu tavoitteen mukaisesti
- lainoja nostettiin 14,0 milj. euroa talousarviota vähemmän
- investoinnit alittuivat talousarviosta n. 11,9 milj. euroa. Syynä tähän oli päätöksenteon viivästyminen.

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Toiminnan laajuus			
• Liikevaihto	110 429	110 983	111 866
• Investoinnit	29 440	53 639	41 774
Kannattavuus			
• liikelyjäämä	12 791	8 852	19 380
• sij.pääoman tuotto	2,4 %	2,1 %	3,6 %
• korvaus peruspääomasta ja pääomavelasta	6,0 %	6,0 %	6,0 %

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Omavaraisuusaste, %	58,6	55,6	58,1
Investoinnit liikevaihdosta, %	26,6	47,5	37,3
Velkaantumisaste, %	77,3	85,6	77,8
Investointien tulorahoitusosuus, %	126,2	60,7	97,3
Rakennusten tekninen arvo, M€	1026	1036	1074
Tilojen vuokrausaste, %	98,00	97,0	98,0
Omien tilojen keskimääräinen vuokra €/hum2 *	10,26	9,20	10,71

Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen liikevaihto vuonna 2016 oli 111,9 milj. euroa, ylittäen talousarvion 0,8milj. eurolla. Ylitys johtui muun muassa Kalevalle myydyistä autopaikoista. Liikevaihdon kasvu oli edelliseen vuoteen verrattuna 1,4 milj. euroa. Liikevaihdon kasvu johtui mm. uusien ja uudistettujen tilojen käyttöönotosta.

Toiminnan kustannukset vuonna 2016 ilman poistoa, korkokuluja ja satunnaiseriä olivat 60,3 milj. euroa ja ne alittivat talousarvion 7,7 milj. eurolla. Merkittävin säästö tuli energiakustannuksista, tehostuneesta toiminnasta, säästyneistä vuokratuloista

ja siitä, että Tilakeskuksen ei tarvinnut siirtää varoja kaupungin vahinkorahastoon.

Merkittävimpiä toteutuneita toiminnan kustannuseriä olivat: Palvelujen ostot (ilman valmistus omaan käyttöön palvelujen ostoa Oulun kaupungin sisällä) yht. 24,8 milj. euroa (ta 25,3 milj. euroa; tot. ed. v. 26,5 milj. euroa). Aineet ja tarvikkeet yht. 12,7 milj. euroa (ta 17,6 milj. euroa; tot. ed.v. 13,0 milj. euroa). Henkilöstökulut yht. 2,2 milj. euroa (ta 2,8 milj. euroa; tot. ed.v. 2,1 milj. euroa). Liiketoiminnan muut kulut yht. 20,6 milj. euroa (ta 22,2 milj. euroa; tot. ed. v. 21,4 milj. euroa).

Suunnitelman mukaisten poistojen toteutuma v.2016 oli yht. 32,2 milj. euroa, joka oli noin 2,0 milj. euroa pienempi, talousarvioon 34,2 milj. euroon verrattuna. Poistojen pienempi toteutuminen johtui mm. rakennusten siirtymisestä pois Tilakeskuksesta ja siitä että investoinnit eivät toteutuneet arvioidun mukaan.

Liikelylijäämää kertyi kaikkiaan 19,4 milj. euroa, joka oli budjetoitua 8,8 milj. euroa, 10,5 milj. euroa suurempi. Liikelylijäämän ylittyminen talousarvioon nähdessä johtui pääasiallisesti liikevaihdon kasvusta, aineiden ja tarvikkeiden toteutumisesta pienempänä, säästyneistä vuokratilakustannuksista sekä suunnitelman mukaisien poistojen pienemmästä toteutumisesta. Liikelylijäämä ed. vuoteen verrattuna kasvoi 6,6 milj. eurolla (liikelylijäämä v. 2015 12,8 milj. euroa).

Toteutuneet korkokulut olivat yhteensä 0,7 milj. euroa, alittaen talousarvion 1,1 milj. euroa, 0,4 milj. eurolla ja olivat lähes yhtä suuret vuoteen 2015 verrattuna. Korkokulujen alitus johtui investointirahoitustarpeen pienenemisestä.

Pysyviä vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja v. 2016 oli yhteensä 2,5 milj. euroa. Luovutustuloja tuli Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluille siirtyneistä

kohteista, kuten Keskustan terveysasema, Oulunsalon paloasema ja Koivulan päiväkoti sekä Ympäristötalosta Kalevalle myydyistä parkkipaikoista.

Oulun kaupungin investointimenot vuoden 2016 talousarviossa olivat 53,6 milj. euroa. Toteutuneet investointimenot olivat 41,8 milj. euroa, joka oli 11,9 milj. euroa talousarviota pienempi ja josta johtui mm. se, että suunniteltuja lainoja ei tarvinnut nostaa kuin 12,0 milj.euroa (bud. 26,0 milj.€)

Peruspääomaa ei korotettu. Investointilainoja lyhennettiin 4,6 milj. eurolla. Rahavarat 31.12.2016 olivat 23,5 milj. euroa. Määrä riittää Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen investointien rahoittamiseen arviolta noin kuudeksi kuukaudeksi.

Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikauden tulokseksi muodostui ylijäämää 11,9 milj. euroa, joka oli 10,3 milj. euroa talousarviota suuremp.

Tilikauden ylijäämästä esitetään kirjattavaksi investointivaraukseksi 8,0 milj. euroa ja loput 3,9 milj.euroa taseeseen oman pääomaan tilikauden yli-/alijäämätilille.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Työllistetyt	Yhteensä	HTV	Henkilöstökulut €
31.12.2015	36	10	0	46	37,5	2 564 806
31.12.2016	35	8	0	43	37,4	2 616 885
Muutos	-1	-2	0	-3	-0,1	52 079

Vakinaisen henkilöstön vahvuus vuoden lopussa oli 35 henkilöä. Yksi vakituinen työntekijä jäi vanhuuseläkkeelle. Kiinteistömanagerien (2) avoimet virat täytettiin. Liikelaitos Oulun Tilakeskus rekrytoi taloteknisen asiantuntijan.

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 49,2 vuotta (v.2015 48,1v). Henkilöstölle järjestettiin sekä sisäistä

että ulkoista koulutusta. Tilakeskuksen koulutuskustannukset olivat 42 176,17 euroa. Yksi henkilö suoritti RAP-pätevyystutkinnon, kaksi henkilöä suoritti teknisen isännöitsijän tutkinnon ja yksi henkilö suoritti talotekniikan valvojatutkinnon.

OULUN KAUPUNKI
LIIKELAITOS OULUN TILAKESKUS

LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
LIIKEVAIHTO	111 271 805,82	110 983 000,00	100,3	110 089 724,28
Valmistus omaan käyttöön	6 666 100,43	0,00		456 981,55
Liiketoiminnan muut tuotot	594 519,49	40 000,00	1 486,3	322 335,07
Tuet ja avustukset kunnalta	34 080,26	0,00		17 066,84
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavara				
Ostot tilikauden aikana	-12 729 832,59	-17 612 700,00	72,3	-13 037 394,85
Palvelujen ostot	-31 030 196,71	-25 352 400,00	122,4	-26 522 939,98
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-43 760 029,30	-41 173 600,00	106,3	-39 560 334,83
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 961 576,80	-2 116 932,00	92,7	-1 925 576,31
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-520 869,80	-566 639,00	91,9	-525 508,49
Muut henkilösivukulut	-134 438,59	-123 984,00	108,4	-113 721,10
Henkilöstökulut yhteensä	-2 616 885,19	-2 807 555,00	93,2	-2 564 805,90
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-32 177 868,01	-34 160 088,00	94,2	-34 583 579,73
Liiketoiminnan muut kulut	-20 632 092,80	-22 237 900,00	92,8	-21 386 689,73
LIIKELYJÄÄMÄ (-)ALIJÄÄMÄ	19 379 630,70	8 852 357,00	218,9	12 790 697,55
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	2 233,11	0,00		35 103,68
Muut rahoitustuotot	3 212,24	0,00		6 622,26
Kunnalle maksetut korkokulut	-711 759,11	-1 149 000,00	61,9	-723 586,66
Korvaus peruspääomasta	-9 885 999,96	-9 886 000,00	100,0	-9 886 000,04
Muut rahoituskulut	-448,58	0,00		-6 089,71
Rahoitus tuotot ja kulut yhteensä	-10 592 762,30	-10 998 000,00	96,3	-10 573 950,47
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUN.ERIÄ	8 786 868,40	-2 182 643,00	-402,6	2 216 747,08
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	8 786 868,40	-2 182 643,00	-402,6	2 216 747,08
Poistoeron lis.(-)/väh.(+)	3 070 362,35	3 689 000,00	83,2	3 427 162,15
Vapaaehtoisten varausten lis.(-)/väh.(+)	-8 000 000,00	0,00		0,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	3 857 230,75	1 506 357,00	256,1	5 643 909,23
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		3,6		
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %		3,6		
Voitto, %		7,9		

OULUN KAUPUNKI
LIIKELAITOS OULUN TILAKESKUS

LIIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	40 941,90	
Rakennukset	473 150 360,36	470 031 279,40
Kiinteät rakenteet ja laitteet	41 254 045,15	37 682 672,59
Koneet ja kalusto	343 456,44	509 109,63
Muut aineelliset hyödykkeet	84 640,05	84 640,05
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	17 389 653,79	14 300 254,31
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	532 263 097,69	522 607 955,98
Sijoitukset		
Muut saamiset	3 859 803,70	3 720 817,96
Sijoitukset yhteensä	3 859 803,70	3 720 817,96
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	536 122 901,39	526 328 773,94
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	62 316,46	129 501,99
Saamiset kunnalta	23 479 677,08	13 278 441,62
Muut saamiset	1 821 764,20	2 433 343,34
Siirtosaamiset	8 004,00	
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	25 371 761,74	15 841 286,95
Saamiset yhteensä	25 371 761,74	15 841 286,95
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	25 371 761,74	15 841 286,95
VASTAAVAA YHTEENSÄ	561 494 663,13	542 170 060,89

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	244 877 152,80	244 877 152,80
Ed.tilikausien yli/alijäämä	45 590 211,37	39 946 302,14
Tilikauden yli/alijäämä	3 857 230,75	5 643 909,23
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	294 324 594,92	290 467 364,17

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	23 995 758,94	27 066 121,29
Vapaaehtoiset varaukset	8 000 000,00	0,00
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	31 995 758,94	27 066 121,29

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Lainat kunnalta	226 254 897,79	214 254 897,79
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	226 254 897,79	214 254 897,79

Lyhytaikainen

Lainat kunnalta	0,00	4 644 952,00
Saadut ennakot	2 288,67	4 538,20
Ostovelat	8 338 042,06	5 134 426,90
Korottomat velat kunnalta	120 431,53	144 992,39
Muut velat	44 227,66	47 183,65
Siirtovelat	414 421,56	405 584,50
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	8 919 411,48	10 381 677,64
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	235 174 309,27	224 636 575,43

VASTATTAVAA

	561 494 663,13	542 170 060,89
--	----------------	----------------

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	58,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	210,2
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	49 447
Lainakanta 31.12., 1000€	226 375
Lainasaamiset 31.12., 1000€	0

**OULUN KAUPUNKI
LIIKELAITOS OULUN TILAKESKUS****1.1.-31.12.2016** **Talousarvio****LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA****TOIMINNAN RAHAVIRTA**

Liikelyjäämä (-alijäämä)	19 379 630,70	43 012 445,00
Poistot ja arvonalentumiset	32 177 868,01	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 592 762,30	-11 035 000,00
Tulorahoituksen korjaukset	-327 093,19	0,00

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

Investointimenot	-44 035 936,76	-53 639 000,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 530 020,23	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINNIN RAHAVIRTA	-868 273,31	-21 661 555,00

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA**Antolainauksen muutokset**

Antolainasaamisten lisäys kunnalle	-111 839,40	0,00
Antolainasaamisten lisäys muilta	-41 142,00	0,00
Antolainasaamisten vähennys muilta	13 995,66	0,00

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	12 000 000,00	26 000 000,00
Pitkäaikaisen lainojen vähennys kunnalle	-4 644 952,00	0,00

Muut maksuvalmiuden muutokset

Saamisten muutos kunnalta	-10 201 235,46	0,00
Saamisten muutos muilta	670 760,67	0,00
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-24 560,86	0,00
Korott. velkojen muutos muilta	3 207 246,70	0,00
Rahoituksen rahavirta	868 273,31	26 000 000,00

RAHAVAROJEN MUUTOS 0,00

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	93,0
Pääomamenojen tulorahoitus, %	83,9
Lainanhoitokate	7,8
Kassan riittävyys, pv	0,0
Quick ratio	2,8
Current ratio	2,8
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	-22 498 226,70

INFORMATIIVINEN TIETO**31.12.2015**

Yhdystili 31.12.	23 479 677,08
Yhdystili 01.01.	13 278 441,62
Yhdystilin muutos	10 201 235,46

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
LIIKELAITOS OULUN TILAKESKUS

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

	2016	2015
TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA		
Liikevaihto	111 271 805,82	110 089 724,28
Valmistus omaan käyttöön	6 666 100,43	456 981,55
Liiketoiminnan muut tuotot	594 519,49	322 335,07
Tuet ja avustukset kaupungilta	34 080,26	17 066,84
	<u>118 566 506,00</u>	<u>110 886 107,74</u>
PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY		
Muiden palveluiden ostot	31 030 196,71	26 522 939,98
	<u>31 030 196,71</u>	<u>26 522 939,98</u>
SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA Ks. Oulun kaupungin liitetiedot		
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT		
Muut toimintatuotot		
Rakennusten myyntivoitot	327 093,19	0,00
Muut myyntivoitot	0,00	8 075,81
Myyntivoitot yhteensä	<u>327 093,19</u>	<u>8 075,81</u>
ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA		
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	3 070 362,35	3 427 162,15
Poistoeron muutokset yhteensä	<u>3 070 362,35</u>	<u>3 427 162,15</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT		
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Maa- ja vesialueet		
Lisäykset tilikauden aikana	40 941,90	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>40 941,90</u>	<u>0,00</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	40 941,90	0,00
Rakennukset		
Poistamaton hankintameno 1.1.	470 031 279,40	487 297 219,61
Lisäykset tilikauden aikana	2 415 063,38	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-77 903,00
Vähennykset tilikauden aikana	-2 187 410,81	-1 603 997,40
Siirrot erien välillä	28 012 002,96	11 147 674,81
Tilikauden poisto	-25 120 574,57	-26 731 714,62
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>473 150 360,36</u>	<u>470 031 279,40</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	473 150 360,36	470 031 279,40
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	37 682 672,59	40 546 053,72
Vähennykset tilikauden aikana	-15 516,23	-81 020,42
Siirrot erien välillä	10 474 624,04	4 868 546,20
Tilikauden poisto	-6 887 735,25	-7 650 906,91
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>41 254 045,15</u>	<u>37 682 672,59</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	41 254 045,15	37 682 672,59
Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	509 109,63	589 189,98
Siirrot erien välillä	3 905,00	99 436,36

268 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Tilikauden poisto	-169 558,19	-179 516,71
Poistamaton hankintameno 31.12.	343 456,44	509 109,63
Kirjanpitoarvo 31.12.	343 456,44	509 109,63
Muut aineelliset hyödykkeet (poistokelvotonta)		
Poistamaton hankintameno 1.1.	84 640,05	84 640,05
Poistamaton hankintameno 31.12.	84 640,05	84 640,05
Kirjanpitoarvo 31.12.	84 640,05	84 640,05
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Poistamaton hankintameno 1.1.	14 300 254,31	1 191 445,88
Lisäykset tilikauden aikana	41 579 931,48	29 245 907,29
Siirrot erien välillä	-38 490 532,00	-16 115 657,37
Tilikauden poisto	0,00	-21 441,49
Poistamaton hankintameno 31.12.	17 389 653,79	14 300 254,31
Kirjanpitoarvo 31.12.	17 389 653,79	14 300 254,31
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	522 607 955,98	529 708 549,24
Lisäykset tilikauden aikana	44 035 936,76	29 245 907,29
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-77 903,00
Vähennykset tilikauden aikana	-2 202 927,04	-1 685 017,82
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Tilikauden poisto	-32 177 868,01	-34 583 579,73
Poistamaton hankintameno 31.12.	532 263 097,69	522 607 955,98
Kirjanpitoarvo 31.12.	532 263 097,69	522 607 955,98
Maa- ja vesialueet erittely		
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	40 941,90	0,00
Maa- ja vesialueet yhteensä	40 941,90	0,00
Sijoitukset		
Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
Saamiset kunnalta		
Hankintameno 1.1.	990 403,06	216 077,47
Lisäykset	111 839,40	74 979,00
Siirrot erien välillä	0,00	699 346,59
Hankintameno 31.12.	1 102 242,46	990 403,06
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 102 242,46	990 403,06
Saamiset konserniyhtiöt		
Hankintameno 1.1.	2 730 414,90	3 307 321,00
Lisäykset	41 142,00	129 741,20
Vähennykset	-13 995,66	-7 300,71
Siirrot erien välillä	0,00	-699 346,59
Hankintameno 31.12.	2 757 561,24	2 730 414,90
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 757 561,24	2 730 414,90
Jvk-,muut laina- ja muut saamiset yhteensä		
Hankintameno 1.1.	3 720 817,96	3 523 398,47
Lisäykset	152 981,40	204 720,20
Vähennykset	-13 995,66	-7 300,71
Hankintameno 31.12.	3 859 803,70	3 720 817,96
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 859 803,70	3 720 817,96
SIIRTOSAAMISET	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	8 004,00	0,00
Tulojäämät yhteensä	8 004,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	8 004,00	0,00
OMAN PÄÄOMAN ERITTELY		
Peruspääoma 1.1.	244 877 152,80	244 877 152,80
Peruspääoma 31.12.	244 877 152,80	244 877 152,80
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	45 590 211,37	36 168 921,34
Siirrot erien välillä	0,00	3 777 380,80
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	45 590 211,37	39 946 302,14

Tilikauden ylijäämä/alijäämä		3 857 230,75	5 643 909,23
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		294 324 594,92	290 467 364,17
PITKÄAIKAISET VELAT JA VELKOJEN OSAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA			
		2016	2015
Lainat julkisyhteisöiltä		32 203 042,00	30 859 897,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä		32 203 042,00	30 859 897,00

VIERAS PÄÄOMA

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	2 007 829,57	0,00	1 475 198,60
Yhteensä	0,00	2 007 829,57	0,00	1 475 198,60
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	5 887,30	0,00	6 186,82
Yhteensä	0,00	5 887,30	0,00	6 186,82
Vieras pääoma yhteensä	0,00	2 013 716,87	0,00	1 481 385,42

MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

	2016	2015
Muut velat		
Muut velat	44 227,66	47 183,65
Muut velat yhteensä	44 227,66	47 183,65

SIIRTOVELAT

Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset	9 889,72	10 443,99
Lomapalkkavelka	383 275,00	379 869,00
Muut menojäämät	21 256,84	15 271,51
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	414 421,56	405 584,50

	2016	2015
Vuokravastuut		
Leasingvastuut yhteensä	10 319 931,80	12 238 345,69
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	2 079 252,00	2 315 693,63
Yhteensä	10 319 931,80	12 238 345,69

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Sopimusvastuut		
Maankäyttösopimuksista aiheutuvat veloitteet	61 327 746,48	64 663 475,14
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	2 920 368,88	2 939 248,87
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut**)	57 506 351,56	26 701 217,77
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	13 074 265,00	18 614 800,00
Elinkaarivastuut	87 629 282,68	91 506 332,36
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	3 396 760,24	3 427 993,20
Sopimusvastuut yhteensä	219 537 645,72	201 485 825,27
Arvonlisäveron palautusvastuu**)	30 469 294,00	22 023 384,00

*) Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeisiin saatujen valtionosuuksien palautusvastuut, STVOL 4:30 §, L opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 7:30 § (vastuu voimassa 15 vuotta). Vastuut päättyvät vuosina 2015 - 2020.

***) Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (ALV 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä otetaan huomioon kiinteistöt, joiden osalta vastuun toteutuminen on todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan tai toimenpideohjelmaan perustuen.

HENKILÖSTÖTIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

Yhdyskuntapalvelut	43	44
Yhteensä	43	44

HENKILÖSTÖKULUT

Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	2 616 885,19	2 564 805,90
Henkilöstökulut yhteensä	2 616 885,19	2 564 805,90

270 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

Kansallinen kokoomus rp.	241,50	264,50
Keskustapuolue	885,60	1 097,55
Oulun perussuomalaiset	115,00	138,00
Oulun vihreät kunnallisjärj. ry	316,25	354,20
Sosiaalidemokraattinen puolue	218,50	218,50
Vasemmistoliitto	546,25	782,51
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	<u>2 323,10</u>	<u>2 855,26</u>

13.6. Oulun Konttori liikelaitos

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Vuosi 2016 oli Oulun Konttori liikelaitoksen 10. toimintavuosi ja samalla liikelaitoksen viimeinen toimintavuosi. Vuodelle 2016 laskettiin hintoja 0,7 M€ joka asetti liikelaitoksen prosessien ja työtapojen kehittämiseksi merkittävän haasteen. Oulun Konttori liikelaitos pystyi tasapainottamaan taloutensa ja teki positiivisen tuloksen myös vuonna 2016. Kaikki vuodelle 2016 asetetut sitovat taloudelliset sekä kaupunkistrategiaa tukevat tavoitteet saavutettiin.

Oulun Konttorin prosessien ja työtapojen kehittämistä on jatkettu edelleen osaamisryhmissä, jotka on muodostettu liikelaitoksen oman henkilökunnan asiantuntijoista. Liikelaitoksessa toteutettiin 7 LEAN -toimintamallin mukaista projektia, joiden tavoitteena oli toiminnan sujuvoittaminen. Esimerkiksi Oulu10-palveluissa Torikadulla otettiin käyttöön LEAN -toimintafilosofian mukainen imuohjaus, jossa asiakasvirran luoma imu ohjaa tiimin päivittäistä toimintaa ja henkilöstöresurssien painopistettä eri toimintojen/palvelukanavien välillä. Myös henkilökunnan osaamiseen on panostettu edelleen ja vuoden aikana järjestettiin mm. järjestelmäkoulutuksia, asiakaspalveluun liittyviä koulutuksia, virastomestaripäivät sekä sihteeri- ja assistenttipäivät. Yhteensä koulutuspäiviä kertyi 705. Henkilöstön työtyytyväisyyttä mitattiin Kunta10 -kyselyn avulla ja tulokset Oulun Konttorin osalta olivat rohkaisevia. Tulokset ovat parantuneet merkittävästi kaikilla mitatuilla osa-alueilla ja mm. Oulun Konttoria työnantajana suosittelvien määrä oli jo 83 %.

Oulu10-palvelujen palveluvalikoimaa laajennettiin edelleen. Kaikissa palvelupisteissä aloitettiin Traf

in vesikulkuneuvojen rekisteröinti toukokuussa. Kiimingin asiointipisteen palveluvalikoimaan lisättiin Oikeusavun palvelut. Asiakkailla on mahdollista saada palvelua oikeusapuun liittyen asiointipisteessä paikalla ajankäytöllä. Suosittua popup -palvelua jatkettiin eri oppilaitoksissa ja Oulun Sinfoniassa. Lisäksi tehtiin kokeiluja Pohjankartanossa sekä Haukiputaan kirjastolla. Oulu10-palveluissa otettiin käyttöön chat-palvelu uuden teleoperaattorin kanssa sekä aloitettiin chat-palvelun kehittämistyö laajemmin kaupungin eri palvelualueiden kanssa. Oulu10 Torikadun asiointipisteessä otettiin käyttöön reaaliaikainen jonotusaikatieto ouka.fi sivuston ja mobiilin kautta.

Oulun kaupunginvaltuusto päätti toukokuussa Oulun Konttori liikelaitoksen lakkauttamisesta vuoden 2016 lopussa ja liiketoiminnan siirtymisestä pääosin Monetra Oy:öön ja Tekniseen liikelaitokseen sekä kaupungin muihin hallintokuntiin. Kesäkuussa käynnistettiin Oulun Konttori liikelaitoksen ja Monetra Oy:n yhteinen yhdistymisprojekti. Yhdistymisprojektissa on suunniteltu ja toteutettu mm. henkilöstön ja omaisuuden siirto, yhtiön toimintamallien (mm. asiakkuudenhoito) uudistaminen sekä organisaatiouudistus. Projektissa on panostettu erityisesti henkilöstöviestintään muutostilanteessa. Kaupungin intranettiin on mm. luotu erityinen sivusto, jossa on ajantasainen tieto Oulun Konttorin muutokseen liittyvistä asioista sekä avoin kysymys-vastaus palsta. Kaikki Oulun Konttorin lakkauttamiseen liittyvät toimenpiteet on toteutettu suunnitellusti aikataulussa ja liikelaitos voidaan lakkauttaa tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Oulun Konttorin kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet:

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteuma 31.12.2016
Työprosessien ja -tapojen kokonaisvaltainen kehittäminen siten, että hallinnon osuus kokonaiskustannuksista pienenee	Hallinnon kokonaiskustannukset (sisältäen Oulun Konttorin ja Monetran kustannukset)	Hallinnon kustannukset laskee -2% nykyisestä	Toteuma -2,2 %

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite 1 000 €	TA 2016	TA-muutokset	TA 2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma- % 2016
Liikelylijäämä	33	-	33	143	110	433,1 %
Tuloutus omistajalle	33	-	33	33	0	100 %

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta

Tunnusluvut	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TP 2016	TS 2017	TS 2018
Toiminnan laajuus • Liikevaihto • Investoinnit	19 338 0	18 300 0	17 363 0	17 625 0	16 959 0	16 503 0
Kannattavuus • Liikelylijäämä • Sij.pääoman tuotto, % • Korvaus peruspääomasta ja pääomavelasta %	564 69,7 % 6 %	796 54,1 % 6 %	33 6 %	143 7,4 % 6 %	33 6 %	33 6 %

Tuloslaskelma

Oulun Konttori liikelaitoksen tulos oli 0,11 milj. euroa ylijäämäinen (muutettu ta 0 milj. euroa; ed. v. 0,78 milj. euroa).

Tilikauden **liikevaihto** oli 17,6 milj. euroa (ta 17,4 milj. euroa) ja toteutui yli talousarvion (101,5 %). Painatuspalveluiden ja virastomestaripalveluiden liikevaihto toteutui suunniteltua suurempana.

Liiketoiminnan kulut olivat yhteensä 17,9 milj. euroa (ta 17,9 milj. euroa) eli toteutuvat talousarvion mukaisesti. Henkilöstökulut toteutuivat n. 0,4 milj. euroa talousarviota suurempana ja olivat 14,3 milj. euroa. Talousarviossa huomioitu eläköitymistavoite ei toteutunut täysin tavoitteen mukaisesti.

Ulkoisten palveluiden ja tarvikkeiden ostot sekä liiketoiminnan muut kulut on karsittu vuoden aikana minimiin ja ne toteutuivat yhteensä n. 0,4 milj. euroa talousarviota pienempänä.

Poistot on tehty poistosuunnitelman mukaisesti ja lisäpoisto (1383,62 €) liikelaitoksen lakkauttamiseen liittyen.

Rahoitustuotot ja –kulut olivat yhteensä -0,033 milj. euroa (ta -0,033 milj. euroa). Korvaus peruspääomasta eli tuloutus kaupungille oli tavoitteen mukainen 33 000 euroa.

Rahoituslaskelma ja tase

Oulun Konttorin toiminnan ja investointien rahavirta oli 0,1 milj. euroa.

Liikelaitoksella on taseessa aikaisempina vuosina kertynyttä ylijäämää 1,33 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä on 0,11 milj. euroa. Omavaraisuusaste on hyvällä tasolla (40,5 %).

Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Oulun Konttori liikelaitoksen tilikauden ylijäämäksi muodostui 109 894,84 euroa. Oulun Konttori liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä siirretään liikelaitoksen omaan pääomaan. Tilikauden tuloksen siirron jälkeen Oulun Konttori liikelaitoksen oma pääoma on yhteensä 1 993 155,16 euroa. Tästä peruspääoman osuus on 550 000 euroa ja edellisten tilikausien ylijäämien osuus 1 333 260,32 euroa.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstökulut, €
31.12.2015	328	59	387	289	13 959 279
31.12.2016	318	55	373	290	14 047 186
Muutos	-10	-4	-14	1	87 907

Luvut eivät sisällä työllistettyjä

Vakinaisen henkilöstön määrä toimintakaudella pieneni edelliseen vuoteen verrattuna n. 3 %. Vuonna 2016 eläkkeelle on siirtynyt 10 henkilöä, joista 5,5 tilalle ei ole otettu korvaavia työntekijöitä. Kolmeen tehtävään on otettu työntekijä hyvinvointipalveluiden etuuskäsittelystä, jonka toiminta tulee siirtymään Kelalle vuoden 2017 alusta lähtien.

Investoinnit

Oulun Konttori liikelaitoksessa ei ole ollut investointeja vuonna 2016.

OULUN KAUPUNKI
OULUN KONTTORI LIIKELAITOS

LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
LIIKEVAIHTO	17 625 081,33	17 363 000,00	101,5	18 299 819,01
Liiketoiminnan muut tuotot	233 697,98	285 000,00	82,0	108 845,32
Tuet ja avustukset kunnalta	218 072,22	284 000,00	76,8	291 870,45
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-117 300,62	-204 000,00	57,5	-236 407,25
Palvelujen ostot	-2 075 818,05	-2 336 000,00	88,9	-1 907 555,76
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-2 193 118,67	-2 540 000,00	86,3	-2 143 963,01
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-11 223 097,01	-10 966 000,00	102,3	-11 273 972,48
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 252 434,11	-2 239 000,00	100,6	-2 305 366,32
Muut henkilösivukulut	-776 748,23	-654 000,00	118,8	-669 765,49
Henkilöstökulut yhteensä	-14 252 279,35	-13 859 000,00	102,8	-14 249 104,29
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 151,66	-3 000,00	138,4	-2 768,04
Liiketoiminnan muut kulut	-1 484 369,14	-1 497 000,00	99,2	-1 508 854,88
LIIKKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	142 932,71	33 000,00	433,1	795 844,56
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	1 078,29	0,00		12 498,40
Muut rahoitustuotot	251,37	0,00		250,30
Muille maksetut korkokulut	0,00	0,00		0,00
Korvaus peruspääomasta	-33 000,00	-33 000,00	100,0	-33 000,00
Muut rahoituskulut	-1 367,53	0,00		-15,72
Rahaoitustuotot ja kulut yhteensä	-33 037,87	-33 000,00	100,1	-20 267,02
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	109 894,84	0,00		775 577,54
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	109 894,84	0,00		775 577,54
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	109 894,84	0,00		775 577,54
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		7,4		
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %		7,4		
Voitto, %		0,6		

**OULUN KAUPUNKI
OULUN KONTTORI LIIKELAITOS**

LIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	0,00	4 151,66
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	0,00	4 151,66
Sijoitukset		
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	0,00	4 151,66
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	64 278,68	69 317,84
Saamiset kunnalta	4 658 558,41	4 704 454,62
Muut saamiset	73 490,96	62 949,08
Siirtosaamiset	128 921,01	15 307,31
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	4 925 249,06	4 852 028,85
Saamiset yhteensä	4 925 249,06	4 852 028,85
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	35,00	35,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	4 925 284,06	4 852 063,85
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 925 284,06	4 856 215,51

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	550 000,00	550 000,00
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	1 333 260,32	557 682,78
Tilikauden yli/alijäämä	109 894,84	775 577,54
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 993 155,16	1 883 260,32

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen****Lyhytaikainen**

Ostovelat	247 764,50	279 241,77
Muut velat	190 146,27	193 394,39
Siirtovelat	2 494 218,13	2 500 319,03
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	2 932 128,90	2 972 955,19
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 932 128,90	2 972 955,19
VASTATTAVAA	4 925 284,06	4 856 215,51

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	40,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	16,2
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	1443

**OULUN KAUPUNKI
OULUN KONTTORI LIIKELAITOS**

LIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyijäämä (-alijäämä)	142 932,71	33 000,00	433,1	795 844,56
Poistot ja arvonalentumiset	4 151,66	3 000,00		2 768,04
Rahoitustuotot ja -kulut	-33 037,87	-33 000,00	100,1	-20 267,02
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	114 046,50	3 000,00	3 801,6	778 345,58
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	45 896,21	-3 000,00		-620 611,77
Saamisten muutos muilta	-119 116,42	0,00		180 771,04
Korottomien velkojen muutos muilta	-40 826,29	0,00		-338 504,85
Rahoituksen rahavirta	-114 046,50	-3 000,00	3 801,6	-778 345,58
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00		0,00
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Quick ratio	1,7			
Current ratio	1,7			
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	624 085,25			
INFORMATIIVINEN TIETO				
	31.12.2016			31.12.2015
Yhdystili 31.12.	4 658 558,41			4 704 454,62
Yhdystili 01.01.	<u>4 704 454,62</u>			<u>4 083 842,85</u>
Yhdystilin muutos	-45 896,21			620 611,77

**TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
OULUN KONTTORI LIIKELAITOS**
TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT
Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIDOT

2016 2015

TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA

Tulkkipalvelut	0,00	162 826,22
Keskitytetyt palvelut	6 329 405,66	5 545 167,71
Kaupunkilaispalvelut	2 925 530,59	3 687 596,32
Hallinnon ja talouden tukipalvelut	8 370 145,08	8 904 228,76
Liikevaihto	17 625 081,33	18 299 819,01
Liiketoiminnan muut tuotot	233 697,98	108 845,32
Tuet ja avustukset kunnalta	218 072,22	291 870,45
	<u>18 076 851,53</u>	<u>18 700 534,78</u>

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

Muiden palveluiden ostot	2 075 818,05	1 907 555,76
Palveluiden ostot yhteensä	<u>2 075 818,05</u>	<u>1 907 555,76</u>

 SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA
Kts. Oulun kaupungin liitetiedot

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT
PYSYVÄT VASTAAVAT
Aineelliset hyödykkeet

2 016 2 015

Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	4 151,66	6 919,70
Tilikauden poisto	-4 151,66	-2 768,04
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	4 151,66
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	4 151,66
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	4 151,66	6 919,70
Tilikauden poisto	-4 151,66	-2 768,04
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	4 151,66
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	4 151,66
Erittely olennaisista lisäpoistoista		

SAAMISTEN ERITTELY

 2016 2015
Lyhytaikaiset Lyhytaikaiset

Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	2 630,26	9 617,13
Yhteensä	<u>2 630,26</u>	<u>9 617,13</u>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	9 013,00	8 157,00
Yhteensä	<u>9 013,00</u>	<u>8 157,00</u>

Saamiset yhteensä	11 643,26	17 774,13
SIIRTOSAAMISET	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	110 000,00	0,00
Muut tulojäämät	18 921,01	7 958,70
Tulojäämät yhteensä	128 921,01	7 958,70
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	128 921,01	7 958,70
OMAN PÄÄOMAN ERITTELY		
Peruspääoma 1.1.	550 000,00	550 000,00
Peruspääoma 31.12.	550 000,00	550 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	1 333 260,32	557 682,78
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	1 333 260,32	557 682,78
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	109 894,84	775 577,54
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 993 155,16	1 883 260,32
VIERAS PÄÄOMA	2016	2015
	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	24 502,74	16 905,74
Yhteensä	24 502,74	16 905,74
Vieras pääoma yhteensä	24 502,74	16 905,74
MUIDEN VELKOJEN ERITTELY	2016	2015
Muut velat		
Muut velat	190 146,27	193 394,39
Muut velat yhteensä	190 146,27	193 394,39
SIIRTOVELAT		
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset	56 370,51	57 902,81
Lomapalkkavelka	2 432 506,00	2 438 476,00
Muut menojäämät	5 341,62	3 940,22
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	2 494 218,13	2 500 319,03
VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT		
Leasingvastuut yhteensä	96 740,40	28 820,53
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	25 797,44	28 820,53
Yhteensä	96 740,40	28 820,53
HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT		
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.	2016	2015
Muut palvelut	377	401
HENKILÖSTÖKULUT		
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	14 252 279,35	14 249 104,29
Henkilöstökulut yhteensä	14 252 279,35	14 249 104,29
LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTOMUSHENKILÖMAKSUT		
Kansallinen kokoomus	650,47	747,96
Keskustapuolue	269,10	398,25
Oulun perussuomalaiset	80,50	103,50
Oulun vihreät kunnallisjärjestö	0,00	25,30
Sosiaalidemoraattinen puolue	184,00	207,00
Vasemmistoliitto	258,75	451,46
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 442,82	1 933,47

13.8. BusinessOulu liikelaitos

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Vuosi 2016 oli elinkeinojen kehittymisen suhteen hyvä vuosi. Työttömyys laski edellisvuoteen verrattuna, alueelle syntyi arviolta noin 1300 uutta työpaikkaa, useat yritykset kasvoivat ja elinkeinoelämä jatkoi monipuolistumista. Hyvänä indikaattorina elinkeinoelämän monipuolistumisesta on teollisuuteen ja cleantech-yrityksiin tehdyt oman pääomanehtoiset yli 25 miljoonan euron investoinnit. Kokonaisuutena pääomasijoituksina yritysten omaan pääomaan kertyi yli 50 miljoonan euron investoinnit, mikä takaa hyvän uudistumisen kaupunkiseudulla. Työttömyyden taso on edelleen liian korkea. Yhteisenä tavoitteena tulee olla työttömyysprosentin saaminen alle 10 %:iin. BusinessOulun palvelujen suurin käyttäjäkunta on ollut pienet ja keskisuuret yritykset.

Kasvuyrityspalvelut kattoivat vuonna 2016 koko yrityksen elinkaaren ennen yrityksen perustamista tehtävästä arvioinnista aina omistajanvaihdoksiin asti. Palvelutarjontaan sisältyivät yritysten liikeidean ja -toimintamallin arviointi, perustamispalvelut, julkisen ja yksityisen yritysrahoituksen hakeminen, investoritapaamiset sekä niihin valmistautuminen ja omistajanvaihdokset. Lisäksi toteutimme koulutus- ja valmennusohjelmia, räätälöityjä workshopeja ja konsultointia. Sähköisillä palveluilla tuettiin palveluntarjontaa ja tarjottiin yrityksille työkaluja, laskureita, asiakirjapohjia sekä oppaita myös liiketoiminnan oma-aloitteeseen kehittämiseen.

Kasvuyrityspalveluissa keskityttiin pk-yritysten kasvun ja viennin tukemiseen sekä uusien yritysten ja uuden liiketoiminnan syntymiseen. Vuositasolla asiakasmäärä nousi edellisen vuoden noin 1100 yrityksestä yli 1400 yritykseen. Palvelutapahtumien lukumäärä nousi aikaisemmasta 4900:sta yli 9000:een. Palveluiden suurin käyttäjäryhmä oli alueella toimintansa vakiinnuttaneet pk-yritykset kaupan ja palveluiden toimialalta. Hyödynsimme asiakaskunnan kasvattamisessa aktiivisesti kumppanuusverkosta saatavaa informaatiota. Kasvuyrityspalveluiden rooli alueen muiden elinkeinotoimijoiden aktiivisena kumppanina, yhteistyön kehittäjänä ja sisällön tuottajana säilyi vahvana myös vuonna 2016.

Keskityimme **kansainvälistymispalveluissa (vienni)** pk-yritysten kasvun ja viennin tukemiseen ja tätä kautta uusien työpaikkojen syntymiseen. Vuoden aikana noin 160 alueemme yritystä oli mukana kaikkiaan 40 tapahtumassa – messuilla, vienninedistämismatkoilla, yritystapaamisissa ja delegaatiovierailuilla. Palvelutapahtumia oli kaikkiaan noin 900 kappaletta 265 yrityksen kanssa. Kauppaa toiminta-alueellamme syntyi yli 300 miljoonalla eurolla. Merkittävä osa kaupasta tehtiin Ruotsissa, jossa käynnistyi useita isoja rakennusprojekteja.

Vuosi 2016 näytti piristymisen merkkejä **investointiritamalla**. Rakentaminen oli Oulussa ennätysvilkasta. Kokonaisuudessa rakentamisen volyyymi kasvoi luovutetuilla rakennusneliömetreillä mitattuna 37 % edellisvuodesta. Asuntojen rakennuslupien määrä kasvoi 66 % ja liike- ja toimistorakentamisesakin kasvua oli 32 %. Yhteistyö investointien valmistelussa, markkinoinnissa ja myynnissä on mennyt kaupungin sisällä ison askeleen eteenpäin. Vuotuisessa kaupungin tasolle asetetussa 300 miljoonan euron reaali-investointitavoitteessa päästiin arviolta noin 294 miljoonaan euroon, jota voidaan pitää erittäin hyvänä vallitsevaan taloustilanteeseen nähden. Luku perustuu manuaaliseen seurantaan päätetyistä investointihankkeista, poislukien asuntorakentaminen. Lukuun ei sisälly arviota muista investoinneista, kuten ylläpito- ja yksittäisten yritysten laiteinvestoinneista. Virallista tilastotietoa ei ole saatavissa. Invest in -työ eli uusien toimijoiden Ouluun houkuttelu oli tuloksekasta useilla toimialoilla. Kaupunkiin tuli noin 20 uutta ulkomaista tai kansainvälisillä markkinoilla toimivaa kotimaista yritystä.

Start up 2.0 – tulevaisuuden yrittäjät teemassa konkreettisena yrittäjyyden toimena toteutimme kolmannen kerran peräkkäin kesäyrittäjyyskampanjan yhdessä OuluES:n kanssa. Siinä noin 30 nuorta kokeili kesän aikana omaan liikeideaansa perustuvaa yritystoimintaa. Aloimme myös kohdentaa nuorten tietoisuutta lisäävää koulu-yritysyhteistyötä erityisesti tuleviin korkean teknologian alojen osaamistarpeisiin.

Kilpailutetun protomotoiminnan toteuttajana on ollut Oulun Yritystakomo Oy. Kokonaisuudessaan toiminta on ollut tuloksellista: viiden vuoden aikana toiminnassa on ollut mukana yli 900 henkilöä ja yrityksiä on syntynyt 109. Toimimme aktiivisena kumppanina korkeakoulujen yrittäjyystoimintojen kehittämisessä BusinessKitchen-yhteisön ja sen ympärille syntyneissä start up –aktiiviteeteissa.

Innovaatioympäristöt-toimenpidekokonaisuudella tarkoitetaan kaikkia niitä fyysisiä tai palveluihin liittyviä kohteita, joita voidaan tarjota yrityksille tai yritysryhmille uuden liiketoiminnan kehitys- tai pilotointialustoiksi. Oulun Innovaatioallianssin yhteistyösopimus allekirjoitettiin maaliskuussa uudelle kaudelle 2016–20. Sopimuksen painopisteiksi valittiin viisi kokonaisuutta eli ekosysteemiä. Ne ovat Vetovoimainen pohjoinen kaupunki, Teollisuus 2026, OuluHealth, ICT ja digitalisaatio sekä Ketterä kaupallistaminen. Allianssin tavoitteena on viedä Oulu näillä alueilla maailman huipulle. Roolinamme on aktivoida yrityksiä hyödyntämään ekosysteemien tarjontaa, kuten tutkimuslaitosten uutta osaamista. Erilaisiin innovaatiotapahtumiin sekä uutta liiketoimintaa aktivoiviin tapahtumiin ja palveluihin osallistui 313 yritystä ja 94 muuta yhteistyökumppania. Innovaatiopalvelutapahtumia oli yhteensä 1 588 eli noin viidesosa kaikista BusinessOulun vuoden 2016 palvelutapahtumista. Eniten asiakasyrityksiä oli life science- ja ICT-toimialoilta. BusinessOulu koordinoi kahta kansallista innovaatioympäristöihin liittyvää ohjelmaa (INKA ja 6Aika).

Life science –toimialalalla keskityimme erityisesti terveysteknologian, eHealthin sekä bio- ja lääketieteellisuuden sektoreille. Toimialalla kehitettiin ainutlaatuisia ihmisen kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia edistäviä innovaatioita ja kokonaisratkaisuja, joiden palvelukonseptit perustuivat mm. geeneihin, elintapoihin, mobiilipalveluihin sekä varhaisdiagnostiikkaan. Tulevaisuuden terveysteknologioiden kehityksessä hyödynnettiin alueemme verkkoteknologiaosaamista ja IoT-ratkaisuja. Life science -yritysten yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi ensimmäisellä vuosipuoliskolla 0,6 % ja henkilöstömäärä 1,8 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Liikevaihto vastaavalla aikavälillä oli 313 miljoonaa euroa ja henkilöstömäärä 4 768.

Oulun Innovaatioallianssiin kuuluu viisi ekosysteemiä, joista yksi on **OuluHealth**, jonka verkostojohdaminen on annettu BusinessOulun vastuulle. Vuosi 2016 oli OuluHealth Labsien toiminnan käynnistymi-

sen vuosi. Julkisen sektorin ja yritysten yhteiskehittäminen helpottui huomattavasti. 18 yritystä aloitti OuluHealth Labsin kautta pilotoinnin tai yhteiskehittämisen Oulun kaupungin, Oulun yliopistollisen sairaalan tai Oulun ammattikorkeakoulun kanssa. Yhdeksän pilottia saatiin päätökseen ja jatkoselvittelyyn jäi 32 yrityspilottia. Yrityspilotit ovat liittyneet mm. kotihoidon etäpalveluihin, hoitajakutsuun, lääkjakeluun, mobiilipalveluihin sekä sairaalalalustukseen. Vuosi 2016 oli myös kansainvälisen näkyvyyden vuosi. CNN- uutiskanavan toimittaja vieraili Oulussa ja teki OuluHealth-ekosysteemistä videon kansainväliseen jakeluun, yli 200 miljoonaa talouteen: <http://edition.cnn.com/videos/world/2016/02/12/digital-state-finland-new-technologies-pkg.cnn>. Viestintään panostettiin mm. kehittämällä nettisivuja, hyödyntämällä sosiaalista mediaa sekä osallistamalla yhteisellä osastolla kansainvälisille messuille, kuten eHealth Week -tapahtumaan Amsterdamissa. Yksi vuoden kohokohdista oli syykuussa, kun oululaista terveysteknologia-osaamista esiteltiin OYS TestLabin tiloissa mm. Norjan kuningasparille. Yhteistyö Norjan suuntaan terveysteknologian kentässä sai tästä hyvää vauhtia.

ICT-toimialalla alueelle investoivat ja oululaiset yritykset kasvoivat vahvasti. Toimialan työmarkkinat normalisoituivat: vuoden lopulla toimiala työllisti 13 000 henkeä, mikä on suurempi luku kuin Nokian parhaina vuosina kaupungissa. Yritysten kanssa aloitettiin innovatiivisten keinojen suunnittelu osajien houkuttelemiseksi Ouluun. Yhdessä opetus- ja tutkimuksen kanssa aloitettiin ICT-vetovoimatyö ja alan mahdollisuuksien esittely oppilaille, opinto-ohjaajille, rehtoreille sekä vanhemmille. Vientitehtävien merkittävimpiin kuuluivat messumatkat Mobile World Congressiin Barcelonaan ja Hannover Messe -tapahtumaan, joiden Suomi-osastojen yrityksistä lähes puolet oli oululaisia.

Cleantech- ja teollisuussektorilla kehitys näyttää positiiviselta. Vuonna 2016 cleantech-sektorin yritykset saivat pääomasijoituksia noin 26 miljoonan euron arvosta, mikä on yli puolet kaikista alueen yritysten saamista pääomasijoituksista. Vuosi oli ennätyksellisen vilkas myös luovutettujen teollisuustonttien sekä toimisto- ja liikerakennusten rakennuslupien osalta. Oulussa rakentamiseen investoitiin ennätykselliset noin 1,5 miljardia euroa ja sektori kasvoi yli 10 %. BusinessOulu järjesti verkostoitumistilaisuuksia mm. Pohjoinen teollisuus- sekä TeollisuusSummit 2016 -tapahtumissa, joissa oli yhteensä yli 600 teollisuussektorista kiinnostunut-

ta osallistujaa. TeollisuusSummitissa oli myös yli 50 näytteilleasettajaa.

Fennovoiman **ydinvoimala-alueella** Pyhäjoella rakennustyöt infrastruktuurin osalta jatkuivat. Ennen varsinaista laitosrakentamista tehdään valmistelevia töitä noin 500 miljoonan euron arvosta. FH1-hankkeessa oli mukana jo liki 200 yritystä, joista yli 50 Oulun alueelta. Myönteiset työllisyysvaikutukset alkoivat näkyä Oulun seudulla ja muualla Pohjois-Pohjanmaalla. Marraskuussa pidimme Helsingissä yhteistyössä alueen kuntien kanssa markkinointipäivän Fennovoiman 300 työntekijälle. Markkinoimme tilaisuudessa Oulua potentiaalisena asuinpaikkana alueelle muuttaville työntekijöille ja heidän perheilleen.

Luovien alojen kasvun tukeminen painottuu aiempaa enemmän b2b-palveluyritysten kehitystyöhön. Alueelle on syntynyt runsaasti eri alojen yrityksiä, joiden kasvun ja kehittymisen kannalta olennaista on luovien palveluiden parempi hyödyntäminen. Tämä koskee erityisesti design- ja viestintäpalveluita.

Perinteisestikin vahva arkkitehtiala on vahvistunut rakentamisen hyvän suhdannetilanteen ansiosta, ja osalla arkkitehtitoimistoja on jo ajoittaista työvoimapulaa. Tästä huolimatta kasvua etsitään myös viennin kautta. Peliala jatkaa kasvuaan, ja uusia yrityksiä syntyy erityisesti pc-pelien puolelle. Alan kehitystyö alueella on jo vakiintunut.

BusinessOulun asiakaskunnasta 36 % eli 450 yritystä oli vuonna 2016 **kaupan, palvelujen, matkailun ja logistiikan toimialoilta**. Yritysten kasvu- ja investointitarpeet konkretisoituivat erityisesti yritystonttien kysynnässä, jonka ansiosta logistiikkaa ja erilaisia palveluja tarjoavat yritykset varasivat Takalaanilan alueen tontit loppuun. Merkittävimpiä kaupan alan uusia avauksia olivat kauppakeskus Valkea keskustassa sekä Ideaparkin laajennus Ritaharjussa. Nämäkin hankkeet heijastuivat kaupan alan työllisyyteen, joka kasvoi Oulun seudulla edellisvuoteen verrattuna ennakkotilastojen mukaan noin 300 henkilötyövuodella.

Corefor-hankkeessa yhteistyössä Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa tutkittiin Oulun alueen matkailun aluetaloudellisia vaikutuksia. Tuloksista selviää, että matkailun kokonaistaloudelliset vaikutukset alueelle ovat noin 227 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus noin 1 300 henkilötyövuotta. Oulun Sataman ja alueen yritysten kanssa osallistuimme Breakbulk-messuille Antwerpenissa Belgiassa ja

Transrussia-messuille Moskovassa. Messuilla oli esillä Oulun keskeinen logistinen asema Pohjoisen alueen investointi- ja kasvuhankkeiden kannalta sekä oululaisten yritysten sektorille tarjoama teknologinen osaaminen, tuotteet ja palvelut.

Aluemarkkinoinnin Oulu on maailman johtava 5G-kehittäjä, terveyden edelläkävijä ja Pohjoisen Skandinavian tunnetuin tapahtumakaupunki.

BusinessOulun uutiskirje tai tiedote tavoitti osoitteellisen vastaanottajan 293 370 kertaa vuoden 2016 aikana. Lisäksi uutiskirjeitä ja sen sisältämiä uutisia julkaistiin edelleen sosiaalisessa mediassa. BusinessOulun lähteestä ja aloitteesta saatiin läpi 95 merkittävää juttua Suomen sanoma- ja aikakauslehdissä. (Kaleva, Yle, Kauppalehti, HS, Maa-seudun Tulevaisuus, Talouselämä, T&T, STT, Finland Times, HBL, YleSvenska, Oulu-lehti, F24, Paikallislehdet, Aikakauslehdet, Apu, Ammattilehdet Turvallisuus&Riskienhallinta, LOCUS, Kiinteistö...). Yhteistyötä Finland Times -englanninkielisen uutiskanavan kanssa jatkettiin. BusinessOulun oman CRM-kirjanpidon mukaan vuoden 2016 aikana konkreettista apua viestinnässä sai 127 yritystä ja 27 yhteistyökumppania. Näitä jokaista onnistuttiin auttamaan ylittämään uutiskynnys, yritys sai osallistua BusinessOulun mediaoperaatioon tai esimerkiksi heidän viestinsä välitettiin onnistuneesti koti- tai ulkomaiselle medialle.

Oulu Convention Bureau markkinoi ja hankki Ouluun kansainvälisiä kongresseja ja valtakunnallisesti merkittäviä tapahtumia. Vuonna 2016 OCB:n asiantuntijapalveluja hyödynsi 40 eri konferenssi- ja tapahtumajärjestäjää, jotka toivat kaupunkiin n. 10 000 osallistujaa.

Kehitimme businessoulu.com-sivustoa laaja-alaisesti varsinkin sen sähköisten palvelujen osalta. Yrityshakemistoa kehitettiin monipuolistamalla yrityshakutyökalua ja syksyllä sivuille lisättiin chat-asiakaspalvelu, jonka avulla tavoitettiin neljän kuukauden aikana lähes 900 asiakasta. Sivustolla vierailtiin vuoden aikana yli 150 000 kertaa, mikä oli 15 % enemmän kuin vuonna 2015.

Oulun matkailuneuvonta siirtyi uusiin tiloihin Toriporttiin ja kehitti ja kaupallisti palvelutarjontaa vastaamaan asiakkaiden muuttuneita odotuksia.

Kansainvälistä rahoitus- ja hanketoimintaa varten rakensimme systemaattisesti yhteistyöverkostoja ja

hankekonsortioita yhteistyössä Oulun Innovaatioallianssin ekosysteemien kanssa. Vuoden aikana valmisteltiin useita kansainvälisiin rahoitusinstrumentteihin suuntautuvaa hanketta.

Oulun seudun elinkeinokatsaus ilmestyi vuonna 2016 kaksi kertaa, samoin kuin BusinessOulun kasvutoimialojen suhdannekehitystä kuvaava aineistokin.

Arviota tulevasta kehityksestä

Globaali taloudellinen tilanne vaikuttaa myös oululaisiin yrityksiin. Life Science toimialalla keskitytään edelleen hakemaan kasvua terveys- ja hyvinvointiteknologian, lääketeollisuuden, diagnostiikan, biotalouden, ruokaturvallisuuden ja -teollisuuden aloilla, joilla globaali kasvu jatkuu. OuluHealth on yksi viidestä Oulun Innovaatioallianssin ekosysteemistä. Sen visiona on rakentaa kansainvälisesti aktiivinen ekosysteemi, joka on tunnettu kyvystään tuottaa in-

novatiivisia ratkaisuja globaaleihin haasteisiin terveys- ja hyvinvointisektorilla. ICT-alalle syntyy edelleen uusia työpaikkoja ja sillä on osittain pulaa alan osaajista. 5G-teknologiaosaaminen ja finanssialan ICT-ratkaisujen osaaminen ovat merkittäviä kilpailutekijöitä alueella.

Työttömyyden taso on kuitenkin edelleen liian korkea.

Kaupunginhallituksen kehittämisjaosto on esittänyt kaupunginhallitukselle, että kaupungin elinkeino- ja työllisyyspalvelut keskitetään samaan liikelaitokseen yhden johtokunnan ja johtajan alaisuuteen uudella valtuustokaudella kesän 2017 aikana. Tavoitteena on elinkeino- ja työllisyyspalvelut yhdistävä asiakaslähtöinen ja tulokellinen yhden luukun periaate työnantajien ja työnhakijan näkökulmasta. Yhteisenä tavoitteena tulee olla työttömyysprosentin saaminen alle 10 %:iin.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Kaupunkistrategia Oulu 2020: Elinvoima, elinkeinoelämän uudistuminen ja kilpailukyky

Elinvoima, elinkeinoelämän uudistuminen ja kilpailukyky

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteuma 2016
*Kaupunki edistää uusien työpaikkojen syntymistä	Merkittävä nettotyöpaikkojen kasvu	Työpaikkamäärän nettokasvu	+ 2000/v	Arvio, toteutuma v. 2016 +1300 työpaikkaa
*Yritysten tuote- ja palveluvienti sekä investoinnit alueelle kasvavat	Vientitoimintaa harjoittavien yritysten määrän kasvu	Kokonaisvienti € Oulun seutu	3,6 mrd €	Vuoden 2016 vientiliiketoiminnan toteutum tiedot eivät ole vielä saatavilla. 1. vuosipuoliskolla vientiliiketoiminta oli laskussa 0,5% vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan nähden.
	Yritysten pääomahuollon turvaaminen	Pääomasijoitukset Ouluun	50 M€	Vuonna 2016 pääomasijoituksia Oulun alueen yrityksiin oli n. 55 M€.
*Kansainvälinen osaamis- ja innovaatiokeskittymä vahvistuu ja uudistuu	Yritysten osallistumis- ja rahoitusaste T&K-hankkeissa	Innovaatioallianssin indikaattorit TKI-menot Oulun seudulla	910 M€	Oulun innovaatioallianssin uuden toimintakauden 2016-20 indikaattorit: Korkeakoululähtöiset uudet yritykset: toteutuma v. 2016 28 kpl Vetovoiman kehitys, rekisteröidyt yöpymiset: toteutuma v. 2016 ei vielä saatavilla Käynnistyneisiin hankkeisiin osallistuvat maksavat yritykset: toteutuma v. 2016 35 kpl

BusinessOulu liikelaitoksen toimenpideohjelman keskeisenä tavoitteena on saada lisää työpaikkoja, yrityksille lisää vientiä ja pääomarahoitusta ja alueille uusia investointeja. Yritysten osallistumis- ja rahoitusaste T&K-hankkeissa on tärkeä tavoite ja mittari Oulun Innovaatioallianssin muodostamassa yhteistyöverkostossa.

Henkilöstöohjelman toteutuminen

Henkilöstöohjelman mukaisesti BusinessOulun esimiehiä on tuettu järjestämällä esimiehille omia tilaisuuksia ja koulutuksia, esimerkiksi 60 prosenttia esimiehistä on suorittanut Esimiespassikoulutuksen. Liikelaitoksessa käydään vuosittain henkilöstön kanssa kehityskeskustelut. Käytössä on sekä henkilökohtainen että ryhmäkehityskeskustelu. Lisäksi poislähtevän henkilön kanssa käydään lähtökeskustelu.

BusinessOulussa laaditaan vuosittain henkilöstön koulutus- ja kehityssuunnitelma, joka pohjautuu BusinessOulun tavoitteisiin, asiakaskyselyissä ja kehityskeskusteluissa esiin nousseisiin kehittämiskohteisiin ja -tarpeisiin. Uudet henkilöt perehdytetään aina toimintaan ja työtehtäviin. Yleisperhehtytyksessä käytetään apuna Akkunan tietovarantoja ja BusinessOulun omaa henkilöstöopasta. Työtehtäviin perehdyttämisestä vastaa yksikön päällikkö.

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

BusinessOulu liikelaitoksen valtuustoon nähden sitovina tavoitteina ovat kaupungin avustuksen määrä sekä liikeylijäämätavoitteena nolla euroa.

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016	TS 2017	TS 2018
Toiminnan laajuus • Liikevaihto • Investoinnit	34	10	69	4	4
Kannattavuus • liikeylijäämä • sij.pääoman tuotto, % • korvaus peruspääomasta ja pääomavelasta %	0 0,9	0 0	0 -0,3	0 0	0 0

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TP 2016	TS 2017	TS 2018
Ulkopuolisen rahoituksen määrä	2 479	1 894	3 414	2 714	3 057	3057

Analyysi

Kokonaistuotot olivat n. 10,9 M€ (ta 12,3 M€; ed.v. 10,2 M€).

Tuotoista Oulun kaupungin toiminta-avustus on n. 8,1 M€ (ta 8,9 M€, ed. v. 8,3 M€).

Liiketoiminnan muissa tuotoissa on mm. hankkeisiin saatu julkinen tuki n. 2,5 M€ (ta 3,4 M€, ed. v. 1,4 M€) ja yksityisrahoitusosuus n. 0,2 M€ (ta 0,4 M€, ed.v. 0,7 M).

Tilikauden alijäämä 1 295,86 € muodostuu rahoituskuluista.

Hankerahoituksen keskimääräinen tuki on n. 60 % hyväksyttävistä kustannuksista.

Palvelujen ostot 5,1 M€ (ta 6,5 M€; ed.v. 4,8 M€) muodostuu merkittävältä osaltaan (2,3 M€) asiantuntijapalveluista. BusinessOulu tuottaa huomattavan osan asiakkaille suunnatuista palveluistaan ja hanketoiminnastaan ulkoisten palveluntuottajien kanssa yhteistyössä, mistä johtuu asiantuntijapalvelujen hankintaan käytettyjen resurssien määrä. Toinen merkittävä erä on muut yhteistoimintaosuudet 1,0 M€.

Henkilöstökulut 4,4 M€ (ta 4,7 M€; ed.v. 4,2 M€) ovat suuremmat kuin edellisenä vuonna, mutta jäivät alle

talousarvion mm. siksi, että hankkeisiin ei ole palkattu henkilöstöä niin paljon kuin talousarviovaiheessa arvioitiin. Toimintojen tehostaminen, tuotteistaminen ja prosessien kehitys yhdistettynä erittäin pieniin sairauspoissaoloihin (1,0 %) on mahdollistanut henkilöstökulujen pysymisen matalalla tasolla.

Henkilöstökuluja alentaa myös se, että vakinainen henkilöstö toimii myös hankkeissa. Henkilöstö on pitänyt palkattomia vapaita, mikä näkyy osaltaan henkilöstömenoja alentavana tekijänä. Edellisen lisäksi BusinessOulu ei ole täyttänyt kaikkia vakinaisten henkilöiden paikkoja, mikä myös vaikuttaa henkilöstökuluihin alentavasti.

Liiketoiminnan muut kulut 1,2 M€ (ta 1,1 M€; ed.v. 1,1 M€) pysyivät suunnilleen edellisen vuoden tasolla.

Kokonaisvolyymi on n. 1,6 M€ (12,4 M€; ed.v. 10,2 M€) alle talousarvion, mutta kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna n. 0,7 M€.

Vuoden 2017 aikana tavoitellaan merkittävää tasonostoa suorissa EU rahoituksissa.

BusinessOulun liikeylijäämätavoite ja –toteutuma on 0 €. BusinessOulun rahoitus tulee Oulun kaupungilta ja ulkopuolisilta rahoittajilta (mm. PPL ja ELY).

Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

BusinessOulu liikelaitoksen johtokunta esittää, että liikelaitoksen tilikauden alijäämä 1 295,86 euroa siirretään BusinessOulu liikelaitoksen oman pääoman voittovaroihin.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstö Kulut, €
31.12.2015	48	20	68	57,4	4 191 000
31.12.2016	47	31	78	61,0	4 426 000
Muutos	-1	+11	+10	+3,6	+235

Henkilöstömäärä on vuoden 2016 henkilöstösuunnitelman mukainen. BusinessOulussa on 52 vakinaista tehtävää. Vuoden 2016 aikana kolme henkilöä on eläköitynyt. Kaksi vakinaista tehtävää, asiakkuuspäällikkö (luovat alat) ja asiantuntija, markkinointi, on täytetty. Täyttämättä on vuoden lopussa viisi vakinaista tehtävää: lakimies, koordinaattori (matkailu), kolme asiantuntija, yrityskehitys -tehtävää. Määräaikaisten henkilöiden osuus on noussut edelliseen vuoteen verrattuna. Heinäkuun alussa 2016 BusinessOuluun siirtyi 6Aika strategian mukaisia hankkeita. Henkilöstömäärä kasvoi tuolloin kuudella henkilöllä. Määräaikaisten luvussa on mukana yksi harjoittelija. Lisäksi vuoden 2016 aikana on aloitettu uusia hankkeita, joihin on palkattu henkilöstöä ja määräaikaisten osuutta lisää myös sijaisten palkkaaminen, yhteensä 4 henkilöä.

**OULUN KAUPUNKI
BUSINESSOULU LIIKELAITOS**
1.1.-31.12.2016 Talousarvio Tot-% 1.1.-31.12.2015
LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA

LIIKEVAIHTO	69 284,17	10 000,00	692,8	34 158,15
Liiketoiminnan muut tuotot	2 644 214,91	3 404 000,00	77,7	1 859 926,96
Tuet ja avustukset kunnalta	8 147 804,96	8 950 000,00	91,0	8 327 797,70

**Materiaalit ja palvelut
Aineet, tarvikkeet ja tavara**

Ostot tilikauden aikana	-116 637,33	-74 000,00	157,6	-99 722,48
Palvelujen ostot	-5 127 292,70	-6 508 000,00	78,8	-4 838 367,98
Materiaalit ja palvelut yht.	-5 243 930,03	-6 582 000,00	79,7	-4 938 090,46

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	-3 514 048,53	-3 776 000,00	93,1	-3 349 938,45
--------------------	---------------	---------------	------	---------------

Henkilösivukulut

Eläkekulut	-674 113,31	-712 000,00	94,7	-644 072,97
Muut henkilösivukulut	-238 358,47	-223 000,00	106,9	-196 645,46
Henkilöstökulut yhteensä	-4 426 520,31	-4 711 000,00	94,0	-4 190 656,88

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman muk. poistot	-263,41	0,00		-10 880,24
---------------------------	---------	------	--	------------

Liiketoiminnan muut kulut	-1 190 590,29	-1 071 000,00	111,2	-1 082 255,23
LIIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	0,00	0,00		0,00

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot	145,24	0,00	0,0	3 515,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,0	82,44
Muut rahoituskulut	-1 441,10	0,00	0,0	-2 394,42
Rah.tuotot ja kulut yhteensä	-1 295,86	0,00	0,0	1 203,02

YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUN.ERIÄ	-1 295,86	0,00	0,0	1 203,02
--------------------------------	-----------	------	-----	----------

YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-1 295,86	0,00	0,0	12 063,02
-------------------------------	-----------	------	-----	-----------

TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 295,86	0,00	0,0	1 203,02
--------------------------	-----------	------	-----	----------

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Sijoitetun pääoman tuotto, %	-0,3
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %	-0,3
Voitto, %	-1,9

**OULUN KAUPUNKI
BUSINESSOULU LIIKELAITOS**

	31.12.2016	31.12.2015
LIKELAITOKSEN TASE		
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	263,41
Aineettomat hyödykkeet yht.	0,00	263,41
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	0,00	263,41
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	247 500,26	12 958,82
Saamiset kunnalta	254 352,78	390 292,07
Muut saamiset	114 100,69	513 699,31
Siirtosaamiset	1 496 182,45	942 931,25
Lyhytaikaiset saamiset yht.	2 112 136,18	1 859 881,45
Saamiset yhteensä	2 112 136,18	1 859 881,45
IV Rahat ja pankkisaamiset	200,00	
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 112 336,18	1 859 881,45
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 112 336,18	1 860 144,86

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	300 000,00	300 000,00
Ed.tilikausien yli/alijäämä	89 792,34	88 589,32
Tilikauden yli/alijäämä	-1 295,86	1 203,02
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	388 496,48	389 792,34

VIERAS PÄÄOMA**Lyhytaikainen**

Saadut ennakot	200 574,05	80 929,79
Ostovelat	615 591,64	579 363,56
Muut velat	86 529,26	86 139,41
Siirtovelat	821 144,75	723 919,76
Lyhytaikainen vieras po. yht.	1 723 839,70	1 470 352,52
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 723 839,70	1 470 352,52

VASTATTAVAA	2 112 336,18	1 860 144,86
--------------------	---------------------	---------------------

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	20,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	14
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	88

OULUN KAUPUNKI
BUSINESSOULU LIIKELAITOS

	31.12.2016	Talousarvio	Tot%	31.12.2015
LIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA				
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistot ja arvonalentumiset	263,41	0,00	0,00	10 880,24
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 295,86	0,00	0,00	1 203,02
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
TOIMINNAN JA INVEST. RAHAVIRTA	-1 032,45	0,00	0,00	12 083,26
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	135 939,29	0,00	0,00	-315 546,19
Saamisten muutos muilta	-388 194,02	0,00	0,00	151 054,04
Korott. velkojen muutos muilta	253 487,18	0,00	0,00	152 408,89
Rahoituksen rahavirta	1 232,45	0,00	0,00	-12 083,26
RAHAVAROJEN MUUTOS	200,00	0,00	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Lainanhoitokate			
Quick ratio			1,4
Current ratio			1,4
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €			183 538,5

Talousarviossa esitetty Rahavarojen muutos on siirretty Saamisten muutokset kaupungilta -riville.

	Talousarvio			
INFORMATIIVINEN TIETO	31.12.2016	2016	Tot %	31.12.2015
Yhdystili 31.12.	254 352,78	0,00		390 292,07
Yhdystili 01.01.	390 292,07	0,00		74 745,88
Yhdystilin muutos	-135 939,29	0,00		315 546,19

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT**BusinessOulu liikelaitos****TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno-
vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.
Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.
Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman
liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

2016 2015

TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA

Myyntituotot muilta	68 511,92	34 105,47
Myyntituotot kunnalta	462,25	52,68
Myyntituotot kuntayhtymiltä	310,00	0,00
	<u>69 284,17</u>	<u>34 158,15</u>

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

Asiakaspalveluiden ostot	0,00	0,00
Muiden palveluiden ostot	5 127 292,70	4 838 367,98
Kunnan palveluiden ostot yhteensä	0,00	0,00
	<u>5 127 292,70</u>	<u>4 838 367,98</u>

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	263,41	11 143,65
Tilikauden poisto	-263,41	-10 880,24
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	263,41
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	263,41
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	263,41	11 143,65
Tilikauden poisto	-263,41	-10 880,24
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	263,41
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	263,41

SAAMISTEN ERITTELY

2016

2015

Lyhytaikaiset Lyhytaikaiset

Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	25 130,00	816,67
Siirtosaamiset	0,00	1 400,58
Yhteensä	<u>25 130,00</u>	<u>2 217,25</u>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	49 784,00	84 057,48
Siirtosaamiset	262 297,50	124 954,31
Yhteensä	<u>312 081,50</u>	<u>209 011,79</u>
Saamiset yhteensä	337 211,50	211 229,04

SIIRTOSAAMISET

2016

2015

Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	16 000,00	0,00
EU-tuet ja avustukset	176 671,65	135 152,95
Muut tulojäämät	1 041 213,20	1 127 008,87
Tulojäämät yhteensä	<u>1 233 884,85</u>	<u>1 262 161,82</u>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 233 884,85	1 262 161,82

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

Peruspääoma 1.1.		300 000,00	300 000,00
Peruspääoma 31.12.		300 000,00	300 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.		89 792,34	88 589,32
Siirrot erien välillä		0,00	0,00
Liikelaitosten tuloutukset		0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.		89 792,34	88 589,32
Tilikauden ylijäämä/alijäämä		-1 295,86	1 203,02
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		388 496,48	389 792,34
VIERAS PÄÄOMA			
	2016		2015
	Lyhytaikaiset		Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille			
Ostovelat	59 476,61		13 457,84
Yhteensä	59 476,61		13 457,84
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä			
Ostovelat	439,62		41,71
Yhteensä	439,62		41,71
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisyyksille			
Saadut ennakot	13 339,95		24 056,19
Siirtovelat	2 112,00		0,00
Yhteensä	15 451,95		24 056,19
Vieras pääoma yhteensä	75 368,18		37 555,74
SIIRTOVELAT			
Lyhytaikaiset siirtovelat			
Menojäämät			
Palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset		17 860,56	17 312,53
Lomapalkkavelka		666 433,00	666 071,00
Korkojaksotukset		0,00	0,00
Muut menojäämät		134 739,19	40 536,23
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä		819 032,75	723 919,76
Vuokravastuut			
Vuokravastuiden yhteismäärä, vastuut voimassa xx.xx.xxxx asti			
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus		0,00	0,00
Sopimuksiin sisältyvät lunastusveloitteet		0,00	0,00
Leasingvastuut yhteensä			
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus		10 885,00	8 366,50
Siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut		0,00	0,00
Yhteensä		10 885,00	8 366,50
HENKILÖSTÖTIEDOT			
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.			
Yleishallinto		10,00	8,00
Muut palvelut		60,00	60,00
Yhteensä		70,00	68,00
HENKILÖSTÖKULUT			
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		4 426 520,31	4 190 656,88
Henkilöstökulut yhteensä		4 426 520,31	4 190 656,88
LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT			
Suomen keskusta		864,00	1 066,05
Kansallinen kokoomus		287,00	287,50
Oulun perussuomalaiset		25,50	17,25
Oulun Vihreät		18,70	0,00
Sosiaalidemokraattinen puolue		614,00	620,50
Vasemmistoliitto		523,17	581,28
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä		2 332,37	2 572,58

13.9. Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Pelastuslaitoksen lakisääteiset ja muut tehtävät toteutetaan pelastustoimen palvelutasopäätöksen (2013-2016), valvontasuunnitelman (2016) ja PPSHP:n ja pelastuslaitoksen välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Pelastustoimen palvelutasopäätös päivitettiin tilinpäätösvouden aikana vuosille 2017-2020.

Laitoksen palvelukysynnän määrä on voimakkaasti sidoksissa yhteiskunnallisiin tekijöihin, kuten väestön ja rakennetun kerrosalan määrään, lainsäädäntöön, yhteiskunnan tilanteeseen sekä luonnonoloihin. Laitoksen toimialueen väestömäärä jatkoi kasvuaan v. 2016, mutta kasvu on hidastunut aiemmista vuosista. Lisäystä edelliseen vuoteen oli +1 770 henkilöä (+0,62 %), kun kasvunopeus enimmillään v. 2005 oli +1,42 % (2004 - 2016 yht. +38 469 hlöä = +15,5 %). Kasvunopeuden taittumista kompensoivat turvapaikan hakijat, joita alueen vastaanotto-keskuksissa on lähes 700 (Migrin tiedote 25.1.2017). Lisäksi myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneita on siirtynyt asukkaaksi alueen kuntiin. Rakennetun kerrosalan määrän kasvu v:sta 2004 on n. +3,0 milj. kerros-m² (v. 2003 18 milj. - v. 2015 21 milj. m²; + 17 %). Suurimmat vaihtelut tehtävämäärissä näyttäisivät kuitenkin aiheutuvan luonnonoloista; myrskyistä, tulvista, liukkaudesta ja kuivuudesta.

Tilinpäätösvouden **pelastustoimen** hälytystehtävien kokonaismäärä oli 4 361 (-102; ed.v. 4 463). Tehtävämäärä laski 2,3 %. Varsinaisia suuronnettomuuksia ei alueella tapahtunut. Hälytystaajuudeksi muodostui 15,2 (ed.v. 15,7) tehtävää/1 000 asukasta (valtak. 18,8; ed.v. 18,1). Tehtävämäärää laskivat erityisesti vahingontorjuntatehtävät, joita oli 219 kpl vähemmän kuin vuonna 2015 (- 45,1 %). Myös liikenneonnettomuuksien (-41 kpl, -5,7 %) ja rakennuspalovaarojen (-25 kpl, -15,9 %) määrä laski. Tehtävämäärä nousi eniten palovaroittimiin liittyvissä tarkistus- ja varmistustehtävissä (+63 kpl, +52,1 %) ja avunantotehtävissä (+ 51 kpl, +37,5 %). Alueen tulipaloissa menehtyi viisi henkilöä. Pelastustoimen hälytystehtävistä kiireelliseksi luokiteltiin 2 447 tehtävää (56 % tehtävistä; ed.v. 2 461). Ensimmäisen yksikön lähtöaikamediaani oli 1:27 min (ed.v. 1:28 min).

Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaiset I-III-luokan riskialueet tavoitettiin vaaditussa ajassa. Riskialueiden tavoittamisprosentti (min. 50 %) oli I-luokan osalta 66 % (ed.v. 69 %), II-luokan 79 % (ed.v. 84 %) ja III-luokan 97 % (ed.v. 98 %). Toimintavalmiusaikojen tavoitteet (6/10/20 min) eivät toteutuneet viiden I-luokan, 30 II-luokan ja kolmen III-luokan riskiruudun alueella. Tavoittamisongelmia on erityisesti Oulussa Tuiran ja Kellon kaupunginosien välisellä alueella sekä Kuusamon Rukalla. Riskialueiden tavoittamiseen vaikuttaa paloasemien sijainti ja valmius.

Valvontasuunnitelman mukaisista, määrävälein tarkastettavista kohteista tarkastettiin 101 % (ed.v. 100 %). Turvallisuusviestinnässä tavoitettiin n. 35 700 henkilöä (12,5 % väestöstä). Turvallisuusviestintään kuuluu myös laitoksen Facebook-tili, jonne laadittiin vuoden aikana 192 turvallisuusaiheista julkaisua. Jätettujen julkaisujen lukijamäärä kohosi yli 1,5 miljoonaan. Vuoden aikana avattiin myös pelastuslaitoksen Twitter ja Instagram -tilit.

Ensihoitopalvelua tuotettiin PPSHP:n kanssa solmitun yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Pelastuslaitos suoritti ensihoitotehtäviä 20 välittömässä valmiudessa olevalla ensihoitoyksiköllä. Ensihoitopalvelu suoritti tilinpäätösvoonna 45 867 ensihoitotehtävää (+ 1 557; TA 45 020; ed.v. 44 310). Tehtävämäärä nousi 3,5 %. A/B-kiireellisyysluokan tehtäviä näistä oli 14 260 (31 %) ja C/D-kiireellisyysluokan 31 607. A/B-tehtävien lähtöaikamediaaniksi muodostui 1:43 min.

Vuoden 2016 aikana jatkettiin toimenpiteitä ikääntyvän henkilöstön toimintakyvyn edistämiseksi. Pelastuslaitoksen oma liikuntasuunnittelija aloitti tehtävässään elokuussa 2016. Työhyvinvointisuunnitelma saatiin valmiiksi vuoden 2016 lopussa. Laitoksen lähiesimiehiä osallistui esimiespassikoulutuksiin varsin laajasti.

Varallaoloja koskevien palkkasaatavavaatimusten käsittely jatkui vuonna 2016 kunnallisen neuvottelumenettelyn mukaisesti sekä yhteistyössä Kuntatyön-

antajien kanssa. Oulu-Koillismaan pelastuslaitokselle esitetyt palkkasaatavavaatimukset ovat yht. n. 5 milj. € (vuosilta 2010-2015). Asian käsittely jatkuu tulevana vuosina.

Hailuodon paloaseman perusparannus ja laajennus valmistui vuonna 2016. Limingan ja Muhoksen paloasemien ensihoidon tilojen suunnittelutyö tehtiin vuoden 2016 aikana ja toteutus tapahtuu vuonna 2017. Vuoden 2016 loppupuolella tehtiin päätös erillisen ensihoitoaseman perustamisesta Linnanmaan kaupunginosaan. Huuhkajapuistoon suunnitellun Oulun uuden keskuspaloaseman hankesuunnitelman lisäselvitys valmistui vuoden 2016 aikana. Lisäselvityksellä haettiin vaihtoehto, jossa Oulun keskuspaloasema toteutettaisiin kahteen paikkaan rakentamalla nykyistä keskuspaloasemaa pienempi yksikkö Raksilaan ja varsinainen keskuspaloasema Linnanmaan kaupunginosaan. Uusi öljyntorjunta-asema Virpiniemeen merivartioaseman yhteyteen valmistui marraskuussa 2016.

Hallituksen linjauksen mukaisesti Suomeen muodostetaan vuoden 2019 alusta maakuntajaon pohjalta monitoimialaiset itsehallintoalueet, joille osoitetaan myös pelastustoimen tehtävät. Hallitus linjasi pelastuslaitosten aluejaon ja lukumäärän 21.12.2016 siten, että jokaisella maakunnalla on oma pelastuslaitos. Tämä tarkoittaa sitä, että Oulu-Koillismaan ja Jokilaaksojen pelastuslaitokset yhdistetään. Hallituksen linjauksen mukaan ensihoitopalvelu tuotetaan maakunnan omana toimintana, jolloin pelastuslaitos voi olla ensihoidon palveluntuottaja myös

tulevaisuudessa. Sote- ja maakuntauudistuksen valtakunnallisen hankeorganisaation lisäksi perustettiin alueellinen valmisteluorganisaatio Pohjois-Pohjanmaan liiton alaisuuteen. Lisäksi pelastustoimen sisältöä kehitetään sisäministeriön ja pelastuslaitosten yhteisessä pelastustoimen uudistamishankkeessa. Oulu-Koillismaan pelastuslaitos on erittäin vahvasti edustettuna maakunnan pelastustoimen valmistelun sekä pelastustoimen valtakunnallisen uudistamishankkeen työryhmissä, mikä sitoo runsaasti pelastuslaitoksen henkilöresursseja. Maakunnallinen valmistelu aloitettiin oto-resursein, mutta myöhemmässä vaiheessa valmistelu edellyttää päätömistä henkilöstöä, jotta myös pelastuslaitoksen perustehtävät saadaan turvattua muutoksen valmistelun aikana.

Vuonna 2016 valmisteltiin organisaatiouudistusta osana pelastuslaitoksen toiminnan tehostamista. Organisaatorakenteen lisäksi on tarkasteltu myös henkilöiden tehtäväkuvia ja johtamisjärjestelmää. Organisaatiouudistuksella haetaan lisäresursseja mm. kehittämistoimintaan, mikä osaltaan tukee maakuntauudistuksen valmistelua. Lopulliset päätökset uudesta organisaatiosta tehdään vuoden 2017 puolella.

Pelastuslaitosten irtaimisto siirtyy maakuntauudistuksessa maakunnille vastikkeetta. Linjaus johtaa siihen, että Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen hankinnat toteutetaan vuosina 2017-2018 pääasiassa leasing-hankintoina. Leasing-hankinnat tulevat kokonaisuutena kalliimmiksi investointeihin verrattuna.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Kaupunkitalouden kestävyys ja tasapaino (Omistajapolitiittinen ohjelma, valtuustosopimus)

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteuma 31.12.2016
Vuosikate ja nettoinvestoinnit ovat tasapainossa keskipitkällä aikavälillä	Laaditaan suunnitelma toimenpiteistä, joilla pelastuslaitoksen toimintaa tehostetaan siten, että kuntien pelastustoimen maksuosuudet pysyvät vuoden 2014 tasolla vuoteen 2017 saakka.	Säästötoimenpiteiden vaikutus (euroa)	Toteutussuunnitelma säästötoimenpiteistä on laadittu siten, että kokonaisvaikutus on n. 337 000 € v. 2017 loppuun mennessä.	Säästötoimenpiteiden toteutus aikataulussa. V.2017 talousarvion kuntien maksuosuudet samat kuin vuosina 2014-2016.
	Pelastuksen tulosalueen nettoinvestoinnit	Pelastuksen tulosalueen netto-investoinnit €	1 215 t€	1 167 t€
	Ensihoidon tulosalueen lainamäärä investointeihin	Ensihoidon tulosalueen lainamäärä €	829 t€	ei nostettu

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen (Henkilöstöohjelma)

Strategiset linjaukset/ Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2016	Toteuma 31.12.2016
Henkilöstön työhyvinvointi nousee	Toteutetaan vuoteen 2017 saakka laadittua työhyvinvointisuunnitelmaa	Konkreettisten työhyvinvointia parantavien toimenpiteiden lukumäärä Kunta10-kyselyn tulokset	Työhyvinvointisuunnitelma on laadittu ja systemaattinen työhyvinvoinnin kehittämistyö on aloitettu. Kunta10-kyselyn tulokset paranevat v. 2014 tasosta.	Työhyvinvointisuunnitelma hyväksytty. Seurantakortit ja aikataulut hyväksytään keväällä 2017. 2016 tuloksissa ei merk. eroa 2014. Kehittämiskohteet määritellään keväällä 2017.

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	TA 2016	TA-muutokset	TA 2016 + muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma -% 2016
Liikelyijäämä, 1 000 €	590	0	590	1 225	635	208 %
Tuloutus omistajalle, 1000 €	0	0	0	0	0	0
Liikelaitokselle annetut lainat, 1 000 €	829	0	829	0	-829	0
Investointimäärärahojen sitovuudet, 1 000 € netto	2 029	0	2 029	1 972	57	97 %

Tilinpäätösvuoden tuloiksi muodostui 33 498 t€ (tot. 102 %) eli 686 t€ enemmän kuin talousarviossa. Menoiksi muodostui 32 273 t€ (tot. 100 %; + 51 t€). Ensihoidon poistot (919 t€) riittivät kattamaan nettoinvestoinnit (805 t€), jolloin investointilainaa (TA 829 t€) ei nostettu.

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta

Tunnusluku	TP 2015	TA 2016	TP 2016	TA 2017	TS 2018
Toiminnan laajuus (1 000 €) • Liikevaihto • Investoinnit (netto)	31 883 1 898	32 136 2 029	32 840 1 972	32 661 0	33 186 0
Kannattavuus • liikeyli-/alijäämä	1 330	590	1 225	32	26
Pelastustoimen kuntien maksuosuus €/as	60,68	62,17	62,17	61,64	61,96
Pelastustoimen menot €/as	62,18	63,16	62,43	64,14	63,33
Ensihoidon menot €/as	47,28	48,65	49,60	51,27	53,46

Laitoksen liikevaihto oli 32,8 M€ (tot. 102 %; TA 32,1 M€; ed.v. 31,9 M€). Liikevaihto kasvoi 704 t€. Kasvu johtui ensihoidon tehtävämäärän lisääntymisen johdosta kasvaneista laskutustuloista. Laitoksen menojen toteuma pysyi talousarviossa ollen 32,3 M€ (tot. 100 %; ed.v. 31,3 M€). Kun tulot ylittyivät ja menot pysyivät talousarviossa, muodostui laitoksen ylijäämäksi 1,2 M€ (tot. 215 %; TA 558 t€; ed.v. 1,3 M€). Laitoksen voitto oli 3,7 % ja kaupungin sijoit-

taman pääoman tuotto 20 %. Kun ensihoidon tulosalueen toiminnan ja investointien rahavirta (505 t€) oli pienempi kuin ensihoidon lainojen lyhennykset (- 644 t€), eikä uutta investointilainaa nostettu, vähenivät ensihoidon tulosalueen rahavarat. Tulevan maakuntauudistuksen 1.1.2019 johdosta pelastuslaitos pyrkii maksamaan Oulun kaupungilta ensihoidon investointeihin vuosina 2013 – 2015 ottamansa lainat takaisin vuoden 2018 loppuun.

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2015	TA 2016	TP 2016	TA 2017	TS 2018
Alueen väestö 31.12	285 161	286 850	286 931	287 100	288 050
Häilytykset , joista	4 463	4 150	4 361	4 200	4 150
rakennuspalot	94	105	97	90	90
rakennuspalovaara	157	150	132	140	140
liikenneonnettomuudet	714	650	673	670	670
maasto- ja metsäpalot	64	160	70	125	125
tarkastus- ja varmistustehtävät	1 301	1 000	1 364	1 200	1 100
vars.häilytykset/1 000 as.	12,4	11,1	11,9	11,3	11,0
ensivaste	938	975	960	950	
muut	1 195	1 110	1 065	1 025	1 075
Valvontasuunnitelman					
mukaiset palotarkastukset	1 308	1 500	1 312	1 315	1 338
Turvallisuusviestintätalouset ,	449	525	476	525	540
jossa tavoitettu henkilöä	36 911	29 000	35 693	36 000	37 000
Ensihoidon palvelutuotantoalueen väestö 31.12.	288 236 ¹⁾	289 955	289 974	290 150	291 100
Ensihoidon tehtävät, joista	44 310	45 020	45 867	46 302	47 321
A-B	13 963	14 300	14 260	14 900	14 615
C-D	30 347	30 720	31 607	32 002	32 706

¹⁾ PPSHP:n kanssa tehtävän ensihoidon yhteistoimintasopimuksen mukainen palvelutuotantoalue (Oulu-Koillismaan pelastustoimialue + Vaala)

Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen johtokunta esittää Oulun kaupunginvaltuustolle pelastuksen tilikauden ylijäämän 799 748,94 € ja ensihoidon tilikauden ylijäämän 400 574,91 € eli yhteensä tilikauden ylijäämän 1 200 323,85 € siirtämistä Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen omaan pääomaan tilikauden yli- / alijäämätilille.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset päätoimiset	Vakinaiset sivutoimiset	Tilapäiset päätoimiset	Tilapäiset sivutoimiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstö Kulut €
31.12.2015	379	195	36	34	644	404,2	22 109 880
31.12.2016	396	160	49	32	637	403,5	22 801 073
Muutos	17	-35	13	-2	-7	-0,7	691 193

Laitokseen palkattiin elokuussa 2016 liikuntasuunnittelija sekä vuonna 2015 laajentuneen ensihoidon tulosalueelle 16 uutta ensihoitajaa.

Vakinaiset ja tilapäiset sivutoimiset (192 hlöä; ed.v. 229) ovat pelastustoimen toimenpidepalkkaisia, jotka ovat työsopimussuhteessa, mutta tulevat töihin tarvittaessa. Heidän määränsä sisältyy em. taulukon henkilö- ja HTV-määriin. Samalla periaatteella operatiiviseen toimintaa osallistuvat VPK:t (178 hlöä; ed.v. 145), joilla ei ole työsuhdetta, vaan pelastuslaitos toimii palkkioiden sijaispalkanmaksajana. VPK:t eivät sisälly taulukon henkilö- ja HTV määriin.

Henkilöstökulut sisältävät kuitenkin niin toimenpidepalkkaisten 922 t€:n (ed.v. 1,071 M€) kuin VPK:n 594 t€:n (ed.v. 768 t€:n) henkilöstökustannukset.

Investoinnit

Pelastustoimen kalustoa pyritään uusimaan palvelutasopäätöksen mukaisesti. Kalustoinvestointeihin liittyen huomioidaan optimaalinen kaluston kierrätys. Ensihoidon investoinnit ovat pääasiassa ambulansseja, joiden lukumäärä on määritetty sairaanhoitopiirin palvelutasopäätökseen perustuvassa yhteistoimintasopimuksessa. Tilinpäätös-

vuonna 2016 investointien bruttomenot olivat 2,5 M€ (tot. 112 %; TA 2,3 M€; ed.v. 2,3 M€). Kun investointimenoista vähennetään niihin saadut rahoitusosuudet 309 t€ (TA 80 t€; ed. v. 375 t€) ja myyntitulot 253 t€ (TA 150 t€; ed.v. 25 t€), pysyi laitos

talousarviossa ja valtuuston nähden sitovassa nettoinvestointitasossaan. Vuodesta 2017 ainoastaan öljyntorjuntakalusto, johon saadaan 100 %:n avustus, hankitaan tulorahoituksella ja muut investoinnit rahoitetaan leasingrahoituksella.

Investoinnit 1 000 €	TP 2015	TA 2016	TA2016 muutokset	TA2016 + muutokset	TP 2016	TA 2017	TS 2018
Pelastus brutto	1 539	1 430	0	1 430	1 698	800	360
- rahoitusosuudet	376	80	0	80	309	800	360
- myyntitulot	25	135	0	135	222	0	0
Pelastus YHT. NETTO	1 138	1 215	0	1 215	1167	0	0
Ensihoito brutto	760	829	0	829	836	0	0
- myyntitulot	0	15	0	15	32	0	0
Ensihoito YHT. NETTO	760	814	0	814	805	0	0
PELASTUSLAITOS YHT. Brutto	2 298	2 259	0	2 259	2 535	800	360
PELASTUSLAITOS YHT. Netto	1 898	2 029	0	2 029	1 972	0	0

Pelastuksen tulosalueen poistot (869 t€) eivät riittäneet kattamaan nettoinvestointeja (1 167 t€), jonka vuoksi kuntien maksuosuuksiin sisältyy myös investointien rahoitus. Ensihoidon tulosalueen poistot (919 t€) riittävät kattamaan nettoinvestointien määrän (805 t€), jolloin niihin talousarviossa arvioitua lainaa ei nostettu. Liikelyijäämän johdosta laitoksen toiminnan ja rahoituksen rahavirta jäi positiiviseksi 762 t€:ksi (ed.v. -187 t€) ja investointien tulorahoitukseksi muodostui 134,3 %. Quick ratio eli laitoksen kyky selviytyä lyhytaikaisista veloistaan oli 1,0 eli hyvällä tasolla. Toiminnan ja rahavirran kertymä 5 vuodelta on 732 369,85 €. Ylijäämäisen tuloksen ja lainan nostamatta jättämisen johdosta taseen tunnusluvut paranivat. Omavaraisuus aste oli 47,9 % (ed.v. 40,8 %) ja suhteellinen velkaantuneisuus pieneni ollen 17,8 % (ed.v. 18,9 %). Lainakanta 31.12.2016 oli 945 t€

Sisäisen valvonnan selonteko

Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen johtokunta on ohjannut ja valvonut, että Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos on toiminut vahvistetun talousarvion sekä kaupungin valtuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti. Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen johtaja on huolehtinut sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä kaupungin ohjeiden mukaisesti. Tilinpäätösvuoden aikana kiinnitettiin erityistä huomiota matkalaskujen tarkastamiseen, jonka johdosta tarkistamisprosessia ja ohjeita tarkistettiin.

Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty riskienhallintasuunnitel-massa 2015 - 2017 kuvatun prosessin mukaan. Pelastusliikelaitos on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä sekä toimivuutta talousarviosuunnitteluprosessin yhteydessä keväällä 2016 sekä tilinpäätösvaiheessa tammikuussa 2017. Arvioinnissa on tarkasteltu, toteutuvatko pelastusliikelaitoksen toiminnassa kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan järjestämisestä annetut ohjeet. Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos on arvioinut sisäisen valvontansa ja riskienhallintansa toimivan tyydyttävästi, taso 4,3 (ed.v. 3,8; kaupungin ka. 4,9; ed.v. kaupungin ka 4,4 - asteikko 2,0 - 4,9 = tyydyttävä).

Tilinpäätösvuoden aikana seurattiin pelastustoimen tulosalueella vuoden 2015 marraskuussa muutetun varallaolon valmiusajan kevennyksen vaikutuksia (5 minuutista 15 minuuttiin). Yksiköiden lähtöajat ovat hieman nousseet, mutta ne eivät ole johtaneet ohjeiden mukaisten toimintavalmiusaikojen ylittymiseen.

Ensihoidon tuloalueella pelastuslaitoksen ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin välisestä, vuoden 2015 - 2018 ensihoitopalvelua koskevasta yhteistoimintasopimuksesta tehdyn kunnallisvalituksen käsittelyprosessi on edelleen kesken korkeimmasa hallinto-oikeudessa (valitus Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksestä: kunnallisvalitus ja

vaatimus päätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä). Lisäksi yhteistoimintasopimuksesta on kanneltu EU:n komissioon (valtioneuvosto). Asian käsittely on kesken myös EU:n komissiossa. Mikäli oikeus tai komissio päättää asian valittajien hyväksi, päättynee pelastuslaitoksen ensihoitotoiminta oikeuden päätöksen mukaisesti. Tilanteesta on pidetty ajan tasalla niin pelastuslaitoksen johtokunta kuin kaupungin virkamiesjohto. Suoria kustannuksia ei ole realisoitunut, mutta työaika pelastuslaitoksen johdolta on kulunut huomattava määrä. Valtakunnalliset KT Kuntatyöntekijä- ja ammattijärjestöjen neuvottelut, vuonna 2015 alkaneista, pelastusalan varallaoloon liittyvistä palkkasaatavakiistoista eivät johtaneet sovintoratkaisuun vuonna 2016. Jatkossa näitä riitoja käsitellään paikallistasolla ja jos niissä ei päästä yhteisymmärrykseen varallaoloriidat etenevät joko normaalisti kunnallisen pääsopimuksen mukaisessa neuvottelujärjestyksessä taikka yleisissä tuomioistuimissa. Palkkasaatava vaatimuksien johdosta Oulun kaupunki on tehnyt osaltaan 3,5 milj. €:n pakollisen varauksen vuoden 2015 tilinpäätöksessä.

Koko laitoksen toiminta-alueen kattaneissa työsuojelutarkastuksissa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen tarkastaja määräsi uhkasakon Kiimingin päiväpaloasemalta puuttuneista, erillisistä naisten sosiaalituloista; Limingan paloasemalta puuttuneesta työterveyden työpaikkaselvityksestä ja Kuusamon paloaseman varaston nosto-ovien käyttöönottotarkastuksen puuttumisen johdosta.

Kiiminkiin vuokrattiin naisille sosiaalitalon vierestä rakennuksesta Limingan paloasemalle tehtiin työpaikkaselvitys työterveyden toimesta ja Kuusamon nosto-ovet tarkastutettiin kiinteistön omistajan toimesta. Pakkokeinomenettelyt on päätetty näissä kohteissa

Henkilöstön osalta realisoitui kaksi kurinpidollista toimenpidettä eli kirjallista varoitusta, joista toinen koski luvaton poissaoloa ja toinen ajo-oikeuden menetyksiä.

Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos on arvioinut merkittävimpiä strategisia, taloudellisia ja operatiivisia riskejä. Merkittävimpiä riskejä (ja toimenpiteet niiden hallitsemiseksi) ovat:

- Pelastuslaitoksen toiminnan sopeuttaminen (pelastustoimen uudelleenorganisointi valtakunnallisella tasolla)
- Viesti- ja Tietojärjestelmien toimivuus (toimintavarmuuden kehittäminen)
- Väkivaltatilanteet (seurataan lisätyn koulutuksen vaikuttavuutta)
- Ensihoitohenkilöstön saatavuus (lisähenkilöstön rekrytointi ja työaikajärjestelyt)
- Kiinteistöjen, kaluston sekä viestijärjestelmien käytettävyyden ja toimivuuden (tilaturvallisuuden ja -valvonnan, toiminnan jatkuvuus suunnittelun sekä käyttökoulutuksen kehittäminen)

OULUN KAUPUNKI
OULU-KOILLISMAAN PELASTUSLIKELAITOS

LIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
LIIKEVAIHTO	32 840 105,94	32 136 000,00	102,19	31 883 129,33
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00		6 541,50
Liiketoiminnan muut tuotot	658 368,35	676 300,00	97,35	787 219,95
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 905 700,70	-2 063 850,00	92,34	-1 968 152,98
Palvelujen ostot	-2 349 154,80	-2 466 700,00	95,23	-2 260 463,24
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-4 254 855,50	-4 530 550,00	93,91	-4 228 616,22
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-18 275 681,86	-18 677 273,00	97,85	-17 759 769,11
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-3 263 146,23	-3 555 424,00	91,78	-3 230 749,34
Muut henkilösivukulut	-1 262 244,89	-1 019 451,00	123,82	-1 119 360,95
Henkilöstökulut yhteensä	-22 801 072,98	-23 252 148,00	98,06	-22 109 879,40
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 787 699,02	-1 434 000,00	124,67	-1 596 966,03
Liiketoiminnan muut kulut	-3 429 472,20	-3 005 800,00	114,10	-3 411 191,06
LIIKKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	1 225 374,59	589 802,00	207,76	1 330 238,07
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	644,43	9 800,00	6,58	7 513,91
Muut rahoitustuotot	1 427,41	100,00	1 427,41	299,05
Kunnalle maksetut korkokulut	-27 081,45	-42 000,00	64,48	-41 742,25
Muut rahoituskulut	-41,13	-50,00	82,26	-108,71
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	-25 050,74	-32 150,00	77,92	-34 038,00
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	1 200 323,85	557 652,00	215,25	1 296 200,07
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	1 200 323,85	557 652,00	215,25	1 296 200,07
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 200 323,85	557 652,00	215,25	1 296 200,07
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		20		
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %		20		
Voitto, %		3,7		

**OULUN KAUPUNKI
OULU-KOILLISMAAN PELASTUSLIIKELAITOS**

LIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	67 576,61	62 829,65
Koneet ja kalusto	6 255 560,37	5 896 873,73
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	74412,36	0
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	6 397 549,34	5 959 703,38
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	6 397 549,34	5 959 703,38
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	276 156,65	212 270,72
Saamiset kunnalta	3 234 342,59	1 751 692,12
Muut saamiset	443 607,30	511 583,25
Siirtosaamiset	1 058 422,27	2 002 392,18
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	5 012 528,81	4 477 938,27
Saamiset yhteensä	5 012 528,81	4 477 938,27
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	5 012 528,81	4 477 938,27
VASTAAVAA YHTEENSÄ	11 410 078,15	10 437 641,65
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	1 240 609,14	1 240 609,14
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	3 019 118,83	1 722 918,76
Tilikauden yli/alijäämä	1 200 323,85	1 296 200,07
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 460 051,82	4 259 727,97
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	945 000,00	1 589 085,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	945 000,00	1 589 085,00
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	2459,58	269,80
Ostovelat	1 638 098,50	1 297 592,69
Korottomat velat kunnalta	0	35,75
Muut velat	404 675,02	418 189,88
Siirtovelat	2 959 793,23	2 872 740,56
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	5 005 026,33	4 588 828,68
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 950 026,33	6 177 913,68
VASTATTAVAA	11 410 078,15	10 437 641,65
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	47,9	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	17,8	
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	4219	
Lainakanta 31.12., 1000 €	945	
Lainasaamiset 31.12., 1000€	0	

300 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

OULUN KAUPUNKI OULU-KOILLISMAAN PELASTUSLIIKELAITOS

LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyljäämä (-alijäämä)	1 225 374,59	590 000,00	207,69	1 330 238,07
Poistot ja arvonalentumiset	1 787 699,02	1 434 000,00	124,67	1 596 966,03
Rahoitustuotot ja -kulut	-25 050,74	-32 000,00	78,28	-34 038,00
Tulorahoituksen korjauserät	-253 499,52	-150 000,00	169,00	-25 064,51
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-2 534 791,98	-2 259 000,00	112,21	-2 298 178,46
Rahoitusosuudet investointimenoihin	309 247,00	80 000,00	386,56	375 750,63
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	253 499,52	150 000,00	169,00	25 064,51
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	762 477,89	-187 000,00	-407,74	970 738,27
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00	829 000,00		0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-644 085,00	-586 000,00	109,91	-644 085,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	-1 482 650,47	-56 000,00	2 647,59	467 270,41
Saamisten muutos muilta	948 059,93	0,00		-1 011 015,77
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-35,75	0,00		35,75
Korottomien velkojen muutos muilta	416 233,40	0,00		217 056,34
Rahoituksen rahavirta	-762 477,89	187 000,00	-407,74	-970 738,27
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00	0,00	0,00
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Investointien tulorahoitus, %	134,3			
Pääomamenojen tulorahoitus, %	104,1			
Lainanhoidokate	4,5			
Quick ratio	1,0			
Current ratio	1,0			
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	732369,85			
INFORMATIIVINEN TIETO				
	31.12.2016			31.12.2015
Yhdystili 31.12.	3 234 342,59			1 751 692,12
Yhdystili 01.01.	1 751 692,12			2 218 962,53
Yhdystilin muutos	1 482 650,47			-467 270,41

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
OULU-KOILLISMAAN PELASTUSLIIKELAITOS
TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno- vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

	2016	2015
TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA		
Muut myyntituotot	5 240 028,92	819 264,18
Muut yhteistoimintakorvaukset	26 808 003,84	26 273 007,96
Terveydenhuollon maksut	792 073,18	4 790 857,19
Liikevaihto	32 840 105,94	31 883 129,33
Liiketoiminnan muut tuotot	658 368,35	787 219,95
	<u>33 498 474,29</u>	<u>32 670 349,28</u>
PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY		
Muiden palvelujen ostot	2 349 154,80	2 260 463,24
	<u>2 349 154,80</u>	<u>2 260 463,24</u>
SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA Kts.Oulun kaupungin liitetiedot		
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT		
Muut toimintatuotot		
Muut myyntivoitot	253 499,52	25 064,51
Myyntivoitot yhteensä	<u>253 499,52</u>	<u>25 064,51</u>

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet

Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	62 829,65	43 712,87
Lisäykset tilikauden aikana	31 622,29	29 336,80
Rahoitusosuudet tilikaudella	-16 725,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Tilikauden poisto	-10 150,33	-10 220,02
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>67 576,61</u>	<u>62 829,65</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	67 576,61	62 829,65
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 896 873,73	5 475 999,71
Lisäykset tilikauden aikana	476 635,91	2 268 841,66
Rahoitusosuudet tilikaudella	-292 522,00	-375 750,63
Vähennykset tilikauden aikana		
Siirrot erien välillä	1 952 121,42	114 529,00
Tilikauden poisto	-1 777 548,69	-1 586 746,01
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>6 255 560,37</u>	<u>5 896 873,73</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 255 560,37	5 896 873,73
Erittely olennaisista lisäpoistoista		

302 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	114 529,00
Lisäykset tilikauden aikana	2 026 533,78	0,00
Siirrot erien välillä	-1 952 121,42	-114 529,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	74 412,36	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	74 412,36	0,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 959 703,38	5 634 241,58
Lisäykset tilikauden aikana	2 534 791,98	2 298 178,46
Rahoitusosuudet tilikaudella	-309 247,00	-375 750,63
Tilikauden poisto	-1 787 699,02	-1 596 966,03
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 397 549,34	5 959 703,38
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 397 549,34	5 959 703,38
Erittely olennaisista lisäpoistoista		
	2016	2015
SAAMISTEN ERITTELY	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	1 054,84	3 625,71
Yhteensä	1 054,84	3 625,71
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	54 473,00	53 879,00
Yhteensä	54 473,00	53 879,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä		
Myyntisaamiset	103,71	0,00
Yhteensä	103,71	0,00
Saamiset yhteensä	55 631,55	57 504,71
SIIRTOSAAMISET	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	123 862,40	153 235,58
Muut tulojäämät	934 559,87	1 849 156,60
Tulojäämät yhteensä	1 058 422,27	2 002 392,18
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 058 422,27	2 002 392,18
OMAN PÄÄOMAN ERITTELY	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	1 240 609,14	1 240 609,14
Peruspääoma 31.12.	1 240 609,14	1 240 609,14
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	3 019 118,83	1 722 918,76
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	3 019 118,83	1 722 918,76
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 200 323,85	1 296 200,07
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 460 051,82	4 259 727,97
ERITTELY POISTOEROSTA		
VIERAS PÄÄOMA	2016	2015
	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	20 875,86	24 152,69
Yhteensä	20 875,86	24 152,69
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä		
Ostovelat	12 246,97	4 906,25
Yhteensä	12 246,97	4 906,25
Vieras pääoma yhteensä	33 122,83	29 058,94
MUIDEN VELKOJEN ERITTELY	2016	2015
Muut velat		

Muut velat	404 675,02	418 189,88
Muut velat yhteensä	<u>404 675,02</u>	<u>418 189,88</u>
SIIRTOVELAT		
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset	103 725,35	65 744,49
Lomapalkkavelka	2 834 622,00	2 449 114,00
Korjojaksotukset	0,00	74,47
Muut menojäämät	<u>21 445,88</u>	<u>20 646,13</u>
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	<u>2 959 793,23</u>	<u>2 535 579,09</u>
VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT		
Leasingvastuut yhteensä	5 304,72	9 218,16
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	<u>3 295,92</u>	<u>3 913,44</u>
Yhteensä	5 304,72	9 218,16
HENKILÖSTÖTIEDOT		
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.	2016	2015
Yhdyskuntapalvelut	637	644
HENKILÖSTÖKULUT		
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	<u>22 801 072,98</u>	<u>22 109 879,40</u>
Henkilöstökulut yhteensä	<u>22 801 072,98</u>	<u>22 109 879,40</u>
LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT		
Kansallinen kokoomus	92,00	92,00
Keskustapuolue	554,40	549,00
Oulun vihreät kunnallisjärj. ry	202,40	183,15
Vasemmistoliitto	<u>172,50</u>	<u>215,63</u>
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	<u>1 021,30</u>	<u>1 039,78</u>

13.10. Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Ympäristötoimen toimialueen kuntien kunnanvaltuustot hyväksyivät seudullisen ympäristötoimen yhteistoimintasopimuksen vuosille 2017–2020. Hallituksen linjauksen mukaisesti ympäristöterveydenhuollon järjestäminen siirtyy kunnilta maakunnan järjestettäväksi 1.1.2019. Riittävän osaamisen ja resurssit omaava kunta voi kuitenkin laissa säädettyjen kriteerien täytyessä sopia maakunnan kanssa järjestämisvastuun siirtämisestä tältä osin kunnalle. Sopimuksessa on huomioitu Maakuntauudistus siten, että mikäli nykyinen yhteistoiminta-alue täyttää myöhemmin määritettävät kriteerit ja Oulu on halukas jatkossakin järjestämään ympäristöterveydenhuollon palvelut, sopimus jatkuu keskeytyksettä. Muussa tapauksessa sopimus voidaan irtisanoa riittävän aikaisin sopimukseen kirjatulla tavalla.

Kiinteästi ympäristöterveydenhuollon erityistilanteisiin liittyvät laboratoriopalvelut kilpailutettiin loppuvuodesta osana Oulun kaupungin keskitettyä laboratoriokilpailutusta. Sopimusta jatkettiin nykyisen palveluntuottajan kanssa siihen saakka, kunnes päätös on lainvoimainen. Oulun seudun ympäristötoimen talousarviossa esitetty toimintasuunnitelma sekä johtokunnan asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saatiin pääsääntöisesti toteutetuksi.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan painopisteenä olevien elintarvikevalvonnan kohteiden valvontakäyntien määrät määritettiin Eviran uuden riskiluokituksen ja valvontatarpeen määrittämiseksi annetun uuden ohjeen mukaan. Valviran asettaman valtakunnallisen painopisteen mukaisesti valvontaa kohdennettiin kohteisiin, joissa on ihoa läpäisevää toimintaa. Kertomusvuonna moniammatillinen yhteistarkastus toteutettiin peruskoulujen ja yliopiston lisäksi myös oppilaitoksissa. Kaikkiaan valvontaan kuului noin 3 600 valvontakohtetta. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan Tukesille siirtyminen vähensi valvontakohteiden määrää noin 500. Ympäristöterveydenhuolto on mukana valtakunnallisessa ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmän kehittämisen yhteishankkeessa (VATI). Syksyllä järjestettiin suurten kaupunkien ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden tapaaminen Ouluun.

Ympäristönsuojelussa vireillä olevien lupa-asioiden määrä oli aikaisempia vuosia hieman suurempi. Valvontakohteiden määrä säilyi jokseenkin entisen suuruisena. Ympäristönsuojelulain toimivalta- ja luparajamuutosten seurauksena valtion valvontaviranomaiselta siirtyi kohteita ympäristötoimen valvottavaksi ja vastaavasti osa aiemmin luvanvaraisista toiminnoista jäi pois säännöllisestä valvonnasta. Valvonnassa painopisteenä oli ympäristönsuojelulain valvontasuunnitelman mukainen toiminta, maaineslupien määräaikaistarkastukset sekä äkillisesti esille tulevat ongelmakohteet. Tarkastusten kokonaismäärä oli edellisten vuosien suuruinen. Trimble Locus -järjestelmä otettiin käyttöön vuoden loppupuolella.

Ympäristötilinpäätös 2015 valmistui maaliskuussa kaupungin toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen liitteeksi. Ympäristöohjelman sekä ilmastotasopimusten ja -sitoumusten edellyttämää seurantaa jatkettiin. Kaupunginhallituksen päätettäväksi valmisteltiin sekä uuteen energiatehokkuussopimukseen liittyminen että kansainväliseen energia- ja ilmastositoumukseen liittyminen. Kasvihuonekaasupäästöt ja energiatehokkuussopimuksen tilanne raportoitiin edellisten vuosien tapaan.

Eläinlääkintähuollossa peruseläinlääkintäpalvelut sekä virka- että päivystysaikana toteutuivat strategian mukaisesti. Myös sijaisjärjestelyissä onnistuttiin hyvin. Erilliseen sopimukseen perustuen Oulun kaupunki ostaa Yli-Iin suuralueen eläinlääkintähuollon palvelut Oulun kaaren ympäristöpalveluilta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto pyysi kantelun perusteella loppuvuodesta 2015 Oulun kaupungilta ja Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitokselta selvitystä liittyen Oulun eläinlääkintäpalvelujen tarjonnan kilpailuneutraliteettiin ja eläinlääkintäpalvelujen yhtiöittämiseen. Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkemyksen mukaan on mahdollista, että tarjotessaan muita kuin kiireellisen eläinlääkäriavun palveluja muille kuin hyötyeläimille, ympäristötoimi harjoittaa taloudellista toimintaa kilpailutilanteessa markkinoilla. Koska tulkinta koskee valtakunnallisesti kunnallisen eläin-

lääkintähuollon järjestämistä, on sovittu, että vastaus toimenpiteistä annetaan eläinlääkintähuollon järjestämistä maakunnassa koskevan lainsäädännön tarkentumisen jälkeen.

Kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutuminen

Elinvoima, elinkeinoelämän uudistuminen ja kilpailukyky

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.2016
Yritysten tuote- ja palveluvienti sekä investoinnit alueelle kasvavat	Tarkoituksenmukaiset ja asiakaslähtöiset palvelut	Viranomaisluvut ja ilmoitukset käsitellään hyvän hallinnon periaatteita noudattaen viivytyksettä niille asetetuissa tavoiteajoissa	Ympäristölupien käsittelyaikojen keskiarvo oli 3,4 kk ja mediaani 1,8 kk. Yhteensä lupia oli 14 ja niistä 11 käsiteltiin tavoiteajassa (4 kk). Kahden talousvesilaitoksen ja yhden elintarviketuotantolaitoksen hakemukset käsiteltiin tavoiteajassa (4 kk).
Yritysten tuote- ja palveluvienti sekä investoinnit alueelle kasvavat	Tarkoituksenmukaiset ja asiakaslähtöiset palvelut	Elinkeinoelämän viranomaisvalvonta toiminnan edellyttämällä tasolla ja valvontatoimet on suunnattu säännöksissä ja määräyksissä asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumiseksi	Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman toteuma oli 82 % (tavoite 90 %). Ympäristöterveydenhuollon toteuma oli 65 % keskusviranomaisen suositamasta määrästä (tavoite 70 %).

Kuntalaisten hyvinvointi

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.2016
1.1 Hyvinvoinnin edistäminen ja asiakaslähtöinen palvelujen kehittäminen elämän eri vaiheissa	Terveydelle turvalliset elintarvikkeet ja talousvesi	Talousveden ja elintarvikkeiden laatu hyvä / ei yhtään vesi- tai elintarvikkevälitteistä epidemiaa	Tavoite toteutunut talousveden osalta. Elintarvikkevalvonnassa oli selvitettävänä neljä epidemiaa. Kahdessa epidemiassa todettiin sairastumisten ja elintarvikkeen nauttimisen välillä olevan yhteyttä.

Ympäristön kestävyys ja yhdyskuntarakenteen eheys

Strategiset linjaukset / Päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittarit / Tavoitetaso	Toteuma 31.12.2016
3.3 Ympäristövastuulliset toimijat	3.3.3. Ympäristötietoiset päättäjät, asukkaat, yritykset ja työntekijät	Ympäristöohjelman raportointi ja seurannan kehittäminen / Ympäristötilinpäätös toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen liitteeksi	Tavoite toteutunut. Ympäristöohjelman seurantarayhmän työ jatkunut ja mittaristoa kehitetty. Ympäristötilinpäätös 2015 valmistunut maaliskuussa 2016. Ympäristötilinpäätös 2016 raportoidaan kaupungin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen liitteenä.

Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite1 000 €	Ta2016	TA-muutokset	TA2016 muutokset	Toteuma 2016	Poikkeama muutettuun talousarvioon	Toteuma-% 2016
Liikelyljäämä 1000€	109	-	109	-1	-110	-0,9%
Tuloutus omistajalle	-	-	-	-	-	-
Liikelaitokselle annetut lainat 1000€	-	-	-	-	-	-
Investointimäärärahojen sitovuudet, 1000€	-	-	-	-	-	-

Koska yhteistoimintasopimuksen muita kuntia ei voida pitää ympäristötoimen omistajina, niiden osuutta ylijäämästä ei voi kirjata omaan pääomaan. Kuntien osuus ylijäämästä tulee kirjata toimintavuoden tuloista pois siirtovelaksi. Samalla tavalla kirjataan myös Oulun kaupungin osuus ylijäämästä siirtovelkaan. Ympäristötoimen tilikauden ylijäämä vuonna 2016 ennen ylijäämän oikaisua oli 623 824,72 euroa

ja ylitti valtuuston edellyttämän 109 000 euron ylijäämän 514 824,72 eurolla. Oikaisukirjausten jälkeen tilikauden ylijäämä on 0 euroa.

Ympäristötoimen ympäristönsuojelun ja ympäristöterveyshuollon viranomaispalveluista ja eläinlääkintähuollosta ympäristötoimelle perittäviä maksuja tarkistettiin 1.1.2017 alkaen.

Talousarviovuoden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Keskeiset talouden tunnusluvut omistajaohjauksen näkökulmasta

Tunnusluvut 1000 euroa	TP 2015	TA 2016 + muutokset	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Toiminnan laajuus • Liikevaihto • Investoinnit	4 555 0	4 986 0	4 381 0	4 927 0	4 918 0	4 933 0
Kannattavuus • liikeylijäämä • sij.pääoman tuotto, % • korvaus peruspääomasta ja pääomavelasta %	-6 - -	109 - -	-1 - -	0 - -	0 - -	0 - -

Ympäristötoimen liikevaihto vuonna 2016 ennen ylijäämän oikaisua oli 5 004 815,28 euroa. Oikaisukirjausten jälkeen liikevaihto on 4 380 990,56 euroa. Liikeylijäämä ennen oikaisua oli 622 464,25 euroa. Korkotulojen ja -menojen jälkeen ylijäämä ennen oi-

kaisua oli 623 824,72 euroa ja oikaisun jälkeen nolla euroa. Kilpailukykysoituksesta johtuen kuntien maksuosuuksia on vuosina 2017–2019 pienennetty vastaamaan arvioitua säästöä.

Liikelaitoksen omaa toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2015	TA 2016 + MUUTOKSET	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Bruttomenot	4 588	4 891	4 408	4 927	4 918	4 933
Asiakastulot	1 139	1 082	1 101	1 107	1 107	1 107
Nettomenot (kuntien maksuosuus)	3 416	3 904	3 280	3 820	3 811	3 826
Ylijäämä	0	109	0	0	0	0
Bruttomenot/as	18,76	20,23	17,87	20,15	20,12	20,18
Nettomenot/as	13,97	16,15	13,84	15,62	15,59	15,65

Ympäristötoimen asiakastulot olivat kertomusvuonna 1,101 milj. euroa (ta 1,082; ed.v. 1,139). Henkilöstökulut toteutuivat talousarvion mukaisesti ja toteuma oli 2,872 milj. euroa (ta 3,052; ed.v. 2,966). Tarvikemenot olivat 0,113 milj. euroa (ta 0,087; ed.v. 0,094). Palvelujen ostot olivat 1,058 milj. euroa (ta 1,246; ed.v. 1,110) ja liiketoiminnan muut menot, kuten kiinteistö- ja atk-vuokrat olivat 0,366 milj. euroa (ta 0,507; ed.v. 0,423).

Vuosien 2015 ja 2016 vertailussa on otettava huomioon elintarvike- ja ympäristölaboratorion yhtiöittäminen 1.3.2015 alkaen.

Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Yhteistoimintasopimuksen mukaan johtokunta tekee esityksen Oulun kaupunginvaltuustolle mahdollisen ylijäämän käyttämisestä. Ympäristötoimi esittää, että vuoden 2016 siirtovelaksi kirjattu ylijäämä 623 824,72 euroa palautetaan yhteistoimintakunnille kyseisten vuosien maksuosuuksien määräytymisperusteiden mukaisesti.

Henkilöstö ja henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset	Tilapäiset	Yhteensä	HTV	Henkilöstökulut, €
31.12.2015	44	16	60	45,8	2 966 125
31.12.2016	43	14	57	44,7	2 871 788
Muutos	-1	-2	-3	-1,1	-112 558

Ympäristötoimen henkilöstösuunnitelma toteutui talousarvion mukaisesti. Vuoden aikana täytettiin ulkoisella hakumenettelyllä irtisanoutumisista johtuen valvontaelinlääkärin ja terveystarkastajan virat sekä perustettiin ja vakinaistettiin pitkään määräaikaisilla virkasuhteilla hoidettu ympäristötarkastajan virka.

OULUN KAUPUNKI
OULUN SEUDUN YMPÄRISTÖTOIMI LIIKELAITOS

LIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-% 1.-31.12.2015	
LIKEVAIHTO	4 380 990,56	4 985 892,00	87,87	4 554 910,71
Liiketoiminnan muut tuotot	15 330,41	0,00		11 302,83
Tuet ja avustukset kunnalta	10 520,84	14 000,00	75,15	15 186,90
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-112 801,56	-86 609,00	130,24	-94 299,07
Palvelujen ostot	-1 057 638,59	-1 245 545,00	84,91	-1 103 160,84
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-1 170 440,15	-1 332 154,00	87,86	-1 197 459,91
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-2 201 978,19	-2 364 344,00	93,13	-2 296 716,38
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-493 032,19	-524 123,00	94,07	-513 647,75
Muut henkilösivukulut	-176 777,82	-163 571,00	108,07	-155 761,23
Henkilöstökulut yhteensä	-2 871 788,20	-3 052 038,00	94,09	-2 966 125,36
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00		-766,66
Liiketoiminnan muut kulut	-365 973,93	-506 700,00	72,23	-423 202,50
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-1 360,47	109 000,00	-1,25	-6 153,99
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	395,63	0,00		5 648,71
Muut rahoitustuotot	965,37	0,00		515,36
Muille maksetut korkokulut	-0,53			
Muut rahoituskulut	0,00	0,00		-10,08
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	1 360,47	0,00		6 153,99
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	0,00	109 000,00	0,00	0,00
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	0,00	109 000,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0,00	109 000,00	0,00	0,00
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,00			
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %	0,00			
Voitto, %	0,00			

OULUN KAUPUNKI
OULUN SEUDUN YMPÄRISTÖTOIMI LIIKELAITOS

LIKELAITOKSEN TASE **31.12.2016** **31.12.2015**

VASTAAVAA
VAIHTUVAT VASTAAVAT
Saamiset

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	207 781,64	239 763,01
Saamiset kunnalta	1 066 412,14	1 705 074,26
Muut saamiset	7 915,28	21 912,86
Siirtosaamiset	52 813,81	28 105,17
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	1 334 922,87	1 994 855,30
Saamiset yhteensä	1 334 922,87	1 994 855,30

VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ 1 334 922,87 1 994 855,30

VASTAAVAA YHTEENSÄ 1 334 922,87 1 994 855,30

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	88 991,08	88 991,08
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	54 078,71	54 078,71
Tilikauden yli/alijäämä	0,00	0,00
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	143 069,79	143 069,79

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen

Ostovelat	81 330,50	125 776,54
Korottomat velat kunnalta	478 048,06	908 743,85
Muut velat	44 751,42	55 174,16
Siirtovelat	587 723,10	762 090,96
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1 191 853,08	1 851 785,51
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 191 853,08	1 851 785,51

VASTATTAVAA 1 334 922,87 1 994 855,30

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	10,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	27
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	54

OULUN KAUPUNKI
OULUN SEUDUN YMPÄRISTÖTOIMI LIIKELAITOS

LIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-1 360,47	109 000,00	-1,25	-6 153,99
Poistot ja arvonalentumiset	0,00	0,00		766,66
Rahoitustuotot ja -kulut	1 360,47	0,00		6 153,99
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Pysyvien vastaavien hydykkeiden luovutustulot	0,00	0,00		19 166,70
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	0,00	109 000,00	0,00	19 933,36
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Lainakannan muutokset				
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00		-1 385 367,21
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	638 662,12	-109 000,00	-585,93	99 010,40
Saamisten muutos muilta	21 270,31	0,00		51 889,39
Korottomien velkojen muutos kunnalta	478 048,06			908 743,85
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 137 980,49	0,00		305 790,21
Rahoituksen rahavirta	0,00	-109 000,00		-19 933,36
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00		0,00
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Lainanhoitokate		1,0		
Quick ratio		1,1		
Current ratio		1,1		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €		1 969 092,50		
INFORMATIIVINEN TIETO				
	31.12.2016			31.12.2015
Yhdystili 31.12.	1 066 412,14			1 705 074,26
Yhdystili 01.01.	1 705 074,26			1 804 084,66
Yhdystilin muutos	-638 662,12			-99 010,40

**TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
OULUN SEUDUN YMPÄRISTÖTOIMI**
TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT
Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

	2016	2015
TOIMINTATUOTOT KAUPUNGIN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA		
Liikevaihto		
Viranomaistoiminta	3 148 818,24	3 259 661,55
Eläinlääkintähuolto	1 232 172,32	1 154 991,18
Elintarvike- ja ympäristölaboratorio	0,00	140 257,98
	<u>4 380 990,56</u>	<u>4 554 910,71</u>
Liiketoiminnan muut tuotot		
Viranomaistoiminta	15 330,41	11 302,83
Eläinlääkintähuolto	0,00	0,00
Elintarvike- ja ympäristölaboratorio	0,00	0,00
Muu toiminta	0,00	0,00
	<u>15 330,41</u>	<u>11 302,83</u>
Tuet ja avustukset		
Viranomaistoiminta	7 848,28	7 375,54
Eläinlääkintähuolto	2 672,56	6 552,47
Elintarvike- ja ympäristölaboratorio	0,00	1 258,89
	<u>10 520,84</u>	<u>15 186,90</u>
PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY		
Muiden palveluiden ostot	1 057 638,59	1 103 160,84
Kunnan palveluiden ostot yhteensä	<u>1 057 638,59</u>	<u>1 103 160,84</u>

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA

Katso Oulun kaupungin liitetiedot

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT
PYSYVÄT VASTAAVAT

	2016	2015
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	19 933,36
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-19 166,70
Tilikauden poisto	0,00	-766,66
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	19 933,36
Tilikauden poisto	0,00	-766,66
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00

312 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

	2016	2015
SAAMISTEN ERITTELY	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	368,50	167,50
Yhteensä	368,50	167,50
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	0,00	435,50
Yhteensä	0,00	435,50
Saamiset yhteensä	368,50	603,00
SIIRTOSAAMISET	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	9 000,00	0,00
Muut tulojäämät	43 813,81	28 105,17
Tulojäämät yhteensä	52 813,81	28 105,17
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	52 813,81	28 105,17
OMAN PÄÄOMAN ERITTELY		
Peruspääoma 1.1.	88 991,08	88 991,08
Peruspääoma 31.12.	88 991,08	88 991,08
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	54 078,71	1 439 445,92
Ylijäämän palautukset	0,00	-1 385 367,21
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	54 078,71	54 078,71
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	0,00	0,00
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	143 069,79	143 069,79
VIERAS PÄÄOMA	2016	2015
	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	3 295,59	40 967,97
Yhteensä	3 295,59	40 967,97
Vieras pääoma yhteensä	3 295,59	40 967,97
MUIDEN VELKOJEN ERITTELY	2016	2015
Muut velat		
Muut velat	44 751,42	55 174,16
Muut velat yhteensä	44 751,42	55 174,16
SIIRTOVELAT		
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset	13 244,21	14 294,54
Lomapalkkavelka	425 458,00	458 230,00
Ylijäämän palautus, muut kunnat	145 776,66	279 961,05
Ylijäämän palautus, Oulu	478 048,06	908 743,85
Muut menojäämät	3 244,23	9 605,95
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	1 065 771,16	1 670 835,39
HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT		
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.	2016	2015
Yhdyskuntapalvelut	54	57
HENKILÖSTÖKULUT	2016	2015
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	2 871 788,20	2 966 125,36
Henkilöstökulut yhteensä	2 871 788,20	2 966 125,36

14. Liikelaitosten vaikutus kaupungin talouteen

Liikelaitosten ja taseyksiköiden tarkastelussa ovat mukana kaupungin sisäiset erät niin tuloissa kuin menoissakin.

Liikelaitosten ja taseyksiköiden yhteenlasketut tuotot olivat tilikaudella 334,8 milj. euroa (v. 2015: 340,2 milj. euroa). Toimintakulut olivat 265,9 milj. euroa (v.2015: 257,6 milj. euroa). Toimintakatteeksi muodostui 78,4 milj. euroa (v. 2015: 82,6 milj. euroa). Kehittämisrahaston ja Oulun Valistustalorahaston vaikutus toimintakatteeseen oli -1,96 milj. euroa

Liikelaitosten ja taseyksiköiden yhteenlasketussa rahoituslaskelmassa investointimenot olivat 70,0 milj. euroa (52,8 milj. euroa). Toiminnan ja investointien jälkeen rahavirta oli 0,4 milj. euroa ylijäämäinen.

Rahoituserissä olennainen menoerä oli peruskunnalle maksettu tuloutus 15,9 milj. euroa ja yhteenlasketuksi vuosikatteenksi muodostui 67,7 milj. euroa (87,9 milj. euroa). Alkuperäisessä talousarviossa liikelaitosten ja taseyksiköiden yhteenlasketuksi vuosikatteenksi arvioitiin yhteensä 53,4 milj. euroa, joten tavoite ylittyi 14,3 milj. eurolla. Vuosikatteen ylitystä selittävät Tilakeskuksen toimintamenot, jotka toteutuivat 7,7 milj. euroa alle talousarvion. Merkittävin säästö toimintamenoissa kohdistui energiakustannuksiin, tehostuneeseen toimintaan, vuokratustannuksiin ja siihen, että Tilakeskuksen ei tarvinnut siirtää varoja kaupungin vahinkorahastoon. Oulun kaupungin vuosikatteeneseen vaikuttivat lisäksi Oulun Veden liikevaihdon ylitys 1,6 milj. euroa, Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen sekä Kehittämisrahaston vuosikatteen, jotka molemmat ylittivät talousarvion 1,0 milj. eurolla.

Vuosikatteen muodostumisessa suurin vaikutus on Oulun Tilakeskus liikelaitoksella ja Oulun Vesi liikelaitoksella. Oulun Tilakeskuksen vuosikatteen osuus on 41,0 milj. euroa (v. 2015: 36,8 milj. euroa). Oulun Veden osuus vuosikatteenesta on 15,2 milj. euroa (v. 2015: 14,5 milj. euroa). Oulun Tilakeskuksen vuosikatteenalla rahoitetaan mm. peruskunnan hallintokuntiin kohdistuvia investointeja. Tilakeskuksen investoinnit olivat yhteensä 44,0 milj. euroa (v. 2015:29,2 milj. euroa).

Kehittämisrahaston ja Oulun Valistustalorahaston vaikutus vuosikatteeneseen oli 4,3 milj. euroa (v. 2015: 28,0 milj. euroa). Vuosikatteen muodostumisessa oleellinen vaikutus on rahoitustuotoilla. Rahoitustuotot ovat osinkoja ja erillissijoitusten korkotuottoja Suurimmat osinkotuotot kehittämisrahastoon kirjattiin Partnera Oy:ltä 4,2 milj. euroa (v. 2015: 21,5 milj. euroa) ja Technopolis Oyj:ltä 0,6 milj. euroa (v. 2015: 0,53 milj. euroa).

Liikelaitosten ja taseyksiköiden tilikauden poistot olivat 48,8 milj. euroa (v. 2015: 49,6 milj. euroa) ja tilikauden tulos 18,9 milj. euroa (v. 2015: 38,3 milj. euroa). Tilinpäätössiirrot olivat yhteensä -9,4 milj. euroa, jossa on mukana varausten lisäykset ja vähennykset. Oulun Veden ja Tilakeskuksen tilikauden ylijäämästä on kirjattu vapaaehtoinen varaus investointeihin. Oulun Vedellä varaus (4,3 milj. euroa) kohdistetaan Taskilan jätevedenpuhdistamon lietteenkäsittelyrakennuksen ja laitteistojen uusimiseen, joka toteutetaan vuosina 2017–2018. Tilakeskuksen 8,0 milj. euron investointivaraus kohdistuu Pohjankartanon peruskorjaukseen (5,7 milj. euroa), Kaupahallin peruskorjaukseen (1,5 milj. euroa) sekä hallintotilojen muutokseen (0,8 milj. euroa).

Liikelaitosten ja taseyksiköiden yhteenlasketussa rahoituslaskelmassa investointimenot olivat 70,0 milj. euroa (v. 2015: 52,8 milj. euroa). Toiminnan ja investointien jälkeen rahavirta oli 0,4 milj. euroa (38,1 milj. euroa) ylijäämäinen. Tilakeskus nosti lainaa peruskunnalta 12,0 milj. euroa vuonna 2016 (v. 2015: 0 euroa). Vanhoja lainoja lyhensivät Oulun Tilakeskus, Oulun Vesi sekä Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos yhteensä 6,7 milj. eurolla.

Oulun seudun Ympäristötoimi liikelaitos palautti vuoden 2016 siirtovelaksi kirjattua ylijäämää 623 824,72 euroa yhteistoimintakunnille kyseisten vuosien maksuosuuksien määräytymisperusteiden mukaisesti. Oulun kaupungin omistajaohjauksen linjauksen mukaisesti Oulun Vesi teki tilinpäätöksensä 7,0 milj. euron ylimääräisen tuloutuksen peruskunnalle. Tuloutus tehtiin Veden edellisten tilikausien ylijäämästä.

Liikelaitosten ja taseyksiköiden vaikutus kaupungin tilikauden muodostumiseen

TULOSLASKELMA 1 000€	Peruskunta	Liikelaitos Oulun Tilakeskus	Muut sisäiset liikelaitokset	Oulun Vesi liikelaitos	Liikelaitokset yhteensä	Taseyksiköt	Oulun kaupunki (sis. sisäiset erät)	Eliminoitu tuloslaskelma
Toimintatuotot	182 926	111 900	186 104	36 820	334 824		517 750	249 821
Valmistus omaan käyttöön	8 500	6 666		2 754	9 420		17 920	17 687
Toimintakulut	-1 218 612	-67 009	-178 332	-18 588	-263 929	-1 963	-1 484 505	-1 216 685
TOIMINTAKATE	-1 027 187	51 557	7 772	20 985	80 315	-1 963	-948 835	-949 176
Verotulot	743 649						743 649	743 649
Valtionosuudet	273 358						273 358	273 358
Rahoitustuotot ja -kulut								
Korkotuotot	11 278	2	7	3	12	488	11 778	10 726
Muut rahoitustuotot	18 681	3	5	18	26	6 141	24 848	8 991
Korkokulut	-10 176	-712	-27	-284	-1 023		-11 199	-10 148
Muut rahoituskulut	-721	-9 886	-465	-5 511	-15 863	-408	-16 992	-1 134
VUOSIKATE	8 883	40 965	7 291	15 210	63 466	4 257	76 606	76 266
Poistot ja arvonalentumiset	-33 147	-32 178	-6 286	-9 223	-47 687	-1 105	-81 939	-80 982
Tilikauden tulos	-24 264	8 787	1 006	5 986	15 779	3 152	-5 333	-4 716
Poistoeron lis./-väh.(+)		3 070		-183	2 887		2 887	2 887
Varausten lis./väh.(+)		-8 000		-4 300	-12 300		-12 300	-12 300
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-24 264	3 857	1 006	1 504	6 366	3 152	-14 746	-14 129

RAHOITUSLASKELMA 1 000€	Peruskunta	Liikelaitos Oulun Tilakeskus	Muut sisäiset liikelaitokset	Oulun Vesi liikelaitos	Liikelaitokset yhteensä	Taseyksiköt	Oulun kaupunki (sis. sisäiset erät)	Eliminoitu tuloslaskelma
TOIMINNAN RAHAVIRTA								
Vuosikate	8 883	40 965	7 291	15 210	63 466	4 257	76 606	76 266
Tulorahoituksen korjaukset	-15 293	-327	-309	-2	-638	64	-15 867	-15 867
TOIMINNAN RAHAVIRTA	-6 410	40 638	6 982	15 208	62 828	4 321	60 739	60 399
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA								
Investointimenot	-55 611	-44 036	-7 357	-14 709	-66 102	-3 907	-125 619	-125 288
Rah.osuudet investointimenoi	428	0	309	41	350	0	779	779
Pys.vast.hyöd.luovutustulot	26 873	2 530	323	2	2 855	27	29 755	29 755
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-28 310	-41 506	-6 724	-14 667	-62 897	-3 879	-95 086	-94 754
Toiminnan ja invest. rahavirta	-34 720	-868	258	542	-69	442	-34 347	-34 355
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA								
Antolainauksen muutokset								
Antolainasaam.lisäykset	-15 147	-153	0	-4	-157	0	-15 304	-3 192
Antolainasaam.vähennykset	10 602	14	0	0	14	0	10 616	3 882
Antolainauksen muutokset	-4 545	-139	0	-4	-143	0	-4 688	690
Lainakannan muutokset								
Pitkäaik.lainojen lisäys	50 000	12 000	0	0	12 000	0	62 000	50 000
Pitkäaik.lainojen vähennys	-28 830	-4 645	-644	-1 445	-6 734	0	-35 565	-28 830
Lyhytaik.lainojen muutos	-5 370	0	0	0	0	0	-5 370	-5 370
Lainakannan muutokset	15 800	7 355	-644	-1 445	5 266	0	21 066	15 800
Oman pääoman muutokset	7 000	0	0	-7 000	-7 000	-3 755	-3 755	
Muut maksuvalmiuden muutokset								
Toimeksiant.varja po:n muut	2	0	0	0	0	1 873	1 875	1 875
Vaihto-omaisuuden muutos	7	0	5	0	5	0	12	11
Saamisten muutos	486	671	-423	-159	89	43	617	113
Korottomien velkojen muutos	15 391	3 183	932	2 510	6 624	28	22 043	15 823
Muut maksuvalmiuden muutokset	15 886	3 853	514	2 350	6 717	1 944	24 548	17 822
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	34 141	11 070	-131	-6 099	4 840	-1 810	37 171	34 312
RAHAVAROJEN MUUTOS	-579	10 201	127	-5 557	4 771	-1 368	2 824	-43

15. Taseyksiköt

15.1. Kehittämisrahasto

Olellaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Oulun kaupungin kehittämisrahaston tarkoituksena on edistää Oulun alueen elinkeinoelämää ja vetovoimaisuutta. Rahasto on oma kirjanpidollinen taseyksikkö Oulun kaupungissa. Rahaston käytöstä päättää kaupunginhallitus.

Kaupungin sijoitustoiminta jakaantuu luonteeltaan kahteen erilaiseen toimintaan: kaupungin toimialaan ja tehtäviin liittyvään toimialasijoittamiseen ja kassavarojen sijoittamiseen. Toimialaan kuuluva sijoittaminen kohdistuu yhteisöihin, joiden toiminnan tarkoituksena on tukea kaupungin asukkaiden hyvinvointia ja alueen kestävä kehityksen edistämistä. Kehittämisrahaston toimialasijoittaminen tukee kaupungin elinkeinopoliittisia tavoitteita.

Rahaston suurin omistus tällä hetkellä on Partnera Oy. Kaupungin omistus Partnera Oy:ssä on 47 % (v. 2015: 47 %). Kaupungin omistusosuus Technopolis Oyj:ssä on 2,47 % (3,3 %) ja omistuksen arvo oli vuoden vaihteen pörssikurssilla 12,3 milj.euroa (13,1 milj.euroa).

Kehittämisrahaston tuotot (tuloslaskema seuraavalla sivulla) muodostuvat rahaston omistamien yritysten maksamista osingoista, merkintäoikeuksien myyntituloista ja erillissijoitusten korkotuotoista. Suurimmat osinkotuotot kehittämisrahastoon kirjattiin Partnera Oy:ltä 4,2 milj.euroa (21,5 milj.euroa) ja Technopolis Oyj:ltä 0,6 milj.euroa (0,53 milj.euroa). Vuonna 2016 myytiin Technopolis Oyj:n merkintäoikeuksia, joista saatiin 1,0 milj.euron myyntitulo. Kehittämisrahaston kulut muodostuvat kaupunginhallituksen päätöksellä tehdyistä erillishankkeiden rahoituksista sekä pääomasijoituksista. Arvonalennukset 1,1 milj.euroa (1,6 milj.euroa) ovat pysyvien vastaavien pääomasijoituksiin tehtyjä tilinpäätöshetken alaskirjauksia.

Tuloslaskeman ylijäämä oli 3,1 milj.euroa (26,5 milj.euroa) ja taseen loppusumma oli tilikauden päättyessä 126,9 milj.euroa (121,8 milj.euroa).

Erillissijoitukset

Rahaston kassavarat sisältyvät kaupungin kassavaroihin lukuun ottamatta Technopolis Oyj:n ja Medipolis Oy:n osakkeiden myynnistä saaduilla varoilla muodostettua erillissijoitussalkkua. Salkkuun liisättiin vuonna 2015 Oulu Parnera Oy:ltä saaduista osingoista 13 milj.euroa. Varojen sijoitustoiminnassa noudatetaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä sijoitusperiaatteita. Sijoituksista saatavat tuotot kirjataan suoraan kehittämisrahaston tuloiksi. Tulot ja varat voidaan käyttää myöhemmin kaupungin elinkeinoelämän kehittämiseen. Erillissalkun kirjanpitoarvo oli vuoden vaihteessa 29,0 milj.euroa (28,5 milj.euroa).

Pääomasijoitukset

Oulun kaupungin kumulatiiviset maksuerät Oulun seudun yrityselämää tukeviin pääomasijoitusrahastoihin ovat seuraavat:

- *Nordic Option Oy (ent. Teknoventure Oy)*
4 643 053 euroa
- *Oulun Seudun Hyvinvointirahasto Ky*
2 000 000 euroa
(sitoumus 2,0 milj.euroa)
- *Inveni Life Sciences Fund I Ky*
996 626 euroa
(sitoumus 1,0 milj.euroa)
- *Northern Start up Fund I Ky*
3 052 370 euroa
kehittäisrahastosta
(kaupungin
kokonaissitoumus
5,0 milj.euroa)
- *VisionPlus Fund I Ky*
778 488 euroa
(sitoumus 1,0 milj.euroa)
- *Northern Start up Fund II Ky/ ELY*
5 000 000 euroa
(sitoumus 5,0 milj.euroa)
- *Northern Start up Fund III Ky/ ELY*
1 657 670 euroa
(sitoumus 5,0 milj.euroa)

VisionPlus Fund I Ky aloitti sijoitustoimintansa vuonna 2012 ja pääomakutsuja vuodelle 2016 oli yhteensä 0,17 milj.euroa (investointimeno). Northern Startup Fund I Ky:n toiminta aloitettiin vuoden 2012 lopulla ja kaupungille vuonna 2016 osoitettuja pääomakutsuja oli 0,81 milj.euroa.

Northern Start up Fund II Ky aloitti toimintansa vuoden 2014 helmikuussa. Rahasto on pääomitettu 5,0 milj.eurolla Euroopan aluekehitysrahaston varoista ELY-keskuksen kautta. Rakennerahastokauden 2007 - 2014 päättymisen vuoksi rahaston sijoitusperiodi saattettiin loppuun vuoden 2015 aikana. Rahastosta tehtiin yhteensä kaksikymmentäkaksi sijoitusta viiteentoista yhtiöön. Kaikissa sijoituksissa on ollut mukana yksityinen kanssasijoittaja.

Vuoden 2015 aikana valmisteltiin Northern Start up Fund III Ky:n toiminnan aloitusta. ELY-keskus teki joulukuussa 2015 päätöksen rahaston pääomittami-

sesta 5,0 milj.eurolla Euroopan aluekehitysrahaston varoista. Sijoitustoiminta käynnistyi vuonna 2016 ja kaupungille vuonna 2016 osoitettuja pääomakutsuja oli 1,53 milj.euroa (investointimeno) ja ELY-keskuksen rahasiirtoja rahastoon sijoitettavaksi oli 2,0 milj.euroa.

Vuonna 2016 ostettiin 1,0 milj.eurolla Techopolis Oyj:n osakkeita (investointimeno), joka näkyy investointimenojen 0,925 milj.euron ylityksenä. Osakkeiden osto rahoitettiin Technopolis Oyj:n merkintäoikeuksien myynnistä saaduilla 1,0 milj.euron myyntituloilla. Muut investointimenot olivat yhteensä 0,39 milj.euroa.

VisionPlus Fund I Ky -rahaston voitto-osuussijoitusmalli palauttaa sijoittajille pääomaa heti kun kohdeyhtiöt tekevät myyntiä. Vuonna 2016 VisionPlus Fund I Ky -rahasto palautti Oulun kaupungille 27 044 euroa (investointitulo).

Taulukko: Investoinnit

1 000 €	TA 2016	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2016	Erotus
Menot	2 982		2 982	3 907	925
VisionPlus Fund I Ky	200			171	
Northern Startup Fund I	1 500			807	
Northern Startup Fund III	800			1 531	
Paras Biopharmaceuticals Finland Oy	382			383	
Inveni Life Sciences I Ky	11			6	
Technopolis Oyj				1 006	
LapIT Oy				2	
Arctic Link Ab				1	
Varaus	89				
Tulot				27	27

Erillishankkeet:

Yhteismarkkinointi

Yhteismarkkinointia on toteutettu 31 yhteistyökumppanin kanssa brändillä Oulu Capital of Northern Scandinavia. Pää tavoitteena olivat viennin vauhdittaminen sekä investointien ja työpaikkojen saaminen Ouluun. Suurin osa toimenpiteistä suunnattiin kansainvälisiin toimenpiteisiin. Näitä olivat kansainvälinen 5GFWD innovaatiokisa, Mipim-messut Cannesissa, logistiikkamessut Antwerpenissa ja Moskovassa, eHealthWeek –tapahtuma Amsterdamissa ja Nordic Life Science Days Tukholmassa. Kotimaan tapahtumia olivat mm. Northern Glow –

tapahtuma Oulussa ja 2016-2017 vuodenvaihteessa Helsingissä toteutettu Oulun imagokampanja 200 000 oululaista. Alueellista näkyvyyttä oli Kaleva -sanomalehdessä sekä Oulu.com ja Kaleva.fi -sivustolla. Kehittämisrahaston rahoitus yhteismarkkinoinnille oli 305 192 euroa vuonna 2016.

Lentoreitti: Oulu-Luulaja-Tromssa

Ympärivuotinen lentoliikenne edistää Oulun uudistuneen lentoaseman kehittymistä pohjoisen Skandinavian solmukohtaksi ja samalla vahvistaa Oulun lentoaseman kansainvälistä reittiliikennettä. Hanke tukee Oulun kaupungin strategista tavoitetta parantaa logistista saavutettavuutta Pohjois-Norjaan ja si-

ten edistää vientiä ja Oulun alueelle suuntautuvan investointivolyymien kasvua. Hanke käynnistyi syksyllä 2013, jolloin luotiin toimintamalli, organisaatio ja työryhmät lentoliikenteen käynnistämiseksi syksyllä 2014. Toiminta alkoi 12.1.2015 viidellä viikottaisella edestakaisella lennolla. Keväällä 2017 Oulusta avautuvat suorat lennot Tromssaan ja Luulajaan. Lisäksi Luulajasta on jatkoyhteys Sundsvallin kautta Göteborgiin ja Göteborgista Ouluun. Lentoreittiä rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 815 255 eurolla.

Oulun syväväylä YVA

Oulun meriväylän syventämisen ympäristövaikutusten arviointiprosessi (YVA) on käynnistynyt vuonna 2016 ja valmistuu tänä vuonna. Väylän syventämiseen 10 metristä 12,5 metriin on tavoitteena päästä vuoden 2018 aikana. Samanaikaisesti Satama-alueita tullaan laajentamaan kymmenillä hehtaareilla. Oulun satama on Perämeren alueen Satamista yksikköliikenteellä mitattuna suurin, joka palvelee koko Pohjoista aluetta yli rajojen. Väylän syventäminen on tärkeää laivakoon kasvaessa ja pohjoisen teollisuuden kilpailukykyyn kannalta. Oulun syväväylän ympäristövaikutusten arviointiprosessia rahoitettiin kehittämisrahastosta yhteensä 34 313 eurolla.

Barentskeskus Finland Oy

Vuonna 2010 kaupunginhallitus päätti osallistua Barentskeskus Finland Oy:n perustamiseen ja rahoittamiseen vuosina 2010 – 2012. Barentskeskuksen omistavat 5 kaupunkia ja 10 julkisyhteisöä. Päätöksen mukaan yhtiö toimii pohjois-suomalaisten Barents-osaajien toiminnan koordinaattorina ja palvelujen markkinoijana pääasiallisesti elinkeinoelämälle sekä kokoaa alueen osaamisen ”yhden luukun” –periaatteella toimivaksi palvelukokonaisuudeksi. Vuonna 2014 kaupunginhallitus päätti jatkaa Barentskeskuksen toiminnan rahoittamista vuosina 2014 – 2016. Vuonna 2016 Barentskeskus Finland Oy:tä rahoitettiin päätöksen mukaisesti 41 000 eurolla.

6Aika valtakunnallinen kokonaiskoordinaatiohanke (strategiatoimistohanke)

Oulun kaupunki toimii yhdessä kuutoskaupunkien kanssa (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Oulu ja Turku) EU:n rakennerahasto-ohjelmakauden 2014 – 2020 kestävästä kaupunkikehittämisen yhdenmukaisen alueellisen strategian (Integrated Territorial Investments / ITI) toteuttajana. Strategiassa on kolme prioriteettialuetta: avoimet innovaatioalustat, avoin da-

ta ja rajapinnat sekä avoin osallisuus ja asiakkuus. 6Aika-strategian tavoitteena on vahvistaa kansallista kilpailukykyä, synnyttää uutta osaamista, liiketoimintaa ja työllisyyttä sekä hyödyntää kaupunkien kehittämissympäristöinä. Strategialla on kiinteä yhteys mm. Oulun Innovaatioallianssin yhteistyösopimukseen, alueen älykkään erikoistumisen strategiaan sekä innovatiiviset kaupungit (INKA) – ohjelmaan. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 24 907 eurolla.

Oulu Innovaatioallianssi (OIA)

Oulun kaupunki, Oulun yliopisto, Oulun ammattikorkeakoulu Oy (Oamk), Oulun seudun kuntayhtymä, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Luonnonvarakeskus Luke ja Technopolis Oyj allekirjoittivat 22.3.2016 strategisen puitesopimuksen vuosille 2016–2020. Sopimus jatkaa oululaista yhteistyön perinnettä, jonka ansiosta Oulu on monella osa-alueella tunnettu edelläkävijäkaupunki.

Sopimuksen konkreettisiksi painopisteiksi on valittu viisi kokonaisuutta, ekosysteemiä:

- Vetovoimainen pohjoinen kaupunki, vastuutahona Oulun kaupunki
- Teollisuus 2026, josta vastaa Oulun yliopisto
- Oulu Health, josta vastaa Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
- ICT ja Digitalisaatio, josta vastaa VTT
- Ketterä kaupallistaminen, josta vastaa Oamk

OIA rahoitukset ja hankkeet ekosysteemeittäin:

Teollisuus 2026

Centre for Environment and Energy (CEE)

Vuonna 2012 Oulun innovaatioallianssiin perustettu ja organisatorisesti Oulun yliopistoon kuuluva CEE luo ekoinnovaatioista ja cleantechistä Oululle uutta brändiä. CEE:n kokoamien tkI-hankkeiden (tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeiden) arvo on ollut viiden vuoden aikana noin 10 miljoonaa euroa. CEE:n toiminta on edesauttanut 10 spin-off-yrityksen syntymistä. Viime vuonna CEE:n kokoamien hankkeiden arvo OIA:lle oli 700 000 euroa. Yksi OIA:n uusista ekosysteemeistä on Teollisuus 2026 – ekosysteemi, jonka ylösajoprosessista CEE vastasi. Viime vuoden päätoimet Teollisuus 2026 – ekosys-

teemissä olivat toiminnan organisointi, viestintä, avoimen innovaatioekosysteemin rakentaminen – ekosysteemipalaverit ja tapahtumat, ekosysteemin yhteiset tkI-hankkeet ja kaupallistamisen varmistaminen osana tkI-toimintaa. CEE sai vuonna 2016 perusrahoitusta 75 000 euroa.

OuluZone arktinen testausympäristö

Autonomisten työkonoiden ja ajoneuvojen arktisen testausympäristön kehittäminen Oulun yliopiston kampukselle ja OuluZone-moottoriurheilukeskukseen (131024 Arktinen testausympäristö OuluZone) aloitettiin kesällä 2016 kolmen Oulun yliopiston tutkimusyksikön voimin. Prof. Rauno Heikkilän (Rakenteet ja rakentamisteknologia) tutkimusryhmä on aloittanut kampuksen ja OuluZone-keskuksen integroivan tutkimuskeskuksen suunnittelun ja organisoinnin. Nykyisten ja uusien testausratojen suunnittelua on jatkettu. Tarkemman maastomallin sekä referenssipisteistön laajentaminen ja uudelleen mitaus on suunniteltu ja toteutettu. Kansainvälistä yhteistyötä on avattu. Jatkuvaan koulutusyhteistyöhön on suunniteltu uusi toimintamalli. Autonomisten autojen testausyhteistyötä on suunniteltu. Lokakuussa 2016 järjestettiin ensimmäinen kansainvälinen maa-rakennusautomaation työpaja OuluZonessa. Maa-rakennusurakoitsijan automaatio-operaattoreille on suunniteltu ensimmäinen täsmäkoulutus OuluZonessa, toteutus maaliskuussa 2017. OuluZone Automation – kotisivujen suunnitteluun ja kehittämiseen on osallistuttu (www.ouluzone.com). Prof. Mauri Haatajan (Auto- ja työkoneteknologia) tutkimusryhmä on suunnitellut kokonaan uuden raskaan kaluston rengasmittaus- ja tutkimusjärjestelmän. Mittausjärjestelmän alustaksi on valittu Sisukuorma-auto ja tähän liitettävä ja projektissa hankittu perävaunu. Professori Juha Röningin tutkimusryhmä (robotiikka) on suunnitellut ja hankkinut tarvittavat osat kahteen ilmassa liikkuvaan nelikopteriin, joiden tarkempaa varustelua sensoreilla ja tiedonkeruulaitteilla vielä tutkitaan. Lisäksi on kokeiltu ja esitelty Ouluzonella Mörrirobottiajoneuvoa, jonka automaattiseen ohjaukseen suunnitellaan liitettävän useita erilaisia tietomalleja. Hanketta rahoitettiin kehittämisrahastosta vuonna 2016 yhteensä 6 300 eurolla.

Ultra

Ultra hanke aloitettiin syksyllä 2016. Hankkeessa on aloitettu prototyyppiajoneuvon suunnittelu ja osakokonaisuuksien valmistus. Prototyyppiajoneuvos- ja jokaisen hankeosa-alueen tuotos havainnolliste-

taan. Hankkeesta on pidetty avoin aloitustapahtuma ja asiantuntijavierailuja on järjestetty alueen sekä alan yrityksiin Suomessa. Hankesuunnitelman mukaisilla osa-alueilla on tehty vaativuusmäärittelyt ja toteutuksissakin on edetty jo selkeästi. Osa-alueiden tuomat mahdollisuudet ovat herättäneet mielenkiintoa ja ajatuksia liiketoiminnasta jokaisella hankeosa-alueella. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 588 eurolla.

Labrobot

Labrobot hankkeen ensimmäisellä kaudella on keskitytty hankkeen demonstraatioiden määrittämiseen, taustatutkimuksen tekemiseen sekä laitteistojen kartoitukseen. Elintarviketeollisuuteen tehtyjen yritysavierailujen pohjalta on laadittu suunnitelma, jota lähdetään toteuttamaan vuoden 2017 aikana FSC-laboratorioympäristöön. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 868 eurolla.

Tehoja

Tehoja hankkeessa luodaan OAMK:lle siirrettävä joustavan automaatiotekniikan testaus- ja ope-tusympäristö. Kokonaisuuteen kuuluvat kollabo-ratiiviset, ilman turvarajoja työskentelevät, robotit tarttujineen ja ohjelmointiympäristöineen sekä kokenäkösovelluksia. Hankkeessa analysoidaan, suunnitellaan ja rakennetaan sekä demonstroidaan vuositasolla 5-20 eri käytännön sovellusympäristöä joustavan robotiikan käyttöönnotolle. Testausvaihe tehdään yrityksissä, jotka antavat veloituksetta käyttä omia tuotantotilojaan, tuotteitaan ja tuotantolaitteitaan demonstraatiotarkoitukseen. Hanke on aloitettu joulukuussa 2016 laitekartoituksella ja tarjouspyyntö prosessilla. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 243 eurolla.

Aiko yliopisto hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 5 104 eurolla.

Oulu Health

Centre for Health and Technology (CHT)

CHT vastaa OuluHealth-ekosysteemin TKI (tutkimus-, kehitys- ja innovaatio) toiminnasta ja vastaa hankeportfolion OH-strategian mukaisuudesta. CHT:n tehtävänä on koostaa isoja, uusia ohjelmakokonaisuuksia, joihin koostetaan suurempi hankekokonaisuus yhteistyössä ekosysteemin ja strategisten globaalien kumppanien kanssa. CHT on saanut merkittäviä

hankerahoituksia, joilla rahoitetaan OuluHealth:n/ CHT:n innovaatiotoimintaa sekä tiedekuntiin tutkimustoimintaa. CHT kehittää OuluHealth-ekoysteemin innovaatiotoimintaa luomalla uusia innovaation toimintamalleja ja – alustoja; näihin liittyvä hankkeita on menossa 4 kpl. Vuonna 2016 CHT on valmistellut strategisen innovaatioagendan, jonka aiheena on kognitiivinen tietojenkäsittely terveys ja hyvinvointialalla. Tähän on identifioitu kliinisestä tarpeesta lähteviä käyttötapauksia, joihin haetaan rahoitusta. CHT on mukana lääketieteellisen koulutuksen kehittämisessä yhteistyössä Lääkäriliiton kanssa. CHT on aktiivisesti vaikuttamassa EU/Pohjoismaiseen ja kansalliseen strategiakeskusteluun tulevaisuuden innovaatio- ja tutkimustarpeista. CHT sai perusrahoitusta vuonna 2016 75 000 euroa.

Connected Health professuuri

Connected health -tutkimus yhdistää eri lähteistä saadun tiedon tulevaisuuden digitaalisiksi palveluiksi. Kohteena ovat ennalta ehkäisevän terveydenhuollon ratkaisut, lasten leikkaushoitopolku, ensihoito sekä yleisemmin yritysten, potilaiden ja terveydenhuollon ammattilaisten osallistaminen palvelukehitykseen. Rahoitusten hankintaa on tuettu, ratkaisuja on kehitetty ja evaluoitu mm. DHR, Wille, Midas, YSI ja InDemand – hankkeissa. Tutkittujen case-aineistojen ja -tapauksen ohella tuloksina on syntynyt useita tieteellisiä ja ammatillisia julkaisuja, pidetty huomattava määrä seminaareja ja työpajoja sekä rakennettu kansainvälinen Connected health – tutkimusyhteistyöverkosto. Professuuria rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 65 000 eurolla.

Oulu SoteLabs

Oulu SoteLabs hankkeen puitteissa olemme muodostaneet OuluHealth Labs kokonaisuuteen kuuluvan Oamk SimLabin, jossa on seitsemän erilaista ympäristöä. Oamk SimLab on tarjonnut yritys- ja yhteistyökumppaneillemme modernit puitteet tuote- ja palvelukehitykseen. Oppimisen lisäksi ympäristössä on kehitetty ja testattu uusia terveys- ja hyvinvointiteknologian tuotteita ja palveluja. Yritykset ja yhteistyökumppanimme ovat vuokranneet simulaatioympäristöämme myös omien palveluprosessiensa testaukseen ja kehittämiseen sekä koulutuskäyttöön. Olemme järjestäneet startup- yrityksille palaverieita, joissa asiantuntijat ovat tuoneet näkemyksensä yrityksen innovaation jatkokehittämiseen. Yritykset ovat olleet kiinnostuneita myös monipuolistamaan simulaatioympäristöjämme tarjoten uusia

tuotteita opiskelijoiden, opettajien ja käyttäjien arvioitavaksi.

Yhtenä hankkeen osatavoitteena on ollut synnyttää uusia innovatiivisia ja asiakaslähtöisiä matalan kynnyksen palveluja sekä tuotteita. Hankkeessa on kehitetty erityisesti moniammatillisia työpari- ja tiimityötaitoja eri korkeakouluopiskelijoiden ja ammattilaisten välisessä yhteistyössä. Koulutuksen ja työelämän tiivis yhteistyö on mahdollistanut uusin asiakaslähtöisten palveluinnovaatioiden synnyn. Kansainvälisissä konferensseissa on verkostoitu muiden alan toimijoiden kanssa ja esitelty hankkeessa saatuja tuloksia. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 23 635 eurolla.

Yliopistosairaalat innovaatioalustana (YSI)/ Oulun yliopisto hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 980 eurolla.

ICT ja Digitalisaatio

Pikatestauksen valmistusmenetelmien ja näytteiden käsittelyn kehittäminen (Pikatesti)

Pikatesti-hanke on Oamkin, VTT:n ja Oulun yliopiston yhteishanke, jossa vahvistetaan Oulun alueen toimintavalmiuksia pikadiagnostiikan kehittämisessä massavalmistettaviksi tuotteiksi. Erityisenä kehittämiskohteena ovat näytteenotto-, näytteen esikäsittely- ja näytteen testausalustan tuotantotavat. Hanke tukee valmistukseen tarvittavan toimintaympäristön ja osaamiskeskittymän luomista ja laajentaa mahdollisuuksia hyödyntää painoteknologiaa hyvinvointi- ja terveysteknologian tuotteiden massavalmistuksessa. Vuoden 2016 aikana hankkeessa on kehitetty toimintaympäristöä laitepäivityksien avulla sekä kehitetty näytteenkäsittelyyn ja mittaukseen soveltuvia menetelmiä ja niiden valmistusta. Hanketta rahoitettiin kehittämisrahastosta vuonna 2016 yhteensä 19 923 eurolla.

Rapid Apps

Oulun ammattikorkeakoulun Rapid apps – painettavan tekniikan sovelluskliniikka – hankkeessa parannetaan alueen yritysten älykkääseen erikoistumiseen liittyvää osaamista ja innovaatiovalmiuksia painettavan elektroniikan hyödyntämisessä terveys-, hyvinvointi- ja ympäristöteknologian tuotteissa. Tavoitteena on lisätä osaamista ja eri alojen yhteistyötä painettavan tekniikan alalla sekä tietoisuutta

valmistustekniikan mahdollisuuksista tuotekehitykseen. Vuonna 2016 toimia ovat olleet viestinnän lisäksi sovellusklinikkatoiminta ja lyhytkoulutukset, jotka parantavat alueella toimivien yritysten tietoa ja osaamista. Vuoden 2016 aikana hankkeessa on perustettu yksi uusi yritys, arvoitu useita ideoita sekä toteutettu laboratoriotestejä alueelle toimiville pk-yrityksille. Lisäksi toteutettiin silkkipainotekniikan koulutus. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 6 942 eurolla.

PrintoCent hankeportfoliorahoitus

PrintoCent 2016 - 2018 ohjelman tavoitteena on luoda uutta liiketoimintaa, jossa hyödynnetään painettavan älykkyuden teknologiaa. Vuoden 2016 lopussa yrityksissä ja tutkimuslaitoksissa työskenteli yli 300 henkilöä. Teolliset Investoinnit ovat voimakkaimmin lähteneet etenemään autoteollisuuteen muovatuissa älyrakenteissa ja LED-kalvon hyödyntämisellä erilaisissa valaisuun ja näyttöihin liittyvissä sovelluksissa. Seuraavassa vaiheessa sensorointi erikoisesti hyvinvointialueen sovelluksiin tulee kasvamaan. Samoin voimakas kasvunäkymä on kotihoidon ja terveydenhuollon sensoroinnin ja kertakäyttötestien ja niiden lukijalaitteiden tuotteistamisessa, johon on jo syntynyt tuotantoautomaatio- ja laadunvarmistusyrityksiä. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 131 891 eurolla.

Tietojärjestelmätutkimuksen yhteisprofessori

Vuoden 2016 aikana Oulun yliopiston terveydenhuollon tietotekniikan (e-health) professorin toimenkuvaan on kuulunut tutkimussektorilla terveydenhuollon tietojärjestelmien käytön ja käytettävyyden indikaattorien kehittäminen ja aiheesta julkaiseminen yhteistyössä Terveyden ja Hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa sisältäen tutkimusaiheeseen liittyvän yhteistyön Pohjoismaiden ministerineuvoston tutkijaryhmän ja WHO:n alan tutkijoiden kesken. Terveysteknologian innovaatiotoimintaa on edistetty Oulun yliopistollisen sairaalan ja OuluHealth:in koordinoimissa yhteisissä hankkeissa. Pohjoismaiseen yhteistyöhön ovat kuuluneet mm. luento BusinessOulun:n / OuluHealth:in järjestämässä Norjan valtiovierailun seminaarissa Oulussa ja arviointiyhteistyö Swedish Research Councilin kanssa. Opetuksen osalta vuoden 2016 aikana järjestettiin Oulussa ensimmäisenä Suomessa lääketieteen opiskelijoiden perusopetukseen e-health teemakoulutus, jossa paitsi perehdyttiin sähköisten terveyspalvelujen käyttöön potilastyössä, myös arvioitiin alan yritysten uusimpia

innovaatioita OYS testilabin tiloissa. Hyvinvointitekniikan koulutusalaan kuuluvaa Basics in eHealth – verkko-opetusta tarjottiin laajenevasti muille yliopiston koulutusaloille. Professuuria rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 31 500 eurolla.

Ketterä kaupallistaminen

KoKo (korkeammalle korkeakoulu yhteistyössä)

Oulun yliopiston ja Oulun ammattikorkeakoulun yhteistyönä valmisteltu ”Korkeammalle Korkeakoulu yhteistyössä” (KoKo) -hanke rakentaa uutta ajattelun ja työn tekemisen tapaa. Hankkeen tavoitteena on tukea ja edistää yrittäjyyttä, uusien liiketoimintaidoideiden ja uuden liiketoiminnan syntymistä ja pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä sekä kehittää korkeakoulu-yritysyhteistyötä. Hankkeen pääkohderyhminä ovat yrittäjyydestä kiinnostuneet korkeakouluopiskelijat sekä start-up ja PK-yritykset.

Suunnitelman mukaisesti vuoden 2016 aikana on kehitetty kahta toimintamallia: yrittäjyyttä ja yrityksen perustamista tukeva yritysideoaihihduttämö Avanto Acceleratoria sekä Pk- ja start-up yritysten kansainvälistymistä tukeva Arctic Business Corridor opiskelija-yritysprojektia ja siihen liittyvää korkeakoulukumppaniverkostoa. Hankkeessa on lisäksi kehitetty korkeakoulujen yrittäjyyskeskus Business Kitchen toimintakonseptia sekä integroitu konseptia ja siihen liittyviä toimintoja sekä yrittäjyyskasvatusta osaksi korkeakoulujen perustoimintaa. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 74 111 eurolla.

Kohoava horisontti

Oulun yliopisto: Kansainvälisen T&K&I -rahoituksen tason nostaminen Pohjois-Pohjanmaalla eli KOH02020 -EAKR-hankkeen tavoitteena on kansainvälisen t&k&i-rahoituksen määrän kasvattaminen Pohjois-Pohjanmaalla. Olemme vuonna 2016 pyrkineet lisäämään osaamistamme ostamalla asiantuntijapalvelua H2020-hankkeiden konsultointiin ja infoihin ja workshoppeihin liittyen ulkoa. Olemme järjestäneet konsultointia mm. Tutkimusdatan visualisointiin H2020-hankkeiden kehittämiseksi kilpailukykyisemmiksi. Olemme tilanneet tutkijoiden käyttöön hakulomakkeiden kommentoituja template-pohjia ja pidetty hakulomakkeen osien ”Impact”, ”Management” sekä ”Dissemination and exploitation” mukaiset workshopit loka-marraskuussa 2016 aiheista. Olemme etsineet sopivia hakuja ja hakijoi-

ta omassa talossa, jotta konsulttien osaaminen voidaan täysimääräisesti hyödyntää. Yliopiston hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 37 462 eurolla

OAMK: Oulun ammattikorkeakoulu on järjestänyt tapaamisia painoalojensa H2020-ohjelman kansallisten yhteyshenkilöiden kanssa. Näihin tapaamisiin on kutsuttu yritysedustajia alueen tarpeiden kartoittamiseksi ja yhteyshenkilöiden hanketyöhön tarjotun tuen tiedottamiseksi. Oamkin järjestämään hankepartneri-valmennukseen osallistui kunkin hankekumppanin edustajia. Konkreettisimpina toimenpiteinä Oamk on etsinyt sopivia EU-rahoitusohjelmia tehden yhteistyötä Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston kanssa ja hyödyntäen mm. ERRIN-verkoston tiedottamista ja Brokerage-tilaisuuksia. H2020-ohjelmien ohella Interreg-ohjelmien mahdollisuuksiin on tutustuttu ja hakuihin on osallistuttu aktiivisesti. Oamkin aloitteesta on muodostettu useita hankevalmistelukonsortioita, joissa on toimijoina Oulun alueella toimivia yrityksiä ja kaupungin organisaatioita. Oulun ammattikorkeakoulun hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 7 947 eurolla.

fFactor

Oulun ammattikorkeakoulun fFactor-hankkeessa toteutetaan neljä erilaista naisyrittäjille sekä esimies- ja johtotehtävissä toimiville naisille suunnattua koulutuskokonaisuutta. Suunnitelman mukaisesti vuoden 2016 aikana käynnistettiin kolme ohjelma-kokonaisuutta: yrityksen kasvun ja kansainvälistymisen growthFactor-sparrausohjelma ja työhyvinvoinnin plusFactor-valmennus. Syksyllä 2016 käynnistyi myös vastuullisen johtajuuden visionFactor-ohjelma uudelleen. Syksyllä 2015 käynnistetty vastuullisen johtajuuden vision-Factor jatkui kevätkauden 2016. Ohjelmiin osallistui yhteensä 75 osallistujaa. Lisäksi toteutettiin avoin seminaari, jonka teemana oli valta ja vallankäyttö. Seminaariin osallistui noin 90 henkilöä. Hankkeen vaikuttavuudesta tehdään kaksi tutkimusta, jotka valmistuvat kevään 2017 aikana. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 16 753 eurolla.

Terwa-akatemia

Terwa-akatemia on Oulun ammattikorkeakoulun ja Oulun yliopiston yhteinen hanke, jonka tavoitteena on rakentaa uudenlainen yrittäjyyden oppimismalli, jossa opiskelijoilla on mahdollisuus oppia yrittäjyyttä käytännössä. Tämän lisäksi hanke tarjoaa korkeakoulujen henkilöstölle osaamista valmentavaan opettajuuteen koulutusten avulla. Vuoden 2016 päättyessä Terwa-akatemia oppimismallissa opiskeli 41 opiskelijaa ja uusia yrityksiä oli perustettu yhteensä 7 kpl. Korkeakoulun henkilöstölle on toteutettu jo kaksi laajaa koulutuskokonaisuutta, jotka ovat saaneet erittäin positiivista palautetta osallistuneilta opettajilta. Hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 11 329 eurolla.

Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen Pohjois-Pohjanmaalla -hanketta rahoitettiin vuonna 2016 yhteensä 46 503 eurolla.

**OULUN KAUPUNKI
KEHITTÄMISRAHASTO**

LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
LIIKEVAIHTO	0,00	0,00	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00	0,00	7 999 658,26
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavara				
Palvelujen ostot	-5 763,88	-10 000,00	57,00	-5 703,57
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-5 763,88	-10 000,00	57,00	-5 703,57
Poistot ja arvonalentumiset				
Arvonalentumiset	-1 104 923,54	0,00	0,00	-1 611 299,94
Liiketoiminnan muut kulut	-1 857 746,79	-2 888 080,00	64,30	-1 971 100,62
LIIKELIÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-2 968 434,21	-2 898 080,00	102,40	4 411 554,13
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	419 865,14	200 000,00	209,90	322 489,11
Muut rahoitustuotot	6 098 337,86	5 500 000,00	110,90	22 593 273,60
Muut rahoituskulut	-404 963,50	-430 000,00	94,20	-873 322,36
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	6 113 239,50	5 270 000,00	116,00	22 042 440,35
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	3 144 805,29	2 371 920,00	132,60	26 453 994,48
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,3			25,5
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %	3,3			25,5

324 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

OULUN KAUPUNKI KEHITTÄMISRAHASTO

LIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	23 056 196,13	20 281 625,33
Sijoitukset yhteensä	23 056 196,13	20 281 625,33
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	23 056 196,13	20 281 625,33
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	74 425 377,34	72 541 955,27
Muut saamiset	91,20	182,46
Siirtosaamiset	429 887,97	472 464,56
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	74 855 356,51	73 014 602,29
Saamiset yhteensä	74 855 356,51	73 014 602,29
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 484 854,48	2 284 176,15
Joukkovelkakirjalainasaamiset	14 044 552,77	11 802 139,22
Muut arvopaperit	13 498 216,58	14 446 051,18
Rahoitusarvopaperit yhteensä	29 027 623,83	28 532 366,55
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	103 882 980,34	101 546 968,84
VASTAAVAA YHTEENSÄ	126 939 176,47	121 828 594,17
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot	47 632 857,89	47 632 857,89
Edellisten tilikauden yli/alijäämä	69 249 482,03	42 795 487,56
Tilikauden yli/alijäämä	3 144 805,29	26 453 994,48
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	120 027 145,21	116 882 339,93
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	263 859,84	199 904,37
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	263 859,84	199 904,37
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääoma	6 568 460,36	4 695 070,36
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	6 568 460,36	4 695 070,36
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	16 523,56	30 647,51
Siirtovelat	63 187,50	20 632,00
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	79 711,06	51 279,51
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	79 711,06	51 279,51
VASTATTAVAA	126 939 176,47	121 828 594,17
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	94,6	95,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	0,0	0,6
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	72 394	69 249
Lainakanta 31.12., 1000 €	80	51
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	74 855	73 015

**OULUN KAUPUNKI
KEHITTÄMISRAHASTO**

LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikeliijäämä (-alijäämä)	-2 968 434,21	-2 898 080,00	102,42	4 411 554,13
Poistot ja arvonalentumiset	1 104 923,54	0,00	0,00	1 611 299,94
Rahoitustuotot ja -kulut	6 113 239,50	5 270 000,00	116,00	22 042 440,35
Tulorahoituksen korjaukset	63 955,47	0,00	0,00	-7 977 334,71
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-3 906 537,91	-2 982 000,00	131,00	-3 555 904,10
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	27 043,56	0,00	0,00	8 698 877,22
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	434 189,95	-610 080,00	-71,16	25 230 932,83
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääoman muutos	1 873 390,00	800 000,00	234,17	995 070,36
Saamisten muutos kunnalta	-1 883 422,07	200 000,00	-941,71	-12 786 761,96
Saamisten muutos muilta	42 667,85	0,00	0,00	-19 847,43
Korottomien velkojen muutos muilta	28 431,55	0,00	0,00	-474 177,92
Rahoituksen rahavirta	61 067,33	1 000 000,00	6,11	-12 285 716,95
RAHAVAROJEN MUUTOS	495 257,28	390 000,00	126,99	12 945 215,88
Rahavarojen muutos	-495 257,28	0,00	0,00	-12 945 215,88
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Investointien tulorahoitus, %		109,5		
Pääomamenojen tulorahoitus, %		109,5		
Kassan riittävyys, pv		1 716		
Quick ratio		1 303,2		
Current ratio		1 303,2		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €		37 018 478,44		
INFORMATIIVINEN TIETO				
	31.12.2016			31.12.2015
Yhdystili 31.12.	74 425 377,34			72 541 955,27
Yhdystili 01.01.	72 541 955,27			59 755 193,31
Yhdystilin muutos	1 883 422,07			12 786 761,96

**TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
OULUN KAUPUNGIN KEHITTÄMISRAHASTO****TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankitamiinon tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.
Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.
Sijoitusten arvo tarkistetaan tilinpäätöshetkellä vertaamalla sitä osakkeiden markkina-arvoon ja kirjaamalla sen perusteella arvonalennus tai arvonalentumisen palautus.

RAHOITUSOMAISUUSRahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon.
Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamiinon tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Tilikauden tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

TILINPÄÄTÖKSEN ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

AIKAISEMPIIN TILIKAUSSIIN KOHDISTUVAT TUOTOT JA KULUT SEKÄ VIRHEIDEN KORJAUKSET

Tilikaudella 2016 on alaskirjattu edellisten tilikausien ylijäämän kautta pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvien osakkeiden arvoa. Alaskirjaus koskee vuosien 2014 ja 2015 listaamattomien yhtiöiden osakkeiden tasearvoja tiillä Muut osakkeet ja osuudet. Alaskirjaus vuoden 2014 loppuun asti on 2 143 340,90 euroa ja vuoden 2015 osalta 1 611 299,94 euroa. Alaskirjaukset on huomioitu liitetietojen vertailuvuoden luvuissa sekä tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman vertailutiedoissa.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

	2016	2015
Muiden palveluiden ostot	5 763,88	5 703,57
Palveluiden ostot yhteensä	<u>5 763,88</u>	<u>5 703,57</u>

PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

Kuntarahoitusosuudet 1.1	199 904,37	202 586,89
Lisäykset tilikaudella	270 513,10	195 831,10
Vähennykset tilikaudella	206 557,63	198 513,62
Kuntarahoitusosuudet 31.12.	<u>263 859,84</u>	<u>199 904,37</u>

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT

Muut toimintatuotot		
Osakkeiden myyntivoitot	0,00	7 999 658,26
Myyntivoitot yhteensä	<u>0,00</u>	<u>7 999 658,26</u>
Muut toimintatuotot		
Osakkeiden myyntitappiot	0,00	25 006,07
Myyntitappiot yhteensä	<u>0,00</u>	<u>25 006,07</u>

OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	4 232 277,84	21 531 713,52
Osinkotuotot muista yhteisöistä	596 905,87	564 979,65
Yhteensä	<u>4 829 183,71</u>	<u>22 096 693,17</u>

MUIDEN RAHOITUSTUOTTOJEN ERITTELY

Muut rahoitustuotot		
Technopolis Oyj:n merkintäoikeuksien myynti	1 011 675,97	0,00
Muut rahoitustuotot yhteensä	<u>1 011 675,97</u>	<u>0,00</u>

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PYSYVÄT VASTAAVAT

Sijoitukset	2016	2015
Osakkeet konserniyhtiöt	2016	2015
Hankintameno 1.1.	0,00	567 000,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-567 000,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00
Arvonlennukset	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00
Osakkeet omistusyhteisöistä		
Hankintameno 1.1.	1 631 125,42	6 274 178,73
Lisäykset	1 321,22	0,00
Vähennykset	0,00	-4 643 053,31
Siirrot erien välillä	863,81	0,00
Hankintameno 31.12.	1 632 446,64	1 631 125,42
Arvonlennukset	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 632 446,64	1 631 125,42
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	22 405 140,75	14 363 408,37
Lisäykset	3 906 080,50	8 357 947,41
Vähennykset	-3 782 548,22	-316 215,03
Siirrot erien välillä	-863,81	0,00
Hankintameno 31.12.	22 528 673,03	22 405 140,75
Arvonlennukset	1 173 515,52	3 754 640,84
Arvonkorotukset	68 591,98	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	21 423 749,49	18 650 499,91
Osakkeet ja osuudet yhteensä		
Hankintameno 1.1.	24 036 266,17	21 204 587,10
Lisäykset	3 907 401,72	8 357 947,41
Vähennykset	-3 782 548,22	-5 526 268,34
Siirrot erien välillä	863,81	0,00
Hankintameno 31.12.	24 161 119,67	24 036 266,17
Arvonlennukset	1 173 515,52	3 754 640,84
Arvonkorotukset	68 591,98	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	23 056 196,13	20 281 625,33

SIIRTOSAAMISET

Lyhytaikaiset siirtosaamiset	2016	2015
Tulojäämät		
Siirtyvät korot	193 144,98	135 126,00
Siirtosaamiset osakkuus ja muilta omistusyhteisyrityksiltä	236 742,99	0,00
Muut tulojäämät	0,00	337 338,56
Tulojäämät yhteensä	429 887,97	472 464,56
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	429 887,97	472 464,56

RAHOITUSARVOPAPERIT

Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	1 498 501,55	2 296 924,51
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 484 854,48	2 284 176,15
Erotus	13 647,07	12 748,36
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta	14 424 661,05	12 005 124,93
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 044 552,77	11 802 139,22
Erotus	380 108,28	202 985,71
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	14 950 109,27	15 600 593,90
Kirjanpitoarvo 31.12.	13 498 216,58	14 446 051,18
Erotus	1 451 892,69	1 154 542,72
Yhteensä rahoitusarvopaperit	29 027 623,83	28 532 366,55

328 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

Muut omat rahastot 1.1.	47 632 857,89	47 632 857,89
Siirrot rahastoon	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	<u>47 632 857,89</u>	<u>47 632 857,89</u>
Muut omat rahastot yhteensä	47 632 857,89	47 632 857,89
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	69 249 482,03	42 795 487,56
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Liikelaistosten tuloutukset	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	<u>69 249 482,03</u>	<u>42 795 487,56</u>
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	3 144 805,29	26 453 994,48
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	120 027 145,21	116 882 339,93

VIERAS PÄÄOMA

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	233,96	0,00	405,07
Yhteensä	0,00	233,96	0,00	405,07
Vieras pääoma yhteensä	0,00	233,96	0,00	405,07

SIIRTOVELAT

	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Muut menoajämät	63 187,50	20 632,00
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	<u>63 187,50</u>	<u>20 632,00</u>

15.2. Oulun Valistustalorahasto

Oulun Valistustalorahaston tarkoituksena on tukea Oulun kulttuurielämää myöntämällä tukea apurahoina, palkintoina ja erilaisina avustuksina taiteen ja kulttuurin eri aloilla toimiville henkilöille ja yhteisöille. Rahaston toisena toimintavuotena hakemuksia saapui yhteensä 122 ja apurahoja myönnettiin 23 saajalle tai saajataholle yhteensä 95 000 euroa. Rahoitettava toiminta on hyvin monipuolisesti erilaisia projekteja, taideteoksia, tapahtumia tai teosten valmistamisia. Apurahoista päättää sivistys- ja kulttuurijohtaja. Ehdotuksen apurahoista valmistellee apulaiskaupunginjohtajan asettama työryhmä ja työtä ohjaavat sivistys- ja kulttuurilautakunnan valtuustokaudeksi hyväksymät apurahaperiaatteet.

Rahaston rahavaroista muodostettua erillissijoitus-salkkua hoitaa konsernipalveluiden rahoitusryhmä kaupungin sijoitusperiaatteiden mukaisesti. Tuloslaskelman mukaan sijoitusten nettotuotto oli 107 264 euroa (2015:70 606 euroa). Taseen mukaan sijoitusten kirjanpitoarvo oli 3 780 283 euroa (3 740 690 euroa). Salkun tuotto oli 6,30 % (2,64 %). Markkina-arvon muutos oli 229 244 euroa (65 032 euroa) ja markkina-arvo 4 200 590 euroa (3 971 345 euroa). Vuonna 2016 avustuksia jaettiin 95 000 euroa (95 000 euroa), mikä oli hieman vähemmän kuin sijoitusten nettotuotto.

OULUN KAUPUNKI
OULUN VALISTUSTALORAHASTO

LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavara				
Palvelujen ostot	-4 668,07	-5 000,00	93,40	-4 449,49
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-4 668,07	-5 000,00	93,40	-4 449,49
Liiketoiminnan muut kulut	-95 000,00	-95 000,00	74,70	-94 956,00
LIIKKEYLJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-99 668,07	-100 000,00	99,70	-99 405,49
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	67 672,51	100 000,00	67,70	60 763,57
Muut rahoitustuotot	42 904,79	0,00	0,00	56 195,29
Muut rahoituskulut	-3 312,00	0,00	0,00	-46 352,77
Rah.tuotot ja kulut yhteensä	107 265,30	100 000,00	107,30	70 606,09
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	7 597,23	0,00	0,00	-28 799,40

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Sijoitetun pääoman tuotto, %	143,6
Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto, %	143,6
Voitto, %	0,0

**OULUN KAUPUNKI
OULUN VALISTUSTALORAHASTO**

LIKELAITOKSEN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Muut aineelliset hyödykkeet	78 214,09	78 214,09
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	78 214,09	78 214,09
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	78 214,09	78 214,09
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	-14 822,91	17 260,63
Muut saamiset	38,27	83,44
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	-14 784,64	17 344,07
Saamiset yhteensä	-14 784,64	17 344,07
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	3 780 282,68	3 740 690,29
Rahoitusarvopaperit yhteensä	3 780 282,68	3 740 690,29
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	3 765 498,04	3 758 034,36
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 843 712,13	3 836 248,45

332 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Muut omat rahastot	3 601 500,00	3 601 500,00
Ed.tilikausien yli/alijäämä	234 614,90	263 414,30
Tilikauden yli/alijäämä	7 597,23	-28 799,40
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 843 712,13	3 836 114,90

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen

Ostovelat	0,00	133,55
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	0,00	133,55
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	0,00	133,55

VASTATTAVAA	3 843 712,13	3 836 248,45
	0,00	0,00

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	100,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	0,0
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	242,2
Lainakanta 31.12., 1000 €	0,0
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	-14,8

OULUN KAUPUNKI
OULUN VALISTUSTALORAHASTO

LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2016	Talousarvio	Tot-%	1.1.-31.12.2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelijäämä (-alijäämä)	-99 668,07	-100 000,00	99,70	-99 405,49
Rahoitustuotot ja -kulut	107 265,30	100 000,00	107,30	70 606,09
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	7 597,23	0,00	0,00	-28 799,40
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	32 083,54	0,00	0,00	23 965,90
Saamisten muutos muilta	45,17	0,00	0,00	309,83
Korott. velkojen muutos muilta	-133,55	0,00	0,00	-9 626,85
Rahoituksen rahavirta	31 995,16	0,00	0,00	14 648,88
RAHAVAROJEN MUUTOS	39 592,39	0,00	0,00	-14 150,52
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Quick ratio	0,98			
Current ratio	0,98			
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelle €	163 998,04			
INFORMATIIVINEN TIETO				
	31.12.2016			31.12.2015
Yhdystili 31.12.	-14 822,91			17 260,63
Yhdystili 01.01.	17 260,63			41 226,53
Yhdystilin muutos	-32 083,54			-23 965,90

**TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
OULUN VALISTUSTALORAHASTO****TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä mahdollisilla investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

RAHOITUSOMAISUUSRahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tilikauden tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY	2016	2015
Muiden palveluiden ostot	4 668,07	4 449,49
Palveluiden ostot yhteensä	<u>4 668,07</u>	<u>4 449,49</u>

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**PYSYVÄT VASTAAVAT**Aineelliset hyödykkeet

	2016	2015
Muut aineelliset hyödykkeet (poistokelvotonta)		
Poistamaton hankintameno 1.1.	78 214,09	78 214,09
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>78 214,09</u>	<u>78 214,09</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	78 214,09	78 214,09
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	78 214,09	78 214,09
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>78 214,09</u>	<u>78 214,09</u>
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>78 214,09</u>	<u>78 214,09</u>

RAHOITUSARVOPAPERIT

	2016	2015
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	4 200 590,38	3 971 407,96
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>3 780 282,68</u>	<u>3 740 690,29</u>
Erotus	420 307,70	230 717,67
Yhteensä rahoitusarvopaperit	3 780 282,68	3 740 690,29

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	2016	2015
Muut omat rahastot 1.1.	3 601 500,00	3 601 500,00
Siirrot rahastoon	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	<u>3 601 500,00</u>	<u>3 601 500,00</u>
Muut omat rahastot yhteensä	3 601 500,00	3 601 500,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	234614,9	263 414,30
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Liikelaistosten tuloutukset	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	<u>234 614,90</u>	<u>263 414,30</u>
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	7 597,23	-28 799,40
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 843 712,13	3 836 114,90

VIERAS PÄÄOMA

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset

Velat tytäryhteisöille

Ostovelat	0,00	0,00	0,00	133,55
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	133,55
Vieras pääoma yhteensä	0,00	0,00	0,00	133,55

*Tytäryhteisöjen toimintakertomus
ja tilinpäätöstiedot*

16. Tytäryhteisöjen toimintakertomus ja tilinpäätöstiedot

16.1. Tytäryhtiöt

16.1.1. Oulun Energia-konserni

Yhtiön toimiala: Oulun Energia Oy:n toimialana on energia-alan liiketoiminta. Yhtiö voi tuottaa, hankkia, siirtää ja myydä sähkö- ja lämpöenergiaa sekä polttoaineita. Yhtiön toimialaan kuuluu lisäksi tarjota alaan liittyviä suunnittelu-, käyttö-, kunnossapito- ja asennuspalveluita sekä energialiiketoimintaan liittyviä oheispalveluita.

Taloudellisen tavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Oulun Energia Oy (emoyhtiö)	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	183 292	213 982	215 391	32 099
Liikevoitto, t€	8 295	10 681	22 231	13 936
Tilikauden tulos, t€	0	66	4 855	4 855
Taseen loppusumma, t€	792 732	795 541	784 986	-7 746
Investoinnit, t€	-18 489	-32 781	-20 285	1 796
Omavaraisuusaste, %	63,9	65	63,5	-0,4
Sijoitetun pääoman tuotto%	1,7	3	3,9	2,2

Energia-konserni	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	252 505	244 552	288 132	35 627
Liikevoitto, t€	26 360	26 181	39 779	13 419
Tilikauden tulos, t€	8 029	8 069	20 419	12 390
Taseen loppusumma, t€	898 108	905 289	928 160	30 052
Investoinnit, t€	30 040	45 396	31 756	1 716
Omavaraisuusaste, %	58,3 %	58 %	59,5 %	1,2 %
Sijoitetun pääoman tuotto%	3,4 %	4,0 %	6,1 %	2,7 %

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Konsernille asetetut taloudelliset tavoitteet (liiketu-
los, tilikauden tulos) täyttyivät reilusti. Konsernitason
toteutunut liikevaihto on huomattavasti yli talousar-
viossa esitettyyn ja edellisen tilikauden toteumaan
verrattuna, ero johtuu suurimmaksi osaksi siitä, että
emoyhtiössä on muutettu liikevaihdon kirjaustapaa
syksyllä 2015, jolloin on otettu käyttöön nk. gross
bidding –menettely sähkön myynnin ja ostojen kir-
jaustavan osalta.

Kyseinen muutos on sähköntukkukauppaan liittyvä
järjestely, jossa Oulun energian tuottama ja muuten
hankkima sähkö myydään ensin pörssiin ja sitten os-
tetaan takaisin, ennen myyntiä Oulun Sähkönmyyn-
ti Oy:lle. Menettelyn etuna on se, että kaupan-
käyntikustannukset ovat pienemmät ja pystymme
tarvittaessa saamaan sähköllemme alkuperäistodis-
tuksen. Edellä mainitun kirjaustavan muutoksen vai-
kutukset konsernitason liikevaihtoon tilikaudella 2017
on noin +35 M€.

Sähkön markkinahinta vuonna 2016 oli edellisvuotta korkeammalla tasolla heikkomman vesitilanteen ja korkeampien polttoaineiden hintojen vuoksi. Uusiutuvan sähköntuotannon määrä jatkoi kasvuaan ja sähkön kulutus kääntyi maltilliseen kasvuun.

Oulun alueella lämmitystarve oli noin 13,7 % prosenttia suurempi kuin vuonna 2015, lämmitystarpeella on suora vaikutus kaukolämmön kysyntään. Edellisestä johtuen Oulun Energia Oy:n kaukolämmön myyntituotot kasvoivat noin 10 % edelliseen tilikauteen verrattuna.

Energiantuotannossa ei tapahtunut merkittäviä häiriöitä tilikauden aikana.

Investoinnit

Investoinnit toteutuivat budjetoitua määrää pienempinä. Tavanomaisten voimalaitosinvestointien ja kaukolämpö- ja sähköverkkoinvestointien lisäksi yhtiö investoi Ilmajoen Santavuoreen ja Kristiinankaupungin Metsälään toteutettaviin tuulivoimapuis-toihin sekä kaupunginvaltuuston ja yhtiökokouksen 9.12.2014 päätöksen mukaisesti Fennovoima Oy:n Hanhikivi I-hankkeeseen.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Oulun Energia –konsernissa ei ole otettu uusia lainoja tilikaudella 01.01.-31.12.2016, eikä nykyisten lainojen takaisinmaksuaikoihin ole tullut muutoksia.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Energian ylitarjonta pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla jatkui vuoden 2016 pitäen hintakehityksen maltillisena eikä vuoden 2017 hintakehityksessä ole odotettavissa merkittävää muutosta. Sähkön kulutuksen ei myöskään uskota kasvavan merkittävästi vuoden 2017 aikana. Suomalaiset energiayhtiöt jatkavat aktiivista asiakashankintaa.

Energiaviraston verkonhaltijoiden kohtuullisen tuoton valvontamallin valvontajakso vaihtui vuoden 2016 alussa. Uusi valvontajakso kattaa vuodet 2016–2019. Uusi valvontamalli nostaa verkkoyhtiöiden sallitun tuoton määrää.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Oulun Energia –konsernin budjetoitu liikevaihto tilikaudelle 01.01.-31.12.2017 on 282,13 M€ ja liikevoitto 32,72 M€. Konsernitason liikevaihdon ja liikevoiton ennustetaan laskevan hieman tilikauteen 01.01.-31.12.2016 verrattuna. Tilikauden 01.01.-31.12.2016 liikevaihtototeuma oli 288,13 M€ ja liikevoittototeuma 39,78 M€.

Sähkön vähittäismyyntin (Oulun Sähkönmyynti Oy) myyntivolyymien arvioidaan laskevan hieman tilikauden 2017 aikana. Sähkön hankinnan kaupankäyntistrategiaa tullaan edelleen kehittämään siten, että hintakilpailukyky vallitsevassa markkinatilanteessa säilyisi mahdollisimman hyvin. Oulun Sähkönmyynti Oy:n tuloksen odotetaan olevan voitollinen tilikaudella 2017.

Energiaviraston verkonhaltijoiden kohtuullisen tuoton valvontamallin valvontajakso vaihtui vuoden 2016 alussa. Uusi valvontajakso kattaa vuodet 2016–2019. Uusi valvontamalli nostaa verkkoyhtiöiden sallitun tuoton määrää.

Voimalaitospolttoaineiden tuotannossa (Turveruukki Oy) on ryhdytty toteuttamaan konsernin tavoitetta hiilineutraalista energiantuotannosta vuoteen 2050 mennessä. Tähän liittyen tärkeimpänä tehtävänä on jatkuvasti mitoittaa turvetuotantokapasiteetti erityisesti konsernin tarpeiden mukaiseksi.

16.1.2. Oulun Satama Oy

Yhtiön toimiala: Satamatoiminta

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	7 687	7 635	8 020	+333
Liikevoitto, t€	542	374	1 277	+735
Tilikauden tulos, t€	0	15	574	+574
Taseen loppusumma, t€	45 952	45 500	44 662	-1 290
Investoinnit, t€	725	4 000	1 166	+441
Omavaraisuusaste, %	65,0	70,8	69,1	+4,1 %-yks.
Sijoitetun pääoman tuotto%	0,0	0,7	3,1	+3,1 %-yks.

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Oulun sataman liikennemäärien kasvu näkyi hyvänä taloudellisena tuloksena. Kasvua edellisestä vuodesta kertyi noin +3,0 %. Erityisesti vientiliikenne kasvoi uusiin ennätyslukemiin. Laivakäyntejä Oulun satamassa vuonna 2016 oli 588, kun edellisenä vuotena käyntejä oli 544.

Investoinnit

Talousarviota 2016 tehdessä Oulun sataman investointimääräksi arvioitiin 4 milj. euroa, sisältäen uusien läjitysaldaiden rakentamisen. Rakentamisen ajoitusta kuitenkin tarkennettiin vuoden aikana asiakastarpeiden mukaisesti, ja alaiden rakentaminen siirrettiin vuodelle 2017. Vuoden 2016 aikana investoitiin n. 1,2 milj. euroa, tästä summasta suurin osa käytettiin uusien kenttäalueiden rakentamiseen.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Oulun Satama Oy lyhensi lainoja vuonna 2016 alku-peräisten lyhennyssuunnitelmien mukaisesti.

Uusia lainoja ei otettu.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Kilpailu satamakentässä on koventunut viimeisten vuosien aikana kilpailevien satamien liikennemäärien laskiessa. Väyläsyväyksen merkitys jatkossa kasvaa.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Laivojen koon suurenemisen uskotaan jatkuvan ja se aiheuttaa investointitarpeita satamien infraan edelleen myös tulevana vuosina. Syvemmän väylän merkitys satamien välisessä kilpailussa kasvaa entisestään. Suomen ulkomaankaupan odotetaan varovaisesti kasvavan vuoden 2017 aikana. Kasvu voi tosin jakautua hyvinkin epätasaisesti eri tuoteryhmiin ja siten eri satamiin. Oulun Satamalla on suunnitellut myös seuraavien vuosien investoinneista. Investointien laajamittainen toteuttaminen edellyttää tulevana vuosina uusien liikennevirtojen avaamista Oulun sataman kautta.

16.1.3. Oulun Jätehuolto Oy

Yhtiön toimiala: Yhtiön toimialana on jätehuoltopalvelujen ja jäteneuvonnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta.

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	17 192	13 908	18 001	809
Liikevoitto, t€	4 748	1 460	2 498	-2 250
Tilikauden tulos, t€	3 449	1 168	1 647	-1 802
Taseen loppusumma, t€	16 517	13 713	17 788	1 271
Investoinnit, t€	571	1 300	451	-120
Omavaraisuusaste, %	39,4	62,4	50,7	
Sijoitetun pääoman tuotto%	86,8	17,2	22,9	

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Tilikauden liikevaihto (18 001 456 €) nousi hieman edellisvuodesta. Kuluja oli 15 496 971 € (poistojen osuus 593 217 €). Tilikauden tulos tilinpäätössiirtojen ja ennakkoverojen jälkeen on 1 687 124 €. Liikevaihtoa kasvatti etenkin suuret pilaantuneen maan määrät, joita edelleen tuli mm. Lipporannasta. Myös Larella vastaanotetun seka- ja rakennusjätteen määrä, 36 400 tonnia, ylitti aiempien vuosien määrät. Jätteenkäsittelymaksuja ei tavanomaisten jätteiden osalta korotettu vuoden 2016 alussa. Liikevaihdosta markkinaehtoisen toiminnan osuus oli 1 418 697 €, jolloin sen osuus koko liikevaihdosta oli 7,77 %.

Investoinnit

Investointien osalta vuosi 2016 oli lähes välivuosi, koska niihin kirjattiin vain 266 000 € ja siitäkin suurin osa, 180 000 €, meni biokaasun siirtoputken ostoon

Oulun Energialta. Biokaasun puhdistuslaitoksen ja jakeluaseman hankinta käynnistyi, mutta pääosa hankinnoista tapahtuu vuonna 2017. Ruskon vanhan rakennusjätekaatopaikan maisemointityö käynnistyi, mutta työ rahoitetaan jälkihoitovarauksesta. Maisemointityö voidaan tehdä huokealla hinnalla, koska maisemoinnissa hyödynnetään jätteenpolttolaitoksen seulottua kuonaa ja paperitehtaan kuitujätettä.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Oulun Jätehuolto Oy:llä ei ole ollut lainoja v. 2016.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Käsiteltävien jätteiden määrässä ei ole odotettavissa suuria muutoksia, mutta markkinaehtoisen jätteen vastaanotto toimialueen ulkopuolelta lopetetaan, jotta markkinaehtoinen myynti saadaan pidettyä hankintalain sallimissa rajoissa. Mikäli Paroc Oy:n mineraalivillan tuotanto Oulussa lakkaa, se laskee biokaasun myyntiä merkittävästi.

16.1.4. Nallikari Seaside Oy

Yhtiön toimiala: Majoitus- ja matkailupalvelujen harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Voi omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia ja kiinteistöjä sekä käydä niillä kauppaa ja vuokrata niitä.

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	1 088	1 150	1 247	159
Liikevoitto, t€	120	0	80	-40
Tilikauden tulos, t€	81	0	16	-65
Taseen loppusumma, t€	3 245	4 841	4 764	1 519
Investoinnit, t€	1 100	2 200	2 102	1 002
Omavaraisuusaste, %	57,1	62	38,8	-18,3
Sijoitetun pääoman tuotto%	5,0	0,9	2,1	-2,9

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Liikevaihdon kasvu toteutui ennakoitua paremmin, sillä kesäkuussa 2016 valmistuneet huvilat saatiin heti hyvällä käyttöasteella käyttöön kesäsesongille. 24 huvilan rakennusinvestointi saatiin kaikilta osin päätökseen kesäkuussa.

Investoinnit

Huvila-investoinnit on toteutuneet suunnitellusti. Investoinnin suuruus kokonaisuudessaan 24 ympäri vuoden käytössä olevaa huvilaa. investoinnin kokonaisarvo 3,2 milj. €.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Vuoden 2016-2016 aikana on nostettu investointilainaa pankilta kokonaisuudessaan 2,8 milj. €. Lainan takaisinmaksu alkaa vuonna 2018.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Matkailualan ennusteet ovat näyttäneet valoisammita koko Suomessa. Valtakunnan tasolla vuosi 2016 käynnistyi vahvan kasvun merkeissä ulkomaisen yöpymisten kasvaessa. Matkailijoiden määrä on lisääntynyt erityisesti Aasiasta ja Keski-Euroopasta. Venäläisten paluu Suomen matkailumarkkinoille vaikuttaa Oulussakin ja osamme pyrimme saamaan myös aasialaisten matkailijoiden tulemisesta etenkin

Lapin matkailukohteisiin. Oulun vahvuutena on hyvät ja edulliset reittilennot sekä koko Suomen etuna mielikuva luonnonläheisestä, puhtaasta ja turvallisuudesta matkakohteesta. Turvallisuusnäkökohdat korostuvat erityisesti maailmalla tapahtuneiden levottomuuksien myötä.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Taloukskasvun jatkuessa majoitustoimialakin voi hyvin; toiveissa on kasvattaa yöpymisvuorokausien määrää, etenkin sesongin ulkopuolisena aikana niin työ-, harrastus- kuin lomamatkojen myötä. Uusien huviloiden myötä Nallikarissa on tarjolla entistä laajempi majoituspalvelutarjonta aina perustason mukista uuteen täysin varusteltuun huvilaan, sekä leirintäalueen tarjontaan lomakylän ohessa.

16.1.5. Sivakka-konserni

Yhtiön toimiala: Asuntojen vuokraus

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	54 021	54 500	55 005	984
Liikevoitto, t€	9 798	8 000	10 319	521
Tilikauden tulos, t€	4 761	4 000	5 465	704
Taseen loppusumma, t€	318 185	315 000	314 583	-3602
Investoinnit, t€	9 700	14 000	24 500	14 800
Omavaraisuusaste, %	29,6	30	32,0	2,4
Sijoitetun pääoman tuotto%	3,5	3,1	3,5	0

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Sivakka-konsernin asuntojen kysyntä parani vuoden 2016 aikana nopeasti ja vuoden lopussa asuntojen käyttöaste oli 97,9 %, mikä oli peräti 1,8 % edellisvuotta parempi. Käyttöasteen nousu lisäsi vuokratuottoja ja samaan aikaan merkittävästi pienentynyt asukasvaihtuvuus pienensi korjauskustannuksia. Nämä tekijät paransivat yhtiön liikevoittoa. Sivakan yhtiörakenteen järjestelyt jatkuivat vuonna 2016 siten, että Oulun Asuntohankinta Oy siirtyi Sivakka-yhtymän tytäryhtiöksi marraskuussa 2016. Yritysjärjestely lisäsi konsernin liikevaihtoa 0,5 milj. € ja tilikauden tuloista 0,2 milj. € aikaisempiin raportteihin verrattuna.

Investoinnit

Vuoden 2016 tilinpäätöksessä investointien toteutuma oli 24,5 miljoonaa euroa. Investointien toteutuma poikkeaa budjetoidusta uudisrakennuskohteiden osalta siten, että budjettivaiheessa kohteiden valmistumisen kirjaus yhdessä vaiheessa budjetoidun kahden vaiheen sijaan. Lisäksi peruskorjauskohdet Kangaskontio ja Jousi aktivoitiin taseeseen toisin kuin alustavassa budjetissa oli suunniteltu.

Merkittävin investointi vuonna 2016 oli uudisrakennuskohde Sivakka/Hamina, jonka suuruus oli 14,8 milj. €. Muita merkittäviä investointeja olivat Kangaskontion ja Jousen peruskorjaukset yhteensä 4,0 milj. € sekä Sivakka-yhtymä/Ritapuisto uudisrakennus 4,7 milj. €.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Vuoden 2016 aikana uusia lainoja nostettiin 12 330 644 €, joka sisältää 2 761 192 € Oulun kaupungin pääomallinaa. Sivakka-konserni lyhensi lainoja suunnitelmien mukaisesti 25 258 754 €. Lainakannan maturiteetti kasvoi vuoden 2016 aikana 16,57 vuodesta 17,97 vuoteen.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Oulun alueen talouden elpyminen heijastui asuntokysynnän kasvuna. Vuokra-asuntojen kysyntä kasvoi kautta linjan ja syksyn 2016 ARA-selvityksen mukaan Oulun ARA-asuntojen käyttöaste parani 1,4 % 96,6 %:iin ja vaihtuvuus pieneni peräti 8,1 % 30,4 %:iin. Pitkään jatkunut ylitarjontatilanne vuokra-asuntomarkkinoilla vaikuttaa kääntyneen tasapainotilaksi ja osassa kaupunginosista on jo pulaa vuokra-asunnoista. Investoinnit asuntoihin ovat kasvaneet nopeasti etenkin vapaarahoitteisessa asuntotuotannossa, josta merkittävä osa siirtyy vuokratuottoon valmistumisen jälkeen. Pankkien kiristyneet lainantokriteerit ovat vaikeuttaneet kuluttajien asuntolainan saantia ja tämä selittää osaltaan vuokra-asuntojen kysynnän parantumista.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Asuntokysyntä Oulun alueella jatkuu vahvana vuoden 2017 aikana ja rakenteilla oleva uudistuotanto ei muuta tilannetta merkittävästi. Uusien asuntojen investoinnit painottuvat pieniin asuntoihin ja siten Sivakan perheasuntojen kysynnän odotetaan parantuvan edelleenkin. Parantunut kysyntä ja Sivakka-konsernin vahva taloudellinen asema mahdollis-

tavat panostukset uusiin kohteisiin. Uudistuotannon nopean kasvun esteeksi muodostuu pula rakentamiskelpoisista tonteista. Vireillä olevien asemakaavamuutosten aikataulut ovat osoittautuneet merkittävästi ennakoitua hitaammiksi.

16.1.6. Haukiputaan Kehitys Oy

Yhtiön toimiala:

Hallita omistus- ja vuokraoikeuden nojalla kiinteistöjä ja rakentaa niihin toiminta- ja palvelutiloja yritysten käyttöön vuokrattavaksi tai lunastettavaksi, ostaa ja myydä koneita ja laitteita sekä harjoittaa yritystoimintaa edistävää projekti- ja palvelutoimintaa.

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	1 872	1 850	2 273	401
Liikevoitto, t€	384	250	520	136
Tilikauden tulos, t€	137	0	275	138
Taseen loppusumma, t€	12 213	12 100	12 194	-19
Investoinnit, t€	342	200	100	-242
Omavaraisuusaste, %	82,1	90	86,7	4,6
Sijoitetun pääoman tuotto%	3,2	2,3	4,5	1,2

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Taloudelliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Kannattavuustavoite ylittyi johtuen parantuneesta vuokrausasteesta.

Investoinnit

Kiinteistöjen korjaukset kirjattiin pääosin kuluiksi, jolloin aktivoidut investointimenot jäivät alle budjetoidun. Merkittävin investointi oli Annalankankaan varikkoalueen siirtyminen Oulun kaupungin omistuksesta yhtiön omistukseen.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Uusia lainoja ei tilikaudella otettu. Takaisinmaksut hoidettiin maksusuunnitelman mukaisesti.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Tomitilojen kysyntä Oulun alueella erityisesti toimistotilojen osalta on suuntautunut entistä enemmän kaupungin keskustaan ja sen välittömään läheisyyteen.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Kysyntätilanne jatkuu nykyisen kaltaisena.

16.1.7. Oulun Pysäköinti Oy

Yhtiön toimiala: Kiinteistö- ja pysäköintilaitostoiminta

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	2 028	2 126	3 767	1 739
Liikevoitto, t€	27	-1 473	290	262
Tilikauden tulos, t€	21	-2 334	-516	-538
Taseen loppusumma, t€	87 673	83 000	87 647	-26
Investoinnit, t€	-17 219	-200	-2 665	14 553
Omavaraisuusaste, %	58,2	48,5	57,66	-0,57
Sijoitetun pääoman tuotto%	0,02	neg.	neg.	-

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Kivisydämen tilikauden 2016 toteutunut käyttökeroin 1,74 ja 572 955 pysäköintitapahtumaa ylittää tavoitteen. Tilikauden liikevaihto vastaa liiketoimintasuunnitelman neljännen vuoden tavoitetta.

Kivisydän pysäköintilaitos on täyttänyt sille asetetut toiminnalliset tavoitteet. Tekniikasta johtuvia tai muusta syystä johtuvia keskeytyksiä ei ole tapahtunut toimintavuoden aikana.

Yhtiön tilikauden liikevaihto oli 3 767 t€ (2 028 t€ vuonna 2015) ja kasvoi edellisestä vuodesta 86 %. Liikevaihto oli 77 % budjetoitua parempi Kivisydämen onnistuneesta toiminnallisesta käyttöönotosta sekä koko toimintavuoden jatkuneesta hyvästä käyttöasteesta johtuen. Kivisydämen pysäköintituotot ensimmäisenä toimintavuonna olivat yhteensä 2 109 t€.

Autosaaren laskutus 500 t€ (605 t€ vuonna 2015) on laskenut edellisestä vuodesta 17%. Autosaaren asiakasmäärä 126.000 (161.000) on laskenut vuoden 2015 tasosta 21 %. Tavaratalo Anttilan konkurssilla on merkittävä vaikutus asiakasmäärän laskuun. Asiakasmääriin on vaikuttanut lisäksi vuoden 2014 aikana katuverkoston liikennejärjestelyihin tehdyt pysyvät muutokset liittyen kauppakeskus Valkeaan.

Liiketilavuokrat ja operointipalvelujen myyntituotot kasvoivat edellisestä vuodesta 11,1 % ja toteutuivat tavoitteen mukaisina. Liiketilat (Wanha Paloasema ja Autoheikin kuntosali) ovat olleet vuokrattuina koko vuoden.

Yhtiön tilikauden tulos – 516 t€ on merkittävästi ennakoitua parempi. Materiaali- ja palveluostot sekä liiketoiminnan muut kulut kasvoivat Kivisydämen käyttöönotosta johtuen mutta kustannusten kasvu jäi liikevaihdon suhteellista kasvua pienemmiksi.

Investoinnit

Kivisydän hankkeen valmistumiseen liittyvät investoinnit olivat yhteensä 2,7 milj. €. Taloudellisen loppuselvityksen perusteella käyttömaisuuteen kirjattiin urakoitsijan loppulasku sekä yksittäisiä rakentamiseen liittyviä laskuja. Muita pysäköintiloihin talousarviossa ennakoituja investointeja ei toteutettu.

Kivisydän rakentamisen kokonaiskustannukset olivat yhteensä 68,0 milj. €, hankkeen budjetti oli 73,5 milj. €.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Oulun Pysäköinti Oy:n lainapääomassa ei ole tapahtunut muutoksia tilikauden aikana. Yhtiö on lyhentänyt pitkäaikaisia lainojaan suunnitelman mukaisesti. Yhtiöllä ei ole konsernin ulkopuolista lainarahoitusta.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Toimintaympäristössä ja toimialalla ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kilpailijoiden aktivoimisesta Oulun talousalueella on merkkejä.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Kivisydämen ensimmäisestä käyttövuodesta, 2016 alkaen yhtiön tulos on selvästi tappiollinen useamman vuoden ajan.

16.1.8. Oulun Kaupunginteatteri Oy

Yhtiön toimiala: Kulttuuri/esittävä taide

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	1 620	1 547	1 427	-193
Liikevoitto, t€	-50	5	-3	47
Tilikauden tulos, t€	-47	0	-3	44
Taseen loppusumma, t€	2 341	1 717	2 213	-128
Investoinnit, t€	87	105	116	29
Omavaraisuusaste, %	42	41	44	2
Sijoitetun pääoman tuotto%	-0,05	0,10	-0,15	0,1

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Teatterin tulorahoituksen suurin riski liittyy lipputuloihin. Lipputulot olivat 9 % prosenttia pienemmät kuin arvioitiin. Kevään myynti ei toteutunut odotetusti. Teatterin kiinteät kulut ovat niin suuret, ettei julkisella rahoituksella niitä kateta. Lipputulojen toteutuminen arvioidusti on erittäin tärkeä. Teatterissa oli yt-neuvottelut ja muuttuvia kuluja karsittiin. Henkilöstökulut pienenevät 6 % ja materiaali- ja palvelukulut 9 %.

Investoinnit

Teatteri teki omalla rahoituksellaan kampaamon siirtoon liittyvän remontin, jonka vuokranantaja toteutti. Syynä siirtoon olivat työterveydelliset ongelmat. Investointi oli 110 000 €. Suuren näyttämön valopöytään tehtiin täydentävä investointi, jonka arvo oli 60 000€.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Teatterilla ei ole lainoja.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Valtion henkilötyövuosiin sidottu tuki on pienentynyt euromääräisesti kolmena edellisenä vuonna. Vuoden 2017 aikana ministeriön on määrä antaa eduskunnalle esitys teattereiden, orkesterien ja museoiden valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi. Rahoitusjärjestelmän piiriin olisi tulossa uusia toimijoita, mutta vanhoja ei haluttaisi jättää pois. Käytävissä olevaan jaettavan tuen määrään ei ole tulosmuutoksia.

Teatteri on osa kuntalaisten valitsemaa vapaa-ajan palveluita. Taloustutkimuksen Oulun seudulla tekemän selvityksen mukaan, suurin este kulttuuri ja viihdepalvelujen käyttämiselle on kotisohva. Kävijöiden vaatimukset tarjonnan suhteen ovat muuttuneet. Esitysten elinkaari on entistä lyhyempi, halutaan uutta. Ostopäätökset tehdään entistä myöhemmin. Teatterilla on Oulussa ja pohjoisessa Suomessa selkeä yksösasema teatterin ja esittävän taiteen keskuksena. Teatteria voi verrata terveydenhoidon puolella yliopistosairaala tasoiseksi toimijaksi sekä laadun että määrän osalta. Maakuntamuutoksen myötä teatterin tulee olla entistä voimakkaammin osaltaan tukemassa Oulun elinvoimaa sekä kuntalaisten että yritysten hyväksi. Teatterin tilat ovat entistä enemmän myös tilaisuuksien ja tapahtumien pitopaikkana.

16.1.9. Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy

Yhtiön toimiala: Ammatillinen aikuiskoulutus, urheilu- ja liikuntakoulutus, muu koulutus ja koulutusta palveleva toiminta sekä koulutuskeskustoiminta.

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	14 393	13 200	12 597	-1 796
Liikevoitto, t€	316	80	-519	-203
Tilikauden tulos, t€	692	45	-187	-879
Taseen loppusumma, t€	16 368	17 100	15 990	-378
Investoinnit, t€	331	300	1 201	870
Omavaraisuusaste, %	57,9	53	56,3	1,6 %-yks
Sijoitetun pääoman tuotto%	2,5	0,6	-4,0	1,2 %-yks

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Tilikauden tulos oli -187 t€ tappiollinen. Tulokseen sisältyy 418 t€:n suuruinen poistoeron muutos. Yhtiön maksuvalmius ja vakavaraisuus ovat edelleen hyvällä tasolla. Vuonna 2016 kuluja kertyi yhteensä 13.116 t€, joka on 962 t€ vähemmän kuin vuoden 2015 konsernirakenteen mukaiset kulut. Kulujen laskuvauhti (-7 %) on pienempi kuin liikevaihdon laskuvauhti (-13 %). Kulujen ja liikevaihdon väliseen kasvu-suhteeseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Alkuvuonna 2016 toteutettujen sopeutustoimien vaikutukset näkyvät vuoden 2016 syyskuusta alkaen positiivisena toiminnan tuloksena, vaikka loka-kuusta alkaen mukana on Virpiniemen liikuntaopiston toiminta.

Tilikaudella tuotettiin 235.126 opiskelijatyöpäivää, mikä on 21 % vähemmän kuin edellisellä tilikaudella. Merkittävä valtion rahoittaman koulutuksen väheneminen heijastui yhtiön liikevaihtoon, erityisesti työvoimapolitiittiseen koulutukseen. Tilikaudella kertyi kokonaisliikevaihtoa 12.597 t€, josta liiketoiminnan muiden tuottojen osuus oli 128 t€. Edellisen tilikauden konsernirakenteen mukaiseen ulkoiseen liikevaihtoon verrattuna liikevaihto laski 20,2 % (3.186 t€). Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyy Oulun kaupungilta saatu Virpiniemen toiminta-avustus 65 t€.

2016 vuonna toteutunut työvoimakoulutus tuotti 2.788 t€ vähemmän liikevaihtoa kuin vuoden 2015 Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:n ja Oulun Osaa-

miskeskus Oy:n yhteenlaskettu liikevaihto työvoimakoulutuksesta. Työvoimapolitiittiseen koulutukseen liittyvien tarjousten päätökset tulivat viiveellä, eikä koulutuksia päästy käynnistämään alkuvuonna suunnitellusti: Esimerkiksi metallin voittaman tarjouskilpailun keskeyttämisestä aiheutui 700 t€ vaje budjetoituun liikevaihtoon verrattuna. Syksyn aikana voitettujen tarjousten liikevaihto tuloutuu pääosin tilikaudesta 2017 alkaen, koska koulutukset saatiin käynnistettyä vasta kuluvan tilikauden loppupuolella.

Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:n toimintaa on sopeutettu jatkuvasti koulutuskysynnän vaihteluihin nähden mm. työsopimusten määräaikaistuksilla ja tehtäväjärjestelyillä. Toukokuussa 2016 päättyneissä yhteistoimintaneuvotteluissa irtisanottiin 22 henkilöä, tehtiin lomautuksia 6 henkilölle ja osa-aikaistuksia 2 henkilölle. Koulutuspalvelujen toteuttamiseen tarvittavien resurssien sopeuttaminen liikevaihdon muutoksiin tapahtuu kuitenkin viiveellä: Alkuvuonna toteutettujen sopeutustoimien positiivinen vaikutus näkyy yhtiön tuloksessa syyskuusta alkaen. Tilankäyttöä on tehostettu ja keskitetty toimintaa OAKK:n omistamiin rakennuksiin. Ravintolakoulutus on siirretty ravintola Killinkiin Kotkantielle ja ravintola Hilikku vuokrattu ulkopuoliselle toimijalle.

Investoinnit

Investointeihin sisältyy Virpiniemen liikuntaopiston hankinta, 1.063 t€, joka ei ole sisältynyt vuoden 2016 talousarvioon.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Uusi ulkoinen laina Virpiniemen kaupan rahoittamiseen 1.100.000 eur. Lainojen takaisinmaksu tapahtui maksusuunnitelman mukaisesti.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Oulun kaupungin kaupunginhallituksen konsernijaostossa on käynnistetty valtuustoaloitteen pohjalta valmistelu Oulun seudun koulutuskuntayhtymän ja Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:n toimintojen yhdistämiseksi. Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:n koulutustoiminta ja Virpiniemen liikuntaopistoon liittyvät rakennukset ja maa-alueet siirretään OSEKK konserniin. Yksityiskohtainen suunnittelu yhdistymisestä tapahtuu vuoden 2017 aikana. Tavoitteena on yhdistää toiminnot 1.1.2018 alkaen.

Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:n toimintaan kohdistuvat riskit muodostuvat suurimmalta osin valtion talouden tilasta ja suhdannevaihteluista. Valtionhallinnon kiristytävä talous heijastuu myös työvoimatoimenpiteisiin suunnatun rahoituksen vähenemisenä. Lisäksi ammatillisen toisen asteen reformi vaikuttaa oleellisesti myös ammatillisen aikuiskoulutuksen rakenteeseen ja muotoon. Tavoitteena reformille on olla toiminnassa vuonna 2018. Reformiin valmistautuminen on haastavaa, sillä reformin sisältö ei vielä ole täysin selvillä: Uudet lakiehdotukset olivat lausuntokierroksella vasta marras-joulukuussa 2016. OAKK on aktiivisesti mukana vaikuttamassa mm. AMKE:n kautta reformin sisältöön.

16.1.10. Oulun Ammattikorkeakoulu Oy

Yhtiön toimiala: Koulutus

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	56 446	58 000	55 973	-473
Liikevoitto, t€	826	50	327	-499
Tilikauden tulos, t€	888	100	322	-566
Taseen loppusumma, t€	23 969	20 000	23 538	-431
Investoinnit, t€	1330	1000	1049	-281
Omavaraisuusaste, %	72,6 %	60 %	76,3 %	3,7 %
Sijoitetun pääoman tuotto%	5,3 %	1	3,8 %	-1,5 %

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Tavoitteet toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Investoinnit

Investoinnit toteutuivat talousarvion mukaisesti ja kohdentuivat opetusvälineisiin.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Ammattikorkeakoululla ei ole lainoja.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Ammattikorkeakoulujen rahoitus on laskenut vuosittain vuodesta 2012 lähtien. Vuoden 2017 tuloksen tasapainottaminen vaatii talouden sopeutustoimia.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Talous tulee tasapainottaa saatavaan perusrahoitukseen. Linnanmaalle tapahtuvan muuton käytännön suunnittelutyö tulee aloittaa.

16.1.11. Monetra Oy

Yhtiön toimiala: Yhtiön toimialana on tuottaa ja kehittää kuntasektoria palvelevia tukitoimintoja, kuten talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita sekä tulkkauspalveluita.

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	11 931	11 500	14 442	2511
Liikevoitto, t€	37	10	140	103
Tilikauden tulos, t€	23	0	111	88
Taseen loppusumma, t€	3 752	3 400	3 994	242
Investoinnit, t€	183	250	663	480
Omavaraisuusaste, %	18,68	20	20,60	1,92 %
Sijoitetun pääoman tuotto%	3,91	0,5	12,83	8,92 %

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Monetran liikevaihto oli 2,5 milj. euroa parempi kuin talousarviossa ennakoitiin. Liikevaihto ylittyi 25,6 % talousarviosta ja tilikauden tulos jäi 111 t € plussalle. Liikevaihdon kasvaminen edelliseen vuoteen verrattuna johtuu Oulun tulkkipalvelun liikevaihdon kasvusta. Lisäksi 1.2.2016 Jyväskylän tulkkipalvelu liittyi osaksi Monetraa ja myös tämä kasvatti Monetran liikevaihtoa. Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden laskutus säilyi edellisen vuoden tasolla uusien asiakkaiden käyttöönottoprojektien korvauksessa peruslaskutuksen 10 %:n pienentymistä. Omavaraisuusaste toteutui lähes talousarviossa ennakoitun suuruisena ollen tyydyttävällä tasolla. Sijoitetun oman pääoman tuotto prosentti yli kolminkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna.

Investoinnit

Investointien määrä vuonna 2016 oli huomattavasti suurempi mitä talousarviossa ennakoitiin. Tilikauden aikana suurimmat investoinnit olivat ostolaskujen kierrätysjärjestelmän P2P (Alusta) uuden version käyttöönotto 149 t €, FPM konsernitilinpäätösohjelman uuden version käyttöönotto 97 t € ja Sodankylän käyttöönotto 69 t €. Lisäksi Monetran toimitilan muuttamisesta Arkistokadulta Nuottasaarentielle aiheutui toimitilan muutos- ja korjauskustannuksia ja uusien kalusteiden hankintakustannuksia yhteensä n. 201 t €.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Uusia lainoja ei otettu tilikauden aikana. Monetrala on konsernitili, jonka limiitti on 1 000 000 euroa. Konsernitilin limiittiä hyödynnettiin tilikauden aikana jonkin verran joka kuukausi.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Jyväskylän tulkkipalvelu liittyi osaksi Monetraa 1.2.2016 alkaen. Vuodesta 2017 alkaen Monetran palveluvalikoima laajeni merkittävästi, kun Oulun kaupungin liikelaitoksen Oulun Konttorin toiminoista valtaosa päätettiin yhdistää Monetraan. Lisäksi vuoden 2017 alusta Monetra perusti kaksi uutta sivutoimipistettä; toisen Sodankylään ja toisen Haapavedelle. Robotiikkaa päästiin jo kokeilemaan vuoden 2016 aikana ja jatkossa sen käyttöä laajennetaan voimakkaasti korvaamaan Monetran rutiini-toimintoja.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Vuonna 2017 merkittävänä asia on valmistautuminen sotemuutokseen. Sotelaki, maakuntalaki sekä hankintalain muutokset tulevat vaikuttamaan merkittävästi Monetran tulevaisuuteen. Monetra haluaisi tarjota palvelujaan sekä kunnille, maakunnille että edellä mainittujen tytäryhtiöille. Meneillään olevan lakivalmistelun mukaan Monetran on mahdollista tarjota palvelujaan kunnille ja maakunnille, mutta edellä mainittujen markkinoilla toimiville tytäryhtiöille puolestaan ei. Monetran hallitus ja strateginen johtoryhmä ovat tehneet vaihtoehtoisia suunnitel-

mia mm. markkinoilla toimivan tilitoimiston perustamiseksi. Soteuudistus ja sen mukanaan tuomat muutokset ovat siten Monetralle mahdollisuus, riski ja epävarmuustekijä.

Robottiikka tulee voimakkaasti toimialalle ja saa aikaan osaamisen painopisteen muuttumisen rutiinimaisesta työstä asiantuntijatyöhön. Olemme käynnistäneet Business Advisor –koulutusohjelman tätä muutosta edistämään.

16.1.12. ScanLab Oy

Yhtiön toimiala: Laboratoriotestaus ja siihen liittyvä muu liiketoiminta

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, t€
Liikevaihto, t€	652	716	731	79
Liikevoitto, t€	132	-33	30	-102
Tilikauden tulos, t€	98	-33	23	-75
Taseen loppusumma, t€	395	250	393	-2
Investoinnit, t€	109	0	14	95
Omavaraisuusaste, %	64,5	32,5	71,2	
Sijoitetun pääoman tuotto%	51,8	neg	10,8	

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Päättynyt tilikausi on yhtiön toinen. Yhtiön ensimmäinen tilikausi oli 10 kk mittainen ja sen tulosta paransi satunnaiset erät. Myös yhtiön toinen tilikausi oli positiivinen ja yhtiön omavaraisuusaste parani hieman ollen ensimmäisen tilikauden tapaan hyvä.

Investoinnit

Vuoden 2016 aikana tehtiin investointien kartoitusta, mutta kaikkia talousarvioon kirjattuja investointeja ei toteutettu.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Yhtiöllä ei ole lainoja.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Toimintaympäristössä ja toimialalla ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Yhtiön toimintaa kehitetään hallituksen hyväksymän strategian mukaisesti

16.2. Kuntayhtymät

16.2.1. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Toimiala: Ammatillinen koulutus

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, €
Toimintatuotot, t€	93 969	115 000	90 731	-3239
Toimintakulut, t€	80 538	104 500	78 251	-2286
Toimintakate, t€	12 963	10 500	13 185	222
Vuosikate, t€	12 631	10 000	12 873	242
Tase, t€	147 073	130 000	134 953	-12 120
Investoinnit, t€	10 288	7 000	2 901	-7 387
Omavaraisuusaste, %	61,1	60 %	66,4	5,3

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Tulot aleni-
vat ennakoidusti ja menoja pystyttiin sopeuttamaan
aleneviin tuloihin. Henkilöstömenot alenivat n. 5 %.

Investoinnit

Mitään merkittäviä investointeja ei vuonna 2016 to-
teutettu. Albertinkujalla sijaitseva käytöstä poistet-
tu kiinteistö myytiin ja valtio ei käyttänyt kohteen
myyntitulon takaisinperintämahdollisuuttaan. Tulos-
sa olevat kiinteistöjen käytön muutokset ovat anta-
neet syyn jarrutella kiinteistöjen rakennus- ja kor-
jaushankkeita, joten investointitaso on hyvin matala
verrattuna omaisuuden määrään.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Uusia lainoja ei ole otettu. Vanhoja lainoja on lyhen-
netty maksusuunnitelmien mukaisesti. Ylimääräinen
lainan lyhennys 1,9 milj. € toteutettiin saadun yli-
määräisen myyntitulon johdosta.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Vuonna 2016 perustettiin tytäryhtiö OSAO Edu Oy,
jonka toiminta alkoi 1.1.2017. Vuonna 2016 tehtiin
sopeutustoimia tulevien rahoitusleikkausten varalta.

Toimialalla ei vuonna 2016 ole tapahtunut merkittä-
viä muutoksia.

Taseeseen kirjattuna ollut n. 5,5 miljoonan euron
rahoituksen takaisinperinnän uhka poistui. Takai-
sin perittävä summa supistui oikeudessa 1,2 milj.
euroon ja se saatiin edelleen perittyä kokonaisuus-
dessaan Pudasjärven kaupungilta ja Taivalkosken
kunnalta. Oikeus myös päätti, että vastapuolen tu-
li korvata Osekkille prosessin oikeudenkäyntikulut.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Vuonna 2017 rahoitus leikkautuu 11 milj. €. Tämän
johdosta Osekin taloudelliset toimintaedellytykset
ovat paljon aikaisempaa haastavammat. Jo aiem-
min tehdyt sopeutusleikkaukset kuitenkin vaikutta-
vat myös vuoteen 2017. Ammatillisen koulutuksen
ja aikuiskoulutuksen lait sekä Rahoituslaki uudistu-
vat vuoden 2018 alusta, jos eduskunta hyväksyy laki-
esityksen. Oulun aikuiskoulutuskeskus OY:n toimin-
nat aiotaan yhdistää Osekk-konserniin, jota koskevat
neuvottelut käydään vuosina 2017 ja 2018. Myllytul-
lin yksikkö tyhjennetään kesällä 2017 ja toiminnot
siirretään pääasiassa Kaukovainiolle Osekin muihin
tiloihin.

16.3. Säätiöt

16.3.1. Oulun Palvelusäätiö

Toimiala: Palvelusäätiön tarkoituksena on sääntöjen mukaan harjoittaa vanhusten, eläkeläisten, vammaisten ja muiden niihin rinnastettavien erityisryhmien asumis- ja sen oheispalveluja. Tarkoitustaan säätiö toteuttaa ylläpitämällä palvelutaloja ja -koteja sekä palvelukeskuksia, vuokraamalla palveluasuntoja, tuottamalla asukkailla kotihoidon palveluita, hoito- ja huolenpitopalveluita sekä avohuoltoon liittyviä virkistys- ja kuntoutuspalveluita.

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, €
Toimintatuotot, t€	11 281	12 504	12 408	1 127
Toimintakulut, t€	11 200	12 504	12 058	858
Tuotto-/kulujäämä, t€	81	0	351	270
Yleisavustukset, t€	3	0	7	4
Tilikauden yli-/alijäämä, t€	60	0	77	17
Tase, t€	7 463	7 500	7 780	317
Investoinnit, t€	-	-	-	
Omavaraisuusaste, %	50	50	54	

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Talousarviossa pysyttiin hyvin ennakoivalla talouden hallinnalla. Tulot toteutuivat talousarvion mukaisesti. Menot alittuivat talousarvioon verrattuna. Alitusta tuli henkilöstö- ja toimitilakulujen osalta. Henkilöstömäärä on kasvanut johtuen Hyveltä siirtyneistä työntekijöistä (Tuiran ja Koskelan palvelutalojen kotihoito 15 työntekijää).

Investoinnit

Suurempia investointeja ei ole tehty vaan suoritettiin talousarvion mukaisia kiinteistön korjauksia/kunnostuksia kuten Keskustan palvelutalon hissien korjaus sekä automaattisen sammutusjärjestelmän asennus Villa Vikloon.

Lainojen otto ja takaisinmaksu

Uusia lainoja ei ole otettu ja vanhoja lyhennettiin lyhennyssuunnitelma mukaisesti.

Toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet keskeiset muutokset

Uusien toimijoita tulee markkinoille. Sote-uudistuksen tuloa odotellen toimijat pyrkivät kehittämään palveluitaan niin, että ne tukevat ikäihmisten oma-toimisuutta.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Palvelutalojen kotihoitotoiminnan viimeinen vaihe toteutui 2016. Vuoden 2017 aikana on tarkoitus yhtenäistää ja kehittää palveluita niin kotihoidon kuin avopalveluitakin vastamaan asiakkaiden tarpeisiin myös tulevaisuudessa.

16.3.2. Oulun musiikkijuhlasäitiö

Toimiala: Oulun Musiikkijuhlien järjestäminen

Tulostavoitteiden toteumat ja tunnusluvut:

Tulostavoitteet:	TP2015	TA2016	TP2016	Muutos, €
Toimintatuotot, t€	129	155	183	54
Toimintakulut, t€	-356	-350	-384	-28
Tuotto-/kulujäämä, t€	-226	-195	-201	26
Yleisavustukset, t€	210	190	202	-8
Tilikauden yli-/alijäämä, t€	-165	10	2	18
Tase, t€	16	15	20	3
Investoinnit, t€	0	0	0	0
Omavaraisuusaste, %	neg	neg	neg	49

Muutos € tarkoittaa muutosta vuosien 2015 ja 2016 välillä.

Tulostavoitteiden toteuma 31.12.2016 sekä tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet olennaiset tekijät

Vuoden 2016 tulostavoite toteutui kohtuullisesti. Oulun musiikkijuhlasäitiön tulos on ylijäämäinen 1739,20 €.

Uutena toimintamuotona mukaan tuli Jazz Finland LIVE -konserttisarja, joka avautui hakuun marraskuussa 2016. Rahoituspäätös tuli 23.12.2016 ja konserttisarja päätettiin toteuttaa. Toimintakulut kasvoivat talousarviosta poiketen, mutta vastaavasti sekä yleisavustukset että toimintatuotot nousivat konserttisarjan myötä.

Tulevaisuuden näkymät vuodelle 2017

Oulun Musiikkijuhlat järjestetään 11.-29.3.2017 (noin 35 tapahtumaa). Festivaali on monialainen ja taiteellisen johtajan Jaakko Kuusiston suunnittele-

massa ohjelmistossa on sinfoninen elokuva, ooppera, kamarimusiikkia, rytmimusiikkia, tanssiteoksia ja nykysirkusta. Festivaalin yhteydessä järjestetään kansainväliset mestarikurssit sekä muuta koulutusta. Lisäksi Oulun musiikkijuhlasäitiö vastaa Oulu All Star Big Bandin tuotannoista (noin 15 tapahtumaa) sekä tuo Ouluun Suomen Jazzliiton kiertuekonsertit ja yhteistuotantokiertueita sekä Jazz Finland Live -konserttisarjan (noin 20 tapahtumaa). Oulun Musiikkijuhlat järjestää yhteistyössä Cassiopeian kanssa 6.5. Ouluhallissa Nordic Student Singers Summit` tapahtuman Gaalakonsertin ja toiminnanjohtaja Maija Perola toimii vastaavana tuottajana Suomi 100 -juhlassa 2.12.2017, joka järjestetään myös Ouluhallissa.

Yhteistyötahoina ovat mm. Oulun konservatorio, Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Oulu Sinfonia, Oulun kaupunginteatteri, Flow Productions – sirkussarja, Valveen alueellinen kulttuurituotanto ja Cassiopeia.

*Tilinpäätöstä varmentavat
asiakirjat*

17. Käytetyt tilikirjat ja säilytys

Luettelo vuonna 2016 käytetyistä kirjanpitokirjoista ja niiden säilytys

Tasekirja	paperituloste	Oulun Konttori
Tase-erittelyt	paperituloste	Monetra Oy
Kirjanpidon pääkirja	sähköinen arkisto	Monetra Oy
Kirjanpidon päiväkirja	sähköinen arkisto	Monetra Oy
Käyttöomaisuuskirjanpito	sähkö. arkisto/paperituloste	Monetra Oy
Konsernitilinpäätösasiakirjat	sähkö. arkisto/paperituloste	Monetra Oy
Myyntireskontra	sähkö. arkisto/paperituloste	Monetra Oy
Ostoreskontra	sähkö. arkisto/paperituloste	Monetra Oy
Maksukirjaukset	sähkö. arkisto/paperituloste	Monetra Oy
Muistiotositteet	sähkö. arkisto/paperituloste	Monetra Oy
Palkkakirjanpito	sähkö. arkisto/paperituloste	Monetra Oy
Henkilöstökassa	paperituloste	Oulun Konttori
Varastokirjanpito	sähkö. arkisto/paperituloste	Eri yksiköt
Lainat (anto- ja ottolainat)	sähköinen arkisto	Konsernipalvelut
Muu rahoitus	sähköinen arkisto	Konsernipalvelut
Maaomaisuudenrekisteri	sähkö. ark/paperituloste	Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
Pysäköinninvalvontarekisteri	sähkö. ark/paperituloste	Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
Viljelypalsta- ja venepaikkarekisteri	sähkö. ark/paperituloste	Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
Asuntojen korjausavustukset	sähkö. ark/paperituloste	Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

Luettelo käytetyistä tosittelajeista

10	Asiakaskassa 1 Rahatoimi	59	Konvertoidut avoimet laskut
10	Asiakaskassa Sammakko	70	Sisäinen laskutus
10	Palvelukassat	71	ProE sisäinen laskutus
11	Asiakaskassa 2 Rahatoimi	79	Sosiaalipalkkavarauus TMC
11	Asiakaskassa Susiteetti	80	Sähköinen muistiotosite
12	Asiakaskassa Radanvarsi	81	Käsinkirjatut muistiotositteet
12	Asiakaskassa Tekninen keskus	82	Matkalaskut
13	Asiakaskassa Aspa 1	83	Laskujen konversiossa kuittaus
13	Asiakaskassa Pohjankartano	83	Yleismuistot MYRE
14	Asiakaskassa Aspa 2	84	Palkkatositteet
14	Asiakaskassa Hiironen	85	Luottotappiot
15	Asiakaskassa Aspa 3	86	Hyvitysten kohdistus MYRE
15	Asiakaskassa Kaakkuri	87	Sumu-poistot
16	Asiakaskassa Aspa 4	88	Käyttöom.luovutukset
16	Asiakaskassa Ritaharjun kahvio	89	Poistoeron muutos
17	Asiakaskassa 5 Haukipudas	90	Vyörytykset
17	Asiakaskassa kahvio Leeta	91	KP laskennalliset
18	Asiakaskassa 6 Oulunsalo	92	KP automaattikirjaukset
19	Asiakaskassa 7 Kiiminki	93	SL laskennalliset
20	Asiakaskassa Linnanmaan liik	94	SL automaattikirjaukset
21	Asiakaskassa Jatuli	95	Jaksotukset
22	Asiakaskassa Oulunsalon liik	96	Kirjanpidon tulos
23	Asiakaskassa Haukiputaan kirj.sto	97	KP tulos laskennallinen
24	Asiakaskassa Oulu-opisto Hauki	98	Sisäisen laskennan tulos
25	Asiakaskassa Kastellin kirjasto	99	SL tulos laskennallinen
26	Asiakaskassa Aspa 5	1A	Asiakaskassa 8 Yli-Ii
27	Asiakaskassa Aspa 6	1B	Asiakaskassa Kirjasto
28	Asiakaskassa Aspa 7	1C	Asiakaskassa Kaijonharjun kirjasto
29	Oulu 10 kassa 8	1D	Asiakaskassa Karjasillan kirjasto
30	Pankkitositteet	1E	Asiakaskassa Kaukovainion kirjasto
32	Ostolaskut P2P	1F	Asiakaskassa Koskelan kirjasto
33	Ostolaskut/Palveluseteli	1G	Asiakaskassa Kuivasjärven kirjasto
34	Hyvitysten kohdistus OSRE	1H	Asiakaskassa Maikkulan kirjasto
35	Ostolaskujen maksut	1J	Asiakaskassa Myllyojan kirjasto
36	Ostolaskut käsin tallennetut	1K	Asiakaskassa Oulunsalon kirjasto
37	Ostolaskut kierrätys	1L	Asiakaskassa Pateniemen kirjasto
38	Ostolaskut/hyve/toimeentulotue	1M	Asiakaskassa Puolivälink.kirjasto
38	Vanhat ostolaskut maksuun	1N	Asiakaskassa Rajakylän kirjasto
39	Ostolaskut/Tilakeskuksen vuokr	1P	Asiakaskassa Tuiran kirjasto
40	MYRE viitesuoritukset	1R	Asiakaskassa Ylikiimingin kirjasto
41	MYRE Käsintall.suoritukset	1S	Asiakaskassa Kaakkurin kirjasto
42	Intime yleislaskutus	1T	Asiakaskassa Ritaharjun kirjasto
43	Sos.toimen maksamat suor	1U	Asiakaskassa Kiimingin kirjasto
44	Suoritukset perintä	1V	Asiakaskassa Jäälin kirjasto
45	Ulosottosuoritukset perintä	1W	Asiakaskassa Raatti
46	Sos.toimen maksamat suoritukset	1X	Asiakaskassa Raksila
48	Sopimuslaskutus	1Y	Asiakaskassa Ouluhalli
49	Korkolaskut	1Z	Asiakaskassa Urheilutalo
50	Myyntilaskut	1Z	Aterialaskutus
54	Hulevesilaskutus	5A	Koulul.aamu-ja iltapäiväkerho

5B	Viljelypalstat	5Z	Venepaikat
5C	Hammashuolto	6C	Vesilaskutus
5D	Siku/IB-lukion tutkinto	6E	Työterveyslaskutus
5E	Terveyskeskusmaksut	6F	Elintarvikelaboratoriolaskutus
5E	Muut	6G	Aterialaskutus
5F	Laitospaikkaja pkl-maksut	6G	Tuotannonohjaus
5G	Mielenter,päihdel,asumin	6H	Pohjois-Suomen tulkkipalvelu
5H	Asuntolainat	6H	Tulkkipalvelut
5J	Päivähoito	6Z	Myren ulkopuoliset reskontrat
5K	Kotipalvelu	8A	Yksilö- ja perhehoito
5L	Kirjastomaksut	8B	Kaupunkikortti Ateria
5M	Taidekoulun kurssimaksut	8C	Kaupunkikortti Liikunta
5N	Hyve-vuokrat	8D	Kaupunkikortti Orkesteri
5P	Ylioppilastutkintomaksut	8E	OuluCard/virkistysmajat
5R	Konservatorion kurssimaksut	8R	Web-muistiotosite-Rak.valv
5S	Liikuntatoimi	8S	Web-muistiotosite; SIKU
5T	Palkan takaisinperintä	8X	Web-muistiotosite; Kons.palv.
5U	Sote jälkihuolto ja hoidonkorv	8Y	Web-muistiotosite; YYP
5V	Kaivuulupa	8Z	Web-muistiotosite; Hyve
5W	Peruskunnan Maanvuokra	9K	Sisäinen korko
5X	Henkilöstökassan laskutus	9T	Työllistämiskirjaukset
5Y	ProE-laskutus		

18. Tunnuslukujen laskentakaavat

Toimintatuotot/Toimintakulut % = $100 \cdot \frac{\text{Toimintatuotot}}{\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön}}$

Omavaraisuus-% = $\frac{\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero} + \text{Vapaaehtoiset varaukset}}{\text{Koko po.} - \text{Saad.enn.}}$

Rahoitusvarallisuus €/asukas
= $\frac{\text{Saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}}{\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}} / \text{Asukasmäärä}$

Suhteellinen velkaantuneisuus
= $\frac{\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}}{\text{Käyttötulot}}$
Käyttötulot = toimintatuotot + verotulot + käyttötalouden valtionosuudet

Lainakanta, 1000 euroa
= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €
= tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymä (Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €)

Investointien tulorahoitus, %
= $100 \times \frac{\text{Vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}}{\text{Oma hankintameno} = \text{Investointimenot} - \text{Rahoitusosuudet}}$

Pääomamenojen tulorahoitus, %
= $100 \cdot \frac{\text{Vuosikate}}{\text{Investointien omahankintameno} + \text{Antolainojen nettolisäys} + \text{Lainanlyhennykset}}$

Lainanhoitokate
= $\frac{\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}}{\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset}}$

Kassavarat, milj. euroa
= Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

Kassastamaksut/vuosi, milj. euroa
= $\text{Toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön} + \text{korkokulut} + \text{muut rahoituskulut} + \text{kom.investoinnit} + \text{antolainojen lisäykset} + \text{pitkäaik. lainojen vähennykset}$

Kassan riittävyys, pv
= $365 \text{ pv} \cdot \frac{\text{Kassavarat}}{\text{Kassasta maksut}}$

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuus-% = $\frac{\text{Oma pääoma} + \text{Konsernireservi} + \text{Kertynyt poistoero} + \text{Vapaaehtoiset varaukset}}{\text{Koko po.} - \text{Saad.enn.}}$

Konsernin lainakanta 31.12, 1000 euroa
= $\text{Vieras po.} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

LIKELAITOKSEN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Sijoitetun pääoman tuotto, %
= $100 \cdot \frac{\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}}{\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}}$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %
= $100 \cdot \frac{\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}}{\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}}$

Voitto, %
= $100 \cdot \frac{\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia}}{\text{Liikevaihto}}$

LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %
 = $100 \cdot (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Pääomamenojen tulorahoitus, %
 = $100 \cdot (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / (\text{Investointien omahankintameno} + \text{Antolainojen nettolisäys} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate
 = $(\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Kassastamaksut/vuosi

Kassan riittävyys (pv)
 = $365 \text{ pv} \cdot \text{rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio
 = $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Current ratio
 = $(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, € =
 tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymä

(Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5
 vuodelta €)

LIIKELAITOKSEN TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %
 = $100 \cdot (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %
 = $100 \cdot (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)
 = $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Lainakanta 31.12.
 = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainasaamiset 31.12.
 = $\text{Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$

*Tilinpäätöksen
allekirjoittaminen ja
tilinpäätösmerkintä*

19. Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä

OULUN KAUPUNKI

KAUPUNGINHALLITUKSEN JA KAUPUNGINJOHTAJAN ALLEKIRJOITUKSET

Oulussa _____ kuuta 2017

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Oulussa _____ kuuta 2017

BDO Audiator Oy

Tiina Lind, JHT, KHT

